B. S. Ingemann

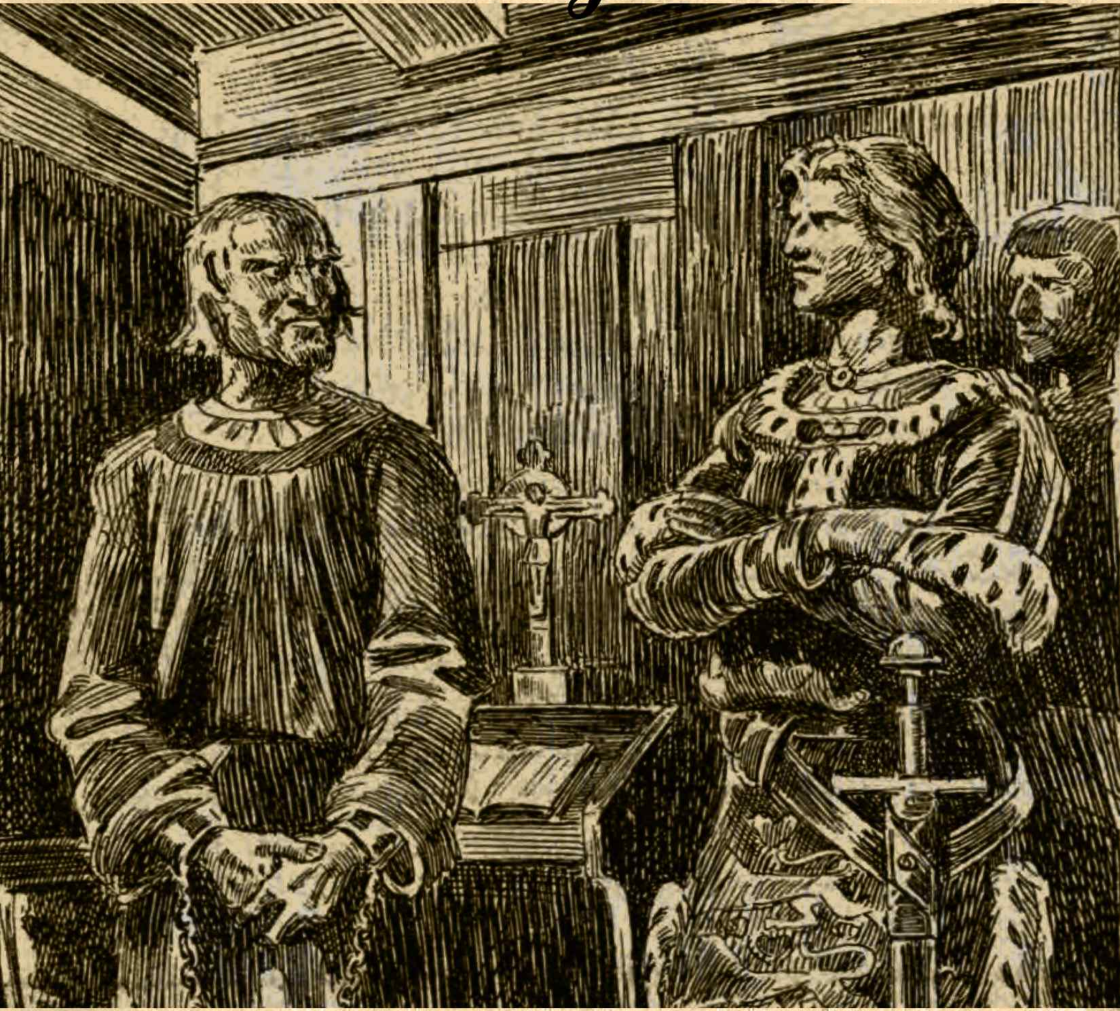

Kong Erik og de fredløse

B. S. Ingemann

Kong Erik og de fredløse

En historisk roman

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af B. S. Ingemann: *Kong Erik og de fredløse* er baseret på originaler, som er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of B. S. Ingemann: *Kong Erik og de fredløse* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Prolog

Der står et abildtræ i Danmarks have;
Det skygger over tusind slægters grave;
Det træ har røster lånt af tidens tunge:
Hver gren kan tale, og hvert blad kan sjunge.

Fra skjoldung-stammetræets høje krone
Om fjerne tider heltedraper tone;
Om abildfrugtens kræfter skjolde synge:
Lig Idunsæbler, slægten de forynge.

Et folk sig hviler under stammens skygge;
Sangfugleskarer i dens løvsal bygge;
Kan mindets fugl udsjunge hvad den hører,
Den gamle tid i folkets sjæl sig rører.

I stammens ly står grønne blomstertrone
For slettens drot med gyldne aksekrone,
Og ved hans side Danmarks moder skimter
Hvert stjerneblink, som gennem løvet glimter.

Hver gren hun elsker, og hvert blad hun kender;
Til sagnets billedskrift sit blik hun vender;
Hun tankefuld opruller tidens skrifter
Og rister tegn til fædrenes bedrifter.

O! Danedronning! hvad du så helt nøje,
Du låner liv af strålen i dit øje,
Når digtningsfuglen flagrer til din trone,
Med billedblad fra skjoldung-stammens krone.

1. del

1

På den nordøstlige kyst af Sjælland, en halv mil fra Gilleleje, ligger landsbyen Søborg. Her støder undertiden spaden og plovjernet på grundstene af gamle bygninger, og der ses tegn til brolagte købstadgader, som ingen mere ved navn på, og hvorover nu sæden gror eller hjordene græsser; her stod endnu i slutningen af det trettende århundrede en lille købstad, der var bygget på ruinerne af det ældgamle Søborg. På en bakke mellem sivene af den nu næsten udtørrede Søborg-indsø findes der endnu levninger i jorden af hugne kampestensmure; her stod det stærke og velbefæstede Søborg slot, der i det trettende og fjortende århundrede indesluttede så vigtige statsfanger. Stedet, hvorpå slottet stod, var den gang helt omflydt af den ferske sø, der således dannede en naturlig befæstning og gjorde kunstige borggrave overflødige. Slottet var omringet af jordvolde; det var bygget af svære, tilhugne kampesten og forsynet med et stærkt, firkantet tårn, hvori de farligste statsfanger forvaredes. I den dybe tårnkælder var luften slet og indespærret; der trængte ingen lysstråle ned; men det øverste tårnfængsel fik luft og lys gennem et lille rundt gittervindue i atten alens afstand fra jorden. I dette øvre tårnfængsel bevogtedes endnu i slutningen af året 1295 en af de vigtigste deltagere i marsk Stigs sammensværgelse. Det var den myndige og urolige ærkebiskop, Jens Grand. Som medvider i kongemordet på Erik Glipping og som de fredløse kongemorderes beskytter, var han her blevet fængslet i kong Erik Menveds mindreårighed.

Denne farlige prælat havde mange tilhængere i landet og mægtige venner, så vel blandt Europas verdslige fyrster, som ved det pavelige hof. I følge den berygtede Vejle-konstitution: *Cum ecclesia Daciana*, der havde givet anledning til så farlige stridigheder mellem kongerne og gejstligheden i Danmark, skulle folk og land uopholdelig straffes med forbud *(interdikt)*, hvorved al gudstjeneste over hele riget skulle ophøre, så snart en bisp af kongen eller den verdslige magt blev fængslet. Dette var dog ikke sket ved ærkebisp Grands fængsling. Ikke alene kærlighed til fædrelandet og frygt for den ugudelighed, ryggesløshed og forvirring, en sådan landestraf ville forårsage, men også frygt for folkets harme og den verdslige magt havde bevæget den største del af den danske gejstlighed til selv at indgå med anråb til paven mod fuldbyrdelsen af denne straf. Kirkernes tillukkelse kunne for gejstligheden selv have de farligste følger på en tid, hvori bevægelserne efter et kongemord endnu ikke var standset, og folkets oprørte lidenskaber så ofte udbrød i voldsomheder og blodige optrin. Denne vigtige sag stod længe uafgjort hen. Gudstjenesten vedblev imidlertid som sædvanlig; men man befrygtede med føje, at hvis ærkebispen ikke snart løslodes, ville forbuddet bekræftes af paven, og landet derved styrtes i den største ulykke.

Kong Erik Menved havde opnået sin myndighedsalder, det én og tyvende år. Han havde oplevet en barndom, der tidligt måtte danne ham til mand og udvikle det ejendommelige i hans ualmindelige åndsevner. Det voldsomme angreb på kongeværdigheden, han som barn havde været vidne til, havde givet hans retfærdighedsiver et heftigt, lidenskabeligt anstrøg

og tidligt vakt myndighedsfølelsen i hans kongesind. Tidsalderens ridderlige ånd havde virket mægtigt på ham. Hans omhu for at bevare tronens glans og majestæt ansås af mange som en statsklog nødvendighed i så farlig en tid; men forbundet med hans naturlige livlighed havde denne omsorg for kronens glans givet ham et hang til pragt og udvortes anseelse, der ofte lagdes ham til last som forfængelighed og tom glimresyge. Den alvor, hvormed han imidlertid greb kongespiret, røbede en fast og standhaftig sjæl, der tidligt var hærdet i ulykken, og den kækhed, hvormed han udstedte sine første selvstændige kongebud, røbede en herskerånd, der følte sig beslægtet med hans store oldefader og forbillede, Valdemar Sejer. Erik Menveds første kongedåd var intet ringere end et forsøg på at forsvare majestætens magt og myndighed mod den mægtigste af alle jordens herskere, der fra St. Peders stol betvang kongerne, som folkene, i alle kristne lande. Dette vovede den unge konge selv på en tid, hvori hans personlige lyksalighed for en stor del afhang af det pavelige hof. Han havde sendt sin ældste og mest erfarne rådgiver, rigsråd Jon Litle, tillige med drost Hessel til Rom, for at forsvare, som retmæssigt nødværge, hvad der imod den gejstlige ret var foretaget mod ærkebispen og fordre ham dømt af paven selv som majestætsforbryder. Men foruden dette vigtige hverv havde den gamle rigsråd et andet, der på enhver anden tid ingen vanskelighed havde kunnet medføre, skønt det nu var ligeså misligt, som det var kongen magtpåliggende. Han skulle nemlig af paven erholde og snarest muligt hjemsende den længe lovede slægtskabsdispensation, som først kunne tillade kongen at ægte den skønne prinsesse Ingeborg af Sverige, som

han havde været forlovet med som barn, og længe elsket som en søsterlig frænde, men hvem han nu følte sig henrevet til med hele yndlingens heftige og lidenskabelige elskovsstyrke.

Mens man ved det pavelige hof opholdt det danske gesandtskab med vidtløftige undersøgelser og tvetydige omsvøb, havde man sendt den pavelige nuntius, ærkepræst Isarnus, til Danmark for at true den unge danske konge med uundgåeligt band og interdikt, hvis han ikke uden alle betingelser løslod ærkebispen. Om dispensationen og tilladelsen til kongens ægteskab havde den listige ærkepræst intet skriftligt ord fra paven; men han ytrede sig mundtligt om det helt forblommet, og det var temmelig klart, at man ville benytte den unge konges lidenskabelighed i dette hjerteanliggende til at stemme ham føjelig mod det pavelige magtbud og eftergivende mod den gejstlige statsforbryder på Søborg.

Men den unge, heftige konge syntes ved denne fremgangsmåde så langt fra at ville falde til føje, at han meget mere derved æggedes til en modstand og trods mod den pavelige stol, som kunne have de farligste følger for ham selv og riget. Endnu var sagen uafgjort. Kardinalen havde med stærke trusler forladt Danmark og var draget til Lübeck.

Den stolte ærkebisp Grand, som ene var skyld i denne spænding og overhængende fare, sad imidlertid endnu stadig i det strenge fængsel. I de første 36 uger af sit fangenskab havde han ligget i bolt og lænker i den mørke, dybe tårnkælder og lidt megen nød, skønt den da umyndige konge af de fleste frikendtes for delagtighed i denne hårdhed. Ærkebispens medfange, den forræderske og ondskabsfulde provst Jacob, var

på grund af sygdom kommet ud af fængslet, men havde straks benyttet denne skånsel til at flygte til Rom, hvor han virkede ivrigt mod kongen og satte alle midler i bevægelse til ærkebispens befrielse og fælles hævn.

Forrige jul havde kongen været på Søborg og selv tilbudt ærkebispen forlig og frihed, hvis han ville fratræde sin ærkebispestol, forlade riget og afsværge al hævn og forbindelse med kronens fjender. Uagtet den overmodige trods og hån, ærkebispen havde afslået dette tilbud med, var hans fængsel dog på kongens befaling blevet formildet, og han var bragt op på det høje tårnkammer, han nu beboede, hvor han ikke savnede lys og frisk luft, men hvor han endnu på det strengeste skulle bevogtes i lænker. Så snart kongen forlod slottet, blev fangens tilstand imidlertid også her højst elendig. Den nye slotsfoged, Jesper Mogensøn, var berygtet for sin gerrighed, grumhed og sit hykleriske væsen, og kongens broder, junker Christopher, beskyldtes for at have megen del i den hårdhed, ærkebispen blev behandlet med, uagtet prinsen ved alle lejligheder dadlede kongens forhold i denne sag og rådede til ethvert offer og enhver ydmygelse, for at undgå et formeligt brud med kirken og det pavelige hof.

En aften i oktober måned gik slotsfogden på Søborg, med kokken og en gammel tårngemmer, op ad vindeltrappen, der førte til ærkebispens fængsel og til tårngemmerkammeret oven over fængslet. Det stærke skin af en blændlygte, som kokken holdt i vejret, oplyste slotsfogdens ansigt og skikkelse. Han var en lille, stærkt bygget mand med et ægte bøddelansigt, hvori hjerteløs hårdhed og skadefro nederdrægtighed var forenet med en lumsk, skinhellig mine. En lodden hue sad ham dybt

ned over den lave, indskrænkede pande. Han bar en kort, smudsig lammeskindspels og trampede med store, jernbeslåede støvler i trappestenene. Han syntes yderst forbitret og urolig. "Det satans menneske! Den gudsforgående krop!" brummede han. "Har han med fanden at gøre, hjælper hverken bolt eller lænker mere."

"Som jeg siger jer, husbond!" svarede den tykke, rundkindede kok med en vigtig mine, "han taler med usynlige ånder, og ingen tårngemmer tør længere være inde hos ham. Han står lige så formeligt i pagt med den onde, som jeg står det med jer, på det nær, at han ikke, som jeg, kan sige sin tjeneste op til faredag. I husker dog vel, at jeg har sagt op i rette tid og har lov til at gå, om jeg vil, i dag eller i morgen; her skal fanden nu blive længere, siden – siden han allerede er her, havde jeg nær sagt."

"Sladder, Morten! Du skal blive til jeg får en anden madsvend, det har du lovet mig. Men hvad kommer den snak om hans trolddomskunster af?"

"Det har sin rigtighed!" sagde kokken: "Ingen kender således den sorte kunst til grunden. I ved jo selv, junker Christophers folk fandt bogen om den sorte kunst blandt brevene fra de fredløse, den gang de ragede op blandt ærkebispens hemmeligheder i Lunde sakristikiste. Bogen brændte dem jo på fingrene og forsvandt straks imellem hænderne på dem. En sådan djævelsk bog kommer altid tilbage til sin herre. Endnu har han den ikke, det er jeg sikker på; men jeg er bange for, at han kan den udenad; han skal flittigt have studeret den i Lund, og han kan jo alle de hedenske og græske bøger bedre udenad end sit fadervor, den ugudelige hund!"

"Du har ret, Morten! han er et satans menneske, og man kan ikke strengt nok passe på ham; hans fordømte lærdom har aldrig huet mig." Her blev slotsfogden betænkelig stående i nærheden af døren til ærkebispens fængsel.

"Ja, pas kun på, husbond!" vedblev kokken, "han fylder os snart huset med djævelskab og maner os hele Helvede på halsen, hvis han ikke får gjort rent hos sig, og får bedre mad og drikke. Jeg var tilfreds, han døde af sult og rådnede helt op af urenlighed! Det var endda tusinde gange for godt til sådan en fordømt landsforræder og heksemester. Men når man har den lede i huset, gør man dog klogest i at huske på sine egne småsynder, og ikke handle værre mod en fangen djævel, end man vil, han skal handle mod os –"

"Sladder, Morten! Fanden er jo ikke vor næste," afbrød slotsfogden ham med et mistroisk blik. "Havde jeg ikke selv hørt, hvor du bandede og skosede den fordømte ærkebisp, skulle jeg næsten tro, du stod i komplot med ham."

"Nej, husbond! Det kan jeg sige mig fri for; før ville jeg stå i komplot med Beelzebub selv, og det kan tårngemmerne vidne: der er ingen af dem alle, der har større hjertensglæde af at plage og drille ham end jeg. Når han må drikke mudret vand og æde skimlet brød som et svin derinde, så synger jeg drikkeviser nede i stegerset og lukker vinduet op, for at han skal lugte stegen, der går hans næse forbi, og jeg kommer aldrig hans dør nær, uden jeg synger et eller andet, som jeg ved, han ret kan ærgre sig gul og sort og grøn over. Jeg gjorde en vise i foråret om friheden og den grønne maj; den ærgrer han sig altid over. Nu skal I høre, husbond!" og nu sang han højt udenfor fængselsdøren:

Der er så smukt i det frie,
så dejligt i det grønne!
Fri fugl flyver tårnet forbi;
kom med, fangen mand! hvis du kan!
Jeg flyver til Hammershus og til Rønne –

"Er du fra forstanden, Morten?" afbrød slotsfogden ham; "opmuntrer du ham til at flygte til sit slot på Bornholm?"

"Det lader han nok være med, som han ligger her; hørte I ikke hvor dybt han sukkede? Det var af harm og græmmelse over, at den mindste fugl kan til foråret flyve til hans slot og bygge rede, mens han hverken kan røre hånd eller fod. Den vise har jeg alene gjort for at plage og ærgre ham."

"Du har ret, Morten! det ærgrede ham," sagde slotsfogden fornøjet. "Du er en ærlig sjæl. Nu hørte jeg selv, hvor han sukkede. Men sådanne viser skal du dog ikke synge for ham! Det sætter ham kun fluer i hovedet og bisselæder i skoene. Du er en brav, veltænkende karl, Morten! det ved jeg nok; men du er kun noget enfoldig. Forstod bispen den sorte kunst, havde han nok ikke siddet her så længe. Jeg vil før tro, han har en skrue løs."

"Tag jer kun i agt, husbond! Han er fanden ikke gal, den karl: her er ingen bisp i landet, som kan sætte ham i latinen."

"Om han er gal eller klog rager ikke mig!" – brummede slotsfogden og steg op ad trappen til tårngemmerkammeret. Han åbnede døren til dette loftskammer øverst i tårnet, lige over ærkebispens fængsel. Her holdt altid to tårngemmere vagt og holdt øje med fangen gennem et hul i gulvet. Om natten plejede to andre tillige at holde vagt i stuen hos fangen og sidde ved hans hovedgærde, hvor de da idelig plagede ham og tit med

deres snak forhindrede ham i at sove; men det rygte, der nylig var udbredt om ærkebispens trolddomskunster, havde nu gjort alle husfolkene angst, og ingen turde længere være om natten hos ham. De to tårngemmere på loftkammeret sad ved et brætspil og kastede terninger, da slotsfogden trådte ind til dem. De skjulte hastigt terningerne og rejste sig ærbødigt.

"Jo, I passer mig godt på!" brummede slotsfogden, "mens I sidder her og dobler, lader I ham dernede spille højst øjne med satan om sin sjæl. Pas vel på ham! Det råder jeg jer til. Slipper han løs, kan I være lige så sikre på at blive hængt, som I allerede havde strikken om halsen og den klare luft til fodskammel. Nu, lad se! hvad tager han sig for?" Med disse ord bøjede slotsfogden sig til hullet i gulvet og kiggede ned.

"Jeg tror, han sover, "hviskede han; "han ligger på ryggen uden at røre sig."

"Det er han næsten nødt til for lænkerne og for ikke at forgå af stank," sagde kokken.

"Nå ja!" svarede slotsfogden. "Man må ikke foragte noget middel, der kan tjene til at frelse en fortabt sjæl. Se, derfor er det, jeg lader den forstokkede synder dernede ligge, som han har redet, i sin egen søle. Kun enfoldige mennesker kan kalde det grumhed; det er den sande barmhjertighed. Hvor længe tror du, den mest forhærdede forbryder kan holde sådan et fængsel ud, uden at omvende sig og krybe til korset?"

"Ja det har I så visselig ret i, husbond! I har taget jer fromt og faderligt af ham; I udsætter jer endog højmodigt for kongens vrede igen, ene og alene for at udøve den rette kristelige barmhjertighed og frelse fangens sjæl. Men han skønner kun lidt på det, det skarn! hans halsstarrighed er uden lige. Skulle I

tro det, husbond! uagtet alt, hvad I gør for at bringe ham til omvendelse, forbander han jer dog hver time på dagen og ønsker, I må komme til at lide tusinde gange så mange kvaler i Helvede, som I her af lutter kristenkærlighed lader ham udstå?"

"Jeg tror det nok, Morten! af slige folk skal man aldrig vente taknemmelighed. Men det er dog nu for galt her med loftet og taget," mumlede slotsfogden og så sig om, "under åben himmel skal han dog ikke ligge; det kunne endog være farligt."

"Det er jo efter eders egen befaling, husbond!" vedblev kokken i troskyldig tone og gabede med enfoldig mine på hullerne i loftet og taget, "ellers kunne det jo ikke regne ned på den fordømte satan. Han lader nok være at flyve ud af taget med uglerne, og om natten, når det er koldt, så er lidt regn og hagl et højst velgørende middel til at bringe ham til eftertanke og erkendelse af sine synder."

"Nå ja, det er sandt, Morten! Jeg har selv på en måde befalet det; men der er måde med alt! Det må ikke se ud som man med flid lod taget forfalde. De onde tunger har nok at snakke om alligevel. I morgen skal taget bødes. Nogle småhuller kan man lade blive – de falder ikke i øjnene. Frisk luft er sund, og selv lidt regn og sne kan have sin nytte. Ikke en regndråbe falder til jorden, børn, uden at den jo kan blive et middel til en forhærdet synders omvendelse."

"Ak, husbond!" sagde Morten med bevæget stemme og foldede sine hænder, "I kunne skam gerne være blevet bisp; I taler mangen gang så opbyggeligt og rørendes, at tårerne kommer mig i øjnene."

"Nå ja," svarede slotsfogden med et selvtilfreds smil, "jeg var også bestemt en gang til den gejstlige stand, og skønt jeg ikke

blev kronraget, lærte jeg dog i mit prøveår mange fromme og nyttige sandheder. Men det er ikke nok, man kender sandheden; man må, sandfærdig, vide at anvende den i livet til sin egen og sine medmenneskers frelse."

"Ak ja, husbond!" vedblev Morten med andægtig mine, "hvem der kunne sige det med så god en samvittighed, som I! Det er et tungt kald for et fromt, kristeligt gemyt og en følsom sjæl, som jer, at måtte være sådan en blodhund og bøddelknægt mod en stakkels fange; men hvad gør man ikke for pligtens og den kære dyds skyld, og for at frelse et menneskes sjæl; en sådan dydig blodhund og bøddelknægt –"

"Hold mund, Morten!" afbrød slotsfogden ham, "sådanne ord må du aldrig bruge om din husbond, om du aldrig mener det så ærligt. Men hør, nu taler han jo dernede. Kan du høre hvad han siger? Mig synes, det er latin eller græsk."

Kokken kastede sig på maven og lagde øret til hullet i gulvet.

"Kors bevare os!" hviskede han og så helt forskrækket ud, "han kalder på Aristoteles, Djævelens skolemester, og giver ham anvisning på jer. Han forbander sig på, at I er fuldmoden til at gå i skole hos ham."

"Ja så! Det ligner ham, det ugudelige skarn! Men det syntes mig, jeg hørte en anden stemme. Der er dog aldrig nogen hos ham?"

Morten lyttede igen.

"Hille død, husbond, hørte I det?" hviskede han og sprang op med en forskrækket mine, idet han så til døren som for at undfly.

"Nå, hvad var det? Hvad går af dig, Morten! Hvad hørte du?"

"Læg selv øret til hullet, herre! Så skal I høre! Kors nådelig bevare os! Den onde er skinbarlig hos ham – han vil hente jer til midnat, hvis I ikke straks giver hans gode ven, ærkebispen, steg og vin og rene klæder. Hør kun selv!"

Slotsfogden kastede et mistænkeligt blik til kokken, men lagde dog øret til hullet, mens han på samme tid holdt øje med Morten og de forskrækkede tårngemmere.

I denne stilling havde han ikke ligget ret længe, førend han fo'r dødbleg op, og navnet Jesper Mogensøn, ledsaget af en dæmpet, unaturlig latter, lød hult, som fra en afgrund, og med en røst, der aldeles ikke lignede ærkebispens.

"Hørte I det nu selv, herre?" sagde Morten. "den, som nu kaldte på jer, har jeg ingen lyst til at se nær ved."

"Tys!" hviskede slotsfogden og nærmede sig atter åbningen i gulvet med ængstelig mine.

"Jesper Mogensøn!" tonede nu samme frygtelige stemme, ligesom under hans fod, og så højt, at alle kunne høre det, "plej min højlærde mester og kunde! eller jeg knækker din hals og vender ud og ind på din skinhellige sjæl!"

Mens denne brølende røst lod sig høre, lå tårngemmerne næsegrus på gulvet og bad deres Ave Maria. Slotsfogden rystede og bævede; men Morten Madsvend var blevet blodrød i de runde kinder, og der stod ham vand i øjnene, som af en hemmelig anstrengelse, mens han kneb læberne tæt sammen og stod som målløs af skræk.

"Så lad ham da få det som det forlanges!" stammede slotsfogden: "Er her slige kunster med i spillet, kan hverken junker Christopher eller nogen forlange, jeg skal sætte liv og sjæl på spil længere. Bras op for bispen, i satans skind og ben,

Morten! Lad ham æde og drikke sig ihjel, om ham så lyster! Men undslippe skal han ikke, om han aldrig har så mange djævle til venner."

"Det skal I have ondt ved at hindre, husbond!" svarede Morten med frygtsom stemme: "Den, der således kan brøle, må det være en smal sag at flyve gennem nøglehullet med en bisp –"

"Det vil jeg se, før jeg tror det!" sagde slotsfogden og syntes at have besindet sig og overvundet sin skræk. "Du *er* en brav karl, Morten! men du er noget overtroisk og enfoldig. Her stikker måske også nogle kneb under; men det vil jeg både lade dig og jer andre vide: mærker jeg uråd, eller har nogen af jer mindste lod og del i dette djævelskab, skal det komme jer dyrt at stå! I skal blive levende brændt eller radbrækket, så sandt her er lov og ret i landet!"

"Kors bevare os, husbond!" udbrød de forskrækkede tårngemmere i munden på hverandre.

"Som jeg siger jer," vedblev slotsfogden, "det er ikke andet, end kneb og bedrageri. For at prøve ham der nede, vil jeg give ham god kost og renlighed for en tid; men gør han mig flere optøjer, skal han ned i hundehullet igen; og det siger jeg jer, karle! vover nogen at hjælpe ham til flugt, skal I en for alle og alle for en blive hængt! I skal nu våge her alle tre i nat!"

"Ak, det tør vi ikke, strenge husbond!" sagde den gamle tårngemmer: "Er her djævelskab i tårnet, tør vi ikke være her, uden Morten Madsvend må blive her og sætte mod i os."

"Så bliv da hos de dumme karle i nat, Morten!" sagde slotsfogden: "Du er dog den fornuftigste. Jeg skal forskylde dig for det, og i morgen skal jeg nok få karle, som ikke er bange."

"Det er det samme, husbond!" svarede Morten kækt, "jeg skal nok holde mod i dem i nat. Den, der – som I og jeg – har en god samvittighed, han behøver ikke at være bange for en smule djævelskab."

"Det var et sandt ord, Morten! Følg mig nu først ned ad trappen! Jeg er blevet lidt hovedsvimmel af at bukke mig – så kan du med det samme hente mad og drikke til fangen og jer alle."

"Kom, husbond, tag mig under armen!" sagde Morten og fulgte slotsfogden ud af døren. "Nu er alt roligt og i orden," vedblev han, mens de gik ned ad trappen, "det tænkte jeg nok: den ene føjelighed er den anden værd. I skal se, vi bliver til sidst så vant til den smule djævelskab, at det går som fod i hose. Hvorfor skulle man heller ikke kunne komme ud af det med en to-tre smådjævle, når de vil føre sig honnet og manérlig op og leve i kristelig samdrægtighed og smuk huslig fred med os?"

Så snart Morten havde fulgt slotsfogden ned, løb han ind i sit kammer og derfra til stegerset og fadeburet. Snart kom han med en bylt klæder, to madkurve og et par flasker og dunke op ad tårntrappen igen og trådte ind til de tre tårngemmere. "Bring du hunden der nede maden og vinen og klæderne, Mads!" sagde han til den gamle tårngemmer, "men stjæl intet deraf på vejen! Der skal gøres ordentligt rent hos ham, siger husbond. Der skal nu stå vagt uden for døren både nat og dag, så du behøver ikke at læsse alt det jern på ham. Lad os andre imidlertid få noget at leve af! Ser I, karle! jeg har både mjød og tysk øl med. Gå du kun Mads! vi skal nok levne noget til dig, hvis du kommer ædru tilbage. "

Den gamle så begærligt til vinen og de herreretter, han skulle bringe fangen, og gik. Morten Madsvend dækkede nu ivrigt bordet og begyndte at drikke lystigt med begge de unge tårngemmere. – Den ene havde været i krigstjeneste og kaldte sig Niels Rytter; han var en stor elsker af stærke drikke og havde en temmelig rød næse. Den anden var en frygtsom og forsigtig karl med et listigt, gerrigt blik; han sad med terningerne i hånden og talte hvor mange ørtuger han havde fravundet sin kammerat.

"Du er mig en fortræffelig karl, Morten!" sagde Niels Rytter og skubbede huen fra det brune krigeransigt, idet han tømte sit mjødbæger og greb ølkruset: "Du ved, hvad der hører til en vågestue, når man skal holde øjnene åbne og være ved lystigt mod. Jeg ville, min sjæl! hellere ligge i felten og passe på en hel hær krigsfanger, end sidde her, helst hvis den fordømte bisp forstår sig på den sorte kunst og sligt djævelskab. Hvorledes tror du, det hænger sammen, Morten?"

"Ih, det kommer ikke lægfolk ved!" svarede Morten. "Jeg kender hverken den hvide eller den sorte kunst; men det ved jeg: for mig må det herefterdags pusle og tumle så meget det vil der nede, jeg rører mig ikke af stedet. Når vi holder vor næse derfra og passe vor dont, lader det os nok i fred, og vi kan sidde her som i Abrahams skød. Nu, drik, Niels! og du, Jørgen! hvad tænker du på?" sagde han til karlen med terningerne, "du vil nok hellere forslå tiden med dobbel og spil, end med ærlig, uskyldig drik? Nu, herre Gud! Hver menneskesjæl har sin orm i verden; men man får synge med de fugle, man er iblandt, kammerat! Syng og drik nu først med os! Så spiller vi siden med dig. Blanke sølvører har vi nok af!" Med disse ord kastede den lystige

kok en håndfuld sølvpenge på bordet og begyndte at synge en munter drikkevise. Jørgen Tårngemmer stirrede begærligt på sølvet og rystede terningerne. "Vi kan jo spille først, lille Morten!" sagde han venlig med et polisk smil, "så kan vi siden synge og drikke! Tør du vove højest øjne om en øre sølv?"

"Om tyve, når det skal være!" svarede Morten; "men jeg giver alle øjne og ører en god dag, så længe jeg kan væde min tunge. Den er det vigtigste lem i verden, ser du, og den fortjener vel at kæles for: den lille ting kan vende op og ned på riger og lande. Jeg er allerede halvdrukken, mærker jeg, og du har jo ikke sat et bæger til livs endnu. Den, jeg skal spille højest øjne med, må have lige så lystige øjne som jeg. Lige børn leger bedst, ved du, og spil må ikke gå ud på beskub."

"Nå ja, så skænk mig et halvt krus af øllet, hvis det ikke er for stærkt!" sagde den forsigtige Jørgen: "Mjøden løber mig straks til hovedet. Når man vil spille, må man dog kunne tælle til seks. Vi sidder heller ikke her for at drikke os fulde, kan jeg tro."

"Lige så godt for at drikke, som for at spille!" svarede Morten; "men lad det være min sag! Jeg kender humlen og øllet, og jeg ved nok, hvad fire karle kan bære, når de ikke er kællinger." De drak og han skænkede for dem igen. "Ved I nyt, karle!" vedblev han højrøstet, idet han satte sig til god ro med armene på bordet: "Vi kan snart vente kongen her på slottet; så vil her vanke drikkepenge, og så vil her flyde med mjød og vin og saksisk øl, som i det kære, velsignede Paradis."

"Kongen? Hille mænd!" sagde Niels Rytter, "så vil her blive stads og jav; han vil, min tro, give jægerne noget at bestille."

"Så skal I se, bispen dog bliver fri!" sagde Jørgen Tårngemmer og rullede med terningerne; – "for han er vel aldrig gal og gør

kongen vred igen ligesom sidst."

"Det skal I se, han er ikke bange for!" svarede kokken: "Den karl bryder sig hverken om konger eller kejsere; og er det sandt, paven i Rom holder med ham, så kan kongen måske komme til kort endnu."

"Hvad kan paven da gøre vor konge?" – spurgte Niels Rytter, "han er jo pokker i vold i Romerland på hin side det store verdenshav, og han har jo hverken ryttere eller langskibe at sende hid."

"Men så har han det, der er skrappere," sagde Morten: "han har et par nøgler, ja, det er nøgler, som har vasket sig: dem kan ikke hundrede karle bære, og med dem kan han lukke både Himmel og Helvede op og i for enhver af os, alt som han lyster. Helveddøren lader han gerne stå åben; for der er nu altid så megen færdsel; men himmerigsporten – den lukker han skam, selv i hver aften og lægger nøglen under sin hovedpude."

"Men den har jo St. Peder," indvendte Niels Rytter, "han må jo stå vagt der både nat og dag."

"Deri har du ret, Niels! Men St. Peder er pavens fætter; ham har paven desuden i sin lomme, og han tager nøglen fra ham hver aften, så snart det begynder at mørknes, ligesom slotsfogden gør ved dig. Paven er desuden Vorherres statholder, det ved du jo nok, og når han bliver vred, kan han med et eneste ord lukke alle kirker i hele landet og fordømme os alle med hud og hår og sjæl til at gå Fanden i vold."

"Kors bevare os!" sagde Niels og korsede sig "og det tror du, han turde vove mod vor konge og alle kristne mennesker her i landet?"

"Ja, han truer skrapt med det, siger man. Gid pokker havde den fordømte bisp der nede! Han er skyld i al den ulykke; det var bedre for land og rige, om han for længe siden havde smurt haser."

"Mener du det, Morten! men så er det jo dumt, man vil holde på den karl."

"Det må kongen om!" svarede Morten: "han må vel vide, hvad han gør, og han har sagtens sine grunde. Bispen havde jo en finger med i spillet, da de gjorde ende på hans fader i Finnerup lade. Den kong Glipping var der rigtig nok ikke stort ved; men konge var han dog, og det var en egen sag med det mytteri. Det skal Vorherre bevare mig for at forsvare. Ingen kan heller fortænke vor unge konge i, at han ikke kan tilgive bispen; men som sagt: land og rige var vist bedre tjent med, at kongen var lidt mindre streng og bispen Fanden i vold."

Under denne samtale kom den gamle tårngemmer halv beruset tilbage og slængte sig på bænken ved drikkebordet.

"Se, se, Mads! hvor du har fået røde kinder!" sagde kokken og lo: "du har nok kredenset bispen vinen – det var ret! hvem kunne vide, om den ikke var forgiftet?"

"Død og pestilens, Morten, hvad er det for snak!" lallede den gamle forskrækket og spyttede. "Jeg har såmænd ikke smagt en dråbe af hans vin; men det er dog ikke noget at spøge med."

"Vær kun rolig, gamle!" sagde Morten beroligende: "jeg har selv drukket af den på trappen. Nå, hvad sagde han for godt til den forandring?"

"Ikke så meget som den dunk, kammerat! – Før den hund skulle give noget menneske et godt ord, lod han sig sætte på spid. Han troede måske også, det var gift, jeg bragte ham. Men,

død og pestilens!" afbrød han og spyttede igen, "jeg skulle dog aldrig tro –"

"Vær du kun rolig, Mads! du har jo ikke smagt én dråbe! Her er i alt fald noget at skylle efter med, som jeg lover dig for er sundt og godt. Nu skal jeg synge jer en lystig vise dertil, den kan også bispen have godt af!"

Idet han nu skænkede på ny for dem alle, rømmede han sig og sang:

På Søborg sidder en flue;
han snurrer i spindelvæv:
Han land og konge tør true;
han er helt kævegæv. –
Lad snurre, lad snurre
i væven den usselig flue!

Alt i sin velmagts dage
han kongen på næsen sad,
og der han lod tilbage
hvad ingen eje gad.
Lad snurre, lad snurre
i væven den usselig flue!

Alt i sin velmagts dage
han kongen på næsen sad,
og der han lod tilbage
hvad ingen eje gad.
Lad snurre, lad snurre
i væven den usselig flue!

"Hvad er det for en vise?" spurgte Niels Rytter: "den har jeg aldrig hørt før."

"Det er en spotvise over bispen der nede," svarede Morten, "og den har jeg selv gjort. Nu skal I høre! For ret at drille ham og gøre nar af hans unyttige lærdom, har jeg endog fået lidt latin proppet ind i den – det har jeg lært af pater Gregor" – og nu vedblev han:

For Crimen læsæ Majestatis
han snurrer i spindelvæv;
custodibus inebriatis
med ræv fange vi ræv.
Lad snurre, lad snurre
i væven den usselig flue!

Idet kokken således sang med høj røst, hørte man lænkerne rasle neden under i ærkebispens fængsel, og de to halvt berusede tårngemmere sprang op, mens Jørgen, der endnu var ædru, men ikke havde givet agt på sangen, benyttede lejligheden til at bringe et par af kokkens sølvører i sin lomme.

"Lad ham kun slide i sine lænker, den hund!" sagde Morten og blev rolig siddende, "han hører nok hvorledes jeg spotter ham i visen, og det ærgrer ham; men det har han godt af!"

"Du har ret, Morten!" sagde Niels Rytter, idet han kiggede ned gennem gulvhullet: "han slider i lænken, som han var besat. Du kan tro, det er latinen, der ærgrer ham, men det skader ikke! – lad ham kun høre, vi lægfolk heller ikke er tabte bag af en vogn!"

"Kom, lad os drikke, kammerater!" råbte kokken og vedblev at synge, mens han nu rejste sig og ravede om på gulvet som helt beruset:

Hejda! du arme fange!
Har rent du glemt dit latin?
Forstår du ej fuglens sange,
så er din lykke kun fin. –
Lad snurre, lad snurre
i væven den usselig flue!

Hør! Fuglen sjunger behænde:
vil du have bud til Rom,
hvad heller til verdens ende –
jeg flyver alt som jeg kom!
Lad snurre, lad snurre
i i væven den usselig flue!

Idet han sang det sidste vers, faldt han næsegrus hen over hullet til ærkebispens fængsel og tittede derned.

"Den falske kok! han er udsat på mig," hørte han fangen hviske med et dybt suk.

Lad snurre, lad snurre
i væven den usselig flue!

sang Morten Madsvend af fuld hals, idet han rejste sig ravende og vedblev at gentage omkvædet, som tårngemmerne med høj latter istemte.

"Du er mægtig drukken, Morten!" sagde Niels Rytter med lallende tunge og faldt under bordet, "du skulle dog betænke, vi er på vagt her og ikke til kros!"

Dermed lagde krigsmanden sit tunge hoved på en nedreven øldunk og sov ind.

"Men hvor blev Niels Rytter af?" sagde den gamle tårngemmer, som imidlertid havde udtømt et stort krus af det

stærkt berusende saksiske øl, "jeg vil lade mig hænge, om jeg kan se ham."

"Ih, han snorker jo under bordet, den fyldehund!" svarede Jørgen. "Jo, I er de rette karle at holde vagt med! – jeg kommer nu til at våge og være ædru for jer alle. Kom, Morten! lad os to nu være fornuftige og passe vor dont! Her ligger dine sølvører og flyder om i øl og mjød – lad os gøre rent bord! – skal vi slå et kast om dem? Den, der får højest øjne, skal stikke dem i lommen. Du må gerne slå først."

"Det er et ord!" sagde Morten, "men ærligt må det gå til!"

Han greb terningerne og kastede.

"Kan du tælle, så tæl!" lallede han uden at se på dem.

"To, tre – syv fik du kun," svarede Jørgen og skrabede hastigt terningerne til sig. "Se, nu slog jeg!" – Han rullede med terningerne og lagde et højt tal op – "Vundet! pengene er mine! – se selv!" – Han skrabede pengene til sig.

"Jeg tror dig nok! – du er en ærlig karl" svarede Morten og fyldte ravende hans krus, "pengene er dine; men nu skal du, min sjæl! også drikke min kærestes skål, så vil jeg sove. Drik den skål rent ud! ellers er du en halunk, som sidder her og trækker mig op."

"Nu vel, lille Morten! den smukke Karen Jeppes skål i Gilleleje! ser du nu, jeg er ærlig?" sagde Jørgen og drak. "Nu er der ikke en dråbe mere i kanden."

"Ret så! du er dog en ærlig sjæl!" lallede kokken og tumlede om på gulvet, hvor han snart snorkede højere end nogen af de andre.

"Det dumme fæ!" mumlede Jørgen og følte sig også tung i hovedet. "Ham kan man da tage ved næsen så meget man

gider."

Det varede nu heller ikke længe inden han lagde hovedet over armene på bordet og sov fast. Næppe begyndte han at snorke, før kokken rejste sig, fuldkommen ædru, og betragtede nøje ved det døsige lampeskin de tre sovende tårngemmere. Så snart han havde overbevist sig om, at de sov trygt, listede han sig sagte hen til hullet i gulvet og så ned til fangen. "Ærværdige herre!" hviskede han, "nu har jeg drukket dem alle tre snydefulde. De sover som stene. I behøver ikke at mistro mig. Jeg har altid været jer tro. Jeg har kun måttet plage og drille jer, for at sætte de andre blår i øjnene; jeg vil gå eders bud, hvorhen I vil sende mig."

"Er det dit alvor, Morten?" hviskede den fangne ærkebisp.

"Ja, det er, på min sjæl og ære!" svarede kokken. "I har reddet mit liv og fordulgt hvad I ved nok; derfor har jeg lovet den hellige Martinus at redde eders liv igen, hvad det så skal koste."

"I Guds navn! så vil jeg tro dig," sagde fangen. "Vil du redde mit liv, så gak til Kjøbmandhafn til min kannik Hans Rodis og tag ham på råd med! Bed ham skaffe mig pen og blæk, en fil og en stige af hampeliner!"

"Hans Rodis er på Esrom, herre!" svarede kokken. "Han har bedet mig bringe denne lille medisterpølse i eders fromme hænder. Kan I for lænken, så hold hænderne lige her under! Nej, se! hvor rigtigt vi har passet målet." Med disse ord trykkede Morten gennem gulvhullet en tynd, sammenrullet pakke, der var skjult i en tarm. Den var fastbundet til en snor, som han nedhissede den med og holdt fast på.

"Jeg har det," lød fangens stemme; "priset være kongernes herre! Min tro tjener sender mig hvad jeg behøver. Slip ikke

snoren!" vedblev han efter et ophold. "Bring lampen til hullet! Kun en eneste lysstråle!" Kokken adlød tavs og stille. – "Jeg skriver et vigtigt ord til min høvding på Hammershus; vil du besørge det tro i hans egen hånd?"

"Ja jeg vil, på min sjæl og ære! kun skynd jer!"

"Din løn skal være stor i Himlen, som på jorden! Kun lys, lys!"

"Alt er aftalt!" hviskede kokken og holdt lampen nærmere til hullet. "Lad kun Hammershus være os vis! Og det skal lykkes. Først når I ser mig igen, er det tid. Brug imidlertid filen forsigtigt! Jeg og kannikken sørger for resten. Niels Brock og hans venner vil hjælpe os. Johan Kyste og Ole Ark er med. Vær kun ved godt mod, herre! Mig kan I stole på; men skynd jer! De rører sig, de fyldehunde! – Jeg er bange for, de vågner."

"Kun et øjeblik endnu!" hviskede fangen. "Træk til! det er besørget," vedblev han efter et kort ophold. Morten trak hastigt i snoren. I tarmen, som hang ved den, mærkede han et sammenrullet pergamentsblad. Han forvarede det omhyggeligt.

"Tys! De vågner!" hviskede han. "Jeg må til at husere igen!" Derpå rullede den tykke kok sig hen ad gulvet blandt de berusede, halvvågne tårngemmere og gav sig af alle kræfter til at puffe og støde dem. "Hejsa! nu banker vi kød!" råbte han, "og nu skal vi støde peber! Hvad er det for en klump i grøden? den må mases dygtigt ud!"

"Av, av! er du gal, Morten! Det er jo mig!" råbte Niels Rytter.

"Snak har vi nok af! det må jeg forstå!" vedblev Morten og slog omkring sig. "Jeg er hverken fuld eller gal; men her skal fanden blive længere! Vil I grødklumper snakke med og være

klogere end madsvenden? Vil I bilde mig ind, jeg har ryttere i gryden?"

Mens han således råbte og teede sig som overstadigt drukken, rev han lampen om, ravede i mørket ud af tårnkammeret og tumlede ned ad trappen. Da tårngemmerne om morgenen kom til fuld besindelse, var Morten Madsvend forsvundet og ingensteds at finde på slottet.

2

Da solen stod op, gik den raske, firskårne kok, med en stor knippel i hånden, i selskab med to andre vandringsmænd, gennem skoven ved Esrom sø. Det var en tåget morgen. Store skarer af borttrækkende vildgæs fo'r med skingrende skrig hen over søen, og det affaldne bøgeløv hvirvlede hen ad vejen for den skarpe morgenvind. Kokken og hans ledsagere gik tavse frem med hastige skridt, og da solen nu begyndte at adsprede de kolde morgentåger, rømmede Morten Madsvend sig og sang en lystig kæmpevise. Hans ledsagere var to stærke, bredskuldrede karle med røde vadmelskofter over et par smudsige læderkøllerter og med brede slagsværd og daggerter i de stærkt udstoppede bælter, der tillige syntes at tjene dem til pengekatte. De så ud som rømte eller afskedigede krigsmænd. De bar begge mundskæg som kongelige ryttere, men de lod til længe at have forsømt alt, hvad der hører til renlighed og legemets pleje: deres forsvirede, smudsige ansigter røbede mangel på søvn og ordentligt nattely; slagstykkerne af et par plejle tjente dem til vandringsstave; på ryggen bar de store bylter af kostbare klæder, hvoraf røget flæsk og andre fødemidler stak frem. Det lange, uredte hår fløj dem om skuldrene. De var begge så mørkladne i hud og hår og havde så lidet danske ansigter, at man ville holde dem for udlændinge, hvis ikke deres mundart havde røbet, at de var bønderkarle fra Lolland, der i det mindste ikke i de første led kunne bevise deres vist nok vendiske herkomst. Den højeste af dem manglede et øje, og den anden havde en stor skramme mellem

næsen og munden, der så ud som et hareskår, og hvorved de skæve fremstående hugtænder gav ham et glubsk vildsvineudseende.

De tre fodgængere så sig undertiden tilbage, som om de ventede at blive eftersatte; men de så kun de hvide, takkede gavle af Esrom kloster, som de for kort siden var kommet forbi.

"Nu skal I have tak for godt følgeskab!" sagde Morten Kok og standsede ved en korsvej i skoven. "Nu gør vi nok klogest i at skilles ad for det første. I har jo forstået mig? I holder jer skjult ved Gilleleje og passer på hver nat til I ser skuden med den sorte vimpel; så lægger I ud med Jeppes båd og sætter mig i land. Giv imidlertid nøje agt på alt, hvad der sker, og hvem her går ud og ind på slottet! Hvad Niels Brock og ærkebispen har lovet jer, kan I være visse på; men så må I ikke være selvrådige. Med magt og indbrud får I ham dog ikke ud, og kommer kongen og marsk Olufsen her i dag eller i morgen, kan I let blive hængt og fordærve os alt."

"For fanden! lad det være vor sag, Morten Polisk!" sagde karlen med det ene øje: "Johan Kyste ved nok hvad han gør. Jeg har kun gjort en dum streg i mit liv; det var den påskeaften, jeg rømte fra marsken og tog øget fra den andægtige klerk; jeg slog ham kun et lille hul i skaldepanden; men det var stort nok for hans smule sjæl til at smutte ud af; de hellige mænd skal man lade fare i fred. Derfor må jeg nu også hjælpe mig med det ene sølle øje. Det andet gik fanden i vold samme hellige aften, og det var dog ikke første gang, jeg ragede i slagsmål i en kro; men så svor jeg også ved den hellige jomfru og St. Joseph at blive gudfrygtig fra den time og aldrig lægge hånd på andre end verdslige folk."

"Det var fromt tænkt af dig!" sagde Morten, "var du ikke sådan en blodhund og manddraber, tror jeg næsten, du kunne blive salig endnu, om du også stjæler og røver en smule."

"Dermed har det gode veje!" svarede den enøjede. "Jeg har et afladsbrev fra ærkebispen inden for uldskjorten, og det skal gælde, når hele verden ryger ad helvede til. Den højlærde mester Grand har jeg også tjent tro i mange år og det både ved nat og dag. Jeg har mangen midnat med livsfare gravet kongens rådne venner op af kirkegården og kastet dem i rakkerkulen. Derfor har den fromme ærkebisp også givet mig frihed for faste – og syndsforladelse for ti hele år; på sine sølvører har han heller ikke sparet; og nu skulle jeg tåle, man spærrer sådan en mand inde og berøver mange brave folk deres næring? Hvad siger du, Ole Ark? skal vi tåle det længere? har mester Grand forskyldt det af os?" –

"Sladder, Kyste! hvem siger, I skal tåle det og lade ham i stikken?" afbrød Morten ham. "Vi vil jo alle have ham ud; men ikke som dosmere, der vil rende døre op med de tykke pander. Med magt kommer man her ingen vej. Gør nu kun som jeg siger, og spar eders tapperhed til vi behøver den!"

"Morten har ret, Kyste!" tog nu den anden lollik ordet og grinte ilde med de fremstående tænder: "du er en gal tyr og vil altid frem med hornene. Hvad jag har det også med at få ham ud? Han var en brav og gavmild Guds mand, så længe han var i velmagt – det er sandt! Men siden han sidder på Søborg, har vi jo intet stort hørt om ham og ikke set en ørtug fra hans runde hånd."

"Dumme torsk!" svarede Johan Kyste ivrigt: "tror du ikke, hvad den ærlige Morten Madsvend i bispens navn har tilsagt os?

Så snart vi skaffer ham ud, er vi jo hans styresmænd på Bornholm og får lov til at gøre så mange fangster, vi vil, i alle kongens riger og lande."

"Nej, bi lidt, god karl!" rettede Morten ham, "kun så længe der er ufred mellem kongen og bispen, giver han jer lov til at drive det håndværk: kun i kirkens og den fromme herres tjeneste kan det være fromt og kristeligt for en tid; siden skal I nøjes med, hvad han under jer af sit eget og holde jer i skindet; men inden år og dag kan I dog være rige knarke. Nu afsted! og forsøm ikke, hvad I har taget jer på for andre vovestykker! Jeg vil ikke have jer længere med. Ser nogen mig i så smukt selskab, kunne man let få i sinde at hænge mig op en gang ved siden af jer, for det hæderlige kammeratskabs skyld."

"Nej se, vil du være storsnudet, Morten Spækkenål!" sagde den enøjede. "Hvad større ære kunne du forlange, du stegvender! – Men tys! hvad var det? – er her jægere i skoven så tidligt?"

Man hørte jagthorn og larm af mange heste og hunde i nærheden. De tre vandringsmænd gik endnu nogle raske skridt fremad, men sprang derpå pludselig hver til sin side.

"Død og pølse! Kongen og alle hans hofmænd!" udbrød Morten og stillede sig bag et tykt bøgetræ ved siden af vejen, mens begge hans mistænkelige ledsagere skjulte sig i de tætte tjørnebuske.

Et stort jægertog nærmede sig. I spidsen red den unge konge mellem drosten og marsken. Det var et herligt syn at se den kække, ridderlige kong Erik til hest. Han red altid på en høj, mælkehvid hingst, der syntes hovmodig af sin byrde og ofte faldt ind i det kunstige danseskridt, som den ved dystløb og

turneringer var vant til. Dens bidsel og sadeltøj glimrede af guld og prægtige stene; silketøjlen, hvori kongen styrede den, var det eneste tvangsmiddel, den tålte; den mindste berørelse af guldkringlen i kongens sporer hævede den på bagbenene, og for alle andre end kongen selv, syntes det et farligt vovestykke at tumle dette stolte dyr. Kongen selv var en herlig ynglingeskikkelse med et kækt, bestemt, næsten alt for strengt åsyn, der dog ved de lange, nedhængende gule lokker fik en mildhed, der i visse kærlige øjeblikke erindrede om den sædvanlige afbildning af hin Frelserens kæreste apostel, som hvilede sit hoved ved hans bryst. Den unge konge besad megen ridderlig værdighed, der endnu mere forhøjedes ved en næsten blændende pragt, hvilket kun ikke syntes passende til et jagttog. Den høje, hvide fjerbusk i hans hat glimrede af små sølvstjerner, og den grønne, hermelinsbræmmede jagtkjortel var så rigt baldyret med silkeløver og guldhjerter, at den lignede et glimrende harnisk.

Den glans, den unge konge syntes at ynde, udbredte sig også til hans følge. Drosten, Aage Johnsøn, der red ved kongens højre side, var af lige alder med kong Erik og havde ikke fyldt sit to og tyvende år. Han havde været kongens legebroder og fortrolige fra barndommen af og var endnu i besiddelse af hans hele fortrolighed. Der var en blid, men næsten tungsindig alvor udbredt over drost Aages ansigt, som gav ham et ældre udseende end kongen. Han havde kastet sin mørkeblå kappe over den skummende hesteryg som et dækken, og hans prægtige sindalkjortel var helt overstænket af kongens urolige og frådende hingst, som han red nær ved og syntes at have et opmærksomt øje med.

Marsken, Niels Olufsen, der red på kongens venstre side, var en høj, stærk mand på nogle og tredive år, med et skarpt, råt krigeransigt og stiv rytterholdning. Han var, næst drosten, kongens uundværligste mand og en særdeles virksom og tapper herre; men han var ikke fri for et udtryk af hårdhed og overmod i sine miner, hvilket som regel oprørte frihedsfølelsen og sårede selvkærligheden hos enhver, der ikke følte sig ham overlegen. Selv kongen og drost Aage, der fuldkommen kunne måle sig med ham i ridderlig dygtighed og var ham højt overlegne i finhed og kløgt, følte sig ofte ubehageligt stødte af hans kantede fusentastvæsen, der var ham selv så ubekendt, at han i højeste grad forbavsedes, når han i sin ubehændige råhed og selvtillid stødte både venner og fjender fra sig.

Blandt de andre herrer i kongens følge var der to tyske mestersangere, mester Rumelant fra Schwaben og mester Poppe den Stærke, som i deres tyske sangerdragt vakte megen opmærksomhed. Mester Rumelant var uanselig af vækst, men havde et livligt, lidenskabeligt ansigt; han diskuterede gerne højrøstet og med stor iver, helst om teologiske sager, hvori han havde sine egne helt besynderlige meninger. Hans landsmand, Poppe den Stærke, svarede til sit tilnavn: det var en sand kæmpeskikkelse med langt, kulsort hår og skæg. Ved sit udseende skræmte han ofte børn og gamle kvinder, der undertiden endog antog ham for en troldmand; han talte med en kraft og fynd som en feltherre; han red en mager, grå hest og bar altid en sort fjer i sin hat, som tegn på en sorg, han af andre fordrede set og æret.

Disse to fremmede herrer havde i nogen tid opholdt sig som ærede gæster hos den unge danske konge, der selv besad

videnskabelig dannelse og særdeles yndede dygtige kunstnere og videnskabsmænd. De ledsagede ham nu på denne jagtrejse tillige med den berømte, danske filosof Petrus de Dacia, der gjaldt for sin tids største regnemester og astronom og var lige så navnkundig for sin gejstlige skriftlærdom, som for sin fine veltalenhed og sine grundige kundskaber i den græske og latinske filologi. Han red i sin sorte kannikdragt stille på en pasgænger mellem de tyske mestersangere, og var altid mellemmanden, når de i deres iver blev alt for heftige og var nær ved at sige hinanden hårde ting. Han var endnu en ung mand. På sin rejse i Tyskland havde han lært at kende den for sin hellighed så berømte nonne, Christine Stambel i det kølnske, og den begejstring, hvormed han altid omtalte denne dame, ville have pådraget ham mistanke for en hemmelig elskov, hvis han ikke så vel i skrifter som i tale med endnu højere begejstring altid havde prist den velsignede jomfru Maria som skønhedens og herlighedens krone og hævdet hendes guddommelige rang over alle helgener og helgeninder i verden. Med henrivende veltalenhed havde han bevist, at den store nåde og tillid, Herren viste den hellige Peder ved at betro ham menigheden, dog i langt højere grad var forundt den elskelige St. Johannes apostel, der, som Herrens kæreste discipel, skulle være den hellige jomfrus beskytter. Hans heftige, teologiske strid om denne genstand med den lærde og berømte Aldobrandinos Papparonus Venensis af Prædikerordenen havde for en stor del grundet den store agtelse, han stod i blandt de lærde. Kun når talen var om denne hans yndlingsgenstand, blev han ivrig i sindet; ellers var hans tale rolig, besindig og klar; den stille kraft, der lå i hans store,

noget sværmeriske øjne, vakte, med den største fordringsløshed, altid velvillig opmærksomhed og tillid; men, hvad der var et særsyn blandt hans tidsalders lærde – han var aldeles fri for pedanteri og brammen med sin lærdom.

Kongen og hans følge nærmede sig nu korsvejen og det træ, bag hvilket Morten Kok havde skjult sig; herfra åbnede der sig den skønneste udsigt over Esrom sø.

"Holdt!" sagde kongen og sprang af sin hest: "her er et smukt sted; her vil vi tøve og holde davre! Denne vej må de jo komme fra Ørekrog?"

"Upåtvivlelig, herre konge!" svarede marsk Olufsen, idet han og drosten ligeledes steg af deres heste og overlod dem til kongens rideknægt: "her går hovedvejen til Esrom og Søborg. Men kender jeg markgreven ret, rider han ikke gennem Ørekrog, før alle de smukke piger er vågne og kan beundre hans skønhed og ridekunst: han har jo endnu kun hovedet fuldt af elskovseventyr og sligt tant."

"Kalder I kærlighed tant, min kække marsk?" afbrød kongen ham; "glemmer I, jeg er brudgom – og jeg vil håbe ingen af de koldsindige?"

"Brudgom, herre konge?" svarede marsken, "det kalder vi på dansk kun en fæstemand på hans bryllupsdag, og førend den kommer, må der meget være sket!"

"Meget?" gentog kongen, og hans glade, livlige ansigt blev pludselig alvorligt og strengt. "Nu vel! Meget kan ske i kort tid; men gør man mig tiden for lang, kan den dag, jeg længes efter, komme når jeg vil."

"Det forbyde Gud og vor hellige frue!" sagde drost Aage halvt sagte og betragtede sin unge konge med et blik fuldt al urolig

og inderlig deltagelse.

"Lad hornblæserne spille, Aage!" afbrød kongen disse ytringer, der lod til at mishage ham. "Det bliver en smuk dag. – Vi vil begynde den muntert."

På drostens vink begyndte hornblæserne, der fulgte jagttoget, at spille den bekendte gamle vise om Aksel Thordsøn og skøn Valborg, som de vidste kongen gerne hørte.

"Nu ja, det er smukt, om just ikke muntert," sagde kongen. "Hvor er Rumelant og Poppe? Skade, de ikke kan synge dansk! Til disse toner passer deres kunstige mestersange kun ringe."

"De ivres igen om gejstlige sager" sagde marsken: "de duede bedre på et klerkemøde, end på et jagttog."

"Lad os dog høre en gang!" sagde kongen. "Jeg tør vædde, mester Poppe har ret, men mester Rumelant dog vinder sejr i den ordkamp."

Mens musikken vedblev og der dækkedes et frokostbord på en lav brændestabel, blev kongens opmærksomhed hendraget til, hvad de to ivrige tyskere afhandlede. De stod med deres heste ved bidslerne og talte højrøstet, mens den alvorlige mester Petrus sad stille og opmærksom på sin pasgænger og så ud over søen.

"Min påstand vil jeg forsvare for hele kleresiet og alle rettroende sjæle i kristenheden!" sagde den lille, ivrige Rumelant og slog på sin sadel med piskeskaftet: "Vor syndighed er os visselig en bedre borgen for Paradisets salighed, end al vor lumpne dyd, så sandt den hellige jomfrus forbøn kan udrette noget, og det kan ingenlunde kaldes nåde, at hun skaffer os nåde; det er kærlighed og taknemmelighed, som hun ligefrem

skylder os for vore synders skyld; for det er jo ikke verdens dyd, men dens synd alene, hun har at takke for sin ære og herlighed."

"For Djævelen! hvor vil I hen, min kære mester Rumelant?" råbte den høje mester Poppe: "Hvad ære har den hellige jomfru af, at vi er nogle syndige halunker? Det kan jo hverken vi selv eller andre have ære af."

"Ikke det, min selvkloge herre?" råbte hans modstander: "Jo, den sag er klarere end solen. Det er jo ikke af vor fuldkommenhed, vi skal rose os, men netop af vor skrøbelighed. Var den kære, hellige frue nogensinde blevet det, hun blev, hvis ikke Adam og Eva og vi alle med dem havde syndet?"

"Nej vist ikke, kæreste ven! Men for Djævelen – –"

"Ergo har hun jo menneskets synd at takke for sin ære og herlighed, og ergo måtte hun være højst utaknemmelig, når hun ikke tog sig af alle syndere og ligeledes lod os komme til ære og herlighed for vore synders skyld."

"I gør mig gal, mester Rumelant!" råbte Poppe hidsigt og trampede: "Jeg ved nu ikke, hvad jeg skal svare jer; men uret har I, min sjæl, og det vil jeg, som en ærlig tysker, bevise jer med mit gode sværd, når I forlanger det. Hvad, om jeg nu begik den synd og slog jer ihjel her på stedet? Måtte den hellige jomfru da lade mig komme til ære og herlighed for det? eller var der måske så lille en synd, at den ikke kunne regnes mig til stor fortjeneste?"

"Kære herrer!" afbrød mester Petrus dem alvorligt, "tal ikke om det guddommelige med spidsfindighed eller med oprørt sind, og mindst om vor kære, hellige frue, som er klarheden og himmelstilheden selv! I forveksler de legemlige våben med de

åndelige, mester Poppe! og I gør mørket til lysets kilde, mester Rumelant! når I lader herligheden udstrømme af synden på jorden i stedet for af den store, ubegribelige barmhjertighed i Guds rige."

"Mig synes, det er om synd og barmhjertighed, de lærde herrer tale." sagde kongen og satte sig med drost Aage noget afsides på en træbul. "Nå ja, det er et kapitel, som er uendeligt, og som jeg vel også bør overtænke, når jeg drager til Søborg."

"Til visse, min konge!" svarede Aage og betragtede kongens ædle åsyn med glad deltagelse. "Når vi betænker den store barmhjertighed, vi alle trænger til, må vi hellere ønske at kunne tilgive vore fjender, end få den retfærdigste straffedom over dem."

"Ham, du mener, tilgiver jeg aldrig i evighed!" udbrød kongen heftigt: "Han sad øverst i rådet blandt min faders snigmordere – han bør sidde nederst blandt forbryderne i mit rige. Vil paven ikke dømme ham, så vil jeg selv. Hans blod forlanger jeg ikke; men æreløs og fredløs skal han være alle dage."

"Med rette kan paven dog kun dømme ham, min konge!" bemærkede Aage, "og så længe han sidder fanget her, kan han ikke forsvare sin sag for sit rette værneting; derfor synes det mig billigt –"

"Nej, Aage!" afbrød kongen ham, "hverken billigt eller retfærdigt er det at løslade den grebne morder, for at lade ham lyve sig fri og hædret blandt sine jævninger; men klogt var det måske for min egen fred og lykke –"

"Og måske for landets og rigets med!" svarede Aage. "Så meget er vist, herre konge! så længe denne farlige mand sidder på Søborg, kan hverken overdrost Hessel eller rigsråd Jon skaffe

Jer dispensation til eders formæling, og forstod jeg den listige Isarnus ret, har han allerede lønlig fuldmagt fra paven til at hævde den ulykkelige Vejle-konstitution både mod eder og riget."

"Om selv så var" sagde kongen og rejste sig, "tror du da, jeg og riget blev virkelig fordømt derfor? – Skulle Danmarks bisper og klerke vove at holde forbuddet mod deres konge og alle deres landsmænd? Har du ikke selv i hele to år, for din troskab mod mig, været bandlyst af ærkebispen, min kære Aage! og befinder du dig ikke derfor lige sund og vel? Har nogen klerk i Danmark vovet at lukke dig kirkedøren, når du kom ved min side, eller nægte dig det højhellige sakramente i min nærværelse?"

"Min fordømmelse er heller ikke endnu bekræftet af den hellige fader," svarede Aage, "og dog, herre konge! dog er det mig en gru at tænke på det: mangen ærlig landsmand betragter mig med blikke, som bedrøver og fast forfærder mig. – Bandstrålen er frygtelig, selv i den lænkede forbryderhånd; – mig ville den have knuget til jorden, hvis jeg endnu ikke havde det håb, at den forbandelse, en kongemorder har lyst over mit hoved, ingen magt har hos den forbarmende Gud i Himlen; den hellige fader vil vist også, for min retfærdige sags skyld og for eders bøns skyld, borttage den."

"Det skal, det må han!" svarede kongen heftigt, "eller jeg skal lære dig at trodse urettens magt. Måske kommer nu også jeg og hele Danmark til at dele din skæbne, min tro Aage! men, vil Gud og vor kære, hellige frue! det skal ikke nedslå os eller bringe os til at fornedre os! – Jeg sætter liv og krone på det!"

"For Gud og Himlens skyld, min ædle herre og konge!" udbrød Aage forfærdet; men hvad han ville have sagt, blev

pludselig afbrudt ved et vink af kongen, som i det samme fik øje på et rundt, rødmosset ansigt, der med spændt opmærksomhed kiggede frem bag træet, de stod ved.

"Hvem er det?" spurgte kongen. "Det er jo ingen af vore jægere? Står du der på lur, landsmand?"

"En fremmed!" udbrød Aage, "kom hid! Hvem er du?"

"Vil de gode herrer mig noget?" sagde Morten Madsvend og trådte frem. "Mig syntes, I talte til mig. – Jeg er tunghør, må I vide – har I noget at befale, må I råbe højt!"

"Hvem er du?" spurgte Aage med forstærket røst, idet han betragtede ham med et forskende blik. "Hvad vil du her?"

"Den vilde hær?" sagde kokken og satte et enfoldigt ansigt op, "nej, det holder jeg jer dog ikke for; men jeg skal ikke nægte, jeg blev noget bange for eders heste og skøttede ikke om at møde dem på fastende hjerte."

"Herre Gud! et stakkels fjantet menneske!" sagde kongen. "Lad ham gå med fred, Aage! Havde han også hørt, hvad vi talte om, hvad havde det at betyde?"

"Jo, mænd, har heste på fastende hjerte noget at betyde, høje herre!" vedblev Morten og betragtede kongen med synlig deltagelse. "Den hvide hest betyder sejr og hastig dom over herrens fjender – siger pater Gregor –"

"Så meget des bedre!" sagde kongen livligt og rakte ham et par sølvstykker. "Gå med Gud! Du har i din enfoldighed sagt sandt, vil jeg håbe: – den hvide hest er min."

"Men den blodrøde betyder oprør – og den gule pestilens," vedblev Morten og syntes bevæget, idet han modtog kongens gave og kyssede hans hånd, "se, derfor blev jeg bange, da jeg så jer mellem de to bæster. – Jeg er ellers en fattig synder, til

tjeneste; jeg går en pilgrimsgang for mine egne og andres synder. Nu skal jeg også bede godt for eder, høje herre!" Med disse ord skred han hastigt over vejen og forsvandt i skoven.

"Hvad ville han vel sige med den røde og gule hest?" sagde kongen alvorligt. – "De fromme klosterherrer fylder os dog folket med overtro."

"Den karl var måske hverken døv eller fjantet," svarede Aage: "Eder ville han vel sige noget behageligt for at undslippe. Vor strenge marsk er ikke godt lidt af landstrygerne; den røde hest han rider i dag, har han ellers nylig tilbyttet sig af eders broder, junker Christopher. – Min gule hest er vel bekendt, og siden jeg blev bandlyst, er jeg i almuens øjne den rene pestilens og ulykke ved eders side."

Disse alvorlige betragtninger over kokkens ord blev nu afbrudt ved en pludselig larm af jagthundene, som fo'r frem i kobbelet mod en tæt hvidtjørnebusk og gav hals.

"Vildt! Vildt!" råbte jægerne; men i stedet for det formentlige vildt sprang de to skjulte rømningsmænd frem af busken; de havde afkastet bondekofterne og bylterne for i de lette våbentrøjer at redde sig ved flugten; men derved røbede de sig nu og vakte mistanke. På marskens bud blev de grebet og bragt frem for jagtselskabet.

"Hvad er det?" råbte kongen og studsede. "Vi er jo ikke på menneskejagt. – Hvad skal det betyde?"

"Et par rømningsmænd af eders lollandske ryttere, herre konge!" meldte marsk Olufsen. "Jeg kender dem: vi har længe været på jagt efter dem. Det er dem, greven af Lolland lader efterspørge som ransmænd og mordere."

"Så lad dem føre til Flynderborg og vente deres dom!" bød kongen. "Hvad vil de her? De skal strengelig forhøres!"

De overraskede rømningsmænd blev straks trukket til side for at bindes og føres til fæstningen. De havde hidtil stået stille og modfaldne, som overbeviste forbrydere; men da de nu så, de skulle bindes, fo'r de pludselig op og satte sig med fortvivlet raseri til modværge. Med deres daggerter sårede de tre af kongens jægere, og under den skrigen og larm, der opstod derved, løsrev de sig og styrtede sig ud i søen. Nogle jægere satte efter dem til hest, og man løste et kobbel hunde, der var vant til vildandejagten; men flygtningene svømmede så rask og behændigt under vandet, at ingen kunne øjne dem, førend de lod sig se på den modsatte søbred, hvor de hastigt forsvandt i krattet.

Kongen var med sit følge gået ned til søen, for at se dette særsyn. Man lod nogle jægere ride uden om søen, for om muligt at indhente flygtningene. Drost Aage ville også sende nogle efter den foregivne døve karl, som han nu troede, havde stået i forbindelse med de farlige rømningsmænd.

"Nej!" sagde kongen. "Han skal ikke forfølges! Den, jeg giver sølv i hånd den ene time, giver jeg ikke jern om hånd i den anden."

Man gik tilbage til det opdækkede frokostbord. Så snart man havde forfrisket sig, satte man sig til hest og ville drage videre; men nu hørtes der jagthorn på vejen fra Ørekrog, og tre fyrsteligt klædte herrer, med en del riddere og jægere, nærmede sig i fuldt firspring. Det var kongens broder, junker Christopher, med den unge markgreve Valdemar af Brandenborg, der i denne tid var kongens gæst, og den kække

grev Henrik af Meklenborg, der nylig var trådt i kongens tjeneste som krigshøvding. De havde været i Ørekrog, hvor prins Christopher på kongens vegne havde modtaget et kongeligt svensk gesandtskab. Markgreven var fulgt med, for at more sig og se den smukke egn, hed det; men det var sket på opfordring af prins Christopher, som med megen iver søgte den unge markgreves venskab. Prinsen syntes uadskillelig fra ham og drog ham som oftest med sig om i landet, når han, som han bestandig attråede, afsendtes af kongen i anliggender, hvorved han havde lejlighed til at vise sig med anseelse og myndighed for folket, idet han udrettede et og andet i kongens navn.

Prins Christopher eller *junkeren*, som han almindelig kaldtes, var to år yngre, end sin broder, kongen. Skønt han var høj og stærk, var der langt fra det skønne forhold i hans legemsbygning som i kongens. Hans lange, storformede ansigt, med det tykke, sorte og nedhængende hår, havde et mørkt, næsten skummelt udtryk, som opvakte mistillid og som alt for meget erindrede folket om hans forhadte og myrdede fader. Hans broder, kongen, havde derimod mest lighed med moderen, den skønne, kloge dronning Agnes, der i kongens mindreårighed for en stor del havde forestået rigsforstanderskabet, men nu levede et lykkeligt privatliv med sin anden gemal, den holstenske grev Gerhard, på Nykøbing slot. Den folkeyndest, den ridderlige kong Erik Menved allerede fra sin tidlige barndom havde vundet, syntes broderen ikke at unde ham, og mange troede, at prinsen hemmeligt gjorde sig al flid for at vinde et mægtigt parti for sig i landet. I det tilfælde, at tronen blev ledig, var han vel for øjeblikket den prins af

kongehuset, der først kunne ventes at vælges til tronfølger; dog dertil var der ingen rimelig udsigt. Uagtet der i anledning af ærkebispens fangenskab havde været nogen tvist mellem brødrene, var det dog så langt fra, at kong Erik viste nogen mistillid til sin broder, at han endogså jævnligt forøgede hans anseelse og betroede ham betydelige forleninger i riget; men drost Aage havde prinsen højlig mistænkt for ærgerrige og forræderske hensigter, og drostens mistillid til Christopher blev snarere forøget end formindsket ved den iver, hvormed prinsen nu lod til at tage del i underhandlingerne om kongens formæling. Så vel om denne for kongen så vigtige sag, som om den svenske kong Birgers formæling med kongens og Christophers søster, Merete, fandt der i denne tid hyppige underhandlinger sted mellem det svenske og danske hof. Den femtenårige svenske konge var aldeles afhængig af sit rigsråd, hvoriblandt der var mænd af den forskelligste tænkemåde; og drost Aage befrygtede, at prins Christopher kun var draget det svenske gesandtskab i møde, for om muligt at forøge vanskelighederne ved denne dobbelte forbindelse. Dog, af frygt for at fremkalde en farlig misforståelse mellem brødrene, vovede Aage ikke at meddele kongen sine betænkeligheder, og det var så langt fra, kongen anede nogen uredelig hensigt hos sin broder, at han endogså anså hans forekommenhed mod de svenske gesandter for et bevis på hans broderlige deltagelse. Han modtog nu så vel Christopher som markgreven med godmodig venlighed. Så snart han havde hilst dem og den raske grev Henrik, så han efter de svenske afsendinger, der med et par danske riddere fulgte de fyrstelige herrer. Med tilfredshed hilste kongen i den anseligste af de to svenske herrer kong

Birgers tro rådgiver, den kloge, svenske rigsforstander og marsk, ridder Thorkild Knutson, en høj, midaldrende mand med et ædelt, alvorligt ansigt; men ikke uden en slags uro så kongen hans ledsager: det var en vissen, udtørret skikkelse med et bestandigt smil i det kolde, listige ansigt, og med et underfundigt spejderblik i de grå, stirrende strudsøjne; det var den svenske rigsråd og drost, hr. Johan Brunke, der næst Thorkild Knutson var den vigtigste statsmand i Sverige og syntes lige så godt anskreven hos den svage kong Birger som hos hans ærgerrige brødre, idet han udforskede enhvers svagheder og vidste at drage fordel af enhver omstændighed.

Da kongen havde set og hilst disse herrer, opsatte han jagten og begav sig med det forøgede selskab til Esrom kloster, hvor han straks talte med gesandterne og modtog breve fra kong Birger, prinsesse Ingeborg og sin søster Merete, der, efter en tidligere overenskomst, som Sveriges tilkommende dronning, var blevet opdraget ved det svenske hof. Da kongen havde læst brevene, syntes han særdeles oprømt og vel tilfreds. Den iver, hvormed han påskyndede sit bryllup og ønskede det fastsat til næstkommende sommer, var blevet optaget med den største velvilje af det svenske kongehus, og prinsesse Ingeborgs brev åndede den inderligste kærlighed. De indvendinger og betænkeligheder, gesandterne mundtligt tilføjede, angik fornemmelig misforholdet til det pavelige hof og den manglende slægtskabsdispensation, som kongen i sin kærlighedsglæde ikke anså for nær så vigtig, som den virkelig var. Han indbød gesandterne til at være hans gæster i nogle uger, da han snart håbede at kunne hæve enhver vanskelighed. Man tilbragte eftermiddagen fornøjet på jagten, og om aftenen

drog kongen med det hele, store selskab til Søborg, hvor der samme dag var ankommet en mængde pakvogne med det kongelige stegers og alle dertil hørende betjente.

Det gamle fangeslot syntes nu forvandlet til et kongeligt lystslot. De store haller glimrede af fyrstelig pragt og genlød af al den tummel og færdsel, der fulgte med et hofhold. På tårnet nær, var hele det rummelige slot for kort tid siden indrettet til beboelse. Slottets belejlige beliggenhed med hensyn på jagten syntes ikke alene at have bragt kongen hid. For jagtens skyld havde han vel undertiden tilforn tilbragt nogle dage på dette slot; men denne gang lod han til at ville opholde sig der en hel måned eller længere. Han havde sine vigtigste mænd med sig, og uagtet han ofte drog på jagt, lod han derfor ikke de alvorlige regeringsforretninger hvile. Han arbejdede ofte langt ud på natten i sit lønkammer; så vel drosten som marsken modtog dagligt vigtige befalinger med hensyn på retsplejen, krigsvæsenet og landets borgerlige anliggender; der kom og afgik dagligt afsendinge fra og til de kongelige høvedsmænd og stadsfogder i hele landet, og undertiden bragtes der kongen vigtige brevskaber fra fremmede lande. Den fangne ærkebisp spurgte kongen ikke om og lod ikke til at erindre. Et sømmeligt forlig med denne vigtige mand var dog uden tvivl den hemmelige hensigt med kongens ophold på Søborg. Det kunne aldrig være ham vigtigere end nu, at få bilagt denne fortrædelige sag, der ikke alene var en væsentlig hindring for hans bryllup, men endog truede land og rige med så stor fare; men denne hensigt med kongens ophold her syntes ingen at skulle mærke, mindst den fangne ærkebisp selv, som derved rimeligvis ville spænde sine fordringer på det højeste. Kongen

selv syntes heller ikke endnu i denne henseende at have taget nogen afgørende beslutning. Skønt hævngerrighed aldrig havde været hans fejl, men han tværtimod ofte viste den højmodigste tænkemåde, havde den oprørende erindring om hans faders mord dog næsten gjort ham uforsonlig og hård mod enhver, der stod i forbindelse med kongemorderne, og til et forlig med ærkebisp Grand var det ham ikke muligt at gøre det første skridt. Det lod som han ventede, at den trodsige fange selv først skulle bede ham om en sammenkomst og med ydmyg erkendelse af sin brøde indlede forliget. Dette skete imidlertid ikke. Og en uge gik efter en anden.

På Søborg forøgedes dagligt gæsternes antal. Markgreven af Brandenborgs og de svenske gesandters nærværelse, såvel som det hele lystige jægerselskab og junker Christophers hofstat, frembragte på det ellers så øde slot et liv og en munterhed, der stod i en næsten skærende modsigelse til dets alvorlige bestemmelse og de mange mørke erindringer, der knyttede sig til stedet.

3

En dag i november så man et usædvanligt og underligt optog på Søborg slot. Fra et par hanseatiske handelsskibe, der lå ved fiskerlejet var der sat en del fremmede skibsfolk i land, der med det rostokske flag foran sig, i pyntelig sømandsdragt og med store slagsværd ved siden, nærmede sig slottet, under en skurrende musik af piber og trommer. I spidsen for toget gik en tyk, høj mand i en sid borgerkjortel af fint klæde med store bræmmer af kosteligt foerværk. Det var den rige handelsherre Berner Kopmand fra Rostok, som man ofte havde set på de store markeder i Skanør og Falsterbo, hvortil han altid bragte de rigeste ladninger af klæde og kostelige specerier. Han var almindeligt bekendt for sit overmodige væsen og for den overdådighed, hvormed han søgte at give sig mine af en pengekonge og borgerlig fyrste. Ved hans side gik den næsten lige så bekendte Henrik Gullandsfar fra Visby, der ligeledes var en af de mægtigste hanseatiske købmænd og tillige gjaldt for en fin, statskløgtig underhandler mellem hansestæderne og de nordiske fyrster. De meldte sig ved slottet som hanseatiske gesandter og blev indladt i højenloftssalen, mens deres følge blev beværtet i borgestuen.

Mellem kongen og de fremmede købmænd fandt der en lang underhandling sted i drostens og rigsrådets nærværelse, hvorved især Berner Kopmand var højrøstet, og hvorved kongen usædvanlig længe holdt tålmodigheden ved lige. De betydelige handelsprivilegier, kongen for fire år siden havde givet de hanseatiske stæder og forrige år udvidet i Nyborg, var

rostokkerne endnu ikke tilfredse med: de fordrede samme toldfrihed ved sildefangsten i Danmark, som den norske konge nylig havde tilstået dem, så vel som erkendelse af deres selvtagne ret til på deres skibe at fælde dødsdom og holde eksekution efter lybsk ret over enhver dansk undersåt, som fornærmede dem og faldt i deres hænder, ligesom alle de vendiske stæder med købmændene i Meklenborg og Lübeck var blevet enige om, på egen hånd og uden forskel, at lade enhver ridder og adelsmand hænge, der fra de befæstede borge i Tyskland gjorde vejene usikre.

"Det er nok!" afbrød kongen endelig den hele underhandling og rejste sig heftigt. "Jeg ville dog høre, hvor vidt I kunne drive de uforskammede fordringer, og jeg lod eder tale ud. Her er mit svar: hvad jeg har lovet eder i fjor, har jeg hidtil holdt; er I ikke tilfredse med det, kan vi danske vel også lære en gang at hente, hvad vi behøver fra fremmede lande og udføre, hvad vi kan undvære. Når gæster og fremmede her fornærmes, kan de klage; her er lov og ret i landet; men de, der tager sig selv til rette på dansk grund eller i de danske farvande, skal dømmes, som voldsmænd og røvere, efter dansk lov og ret, hvad enten de er riddere eller borgere, hvad enten de er indfødte eller fremmede."

Dermed vendte kongen købmandsgesandterne ryggen. Uden at lægge mærke til deres fornærmede miner, begav han sig til sine fyrstelige gæster og de svenske herrer, som ventede ham til et jagttog, mens han overlod de hanseatiske borgeres beværtning til drosten.

De forbitrede købmænd forlod øjeblikkelig slottet med deres følge, som i borgestuen var blevet lystigt og helt beruset, men

som marsken, til købmændenes endnu større ærgrelse, havde tilladt sig at afvæbne, da de opførte sig usømmeligt og med vildt overmod tiltog sig friheder, der stred mod lov og god skik. Deres våben blev imidlertid tilbagegivet dem ved stranden, hvorhen drost Aage med nogle riddere med kold høflighed ledsagede dem, tildels for at beskytte dem mod den tilstimlede almuehob, der med spot og latter havde omringet de berusede skibsfolk. På vejen til fiskerlejet talte de fornærmede hanseater ikke et ord; men det var som blodet skulle sprænge Berner Kopmands store, blussende ansigt, mens Henrik Gullandsfar smilede rolig og kold.

Da begge de fornemme handelsherrer med deres ravende følge var steget i åreskuden og man stødte fra land, for at ro ud til skibene, hævede den svære rostokker pludselig sin røst og råbte med løsladt forbitrelse: "Bring kong Erik Eriksøn vor afskedshilsen, hr. drost! Sig ham fra mig, Berner Kopmand af Rostok, og fra Henrik Gullandsfar af Visby, i vort eget og den store, mægtige Hanses navn, at vi *undsiger* ham på liv og død, som vor friheds og den ædle borgerstands fjende!"

Henrik Gullandsfar stødte sin kollega forskrækket på albuen; men den stolte, hidsige rostokker vedblev: "Sig kongen af Danmark, at den foragt, han har vist os i dag, skal komme ham dyrt at stå, så sandt jeg hedder den rige Berner Kopmand! og så sandt jeg er mand for at spørge, hvad dette land og rige koster, og hvor mange pund en konge gælder i vor tid, når den hellige bandstråle svæver over hans hoved!"

"Slig hilsen og undsigelse må I selv bringe min herre og konge," svarede drosten, "hvis I har lyst til at sendes bagbunden tilbage til Rostok, som en gal mand." Dermed vendte han

rostokkeren foragtelig ryggen og begav sig med sine riddere tilbage til Søborg. Han indhentede siden kongen og det store selskab på jagten, uden videre at omtale hin dumdristige undsigelse, der vel forekom ham afmægtig og betydningsløs, men dog var ham et mærkeligt bevis på disse pengearistokraters utålelige overmod og på den dristighed, kongens spændte forhold til pavehoffet gav enhver fornærmet og ildesindet.

Efter en anstrengende jagt red kongen om aftenen tilbage til Søborg, nærmest ledsaget af drost Aage. Det var allerede mørkt. Den kolde novemberblæst hvirvlede løvet omkring dem på skovvejen. Månen stod nu op bag ved skoven og glimtede ustadigt gennem de nøgne grene mellem flyvende skyer. Bag efter dem red marsk Olufsen mellem grev Henrik af Meklenborg og den svenske rigsforstander, hvis hjemrejse var bestemt til næste dag. Nogle jægere fulgte dem med jagtbyttet. Den øvrige del af jagtselskabet var blevet tilbage på Esrom kloster. Kongen havde den hele dag været usædvanlig stille og drost Aage ligeledes. Siden de svenske herrers ankomst havde man hver dag forgæves ventet budskab fra det kongelige gesandtskab ved pavehoffet. Kongen havde endnu intet skridt gjort til forlig med den fangne ærkebisp. De svenske gesandters rejse kunne ikke opsættes længere, og de vanskeligheder, man havde gjort angående kongens formæling, var ingenlunde hævet. Kongen og hans tro Aage red nu tavse ved siden af hinanden og syntes beherskede af en forestilling, som de ikke kunne løsrive sig fra, men som dog ingen af dem ville berøre med noget ord. Det var den ulykkelige St. Cæciliæ dag, som hvert år smerteligt erindrede kongen om hans faders

skrækkelige mord i Finnerup lade. Marsk Olufsen syntes ikke at erindre, hvad dag det var; han spøgte muntert på sin vis med den tyske og svenske herre og priste den fromme og sparsommelige måde, hvorpå kong Birgers læremester, en vis Carl Tysker, for nogle år siden havde helbredet sin unge konge, nemlig ved at gøre samme løfte for ham til tre helgener på en gang og siden ved lodkastning bestemme, til hvem af de gode helgener løftet skulle betales.

"Jeg har siden tænkt på," sagde marsken og lo, "om ikke sejren over karelerne var med i købet og var et af hellig Eriks mirakler, i så fald må jeg tilstå, den Carl Tysker var guld værd."

Ved denne uheldige spøg stødte marsken på en gang både den tyske og svenske herres nationalfølelse, uden at han selv lod til at have mindste anelse om det.

"Når mine landsmænd, så vel som jeg, tjener eders konger her i norden, hr. Marsk!" svarede den behjertede grev Henrik, "så mener jeg, vi fortjener tak og ikke spot for det, hvad enten vi tjener dem med bøn eller med sværd." Med disse ord slog han temmelig stærkt på sin klinge.

Marsken satte et højst forbavset ansigt op; han tav, men blev endnu mere forbavset, da også Thorkild Knutson gav ham et alvorligt svar. "Anser I min sejr over de tapre hedninger for et mirakel, hr. marsk?" sagde den svenske herre med et roligt smil. "Alt er mirakel, om I vil: uden himmelsk bistand vindes ingen sejr på jorden – det måtte jo selv eders sejrrige kong Valdemar erkende; dog det forringer ikke hans hæder; jeg anser Volmarsejren med himmelbanneret for hans skønneste heltekrans. Vor tid er sparsommere på kranse, hr. marsk! Vi vil ikke berøve hinanden dem, vi vinder med ære."

"Men min Gud og skaber!" udbrød marsken med opspilede øjne og blodrøde kinder, "hvem i al verden tænker at fornærme enten eder eller den kække grev Henrik? Jeg ved, min sjæl! ikke hvorledes det er fat," vedblev han heftigt, "var jeg så kort for hovedet, som alle andre, så det galt ud."

Grev Henrik kunne ikke tilbageholde en godmodig latter over den pudserlige selvmodsigelse i marskens ord og vrede stemme. Misforståelsen var snart hævet, og man talte om gamle og nye krigsbegivenheder. Uden at tænke på hvad der især på denne dag måtte vække bitre erindringer hos kongen, omtalte nu den højrøstede marsk fejden med marsk Stig og Hjelms erobring, hvor han selv havde været med under David Thorstensøns banner.

"Men den forvovne marsk Stig fik I dog hverken død eller levende," sagde grev Henrik. – "Det er underlige sagn, man her fortæller om hans forsvinden."

"Hans død, som hans liv, er indhyllet i mulm og nat," bemærkede den svenske herre. "Også hos os har han et frygteligt navn."

"En stor feltherre var han dog," sagde grev Henrik; "jeg ville give meget til, jeg havde set ham; var han så høj som ridder Brock eller som hertugen af Langeland?"

"Han så anseligere ud, end Niels Brock og hertug Langben, om han end ikke havde fuldt deres længde; i det stykke kunne måske både I og jeg have været hans lige; men en allerhelvedes karl var han: jeg tror hverken Tyskland eller Sverige har haft hans mage."

"En så højt agtet kongemorder kan vi rigtignok ikke rose os af," sagde grev Henrik stødt, "men jeg bejler ikke til at være hans

lige."

"Men min Gud og skaber! er det nu galt igen?" udbrød marsken forbavset: "Tror I, jeg havde ønsket noget højere i verden, end at jeg kunne have knust hans forvovne pandebrask? Derfor kan jeg vel uden fornærmelse sige, at hverken I eller marsk Knutson har set hans lige."

"Derfor vil både jeg og grev Henrik takke Gud," sagde den svenske herre alvorligt. "Det land, der er moder til slige helte, kan let betale sin moderstolthed med livet. Vi har undertiden orkaner hos os, hr. marsk! og desværre, vi spørger længe derefter oversvømmelser og skibbrud. Her går det vel ligeså? Jeg mener, Danmark har købt den erfaring dyrt, at en forvoven hånd kan slå dybere sår i et folks hjerte, end en hel tidsalder kan læge."

Man tav nu noget forstemt. Kongen havde hørt, hvad der taltes om bag ved ham og drog et dybt suk.

"I denne nat var det, Aage!" sagde han med dæmpet røst. "Nu har jeg i ni år båret Danmarks krone, og endnu har jeg ikke til fulde holdt, hvad jeg lovede, da jeg så ham sidst."

"Hvem, herre konge?" spurgte Aage adspredt.

"Min myrdede fader," sagde kongen. "Husker du ikke, da de løftede låget af hans kiste i Viborg domkirke og lagde sakramentet på hans blodige bryst – jeg sagde ham da det sidste farvel. Hvad jeg lovede ham, hørte kun den retfærdige Gud – men jeg skal visselig holde det eller lade mit liv!"

"Den gang var I, som jeg, en umyndig, herre konge!" sagde Aage. "Var eders løfte til den døde ikke kristeligt og fromt, bør I nu, som en myndig ridder og konge, ikke holde det."

Kongen tav. Månen belyste hans ædle skikkelse, og som han sad der, rank og stille, på sin stolte dystløber, med den hvide fjer i hatten og purpurkappen over skulderen, så han fast ud som den ridderlige St. Jørgen, der vil støde lansen mod uhyrets strube; hans kække åsyn var blegt, og en ædel harme var synlig deri.

"Hvad jeg lovede den døde, må jeg holde!" sagde han efter et tankefuldt ophold. "En viis konge må adsprede de ugudelige –"

Som kongen sagde disse ord, susede der en pil tæt forbi hans bryst og blev siddende i drost Aages kappe.

"Mordere! Forrædere!" råbte kongen og drog sit sværd, mens han havde møje med at standse sin urolige hingst. Aage fo'r straks med draget sværd om på den side af kongen, hvorfra pilen var kommet; de tre andre herrer red forbavsede til.

"En pil! – stimænd! – Forrædere!" udbrød de i munden på hinanden og så sig om til alle sider på den månelyse vej; men de øjnede intet menneske.

"Fordømte niddinger!" råbte nu marsk Olufsen pludselig og red ind mellem buskene på venstre side, hvor han så noget hvidt bevæge sig. Der hørtes et skrig som af en fin, kvindelig stemme. Marskens hest sprang til side. I det samme løb to unge piger i bondepigedragt, med lange, lyse hårfletninger ned ad ryggen, med hinanden ved hånden over vejen, mens en kæmpehøj karl i jysk bondedragt, med et stort slagsværd i hånden, sprang frem og stillede sig mellem marsken og de flygtende.

"Hold jer til mig!" råbte karlen, "mig var det – Mads Jyde var det, der skød. Jeg har ikke i sinde at smøre haser. Lad jomfruerne rende! – De har intet gjort – men jeg er karl for at

vove en dyst med jer alle!" Med disse ord svingede han vildt sit sværd og sårede marskens hest i mulen. Hesten stejlede og fnyste.

"Fordømte satan!" råbte Olufsen og huggede forgæves efter den forvovne kæmpeskikkelse, "giv dig til fange, eller du er dødsens!"

Ved denne larm ville kongen ride hen, hvor han så sværdene blinke mellem buskene i måneskinnet; men Aage og den svenske herre søgte at holde ham tilbage, mens grev Henrik straks omringede krattet med jægerne og sendte nogle efter flygtningene. Marsken var sprunget af sin ubændige hest.

"Kast dit sværd, dumme djævel! Du ser jo, du er omringet!" råbte han til den lange jydekarl.

"Nej, gu' gør jeg ej!" råbte karlen. "Marsk Stigs svend skal ingen fange levende. Hold kun stand, bitte høvedsmand! – Du skal føle hvad Mads Jyde duer til!" og nu huggede han rasende ind på marsken; men den krigerske høvding var ham overlegen i våbenkunst, og efter en kort, fortvivlet kamp styrtede den rasende karl med kløvet pande til jorden. Han rejste sig halvt op igen og greb med begge hænder til det kløvede hoved. "Det var for dig, bitt' Else!" stønnede han. "Lad kun min herres børn rende! Og I må gerne –" Mere fik han ikke sagt; han slap det sårede hoved og sank livløs tilbage.

Imidlertid var kongen med sit følge redet til. Nogle af jægerne havde indhentet de flygtende piger og bragte dem fangne ind i kredsen blandt kongens følge. Alle betragtede dem med forundring; for som de stod der i måneskinnet, så de ud som et par forklædte prinsesser: bondepigedragten skjulte ikke deres fine hud og overraskende skønhed. Den højeste, der

tillige lod til at være den ældste, holdt ligesom beskyttende den mindre, højst urolige pige ved hånden; hun selv var bleg og stille; med dyb smerte betragtede hun den døde våbensvend og syntes ikke at lægge mærke til de andre. Den yngste pige syntes både forskrækket og nysgerrig; skønt hun ikke længere var noget barn, men så ud til at kunne være en sytten til atten år, teede hun sig helt barnligt: hun skjulte sig grædende bag søsteren for kongen og hans mænd, mens hun dog kiggede med spændt opmærksomhed til de prægtigt klædte ryttere.

"Sig frem! hvem er I?" spurgte kongen og red nærmere hen imod dem.

Den yngste skjulte sig og gjorde mine til at undfly; men den ældste holdt hende fast ved hånden og vendte sig mod kongen med rolig fatning, idet hun slog de store, mørkeblå øjne op og betragtede ham: "Kong Erik Eriksøn!" sagde hun, "din fjendes børn er i din hånd. Vi er to faderløse og forfulgte piger. Ingen mand tør mere huse os i Danmarks rige – vor sidste ven og beskytter har dine mænd nu myrdet. Vor fader var den ulykkelige, fredløse marsk Stig –"

"Marsk Stigs døtre! Kongemorderens børn!" udbrød kongen og kastede et harmfuldt blik til dem. "Hm! I ville altså fuldkomme eders faders ugerning? I går nu landet om med stimænd og kongemordere –"

"Vi er uskyldige, kong Erik!" sagde den ældste og lagde hånden på sit bryst. "Gud forlade dig så sandt vor faders død og det blod, her flyder! Vorherres er hævnen. – Vi ville kun ud af dit rige –"

"Og derfor ville I sende mig ud af verden?" afbrød kongen hende. "De skal bringes til Kalundborg slot!" sagde han til

jægerne. "Deres sag skal undersøges! Er de sagesløse, kan de forlade riget. – Bort med dem! jeg vil ikke se dem." Med disse ord drejede han hesten og vendte sig bort fra synet af de skønne ulykkelige, som et øjeblik syntes at have formildet hans harme.

Ingen havde dog med større deltagelse betragtet de fangne piger end drost Aage. "Herre konge!" sagde han med dæmpet røst, "hvad kan de uskyldige piger gøre for –"

"At pilen ingen af os dræbte?" afbrød kongen ham hastigt, "nå ja, deri var de måske uskyldige. Ulvens unger skal ingen tro! Deres ret skal de få. – Bort med dem!"

"Så lad mig da ledsage dem, herre konge!" tog Aage ordet igen. "Skal ridderdøtre føres i fængsel, skyldes dem dog ridderlig beskyttelse på vejen."

"Vel! I følger dem, drost!" svarede kongen højt og slog op med hånden. "De skal behandles med al ridderlig tugt og ære! I svarer til dem på eders ære og tro!" Dermed sporede kongen sin urolige hingst og fo'r i firspring bort med marsken og den svenske herre tilligemed det øvrige følge, på drosten og fire jægere nær.

De to fangne piger stod tavse i månelyset mellem jægerne. Den ældste slap ikke den yngstes hånd; hun havde nærmet sig den faldne svends lig og bøjede sig knælende over hans hoved. Drost Aage var steget af sin hest; han stod tæt ved med bidslet i hånden og med armen på sadelknappen. Det var som synet af den knælende pige havde forvandlet ham til en billedstøtte. Den yngre piges urolige bevægelser gav han ikke agt på; hans blik dvælede kun på den knælende skikkelse; hun forekom ham som en kærlig, deltagende engel, der bad for synderens sjæl. Han så

en tåre glide ned ad hendes hvide kind, og han kunne ikke længere tilbageholde sin deltagelse.

"Vær trøstig, ædle jomfru!" udbrød han bevæget: "eder skal intet ondt vederfares! Den mand, I der begræder, har måske været eder tro og hengiven; men var han ikke slagen med vanvid, faldt han her som en stor misdæder. Herren være ham en barmhjertig dommer for eders bøns skyld! Bring den døde til Esrom!" sagde han til to af jægerne, "bed abbeden i mit navn at lade ham kristeligt begrave og synge en sjælemesse over ham! I andre to følger os!"

Man adlød straks og bar liget bort. Den knælende jomfru rejste sig.

"Lad mig bringe eder i sikkerhed!" vedblev Aage. "Førend eders sag er lovligt undersøgt, kan I ikke forlade landet; men jeg giver eder mit æresord på det! Kong Erik vil ikke for eders faders skyld glemme, hvad han skylder eders stand og køn."

"Er vi virkelig eders fanger, hr. ridder!" sagde den ældste søster, "før os da i den hellige jomfrus navn til vort fængsel! Lov mig kun, at I ikke vil adskille os og ikke være hård mod min stakkels søster!"

"Hverken for eder selv eller eders søster, ædle jomfru, har I nogen hård behandling at befrygte, og hvis I – som jeg vist håber – kan retfærdiggøre eder, vil eders fangenskab vist ikke vare længe."

"Vort liv og vor frihed er i Guds hånd, ikke i menneskenes!" sagde den ældre søster med vemodig rolighed: "I denne verden har vi nu ingen venner; vor faders ringeste svend lod sit liv for os. Den, han gav ridderslaget, forlod os i nøden," tilføjede hun sagte.

Med endnu inderligere deltagelse betragtede drost Aage den stille, blege jomfru, og den ædle smerte i hendes åsyn, følelsen af hendes forladte tilstand fremkaldte, skar ham dybt i hjertet. "Jeg vil være eders ven og beskytter så længe jeg lever!" udbrød han med kendelig bevægelse, "det lover jeg eder ved min ridderlige ære og tro!"

"Derfor lønne eder Gud og vor kære, hellige frue!" svarede den skønne fange. "I synes at mene os det godt; men er I kong Eriks ven, må I dog vist hade os for vor faders skyld."

"Visselig er jeg kong Eriks ven," sagde Aage, og hans kinder blussede, "men derfor kan jeg ikke hade eder – hvis I, som jeg fuldelig tror, er uskyldige i, hvad her nys er sket. Som ridder og kristen, skylder jeg desuden eder og alle værgeløse velvillig trøst og hjælp."

På drostens befaling var imidlertid de to bortgangne jægeres heste trukket frem og sadlerne således indrettet, at jomfruerne kunne sidde i dem på tværs, uden alt besvær. Den yngste søster blev først bragt til sæde. Hun havde endnu ikke talt et ord, men havde set sig urolig om til alle sider, mens de forskelligste forestillinger syntes at beherske hende. Snart lod hun til at være modfalden og nær ved at græde; snart blinkede hun med de smukke øjne og syntes at tænke på en dristig flugt; snart betragtede hun den unge, artige ridder og de to jægere med et fornemt herskerindeblik, som om hun kun behøvede at befale for at adlydes. Først nu, da hun sad fast i sadlen og havde tøjlen i hånden, syntes hun tilfreds og helt behjertet. "Så lad det gå rask!" sagde hun med munter livlighed –

"Hestene er jo aldrig så små,
Det er jo bedre at ride, end gå!

Er denne herre nu vor ridder og beskytter, er det jo hans pligt at forsvare os. På et kongeligt slot vil man vel også vide at behandle os kongeligt."

"Gud hjælpe os for slot vi skal gæste!" sukkede søsteren. "Men vær du kun glad, lille Rikke! Alle vore hovedhår er talte." Med disse ord lod hun sig hjælpe til hest, og snart red drost Aage mellem begge sine skønne fanger gennem Esrom skov, ledsaget af de to jægere.

På den dunkle skovvej red man en tid lang tavs og stille. Den ældste søster sad med nedbøjet hoved og syntes hensunket i sørgmodige tanker; men da de kom til en åben skovslette, hvor de uhindret kunne se den store, stjerneklare himmel, hævede hun sit hoved, og de kærlige, blå øjne syntes at genstråle af stjernelyset, idet et skønt udtryk af sjælefred og saligt udødelighedshåb ligesom forklarede hendes åsyn.

"Hvor Guds himmel dog er stor og skøn og rolig!" udbrød hun med mildt bevæget stemme: "Hist oppe i Guds rige er ingen mere fredløs og forfulgt –"

"Og ingen sjæl udelukket fra nåden og kærligheden!" tilføjede den unge, bandlyste drost i vemodig erindring om hans skilsmisse fra kirken, som han kun alt for trykkende følte. "Dog også her, ædle jomfru!" vedblev han rolig, "også her kan og vil Guds rige komme til os; det beder vi jo daglig om. Det nytter vist heller ikke, at vi søger freden i Himlen, før vi har den i os selv; men så mener jeg, Guds rige er alle vegne."

"Visselig, I har ret!" sagde den stille jomfru, glad bevæget, og betragtede ham med venlig deltagelse. "I har vist også prøvet hvad sorg er, ædle ridder! men Krist og vor kære, hellige frue har givet jer magt til at overvinde det onde med det gode; det

kan jeg se på eders øjne og høre på eders røst, skønt I er en streng og mandhaftig riddersmand."

"Gud give, I havde ret, hvad slig sejr angår, fromme jomfru!" svarede Aage. "Men det onde er så stort i verden, at ingen ridder skal rose sig af at have overvundet det; sligt mægter jo ej engang den ædleste konge i sit eget rige og næppe engang i sit eget hjerte."

"Jo, i sit eget hjerte visselig!" sagde jomfruen. "Men I har dog ret: magten er ikke hans egen, men den forbarmende Guds." De red nu atter en stund tavse og nærmede sig Esrom kloster.

"Den unge kong Erik så god ud," tog den ældste jomfru atter ordet: "Hvor strengt han end talte til os, kunne jeg dog ikke frygte for ham. Vor ret ville han ikke nægte os; kun således sømmer det sig en konge at vredes."

"Min herre kongen er heftig," svarede Aage, "han er streng, men retfærdig, og der er vist ingen ridder i kristenheden, der mere tro opfylder alle ædle ridderlove."

"Er det sandt," udbrød jomfruen med et dæmpet suk, "så være Herren takket, selv for den ulykke, der nu bringer os denne vej! Var jeg end selv skyld i vor tro fosterfaders død –" tilføjede hun efter et ophold; "hans blod vil dog ikke komme over mit hoved."

"Hvorledes mener I, ædle jomfru!" spurgte Aage og studsede, "jeg forstår jer ikke."

"Havde min faders tro svend ramt, hvor han sigtede –" svarede jomfruen, "så havde nu I og alle kong Eriks venner haft større sorg end vi. Hans pil forfejlede aldrig ørnen i flugten." Hun tav som hun betænkte sig på at sige mere. "Dog jo – I skal vide det – havde min søster ikke skreget og jeg ikke stødt til skyttens arm, havde han nu selv vist levet og været i sikkerhed

med os, mens I begræd eders konges død. Men lovet være den hellige Cæcilie! Det var dog bedre som det skete, selv om kong Erik ikke var så god og retfærdig, som I siger."

"Til visse, ædle jomfru!" udbrød Aage forbavset, "I har da forebygget den største ulykke. Vidste I, hvad det dumdristige menneske havde i sinde?"

"Jeg vidste, han havde svoret kongens død for vor faders skyld – og han havde visselig holdt ord en gang. For at skaffe vor døde fader fred i graven, skal han selv have myrdet sin fæstemø, og siden har hans forstand været forvirret; men sin herre og hans børn var han tro til døden. Han ville flygte med os ud af landet; men da jagttoget kom, skjulte vi os. Han kendte kongen og greb straks den store låsbue. – Gud forbarme sig over hans sjæl!"

Hun holdt inde og brast i gråd.

"I har fulgt en frygtelig ledsager," sagde Aage med dæmpet stemme. "Græd ikke for hans død! – Han faldt på sin gerning. Har I endog vidst hans blodige forsæt, Gud har dog befriet eders fromme sjæl for at dele hans brøde, og kongen kan takke eder for sit liv. Havde I kun aldrig vidst den afsindiges tanker! – Slig farlig kundskab skulle I dog ikke have betroet mig."

"Hvi spurgte I mig da om det, ædle ridder?"

Blodet fo'r drost Aage til kinderne, og han tav nogle øjeblikke. "En vanvittig morder var altså eders eneste ven og beskytter!" tog han nu ordet igen: "Hans fordømmelige hævnplan måtte I altså vide, for at forebygge den! Havde I kun andre vidner på eders forhold til ham, end eder selv og eders søster! – Men jeg tør bekræfte eders vidnesbyrd med mit sværd og mit blod; vær trøstig! vil Gud, skal I aldrig behøve at fly fra Danmark; i stedet

for det fangenskab, jeg nu må føre eder til, skylder min retfærdige konge eder tak og ære."

"Det kan vi aldrig vente af kong Erik Christophers søn!" svarede Margrethe: "For marsk Stigs børn er nu alle døre og hjerter lukket. Vil kongen kun unde os frihed til at drage herfra, vil vi takke ham og bede for ham i vor landflygtighed. Verden er jo stor – og der er kristne mennesker også i andre lande."

"Frisk mod, Margrethe!" udbrød nu den yngste søster, som med urolig deltagelse og blinkende øjne havde hørt til, "er kong Erik så retfærdig og ridderlig en herre, som han så ud til og som denne gode riddersmand siger – så kan der jo ingen tvivl være om, han må frikende os og give os vort fædrenegods tilbage med kongelig erstatning for alt, hvad vi har tabt."

"Ak, kæreste søster!" svarede Margrethe i bønlig, vemodig tone, "hvad vi har tabt, kan ikke guld og gods erstatte os. Den lykke og ære, verden og dens konger kan give os, må vi ikke længere søge, men vel den, som er højere –"

"I hører nok, hr. ridder, at min fromme søster allerede er en halv helgeninde," sagde den yngste jomfru muntert og legede med en glimrende rosenkrans af rubiner, som hun hidtil havde skjult under sit halslin: "Vil I forfægte vor ret, som en kæk ridder, så vil hun vist bede fromt for jer i et kloster; kommer jeg en gang ved eders forsvar til den ære og glans, jeg er født og båren til, så vil jeg heller ikke glemme jer i min lykke."

Drost Aage studsede; han besvarede denne tiltale med en høflig hilsen, idet han tavs red til side og lod søstrene ride jævnsides.

"Stille, stille, gode Rikke!" hviskede Margrethe, der var blevet blussende rød ved søsterens tale. – "Du ved ikke selv, hvad du

siger; men du beskæmmer os for den fremmede herre."

"Jeg ved nok, hvad jeg siger!" svarede den lunefulde jomfru og slog nakken stolt tilbage: "Moder var af Litleslægten; så vel hendes som Hvidernes stamme er jo beslægtet med kongehuset; vil du ikke rose dig af det tynde kongeblod, så vil jeg! Det er dog altid tykkere, end vand; og det har jeg tit hørt: ingen ridderdatter i Danmarks rige har haft en større mand til fader."

"Ak, den storhed er vor ulykke!" sukkede Margrethe med dæmpet røst. – "For Gud i Himlens skyld, kæreste søster! Gentag aldrig for noget verdens menneske, hvad du der sagde! Spørg mig ikke hvorfor! – jeg kan aldrig sige dig det – men tak din Gud, du ikke ved alt!"

"Kommer du nu med de gåder igen?" sagde søsteren fortrædeligt og betragtede hende med et nysgerrigt blik. – "Hvad i al verden kan du da vide, som jeg ikke ved? Hvis du ikke betror mig al ting, når vi er ene, skal jeg aldrig mere holde så urimeligt af dig. – Du kan også ret være utålelig, hvor from og rar du end er."

Mens denne lille ordtvist forefaldt mellem søstrene, blev Aages opmærksomhed afdraget fra dem ved en stærk larm af hestetrampen og højrøstet tale. De red just forbi porten til Esrom kloster, og han så en del stadselige herrer i ridderlig dragt ride ud af porten med nogle gejstlige herrer imellem dem. Det var junker Christopher og markgreven af Brandenborg tilligemed den svenske drost Brunke og abbeden på Esrom, som med flere klerke og riddere ledsagede en høj, gejstlig herre af et fremmed udseende og med en rød kardinalshat, der betegnede hans høje værdighed. Aage

genkendte straks den pavelige nuntius, ærkepræst *Isarnus*, som for en måned siden havde forladt kongen og rigsrådet og var draget til Lübeck, med det truende løfte, at han snart ville vende tilbage til Danmark, for med pavelig fuldmagt at dømme mellem kongen og den fangne ærkebisp. Synet af denne mægtige prælat slog drost Aage med en slags rædsel, og han anede intet godt. At han kom i prins Christophers selskab, behagede ham heller ikke. Han ønskede ikke at møde dem og ville hastigt dreje om ad en sidevej; men det usædvanlige syn af to ridende bønderpiger, ledsagede af en ridder og to kongelige jægere, havde allerede tildraget sig prinsens opmærksomhed; han red med et par riddere hastigt til for at se hvem det var.

"Ih, se! Drost Aage!" sagde prins Christopher i hånlig tone – "vor strenge ridderlovsprædikant! bortfører I der to smukke piger på én gang? Én kunne I dog vel nøjes med. Ser jeg ret, er de vakre børn nok lidt mere, end de skal gælde for. Sig frem, hvem er de?"

"Marsk Stigs ulykkelige døtre, højbårne junker!" svarede Aage. "Jeg følger dem på kongens befaling til Kalundborg som statsfanger."

"Kongemordernes øgleslægt!" råbte prinsen og blev pludselig ildrød over hele ansigtet. "Vel! Det var en god fangst. Kast dem i hundehullet! De skal aldrig mere se dagens lys – det lover jeg dem."

Den yngste søster udstødte forskrækket et skrig ved denne vilde trussel; men den ældste tyssede på hende og søgte at berolige hende.

"De skal behandles retfærdigt og med al ridderlig tugt og ære!" svarede Aage roligt: "Det er min konges vilje og

udtrykkelige bud, som jeg punktligt skal adlyde."

"Jeg er lensmand på Kalundborg, drost!" råbte prinsen forbitret. "De statsfanger, der sendes did, råder jeg for. Rid med, Palle! Meld slotshøvdingen min vilje! I står mig inde for, den adlydes!" Han sagde endnu et par ord til en af sit følge, men så sagte, at ingen andre hørte det. Dermed vendte han sin hest og red tilbage til sit selskab. Hver drog sin vej; men den af prinsens riddere, som han havde hvisket til, sluttede sig nu til drost Aage og hans fanger.

Denne uvelkomne ledsager var en tyk, korthalset herre med et ubehageligt udtryk af råhed og begærlighed i det skarlagenrøde fuldmåneansigt. Han kaldtes i almindelighed rige hr. Palle og udmærkede sig ved en kostbar, men smagløs pragt i klædedragt og ridetøj, som han satte en ære i at kunne sammenligne i værd med kongens. Ved et påtaget ungdommeligt friskfyrvæsen søgte han at skjule sin alder, der allerede rykkede stærkt frem mod de halvtreds. Han var ungkarl endnu, men en utrættelig bejler, og ville gerne anses for en drabelig ridder og en uimodståelig erobrer hos de skønne af alle stænder. Han var ikke yndet af kongen, men holdt sig til prins Christopher, som han var blevet kammersvend hos. Blandt almuen havde han intet godt lov på sig for adskillige lidet hæderlige eventyr, der endog var udbredte blandt folket ved spotsange. Han red en tid lang tavs ved drost Aages side og syntes fortrædelig over denne uventede rejse. Aage tav også og fortsatte rejsen, uden at se til ham.

"Min nærværelse falder Eder måske til besvær, hr. drost!" afbrød endelig hr. Palle tavsheden. "Mig kom denne færd heller ikke belejligt. Junkeren var i dag i det strenge lune; så tåler han

ingen modsigelse; jeg havde ellers gerne frabedet mig så misligt et hverv. Hvor I handler i kongens navn, ved jeg nok, at jeg på junkerens vegne lige så gerne kunne blive hjemme."

"Det mener jeg, sandt at sige, også, ridder Palle!" svarede Aage i ligegyldig tone og skyndte på sin hest.

"Mig kan det være lige kært, hvor mildt eller strengt man behandler eders fanger," vedblev hr. Palle, "men bringer jeg ikke slotshøvdingen på Kalundborg min herres befaling, ser I selv, jeg pådrager mig junkerens unåde, og det har jeg dog ikke lyst til for et par landløberskers skyld."

"Hørte I måske ikke, hvad jeg sagde eders herre om disse damers navn og herkomst?" – spurgte Aage og målte sin rå ledsager med et udfordrende blik, idet han sagtnede hingstens gang; "også uden hensyn til deres byrd skylder I dem agtelse, som ærbare danske piger, og jeg er for øjeblikket deres beskytter mod enhver fornærmelse."

"Ej, ej! I er noget ivrig, hr. drost!" svarede Palle. "Hvem tænker på at fornærme de smukke børn? Har de også løbet landet rundt uden strømper og sko, det skal ikke være dem til forklejnelse; nu kommer de jo standsmæssigt afsted og til et hæderligt statsfængsel. Vi skal se, de vakre fanger har allerede til gengæld fanget vor ridderlige hr. drost."

Blodet fo'r Aage til kinderne ved den uforskammede spastone. "Med forgunst, hr. Palle!" sagde han med tilbagetrængt harme: "Her går vejen til Kalundborg; den er lang og bred nok til os alle, og vi behøver ikke at falde hinanden til besvær. Vil I ride forud eller følge efter, så vil vi føje os derefter. Men vil I længere ære os med eders samkvem, må I te jer høvisk, eller – I forstår mig –" han slog på sin klinge og tav.

"Ej, ej! altså for eller bag eller høfligt i midten – eller slås? – Nå, ja, det er fire antagelige vilkår!" svarede Palle; "jeg vælger med eders forlov det tredje, som den gyldne middelvej, og agter i al høviskhed og fredelighed at blive midt i så behageligt et lag. Jeg har jo næppe set de smukke damer endnu." Med disse ord red han ind mellem søstrene og hilste dem, mens han betragtede dem med et frækt blik. "Hvad i al verden er dette?" udbrød han pludselig højst forbavset, idet han betragtede den yngste, "jomfru Gundelille! træffer jeg eder her? Vil I nu også holde drosten for nar? Vil I nu give jer ud for marsk Stigs datter? I fjor var I dog kun forpagterens datter på Hedegård."

"Ja det var den gang," svarede jomfru Ulrica og lo. "Jomfru Gundelille hedder jeg endnu i visen om hr. Palles frieri til kusken. Har I måske aldrig hørt den, hr. Palle? Jeg skal gerne synge den for jer; den er ganske morsom."

Hvad hr. Palle ikke før var rød i ansigtet, det blev han nu. Han syntes højligt forbitret; synet af det lille, skalkagtige ansigt lod dog til at virke så mægtigt på ham, at han ikke kunne give sin harme luft; men han sporede sin hest og havde nær redet jomfruen i grøften, idet han pludselig fo'r frem ad vejen.

"Hvad var det? kender I denne herre, ædle jomfru?" spurgte Aage forundret.

"O ja, så temmelig," svarede Ulrica og lo "jeg har haft ham lidt til gæk en gang."

"Det var et overgivent vovestykke af min søster, kære herre!" afbrød jomfru Margrethe hende. "Hr. Palle havde længe plaget hende, og hun troede ikke på anden måde at kunne befri sig fra hans påtrængenhed; men det var vist nok uret; han blev til

latter og spot for det; og hvis I nu ikke hindrer det, er han i stand til at hævne sig."

"Men hvad gjorde I da?" spurgte Aage. Ulrica lo og ville fortælle; men søsteren greb hende i armen. "For Guds skyld, kære Ulrica! Der har vi ham igen," hviskede hun, og Ulrica tav.

Hr. Palle havde standset sin hest og sluttet sig til dem igen. Han syntes ganske at have fattet sig. Han forsikrede drost Aage, at det var så langt fra, han ønskede slige fanger hårdt behandlet, at han endog ønskede, det var muligt aldeles at befri dem fra fangenskabet. "Jeg har set dem før," tilføjede han, "og havde jeg vidst, hvem de var, skulle de nu ikke være på vejen til noget fængsel."

Kort efter red han atter ind imellem jomfruerne. "Lille, skælmske jomfru Gundelille!" hviskede han, "tal ikke mere om den forbistrede historie! Jeg mente jer det ikke så ilde; havde jeg vidst, I var en ædelbåren ridderdatter, ville jeg have tilbudt eder hånd og hjerte i al tugt og ære – og hvis jeg endnu kunne være så lyksalig at finde gunst for eders smukke øjne."

Uden at se til ham, begyndte nu jomfru Ulrica at synge:

"Hør, I ridder hr. Palle!
I gøre mig ingen harm!
Når messen er udsjungen,
så sætter eder i min karm!"

"Syng ikke den fordømte vise, skønneste jomfru!" afbrød hr. Palle hende. "Jeg vil ingen harm gøre eder – men tro mig, allerdejligste!"

Uden at agte på ham, sang hun nu højt:

"Så klædte hun sin køresvend
udi skarlagen blå;
selv drager hun jomfru Gundelille
sin køresvends klæder på."

"Ti stille! Jeg siger jo intet ord mere, lille, skælmske Gundelille!" afbrød hr. Palle hende igen. "Men hvis I vidste, hvor højt jeg elsker og ærer jer –" Den lunefulde jomfru slog en høj latter op og vedblev at synge:

"Det var rige hr. Palle
han ganger til hendes karm,
minder Note 1) han jomfruens køresvend
han tog hannem i sin arm.

Det var jomfru Gundelille
kørte selv den karm i gård;
det vil jeg for sanden sige,
hun lo derved så såre."

"Ha, bi! den spot skal I visselig få betalt!" hviskede Palle forbitret. "I synger smukt," sagde han højt, "kan I den vise helt ud, smukke jomfru? – Hvis I synger et eneste vers til," hviskede han, "skal det komme jer dyrt at stå."

"Ti stille, for Guds skyld, kæreste søster!" bad Margrethe, og Ulrica tav.

Hr. Palle red nu om ved Aages side og indlod sig ikke mere med de fangne jomfruer. Han var tavs og mørk; han havde med stor harme bemærket et tilbagetrængt smil i drostens ansigt, og jægerne, som fulgte dem, lo og hviskede sammen på en måde, som alt for tydeligt røbede, at det gjaldt hr. Palle og hans uheldige elskovseventyr. De to unge jægere var drosten særdeles

hengivne; de mærkede vel, hvor lidet kærkomment hr. Palles selskab har ham, og de begyndte nu, som for at forslå tiden, at nynne en vel bekendt vise om den tapre ridder Helmer Blå. I et af de mange voldsomme optrin, der var følger af de fredløse kongemorderes sag, havde ridder Helmer Blå fældet hr. Palles morbroder. Derover var Helmer Blå længe blevet morderisk forfulgt af hr. Palle og hans seks brødre, indtil han til sidst i hæderligt nødværge nedlagde alle seks brødre og tvang hr. Palle til at give ham sin søster til ægte, som længe før tvisten havde været trolovet med den kække ridder. Denne for hr. Palle så uberømmelige begivenhed havde tildraget sig almindelig opmærksomhed, og næsten alle unge karle kunne en folkesang udenad til ære for den kække ridder Helmer, der ikke alene var blevet frikendt af kongen og ridderskabet, men endog stod i fortrinlig gunst hos kongen. Hr. Palle hørte omkvædet på visen:

"Så fri rider han i sadlen!"

Han så tilbage til jægerne med et ansigt, som blussede af harme; men jægerne lod som de ikke mærkede det, og en af dem sang nu højt:

"De bedste råd, som jeg kan vide:
I skal ej tøve, men straks bortride!
– Så fri rider han i sadlen!"

"Eders jægere, hr. drost, vil jage mig bort med slet sang, mærker jeg," sagde hr. Palle og vendte sig til Aage. "Er det jer eller den smukke jomfru hist, der har givet dem det artige indfald?"

"I er måske ingen elsker af sang, hr. Palle?" svarede Aage. "Det er uheldigt. De muntre karle vil forkorte os vejen."

"Hører jeg ret," brummede Palle, "kan den vise måske forkorte en og anden vejen til Himmerig, hvis den ikke snart får ende."

"Mener I det?" svarede Aage ligegyldigt. "Vil I gøre os selskab, må I finde jer i vor lystighed. Skynd jer at synge visen ud, karle!" råbte han til jægerne, "ellers bliver hr. Palle vred." Og nu sang jægerne lystigt:

"Det skal min fæstemø ej spørge til by,
at jeg skulle for hendes brødre fly.

Hr. Helmer var ved et frit mod:
så kæk red han hendes brødre imod.

Først vejed han Ove, så vejed han Lang,
og da var sværdet kommet på gang."

"Død og helvede!" råbte nu hr. Palle, og sværdet fo'r ham af balgen, "vil I, sværdet skal komme på gang, så skal I også føle det!" Dermed vendte han sin hest og fo'r som rasende ind på jægerne, som han ikke gav tid til at tænke på forsvar, før hans sværd alt havde gennemskåret deres trøjer og bibragt dem et par sår. Men i forbitrelse over dette pludselige overfald trak jægerne deres lange knive og truede med en blodig hævn. Under denne larm udstødte jomfru Ulrica et højt skrig, og den ældre søster blegnede.

"Hold inde, karle!" råbte Aage og red ind imellem Palle og de forbitrede jægere. "To mod en gælder ikke. Den sag vil jeg ene afgøre med hr. Palle."

Drosten havde draget sit sværd og ventede, at hans modstander skulle vende sig imod ham; men nu lod det som hr. Palles hest pludselig var blevet løbsk: med sporerne i begge

sider fo'r den bort ad vejen til Esrom med sin forbitrede herre, der bandede og svingede sværdet over sit hoved. Over dette syn glemte jægerne deres sår og lo højt. Jomfru Ulrica lo med, og så snart jægerne havde fået de lette sår forbundet, fortsattes rejsen, men i en anden retning, end den var begyndt.

"Jeg hørte nok fejl," sagde drost Aage til jægerne, "det var næppe til Kalundborg, men snarere til Vordingborg, kongen bød mig ledsage disse damer. Der råder han selv og ikke junker Christopher. Var der anden mening i hans ord, får det gå på mit ansvar!"

Idet man nu drejede om ad en bivej, fo'r en lang, bondeklædt rytter på en lille bondehest uden sadel ud af krattet ved vejen og forsvandt pludselig igen imellem buskene. "*Kagge*!" udbrød Ulrica med uvilkårlig glæde og greb søsteren om armen. Den ældste gav hende et betænkeligt vink, og hun tav, men så sig ofte uroligt om.

Drost Aage havde hørt dette udråb og studsede. Navnet Kagge var ham kun alt for vel bekendt fra marsk Stigs dage og fra de strenge undersøgelser angående kongemordet. En adelig væbner af dette navn havde været med blandt Erik Glippings mordere i Finnerup lade; han var med de andre fredløse flygtet til Norge og måtte ikke under livsstraf betræde dansk grund. Havde han desuagtet hørt med til de fangne jomfruers følge, kunne denne deres forbindelse med en af de farligste landsforrædere i høj grad fordærve deres sag. Denne omstændighed bød drosten nu også være på sin post med hensyn på deres bevogtning. Forstemt og tavs fortsatte han rejsen.

Note 1: **Minder:** Kysser.

4

Junker Christopher red imidlertid med sit følge mod Søborg. For den fremmede prælats bekvemmelighed red man i langsom pasgang. Den hemmelighedsfulde vigtighed, kardinal Isarnus, som pavelig gesandt, vidste at give sig og den tilbageholdenhed, han undveg ethvert forskende spørgsmål med, havde sat prinsen i en ængstelig spænding, som han forgæves søgte at skjule.

Isarnus var en prælat med megen gejstlig anstand, og han førte en pragt, der svarede til hans høje værdighed, som en kirkens fyrste. Hans rigtklædte betjente fulgte ham i ærbødig frastand tillige med hans famulus og skriver; nærmere ved ham red tillige med abbeden fra Esrom to fremmede gejstlige ordensbrødre. Med disse sine landsmænd og med abbeden talte han afvekslende i det italienske og latinske sprog. Når han talte med prinsen eller med markgreven, var det kort og afbrudt på næsten uforståeligt tysk, og han syntes at benytte denne mangel på et forståeligt fællessprog til at lade enhver ytring ubesvaret, som han ikke fandt det klogt eller hensigtsmæssigt at indlade sig på. Til vigtige forhandlinger brugte han sin famulus som tolk. Alle vegne, hvor denne mægtige prælat lod sig se i landet, var han genstand for en ængstelig ærbødighed. Det usædvanlige syn af den røde kardinalshat virkede på folket som synet af en komet og ansås for lige så uheldvarslende som hint frygtelige særsyn på himlen. Nogle af de ukyndigste blandt almuen troede endogså, det var paven selv, der nu var kommet til Danmark, for at afsætte kongen og sætte hele riget i band; og

det var ikke af andagt alene, men meget mere af frygt, at de forbavsede bønder og især alle gamle koner knælede, når de mødte ham. Hans lange, gule og ubevægelige ansigt med det kolde, truende blik havde, ved sit fremmede udseende og den forud fattede mening om en næsten overnaturlig, hemmelighedsfuld magt, en hartad forstenende medusahovedvirkning.

"Kære hr. pave! Gør os ingen fortræd!" jamrede ofte de knælende syge og krøblinge på hans vej. Han forstod dem ikke, og der hørtes intet ord fra hans tynde, sammenklemte læber; men han udstrakte med kold, uforandret mine kun sin arm, og med de tre fingre, der glinsede af prægtige ringe, uddelte han over deres blottede hoveder det tavse tegn på en velsignelse, som de frygtede snart skulle forvandles til forbandelse; for de trusler, hvormed han sidst havde forladt kongen og riget, var ved gejstlighedens egen frygt og de ivrige formaninger til omvendelse blevet almindeligt bekendt.

Med dette gejstlige folkeskræmsel nærmede junker Christopher sig nu Søborg. Efter adskillige mislykkede forsøg på at vinde den hemmelighedsfulde ærkepræsts fortrolighed, havde junkeren trukket sig tilbage og overladt sin plads ved kardinalens side til abbeden fra Esrom og de andre gejstlige, der underholdt ham på latin med filosofiske og teologiske genstande. Den kække, lystige markgreve red ved siden af ridder Helmer Blå og talte ivrigt om felttog og turneringer. Junkeren lod også dem ride forbi og blev ene tilbage med den svenske rigsråd, drost Brunke, som han lod til at have et vigtigt ord at sige inden de nåede Søborg.

"Nu opsætter I formodentlig hjemrejsen, hr. drost!" sagde prinsen i fortrolig tone: "Hvad denne hemmelighedsfulde gæst bringer, kan måske være eders konge og det svenske rigsråd lige så vigtigt som os."

"Måske det kan forandre sagerne her mere, end herrerne ønsker," svarede drost Brunke tvetydigt. "Hvorledes mener I ellers, højbårne hr. junker!"

"Hin rødkantede sky er sikkert fuld af hellige lynstråler," vedblev prinsen og pegede på kardinalen, hvis røde hat skinnede mellem træerne i månelyset. "Giver min halsstarrige broder nu ikke efter, har han ulykken for døren. Sligt kommer der ud af alle halve forholdsregler. En mægtig statsfange skal man begrave i tide eller løslade. Var det ikke også eders mening, hr. drost?"

"Det kan ofte være klogest, højbårne herre!" svarede Brunke: "Den døde kan ikke anklage, og den højmodigt frigivne vil det ikke."

"I ved, hvilken djævel jeg mener," vedblev prinsen, "nu bliver han dog fri og måske farligere end nogen sinde – eller uvejret bryder løs, som han har skreget hid over os fra Rom. Han var så godt som begravet; det havde jeg sørget for, men fik kun liden tak for; af utidig medlidenhed tog man ham op igen af graven; af skånsel mod en syg klerk var man så dum at løse bispens håndlanger, så han kunne undvige og sætte himmel og jord i bevægelse til vor ulykke. Da rådte jeg til forlig i tide; men da det var tid til strenghed, var man svag, og nu, da forsonlighed blev klogest, var man streng og påståelig. Mit råd ville man aldrig agte på; jeg fik had og ugunst til tak. Nu vil folket få øjnene op,

tænker jeg, og eders unge konge måske med, hvis han vil følge sin klogeste rådgiver."

"Meget muligt, højbårne junker!" svarede Brunke med et listigt smil. "Endnu ser jeg dog ikke faren, og om jeg end var så heldig at se den og forstå eder – så længe Thorkild Knutson er vor rigsforstander og i så høj gunst og nåde –" han holdt inde og trak på skuldrene.

"Han stiger kun til fald!" vedblev prinsen. "Lad ham nu kun også vinde min broders fortrolighed! – Det vil ikke forøge hans tillid i eders rigsråd. Ved sit venskab med eders farlige hertuger og det høje svogerskab, der tales om, graver han sig jo selv sin grav."

"Det var vel muligt, høje herre!" svarede Brunke med et skadefro smil: "Hans berømte klogskab er der måde med. Kommer tid, kommer råd. Var eders broder, kongen, kun ikke så utålmodig en elsker og vor smukke prinsesse ham noget mindre hengiven –"

"Barnegriller!" afbrød prinsen ham, "her må nu statsklogskab råde, ikke barnagtigt føleri. Eders unge konge jager ikke således med sin formæling, og deri gør han klogt. Mellem os, Brunke!" hviskede han fortroligt, idet han næsten standsede sin hest, "min søster Merete passer kun lidet for eders konge, men hans følsomme søster endnu mindre for min broder. Denne dobbelte forbindelse vil blive ødelæggende for begge riger. I kommer let til at dele vort ulykkelige forhold til pavehoffet, og bryder fjendskabet ud mellem eders konge og hans ærgerrige brødre, er der ingen tvivl om hvem prinsesse Ingeborg som dronning vil væbne Danmark og min forelskede broder imod: at hun har

den stolte, krigerske hertug Erik langt kærere, end den kronede broder, det ved I selv meget bedre, end jeg."

"I sandhed! Jeg beundrer eders statskløgt, højbårne herre!" svarede Brunke i smigrende tone, mens hans listige blik syntes at gennemskue prinsens hemmeligste tanker. "I er lige så snild, som højmodig: I agter Danmarks og Sveriges lykke højere, end eders egen søsters og broders private hjerteanliggender; derpå kender jeg den høje, fyrstelige ånd, der er hævet over familielivets småligheder; men, sandt at sige, jeg indser ikke, hvorledes den dobbelte forbindelse kan forebygges eller hæves uden et fredsbrud. – Så længe eders kongelige broder her har magten og kun følger sit eget sind –"

"Giv tid, Brunke!" hviskede prinsen. "Den gæst, vi bringer ham i aften, vil snart forandre tingenes skikkelse her i landet. Jeg gruer selv for, hvad der kan ske; men som det er, kan det ikke blive. Eders unge konge vil altid behøve en klog rådgiver, der i hans navn kan styre folk og rige. Dertil er ingen skikket som I. Brug eders hoved, vakre Brunke! kommer det i fare, kan I stole på mig."

"Lad os gemme disse sager til lønkamret, højbårne herre!" hviskede Brunke og så sig forsigtig om. "Skov har øren, mark har øjne, siger man. Det ville måske være klogt, om jeg herefter tilsyneladende var i min bevågne herres unåde."

"Rigtigt, Brunke! Modsig mig ved taflet i morgen, når kongen hører det, og jeg skal sige eder et ord, som I kun på skrømt må tage mig ilde op."

"Ethvert ugunstigt ord, I siger mig åbenbart, herre, skal være mig et bevis på eders lønlige nåde. Alt hvad jeg kan love eder –" tilføjede han hastigt med hviskende stemme og hånden for den

modsatte side af munden "- det er begge formælingers forhaling så længe som muligt. Hvad mine egne sager angår, da stoler jeg på eders fyrstelige ord."

"Derpå har I min hånd, snilde Brunke!" svarede prinsen og rakte ham hånden. "Nu afsted! Kardinalen er alt ved søen."

Derpå sporede de deres heste og indhentede det øvrige selskab ved søbredden, hvor en flydebro i denne tid var indrettet for den usædvanlige færdsels skyld. Mens man standsede her, kom ridder Palle i fuldt firspring tilbage og fortalte prinsen, ganske forpustet, at han var blevet morderisk overfaldet af drost Aage og begge hans jægere på en gang.

"Godt! Det er mig kært!" svarede prinsen tilfreds. "Slig uridderlig adfærd af drosten skal komme ham dyrt at stå. I kan vel med ed bevidne, hvad I siger, Palle? – ellers vil ingen tro det."

"Med ed?" gentog Palle med blussende kinder og søgte at skjule sin forlegenhed. "Hvo der ikke vil tro mig, får, så skam, lade det være! Den ugudelige banden og sværgen har jeg forsvoret."

"Så Fanden i vold med jer snak!" brummede prinsen fortrædeligt og vendte sig fra ham.

Ved sin tilbagekomst til Søborg slot havde kong Erik indesluttet sig i sit lønkammer i alvorlige tanker over den livsfare, han nylig var undgået, og det var ham som St. Cæciliæ nat var bestemt til ulykke og fare for ham og hans slægt. Det var anden gang, han selv havde set stimænd i egnen om Søborg; han havde nu givet marsk Olufsen befaling til nøje at undersøge skoven ved Esrom. Overbevisningen om folkets hengivenhed forjog imidlertid snart den unge konges mørke sindsstemning. Han havde ladet den svenske marsk, Thorkild Knutson kalde

ind til sig i lønkammeret, og han talte nu roligt og åbenhjertigt med denne vakre herre om den lykkelige forbindelse mellem Danmark og Sverige, der for nærværende tid opfyldte kongens hele sjæl, og hvori hans hjerte tog så heftig og inderlig del.

Thorkild Knutson var en smuk, anselig mand på nogle og fyrretyve år. Hans mørkebrune hår syntes før tiden grånet, og han lod til med mandig sjælsstyrke at have tilkæmpet sig et herredømme over sig selv, som han både kendte og satte pris på. Hans virksomme indflydelse som statsmand og rigsforstander havde erhvervet ham høj agtelse så vel i hans fædreland som ved fremmede hoffer. En ærekær higen efter magt og højhed sporedes umiskendeligt i hans fyrige blik; det ædle, kraftige udtryk i hans åsyn vidnede om kæk selvtillid og en vis stolt foragt for alle smålige kunster, mindre begavede statsmænd ofte søger at erstatte manglen på sand regentvisdom med. Som han i sin blå, ridderlige dragt, med den store ordenskæde over brystet, her sad lige over for den unge, danske konge og talte frit og deltagende med ham, ville man have antaget ham for en faderlig ven eller frænde af kong Erik, hvis han ikke ved streng iagttagelse af den ærbødighed, han skyldte ynglingens ophøjede værdighed, uden al smiger havde vidst at modtage den fortrolighed, kongen skænkede ham, med et udtryk af hylding, der ikke svækkede hans egen værdighed, som en fremmed konges afsending.

Uagtet Thorkild Knutson, som svensk rigsforstander, på kong Birgers og rigsrådets vegne var bemyndiget til at indrømme den danske konges ønske angående bestemmelsen af hans formæling til næstkommende forår, var det dog under den vigtige betingelse, at den pavelige dispensation ikke til den tid

måtte udeblive. Men den lidenskabelighed, kongen selv bortviste enhver hindring med, havde hidtil bevæget rigsforstanderen til at fremsætte hin betingelse i så milde udtryk som muligt. Nu berørte han den atter og bragte ved denne lejlighed sagen med den fangne ærkebisp i erindring.

Blodet fo'r den unge konge til kinderne, og han blev pludselig tavs. Der syntes at foregå en lønlig kamp i hans inderste. Han så sig et par gange om; som om han savnede nogen; endelig dvælede hans blik med synligt velbehag og tilfredshed på rigsforstanderens kloge og redelige åsyn.

"Jeg priser min tilkommende broder og svoger lykkelig," sagde han, "at han har en mand som eder til ven og rådgiver. Hvad min gamle rigsråd Jon og min kære drost Hessel fra min barndom har været for mig, det er I nu for ham. Misforholdet med det pavelige hof har længe berøvet mig mine bedste og erfarneste rådgivere. Min kære drost Aage har ikke mere alder og erfaring, end jeg selv. – Jeg har tillid til eder, brave marsk Knutson! Hvis jeg var eders herre og konge, hvad ville I da råde mig i denne vigtige sag?"

"At se fangen og høre hans forsvar – uden lidenskab, stormægtigste herre!" svarede den svenske statsmand. "Så vidt jeg ved, har han ikke blot øvet uret, men også lidt uret; for et langvarigt og hårdt fangenskab er en lidelse og straf, der kun efter en lovmæssig fældet dom kan kaldes retfærdig."

"Var det da en uretfærdighed, at jeg lod fængsle statsforbryderen, der var delagtig i min faders mord – i et fordømmeligt kongemord?" sagde Erik heftigt og rejste sig. "Skulle jeg have givet ham frist til at rømme eller oprøre folket imod mig, fordi han ikke var dømt af paven og sine jævnlige?

Kan jeg lade den kanoniske ret gælde, når den vil frikende en oprører og kongemorder?"

"At I hindrede hans flugt og statsforbryderske foretagender, herre konge, kunne måske være nødvendigt!" svarede Thorkild Knutson, der straks sammen med kongen havde rejst sig, "hvis det ikke var muligt først at indhente pavelig tilladelse til dette skridt; men tillad mig, eders nåde! Enhver unødvendig strenghed mod den udømte statsforbryder ville jeg, som eders rådgiver, frit og åbent have erklæret for lige så farlig, som ubillig."

"Med mit vidende har han intet utilbørligt lidt," svarede kongen. "Fremfærden ved hans fængsling har jeg i høj grad misbilliget, og hvad her i min mindreårighed skete, har jeg vist var mod min vilje. Min kække drost Thorstensøn har jeg afskediget – jeg har i ham tabt en tro, kun alt for streng og ivrig ven; min egen broder har jeg strengeligt irettesat; for en revset statsforbryders skyld har jeg udsat mig for et misforhold i min egen slægt, som smerter mig dybt og måske kan være farligt for land og rige. Hvad kan man med billighed fordre mere?"

"Ædle herre og konge!" tog Thorkild Knutson ordet med varme, "I værdiger mig en tillid, som jeg agter højt og føler mig hædret ved. Jeg kan, Herren ske tak! med frimodig oprigtighed gengælde den: mellem eder og min konge håber jeg, det dobbelte slægtskabsbånd skal knytte en varig forening; men jeg vil ikke misbruge eders fortrolighed. Betro mig intet, ædle herre, som I kunne ønske, jeg ikke vidste, hvis jeg en gang, som Gud forbyde, af troskab mod min egen konge og mit fædreland måtte blive eders og Danmarks fjende! Selv i en sådan stilling

ville jeg højagte og beundre eders ædle sind, og jeg ved, I ville ikke miskende mig."

"Nej, hr. Thorkild!" svarede kongen og rakte ham sin hånd, "selv om I den dag i morgen, som en tro svensk statsmand, måtte vorde min fjende, ville jeg ikke miskende eders hjerte og ridderlige ånd. Eders agtelse sætter jeg pris på. Svar mig frit! Tror I, jeg i denne sag har handlet uretfærdigt?"

"Nu vel, herre konge!" sagde Thorkild, "lad da mit svar være et spørgsmål, som I bedst selv kan besvare eder! Havde rigsråd Jon og drost Hessel været hos eder i denne tid, tror I da, I så længe havde opsat det forsonlighedskridt, som jeg formoder dog var hovedhensigten med eders usædvanlige ophold her?"

"Ikke mig, men den fangne forbryder tilkommer det at gøre det første skridt til forsoning," svarede kongen. "Dog, jeg er nu ked af dette ophold. Her ligger mit forslag til et forlig, jeg har ladet drosten opsætte. I morgen vil jeg se fangen –"

"Hvorfor ikke endnu i aften, ædle konge?" sagde rigsforstanderen. "Er I tilbøjelig til forsoning, var det måske i en lykkelig stund, I tillod mig at være eders rådgiver. Opfyldelsen af eders eget inderligste ønske står måske i nøjere forbindelse med dette foretagende, end I selv tror –"

"Vel! Jeg ser ham endnu i aften – endnu i denne time!" sagde kongen og drog i klokkestrengen. En kammersvend trådte ind. "Sig til slotsfogden, at den fangne ærkebisp skal føres hid!" Kammersvenden bukkede og gik. Kongen kastede sig i en stol og faldt i dybe tanker. Thorkild Knutson gjorde mine til at anbefale sig.

"Nej, bliv! jeg beder eder!" sagde kongen og tav atter nogle øjeblikke. "I denne nat blev min fader myrdet," tog han atter

ordet med bevæget røst. "Den mand, jeg nu venter, var mordernes første rådgiver. I skal være vidne til, at jeg hverken er hævngerrig eller uretfærdig; men I skal også se, at jeg for min egen højeste lykkes skyld intet øjeblik kan fornedre mig og glemme, hvad jeg skylder den krone, jeg bærer! – Læs! Kun på disse betingelser bliver han fri."

Med disse ord rakte han rigsforstanderen et beskrevet pergamentsblad, der lå på bordet. Thorkild læste det sagte, og kongen gav agt på hans ansigt, mens han læste.

"Nå, ikke sandt?" sagde han heftigt, "jeg fordrer kun, hvad ret og billigt er – sikkerhed for kronen og riget – fred med kirken – lydighed mod landsloven, så længe han er min undersåt! – I min egen sag vil jeg ikke dømme – som majestætsforbryder må han dømmes af paven!"

"Jeg må tilstå, herre konge, eders fordringer er mildere, end jeg havde troet. Har I fuldkommen ret i eders klagemål imod ham, vil jeg endog kalde dette forlig højmodigt – og dog – stormægtigste herre – dog tvivler jeg på, han underskriver det: afståelsen af Hammershus –"

"Det slot skal han afstå!" – afbrød kongen ham: "En landsforræder skal ingen fæstning eje i landet. Om han så sad på St. Peders stol – han er min undersåt!"

"Det er billigt, herre konge! Det offer for sin frihed kan han gøre; men det syvende punkt – forlad mig, eders nåde, det synes mig at stride mod hans pligtforhold til kirken og den hellige fader: så længe han ikke ved en pavelig bulle er afsat, kan ingen formene ham at bruge kirkens ret mod hvem han vil, uden at spørge kongen eller nogen verdslig magt om tilladelse."

"Det skal han nødes til!" udbrød kong Erik heftigt: "Så længe jeg er konge, skal en misdæder ikke forfølge mig eller mine undersåtter med uretfærdigt band og alle Helvedes plager. Her er jeg sat af Gud den almægtigste til at beskytte folket og dets frihed; og den ret skal ikke al verdens bisper betage mig. Hvad jeg gør, vil jeg forsvare for den almægtige Gud, som for mit folk og enhver ridder af pligt og ære!"

Med disse ord greb han heftigt i klokkestrengen igen.

En anden kammersvend trådte ind.

"Lad alle lysene tænde i riddersalen!" bød kongen, "lad undermarsken samle det hele hof og enhver ridder her på slottet! Sæt min tronstol for enden af riddersalen!" – På kongens vink gik kammersvenden hastigt.

"I overiler eder, stormægtigste herre!" sagde rigsråden. "Giv ikke eders sammenkomst med denne farlige prælat en offentlighed, som han kan misbruge til eders skade og ulykke!"

"Min sag skyer ikke lyset!" svarede kongen. "Jeg agter ikke at tale eller handle anderledes med min bitreste dødsfjende, end jeg tør vedkendes det for mit tro folk og det hele danske ridderskab. En forræders løfte fordrer vidner."

"Men forsigtighed og – undskyld min oprigtighed, nådigste herre! – statsklogskab fordrer her så få vidner som muligt," indvendte Thorkild Knutson med urolig deltagelse. Han ville have sagt mere; men nu åbnedes døren, og synet af den høje, lænkede ærkebisp Grand bragte ham til tavshed.

Ledsaget af slotsfogden og de tre tårngemmere tillige med to bevæbnede lanseknægte, trådte den stolte prælat over tærsklen til kongens lønkammer og stirrede vildt hen for sig uden at fæste blikket på nogen genstand. Han var iført en hvid

cistercienserkåbe uden noget bispeligt udmærkelsestegn; hans stolte åsyn var blegt og udmagret; hans skæg var afklippet; hans hoved var blottet, og om tonsuren krusede sig en ring af stride, grå hår. Han bevægede sig langsomt, og hvert skridt syntes at volde ham smerte; men det var som han, med foragt for al legemlig nød, gjorde vold på sig selv, for ikke ved sit udseende at være genstand for medlidenhed.

Da kongen så ham, trådte han uvilkårligt et skridt tilbage, og en følelse af vemodig deltagelse for den faldne højhed var synlig i hans blik, idet tillige forestillingen om hans faders mord og denne mands delagtighed i landets og rigets ulykke fo'r med harmrødmen over det kække kongeåsyn.

"I kan gå!" sagde han til slotsfogden og vagten. Man adlød, og gennem den åbne dør til riddersalen, som straks lukkedes igen, så kongen allerede en talrig forsamling af riddere og hofmænd, der med spændte ansigter og nysgerrige blikke stirrede mod indgangen til lønkamret, hvor de havde set den fangne ærkebisp føres ind.

Den stolte fange var blevet stående to skridt fra døren og havde endnu ikke værdiget kongen et blik eller en hilsen. Han stod ubevægelig som en malmstøtte, og det kolde, uvisse blik syntes nu først at få liv, mens det pludselig med en frygtelig ild fæstede sig på et sølvkrucifiks, der stod ved siden af kongens skjold på hylden over en bønskammel.

"I står for eders herre og konge, ærkebisp Grand!" tog nu kong Erik ordet, men holdt inde igen for at overvinde sin harme over fangens plumpe trodsighed.

"Ja, rigtig! Jeg står for min *himmelske* herre og konge!" svarede ærkebispen og foldede de lænkede hænder, uden at vende

øjnene fra krucifikset: "*Han* skal dømme mellem mig og denne verdens tyranner!"

"I står også for eders verdslige herre og konge!" vedblev Erik, "for eders lovmæssige overherre i dette land og rige står I! Hvad I har forbrudt mod mig og Danmarks krone, skal I stå til ansvar for på den yderste domsdag – men først her – så sandt der er retfærdighed på jorden: først her. Jeg har indsendt min klage over eders forbrydelser til St. Peders domstol; den hellige fader har opfordret mig til at løslade eder, at han kan høre eders forsvar eller bekendelse –"

"Hvi har I da ikke adlydt, kong Erik?" afbrød fangen ham og vendte nu først det stolte blik mod kongen. "Vil I tøve, til kronen smelter på eders isse for den hellige bandstråle?"

"Hvor længe jeg skal bære kronen, råder den retfærdige Gud kun for," svarede kongen: "uden Hans almægtige vilje skal ingen magt i verden kruse et hår på mit hoved." Han holdt et øjeblik inde. "Når vi løslader en farlig forbryder," vedblev han roligere, "må han stille os borgen og sikkerhed. Den fordømmeligste misdæder skal have ret til at forsvare sig, men ikke til at øve nye forbrydelser på vejen til sin dommer. Har han endnu samvittighed og ære, og vil vi tro ham, så kan han sværge. Vil han ikke det, vel! da kan han forhøres i fængslet og forsvare sig i sine lænker."

"Hvad borgen og sikkerhed fordrer da kong Erik Eriksøn for den fanges løsladelse, som han uden lov og dom, mod Guds lov og den kanoniske ret, lod fængsle og mishandle?" spurgte ærkebispen bittert.

"Med hvad ret I blev fængslet, vil jeg forsvare for vor store dommer hist!" svarede kongen og opløftede sin hånd, "med

hvad ret og billighed I kan løslades, er nu kun talen om, og derfor lod jeg eder kalde. Vid da, ærkebisp Grand! skønt I visselig var medvider i min faders mord – skønt jeg afskyr eder, som min bitreste dødsfjende og den største landsforræder i Danmark, frygter jeg dog ikke for at løse eders forbryderske hænder, når billighed fordrer det; men her skal I hverken løfte hånd eller røst mod majestæter og kroner; før I forlader disse mure, skal I med eders saligheds ed for Guds og det danske ridderskabs øjne love, hvad jeg her, som kronens og folkets beskytter, har fordret. Når I har læst betingelserne for eders løsladelse og er villig til at aflægge eden for min trone i alle mine mænds påhør, kan eders fangenskab her endnu i denne time ophøre."

På kongens vink overrakte Thorkild Knutson derpå ærkebispen pergamentsbladet og satte et af lysene hen til ham.

Den stolte fanges hånd bævede, idet han greb bladet, og det kostede ham synlig anstrengelse at læse det; men det var som hans styrke og trods voksede jo længere han læste, og da han havde læst det til ende, lo han hånligt og krympede pergamentet i hånden.

"Uhævnet skulle jeg lade min forsmædelse?" råbte han, "min tunge skulle jeg selv binde, så den ikke forkyndte jer evig død og fordømmelse? – mit sidste verdslige værn skulle jeg afstå? – den hellige kirkes ret skulle jeg underkaste en verdslig tyrans vilkårlighed? – nej, kong Erik Eriksøn! Jeg er endnu en salvet og viet ærkebisp, beskikket til at velsigne eller forbande den krone, du bærer. Selv i disse lænker har jeg magt til at ryste kronen af dit hoved med et ord. Over mit legeme har du vel magt, tyran! Men, ved den levende Gud! ikke over min frie, udødelige ånd.

Før jeg vil samtykke i et eneste af disse punkter, må du og dine bødler rive hvert lem fra hinanden på mit legeme, som jeg med denne helvedpagt sønderriver al pagt med dig og denne verdens despoter!"

Med disse ord sønderrev han dokumentet for kongens øjne, kastede stumperne på gulvet og trampede på dem, så lænkerne raslede.

"Afsindige!" råbte kongen forbitret, "så bliv i dit fængsel og trods mig der til din dødsdag! Jeg løslader dig ikke før du har beseglet hvert ord, du her har trådt under fod, skal jeg så hundrede gange komme i pavens band derover!"

Med disse ord greb kongen heftigt i klokkestrengen. Døren til riddersalen fo'r op, og undermarsken lod sig se.

"Vagten!" bød kongen. "Fangen skal tilbage til fængslet."

Den højrøstede tale i lønkammeret havde vakt uro blandt kongens riddere og hofmænd, der vidste, han så godt som var ene med den frygtelige statsfange. Da lønkammerdøren nu åbnedes, strømmede alle til, som frygtede man en ulykke.

"Tilbage!" bød kongen, og man adlød. Men døren til riddersalen blev stående halvt åben, og inden vagten kom for at afhente fangen, havde ærkebisp Grand taget en dristig beslutning. Han greb hastigt krucifikset, som han så længe havde stirret på, og med dette hellige tegn i hånden, hvorfor alle måtte bøje sig, trådte han med lange, kraftige skridt midt ind i riddersalen; der standsede han og vendte sig pludselig mod kongen, som stod forbavset over dette syn på dørtærsklen og syntes i begreb med at udstede et magtbud til fangens pågribelse.

"Anathema!" råbte ærkebispen nu med frygtelig røst og hævede den lænkede hånd med krucifikset; "kong Erik Eriksøn af Danmark! Jeg udsiger forbandelsens ord over dit hoved; jeg forkynder dig og enhver kristen, her er til stede, at du er faldet under kirkens store band!"

"Hvad? Formastelige! Griber – knebler ham!" udbrød kongen og trådte over tærsklen.

"Anathema!" råbte ærkebispen endnu højere, "den, der lægger hånd på mig, er fordømt. Du er udstødt af de troendes samfund. – Du har ingen magt mere over kristne, kong Erik! I kraft af mit hellige embede og med St. Povels apostoliske myndighed overantvorder jeg dig, som en Guds og kirkens fjende, til Satan og til kødets fordærvelse!"

Dermed slog han et tretakket lynstråleslag gennem luften med krucifikset og så sig om med lynende blik.

Alle stod som forstenede af forbavselse. Kongen gjorde atter mine til at tale; men han var blevet dødbleg, og det var som harmen kvalte hans stemme. Inden han kunne komme til orde, udbrød ærkebispen på ny med overdøvende røst, idet han vendte sig til ridderne og hoffolket: "Flyer, kristne! forlader denne forpestede! besmitter ikke eders sjæle ved omgang med den forbandede! Fordømt er den hånd, der nu rækker ham næring – forbandet den tjener, der meddeler ham ild eller vand – forbandet den tunge, der husvaler ham med et ord, så længe hans sjæl er overgivet til den Onde. Den, der om ti døgn endnu tjener og adlyder denne kirkens fjende, overantvorder jeg med ham til Satan og til kødets fordærvelse, at ånden kan blive salig på den herres Jesu dag. Amen!"

Med disse ord nejede han, kyssede krucifikset og overrakte det til slotskapellanen, der skælvende stod ham nærmest blandt kongens mænd og nu bøjede sit knæ, idet han med en smertelig mine trykte det så frygteligt misbrugte velsignelsens tegn til sit hjerte.

"Og nu, bandlyste konge!" tilføjede ærkebispen med en stolt martyrmine i det triumferende åsyn og rev kappen fra sit magre bryst, "nu kan du, om du vover det, lade sønderrive den kirkens salvede, som forkyndte dig Herrens straffedom. Mit legeme er måske i din vold; men Guds er ånden, og hans er magten i al evighed."

Der var dødsstille i salen. I de forbavsede ridderes åsyn stod den højeste skræk afmalet, mens deres øjne med smertelig deltagelse vendte sig mod deres bandlyste konge. Det var et øjeblik, som om bandstrålen med virkelig lynkraft havde ramt den unge konge og slået ham med lamhed; han var tumlet tilbage og holdt sig svimlende til dørstolpen; men nu samlede han hele sin styrke og fremtrådte med faste, heftige skridt blandt sine riddere.

"En kongemorder står midt iblandt os og vil overantvorde os til Djævelen, som han selv tilhører!" udbrød han i fortørnelsens heftigste tone, "den, der selv er fordømt, vil formaste sig til at forkynde Guds dom over mennesker. I denne usalige St. Cæciliæ nat råbte min faders blod fra jorden og anklagede denne forbryder for Guds domstol. Hans hoved burde for længst være faldet for bøddelens hånd, og nu vil han dømme og forbande os; han vil myrde min udødelige sjæl, hvis han mægter det; men nej, hvert ord, han har sagt, er dødt og magtesløst; hans forbandelse falder tilbage på hans skyldige hoved. Den

hellige fader skal dømme os imellem; kun det band, kristenhedens fader bekræfter, erkender kongen af Danmark for gyldigt. Bort med misdæderen!"

Det var som ridderne og hofmændene ved disse kongens ord først kunne drage ånde igen; de betragtede ham med tillid og hengivenhed, men syntes dog endnu tvivlsomme, og ingen gjorde mine til at berøre den frygtelige fange, der knejsede stolt midt iblandt dem og syntes at glæde sig over den åndelige magt, han her endnu i sine lænker udøvede.

"Bort med forbryderen!" gentog kongen. "Før han genkalder det ugudelige band, skal han ikke se dagens lys. Vagt! Drabanter! Hvi tøver I! Har denne misdæders ord slaget jer med lamhed? Frygter I for at adlyde eders konge?"

Vagten og drabanterne omringede nu ærkebispen, dog med synlig uro. Den frygtelige fange blev stående ubevægelig med øjnene opspilede mod loftet, og ingen vovede endnu at lægge hånd på ham. Men da tog kongen atter ordet.

"Endnu bærer jeg krone og spir!" udbrød han, "jeg skal vide at beskytte mig selv og mine tro undersåtter mod dette uhyre! Jeg har svoret ved min faders blodige hoved at håndhæve kronens ret og majestætens angrebne værdighed mod enhver magt på jorden, hvad enten den er gejstlig eller verdslig, og – ved alle hellige mænd! den ed skal jeg holde. Vil det tro danske folk, vil det ædle danske ridderskab ej uforfærdet stå mig bi under min kamp for sandhed og ret, så skal dansk troskab herefter blive til spot og dansk mod til en forhånelse. Er I tro og kække danske mænd og lader jer skræmme af en vanvittig majestætsforbryder til at forråde eders konge?"

Det var nu som enhver tvivl og frygt var forsvundet hos hans riddere og hofmænd; salen genlød af larmende hyldingsråb. Forgæves søgte ærkebispen at komme til orde igen. Forbitrelsen mod ham var almindelig, og uden betænkning lagde vagten hånd på ham for at føre ham tilbage til fængslet. Men inden de nåede døren, åbnedes den, og prins Christopher tillige med markgreven af Brandenborg trådte ind med den pavelige nuntius imellem sig, ledsaget af det gejstlige og verdslige følge. Ved synet af den høje, fremmede prælat med kardinalshatten og det gustne åsyn studsede alle. Han trådte med myndighed frem foran prinsen og markgreven, idet han tavs og med en overherres mine hilste for kongen og til alle sider, ligesom det hele hyldingsråb, der ved hans indtrædelse hørtes, men nu pludselig var forstummet, havde gældet ham; han syntes at studse, da han i det samme så den lænkede fange i cistercienserkåben, som man var i færd med at bortføre. Han vinkede, og vagten trådte til side. Den fangne ærkebisp følte sig pludselig befriet fra de håndfaste lanseknægtes håndtag.

"*Gloria in excelsis!*" råbte Grand, idet han hævede de lænkede hænder og knælede ved kardinalens fod. "Vær velsignet, du Herrens sendebud!" vedblev han på latin, "se hvorledes en ærkebisp i Danmark mishandles! Se og døm i den hellige faders navn, du hans høje udsending! Jeg har, på mit hellige embedes vegne, forkyndt kirkens band over denne formastelige konge for hans trods mod Guds lov og den kanoniske ret. Bekræft det i den hellige faders navn, eminence! eller se ærkebisp Grand her dø for eders fødder af harm og forsmædelse!"

"Stat op, ærværdige hr. broder! og vær trøstig!" svarede Isarnus ligeledes på latin, idet han hævede den knælende

ærkebisp. "Jeg medbringer Hans Helligheds fuldmagt til at hævde konstitutionen! *Cum Ecclesia Daciana.* – Oplæs dette dokument i landets sprog for kongen og hans mænd, værdige abbed Magnus!"

Med disse ord rakte han et stort pergamentsbrev med det pavelige segl til den gamle abbed fra Esrom, som havde ledsaget ham. Abbeden åbnede det med skælvende hånd; men idet han kastede sine øjne på det, styrtede der en tårestrøm ned over hans rynkede kinder.

"Jeg kan ikke!" stammede –oldingen: "Han er min herre og konge. Jeg besværger eder, herre! ved den forbarmende Gud, udøv ikke den magt, her er givet eder, til vor konges og vort lands fordærvelse! Det er en sag, som fordrer den højeste betænkning; ubetinget er denne fuldmagt ej heller."

Dette sidste sagde han på latin, og kardinalen syntes at studse.

Den pludselige fremtræden af en pavelig *vicarius* i dette vigtige øjeblik, hans usædvanlige udseende, så vel som det hemmelighedsfulde i hans adfærd og det fremmede sprog, der taltes, havde atter slået alle med en ængstelig rædsel, der betog dem mund og mæle. Selv kongen syntes nogle øjeblikke at have tabt sin fatning og kongemyndighedens overvægt, idet nu alles opmærksomhed var henvendt på den frygtelige fremmede. Nu trådte kongen et par skridt frem og lod til at ville hævde sin værdighed ved et mægtigt ord; men i det samme greb den lænkede ærkebisp dokumentet af abbedens skælvende hånd.

"Her er pavelig fuldmagt til band og interdikt!" råbte han. "Herren være lovet! Hans domme er retfærdige. Opfyld eders

fuldmagt, højærværdige herre! Anathema og kirkens forbandelse over kongen og denne hans medskyldige!"

Med disse ord hævede han den lænkede hånd både mod kongen og prins Christopher, der syntes højst forfærdet over dette pludselige og uventede slag.

"Intet ord mere her, under øjeblikkelig dødsstraf, formastelige!" udbrød nu kongen med kraftig røst og i den højeste forbitrelse. "Bring den afsindige forbryder til fængslet, drabanter! Forlad alle dette sted! Med hvad fuldmagt denne herre kan underhandle med kongen af Danmark vil vi undersøge i vort rigsråd. Når han andrager derom og det er os belejligt, vil vi se ham i vort lønkammer."

Med disse ord gik han tilbage til lønkammeret. Intet ord hørtes mere i riddersalen; selv ærkebispen fandt det rådeligt at tie, idet nu to drabanter tillige med vagten trådte til og førte ham ud af salen. Alle ridderne og hofmændene så vel som prins Christopher og hans følge gik tavse bort; kun de drabanter, der havde vagt, blev tilbage; de greb deres hellebarder og opstillede sig i den sædvanlige orden uden for kongens gemakker.

Abbed Magnus havde også forladt salen, og kardinal Isarnus stod næsten alene midt på gulvet med sin amanuensis og tolk. Han så sig forundret om i den pludselig ryddede sal. Først efter at han ved sin tolk i behørig form havde meldt sig hos drabanthøvdingen og forlangt at indlades til kongen, blev han modtagen med de æresbevisninger, der tilkom en pavelig udsending. Han blev straks meldt, og kort efter blev han tillige med sin tolk indladt til en hemmelig samtale med kongen.

5

Hvad der var sket, havde sat alle i den største spænding, og der var en ængstelig stilhed på slottet. Den fremmede prælat forlod ikke kongens lønkammer før sildigt ud på natten. Kongen lod sig ikke se, men på hans befaling skulle den strengeste hofskik iagttages. For den fremmede kardinal og hans følge blev der føjet foranstaltninger på slottet, som til et længere ophold; han skulle æres som en fyrstelig gæst. De svenske gesandters afrejse var blevet udsat. Næste dag fandt der atter en lang og hemmelig samtale sted mellem kongen og den pavelige nuntius. Denne herres nærværelse på slottet og hans frygtelige fuldmagt havde bortjaget al lystighed og glæde.

Drost Aage var den anden dags aften endnu ikke kommet tilbage fra sin beskyttelsesrejse med marsk Stigs fangne døtre. Han havde uden hinder ført dem til kongsgården i Vordingborg; men idet han ville ride ind efter dem igennem den hvælvede port, var han bag fra blevet overfaldet og farligt såret af en ubekendt hånd og var bevidstløs bragt ind på kongsgården, mens hans jægere forgæves eftersatte hans snigmorderiske fjende, i hvem de troede at have genkendt hin lange, bondeklædte rytter, på den lille bondehest uden sadel, som de flere gange havde set på vejen, men som altid lige så pludseligt var forsvunden, som han havde vist sig, og som ad hemmelige veje syntes at have fulgt deres spor lige fra Esrom.

Befalingsmanden på Vordingborg havde med stor skræk modtaget den hårdt sårede ridder, i hvem han straks kendte den unge drost, kongens yndling. Så snart drost Aage kom til

bevidsthed, underrettede han befalingsmanden om de tvende damers stand og stilling, samt at de her var at betragte som statsfanger, for hvis tilstedeværelse han gjordes ansvarlig, skønt deres ophold her måtte gøres dem så frit og behageligt som det under slige omstændigheder var muligt. Befalingsmanden lod straks porten tillåse og vagter udsætte, mens han lod hele gårdens indre stå sine gæster åben. Om hvad der var forefaldet, blev kongen underrettet ved et ilbud.

Imidlertid beroligedes man dog nogenlunde på Søborg, da man den tredje middag atter så kongen ved taflet, hvor han med et roligt og næsten muntert ansigt bad mellem sin broder Christopher og den pavelige nuntius. Deres hemmelige underhandlinger syntes at have taget en fredelig vending, og man stolede på kong Menveds mandige vid og statskløgt. Den italienske prælat syntes fortræffeligt at kunne tåle vort nordiske klima, hed det, måske kunne han ikke være utilbøjelig til at bosætte sig her, når kongen blev enig med det pavelige hof, og når det lundiske ærkebispesæde måske ved Jens Grands afsættelse kunne blive ledigt. Man formodede, at en formelig ophævelse af ærkebispens magt og af hans egenmægtige bandlysning for en stor del havde været genstanden for kongens samtaler med den uudforskelige Isarnus, og man håbede med føje, at kardinalen ville indrømme denne vigtige betingelse for ærkebispens frihed, inden kongen opfyldte de pavelige fordringer. Men nogle dage gik hen, uden nogen bestemmelse syntes taget. Imidlertid skete der ingen forandring med den fangne ærkebisps stilling; han blev nøje bevogtet.

Uagtet hverken kongen selv eller hans tro, hengivne mænd ville anse det band, den forbitrede fange havde forkyndt ham, for gyldigt, så længe det ikke ved et formeligt pavebud var stadfæstet, var denne forbavsende handling dog sket, og med så stor offentlighed, at den ikke kunne blive folket ubekendt; hastigt fo'r rygtet landet rundt og forfærdede almuen. Truslerne mod dem, der ikke inden ti dage unddrog kongen al hjælp og samfund, virkede ængstende på mange sjæle; og blandt tjenestetyendet og de vagthavende lanseknægte på Søborg fandt der hyppige undvigelser sted. De sagn, der fortaltes om den gejstlige fanges kundskaber i den sorte kunst, bidrog nu så meget mere til at sætte frygt i hans bevogtere. Ved enhver usædvanlig lyd fra fængslet om natten, listede tårngemmerne sig fra deres post, og det var næppe, de kækkeste lanseknægte turde blive uden for fængselsdøren, hvor de ofte med skælvende røst sang drabelige krigssange, for at sætte mod i sig. Med stedse voksende ængstelighed bevogtedes fangen. Et højst mistænkeligt rygte gjorde årvågenhed endnu nødvendigere. Nogle fiskere fra Gilleleje, som bragte fisk til Søborg, havde fortalt i stegerset, at der bestandig løb en fremmed skude fra og til kysten. Folkene på skuden syntes at være fiskere og syslede om dagen med garn og angleredskaber; men om natten gik de i land, og man så undertiden en høj, formummet ridder og nogle fremmede, mistænkelige karle liste sig om i nærheden af slottet. Dette rygte var vel hverken kommet marsken eller kongen for øre, dog var der udstedt den befaling, at vagten ved fangetårnet skulle fordobles og slotsfogden med sit liv indestå for fangens sikre bevogtning. Almuen troede, at kongen nu ville lade ham dømme til døden og henrette.

Med alle tegn på frygt og harme og en gennemvåget nats udmattelse kom slotsfogden en morgen ned fra fangetårnet med nøglerne i hånden.

"Alle folk er da som besatte!" mumlede han. "Nu kommer jeg selv til at våge mig ihjel over den fordømte satan."

"Ja, sagde jeg det ikke nok, husbond? Han gør os alle gale til sidst!" lød en lystig, vel bekendt stemme ham i øret, og Morten Madsvend stod for ham i halvmørket ved enden af tårntrappen.

"Morten! Du gale landstryger! Er det dig?" råbte slotsfogden. "Hvor i al verden har du været? Du var jo blevet besat og faret pokker i vold, ville man sige. Nu bliver de gale her alle til hobe, og den ene render mig bort efter den anden. – Tal, menneske! hvor djævelen har du været?"

"Ak, kære husbond!" sukkede Morten. "Tak I St. Hubert, at I er så from og dydig! og fordøm ikke et stakkels, skrøbeligt verdensbarn, som har måttet bøde hårdt nok for sine synders skyld! I har sagtens mærket, jeg gerne synger og danser; en lille rus har jeg heller ikke før været bange for; men på St. Veits dag skal man tage sig i agt! Til straf for min ugudelighed blev jeg i en rus beladt med den ulyksalige St. Veitsdans, og jeg troede, jeg skulle have danset et helt år, som det før er hændtes så mange syndige stakler. Måske har I eller andre dydige mennesker bedet for mig; jeg slap dog med nogle uger; men i al den tid har jeg intet vidst af mig selv at sige, og jeg har danset således hele landet rundt, at jeg næppe kan hænge sammen."

"Ja så!" svarede slotsfogden og betragtede ham med et mistænkeligt blik. "Har du haft *den* syge? – den er dog meget sjælden; og mange vil sige, det er snak og overtro."

"Kære husbond! husker I da ikke, hvor det gik Claus Spillemand i fjor; han holdt jo ikke op at danse, før han styrtede død om på Søborg gade."

"Ja, det er nu sandt nok; han blev rigtig nok gal St. Veits dag; men det var jo ikke på den dag, du gjorde alle de optøjer og rendte fra tårngemmerne. Vær oprigtig, Morten! har du ikke ladet dig forføre af bispen og rendt ærinder for ham? Du har travet dygtigt omkring, det ser jeg nok, og har du nu lyst til at hænges for din iver i tjenesten, så kommer du netop tilpas; både kongen og marsken er her, og hvad den ene dømmer, kan den anden straks lade sætte i værk."

"Kære, fromme husbond! hvad tænker I om mig?" svarede Morten og satte et forbavset ansigt op; "havde jeg rendt ærinder for sådan en landsforræder, så måtte jeg jo være bindegal, når jeg nu kom igen og lod mig hænge for det. Nej, det kan I da nok begribe, husbond, at jeg ikke er så bestialsk dum! Rent ud sagt, jeg var urimelig drukken hin aften; om det var St. Veits dag husker jeg rigtig nok ikke; men jeg har hverken haft sans eller samling siden. Jeg har sagtens rendt landet rundt som en nar. Nu er jeg først kommet til forstand og har fundet vejen til Søborg igen. Her er det jo rent bandsat galt med kongen og bispen. Kan jeg være jer til nogen tjeneste, så sig til! – Jeg kunne nu med største fornøjelse knække halsen på bispen, når jeg dermed kunne redde kongen og landet. Har I nogen tvivl om min ærlighed, så vil jeg blot hente mit tøj og i al ydmyghed anbefale mig."

"Nej, bliv! jeg vil tro dig på dit ærlige ansigt, Morten!" sagde slotsfogden hastigt og betragtede ham med et skarpt blik, idet en ny, dristig tanke syntes at gennemflyve hans ængstede

bøddelsjæl. "Jeg har aldrig behøvet dig mere, end netop nu: min nye madsvend er også rendt bort; jeg har kun én tårngemmer tilbage. Jeg må selv være alt og alle vegne – –"

"Det er mere, end man kan forlange af noget kristent menneske, husbond! Det kan næppe Fanden selv tage sig på."

"Fuld og gal må du have været, det er sandt," mumlede slotsfogden og vedblev at betragte ham nøje, "hm! så langvarigt et fuldskab har jeg dog aldrig hørt mage til. – St. Veitsdans! det er jo en sygdom, som alt andet galskab; men sot er alle mands herre – hvad man gør i den tilstand, kan ingen svare for – hm! – siden du nu er ved god samling igen, Morten, vil jeg dog tage dig i tjeneste; – om dagen kan du behøves i stegerset – og om natten – nå ja, det kan vi siden tale om. Gamle Mads Tårngemmer duer til ingen ting; nu har han fået sine søstersønner til hjælp; men dem stoler jeg heller ikke på – og de tossede lanseknægte er bange for at blive bandsatte eller forgjorte."

"Kan jeg hjælpe jer med nattevågen, skal det ikke komme an på det!" sagde Morten; "hvad jeg kan plage og drille bispen med, gør jeg med hjertens glæde. Jeg vil kun ikke råde jer til at give mig stuevagt hos ham – for kom St. Veitsdansen over mig, var jeg i stand til at danse Fanden i vold med ham; det er et slags krampe, må I vide, og hvem jeg så får fat på, kan jeg let klemme livet ud af – –"

"Godt, godt, Morten! det har ingen nød; nu er du jo fuldkommen sund og fornuftig," mumlede slotsfogden med et hæsligt smil, "nogen må jeg dog have til at hjælpe mig, eller bliver jeg selv forrykt. Den ene ulykke kommer oven på den anden. Kongen er en heftig mand, og junkeren gælder ikke

meget hos ham; der hører kun lidt til at komme i ulykke, når man har en djævel at passe på og strenge herrer at stå til regnskab. Nu kommer den forbandede snak til om skuden ved Gilleleje, som løber fra og til og vil hjælpe bispen til flugt. "

Morten Madsvend blev ganske bleg. "Kors bevare os! siger man det?" udbrød han hastigt, "ja, så har I skam ret, husbond! så gælder det at være forsigtig; men en gal hund er det lige så farligt at løse som at binde."

"Det gælder mit liv, hvis han undviger, Morten! Jeg har kongens eget allernådigste ord for det. Fængselsnøglerne kommer nu aldrig af min hånd. – Kongens folk må holde vagt; men jeg tør ikke lide på dem. – Jeg går med livet i hænderne. – Nu vil jeg stole på dig. Kom med!"

Dermed tog den forvirrede slotsfoged ham ved armen og trak ham med sig over gården mod stegerset. Det var en smuk, klar vintermorgen. Det havde i de sidste nætter frosset så hårdt, at en del af Søborg sø var tillagt med temmelig fast is. Da slotsfogden og kokken gik over slotsgården, så de alle kongens jægere med heste og jagtredskaber holde for slotstrappen, og den kongelige karm kørte frem.

"Hvad er nu på færde?" spurgte slotsfogden.

"Vi skal på klapjagt med kongen til Tikøb," svarede en af jægerne. – "Den store herre fra Romerland vil til Esrom; han skal sagtens age eller bæres på hænder."

"Når kommer I da tilbage?" spurgte slotsfogden.

"Det ved ikke jeg," svarede jægeren, "i morgen skal vi nok med kongen til Esrom; der skal holdes et stort råd, vil man sige."

"Så gælder det vel liv eller død for ham der oppe!" mumlede slotsfogden og pegede på fangetårnet.

Morten Kok blev opmærksom og standsede; men han skyndte sig snart hen imod stegersdøren, hvor han blev stående, halvt skjult, idet nu døren åbnedes til slotstrappen, og man så kongen og prins Christopher stige til hest, tillige med marsken, de tvende svenske herrer og en hel del riddere. Kongen og hans følge blev holdende, og alle jægerne med tjenerskabet bøjede sig dybt, mens kardinal Isarnus med sin famulus og sit gejstlige følge nu også kom ned ad slotstrappen og tog plads i den kongelige karm. Under munter klang af jagthorn drog toget derpå ud ad slotsporten med kongen og grev Henrik i spidsen. Morten Kok var blevet stående ved stegersdøren. Han havde betragtet den unge, ridderlige konge med et blandet udtryk af frygt og beundrende deltagelse, og der syntes at foregå en hemmelig kamp i hans sind, idet hans blik vendte sig fra den skønne, bortfarende kongeskikkelse til det skumle fangetårn, hvorfra han syntes at høre et fjernt, dæmpet suk. Slotsfogden havde allerede et par gange kaldt på ham, uden at han havde hørt det. Nu kaldte han igen med en drøj ed. Kokken fo'r hastigt med hånden over ansigtet og istemte derpå med skingrende røst en af sine lystigste kæmpeviser, idet han med skæmt og latter trådte ind til folkene i stegerset.

Den øvrige del af dagen var der så stille på Søborg som i et kloster. Da det blev aften, syntes slotsfogden usædvanlig venlig og gjorde sin tilbagevendende madsvend til gode med et godt bæger vin af kongens rejsekælder. Inden han satte sig til drikkebordet, havde han med egne øjne forvisset sig om, at hans farlige statsfange sad i god forvaring, og at så vel den gamle tårngemmer og hans kammerater, som vagten uden for

fængselsdøren, var på deres post. Da han havde styrket sig med nogle bægre vin, begyndte han at udøse sit hjerte for kokken:

"Jeg er en ulykkelig mand," sukkede han, "jeg har ikke fået søvn i mine øjne i tre nætter. Hver gang jeg lukker et øje, synes mig, bispen er flygtet og jeg dingler i galgen. Kongen selv er ikke stort bedre faren," vedblev han; "dømmer han ham nu, trods paven og kleresiet, fra livet, kommer han selv og hele landet i ulykke; lader han ham slippe levende herfra, er det lige så galt. – Jeg drømte en gang, bispen havde hængt sig selv i sit halsjern; ak, Gud give, det havde været så vel!"

"Det var et fromt ønske, husbond!" svarede Morten. "I ville vel gerne hjælpe lidt til, for at den drøm kunne gå i opfyldelse? forstår sig, husbond, i al fromhed og stilhed! – og jeg fortænker Jer ingenlunde i det: det var i eders stilling jo næsten nødværge, og det var tilmed en velgerning for land og rige – ikke sandt?"

"Er du gal, Morten! det kunne koste min hals," mumlede slotsfogden: "for mig må han i Guds navn hænge sig, når han vil, når jeg kun ikke ved af det; ville en god ven give ham en håndsrækning, nå ja, det kunne, som du siger, måske redde land og rige og fortjene en stor og kongelig belønning; men jeg må takke min Gud og skaber, kan jeg redde mit eget liv. – Havde jeg kun et tro menneske, der turde holde vagt inde hos ham i nat, så ville jeg sove roligt. Kunne du ikke have mod til det, Morten?"

"Å! jo, hvorfor ikke det, når jeg fik det godt betalt! gjorde han mig for meget af det, var det jo en smal sag at give ham sin rest, uden at nogen skulle se og kende det."

"Er det dit alvor, Morten? Har du virkelig mod til –"

"At gøre ende på ham, husbond?"

"Tys! Nej, det siger jeg jo ikke. St. Gjertrud bevare mig fra at forføre nogen til den gerning, om det også var en velgerning mod land og rige, som kunne gøre en fattig karl lykkelig for sin livstid! – Nej, det var ikke min mening; turde du lade mig lukke dig inde med ham i nat?"

"Ja, på et vilkår, husbond!"

"Hvad er det?"

"At I ikke vil blive vred og anklage mig, hvis I måske i morgen ikke finder os i samme tilstand som i aften –"

"Sladder, Morten! I hvad tilstand jeg finder jer, rager ikke mig. Jeg betaler ti sølvører for hver nat, du våger hos ham, og hundrede for den sidste –" –

"Men når dog den fromme herre ved djævelskunster blev fri – på en måde, så fik jeg vel skylden for at have sat ham i frihed?"

"Ha, ha, du er en lystig spøgefugl, Morten!" mumlede slotsfogden med en fæl latter: "Den frihed, du kan sætte ham i, når jeg har lukket døren efter dig, den skal ikke forstyrre min nattero. Det forstår sig" – vedblev han med et uroligt forskende blik – "du må først lade mig undersøge dine klæder, at du ingen fil eller noget slags værktøj har med? Det er en forsigtighed, jeg altid har brugt, når jeg lod nogen våge i stuen hos ham."

"Det er ikke mere end billigt. I er en samvittighedsfuld mand" – med disse ord trak Morten sin trøje af og vendte alle sine lommer. "Men det er sandt, husbond; det går dog ikke an; skulle St. Veitsdansen komme over mig –"

"Sludder! Du er jo sund og rask –"

"Men jeg er for hidsig, husbond! og bispen er gal på mig fra gammel tid. – Jeg har af og til drillet ham lidt, som I ved, og skulle han få i sinde at fornærme mig, eller angribe mig, og jeg

blev nødt til at forsvare mig, så kunne det let gøre lidt larm og sætte hele vagten og huset i bevægelse."

"Det skal ingen nød have. Du er en kæk karl, Morten! – kom! vagten skal ikke stå for nær ved døren og forstyrre din og bispens nattero, og kommer du i disput med ham om tilstanden efter døden eller slige lærde sager – så skal lægfolk ikke få *det* at løbe med. Drik et glas vin endnu til god nat – og kom så! Jeg trænger til ro, og bispen med – det er silde."

Morten nikkede og drak.

Med et afskyeligt smil i det rå, skinhellige ansigt greb nu Jesper Mogensøn en lygte og gik med kokken op ad tårntrappen til fængselsdøren. Han standsede et par gange uroligt og holdt lygten mod Morten, som med vel tilfreds mine fulgte ham.

"Du ser jo så mildt, som jeg førte dig til et lystigt nattegilde," mumlede han, "gå foran! jeg kan ikke lide den puslen bag ved mig."

Morten adlød og tog sig en betænkelig mine på. "Lad ikke vagten mærke uråd!" hviskede han og pegede på en strikke, han bar om livet.

Slotsfogden nikkede og syntes beroliget. Han bød vagten gå længere fra døren; derpå åbnede han den halvt og kiggede ind med lygten foran sig. Så snart han havde set fangen ligge rolig med lænken om hånden, skød han Morten derind. "God rolig nat!" sagde han med et hæsligt smil og smældede døren i lås efter ham. Han stængede omhyggeligt for døren igen og gik ned ad tårntrappen. Den nærmeste skildvagt lagde mærke til, at han ofte så sig tilbage, som om nogen forfulgte ham eller som om lyden af hans egne trin forekom ham mistænkelig.

"Den dumme djævel!" mumlede han, "hvad han gør, skal han selv svare for! – hvad rager det mig?"

Da Morten Madsvend var stødt ind i det mørke fængsel, blev han stående tavs til larmen med låsen og dørstangen var forbi og han hørte den hule lyd af slotsfogdens jernhæle forsvinde i trappegangen; derpå nærmede han sig fangens leje og ville tale; men nu hørte han sang og højrøstede stemmer over sit hoved; det var den gamle Mads Tårngemmer, der på loftskammeret over fængslet gjorde sig lystig med sine søstersønner og de unge karle fra landsbyen, som skulle holde vagt med ham. Morten blev stående tavs og lyttede. På de lallende stemmer og den døsige sang mærkede han, at mjøden og det sachsiske øl, han hemmeligt havde bragt dem, allerede måtte have smagt dem godt. Gennem et lille hul i loftet faldt et lysglimt fra deres lampe ned på ærkebispens leje og oplyste hans lange, blege ansigt. Han lå med lukkede øjne, uden at røre sig, –og syntes at sove fast. Morten satte sig ned på det fugtige stengulv og forstyrrede ikke hans hvile før end svirelarmen på tagkammeret aldeles var ophørt og han i den stille nat kunne høre, hvorledes man snorkede der oppe på gulvet.

"Sover I, ærværdige herre?" hviskede han nu og rejste sig.

"Nej, du tro Herrens tjener!" svarede ærkebispen med svag røst og hævede sit hoved. "Jeg og Guds hævn lader kun som vi sover, til tid er at våge og handle."

"Nu er det tid til at smøre haser!" vedblev Morten, "er alt her beredt?"

"For længe siden. Du tøvede længe; dog også det var en Guds beskikkelse: jeg skulle selv i mine lænker blive et tugtens ris i

Herrens hånd. Men nu troede jeg fast, du havde sveget mig eller var røbet –"

"Så troede I, jeg var en ræv eller et får, ærværdige! Har I rebstigen?"

"Her – men forsigtig, Morten! bind den til den tykkeste jernstang i gitteret! Den er fast. Tag de andre ud! De er overfilede – men uden larm! Lænken kan jeg selv skille mig ved. Din fil var sløv; men Herren har skærpet den i min hånd; hans engel har gjort mine fjender både døve og blinde."

"Men nu kommer knuden, fromme herre!" hviskede Morten med et tvetydigt smil og nølede: "Nu kommer det an på, om Herrens engel også fremdeles vil stå jer bi. Op i vinduet har han da lært jer at krybe; men vi har atten alen ned ad tårnmuren, og så har vi den fordømte borgmur til. Grav og sø har rigtig nok Vorherre lagt bro over. Ser I denne strikke? Ville jeg nu hænge jer i den, kunne jeg måske gøre min lykke; men dertil er jeg for from en karl – jeg vil kun binde den til dragknuden, for at vi kan trække stigen ned efter os, så vil jeg gå ned først, for at hjælpe jer. Se så! Nu svarer jeg for stigen, når I nu kun selv kan holde jer fast, til jeg kan nå jer fra neden. Men –"

"Med Guds almægtigste bistand!" hviskede Grand med ængstelig røst og betragtede den lystige kok med et halvt mistænkeligt blik, "hjælp mig kun først op i vinduet! – Jeg er mat og svag. Nå! hvad tænker du på, Morten? Skynd dig, inden vi røbes!"

"Der falder mig kun en lille skrupel ind, ærværdige!" hviskede Morten. "Jeg er en god kristen, og jeg ved nok, I og paven både har min og alle kristne sjæle i lommen. I har reddet mit liv; se, derfor har jeg lovet at befri jer, hvad det så skal koste; men jeg er

også en dansk mand, og I kan ikke forlange, jeg for eders skyld skal forråde land og rige eller styrte den unge, kække konge i ulykke. Havde jeg før set ham og vidst, han var så vakker en herre, havde jeg måske betænkt mig på hvad jeg lovede jer. I har lyst ham i band og overgivet ham til Djævelen, men dertil er han, min sjæl, for god; og skal jeg nu sætte jer i frihed, må I love mig ved vor frue og den hellige Martinus, at I vil løse ham af bandet og ingen fortræd gøre ham eller nogen mand i landet."

"Raser du, Morten!" udbrød bispen, højst forbavset og forbitret, "vil du efterabe tyrannen og foreskrive mig betingelser? Holder du ikke hvad du har lovet mig, skal jeg bandlyse dig med, og du skal være evig fordømt –"

"Ja så, ærværdige!" hviskede Morten og krøb hastigt ud ad vinduet på rebstigen med den løse snor i hånden, hvormed han kunne opløse knuden, der bandt stigen, "så vil jeg sige jer god nat og tage stigen med mig til Helvede."

"Morten, kære Morten! bedrag mig ikke!" hviskede ærkebispen i bønlig tone og steg med ængstelig hast op i vinduet; "jeg vil ikke være hårdere mod kongen eller nogen her i landet, end jeg er nødt til for Guds og kirkens og min samvittigheds skyld –"

"Vil I da løse ham af bandet så snart I selv er fri og i sikkerhed?" spurgte Morten og blev stående på stigen.

"Ja vist, ja vist! ti kun stille og hjælp mig!"

"Så vil jeg da tro jer – for det første!" hviskede Morten og krøb ned ad stigen. Dens nederste trin var dog fem alen fra jorden; men den behændige kok hang sig fast i den med hænderne og sprang ned uden stor møje. Ærkebispen var nu også kommet ud ad vinduet og holdt sig med stor besværlighed fast ved det ene

trin, mens han famlede med foden efter det andet. Endelig tog han foden fra det sidste trin, men opdagede nu til sin forfærdelse, at stigen var meget for kort, og at han sandsynligvis måtte slå sig fordærvet, hvis han uden hjælp skulle nå jorden.

"Hjælp mig, hjælp mig, Morten!" bad han sagte, "i den forbarmende Guds navn! hjælp mig!"

"Ja, når I vil forbande jer ned i hede Helvede på, at I vil holde ord, ærværdige herre!" svarede Morten og holdt hænderne i vejret for at gribe ham, hvis han faldt.

"Ja vist, ved alle helgener og djævle!" stammede den ængstede fange, "kun grib mig! jeg må lade mig falde."

"Så slip kun, i den hellige jomfrus navn!" hviskede Morten. "Er I en ordholden Guds mand, skal I vist ikke støde jer fod på nogen sten."

Ærkebispen slap nu det sidste trin på rebstigen og lod sig falde; men skønt han straks blev modtaget af kokkens kraftige arme, kunne han dog ikke tilbageholde et dæmpet udbrud af smerte og angst, idet hans opsvulmede fødder tørnede hårdt mod stenbroen, og da kokken slap ham, styrtede han om og kunne hverken mæle eller ånde.

"I har dog aldrig svoret falsk i eders hjerte, ærværdige!" hviskede Morten ængsteligt. "Nu er det ellers ikke tid til at dåne. Tøver vi her et øjeblik endnu, kan vagten komme og føre jer tilbage, hvor I kom fra."

Med disse ord trak han rebstigen ned til sig og forvarede den vel. Ærkebispen lå endnu som livløs. Uden at betænke sig længere, tog Morten ham med begge arme om livet og bar ham således over fængslets baggård til den høje borgmur, der rundt

om tårnet var omgivet med en grav. Fra den indvendige side kunne muren til nød bestiges, og med stor anstrengelse bar kokken den halvt afmægtige prælat op på muren. Her fastgjorde han rebstigen, mens bispen kom til besindelse og vandt kræfter til at fortsætte flugten. Uden at opholde og ængste den vigtige flygtning ved flere betingelser, hjalp han ham også ned af denne mur og tog stigen med sig. Den frosne tårngrav kom de over; men den del af den tillagte sø, de endnu måtte over, var glat som et spejl, og ærkebispen faldt ofte og stødte sig. Ved kokkens hjælp kom han endelig over isen; men nu kastede han sig fortvivlet på den frosne jord.

"Jeg kan ikke gå et skridt mere!" udbrød han, "skal jeg nå stranden, må du skaffe mig en hest."

"Vil I da give mig absolution, ærværdige! hvis jeg stjæler eder en hest ud af stalden hist?"

"Det er et helligt lån, som bringer dig velsignelse!" sagde Grand.

"Nu vel! men forstår I noget af den sorte kunst, fromme herre! Så glem nu ikke jert latin, men læs over hundene, så de ikke gør, og over karlene i staldkammeret, så de ikke vågner!"

"Jeg vil bede den Almægtige stå os bi – skynd dig!"

Morten listede sig nu hen til den nærliggende staldbygning. Han gik over en mødding til stalddøren, hvorpå der var et stort kors med kalk, som ansås for tilstrækkeligt lukke. De ellers så årvågne lænkehunde lod sig ikke høre. Det var som korset på stalddøren lyste i måneskinnet.

"Nå ja, jeg redder dog en dygtig Guds mand," mumlede han og åbnede stalddøren. Til karlekamret, som han skulle forbi, stod døren på klem. Han kiggede derind og så trende karle

ligge i dyb søvn. I båsene tæt ved stod to små heste. Han løste deres grimer og trak dem ud. Stenbroen i stalden og udenfor bagdøren var skjult med gødning, og det lykkedes ham uden mindste larm at føre hestene ud. Han trak dem langsomt hen til søbredden og så sig ofte tilbage; men ingen forfulgte ham, ingen hund gøede, og det forekom ham næsten selv som et underværk. Han fandt ærkebispen, hvor han havde forladt ham, i en bedende stilling. Med en usædvanlig alvor og med en ærbødighed, som dog syntes blandet med en art rædsel, hjalp nu kokken uden at sige et ord, den høje, farlige prælat op på den ene hest; han satte sig selv på den anden, og de red tavse i stærkt trav ned mod stranden. Der ventede en høj, alvorlig ridder og de to lollandske rømningsmænd dem med en fiskerbåd, som de havde stjålet fra fiskerlejet. Ridderen og begge de vilde karle befriede ærbødigt deres knæ for ærkebispen, idet han med udstrakte fingre gav dem sin velsignelse. Ved Mortens hjælp steg han af hesten og trådte ind i båden. Kokken lod de fremmede heste løbe og satte sig på en rorbænk. Med få kraftige åreslag nåede man en skude med sort flag og vimpel, der lå i nogen afstand fra kysten og ventede. Man steg ombord på skuden og lod båden flyde. Det var endnu ikke dag, da skibet med det sorte flag med god bør fo'r mod øst hen ad Sundet og uhindret bortførte den vigtige mand, der selv i sine lænker havde bandlyst Danmarks konge.

6

Søborg slot, som i de sidste måneder af året 1295 havde været en kongelig gæstet borg og skuepladsen for så vigtige begivenheder, stod den følgende nytårsmorgen øde og forladt. Porten var lukket, og flydebroen ved den frosne sø var borttaget. På murtinden over porten gik kuren ikke længere på vagt; indenfor hørtes der ingen livlighed og færdsel; udenfor den sydlige jordskanse og søens smallere sammenløb, der gjorde slotspladsen til en ø, stod en galge ved enden af den såkaldte Kongshave, hvor vejene stødte sammen fra Esrom og Gilleleje. I galgen hang et afsjælet legeme i en stumpet lammeskindspels og med et par store, lodne støvler på benene. Et par ravne sloges over synderens hoved, og det stivfrosne legeme var omflagret af skrigende krager.

Den gamle Jeppe Fisker fra Gilleleje, som hver fastedag plejede at bringe fisk til Esrom og til stegerset på Søborg, gik ved daggry i stærk frosttåge, med sin flade fiskekurv på ryggen, tilbage fra færgestedet lige over for den lukkede slotsport og stod næsten under galgen før han blev den va'r. Hans tjenestekarl, en ung fiskerknøs, fulgte ham ligeledes med en kurv på ryggen.

"Så var det dog sandt!" sagde den gamle. "Her er gjort rent bord i en hast. De utro tjenere har fået ben at gå på. Hvor fuglen er fløjet, står buret nu ledigt. Vor unge konge har været vred for alvor; han gør skam ingen ting halvt. Nu kan vi fare til Ørekrog med torsken. Men plager Fanden de fugle i dag?"

"Se, se, husbond!" råbte knøsen, "der hænger han."

"Kors bevare os!" udbrød Jeppe og standsede, "hænger han ikke der ganske rigtig i sit gamle skind og med støvlerne, jeg hentede ham fra sidste Skanør marked, dem, han kneb mig med fragten og de seksten ørtug for – ak ja, sålerne er såmænd hele endnu; jeg bad ham just heller ikke slide dem med helsen. Hu! han ser fæl ud i ansigtet. Det var intet godt syn på fastende hjerte. Lad os tage os en slurk, Ole!" – Han tog en lille træbimpel frem af kurven, drak og rakte bimplen til knøsen, mens de begge tavse med nysgerrig gru betragtede den hængte.

"Herre Gud! det er dog snart bestilt med et sølle menneskeskrog!" tog den gamle ordet igen og rømmede sig efter den stærke drik, idet han slog et kors for sig og gemte bimplen. "Nå ja! Jeg siger som før: løn som forskyldt! – Hvo ulov driver, han ulov nyder. Om de døde skal man ellers kun tale godt, og det må jeg sige, Jesper Mogensøn var i visse måder en from mand. Han forsømte hverken ottesang eller messe; han gik til skrifte hver anden dag; det gør ingen af os; men kragen er ej des hvidere, hvor tit hun toer sig, og jeg gav intet råddent sildehoved for al hans fromhed. Hvad sagde jeg i fjor til Søren Bådsmand? Pas på! sagde jeg, den skude løber en gang på grund under galgen, sagde jeg. Det kunne man da se med et halvt øje. Vi vil dog bede en oprigtig bøn for hans sjæl, Ole! skønt han har pruttet os mangen blank ørtug fra og beskubbet kongen for flere skæpper sølvører, end ravnen nu har levnet hår på hans syndige hoved. Gid det gå ham lidt bedre, hvor han nu er, end det gik hans fanger på Søborg! – meget bedre var det en skam at forlange; for en ubarmhjertig husbond var han altid, og nådeløst herskab er skilt fra Vorherre."

"Det er så vist et sandt ord, husbond!" svarede den unge fisker, "men kunne man ikke næsten sige det samme om vor unge konge selv? at sige med al respekt og ære."

"Om kongen? er du gal, Ole!" udbrød den gamle hidsigt, "er du rent djævleblændt og besat? – er det den kristendom, du lærer i klosteret? jo, du er mig den rette karl!"

"Bliv ikke vred, husbond!" svarede knøsen, "men sandhed er dog sandhed, hvad enten hun er besk eller sød, og hvad enten hun pirrer høje eller lave i næsen, siger pater Gregor, og vi danske er et frit folk, som tør mæle højt på tinge, hvad enten det er mod høje eller ringe. Det ved I så godt som jeg, husbond! Kongen er skam ikke den mand, der lader nåde gå for ret, når det gælder de fredløse eller deres slægt og venner. Der er nu marsk Stigs smukke døtre, dem har han jo sat i jomfrutårnet på Vordingborg, alene for deres fader var en fredløs mand; det var dog ikke meget barmhjertigt; og nu bispen, som de her så længe har pint og plaget, med ham var det en slem sag, siger pater Gregor; om han har holdt til med de fredløse eller den sønderjyske hertug, kan jo ingen blive klog på eller bevise ham over; men, hvordan det nu er, han var en mægtig Guds mand, som kun Vorherre og paven kunne domfælde, siger pater Gregor."

"Ja så! han siger meget, den pater Gregor!" mumlede den gamle og satte sig tankefuld på sin fiskekurv, "men de må sige hvad de vil, de fromme herrer, det ved jeg dog: en retfærdigere konge har vi aldrig haft i Danmark; at han lod den karl hænge op –"

"Det var en god gerning, husbond! det nægter jeg aldrig," vedblev knøsen: "Har slotsfogden just ikke hjulpet bispen på vej,

som nok ellers var det, han blev hængt for – så har han ærligt fortjent strikken for meget andet; ham har kongen ingen uret gjort; men den stakkels Mads Tårngemmer og hans søstersønner, dem har jeg ondt af; de må nu sidde i bolt og jern på Flynderborg, blot for øllet var dem for stærkt hin vågenat i tårnet. Den, der hjalp bispen ud," tilføjede han og så lidt skævt med det ene øje, "det var dog vist ingen anden, end den galgenfugl Morten Madsvend. Det var både dristigt og fromt gjort, siger pater Gregor; derfor har vel også den hellige Martinus reddet hans liv og hjulpet ham ud af landet; men nu er han dog en fredløs mand, og har Fanden ikke en finger i hans sjæl, vil jeg aldrig være ærlig."

"Hør, Ole!" tog den gamle nu ordet med streng røst og rejste sig, "pas vel på hvad din skægløse mund mæler, helst når du snakker om Fanden eller om Vorherre eller om kongen! – Hvad Morten Madsvend angår, har jeg også et ord at sige dig; men først om kongen! Det er en ond hånd, der ej vil værge sit hoved, siger man; kongen er folkets hoved, ved du, og når hovedet værker, så værker alle lemmer; det har enhver tro dannemand tit nok fornummet i vor tid. Vor unge kong Erik har gået svare ting igennem fra han var nævestor; men Vorherre har været med ham til denne time og bevaret både hans sjæl og hans krop, trods ærkebisp og pavst og hele kleresiet. Vi er et frit folk, det er sandt: Enhver kan mæle højt og kækt hvad sandt er, hvad enten det er mod høje eller lave; men den, der siger et ondt ord om kongen, får med mig at gøre, så længe jeg har tunge i mund og næver på skaft. Du er en grønskolling, Ole! Du ved kun lidt af, hvad der er sket i landet, mens du lå med sut i flab i svøbet. Havde de fredløse slaget din fader ihjel, mens du red på kæp,

ville du næppe tage dem i favn, når du red med hundrede heste."

"Det har I skam ret i, husbond!" svarede knøsen ivrigt. "Liv for liv! ville jeg sige og slå hovedet af dem alle, hvor jeg traf dem; det var en ærlig sag og en from vrede. Men hævnen er dog Vorherres, og en konge må være lidt koldsindigere og klogere, end en af os; han må hellere lide uret end sætte land og rige i vove for at holde stift på sin ret –"

"Kællingesludder!" afbrød den gamle ham. "Vil nu ægget lære hønen? Retten skal stå, lad så al verden forgå! sådan må en konge tænke. Han skal ikke bære sværdet forgæves."

"Men, kære husbond! der er nu pater Gregor og alle de fromme herrer på Esrom og mange fornuftige mænd i vor by: de mener dog alle, at kongen går for vidt i sin iver og kun bringer sig selv og hele landet i ulykke. Nu er han jo selv kommet i ærkebispens band for det; men han tramper dog mod bråden og går lige fuldt i ottesang og messe når han vil."

"Den trods og ugudelighed tilgiver Vorherre ham nok, tænker jeg," sagde den gamle og nikkede. "Her er vist ingen bisp i landet, som vil lukke ham kirkedøren, fordi mester Grand har bandet ham på Søborg. Den gang den stridige herre blev sat ved vingebenet, hed det straks, alle kirker skulle lukkes i landet; men se, om det skete! om der så ti gange kommer bud om det fra pavsten i Rom, vil jeg være en flynder, om det sker. Siden ærkebispen nu er fri, har det vel ingen stor nød; i alt fald har vi før set, at en dansk konge kan være i band og dog bære spir og krone til sin dødsdag."

"Det kan dog blive galt nok endnu, husbond!" svarede knøsen, "uden pavens forlov kan han jo aldrig holde bryllup, og

det kan have lange udsigter, således som han nu farer frem mod enhver kannik og præst, der har holdt med ærkebispen. Der er den rige Hans Rodis i Kjøbmandhafn, han har jo mistet alt, hvad han ejede, fordi han sendte fangen fil og værktøj i tårnet. Mester Peiter i Lund er det ikke gået et hår bedre, og alt ærkebispens kirkegods er jo lagt under beslag. Mage til dristighed har man aldrig hørt i kristenheden, siger pater Gregor."

"I den sag følger kongen sine bedste mænds råd, men hverken dit eller pater Gregors!" brummede den gamle: "Det må han og rigets råd vide at forsvare. Man har gjort ham det lidt for broget, skal jeg sige dig, og der er måde med alt, også med fromheden og tålmodigheden. – Vogt dig for klammeri, Jeppe! sagde min salig fader – Gud glæde hans sjæl! – men rager du dog deri, så driv det igennem! mod sten båder det kun lidt al genne med smør; nej, hårdt mod hårdt!"

"Med forlov, husbond! så sagde Fanden, han satte sin ryg mod en tjørnebusk," afbrød den unge fisker ham og smålo, "men man siger, han fortrød det, der han fornam hvad det hjalp til. Jeg har også hørt et klogt, gammelt ord iblandt: Kan du ej over komme, så kryb under, sagde min moster til mig. Havde vor konge fået den lærdom al den stolte drost Hoseøl, der lærte ham at svinge lanse og spær, havde det måske været godt for land og rige, siger –"

"Sladder!" afbrød den gamle ham og tog atter sin kurv på ryggen: "Den lærdom kan være god nok for dig og din moster og pater Gregor, som siger alt, hvad du tænker; men hvad der skikker sig for rotter og mus ville klæde falk og ørn helt ilde. Ydmyghed er guld værd; men hvor en konge vil igennem, må

han før slå porten sønder, end krybe under den i skarnet." Dermed kastede han endnu et blik til det alvorlige vidne om kongens strenghed og hastige retspleje, mens han tavs og tankefuld skred frem ad vejen mod Gilleleje.

"Men siden I dog holder med kongen i alting, husbond!" spurgte knøsen og fulgte ham, "hvor kan I da forsvare den gale Morten Madsvend, eller tro, han kan slippe for galgen? Han har jo altid holdt til med de fredløse. At han hjalp ærkebispen fra Søborg, ved I lige så godt som vi andre. Jeg så nok, han var hos jer lille juleaften, inden han stak i søen igen med den sorte pilgrimsskude."

"Vil du beholde hele lemmer, gabflab, så lader du det blive mellem os!" udbrød den gamle heftigt og vendte sig truende om imod ham. "Hvad Morten Madsvend har syndet, gør han nu bod for; den, der stikker i rum sø ved juletid for at tjene sin Gud og frelser, han er ingen slet kristen, skulle jeg mene, og følgelig heller ingen landsforræder."

"Men det ved dog alle –"

"Sladder har vi nok af! Hvad Morten har haft med mester Grand og de fredløse at gøre, det rager hverken mig eller dig; men det ved jeg: siden han har set vor unge konge selv og taget håndpenge af ham, er han ham så tro som guld i sit hjerte. At den mester Grand slap ud, var måske ellers en Guds lykke," tilføjede han: "i den sag vil jeg selv tro, vor kække konge er gået lidt for dristig til værks. Har Morten Kok haft en finger i det spil, kan det komme ham dyrt nok at stå; men at han hverken har ment land eller konge det ilde, vil jeg give min hals på."

"En gøgler og bugtaler og ugudelig krop er han dog, dertil en fredløs landløber og en vis mand til galgen, hvis han

nogensinde sætter fod igen på dansk grund," sagde den unge knøs ivrigt. "Det er både synd og skam, husbond, at jer unge, smukke Karen vil græde sine blå øjne røde for hans skyld."

"Ja så! slap det derud?" sagde den gamle. "Du så vel hellere, hun græd dem røde for din skyld, når galt skulle være? Slå de griller af dit hoved, Ole! Kommer Morten igen inden St. Hansdag, som han lovede Karen og mig, og han kan gøre rede og rigtighed for sig, så skal du få lov til at danse på hans bryllup; men tænker du at sætte ondt for ham hos mig eller Karen, kan du pakke ind og sejle din sø! Nu ved du min mening."

Med disse ord gik den gamle med stærke skridt frem ad vejen. Den unge knøs fulgte ham slukøret og tavs til de nåede stranden, hvor Jeppe løste en fiskerbåd, for at sejle op ad kysten med de varer, han nu ikke længere kunne afsætte på Søborg.

"I må ikke tro, jeg vil sætte ondt for Morten!" tog den unge fiskerknøs ordet igen, idet han satte kurven ind i båden og selv steg over på en korbænk efter sin husbond, "det nytter så dog ikke: I og Karen har nu en gang forgabet jer i den galning; jeg må selv tilstå, han er en køn og snild karl og en lystig fyr, hvorvel han begynder et blive noget til års; han kunne jo næsten være hendes fader. Hjalp han bispen ud af fromhed og kristen kærlighed, har han måske gjort en god gerning; men det var dog næppe for Vorherres skyld, vil man sige. Jer lille, smukke Karen var dog bedre tjent med en ærlig, ung karl, end med en fredløs og halvgammel landløber og –"

"Du skægløse grønskolling! hvad bilder du dig ind?" afbrød den gamle ham heftigt og trampede i jollen, "tror du, der hører kun en glat hage og et ungt mælkebrødsfjæs til at stikke en ærlig karl ud hos min datter? Ude af øje, ude af sind, siger

mange unge folk nu om stunder; men det skal ingen sige om mig og min datter. Hører jeg et ord mere om den sag af din mund, Ole, skal det blive det sidste, der skiftes mellem os to. – Men hvad Djævelen er dette?" udbrød han forbavset og så, de var selv tredje i båden, "hvor kom den karl fra?"

"Vil I for gode ord og betaling sætte en rejsende over til Skanør, godtfolk?" spurgte en høj herre, der pludselig rejste sig fra en rorbænk i jollen, hvor han syntes at have skjult sig under sejlet. Han havde en smudsig bondekofte på; men den passede ham slet, og under den stak et ridderligt akselskærf frem tillige med et prægtigt forgyldt sværdhæfte. Han syntes forgæves at ville skjule en stor pandeskramme under gedeskindshætten. Hans kolde, blege ansigt og sky blik under de rustfarvede, sammengroede øjenbryn indgød ingen tillid; han talte dansk, men med noget norsk i tonen, der dog ikke syntes ham naturligt, men snarere efterlignelse eller vane.

"Hvad har I at gøre her i min jolle?" brummede Jeppe Fisker og målte ham med et kækt blik. "Vil I til Skanør, hvi søger I da ikke til færgestedet?"

"Kongen har jo ladet alle færger beslå for den rømte ærkebisps skyld!" svarede den fremmede. "Hver mand ved, Grand er flygtet til søs herfra, og dog jager de dumme mennesker endnu efter ham her både nat og dag. Ingen kat kan jo komme fra landet, og her er næppe en skov eller mose mere, hvor en ven af den fromme ærkebisp kan skjule sig. Jeg ser, I holder mig for en rømningsmand; det nytter vel ikke, jeg fordølger jer hvad sandt er: Jeg er en forfulgt mand; red mit liv og før mig til en skibshavn, hvorfra jeg kan undkomme! jeg skal rigeligt forskylde jer det."

"Nå ja!" sagde den gamle fisker, og hans mørke blik formildedes, "en ærlig mand kan også komme i ulykke, det har man før set: tit må den rømme land og rige med skam, som siden kan vende tilbage med ære. Vinden er god; min jolle kan nok holde den fart ud; men først vil jeg vide hvem I er og for hvad sags skyld I er fredløs."

"Fredløs?" gentog den fremmede og studsede, "hvo siger, jeg er fredløs ved lov og ret, fordi jeg flyr ulov og skændig uret? Jeg er en frænde af den store ærkebisp Grand, som man her så skammeligt og uretfærdigt har mishandlet; vil jeg ikke udsætte mig for den samme tyranniske behandling, Vorherre og fromme mennesker har befriet ham fra, er jeg nu nødt til at søge frelse ved flugten."

"Men eders navn, herre?" tog fiskeren atter ordet, idet han pludselig satte åren imod en sten og skød jollen så voldsomt ud i søen, at både den fremmede og den forbavsede tjenestekarl tumlede om på rorbænken. "I vil altså ikke kaldes fredløs?" vedblev han roligt, mens den fremmede rejste sig og så med ængstelig mine den vide kløft mellem jollen og landjorden, "jeg skulle dog næsten tro, I var det. Skulle I ikke for en fejls skyld hedde væbner Kagge med skrammen? Var I med at slå kongens fader ihjel i Finnerup lade, og er det jer, der nu nylig har stræbt kongen selv og drosten efter livet, så måtte jeg være en skabhals, om jeg rørte en hånd for at føre jer til anden frihavn end galgebakken."

Den fremmedes ansigt havde fordrejet sig frygteligt; som krampagtig fo'r hans hånd under koften og rev et langt, blinkende riddersværd frem. "I sætter mig enten straks her i land eller fører mig til Skanør havn, hvem Djævelen jeg så er!"

råbte han. "Den væbner, Danmarks største mand gav ridderslaget, lader sig ikke føre til torvs med torsk og flynder af en lumpen fisker."

"Store ord og fedt flæsk hænger ikke fast i halsen!" svarede Jeppe Fisker roligt og svang den tunge åre over sit hoved som en lanse. "Her står jeg på min egen grund, og her er jeg herre. Kast jer dyrendal fra jer, hr. Sprinkelben! eller I får en over skallen, så I glemmer ridderslaget, den største mand gav jer. Var den mand for resten marsk Stig Andersen," tilføjede han, "så behøver I nu hverken at nævne mig jert smukke navn eller jer bedrift; så var I lige så vist med marsk Stig og gråbrødrene i Finnerup lade, som I nu er med Jeppe Fisker på vejen til dommen og galgen."

"Det vil vi se!" råbte den fremmede som rasende, og fo'r imod ham med det dragne sværd, men tumlede i samme øjeblik bevidstløs tilbage i jollen, idet hætten fløj af hans hoved for et slag af Jeppe Fiskers jernbeslåede åre.

"Tag dyrendalen fra ham og svinebind ham, Ole, mens jeg sætter sejl til!" sagde den gamle; fisker roligt, idet han kastede åren og gav sig i færd med sejlet. "Den tøraf dør han ikke af. Vil kongen unde ham livet, står det til ham; men ingen skal sige, gamle Jeppe Fisker holdt til med den slags fredløse og lod en kongemorder slippe helskindet fra Gilleleje."

Den unge fisker adlød sin husbond; snart var sejlet udspilet, og fiskerjollen fo'r rask hen langs kysten med den bundne fange.

Jeppe Fisker havde ikke taget fejl; hans fange var den berygtede Aage Kagge, der var dømt fredløs med alle dem, der personligt havde taget del i kongemordet på Erik Glipping. Han

var trådt i den norske konges tjeneste, men havde nu vovet sig til Danmark, for at bringe marsk Stigs døtre derfra, og, som det lod til, i andre mindre fredelige hensigter. At han havde været med ved den gale Mads Jydes stimandsangreb på kongen, havde drostens jægere bevidnet, og at det var ham, der havde tilføjet drost Aage det snigmorderske sår, da han med marsk Stigs døtre red ind ad porten til Vordingborg slot, var der al sandsynlighed for. Enhver stadsfoged og slotshøvedsmand i landet havde befaling til at efterspore og pågribe ham, hvor han fandtes. Som fredløs kunne han desuden fældes af enhver, der kendte ham. Skønt han i almindelighed, som alle hine fredløse kongemordere, var i høj grad forhadt, var der dog endnu et hjerte i landet, som slog deltagende og kærligt for ham: det var den fangne jomfru Ulricas lunefulde, urolige hjerte.

7

Samme nytårsmorgen, da den fredløse ridder blev fanget, slumrede marsk Stigs yngste datter i urolige drømme i det såkaldte Jomfrutårn på Vordingborg slot, mens søsteren alt rejste sig påklædt fra sin bønskammel og lyttede med foldede hænder til ottesangen fra slotskapellet. Et svagt glimt af daglyset faldt ind til dem i det høje, rummelige tårnkammer.

"Hjælp! Hjælp!" råbte Ulrica og fo'r op. – "Sover du, Margrethe? Ak, det var forskrækkeligt! Det var dog vel kun en tosset drøm?"

"Hvad fattes dig, kære søster?" spurgte den stille Margrethe og greb kærligt søsterens hånd. "Nu har du vist drømt igen om den ulyksalige ridder Kagge –"

"Du kunne gerne være lidt artigere, søster! Så meget ulyksalig er han vel ikke, når jeg drømmer om ham. Vidste jeg kun, han var i sikkerhed!"

"Bed til Gud og vor hellige frue, at hans grimme billede må udslettes af din sjæl!" vedblev Margrethe. "Med ham kan det dog aldrig få nogen god ende. Al den højhed og herlighed, han har lovet dig, er også kun tomme luftslotte, som der ingen sandhed er i."

"Sandhed hid og sandhed did, søster! hvad du kalder vore luftslotte er dog langt bedre, end dette alt for sande fængselsslot; og hvor kan du kalde hr. Kagge grim? hans kække varulveøjenbryn finder jeg netop allerkæreste. Ak, bedste søster! jeg drømte, han var i livsfare; han stod i lænker for mig og bad mig bønfalde kongen om hans liv."

"Han er visselig din onde engel, Ulrica!" svarede Margrethe; "hans skyld er det, vi nu sidder her. Havde du kun aldrig troet hans smiger og falske tunge! Han elsker dog ingen i verden uden sig selv."

"Hvor kan du sige det, søster? Har du ikke selv hørt hvor dyrt han har svoret at bringe os i frihed eller lade sit liv?"

"Men da det gjaldt om at holde ord, som en tro og mandhaftig ridder, havde han dog sin egen usle hævn og sit liv kærere, end vor ro og frihed!" svarede Margrethe: "Han hvæssede pilen, vor tro Mads jyde udskød; men før den fløj fra strengen, havde han taget fod i hånd og ladt os alle i stikken."

"Men han fulgte os dog med livsfare lige her til porten, og havde du ikke haft drosten kærere, end både mig og dig selv, havde vi nu ikke siddet her."

"Kunne vor frihed kun reddes ved niddingsdåd og snigmord, måtte vi før sidde fangne vor livstid," svarede Margrethe. "Havde den ædle drost Aage været vor fjende, som han viste, han var vor ven, skulle jeg dog ikke have forladt ham i den tilstand og ladet ham forbløde sig uden hjælp og pleje. Jeg ville før sidde i fangenskab til min dødsdag, end flygte med en fej snigmorder og mistænkes af den ædle drost for mindste lod og del i hin udåd."

"Du er også alt for samvittighedsfuld, søster Margrethe! Mod mig er du rigtig nok en halv engel; men tilstå mig kun: alene for Vorherres skyld var det vist ikke, du blev og tog dig så højmodigt af drosten: han er en ganske smuk, ung mand, hvorvel han ikke kan lignes med ridder Kagge, og jeg har nok set hvor mildt eders øjne mødes, hver gang du forbinder ham; du gør ham dig virkelig særdeles forbunden –"

"Bliv ikke ond, kære Ulrica!" svarede Margrethe og blev blussende rød. "Hvad ondt er der i, at jeg plejer ham af et godt hjerte?"

"Plej ham med så godt hjerte, du vil! det har jeg jo aldrig sagt der var noget ondt i; kald ham kun hvert øjeblik den ædle og den fromme, ret ligesom han var den eneste brave ridder i kristenheden! men så lad mig dog have lov til i det mindste at undskylde ridder Kagge og ængste mig for ham, når han styrter sig i livsfare for min skyld! Så ganske i sin orden var det just ikke, at han forlod os, da vi blev fanget; derfor skal jeg også nok skose ham dygtigt, når vi ses; men hvad skulle han gøre mod så mange? Når han undveg, kunne han dog have håb om at redde os, så længe han selv var i frihed. At han overfaldt drosten i den mørke port, uden at lade blæse i trompet for sig, nu ja, det så rigtig nok heller ikke så smukt ridderligt ud; men mod åbenbar overmagt er list jo tilladelig i enhver fejde, og det var dog et dristigt foretagende, som måske endnu kan koste hans liv, hvorvel det hverken hjalp til eller fra. Ak, vidste jeg kun, han var i sikkerhed, ville jeg gerne være tålmodig og finde mig i dette fangenskab nogen tid endnu. Når kongen får at vide, hvad jeg nu ved, må han dog gøre afbigt og behandle mig som en prinsesse."

"Ulyksalige! hvad siger du?" udbrød Margrethe forfærdet og blegnede, "hvilket afsindigt menneske har indbildt dig –"

"Det var altså dog hemmeligheden, du aldrig ville ud med, min fromme søster!" afbrød Ulrica hende med et hoverende smil. "Jeg havde besluttet at fordølge dig min opdagelse til jeg kunne vise dig hvad den var god til; men nu skal du vide, at ridder Kagge er mig mere tro og hengiven, end du: mens du

kun har tænkt på den sårede hr. drost, har min fredløse ridder ladet mig gætte, hvem jeg er og sendt mig en budstik, som er vigtigere, end alverdens droster. Denne runespån må kunne åbne os ethvert fængsel i Danmark."

Med disse ord fremtog hun med triumferende mine en lille, fint udskåren trætavle, hvorpå der var afbildet et fyrsteligt våben med tre kronede leoparder og med Ulricas navn neden under i runeskrift, ved siden af prinsesse Meretes, kong Erik Eriksøns og junker Christophers.

"Ser du!" sagde hun og knejsede: "de tre kronede leoparder står i kongens store segl, Klemme. Jeg ved endnu kun så halvt om halvt sammenhængen; men så meget har jeg dog nok kunnet slutte mig til af alle de forblommede vink, man har givet mig: kongens fader må have været hemmeligt gift med en højbåren dame af marsk Stigs slægt. Det har sagtens været en farlig sag, siden han havde en anden til dronning; men jeg er dog lige fuldt hans datter og følgelig prinsesse Meretes og kongens halvsøster, hvorvel ingen må vide det. Min stakkels moder har nok lidt stor uret og taget sig sin død derover; men det har din fader og hans frænder jo strengelig hævnet; mig har man opdraget i marskens hus, som din søster, derfor må jeg nu dele den forfølgelse, der går over din slægt."

"Ak! tro dog ikke et eneste ord af det ulyksalige, forvirrede eventyr, kære Ulrica!" udbrød Margrethe og brast i gråd. "Brænd de ulykkesruner og tro mig! du er visselig min søster; men al den snak om en højere fødsel kan kun bringe dig skændsel og forsmædelse."

"Det ville du næppe sige, når du havde set dit eget navn ved siden af kongers og fyrsters," svarede Ulrica og knejsede stolt,

mens hun betragtede trætavlen med blinkende øjne. "Og se!" vedblev hun, idet hun vendte den om, "her står den norske hertug Hakons løveskjold og stamtræ; det når lige op til den store Harald Hårfager; og ser du, der står min tro ridder Kagges navn ved en sidegren, ligesom mit; han regner også sin byrd fra konger og fyrster; og husker du hvad gamle mo'er Else spåede mig på Hald? Jeg skulle blive til en fornem prinsesse en gang, sagde hun, og få en smuk og rig brudgom af fyrstelig byrd."

"Ak, kæreste søster!" udbrød Margrethe bekymret, "din barnagtige glimrelyst gør din sjæl til en bold for en æreløs storpraler. Den familiesorg, der drog ulykken over landet, som over vor berømmelige slægt, kan kun en ond ånd have tilhvisket dig, som en kilde til hæder og lykke. Trælleblod, men aldrig fyrsteblod rinder i den mands årer, der kunne afbilde dig som en ære, hvad du måtte dø af gru over, hvis du troede, det var sandt, og vidste hvilken byrd der i sandhed er høj og hæderlig."

"Det er skade, du ikke er blevet præst, søster!" sagde Ulrica og slog nakken tilbage. "Var sagnet om min høje fødsel kun et løst og usandt rygte, kunne det næppe have så vigtige følger her i landet. Du har dog selv troet, det var sandt, siden du aldrig har villet betro mig det; men jeg har længe haft et nys derom. Gamle mo'er Else på Hald turde ikke ret komme frem med det; men det må du dog selv tilstå: enhver, som har kendt os og vor slægt, har altid bøjet sig langt dybere for mig, end for dig, hvorvel du var den ældste, og jeg har tit set folk pege efter mig, når jeg var smykket, og hørt dem hviske: se, der går den lille prinsesse, se, hun blinker med de smukke øjne ligesom kong Glipping."

"Arme, arme søster!" udbrød Margrethe og sluttede hende grædende i sine arme, "har du kunnet høre slige haddingsord og udholde det? – har man kunnet smigre dit forfængelige barnehjerte med et glimmernavn, der skjulte den bitreste hån og foragt? – Arme, arme Ulrica! Din største ulykke er dog din sjæleblindhed; den gør dig endog hovmodig af din egen jammer og skændsel. Ak! gruede du kun med mig for hint sagn, som for en røst fra afgrunden, så vidste jeg dog måske trøst og råd for dig; så ville jeg græde med dig og bede vor kære, hellige frue give dig det håb, hun gav mig, når somme tider al den rædsel, jeg så og hørte i min barndom, blev mig en gruelig drøm, og det var ligesom en engel hviskede i min sjæl: det var vanvid, det var misforstand og skuffelse til hobe. Ak, moder! moder! hvorledes skal jeg holde hvad jeg lovede dig og bringe dette forvildede barn frelst i dine arme!"

"Nu bliver du kedelig igen, søster Margrethe! med al din kærlighed og fromhed og samvittighedsfuldhed," afbrød Ulrica hende fortrædelig. "Moder var jo dog kun min plejemoder; det kan jeg nok begribe; hun talte jo næsten aldrig et kærligt ord til mig, og jeg så aldrig hendes ansigt for det sorte slør. Hvem min rette moder var, kunne du gerne sige mig, når der var nogen ret søsterlig kærlighed i dig; men du er da heller ikke min søster. Jeg var tilfreds, du sad vel i et kloster; der kunne du sørge og bede for mig så meget du ville, uden at plage mig dermed. – Dog nej, så skulle jeg skilles fra dig; det kunne jeg dog ikke udholde," tilføjede hun kærligt. – "Jeg er nu en gang et verdensbarn, kære, gode Margrethe!" vedblev hun barnligt og klappede søsteren på kinden, "det har jeg jo sagt dig hundrede gange. – Alle de ulykker, der er sket i vor barndom eller før jeg

blev født, har jeg jo intet set til og ingen del haft i! hvor kan du forlange, jeg skal bekymre mig om det? hvad kunne det også nytte, om jeg nu satte mig til at jamre med dig over det? Hvad vore forældre eller deres frænder har lidt og gjort ilde i, det må vor kære, hellige frue bede Vorherre gøre godt eller tilgive dem, men det kan jeg jo lige så lidt gøre ved, som du. Jeg takker min Gud og skaber og vor hellige frue, at jeg er blevet til i denne smukke verden, og jeg skammer mig ikke ved min fødsel, om jeg også kun er en halvt prinsesse. Den jammer og skændsel, du endelig vil have mig til at fortvivle over, skøtter jeg slet ikke om at sætte mig ind i; enten er det snak til hobe, og så er der jo ingen ting at jamre over, eller det er sandt, og så må jeg jo være fornøjet med det, som med enhver tilskikkelse – så er jeg dog et slags prinsesse, og hvad skam kan jeg have af, at man kalder mig hvad jeg er, og at en ridder af fyrstelig æt bejler til mig og vil føre mig til den hæder, der tilkommer mig med rette?"

"Gud hjælpe dig for hæder og for bejler, stakkels søster!" svarede Margrethe. "Der er ikke et sandt ord i ridder Kagge. Enhver ved jo, han er født her i landet af bedre byrd, end han er værd; først siden han blev fredløs og kom til Norge har han fundet på at fornægte sin egen slægt og regner sig på en skammelig måde til den norske fyrsteslægt. Slig æreløs opdigtelse måtte vise dig, hvad mand han er, hvis du ikke delte hans vrange higen efter den højhed, der ingen ære er ved."

Under denne samtale havde Ulrica iført sig sine helligdagsklæder, og det var blevet fuldkommen lyst.

"Se nu på mig!" sagde hun og spejlede sig i det blanke skjold på væggen, "behøver jeg nu virkelig at skamme mig så grumme meget over min tilværelse eller ønske, jeg aldrig var født? – det

var jo skammeligt og ugudeligt. Oprigtig sagt, søster! skulle jeg drage alt det i tvivl, ridder Kagge har sagt mig om min herkomst og fagre skikkelse, måtte jeg også tvivle på mine egne øjne, og ethvert spejl, jeg så, måtte være lige så falsk en smigrer, som du anser ham for."

"Spejlet er visselig en falsk smigrer!" svarede Margrethe, "det viser os kun skallen og den glatte hud, men skjuler benraden og dødsbilledet i os; det blænder øjet og fordærver sjælen, jo mere behag vi finder i koglebilledet, det viser os i vor forfængelighed. Havde du hørt de overdrevne artigheder, hr. Kagge har sagt mig, inden han så dig fuldvoksen og fandt et villigere øre hos dig for sine smukke talemåder og dristige planer med vore tabte godser og rettigheder, så havde du næppe skånet ham mere for latter og spot, end du skånede den tåbelige hr. Palle."

"Ak, hvor du dog er græsselig urimelig, du kære, fromme søster!" afbrød Ulrica hende, "den tykke, dumme hr. Palle er jo kun skabt til at gøre nar ad. Jeg ved nok, ridder Kagge var en gang lidt forelsket i dig; men det tilgiver jeg ham gerne, siden det så vel er gået over; du var jo dog på en måde min søster, og jeg var den gang kun et halvt barn. Du ville nok have haft, han skulle have sukket sig rent ihjel over din kulde, men det var for meget forlangt af en ung, smuk ridder. Skal han nu endelig være en troløs og ustadig elsker, fordi han tog fejl af os søstre, inden han rigtig kunne hitte rede i sit eget og vore hjerter? Hvad kunne han gøre for, du var så kold og utålelig from? og var det da så utilgivelig en synd, at han til sidst fandt mig lige så køn og måske lidt til?"

"Kære, forblindede barn!" sukkede Margrethe og klappede søsteren på kinden, idet hun strøg de krøllede, gule lokker fra

hendes pande, "må du da søge en tom forfængelig grund til enhver sjælsfornemmelse, du ret skal forstå? Aage Kagge var fader en hengiven væbner; det er sandt; han var en ivrig deltager i hin skrækkelige hævndåd, du nu tror, du ved grunden til; men var denne grund ikke falsk, og er du i sandhed hvad du tror at være, hvor kan du da uden rædsel række din hånd til en mand, som var med i Finnerup lade?"

Hun holdt inde og foldede sine hænder som til en stille bøn, idet hun bøjede sit knæ på bønskamlen og hvilede det skønne hoved på breviaret.

"Søster, kæreste søster! Du har forskrækket mig!" udbrød Ulrica og var blevet ganske bleg; "der fo'r mig et fælt og blodigt billede forbi. Ak, du har ret! – det har jeg aldrig tænkt på; er det sandhed med min fødsel, burde jeg jo aldrig have hr. Kagge kær; og dog, jeg så jo aldrig hin ulykkelige, høje herre, der faldt i Finnerup lade. Skulle jeg hade alle dem, der voldte hans død, måtte jeg jo også hade min moder og din moder og fader Stig. Ak! du har dog ret, søster! Vi må aldrig tænke på vor skæbne i verden, når vi vil være glade blandt andre mennesker; vi må enten glemme alt, hvad der er sket om os, eller gå i kloster og sige den skønne, lystige verden god nat. Men det kan jeg ikke, kære søster! Bed du for mig! Jeg vil glemme, hvad det ikke er godt at tænke på; jeg kan dog ikke hade nogen sjæl i verden; og den, der elsker mig ret heftigt, må jeg elske igen, hvem han så er, og for hvad bedrift han så er fredløs og forfulgt."

Hun brast i heftig gråd og holdt de lange, gule lokker for øjnene.

"Kæreste Ulrica! græd ikke! jeg vil bede for dig så længe jeg lever!" sagde Margrethe. Hun rejste sig hastigt fra bønskamlen

og sluttede søsteren kærligt i sine arme. "Vi har jo ikke en gang sagt hinanden et glædeligt nytår. Gud og vor kære, hellige frue gøre dig from og tålmodig og lyksalig og give os begge, hvad der er gavnligst for sjæl og salighed! Græd ikke, kæreste Ulrica! når jeg har talt hårdt til dig og bedrøvet dig, så tilgiv mig det for moders skyld! Hun bad mig formane dig og vogte din sjæl for de forfængelige tanker; men jeg ser det jo, du er god og from og velsignet. – Græd kun ikke!"

"Ja, vil du så aldrig mere tale ilde om ridder Kagge eller forlange, jeg skal glemme ham og lade være at drømme om ham? For det kan jeg ikke – det vil jeg ikke."

Med disse ord tørrede Ulrica sine øjne med det lange hår og tittede skalkagtigt ud på søsteren mellem fingrene.

"Elsk i Guds navn enhver menneskesjæl, som der er gnist af Guds kærlighed i!" svarede Margrethe, "men vær kun ikke bedrøvet!"

"Nu ja, det kan jeg forstå!" sagde Ulrica og tog hånden fra øjnene; hun lo og kyssede søsteren heftigt: "Et glædeligt nytår, søster Margrethe! gid du må få den smukke drost til mand inden året er omme! og gid vi var vel ude af dette bur inden skoven er grøn og fuglene de sjunge!"

Dermed begyndte hun at danse om med den stille søster på fængselsgulvet, idet hun sang:

"Jeg ved vel, hvor der stander et slot,
Det er så vel beprydet
Med sølv og med det røde guld,
Med udhugne sten opmuret."

"Stille, stille, kære søster! Der kommer nogen," bad Margrethe. Ulrica lyttede, og da hun hørte, man uden for tog

jernstangen fra fængselsdøren, satte hun hastigt sit hår i orden for spejlet og påtog sig pludselig en noget stiv og fornem mine. Døren åbnedes, og en lille, væver terne trådte ind for at hjælpe dem med påklædningen og bringe dem den sædvanlige morgenforfriskning.

"Godt nyt år med vor frue og St. Joseph, ædle jomfruer!" sagde ternen og nejede, idet hun satte den varme ølostskål på bordet. "Husbond lader eder spørge, om I siden vil age til højmesse med hans frue. Her er kommet fremmede i nat," tilføjede hun meddelelseslysten, "de har sovet hist ovre i ridderloftet; men der skal gøres stads ad dem: de skal her over til davre i fruerstuen, og der er lagt i kaminen på højenloftstiljen. Det er tre fremmede herrer fra kongen; man tror, drosten vil rejse."

"Rejse?" gentog Margrethe og blev blussende rød, "ak ja," tilføjede hun stille, "muligt er det vel, når det er nødvendigt. Nogle dages rolighed ville rigtig nok være ham tjenligst. Følg mig til fruerstuen, lille Karen, måske det haster med forbindingen."

"Nej, bi og se dog først om mit hår sidder rigtigt!" sagde Ulrica. "Glædeligt nytår, lille Karen! en kærest inden i dag et år!"

"En brudgom vil jomfruen vel sige, for kærester kan man have nok af hvert år," svarede ternen og smålo. – "Håret sidder nydeligt, jomfru Ulrica! havde jeg så dejligt et silkehår og dertil perlebånd og hovedguld, som I, ville jeg såmænd aldrig ønske at få konehue på i mine dage; men mit hår vil jeg gerne skjule jo før jo heller; hver gang min kærest har fået utak af husbond, må jeg altid høre, det er stridt og stakket. I er så smal som et rør, jomfru Ulrica!" vedblev hun og betragtede hendes påklædning

og smækre skikkelse. "Nu kan man da se, I er en fin og fornem ridderdatter og ingen terne eller fadeburspige. Kunne jeg således skyde ham, ville min kærest gøre store øjne. Men jeg så straks, I var født til at slide silke og skarlagen. Der stikker andet under de vadmelskåber, end piger af vor stand, sagde jeg til Maren Nøglekvinde, så snart vi så jer; og da husbond så siden blev så artig imod jer, og hans frue sendte jer alle de dejlige klæder og smykker juleaften, så mærkede vi nok, det var sandt, vi havde fornemme fugle i bur, om ikke selv en prinsesse, som nogle jo vil sige. Den løvgrønne snøretrøje klæder jer dog allerkærest, jomfru Ulrica! men var jeg i jomfru Margrethes sted, ville jeg ikke bære en hvid ærmekjortel nytårsdag; det ser dog så sørgeligt ud, og det er intet godt forvarsel for årets lykke og glæde."

"Min farve var liglagenets siden fader og moder døde," svarede Margrethe med et dybt suk. "Men kom nu, lille Karen! mens du mønstrer klæder og pynt, kan mangen en messe synges til ende."

"Med ottesangen er det forbi, og der er god tid til højmessen," sagde ternen. "Tag dog lidt davre, jomfru Margrethe! det går dog ikke an at age til kirke eller forbinde drostens nakke på fastende hjerte."

"Det siger jeg med, lille Karen!" sagde jomfru Ulrica og lo skælmsk, idet hun ivrigt gav sig i færd med ølosten. "Så drosten er nu frisk og vil rejse?" vedblev hun. "Det må også være hårdt for så tapper en herre at ligge så længe under jomfrupleje, tilmed når han har skavanken i nakken."

"Skammen er ikke hans, men den krysters, der ikke turde træde ham under øjne!" svarede ternen, "ikke sandt, jomfru

Margrethe?"

"Det mener min søster vist også," sukkede Margrethe. "Men kom! mig synes, det ringer –"

"Det har langt frem! – Du er visselig alt for from, søster!" sagde Ulrica med en skælmsk, drillende mine: "Du glemmer næsten hver morgen din davre over messen, og det ringer tit for dine øren meget for tidligt. Men det er sandt, drostens nakke skulle der jo også ses til inden messen, og det sinker dog altid noget. Nu kommer jeg! Tag mig dog med! Nu kommer jeg straks! jeg vil ikke oftere lukkes inde her alene. Ak ja, søster! havde jeg ikke dig, blev jeg et ugudeligt skarn, og sov fra messen hver morgen. Du kan da takke drostens nakke for, at du aldrig sover over dig. Bi dog! nu kommer jeg!" Hun drak tinskålen ud og skyndte sig ud af døren med søsteren og ternen.

8

Fra Jomfrutårnet, der tillige med det gamle Valdemartårn ved kapellet stod i den nordre halvkreds af slottets ringmur, førte en hvælvet løngang til den store, fliselagte højenloftstilje eller hovedbygningens forsal, hvorfra man havde indgang til fruerstuen, riddersalen og slottets andre talrige værelser; her var også hovedindgangen fra slotsgården over den såkaldte højenloftssvale eller altanen på den høje planketrappe, der med sit fremstående bislag og det lange jernrækværk dannede højenloftsbroen. Lige over for de to nordre tårne stod mod søkanten i den sydlige halvkreds af ringmuren de stærkeste befæstningstårne, Ormen og Vandtårnet. Over højenloftstiljen stod det egentlige såkaldte Slotstårn, og over kapellet et lille klokketårn. Midt på slotspladsen, hvor siden det bekendte Gåsetårn blev opført, stod en høj flagstang med det kongelige våben, de tre kronede leoparder med en hel del gyldne hjerter. Den cirkelrunde mur, der med sine høje tinder og tårne omgav hele slottet, var udvendig omringet af jordvolde og dybe borggrave. Da slottet ofte beboedes af kongen og hans hele hofstat, var det smukt vedligeholdt og rigeligt forsynet med boskab og allehånde bekvemmeligheder. Slottet var en af landets vigtigste fæstninger. Besætningen af huskarle og krigsfolk var ikke ubetydelig; der boede desuden mange småfamilier af betjenter og håndværkere omkring ved staldbygningerne og uden for den vel befæstede port i den såkaldte forborg. Hver gang kapelklokken om morgenen lød til ottesang, gik høvedsmanden med sine huskarle og slottets

håndværkere og betjenter med deres koner og børn fra alle slottets bygninger til kapellet over den store, runde slotsplads, der da så ud som et købstadtorv om søndagen. Nu kom de tilbage fra kapellet med deres slukkede lygter i hænderne.

De fangne jomfruer bevogtedes uden al strenghed. Når de blot ledsagedes af en terne, stod næsten hele slottet dem åbent; kun måtte de finde sig i at indelukkes om natten i tårnet, som aldrig åbnedes før det blev lyst; og portneren havde kun tilladelse til at åbne dem slotsporten, når de ledsagedes af slotsbefalingsmanden selv eller hans familie enten til bykirken eller på de sædvanlige spadseregange gennem abildhaven til Fruerlunden, slottets dyrehave, hvor man selv på denne årstid undertiden forlystede sig med falkejagten, en fornøjelse, som Ulrica lidenskabeligt elskede, men Margrethe kun for hendes skyld tog del i.

Da nu jomfru Ulrica med sin søster og ternen trådte ud af den dunkle løngang i forsalen, løb hun som sædvanlig straks hen til et af de lange buevinduer og åndede sig et kighul på en af de små frosne glasruder for at se ud i slotsgården.

"Se! Se!" sagde hun glad: "Vi får den nye, gule karm til kirken i dag, og se! der rider de til vands med de fremmedes heste. – Hillemænd! de har lange silkedækkener på, og der er kongelige staldkarle med. Se! nu kommer slotsherren herover med drosten og de fremmede herrer. Den ene er jo kun en kannik! men hvad er det for to snurrige herrer med de tyske huer?"

"Lad os gå ind i fruerstuen!" sagde Margrethe. "det sømmer sig ikke, de træffer os så tidligt her alene på tiljen."

"Man kan da heller ingen ting se og fornøje sig over for den kedsommelige sømmelighed!" sagde Ulrica fortrædeligt og

fulgte, langsom og rokkende, søsteren ind i fruerstuen.

Straks efter åbnedes døren fra højenloftsbroen, og drost Aage trådte ind i forsalen med kongens skriftefader, mester Petrus de Dacia, og de to tyske mestersangere, ledsaget af slotsbefalingsmanden, hr. Ribolt, en høj, anselig mand i stiv, ridderlig dragt. Slotsherren trådte sidst over tærsklen og lukkede døren for varmen, som allerede begyndte at udbrede sig fra den store, blussende stenkamin.

"På kongens vegne!" sagde han med en vis højtidelighed og tog den høje fjerhat af, "velkommen i hans højenloft, velbårne herrer! Her er han eders vært, skønt i min ringe person. Jeg kan altså vente ham her til foråret, ærværdige herre magister?"

"Det budskab bød han mig bringe eder, næst kongelig hilsen og gunst," svarede mester Petrus de Dacia og rakte slotsherren hånden. "Vi har sovet under eders tag, men I kender endnu ikke eders gæster," vedblev han. "Mit navn ved I; jeg må om nogle timer rejse videre; men disse herrer ønsker, med kongens tilladelse, at gæste eder i nogen tid, tildels i et lærd og videnskabeligt øjemed."

Han forestillede nu slotsherren mester Poppe og mester Rumelant fra Schwaben, som to navnkundige mænd og mestre i den ædle sangerkunst, der havde besøgt mange fyrsters lande og nu ligeledes ønskede at se og kende alt, hvad der i Danmark var mærkeligt, med hensyn på folkets liv og idrætter og dets forhold i kunst og videnskab til andre folkefærd. "Disse lærde herrer," tilføjede han, "anbefales eder som kongens gæster på slottet så længe dem lyster. Den kongelige skriftsamling og slotsarkivet skal efter kongens vilje stå dem åbne."

"Ja så! de boglærde herrer er mig velkomne!" svarede slotsherren og hilste de fremmede noget forlegent. "Det er formodentlig krønikerne, de gode herrer vil efterse, og de gamle skrifter, her findes om Danmarks og de tyske rigers fortidshandler. Her var nylig en lærd klosterbroder fra Ry, som ligeledes på kongens befaling havde meget med disse skrifter at gøre. Det er et liggendefæ, som jeg, sandt at sige, kun lidet forstår mig på; men de lærde kan ikke nok som prise vor konges omsorg for at samle deslige skrifter og den frie brug, han tillader af dem både for indenlandske og fremmede lærde. – Ak! Gud hjælpe mig, kære drost!" hviskede han sagte til Aage, "de er vist forskrækkelig lærde: de forstår vel ikke et dansk ord?"

"Findes ikke eders konges berømte *Congesta* her på slottet?" spurgte den høje mester Poppe i halvt tysk, halvt dansk tungemål: "Denne vigtige, historiske samling ønsker vi fortrinlig at gøre bekendtskab med, så vel som med den afskrift, her skal findes af eders berømte Saxo Grammaticus, samt Sveno Agonis og hvad her måtte findes af gamle visesamlinger og af norske eller islandske hedenoldspoemer og sagaer, item alle mærkelige *monumenta* & *volumina antiquitatis* Note 2)."

"Hvad jeg fornemmelig glæder mig til," sagde den lille, ivrige mester Rumelant, "er hvad jeg venter at finde af eders berømte teologiske *lumina* Note 3) og kristelig-filosofiske poeter, især den store Andreas Sunonis hans vidt berømte Hexaëmeron Note 4), som jeg endnu aldrig har kunnet opspore nogen afskrift af hos mine landsmænd eller hos nogen af de høje herrer og fyrster, mine højgunstige velyndere, som jeg efter ringe evne har besunget."

"Så vidt jeg ved, vil det skrift, I der nævner, findes her blandt de lærde, latinske skrifter fra højsalig kong Valdemar Sejers dage," svarede slotsherren og søgte at skjule sin utålmodighed, "men kun hvad der er skrevet i landets tungemål kan jeg nogenlunde gøre eder rede for. I skal få eders studerekammer tæt ved skriftsamlingen. Slotskapellanen har opsigt med den; han vil vist kunne give eder al den anvisning, I ønsker. Jeg skal indrette det for eder på det bedste, mine højlærde herrer! men I må undskylde, at jeg, som en læg og ligefrem krigsmand, ingen besked ved med det. Tillad mig nu at indføre eder i min familie og tager til takke med nogen legemlig føde for det første!"

Med disse ord åbnede han hastigt døren til fruerstuen, hvor han indførte de to fremmede herrer.

"Tillad mig først et par ord her i enrum med drosten!" sagde mester Petrus og blev tilbage i forsalen med drost Aage, over hvis blege kinder der fo'r en flygtig rødme, idet døren til fruerstuen lukkedes og han kun halvt fik hilst jomfru Margrethe. At han havde lidt af et farligt sår var synligt; han bar endnu hovedet noget stift og den venstre arm i et klæde.

Den høje, gejstlige herre tog ham ved hånden og betragtede ham nøje med sit klare, rolige blik.

"Det er fornemmelig for eders skyld, kære drost Aage, kongen har sendt mig hid," sagde han. "I ved hvor kær han har haft eder fra sin barndom og hvor nødig han savner eder; men inden det er mig tilladt at tale et eneste ord til eder om kongens og landets anliggender, er det pålagt mig at forvisse mig om eders legemes og sjæls sundhed. Man siger, I har ikke blot været farlig såret, men tillige været hjertesyg og plaget af allehånde urolige tanker og forvirrede drømmerier, så at I ofte mere har

trængt til en åndelig end til en legemlig sårlæge. Har I nogen tillid til mig, så betro mig, hvad der endnu måtte forurolige eder!"

"Jeg har været en grillefænger siden jeg kom i band," svarede Aage. "Jeg ved det ret vel: det kors var mig for tungt; men, Herren og vor frue ske tak! Det er blevet mig lettere. Der er nu gået et lys op i min sjæl, der forliger mig med det gådefulde i mit liv og min skæbne. Dog mig og mine sager ligger der ingen magt på. Sig mig kun, hvad har kongen for? hvorledes kan han og landet reddes fra undergang under alle disse forvirrede omstændigheder? for Guds skyld! sig mig –"

"Intet ord endnu derom, kære drost!" afbrød mester Petrus ham; "først må jeg se, hvorvidt I er skikket til at tage del i de verdslige handler. Den sjæl, som skal virke kraftigt for landets og kongens fred, må først have fred med sig selv."

"Det har jeg, ærværdige herre! Min sjæl er så frisk, som den nogen sinde bliver i denne verden. Da jeg hørte, ærkebispen var flygtet og kongen i band, sprang jeg til hest og ville til Søborg; men man bar mig halvdød her tilbage. Hvad jeg siden har hørt om kongens heftighed og vrede, har end mere foruroliget mig, og i mit hang til mørke forestillinger har jeg mangen nat i mine feberdrømme set kongen omringet af mordere."

"Vær rolig for det, ædle drost! ingen konge har været mere elsket af sit folk; en usynlig vagt af retfærdighedens og kærlighedens engle ledsager ham, selv hvor dødsfjender er ham nær. Jeg ved, I var med kongens fader i Finnerup lade hin blodige St. Cæciliæ nat; hvad I der, som barn, var vidne til, har I vist aldrig kunnet glemme."

"Nej, aldrig!" udbrød Aage spændt og heftig, "og jeg har tit anket på, jeg hverken havde mod eller kraft til at hindre ulykken. Først da laden stod i brand om den myrdede konge, kom jeg ret til besindelse; jeg rev sværdet fra den gamle, afsindige Palle, idet han styrtede sig over liget for at mishandle det; jeg stødte det samme mordstål i hans bryst, han havde myrdet sin konge med. Det blodige optrin og hin vanvittige oldings dødsblik har siden ofte stået grueligt for mig. Det afskyelige syn var dog næsten udslettet af min sjæl, da jeg en dag, for to år siden, blev sendt af kongen til den fangne ærkebisp på Søborg, for at bringe ham til bekendelse; men da jeg så hin forfærdelige statsfange, da han opløftede sin lænkede hånd og overantvordede mig til Djævelen med kirkens frygteligste forbandelse, da var det mig som jeg atter stod i Finnerup lade og som en fordømmelsens ånd talte gennem ærkebispen og udtordnede forbandelsens ord over mig for mine synders skyld. I min sårfeber har jeg ofte lidt af de skrækkeligste drømme og kæmpet med alle mulige uhyrer og dæmoner; men når det var værst, så jeg altid en himmelsk engel ved min side, som med fromme bønner forjog de onde ånder og tilhviskede mig trøst og husvalelse. Der gik til sidst et mildt lys op for mig: det forekom mig, som det liv, jeg ikke i min barndom havde kraft og mod til at opofre for min gamle herre, kunne jeg dog nu frelse fra forbandelsen, ved at opofre det for hans søn, vor ædle, unge kong Erik. Dette er nu fuldt og fast min bestemmelse; på enhver lyksalighed for mig selv har jeg gjort afkald. Hin husvalende engel stod siden virkelig og menneskelig for mig; men hun hverken vil eller kan afdrage mig derfra. Det var den ældste og frommeste af marsk Stigs fangne

døtre, ærværdige herre! Kun eder vil jeg betro det. Jeg har fået hende så kær som min egen sjæl, og hun har selv vidunderligt styrket min beslutning. Ved at redde mit liv og bevare det til den herres tjeneste, der har dømt hendes hele slægt fredløs, har hun søgt at afsone en del af sin forfærdelige faders brøde. Hvert skridt, jeg følger min kære, unge konge, vil og må vistnok fjerne mig fra marsk Stigs slægt i denne verden; dog med Guds hjælp skal det ikke standse min gang eller lamme min troskab. Se, ærværdige herre! fra det øjeblik, mit livs bestemmelse stod klar for mit blik, har jeg fået fred for de onde ånder, som forfulgte mig, og jeg føler mig nu næsten aldeles helbredet både på legeme og sjæl. Nu ved I alt, fromme herre! sig mig nu hvad der er langt vigtigere! hvad budskab bringer I mig fra kongen?"

"Endnu først et ord om eder selv, kære drost!" svarede mester Petrus med kærlig røst og greb hans hånd, idet han betragtede Aages tungsindige, men bestemte åsyn med sit klare, rolige blik. "Eders beslutning må jeg prise som skøn og ædel, hvorvel den endnu til dels viser eders hang til overdrivelse, selv i hvad der er priseligt. I kan ofre eders liv og virksomhed til kongens og landets tjeneste uden at søge martyrdøden for det. I behøver ikke selv at give afkald på livets lykke og glæde, fordi der står eder et højere livsmål for øje. Dog slige ungdommelige overdrivelser vil jeg ikke bebrejde eder. Der var en tid, da jeg selv kun ønskede at dø, som martyr, for den hellige jomfrus ære; det ville endnu være min stolthed, hvis det var mig beskikket; men jeg higer ikke mere efter det i blindt sværmeri og åndelig forfængelighed. Den husvalende engel, I talte om, ædle drost! hun, som her stod for eder som en fangen jomfru, hende ville jeg kun ønske retfærdiggjort, og I behøvede da vist ikke at

opgive alt håb med hensyn på eders eget lønlige hjerteanliggende. Jeg har også kendt et sådant væsen," vedblev han bevæget: "næst den hellige jomfru, er hun mig endnu den dyrebareste kvindesjæl, der lever og har levet i verden; hun er i sandhed en himmelbrud her på jorden, og såvel hendes som min pligt og stand adskiller os i den ydre verden. Dog til en sådan afsigelse tror jeg, sandt at sige, hverken I eller nogen verdslig mand har kraft eller kald, og for et verdsligt livsøjemed som eders, hvor stort og skønt det end er, behøves næppe et sådant offer. Men derfor må lykken og dens højere styrere råde. Det glæder mig inderligt, at den skønneste menneskelige følelse er blevet levende i eders sjæl: den er, selv med det største offer og det dybeste savn, næst livet i guddommen, den rigeste skat, der kan skænkes en menneskesjæl."

"Ja, visselig!" udbrød Aage og styrtede glad begejstret i hans arme: "ganske ulykkelig kan jeg nu aldrig blive. I har set til fulde, hvorledes jeg har det; fordølg mig intet længere!"

"Vel, min unge, brave ven!" sagde mester Petrus og trykkede hans hånd, "jeg vil anse jer for åndeligt helbredet; det er en sand og skøn følelse, det er et ædelt dådsliv, der rører sig i eders lidt vel sværmeriske og drømmende sjæl; jeg vil udrive eder af denne alt for rolige og lidende stilling, der kun nærer eders hang til grublerier; jeg vil ikke tage i betænkning at gøre krav på eders hele kraft i kongens og landets tjeneste. Se! her er et hemmeligt brevskab fra kongen."

Han rakte ham et forseglet brev.

Aage brød hastigt seglet: "Hm, hvad betyder dette? I ved vel indholdet?"

"Jeg har selv skrevet brevet i kanslerens fraværelse. Det er kommet til brud med junker Christopher; han skal afvæbnes og ydmyges; inden to solemærker skal I eller hr. Ribolt belægge Holbæk slot og møde kongen for Kalundborg med hundrede lanseknægte."

Drost Aage stirrede forbavset snart i brevet, snart på mester Petrus.

"Store Gud!" udbrød han, "er det kommet så vidt! Borgerkrig altså! blodig fejde mellem brødrene!"

"Rolig, ædle drost! det er jo netop hvad I skal forebygge; men stille, forsigtigt! jeg har desuden et mundtligt spørgsmål fra kongen." – Mester Petrus drog med disse ord Aage bort fra døren og vedblev med sagte stemme: "Har junkeren ingen skrifter ladet afhente her for nylig? Den brave hr. Ribolt har man ingen mistanke til; men er slotskapellanen at lide på?"

"For befalingsmandens troskab står jeg inde," svarede Aage, "kapellanen kender jeg ikke. Men hvad mener I?"

"De brevskaber, junker Christopher borttog fra Lunde sakristikiste, har han nedlagt her, påstår han; men man har nylig søgt dem her forgæves; de kunne nu være af største vigtighed i kongens farlige sag med mester Grand. De lærde herrer, jeg har medbragt, skal atter undersøge arkivet. Jeg må selv ile til Sverige for at berolige gemytterne: I ved, gesandterne forlod os hastigt; forholdet er spændt; underhandlingerne er afbrudt. Kongen gik for vidt i sin vrede over Grands flugt; han vil nu drive alt igennem med magt. Med de slesvigske hertuger er det også kommet til brud. Kardinalen har forladt hoffet; han truer med sin frygtelige fuldmagt."

"Ulykke på ulykke!" udbrød Aage, "store Gud! hvad skal der komme ud af alt dette!"

"Vil Gud, kan alt blive bedre, end det ser ud til," vedblev mester Petrus roligt. "Kan I og marsken skaffe fred med de verdslige fjender, håber jeg og mine kolleger, næst Guds bistand, i det mindste at skaffe stilstand med de gejstlige. Kansler Martinus og provst Guido er sendt til Rom for at forekomme Grand. De fleste bisper her i landet holder med kongen. Dominikanernes provinsialprior og kapitlerne vedbliver deres protest mod den Vejle-konstitution; ingen præst vil overholde interdiktet, og, som sagt, folket er kongen tro og hengivent."

"Men denne ulykkelige strid med junkeren – fredsbruddet med hertugerne – spændingen med Sverige – kongens ilsind og heftighed – og denne frygtelige Isarnus og de fredløse –"

"I har ret, drost Aage! der står flere skyer på Danmarks og vor unge konges himmel, end det står i menneskers magt at adsprede," tog den gejstlige herre atter ordet, "men husk på!" tilføjede han højtideligt, "over skyerne står de himmelske stjerner, og over stjernernes gang og høje styrelse råder den højeste, retfærdige Gud; og glem ikke, kære drost! hvor den strenge retfærdighed måtte knuser os, står midleren med hans himmelske moder: ingen ulykkesstjerne står så fast på retfærdighedens himmel, at hendes barmhjertigheds bønner jo kan rokke den og afvende dens trusler. Vær trøstig, ædle drost!" vedblev han roligt og mildt: "Ingen opruller vel fremtidens dække; så meget tror jeg dog at have skimtet i hin store, hemmelighedsfulde bog, at jeg ikke opgiver håbet om bedre dage for Danmark, så længe Gud og vor hellige frue vil holde

beskærmende hånd over kongens liv. Med hans lykkes stjerne vil visselig Danmarks nu stige eller synke. "

"I er en lærd og gudfrygtig mand, ærværdige mester Petrus!" sagde Aage, der imidlertid havde gået uroligt frem og tilbage med kongens brev i hånden, "men, tilgiv mig, nu er det eder og ikke mig, der forfalder til grublerier; jeg har mere tillid til eders gudsfrygt og klare blik i den Almægtiges husholdning her på jorden i den tid, vi lever, end til eders stjernekundskab og fromme henstirren på fremtiden. Her gælder det øjeblikket, fromme herre! men hvad i al verden er her at gøre, når hverken I eller nogen anden fornuftig mand kan bringe kongen til besindighed? Har da ærkebispens flugt bragt ham til at trodse alle forhold? vil han endnu kun fordre ret, men ingen nåde af pavehoffet? tænker han, trods band og interdikt og selv uden slægtskabsdispensation, at formå det kloge, svenske rigsråd til at samtykke i formælingen? Det er jo en umulighed! – Vil han forsmå al sindig underhandling og lade sværdet afgøre striden med hertugerne? Vil han selv nu storme sin broders slotte og nøde ham til at blive en åbenbar forræder og overløber til fjenden?"

"Jeg har delt eders forbavselse, ædle drost! jeg har dadlet kongens hastige fremfærd; jeg har forgæves søgt at hindre disse alt for raske skridt; hans vilje er urokkelig; men, med al min frygt for følgerne, har jeg dog måttet beundre den kongesjæl, der vover så meget for majestætens værdighed, i tillid til sin sags retfærdighed. Inden tvende gange fire og tyve timer står han med sine riddersmænd for Kalundborg, for at lære sin oprørske broder lydighed –"

"Det var da sandt med Kalundborgs spærring og den nye befæstning?"

"Desværre! Junkerens opsætsighed har oprørt kongen i høj grad, men endnu mere hans underfundige bestræbelser for at hindre formælingen. Den snedige drost Brunke har røbet ham, formodentlig for at sætte splid mellem brødrene og vække oprør i landet."

"Hm! og på samme tid fornyer de slesvigske hertuger de gamle fordringer –"

"De står måske i forbindelse med junkeren; dog de har ikke skræmt kongen; har de allerede glemt nederlaget i Grønsund, vil han vise dem, at han også tør mode dem til lands. Marsk Olufsen samler alt fodfolket mod dem i det haderslevske –"

"Og ærkebispen og kardinalen – hvor er de?"

"Grand truer fra Bornholm og Isarnus fra Axelhus; han fordrer lejde for ærkebispen og protesterer mod inddragelsen af de lundiske kirkegodser. Biskop Johan af Roskilde og konsilierne vakler; man frygter for interdiktets fuldbyrdelse."

"Forbarmende Gud! og under alt dette kan kongen tænke på sit bryllup?"

"Den første skærsommerdag vil han stå i Helsingborg med en brudeskare eller med en krigsmagt; dog det var kun et overilet ord til mig og marsken. Gud forbyde, det skulle komme til det."

"Han spænder buen for højt; den må briste. Endnu kun ét – de fredløse, man var på spor efter, er de grebet?"

"Det ved jeg ikke; men deres dødsdom er fældet, hvor de træffes. De sidste mordforsøg har gjort kongen uforsonlig: der er sat pris på hvert fredløst hoved. Aage Kagge skal have været i

ledtog med marsk Stigs døtre. For de ulykkelige pigers frihed er der vist heller intet at håbe."

"De er uskyldige, ved den levende Gud! de er uskyldige!" udbrød Aage heftigt. "Jeg må til kongen; det er på høje tid!" – Han rev bindet af sin venstre sårede arm og bevægede den noget stift. – "Det skal gå an!" vedblev han, "min højre arm har ingen lammet; jeg må være ved Kalundborg før kongen. Skal slottet stormes, skal den forræderske junker tugtes, så være det min sag! mod sin egen broder skal min konge dog ikke selv føre våben. Det må være kommet vidt: han kender intet mådehold længere –"

"Dog jo," afbrød mester Petrus ham: "han pålægger eder udtrykkelig at skåne junkeren, hvor han træffes; I belægger Holbæk så stille og fredeligt som muligt. Kan I endnu stifte fred mellem brødrene, ædle drost, redder I måske land og rige."

Nu åbnedes døren til fruerstuen og slotshøvdingen kom tilbage.

"Eders morgendrik bliver kold, mine herrer gæster!" sagde han høfligt. "Men hvad ser jeg, hr. drost! Eders armbind –"

"Det kan og skal undværes!" svarede Aage. "Man har forkælet mig her; man har været alt for omhyggelig og forsigtig. Jeg siger nu eder og eders ædle fange tak for badskærplejen. Kongen behøver friske arme og sværd. Kan I straks overlade mig et par hundrede mand af besætningen her?"

"To hundrede mand kan holde rustede her i gården om en time, når I, som drost, befaler det i kongens navn!" svarede hr. Ribolt. "Tør jeg vide, hvortil de skal bruges?"

"Jeg drager til Holbæk og Kalundborg; der ser I kongens navn og segl for det!" – han rakte ham kongens brev – "det er også til

eder; men det bliver mellem os!"

"Mod junkeren? store Gud, hr. drost! er det muligt?" udbrød slotsbefalingsmanden yderst forbavset og slog hænderne sammen.

"Junkeren har fået det indfald at anlægge nye skanser og lukke porten for kongens mænd, som I ved. Det er formodentlig kun en uheldig spøg eller en misforståelse; men I ser selv, en sådan port må sprænges i tide, når kongen selv er på vejen og vil ind. Altså to hundrede mand om en time, men i al stilhed! det forstår sig."

"I skal finde alt beredt inden det ringer til højmesse!" svarede slotshøvdingen bestemt og rolig. "Men eders sår, hr. drost! – kan I selv uden fare? – ellers bliver det min sag."

"Med eller uden fare, jeg må, jeg vil fort!" svarede Aage, "altså når det ringer til højmesse – og tand for tunge! det gælder en jagt mod de fredløse – forstår I!"

"Rigtigt! det skal være troen her på slottet i en halv time!"

Med disse ord ilede hr. Ribolt ud i slotsgården, og drost Aage gik med mester Petrus ind i fruerstuen.

Den spænding og iver, drost Aage var kommet i, havde sat hans blod i livlig bevægelse og givet ham sit friske udseende tilbage. I den store fruerstue, hvor man modtog fremmede og samledes om helligdagene inden gudstjenesten, modtoges Aage og mester Petrus af den aldrende husmoder, der selv bragte gæsterne den varme morgendrik i blanke sølvskåle. Ved et stort, rundt bord midt i stuen, med en hvid, frynset bomuldsdug, sad de tyske mestersangere, med de dampende skåle for sig, i behagelig underholdning med damerne. Jomfru Ulrica udspurgte dem nysgerrigt om deres besøg hos fremmede

fyrster, i hvis berømmelse især mester Rumelant var uudtømmelig, ligesom han var utrættelig i opregnelsen af al den hæder, han selv havde nydt for sine sange hos disse gode herrer, "hans store og højbevågne velyndere".

Jomfru Margrethe tog også del i samtalen med de fremmede; men hun var beskednere med sine spørgsmål; hun bekymrede sig også langt mere om deres kunst end om den lykke, de dermed havde søgt og fundet hos de store. Hun lod sig af den alvorlige mester Poppe omstændeligt underrette om ånden og tonen i de berømte minnesange, hvis skønneste blomstertid mester Poppe mente, man kun i dårlig uforstand kunne sige var forbi, idet han tværtimod påstod, at den ædle sangerkunst netop nu først havde fuldelig udviklet sig til sandhedens og den højeste skønheds pris, mens man ikke længere gentog de ensformige lovtaler over den majgrønne vår og de jordiske kvinders skønhed og forfængelig elskov, men tildels i de samme eller regelmæssigere sangformer besang moralske eller gudelige emner og vigtige teologiske dogmer; dog kunne han ikke nægte de ældre minnesange stort værd og en vis livsfriskhed og naturlighed, som selv hans gode venner, mester Heinrich Frauenlob og en vis mester Regenbogen så vel som den berømte skolemester af Eszlingen, med al deres lærdom, forgæves stræbte at tilegne sig. Han anså det imidlertid for en stor lykke, nu da fyrster og kejsere ikke længere som fordum selv gav sig af med den ædle sangerkunst og den næsten alene dyrkedes i den hæderlige borgerstand, at der dog gaves herrer og fyrster som kongen af Danmark, der hædrede og opmuntrede kunsten, og at sangene endnu fandt genklang i riddernes borge og hos de ædle jomfruer i fruerstuen. Han

priste den poetiske ånd i den danske ridderpoesi, men fandt den dog ligesom minnesangene for verdslig og forfængelig, en beskyldning, som jomfru Margrethe tog sig meget nær, uagtet hun gerne indrømmede den lærde mestersanger, at alle de danske viser, hun kendte og elskede, handlede om elskovseventyr, men ikke en eneste om bibelske og teologiske materier.

Da drost Aage trådte ind i fruerstuen, rejste Margrethe sig for at gengælde hans hilsen og bemærkede med nogen uro, at han havde kastet sit armbind. Hendes opmærksomhed for master Poppes underholdning var forbi, og hun bad ham undskylde, at hun, som sårlægerinde, nu havde en forretning, der ikke kunne opsættes.

"Tillad mig, hr. drost!" sagde hun til Aage og pegede på den løsbundne arm, "det var ikke efter aftale. Dog I er selv herre over eders arm!" tilføjede hun, da hun så hvor let han bevægede den. "Såret er nogenlunde lægt; med forsigtighed kan I vel bruge armen til måde; men det stive halsbind –"

"Det skal jeg bære til eders erindring til vi ses igen, ædle jomfru!" svarede Aage, "skønt jeg næsten tror, det kan undværes. Om en time må jeg forlade slottet. At jeg føler mig i stand til det, må jeg takke eders kunst og utrættelige omhu for. Jeg tænker snart at se min ædle herre, kongen –" tilføjede han med sagte stemme og drog hende til side til en vinduesfordybning mod slotshaven, "dog den belejlige tid til at udrette noget for eders frihed er desværre næppe kommet endnu."

"Vi fordrer jo ingen nåde af vore menneskelige dommere, men kun hvad ret og billigt er," svarede Margrethe med stille

alvor: "Til at erholde frikendelse for den sagesløse troede jeg enhver tid måtte være belejlig hos en god og retfærdig konge."

"Det ville smerte mig dybt, ædle jomfru Margrethe!" sagde Aage, "hvis min retsindige konge blot et øjeblik skulle synes uretfærdig i eders øjne; men eders sag er blevet dunkel og indviklet for den, der ikke, som jeg, kender eders fromme sind og hele elskelige væsen. At den forbryderske væbner Kagge var i eders selskab, er oplyst; eders ulykkelige tillid til denne forbryder har kastet skygge på eders uskyldige færd; men, ved den levende Gud! jeg vil retfærdiggøre eder; er den verdslige retfærdighed blind, skal en gudsdom og mit ridderlige sværd visselig åbne dens øjne!"

"For Guds og vor kære frues skyld, nej, kære drost!" udbrød Margrethe halvt forskrækket, "vil I sætte eders dyre liv på nogen sag, så lad det være på den højere og vigtigere, hvortil I har indviet det, men ikke et par ubetydelige fangers skæbne! At lide uret er jo heller ikke den største ulykke," tilføjede hun med et mildt og kærligt blik, idet hun opløftede de store, langhårede øjenlåg og så ud gennem haveruderne mod den klare himmel. "Overil eder ikke for vor skyld! Vi vil jo gerne bie på Herren og den belejlige stund. Når vi kun tænker på den uret, Vorherre led for vor skyld, kan vi jo sagtens bære vort lille kors gennem et stakket liv for hans skyld. – Gud være med jer, ædle drost Aage!" vedblev hun, "hjertelig tak for den mildhed, hvormed I næsten har gjort vort fangenskab her umærkeligt! Vi vil nu savne eder ret meget. Jeg glemmer vist skaktavlet igen; men hvad vi har talt sammen ved tavlbordet glemmer jeg aldrig. De smukke viser, I har lært mig, skal jeg heller ikke glemme, og når vi piger taler om Florez og Blanzeflor, vil vi også huske på eder og de

stille aftener her ved kaminen og alle de skønne riddereventyr, I fortalte os. Kommer kongen hertil i foråret, som man vil sige – så kommer I vel med?"

"Måske," svarede Aage, "jeg vil i det mindste glæde mig til det; dog hvor kongen eller hans tro mænd skal være til foråret, råder han næppe selv for, ædle jomfru! Det er en urolig og farlig tid. Gud styre det for os alle til det bedste!"

"Det gør han visselig og altid, kære drost!" sagde Margrethe i fortrolig og venlig tone, idet hun lagde sin hånd på hans højre arm, der hvilede i den brede vindueskarm: "Selv hvad der synes os værst og ulykkeligst, er til sidst dog det bedste for os, når der ingen synd er i. Dette fangenskab, der for nogle uger siden syntes mig så grueligt, har dog været mig den glædeligste tid siden fader og moder døde."

"Kære, fromme Margrethe!" hviskede Aage med dæmpet heftighed og lagde sin venstre hånd over hendes på hans arm, "tør jeg håbe, jeg har haft mindste del i den himmelske fred og glæde, jeg daglig har set udstråle af eders stille, fromme øjne? det væld, hvorfra eders håb og fryd udflyder, er visselig det evige livs kilde; den glæde udgik ikke til eder fra noget menneskeligt sind."

"I hvert ædelt og fromt menneskehjerte udspringer jo en stråle af hin evige livets kilde," svarede Margrethe, "om end dens dybeste væld er skjult i guddomshjertet, der brast for os alle, for at samle alle sjæle i sit uendelige dyb af nåde og forbarmende kærlighed."

"Kæreste sjæl på jorden!" udbrød Aage med overstrømmende følelse, "tør jeg håbe, hvad jeg ikke tør udsige?" – Han holdt inde

og tilføjede roligere: "Vil I virkelig savne mig en gang imellem og synge de sange, jeg lærte eder?"

"Ak ja, det vil jeg! – men – den fremmede herre vil nok tale med eder, hr. drost!" afbrød Margrethe ham nu hastigt og tog rødmende sin hånd tilbage. "Som jeg sagde eder," tilføjede hun højt, idet hun trådte frem med ham af vinduesfordybningen og søgte at skjule sin undseelse og forvirring, "halsbindet må I beholde på, og armen må I vogte for den nedhængende stilling."

"Hvis det er eder belejligt, hr. drost!" sagde mester Petrus, som beskeden havde nærmet sig, uden at ville afbryde hans samtale med den skønne jomfru, "så kunne vi nu måske slutte vore forhandlinger i eders lønkammer!"

"På øjeblikket, ærværdige herre! tillad mig kun et afskedsord til den ædle, gæstmilde husfrue –"

"Og til mig vel med, hr. drost! hvorvel vi aldrig ret har kunnet forliges," afbrød jomfru Ulrica ham og rejste sig fra bordet, hvor mester Rumelants lovtaler over hans gode herrer og mæcener allerede begyndte at kede hende.

Efter flere gensidige høflighedsudtryk, der dog ikke savnede sandhed og hjertelighed, forlod drosten fruerstuen med mester Petrus; men den, hans øjne længst dvælede ved, var den skønne jomfru Margrethe.

Da det ringede til højmesse i Vordingborg by, red drost Aage i fuld krigersk rustning ud af slotsporten i spidsen for de to tredjedele af borgens besætning. På samme tid kørte husfruen til kirke med de to fangne jomfruer. Ved korsvejen uden for slottet vendte drost Aage sig endnu en gang om og hilste damerne i fruerkarmen, og han bemærkede med glæde et hvidt slør, der viftede fra karmen i den stille jomfru Margrethes

hånd. Fruerkarmen blev ledsaget til kirke af hr. Ribolt med de tre fremmede herrer til hest.

"Hvor skal drosten hen med alle de krigsmænd, hr. slotsbefalingsmand?" spurgte Ulrica nysgerrigt og stak hovedet ud af karmen, "her er dog aldrig krig eller oprør?"

"Man vil kun rense landet for de fredløse og alle landstrygere," svarede hr. Ribolt. "Den stimand, der overfaldt drosten, skal allerede være pågrebet –" tilføjede han i ligegyldig tone, uden at tænke på de fangne jomfruers forhold til disse almindeligt forhadte urostiftere, og uden at lægge mærke til, at den livlige fritterinde skiftede farve.

"Hvad fattes dig, lille, kære barn? kan du ikke tåle at age baglæns?" spurgte den omhyggelige husfrue. "Kom, byt plads med mig! jeg kan tåle det."

"Ak, lad mig sidde!" sukkede Ulrica og skjulte sig i sit slør. "Margrethe! Margrethe!" hviskede hun hulkende og klyngede sig til søsteren, "min drøm! min drøm! – han er fanget – det gælder hans liv!"

"Stille, stille, kæreste søster!" hviskede Margrethe, "det er jo kun et rygte. Vi vil nu bede for ham og alle syndige sjæle. Se! den kære herre Gud lader jo sin milde sol endnu skinne over os alle."

Karmen rullede forbi en flok stadseligt smykkede borgere, der gik til kirke og hilste høfligt. Ulrica fattede sig og nikkede ned til dem med en fornem mine. De stak hovederne sammen, og hun fornam vel, at talen var om hendes skønhed og formentlige høje byrd.

Note 2: **Monumenta & volumina antiquitatis**: Mindesmærker og skrifter fra oldtiden.

Note 3: **Lumina:** Lys.

Note 4: **Hexaëmeron:** Et digt om Skabelsens seks dage.

9

Det var over midnat, da drost Aage med sin rytterskare nærmede sig Issefjorden ved Holbæk. Det var stille frostvejr. Sneen lyste i den stjerneklare vinternat. Engmoserne og alle vandsteder ved vejen var tilfrosne, men fjorden var endnu åben. Holbæk lignede mere en ruin end en stad; i stedet for huse så man for det meste kun enkelte mure og enligt stående skorstene på de øde tomter. For fem år siden var byen blevet udplyndret og næsten helt afbrændt af den norske flåde i fejden med marsk Stigs og de fredløses parti. En del småhuse var dog opbyggede igen. Kirken og det store gråbrødrekloster stod uskadte, så vel som slottet, der af junker Christopher nylig var sat i god stand, og som han nu, trods kongens forbud, lod til at ville gøre til lige så stærk en fæstning som Kalundborg.

Ved Aages side red en aldrende ridderhøvding, hr. Ribolts broder, en tavs, alvorlig herre, som undervejs var underrettet af drosten om, hvad der skulle foretages. Da man nærmede sig byen, holdt man stille og lod hestene puste ud, mens enhver rytter modtog sine forholdsregler. Man red derpå langsomt og uden larm gennem byens snedækkede gader op forbi klosteret, hvor alle lå i dyb søvn. På slottet syntes man ligeledes at hvile i den største tryghed. Selv borgvægterne på murtinden var indslumrede. Man undersøgte borgen så vidt muligt på alle sider. Der var intet lys at se i hele højenloftsbygningen; kun fra ridderloftet mod fjorden skinnede en svag lysning fra et vindue, og ved skibsbroen. Bag slottet lå en knor med røde sejl, hvorfra der glimtede en hornlygte. På skibsbroen gik en tyk

riddersmand i en ræveskindspels op og ned og syntes at vente på nogen; han gabte ofte og gned sine hænder, mens han utålmodigt så op til vinduet, hvorfra det enlige lys skinnede. En lurvet, enøjet, karl med et hæsligt, forsviret landstrygeransigt sad halvt slumrende på bolværket.

"Falder du i søvn og dratter i fjorden, Kyste! beskubber du rebslageren for en hampesnor!" sagde den tykke ridder og lo ad sit eget indfald.

"Ja så! tror i, strikken er mig så vis, hr. Palle!" brummede karlen. "I har godt ved at spase: I er hverken skabt til at druknes eller hænges; med jer trinde bug må I jo svømme oven på som en øltønde, og den, der skulle hænge jer, måtte selv lægge hals til."

"Godt!" svarede Palle og gabte: "det er en politisk skabelon, jeg har; den kunne du og dine forvovne herrer trænge til. Men hvor Djævelen bliver de af? Det er en Fandens tid, de der kan vrøvle og rådslå!"

"Det gælder også højt spil, hr. Palle!" mumlede karlen og slog sig med armene om livet for at holde varmen. "Havde jeg kun en god kande tysk øl i skrutten, ville jeg nok holde øjnene åbne."

"Kan du holde et øje åbent, er det al ære værd, siden du ikke har flere ved hånden!" skæmtede ridderen. "Men hvad pokker tænker junkeren på?" vedblev han: "at sætte mig på vagt her i frost og kulde, mens han rådslår om vigtige ting i sit varme lønkammer! mig, som er hans højre hånd og indviet i alle hans hemmeligheder! Hør, sig mig dog, Kyste, hvad skal dette lønlige nattebesøg betyde? Den stolte Niels Brock og Johan Papæ kendte jeg nok; det er to Fandens karle, og hvad de fører i deres

skjold, kan jeg nok vide; men hvem var den tredje herre, du bragte hid? han, den lille, med puklen og den røde kappe?"

"Det er Fanden selv, tror jeg nu fast," svarede rømningsmanden og korsede sig, "en heksemester er han i det mindste; forstår han ikke den sorte kunst, vil jeg lade mig hænge. De kalder ham kloge mester Thrand; han skal være dømt til bål og brand af paven og forvist både af konger og kejsere; men han giver dem alle en god dag; han ler ad al verdens regimente og herskab og bryder sig hverken om Guds søn eller vor frue, når han er til søs. Har han ret, er vi narre til hobe i den hele kristenhed og skulle ingen andre lystre, end den Vorherre, der er i os selv og i al ting; dog det går over min forstand. Han kan også være from til sine tider; det så jeg, da han, kyssede ærkebispens hånd til afsked og modtog afladsbrevet, som han rigtig nok siden smed over bord. Han er en god ven af Niels Brock og kan gøre guld, vil man sige."

"Nå, så gid han ville lære os og junkeren den kunst!" sagde Palle, "så var det synd, han skulle brændes for den smule kætteri; derfor bliver han jo nok brændt en gang i den anden verden. Men sig mig, Kyste, kommer du og dine herrer fra Hammershus og fra ærkebispen, hvor tør I da komme junkeren under øjne? Ærkebispen har jo lige så vel overgivet ham som kongen til den onde, og det må jeg tilstå, junkeren har rigtig nok også været ham værre, end ti djævle."

"Det må de store herrer forstå!" svarede Kyste. "Jeg tjener den, der hyrer bedst, og spørger for resten om ingen ting. Havde jeg vidst, ærkebispen ingen ørtug bragte med og skulle miste alt, hvad han ventede fra Skåne – så skulle Fanden sat sit liv i vove for hans skyld."

"Det var nok en streng fart, I havde med ham fra Søborg?"

"Ja, det kan I tro! Det holdt hårdt inden vi fik ham bjerget. Vi måtte rømme ind under Hveen, og vi lå med livet i hænderne en hel dag og to nætter ved Saltholmen. Der var jagt på os alle vegne med knoer og de forbandede fiskerskuder; men tågen og ærkebispens bønner hjalp dog den gang. Vi sejlede med livsfare i en kulende storm til Kaasebjerg, og da vi nåede Hammershus, var vi fast forkomne af sult og kuld; og hvad fik vi så for det? Den gale Morten Madsvend fik bispebrev til en pilgrimsfart; jeg og Ole Ark fik en tør velsignelse med tre magre fingre og nyt aflad for ti års synder. Det kan være godt nok til sit brug; jeg vrager aldrig Guds gaver; men den slags gaver fylder kun lidt i pung og mave. Det forstår sig," tilføjede han, "vi har nu lov til og søge vort brød, hvor vi kan finde det, og plyndre Vorherres og ærkebispens fjender til vor dødsdag, uden at der skal svies et hår derfor på os i skærsilden; men –"

"Slå dig til tåls, Kyste! Det er jo dog en slags levebrød!" afbrød Palle ham. "Men holder dine nye herrer med ærkebispen, kan jeg dog ikke få i mit hoved hvad Djævelen de vil her: junkeren og ærkebispen forliges jo som hund og kat."

"Som sagt, det må de store herrer selv forstå!" svarede rømningsmanden. "Hvad De har aftalt med bispen på Hammershus, skal jeg ikke kunne sige; men kunne de nu skaffe junkeren forlig med mester Grand og løsning af bandet, havde han vel intet derimod, og en tjeneste er den anden værd: får junkeren ufred med kongen, kan han vel behøve lidt rygstød, og får de kongen afsat, kommer måske junkeren ovenpå og kan hjælpe sine venner igen. Dog det rager ikke mig; det må for mig gå hvordan Fanden det vil, når her kun bliver dygtigt røre og

noget at fortjene. Men hvad var det for en lyd? Hørte I ikke hestetrampen hin side slottet?"

"Drømmer du, Kyste? Hvem skulle gæste slottet så silde?" sagde Palle og lyttede ængstelig.

"Der har jeg mine herrer. Nu må her komme hvem Satan her vil!" sagde rømningsmanden og løb ud til skibet.

To høje herrer i store, grå kapper og med hætter over hovederne, ledsagede af en lille, puklet mand i en rød kappe, kom gennem en løndør i slotsmuren og gik over en smal hængebro, der lå nedslået over den ydre slotsgrav. De skyndte sig ned til skibsbroen, hvor de hilste hr. Palle med tavse nik og steg i skuden uden at mæle et ord. Der blev straks stødt fra land og hejset sejl. Hr. Palle rystede betænkeligt på hovedet og så efter dem, mens han lyttede og syntes selv at høre en fjern klang af våben og hestesko uden for slotsporten; han skyndte sig over den smalle hængebro, som han havde stået vagt ved, og som han nu straks hejsede op efter sig, hvorpå han gennem løndøren i muren ilede ind på slottet.

På den modsatte side af den ydre borgbefæstning stod drost Aage med sine ryttere. Han havde ladet dem langsomt og en ad gangen trække hestene over den halvt fuldendte vindebro, der endnu ikke kunne trækkes op. Den vel befæstede slotsport var lukket, og man havde nogle gange banket på, uden at nogen lod til at høre det.

"Hvem der?" lød endelig en søvnig stemme fra murtinden over porten. Det var kuren eller borgvægteren, som nu rejste sig med et langt spyd i den ene hånd og et alarmhorn i den anden.

"Sover du på din post, kure!" råbte Aage i streng tone. "Ser du ikke, det er kongens folk, som skal ind! Rap dig! Lad portneren

åbne straks! Det er den nye besætning."

"Ny besætning! Det ved vi her intet af!" brummede vægteren. "Jeg får da vel støde i hornet, som junkeren har befalet."

"En eneste lyd koster dit liv, karl!" truede drosten; "hvor kongen selv vil befale, har ingen junker et ord at sige."

"Gud velsigne jer, hvis det er sandt, strenge herre!" sagde vægteren glad, "så slipper jeg vel for træhesten i morgen fordi jeg sov?"

"Kun gesvindt! eller vi sprænger porten."

Til Aages forundring blev slotsporten uden mindste indvending få øjeblikke efter åbnet. Den store rytterskare opfyldte nu slotsgården, hvor man straks besatte alle indgange tillige med tårnene og skanserne på ringmuren. Dette skete hastigt og med så liden larm som muligt. Lyden af de mange hestesko og de klirrende våben havde desuagtet vækket alle slottets beboere, som med forfærdelse kiggede ud af vinduer og luger og vidste ikke i hvis hænder slottet var faldet. Men nu lod drosten tre lurblæsere sammenkalde de afvæbnede huskarle med alt slottets mandskab. Han lod slotsfogden og hustyendet i kongens navn kundgøre, at de var afløst fra deres bestilling her i junkerens tjeneste, og at kongen indtil videre selv havde taget slottet i besiddelse. De, som ville træde over i hans tjeneste og sværge ham troskab, kunne blive; de andre stod det frit for at drage bort og tjene junkeren på hans andre lensborge. Ved denne kundgørelse blev frygten forvandlet til almindelig glæde.

"Kongen leve!" lød det fra mund til mund. Der var ikke en eneste huskarl, som vægrede sig ved at skifte herre, og der hørtes mange ytringer, som viste, hvor lidet junker Christopher havde vidst at vinde sine undergivnes velvilje. Så snart den nye

besætning havde besat alle poster, gik drost Aage med sit øvrige mandskab ind på slottet. Borgfogden lod sig nu først se. Det var en lille, ordknap mand med halvt tysk udtale; han overleverede drosten slottets nøgler og lod til at dele den almindelige tilfredshed; men så, snart han havde fået sine uventede gæster vel bænket, forsvandt han og kom ikke mere til syne.

Inden det endnu var dag sad drost Aage atter til hest og drog med halvdelen af sin rytterhob ud af Holbæk slot ad vejen til Kalundborg. Hr. Ribolts alvorlige broder var blevet tilbage som slotshøvding, med streng befaling til ikke at åbne slottet for nogen eller tilbagelevere det til junkeren før end han så kongens brev og segl for det.

"Herre drost!". sagde en gammel rytter, da de drog ud af den endnu slumrende by mellem dens ruiner og brakker, "det var jo eders egne ord, at vi ikke måtte standse nogen, som ville ud af slottet, og at ingen under livsstraf måtte løfte hånd mod den højbårne junker, hvis han var til stede?"

"Det var kongens bud til os alle!" svarede drosten.

"Så ved jeg da, jeg har ret, om jeg også lod skælme og forrædere undslippe!" vedblev rytteren. "Jeg stod vagt ved porten til baggården, herre drost! og jeg så tre formummede herrer trække deres heste ud af stalden; de forsvandt gennem en skanselåge ved fjorden, og Vorherre må vide, hvor de blev af. Mine kammerater mente, vi skulle standse og gribe dem, for de listede sig så underligt bort, og så ud til allehånde; men jeg sagde: nej! det er halsløs gerning, hvis vi rører dem, og vi lod dem undvige. Den ene var ganske vist den lille tysker, der måtte give jer slottets nøgler. Den anden var en tyk karl, som næppe kunne vralte af sted. Men den tredje var en høj, barsk herre; han

truede og slog om sig ved hvert skridt. Jeg tør næsten bande på, det var junkeren selv. Han var næppe to favne fra mig, så blev han mig nok va'r og blev ligesom lidt sky: han trak sin hest over møddingen, for ikke at komme os for nær, kan jeg tænke, men så faldt hætten fra hans nakke, og jeg så det lange, sorte hår, som I nok kender; det er jo så stridt som en hestehale; ingen har det så skummelt og hæsligt i hele landet som hr. junkeren; men, som jeg siger, vi lod ham gå og rørte os ikke af stedet. Kongen vil nok selv vide at tugte ham, tænkte jeg –"

"Godt!" afbrød drosten ham, "du har opført dig som du burde. Hvad der er kongen og hans broder imellem, kommer for resten ikke os ved, og om junkerens hår er kønt eller hæsligt endnu mindre."

Dermed sporede han sin hest, og det gik fort i skarpt trav uden ophold.

Inden drost Aage med sine krigsfolk nåede Kalundborg, nærmede kongen sig alt staden med største delen af sit ridderskab og et talrigere følge af ryttere og lanseknægte, end han nogensinde plejede at drage gennem landet med, når han agtede at gæste sine lensmænd eller en af sine borge. Det var ved middagstid. Hestene skummede af det stærke ridt. Man standsede ved St. Jørgens-hospitalet på den høje møllebakke uden for byen.

Rygtet om kongens ankomst var ilet forud: det havde mod sædvane opvakt stor frygt i hele egnen og især sat borgerne i Kalundborg i en urolig spænding, idet deres hengivenhed for

kongen og frygten for hans vrede satte dem i det misligste forhold til deres strenge, underordnede herre, junker Christopher, og hans krigerske høvedsmand på slottet. Om en uenighed mellem kongen og hans broder gik der alt i nogen tid de forskelligste foruroligende rygter; men ingen vidste den rette sammenhæng. Som herre af Samsø, Holbæk og Kalundborg, udøvede junker Christopher en fast kongelig myndighed, hvor han, som lensmand, havde krigsmagt og fæstningsværker under sin befaling. I den sidste tid havde man ofte set ham i Kalundborg, hvor han på slottet havde sammendraget en anselig besætning og til borgernes forbavselse sat skanserne mod byen og landsiden i en forsvarstilstand, som om man hver dag kunne vente en farlig borgerkrig. For nogle uger siden havde man på slottet nægtet at modtage marsk Olufsen, der med et lidet følge krigsmænd i kongens navn havde fordret at indlades. Af denne opsætsighed mod en kongelig udsending syntes man nu at befrygte de alvorligste følger. Selv fo'r prinsen nat og dag fra og til Kalundborg, snart med et stort, bevæbnet følge til hest og snart til søs med de bevæbnede knorer, der bestandig løb mellem Samsø og Kalundborg og bragte både krigsfolk og levnedsmidler til fæstningen. Ingen vidste, om junkeren personlig var til stede på slottet nu, da rygtet om kongens ankomst bragte hele byen i bevægelse; men man så med stor forskrækkelse, at vindebroen blev trukket op og de alvorligste anstalter blev truffet til at slå et angreb tilbage.

I spidsen for sit anselige følge holdt kongen på møllebakken og lod sin hvide hingst puste ud, mens han alvorlig så ned over slot og by. Ved hans højre side holdt hans fyrstelige gæst, den

unge, stormodige markgreve Valdemar af Brandenborg, der havde opsat sin hjemrejse og ledsaget kongen på dette tog, for at tage afsked med sin gode ven, junker Christopher, og om muligt afvende det uvejr, der truede ham. Ved kongens venstre side så man hans raske krigshøvding, den meklenborgske grev Henrik, der nu, næst drost Aage, syntes kongens fortroligste ven. Rytterne vandede deres heste i dammen ved Hellig Kors' kapel. Alle St. Jørgens-hospitalets krøblinge kom ud for at se kongen, og de talrige St. Jørgensbrødre eller halvgejstlige sygevogtere kappedes om at bringe ham og hans følge forfriskninger. Den store, nysgerrige hob holdt sig dog i ærbødig frastand fra kongen og de to fremmede herrer.

"I skal se, det hele er en snurrig misforståelse, Eders Nåde!" sagde den unge markgreve i letsindig og ligegyldig tone, idet han sprang af hesten og ordnede sin pyntelige påklædning, "i alt fald er det vist kun en vrang æresfølelse hos eders hr. broder eller snarere hos hans høvding her og den brave marsk Olufsen; den gode mand har en ganske egen gave til at fornærme alle mennesker, uden selv at drømme om det. Det har I vist selv mærket. Det slags folk kan man kun bruge til at drille venner og fjender med. Jeg holder meget af at være mellemmand mellem frænder og gode venner," vedblev han muntert. "Der drikkes gerne godt forlig oven på enhver tvist og så går det lysteligt til. Jeg kender junkerens vinkælder hist på slottet; den er fast bedre, end nogen priors; har han ikke villet åbne den for eders kantede marsk, så har han måske kun villet skåne den til kærere gæster."

"Gud give, vi var draget hid til en venlig fest, hr. markgreve!" svarede kongen alvorligt med dæmpet røst og syntes at skjule

en dyb bevægelse, idet hans blik dvælede på det skønne vinterlandskab, der lå udstrakt for ham. Solen bestrålede fjord og stad. Slottet hævede sig stolt med sine ringmurtårne og høje tinder bag ved det glinsende kobbertag af gråbrødreklosteret. Esbern Snares fem gotiske kirkespir pegede dristigt mod himlen fra den gamle Frue-kirke, og yderst ved fjorden knejsede det runde søtårn.

"Kan min hr. broder retfærdiggøre sig," vedblev kongen, "vil han nu vel ikke sky mit åsyn, men efter pligt og skyldighed komme mig i møde."

"Men han venter eder vist ikke. Han er måske på jagt eller flakker om på rejser mellem sine godser," sagde markgreven. "Den ædle junker har tykt blod. Jeg har ofte beklaget, at hans storsindede higen efter dåd og bedrift endnu intet bestemt mål har, men så ofte forstyrrer ligevægten i hans fyrstelige sind og bringer selv hans nærmeste venner og frænder til at misforstå ham."

"Ser jeg ret, herre konge!" sagde grev Henrik og holdt hånden for øjnene mod solskinnet, "så kommer der en skare mennesker ud af staden imod os; det må være borgerne, der vil vise eder deres hengivenhed og troskab."

"Hm! De var også trevne mod marsken," sagde kongen. "Mig selv er folket tro; det ved jeg: drog jeg som en spedalsk tigger gennem landet, ingen borger eller bonde ville lukke sin dør for mig. I manges øjne er jeg sagtens lig en spedalsk siden bispebandet," tilføjede han, "dog møder man mig alle vegne med kærlighed; det er kun min broder, der vender mig ryggen og nægter mig lydighed i denne trængselstid."

"Den højbårne junker er her visselig ikke!" tog atter markgreven ordet, "ellers tøvede han vist ingenlunde med at gøre eder afbigt for sin høvdings overilelse og føre os til et vel beredt taffel. Slottets befæstning har han sat i fortræffelig stand," vedblev han: "det ville jeg i eders sted vide ham tak for, herre konge! Kalundborg er et vigtigt punkt i krigstid og en god havn for eders flåde."

"Just derfor skal ingen lensmand formaste sig til at lukke borgen for landets retmæssige herre eller hans krigsøverst!" svarede kongen. "Jeg priser eders bestræbelser for at undskylde min misledede broder, hr. markgreve!" tilføjede han afbrydende, "men vær forsikret, kan han undskyldes, kan han blot give mig sit fyrstelige ord på, at han ingen del har i denne opsætsighed, så behøver han ingen fremmed forsvarer, hvor en broder er hans herre og dommer."

Markgreven bukkede høfligt og tav, idet han fo'r med hånden over ansigtet og syntes at skjule en fornærmet mine.

"Vil I tale med borgerne, Eders Nåde!" spurgte nu grev Henrik. "De synes frygtsomme at vente tilladelse til at nærme sig eder."

"Det forstår sig, greve! Lad dem træde hid!"

Grev Henrik red nu den dvælende borgerskare i møde og kom snart tilbage til kongen, ledsaget af stadsfogden og tolv af byens ældste mænd, der i deres borgerlige helligdagsklæder med blottede hoveder trådte hen for kongens hest og bukkede dybt. Stadsfogden begyndte efter flere hilsener noget undselig og forlegen: "Stormægtigste herre og konge! – Eders Nådes høje nærværelse – denne ringe stads glæde ved at se Eders højkongelige Nåde –"

"Den er ikke ret stor!" afbrød kongen ham. "Sig det kun rent ud, stadsfoged! og tal til mig uden omsvøb! I er bange for, der er måde med min højkongelige nåde denne gang, og at jeg vil drage jer til strengt ansvar for den modtagelse, min marsk her har fundet –"

"Eders højbårne herre broder, vor strenge herre junkeren, havde befalet sin slotshøvding –" stammede stadsfogden.

"Hvad han har befalet sine tjenere eller ej, taler jeg ikke om her!" afbrød kongen ham: "hin opsætsighed skal han selv eller slotshøvdingen stå mig til ansvar for. Mon hvo har befalet eder at tilsidesætte lydigheden mod mine udsendinge?"

"Slotshøvdingen, i hr. junkerens og eders eget navn, herre konge!" svarede stadsfogden, "dog det bud kunne vi ikke anse for sandt eller adlyde, da marsken med eders fuldmagt befalede os det modsatte; efter en kort betænkning blev der også ydet ham og hans folk hvad han fordrede, uagtet det kom os alle dyrt at stå –"

"Hvad!" udbrød kongen heftigt, "har man siden straffet eder, for I dog adlød mit bud?"

"Vi klager ikke, Eders Nåde! mindst over eders egen høje slægt og det herskab, I har givet os. Hvad uret, der er os tilføjet, er kun ringe mod vor sorg og forsmædelse, hvis vi har pådraget os vor ædle landsherres og konges ugunst."

"I har lidt uret for jer troskab imod mig? og jeg skulle endda kunne vredes på eder, brave borgere!" sagde kongen nu pludselig bevæget, "ved alle hellige mænd! så fortjente jeg ikke at eje en tro og hengiven sjæl mere iblandt jer. Hvad uret, I har lidt, skal blive jer erstattet. Vi er kommet hid for at fordre regnskab for, hvad her er sket. Hvor er junkeren?"

"Vi ved det ikke, stormægtigste herre!"

"Hvor er da hans slotshøvedsmand? Hvi kommer han ikke hid for at modtage os?"

"Han påstår at have befalinger, herre konge! som er så utrolige, at vi ikke tør nævne dem."

"Hvad! hvo tør befale her, når jeg selv er til stede?" udbrød kongen heftigt. "Dog nej, det er umuligt!" tilføjede han roligere og betvang sin heftighed. "Den mand må være syg eller afsindig. Rid til slottet, grev Henrik! meld min ankomst! jeg vil overnatte der med mine riddere og hundrede mand. I sørger for det øvrige krigsfolk, stadsfoged!"

Grev Henrik satte sig straks i bevægelse og red med et lidet følge ned mod slottet.

"Stormægtigste herre konge!" vedblev stadsfogden med ængstelig røst, "mit og mine medborgeres liv og gods står til eders og landets tjeneste; men fortørnes ikke på os, herre konge, for hvad vi ikke har kunnet hindre! Slotsporten er lukket; vindebroen er trukket op; der er opstillet krigsfolk og blider på ringmuren; slotshøvedsmanden har forkyndt os, at han har befaling til at skyde byen i brand med gloende stene inden fire og tyve timer fra det øjeblik den belægges med eders krigsfolk."

"Raser han!" udbrød kongen. "Nu vel, så bort med al skånsel! Vi vil se, hvo her er herre. Til hest, mine mænd! – I står under vor egen kongelige beskyttelse, brave borgere!" sagde han til stadsfogden og byens ældste: "Bliver her svedet et halmstrå over eders hoveder for min skyld, skal det erstattes dyrt; enhver oprører vil jeg strengelig straffe, hvor højt han end bærer sit hoved."

"Ære for kongen! for Erik, kongen hin unge!" råbte stadsfogden og svingede sin hat, og dette, af en folkesang hentede, almindeligt bekendte hyldestråb blev gentaget af den hele borgerskare, idet man svingede med huer og hatte.

"Nu plads, børn!" bød kongen og tumlede sin hest. "Jeg vil se, hvo der vover at lukke den port, vi vil ind ad!"

"Tillad mig at standse eder et øjeblik, Eders Nåde!" sagde markgreven af Brandenborg, der atter havde svunget sig i sadlen og nu red hastigt hen mod kongen med blottet hoved. "Inden I foretager eder noget voldsomt skridt, ønsker jeg, som eders gæst og som en upartisk ven både af eder og eders fyrstelige hr. broder, et øjebliks samtale med eder uden vidner –"

"Vel, det skal ikke nægtes eder, hr. markgreve! Til side, mine venner!"

Alle bortfjernede sig, og markgreven vedblev i samme ærbødige stilling, med den høje fjerhat i hånden:

"Eders herre broder har æret mig med et venskab, som gør mig det til pligt at tale hans sag i dette øjeblik, da han selv er fraværende. Hvad her er sket og fremdeles nu sker mod eders vilje, har unægtelig udseendet af opsætsighed; men det kan umuligt være efter eders herre broders befaling; dertil – undskyld denne ytring! – dertil agter jeg ham i det mindste meget for klog. Vort inderste sind må en højere sjælekender bedømme; hvorledes vi vil trække vore store tavlbrikker, må selv vore bedste venner ikke indbilde sig at vide; dog – jeg går i borgen for junker Christopher i denne sag, indtil han selv kan fremstille sig for eder og retfærdiggøre sig. Jeg tilbyder mig at opsøge ham og bringe ham til eder. Han må sikkerlig være på

Holbæk slot eller på Samsø. Vil I love mig så længe at opsætte ethvert voldsomt foretagende og i det højeste kun holde slottet belejret?"

"Vel, hr. markgreve! I fire og tyve timer vil jeg vente ham, men ingen time længere. Til i morgen ved denne tid vil jeg tæmme min billige harme og med sværdet i skeden blive uden for den port, man her formasteligt har vovet at lukke for mine øjne; men inden jeg hører det andet *Ave* hos de fromme gråbrødre hist, skal slottet være i min magt; det lover jeg ved alle hellige mænd, så sandt jeg her er herre og vil nævnes konge i Danmark!"

"Det er et ord, Eders Nåde!" svarede markgreven rask efter et øjebliks betænkning: "Står jeg ikke inden et døgn med eders retfærdiggjorte herre broder for eders øjne – så lad det smukke slot hist gå op i flammer eller tag det med stormende hånd! Grev Henrik har sagtens stor lyst til at vise jer sin manddom og krigskunst – men så har jeg dog gjort hvad jeg kunne og vist eder begge, som jeg håber, at I har haft en ven til gæst."

"I har mit ord, hr. markgreve! Jeg vil vide eder tak, hvis eders gode hensigt opnås. Ser I hvor skyggen hist falder fra det midterste kirkespir over klostertaget? Det betegner grænsen i morgen for min tålmodighed. Gud og vor hellige frue med os alle!"

Dermed slog han op med den højre hånd og hilste markgreven, idet han sporede sin hingst og fo'r frem i spidsen for sin krigerskare. I stærkt trav red nu kongen med sine riddere ned ad bakken mod slottet, mens markgreve Valdemar, med sit lille følge af tyske og danske væbnere, fo'r i fuldt firspring hen ad vejen til Holbæk.

Da kongen nåede Kalundborg slot og selv så vindebroen draget på og den vel befæstede borg i fuldkommen forsvarsstand, fo'r et harmblus over hans kinder, hans hånd greb uvilkårligt til sværdheftet, og han var et øjeblik nær ved at glemme sit løfte og rive sværdet af skeden. Grev Henrik tumlede utålmodigt sin stridshingst uden for den yderste befæstning og ventede endnu svar på det budskab, han i kongens navn havde ladet tilråbe den yderste borgvagt.

"Mageløse dumdristighed!" udbrød kongen. "Ved man, jeg er her selv, og tøver endog med svar, hvor man kun har at tie og adlyde?"

"Man giver sig gode stunder, herre konge!" sagde grev Henrik. "Det er en frækhed uden lige. Befaler I, der straks skal blæses til storm? Sværdet brænder mig i hånden."

"Endnu ej!" svarede kongen og tog hånden fra sit sværdhefte.

I det samme lød der en trompet fra den yderste skanse, og på murtinden fremtrådte en høj, bevæbnet kriger med tilsluttet hjelmgitter: "Slottet åbnes ikke for nogen mand, der fører våben og værge!" råbte han med en barsk stemme, der dog syntes tvungen og skælvende: "Det skal forsvares til det yderste mod ethvert angreb; det er vor højbårne junkers strenge bud."

"Afsindige!" udbrød kongen, og grev Henrik gjorde mine til et heftigt svar.

"Intet ord mere, greve!" sagde kongen med et strengt vink. "Vi nedlader os ikke til videre ordskifte med oprørere og majestætsforbrydere. I belejrer straks slottet på alle kanter og gør alt rede til storm! I et døgn må dog intet spyd udkastes. Vover oprørerne at opfylde de dumdristige trusler mod byen, skal der kun sørges for at redde og slukke. Hændes der noget,

vil jeg vide det straks. I gråbrødreklosteret træffer I mig til enhver time. Gud befalet!"

Med disse ord vendte kongen sin hest og red med en del af sit følge ind i det store franciskanerkloster tæt ved slottet. Her stod guardianen og alle klosterbrødrene med de blottede, kronragede hoveder i to rækker foran stentrappen i klostergården. Den gamle, udtærede guardian bar, som alle hans ordensbrødre, en fattig, askegrå kutte med kabudsen på ryggen og en grov strikke om livet. Uagtet vinterkulden gik de alle uden sko og strømper med træklodser under de nøgne fødder. De modtog kongen med umiskendelige tegn på frygt og uro.

"Vær frimodige, I fromme mænd!" sagde kongen med mild røst, idet han svang sig af hesten og venligt gengældte deres hilsen og guardianens andægtige tale. "Jeg kommer til eder som eders ven og beskytter. Vil Gud og vor kære frue, skal der ingen ulykke vederfares eders kloster eller denne vor gode, tro stad. I kan jo ikke gøre for, at vor broder junkeren har sat et dårekistelem her til slotshøvding; for vi håber til Gud og den stærke St. Christoph, at vor kære hr. broder ikke selv er gået fra vid og sans. Jeg vil forvente ham her til han kan have budskab om mit komme og selv give forklaring i denne sag. Er her fare på færde, vil jeg dele den med jer. Nu agter jeg kun at se, om eders gæstehus og refektorium kan udholde dette uventede gæsteri; det skal imidlertid forud blive klosteret godtgjort."

"Stormægtigste herre!" svarede guardianen, "fordærv os ikke ved nogen verdslig godtgørelse den glæde, I nu skænker os i vor frygt og bævelse! Armod er, som I ved, vor hellige ordens første regel. Vil I værdiges at dele de bodfærdiges nødtørftighed, ædle

herre, så tvivl ikke på vor redebonhed til at undvære og meddele uden gengæld, og frist os ikke til at modtage, hvad den hellige Franciscus selv strengelig har forbudt os at røre ved!"

"Nu, så strengt går det vel ikke til her," sagde kongen med et godmodigt smil, idet han trådte ind i klosterets store gæstehus og så døren åben til refektoriet, hvor et bord med tarvelige fastespiser stod dækket til klosterbrødrene, men et større med vinkander og kraftige kødspiser blev beredt til de fornemme, verdslige gæster. "Her kommer vi dog ikke til at lide nogen mangel," vedblev kongen, "her finder vi jo ikke blot det nødtørftige, men Guds gaver næsten til overflod."

"Hvad vi kan byde eder, har borgerne hidsendt. Hvor Herrens salvede indtræder, bringer han velsignelse med sig!" svarede guardianen og nejede med de korslagte hænder over brystet.

"Velsignelse?" gentog kongen, og der fo'r pludselig en mørk sky over hans pande. "Hm! også når han er overantvordet til Djævelen og til kødets fordærvelse, ærværdige fader?" spurgte han bittert med sagte røst, idet han drog guardianen til side og betragtede ham med et skarpt, prøvende blik.

Den gamle klosterherre blegnede ved disse kongens ord og slog uvilkårligt et kors for sig, idet han drog et dybt suk. "Den hellige kirke forkynder os absolution selv for dødssynder og retfærdiggørelse formedelst nåden og omvendelsen," sagde han og foldede sine magre hænder, "men dens forbandelse falder kun i sandhed på den ryggesløses og ugudeliges hoved."

"Men når nu din ærkebisp, den danske kirkes fyrste, af hævn og vrede har erklæret din konge for en sådan ryggesløs?"

"Var I det i sandhed, min herre og konge! ak ja, da måtte jeg gentage slig forfærdelig dom i mit hjerte, om det så brast

derved, og om eders fortørnelse så knuste mig," svarede den gamle med dyb alvor og knugede de foldede hænder mod sit bryst, "men Herren befri min sjæl for delagtighed i de hævngerriges råd og de uretfærdiges domme! Kirkens myndighed er visselig stor, høje herre!" vedblev han, "men hævnen og dommen er Herrens, ligesom nåden er hans for den bodfærdige. Os er givet magt til at opbygge, men ikke til at nedbryde; vi formår intet imod sandhed, men alt for sandhed. Farer en biskop selv i vor rettroende kirke vild og misbruger kirkens myndighed imod Guds ord, er det ingen klerk eller kristen tilladt at give ham bifald, siger den hellige Augustinus."

"Rigtigt, fromme fader! det er også min mening og min trøst – det har også den lærde magister Peder sagt mig. I frygter altså ikke for, at jeg bringer forbandelse eller onde ånder med mig over denne tærskel?"

"Nej, visselig!" svarede guardianen højtideligt med opløftet hånd og blik: "Jeg ved, min ædle herre og konge er ingen ryggesløs og ugudelig, som foragter bod og fromme gerninger, eller hvem der i kraft af ordet er tilladt at overantvorde til kødets fordærvelse for sjælens evige frelse; jeg ved derfor også, at afgrundens fyrste ingen magt kan have over eders dyrekøbte sjæl, og at ingen syndig forbandelse kan udslette Guds fred af eders hjerte eller den hellige salve af eders kronede hoved."

Ved disse guardianens ord var en mild bevægelse synlig i kongens åsyn. "Velsign mig, fromme fader!" sagde han med dæmpet røst: "I sagde der et ord, som trængte mig til sjælen."

"Den forsonede og alforbarmende Gud bevare eder liv og krone og frem for alting sjælens dyre fred!" bad guardianen og lagde sin knokkelhånd på kongens bøjede hoved. "Såfremt I selv

er forsonlig og barmhjertig," tilføjede han med eftertryk og et gennemtrængende blik.

"Hm! forsonlig?" gentog kongen og løftede hastigt sit hoved, "også mod oprørere og majestætsforbrydere?"

"De trænger visselig mest til barmhjertighed!" svarede guardianen. "Vredes ikke, herre konge," vedblev han sagte, dog med vægt: "Der er et helligt ord, som i dette øjeblik trænger sig underligt frem på min læbe: Synder din broder mod dig – står der skrevet – da straf ham! men omvender han sig, da tilgiv ham!"

"Men når han nu ikke omvender sig?" spurgte kongen og betragtede guardianen med et studsende blik.

"Så bed for ham, til det sker, at din moders søn ikke skal fortabes, og for din egen freds skyld!" hviskede den gejstlige. "En fornærmet broder, siger Salomon, er hårdere at overvinde end en fast stad, og trætter er som en stang for et palads."

"Men faste stæder kan styrte og oprørernes paladser kan sprænges!" udbrød nu kongen pludselig opfarende i streng tone, og hans milde, bevægede åsyn blev formørket. "Den vise kong Salomon har også lært mig at stole mere på en fuldtro ven end på en falsk broder. Har ikke en profet en gang sagt til sit folk i en svigfuld og fordærvet tid, som vores: lider ikke på nogen broder! for hver broder skuffer visselig? Jeg ville ønske, den hellige mand havde uret. Men nok om det!" afbrød han hastig den alvorlige samtale, "lad os nu tænke lidt på det verdslige og ikke foragte legemets pleje! Vi har redet en lang vej i dag for at lukkes ude af vort eget slot her."

Med disse ord gik kongen med stærke skridt ind i refektoriet. Guardianen fulgte ham tavs med bekymret mine.

Klosterbrødrenes glæde over kongens fromhed og mildhed syntes noget formindsket.

10

Kalundborg slot blev nu formelig belejret, og den krigskyndige grev Henrik af Meklenborg forsømte intet af, hvad der hørte til at forberede en storm, for så vidt han med så liden en krigsmagt og uden belejringsmaskiner var i stand til det. Inden sol gik ned så han imidlertid sin styrke forøget, idet drost Aage med sine hundrede ryttere fo'r ind i byen og stødte til ham uden for slottets ringmure. Så snart drosten havde sørget for sine folk og aftalt det fornødne med grev Henrik, begav han sig til gråbrødreklosteret, hvor han øjebliklig blev indladt til kongen i librariet.

Her sad den unge konge helt tankefuld i guardianens lænestol ved et egebord med en stor, glosseret bibel tillige med den hellige Augustinus og flere kirkefædres skrifter opslået for sig. Han holdt et håndskrift af mester Petrus de Dacia i hånden, som han ivrigt satte mærker i og syntes at sammenligne med de opslåede steder i skriften og hos kirkefædrene. Ved siden af de gudelige skrifter lå imidlertid også tre verdslige bøger, med røde, sirlige fløjlsbind, som kongen selv havde bragt med sig; det var de berømte ridderdigte *Ivain* og *Tristan,* i Hartman af Aues og Gottfried af Strazburgs behandling, så vel som *Florez og Blanzeflor*s eventyrlige historie, der var alle elskende ridderes og damers yndlingsdigt.

Da drost Aage trådte over tærsklen, stødte kongen bordet til side og sprang hastigt op.

"Aage! min kære Aage! ser jeg dig endelig igen!" udbrød han glad og gik ham med åbne arme i møde, men standsede

forbavset, idet han betragtede ham nøjere. – "Er det dig selv!" vedblev han, "hvor ser du dog afpillet ud! Ja, du har været i morderhænder. De fordømte fredløse!" råbte han forbitret og stampede, "hvi har jeg ikke udryddet dem af jorden!"

"Tænk ikke mere på det, min ædle konge!" sagde Aage. "Jeg er nu karsk igen og til eders tjeneste."

"Kom, hvil dig! Du har anstrengt dig over evne. – Mester Peder har altså bragt dig brev og budskab?"

"Alt er sket som I påbød, min konge! skønt jeg frygter, det var et skridt –"

"Lad det være min sorg, Aage! fandt du modstand?"

"Holbæk slot er i eders magt. Det kostede ingen blodsdråbe, men vakte stor glæde på slottet."

"Godt! og junkeren?"

"Jeg så ham ikke; man vil dog sige, han var der, men undveg."

"Slette tegn, Aage! en tro lensmand var blevet og havde fordret strengt regnskab for din bemyndigelse. Han spurgte ej engang om grunden til min vrede? Han vovede ej engang et harmfuldt ord om uret og voldsom fremfærd?"

"Han lod sig aldeles ikke se; han må have fattet mistro."

"Hm! således flyer ingen fyrste fra sit slot, når han ej ved sig skyldig. Hvor kan jeg også tvivle? Opsætsigheden her og hans skændige ytringer til Brunke –"

"Hvad her endnu er sket kunne dog være en ulykkelig misforståelse, min konge!" bemærkede Aage, "og den underfundige Brunke kan ingen lide på –"

"Vel! Christopher må rede for sig, hvis han mægter det! Ved alle hellige mænd! jeg gav gerne hælvten af mit liv, kunne jeg sige i sandhed: jeg har en broder! Dog Gud almægtigst og vor

hellige frue ske tak! en fuldtro ven har jeg endnu og min elskede Ingeborg og et tro, kærligt folk. – Hvad har jeg at klage!"

Med disse ord lagde kongen sin arm fortroligt på Aages skulder, og der blinkede en tilbagetrængt tåre i hans blå, kraftige øjne.

"Siden vi sås sidst, min kære Aage!" vedblev han med fast og rolig stemme, "er jeg blevet en bandlyst mand som du; men det forfærder mig nu ikke mere. Jeg havde længe tænkt det; nu ved jeg det: Ingen kan fordømme os uden den almægtige og retfærdige; men han vil det ikke: for han er barmhjertig, ser du. Den, der tror på frelsen og forbarmelsen, Aage! – han har den, trods al verdens prælater og bisper."

"Forsynd eder ikke, min ædle konge!" udbrød Aage med urolig bekymring: "Jeg har også fundet fred i min sjæl og et værn mod de onde ånder, jeg blev overgivet til; men det var ikke i trods: det var i kærlighed, herre konge! og i et håb, som indeslutter den hele, store himmel."

"Et sådant håb har jeg også, min Aage! – og kærlighed – det ved du kun lidt hvad er, du, som ingen Ingeborg har; min kærlighed er vel så stor og mægtig som ridder Tristans eller den kække Florez': jeg vover til sidst at bryde en lanse for min Ingeborg med paven selv og hele kleresiet, når galt skal være."

"For Himlens skyld! min kæreste herre og konge! betænk dog –"

"Jeg har betænkt meget, Aage! og det vigtigste først," Afbrød kongen sin urolige ven alvorlig og ivrig; "vor saligheds sag er for vigtig til, at den skulle være afgjort med et myndigt ord af bisp eller pave, helst når det ord hedder, som til dig og mig: du er fordømt; du er overgivet til den onde! Nej, bi! – hvor står det

skrevet, noget menneske har den magt? – jeg troede det aldrig ret; men det ved jeg nu: den himmelske nåde og barmhjertighed, jeg tror på, kun den kan frelse mig og os alle. Kom! jeg skal vise dig det! den lærde magister Petrus har skrevet mig det op; kirkens hellige fædre bevidner det – og, hvad der er mere – Guds eget urokkelige ord. Dog – det bliver for vidtløftigt. Tro mig kun, Aage! ingen ærkebisp, end ikke paven i Rom – kan fordømme os. Vil kirken forstøde de troende, er det ikke vor kirke længere, ikke den rette og sande. Kunne Djævelen lukke os alle stenbyggede kirker i verden, stod der os dog en kirke åben, som ingen djævel kan lukke, og se, den er alle vegne, hvor to ærlige sjæle er forsamlede i Herrens navn. Se, så klog er jeg blevet, Aage; det er kætteri for dem i Rom, og man ville vel dømme mig til bålet, hvis man vidste det; dog så klog er jeg også, at jeg kan tie med det. Du skal kun vide det, og min Ingeborg, og hvem der har min udødelige sjæl og min salighed så kær som I."

Aage tav og så forbavset på ham.

"Også for land og rige er jeg tryg," vedblev kongen: "Med Guds hjælp skal jeg trodse både band og interdikt, både oprørerne og de fredløse, uden at nogen skal krumme et hår på mit eller mit folks hoved."

"Men afbigtsbrevet til den hellige fader, det bliver dog visselig nødvendigt, min konge! I ærkebispens sag må dog for en stor del forsonlighed og nåde gå for ret."

"Nej, Aage! Ret fordrer jeg kun, ingen nåde af mennesker, og i denne sag skal ingen vente nåde af mig. Lad paven dømme mellem mig og Grand! Urettens hemmelighed skal komme for dagen, så sandt der er retfærdighed til under solen! Har jeg selv

uret i noget, som vel kan være – nu vel, så er det tids nok at tænke på bod og bøder, når dommen falder."

"Men dispensationen –"

"Den vil jeg til nød undvære. Hvad der er tilstået hundrede andre kan ikke nægtes kongen af Danmark! nægtes det, er det uret; men den uret vil jeg ikke underkaste mig. – Dog, sæt dig, min Aage! intet ord mere om alle de fortrædelige sager! Min sjæl er træt af at tænke på det. Kom!" vedblev han muntert, "nu skal du høre et elskovsdigt! Min kære Ingeborg har selv afskrevet det til mig. Hertuginde Euphemia har sendt hende det fra Norge; det vil snart blive udsat både på norsk og svensk. Der skal du se, hvad en ridderlig elsker kan gå igennem og hvorledes lykken og Vorherre dog altid er med alle tro og standhaftige elskere."

Nu satte kongen sig til bordet og læste med begejstret røst i eventyret om *Florez og Blanzeflor*, som Aage dog allerede kendte.

"Tristan holder jeg rigtig nok mere af," sagde kongen, "og vore egne gamle elskovssange synes mig langt smukkere; men denne bog tager jeg nu dog helst i hånd; tænk! hvert ord har hun afskrevet med sine nydelige fingre."

Det blev imidlertid aften. Det ringede til Ave, og kongen gik med Aage til klosterkirken, hvor han deltog i gråbrødrenes og folkets andagt, der dog ikke var så rolig og uforstyrret som sædvanlig.

Natten faldt på. Ved hver time steg spændingen i byen. Der var en ængstelig stilhed. Der skinnede lys i alle huse; ingensteds syntes man at sove. Omkring det belejrede slot lød kun skildvagternes skridt og klirrende våben. Hist og her lyste der et vagtblus i den kolde vinternat. Tavse krigsmænd i store

kapper klyngedes om dem. Uden for klosteret holdt drost Aages ryttere vagt. Af og til red drosten med grev Henrik omkring slotsmurene, hvor man hørte en dæmpet klang af våben og færdsel med blider og svære forsvarsmaskiner.

Efter Aages råd var der også udsat vagter på den almindelige skibsbro sydost for slottet og på det gamle søtårn på den nordvestlige udkant af byen, hvor der også var et landingssted tillige med en gammel, nu forladt og forfalden befæstning; dette punkt anså han i særdeleshed for vigtigt, når man ville afskære enhver mulig forbindelse med slottet. Ved midnat stod Aage selv ved hint gamle, afsides søtårn i det stille, klare stjernelys og så ved grev Henriks side ud over bugten, mens de overvejede fra hvilken side slotsmuren bedst kunne bestiges. Da blev Aage en lille fiskerbåd va'r, som lå næsten skjult under det forfaldne bolværk ved søtårnet, og lige som han ville gøre grev Henrik opmærksom på den, så han, bag en halvt omstyrtet murpille tæt ved sig, et hoved titte frem med en lodden hue og en stor skramme, lig et hareskår, mellem næse og mund. Det spejdende hoved drog sig straks tilbage bag pille-ruinen, og Aage troede at have kendt den som stimand og mordbrænder berygtede lollandske rømningsmand, Ole Ark, som man ofte havde været på spor efter og som man troede havde været behjælpelig ved ærkebispens flugt. Uden at betænke sig længe, gav han grev Henrik et vink og drog sit sværd; men i samme øjeblik sprang karlen ud fra sit skjul bag murpillen og flygtede ned mod bolværket til båden.

"Stands ham!" råbte Aage til den yderste skildvagt, der stod med sin lanse i hånden, med ryggen lænet mod bolværket, og så ud mod et fjernt skib, uden at bemærke flygtningen.

Ligesom drostens røst nåede lanseknægtens øre og han ville vende sig om, følte han et dolkestik i ryggen og tumlede til jorden med et smerteligt skrig, mens rømningsmanden fo'r ham forbi med den blinkende daggert i hånden og sprang i båden.

Flygtningen havde allerede åren fat og ville støde fra land; men da mærkede han først, at han i skyndingen havde glemt at løsne tovet, der bandt båden til bolværket. Mens han nu i fortvivlet anstrengelse gjorde et par utilstrækkelige hug på tovet med sin daggert, stod Aage og grev Henrik lige for ham med deres dragne sværd. Grev Henrik greb hastigt det halvt overhuggede tov og drog båden helt op mod sig; den fortvivlede flygtnings daggert fo'r blinkende imod ham; men for et slag af drostens sværd faldt dolken tillige med stimandens hånd i søen, og med et forfærdeligt brøl styrtede den sårede rømningsmand om i båden.

På grev Henriks råb ilede alt flere lanseknægte til fra søtårnsvagten, og snart bar de fangen bundet til søtårnet, efter at de dog først, på drostens befaling, havde bundet en kappe om hans håndløse arm, for at han ikke skulle forbløde sig. Den farlige sårede lanseknægt blev også bragt til tårnet, og mens der sendtes bud efter en badskær blev den fangne stimands klæder nøje undersøgt. Foruden et afladsbrev, et paternosterbånd og en del kostbare kirkeklenodier, der lod til at være ranet gods, fandtes der en mængde beg, svovl og andre brændbare sager hos ham, og i drættet på hans hue fandt man en nøgle og et lønbrev omhyggeligt skjult. Af den dånede forbryder var der for det første ingen bekendelse at vente. Drosten forvarede nøglen og brevet og gik med grev Henrik til det nærmeste vagtblus.

Her åbnede han lønbrevet og læste det sagte.

"Til Ingen!" stod der. "Adlyd og ti! Eller du er dødsens. – Vov det yderste! – skån ikke byen! – skjul eller brænd papirerne i nødsfald! – hold falddøren beredt! – Lad hans sejr blive hans undergang! jeg svarer for følgerne. Overbringeren kan bruges til alt, brænd straks dette lønbrev – fra Ingen!"

Drost Aage havde tillige med kongen og prins Christopher lært den endnu temmelig sjældne skrivekunst af en kannik under drost Hessels opsigt, og han troede med forfærdelse i de fordrejede skrifttegn at genkende prins Christophers tunge hånd. Han forvarede brevet hastigt og var blevet dødbleg.

"Nå, hvad læste I for runer der, hr. drost?" spurgte grev Henrik. "I befinder jer ikke ret vel, tror jeg."

"Dette lønbrev skulle visselig være bragt slotshøvdingen," udbrød Aage heftigt, og blodet fo'r atter til hans kinder. "Det er fra ingen og til ingen; dog – jeg tror at forstå det."

"Lad se, hr. drost! det er dog intet hemmeligt elskovsbrev? – Karlen var en spejder og forræder."

"Så sandt min ædle konges sjælero er eder kær, hr. greve!" svarede Aage spændt og greb hans hånd, "så lad denne usalige løndom være min alene! Så meget vil jeg betro eder: det synes at angå kongens ulykkelige familieforhold; dog selv med denne min gisning beder jeg eder tie. Her er intet bevis mod nogen, kun en mistanke, en ulykkestanke – men den må ledes til et modsat mål! – Den må tilintetgøres!"

Med disse ord greb han i sin barm og kastede brevet i vagtblusset.

"I er forsigtig, drost!" sagde grev Henrik og rynkede panden. "Eders mørke statshemmeligheder forlanger jeg ikke at indvies

i. Som drost må I bedst vide, hvad her skal dølges eller åbenbares. Jeg spørger kun som krigsmand og belejrer: skulle det lønbrev, I der vel ilsomt tilintetgjorde, være bragt ind på slottet, som I selv mener, må her da ikke gives en hemmelig indgang? Kunne den findes, var det os vigtigt. Uden belejringsmaskiner kan det blive os et svært spring nok at komme over ringmuren."

"I har ret! Her *må* gives en løngang!" udbrød Aage pludselig med glinsende øjne. "Jeg har en formodning – jeg får et indfald: her går et sagn om en løngang fra søtårnet. Fangen må vise mig den. Jeg vil selv bringe lønbrevet, ikke som det stod hist i flammen og som nu kun den alvidende skal se det – men som en forsonende ånd vil skrive det om i min sjæl."

"Godt! Jeg følger eder med mandskab."

"Nej, greve! det er umuligt. Kongens stolthed er oprørt; han foragter overrumpling; han vil og må ind gennem porten eller over den stormede mur, og begge kan vi ikke her undværes. Findes løngangen, vil den vist også være vanskelig at komme igennem selv for en enkelt og våbenløs."

"Så lad det eventyr fare, drost! for én er det for voveligt."

"Jeg vil dog vove det," sagde Aage bestemt efter et øjebliks betænkning, "men ingen skal følge mig, og ingen må vide det; selv ikke kongen. Er jeg her ikke inden i morgen middag, så meld kongen, at jeg formodentlig sidder fanget på slottet eller har noget for, hvorved jeg kan være ham og eder alle gavnligere, end selv i spidsen for stormløberne! Jeg stoler på, I leder angrebet efter aftale. Lykkes det, så lov mig kun ét, kække greve! Lad kongen ikke sætte sin fod uden hvor grunden er undersøgt og befunden ærlig! og – skulle I se mit akselskærf

vaje noget sted, da tro ikke freden, og lad kongen ikke nærme sig et sådant sted!"

"Ha, ha!" sagde grev Henrik højrøstet og klappede Aage på skulderen, "det var altså den løndom, I ville beholde for jer selv? I kunne lige så godt have ladet mig læse brevet, min hemmelighedsfulde hr. statsmand! Vi kan altså vente faldgruber og slige rævestreger? Godt! når man kun har nys om sligt, har det intet at betyde. Ha! den højbårne hr. junker, det er dog en nederdrægtig forræder – at stræbe sin konge og sin broder og en sådan konge og broder efter livet!"

"For Gud i Himlens skyld! hvo siger det, ædle greve?" udbrød Aage forskrækket med sagte stemme, "I råber jo så højt, som I ville vække al verden med, hvad ingen må høre. Lad det ulykkesord aldrig komme over eders læber! Jeg siger eder jo, det er kun en gisning, en gruelig mistanke; det ville sønderrive kongens hjerte, kom det ham for øre; det blotte rygte kunne fremkalde frygtelige, blodige optrin og bringe den største ulykke over landet og kongehuset."

"Jeg billiger eders forsigtighed i denne sag, ædle drost!" svarede grev Henrik alvorligt og med dæmpet røst, idet han så sig om med et skarpt blik. "Vær rolig! her kan ingen have hørt os. Der har I min hånd! hvor et ord kan gøre så store ulykker, skal det visselig aldrig komme uden for mine tænder. Men slå hint forvovne eventyr af hovedet! Det kan koste eders liv og til hvad nytte!"

"Et kostbarere livs redning!" sagde Aage. "Jeg må have vished i denne sag: skal jeg vogte kongens fod for lønlige faldgruber, må jeg kende dem selv først. Gud være med jer! – Farvel! – Den,

der i to år var bandlyst," vedblev han med bevæget røst, "har lært at trodse stimænd og djævle."

Vagtblusset oplyste hans blege, noget sværmeriske ansigt, og det var som der udgik et mildt lys fra hans åsyn, idet han hævede de mørkeblå øjne mod stjernehimlen.

"Følg mig ikke!" tilføjede han; "jeg tror på den himmelske velsignelse og de gode ånders magt, ser I, og så må den jordiske forbandelse forstumme og de onde ånder styrte i afgrunden."

Med disse ord trykkede han heftigt grev Henriks hånd og gik med hastige skridt tilbage til søtårnet. Grev Henrik rystede på hovedet og så efter ham med et deltagende blik, men fulgte ham ikke.

11

Det gamle søtårn lå temmelig langt fra slottet i den næsten øde del af byen tæt ved stranden. Det var et rundt, af kampesten opført vagttårn, med skydehuller i muren og med en vægtergang for oven mellem de skanseformede tinder. For neden var der to hvælvede stenstuer, hvoraf den ene brugtes til vagtstue i krigstid, den anden til at hensætte de druknedes lig i til de blev begravet. Tårnet brugtes fornemmelig til at udhænge lygter på om natten i storm og uvejr, for at vejlede de søfarende ved indløbet i bugten. I vagtstuen traf drost Aage den dødeligt sårede lanseknægt, som var nær ved at opgive ånden under sårlægens pleje og en gejstlig mands bønner. En gråbroder, som var hentet fra klosteret, var i færd med at give ham den sidste olie. På et bord lå der en pergaments-lap, hvorpå den fromme franciskaner nylig havde opskrevet den døendes sidste vilje. En tranlampe hang på den smudsige mur og oplyste stenhvælvingen og den alvorlige dødsscene. Med et deltagende blik til den døende krigsmand forlod Aage vagtstuen, næsten uden at blive bemærket, og åbnede døren til den såkaldte ligstue, hvorfra der, efter sagnet, i Esbern Snares tid havde været nedgang til en underjordisk vej, og hvor Aage formodede at finde den formentlige løngang til slottet.

I denne skumle og for spøgeri berygtede ligstue var den fangne morder bragt ind. Ved badskærens hjælp var han kommet til live og forbundet; men han talte vildt og rasende. Man havde bundet ham til de druknedes ligbænk, der tjente ham til løjbænk; og alle havde forladt ham med gru og afsky.

Da drost Aage trådte ind til ham i ligstuen, faldt skinnet af en gul hornlygte, der hang i loftet, på morderens blå, opsvulmede ansigt med hareskårsskrammen og de hæslige hugtænder; han lo grueligt og skar tænder, som et vildt, lænket dyr.

"Kommer du der, du bandlyste kongehund!" mumlede han og rakte tungen ud af den frådende strube, "så er du nu også død og fordømt? Det er dog en smule trøst mellem djævle. – Nu bides fiskene om min næve på havsens bund, mens jeg ligger lig her i Helvedes forstue. – Det var din skyld, du blege dødning med St.-Jørgens-sværdet! – Jeg var dog bange, du var sluppet fri, for din dumme fromheds skyld og for din hundetroskab."

"Hvi så?" spurgte Aage og sattes i en underlig spænding ved halvt at gå ind i den rasendes mørke fantasi, "hvor kunne du tro, at en bandlyst mand kunne undgå fordømmelsen?"

"Ser du, kammerat!" hviskede den bundne stimand og stirrede vildt hen for sig, "den samme hellige mand, der overgav dig til den Onde, han gav mig brev og segl på Himmeriges rige. Det ligger der i min vams; Satans barber skar den nys af mig; og brevet var løgn, som al dyd og fromhed i verden. Kunne den hellige mand give mig et falsk brev på saligheden, kunne han vel også have gjort falsk regning med din sjæl. – Det glæder mig dog, han duer til noget," vedblev han og lo fælt, "det har jeg altid tænkt: forbande kan de sorte karle langt bedre, end de kan velsigne. Men hvem gjorde det af med dig? Den hånd, der skulle have gjort det, er Fanden i vold – hu! der bed en sulten fisk mig i neglerødderne –"

"Hvem var lønbrevet fra? og hvem skulle du have bragt det?" spurgte Aage nu pludselig med streng røst og skræmmende

myndighed, "bekend sandheden! og det skal gå dig bedre, end du har fortjent, elendige!"

"Også når jeg bryder den største ed, jeg svor?" mumlede stimanden, "nej, strenge herre! lad den Onde tage hvad hans er, og Ole Arks syndige sjæl med, når galt skal være! Jeg har sendt mangen fordømt kætter og bandlyst mand til Helvede, vel også en og anden brav karl til Himmerig; men skal jeg nu selv gå Fanden i vold, skal det være som en rettroende kristen, og ingen skal sige mig på, jeg brød mit svorne ord, om det så var til den livagtige Satan."

"Sig mig vejen, du skulle gå! er den her?" vedblev Aage og så sig om i den skumle stenstue.

"Vejen til min herres hule?" mumlede den bundne stimand og grinte, "leder du efter den, kammerat? Tag dig i agt, du ikke brænder dig på den!"

"Altså her dog!" sagde Aage ved sig selv og så sig endnu opmærksommere om, "og her er nøglen, ikke sandt?"

Med disse ord fremtog han den gamle rustne nøgle, der var fundet tillige med lønbrevet i stimandens klæder.

"Rigtigt, kammerat! Nøglen til Helvede!" gentog den afsindige morder og lo hæsligt.

Aage undersøgte nu hele hvælvingen, men så intet spor til nogen kælder eller nedgang. Gulvet var brolagt med store kampestensfliser. Han stampede flere steder og fornam endelig en hul lyd og en klang af metal under stengulvet. Han tog lygten af jernkrogen i lofthvælvingen og satte den på gulvet. Da opdagede han en stor, løs sten, som kunne tages op, og hans formodning stadfæstedes; den løse sten skjulte en fast tillåset jernlem, der dog næsten syntes for liden til nedgang for et

menneske. Han prøvede nøglen, og den passede. Han åbnede lemmen; en rå, fugtig kælderluft steg ham i møde fra en bælgmørk grube, hvortil en stige førte ned i den skjulte dybde.

Under disse undersøgelser lå den rasende morder på ligbænken og grinte med fordrejet ansigt. Aage stod betænkelig ved åbningen og overvejede sit vovelige foretagende; da faldt det ham først ind, at han uden forklædning upåtvivlelig måtte røbes; hans blik faldt på den blodige vams, man havde flænget af stimanden for at forbinde ham.

"Godt!" sagde han, "vi bytter klæder! der har du min kappe og hat! Jeg tager din trøje og hue."

"Godt bytte nok!" mumlede Ole Ark, "følger min lykke med min vams, går han nu neden om til hæder og lykke. Ha, løs mit lig, Satan! og lad mig følge med ham i afgrunden!"

Ikke uden afsky iførte Aage sig den smudsige og blodige landløberdragt, der dog opfyldte hensigten og gjorde ham næsten ukendelig. Derpå tog han lygten i hånden og gjorde mine til at nedstige gennem den snævre åbning i gulvet. Men nu forvandlede den bundne stimands hån og trods sig til en ynkelig jamren.

"Forbarmelse! Forbarmelse!" skreg han, "tag ikke det sidste lysglimt fra mig! – Nu kommer Djævelen selv og sønderriver mig – ha! lad mig ikke ligge lig her i mørke! Forbarmelse, forbarmelse!"

Han rev i sine bånd og hylede.

"Bed din Gud og dommer om forbarmelse!" sagde Aage, "jeg kan ikke hjælpe dig."

Dermed klemte han sig ned gennem den snævre åbning med lygten i hånden og drog kælderlemmen til efter sig for ikke at

høre den afsindiges hylen; men han var nær styrtet hovedkuls ned af stigen, idet han med forfærdelse hørte, at jernlemmen smældede i lås over hans hoved. Det var ham, som han havde begravet sig selv levende; nøglen havde han forsømt at medtage, og over den tillukkede gravhule syntes nu stimandens dæmpede hylen at tabe sig i en hoverende latter.

Aage svimlede, men fattede sig og holdt sig fast i de fugtige trin, mens han vedblev at stige ned. Endelig stod han ved enden af stigen. Nedgangen var stejl og dyb; men den førte til en snæver, hvælvet gang, der var så lav, at han næppe kunne gå oprejst. Luften var mudret og kvælende, og han trådte ofte på sprællende tudser og andet kryb. Han holdt lygten hen for sig, men øjnede intet uden den lange, smalle løngang, som han ingen ende kunne skimte på; dens retning overbeviste ham dog om, at den upåtvivlelig måtte føre til slottet. Han gik frem med hastige skridt og så urolig til lyset i lygten, som skinnede mattere og mattere. Luften syntes ikke at indeholde tilstrækkeligt næringsstof for livet og flammen. Han var næppe kommet hundrede skridt frem, for hvad han befrygtede skete: lyset slukkedes i lygten, og han stod i mørke. Han følte en ængstelse tillige med en mangel på kraft og dristighed, som var ham usædvanlig. I det samme hørte han en hul klang langt bag ved sig, ligesom jernlemmen atter var blevet åbnet og tilsmældet. Han forstærkede uvilkårligt sine skridt fremad, men gled hvert øjeblik på slibrigt kryb og måtte ofte standse for at drage ånde, mens den luft, han indåndede, syntes at lamme hvert lem og sammensnerpe brystet. Han var nær ved at synke afmægtig om; men nu syntes han at høre en lyd som af listende

trin bag ved sig, og den forøgede sjæls-spænding gav ham kraft på ny.

"Er her nogen?" råbte han og vendte sig om; men ingen svarede, og der blev pludselig dødsstille igen.

Det var så mørkt, at han ikke kunne se sin egen hånd tæt for sine øjne. For ikke at vække mistanke ved sit dristige foretagende, havde han sat sit sværd fra sig i ligstuen, og han var aldeles våbenløs. For spøgelsesfrygt havde han i sin barndom ikke været fri, og efter tidsalderens synsmåder var forestillingen om en mægtig åndeverdens indgribelse i menneskelivet på det nøjeste forbundet med de religiøse begreber. Aage tvivlede ingenlunde på muligheden såvel af onde som af gode ånders åbenbarelse; men denne forestilling plejede aldrig i vågen tilstand at forurolige ham, hvor han vidste, han gik på lovlige veje, og havde sit gode sværd med korsheftet ved sin side.

"Er denne sniggang også ærlig og ridderlig?" sagde han ved sig selv, "hvi tog jeg ikke mit gode sværd med? Hm! det var dog hårdt, jeg tog lyset fra ham der oppe. Der ligger han nu i helvedangst på ligbænken og forbander mig – eller er han kommet løs og sniger sig her efter mig i mørket?"

Den samme lyd, ligesom af listende trin, han før havde hørt, troede han nu atter at høre bagved sig ved hvert skridt, han gik frem; men hver gang han vendte sig, var der stille. Denne fornemmelse af et ubekendt væsens nærværelse i den bælgmørke løngang satte ham i en frygtelig spænding og fremkaldte de rædselsbilleder for hans sjæl, som han følte sig mindst i stand til at bekæmpe.

"Er han nu død der oppe; er det hans rasende ånd, der forfølger mig!" hviskede han, og billedet af den afsindige stimand stod ham langt skrækkeligere for det indre øje, end han hist så det virkeligt på ligbænken, "eller er det atter dig, gamle Palle!" udbrød han næsten med et skrig. – Mordscenen i Finnerup lade, der fra hans barndom havde forfulgt ham, og billedet af hin gamle, afsindige kongemorder, han selv havde dræbt på den myrdede konges lig, stod atter levende for hans sjæl. Hårene rejste sig på hans hoved, og det var ham, som han nu virkelig skulle kæmpe med onde ånder i den mørke gravhule, en forestilling, der ofte i drømme havde ængstet ham og nylig i hans feberfantasier havde været ham en herskende plage. Endelig voksede hans gru til den grad, at den blev ham uudholdelig. Han vendte sig pludselig med al sin kraft og sprang med knyttet hånd mod det sted, hvor han atter troede at høre de listende fjed. Da hørte han tydeligt et klirrende sværd støde mod muren lige ved hans øre.

"Ha! Et menneske dog! – elendige morder 1 er det dig?" råbte han, helt behjertet ved denne opdagelse af en virkelig legemlig forfølger, og sprang frem mod den usynlige dødsfjende, idet han med sin højre arm slog sværdet til side, der syntes ført med kejten og af en kraftløs arm. Sværdet fløj klirrende hen i den mørke gang; men i det samme følte Aage sin hals kvælende omklamret af et par dyndvåde og ligesom kramperystende arme.

"Ha, ha! fik jeg dig endelig fat, helvedhund!" brølede pludselig en vild, rå stemme ind i hans øre, og Aage kendte den sårede stimands røst. "Nu har jeg længe nok ligget lig – nu kan du løse mig af, kammerat!"

Den forfærdelige røst blev til et vildt dyrs hylen, og Aage følte den rasendes hugtænder i sin pande; han slog fortvivlet om sig og søgte af al magt at befri sig fra det kvælende uhyre, men forgæves: han måtte længe kæmpe og brydes med den usynlige morder, før det lykkedes ham at få ham kastet omkuld; men han styrtede selv til jorden og måtte endnu længe brydes og vælte sig der i blinde med den stedse mattere hylende stimand, uden dog at kunne få sin hals befriet fra de krampagtigt sammenslyngede arme. Endelig løsnedes armknuden om hans hals, og hans rasende modstander lå tavs og, som det syntes, livløs under hans knæ.

"Gud være hans syndige sjæl nådig!" sukkede Aage og rejste sig halvt åndeløs. Hans modstander gjorde endnu en pludselig bevægelse, som for at rejse sig, men faldt rallende tilbage; og nu mærkede Aage først, at han sandsynligvis vadede i den sårede morders blod. Han ilede bort i den mørke gang med stærke skridt. Et par gange standsede han forpustet og syntes atter at høre den døde morder liste sig efter ham. Endelig stødte han mod en fast hindring; han følte, det var en stor metalport. Han ruskede i den af alle kræfter; men den syntes tillåset på den modsatte side og urokkelig. Han dundrede på den med sine jernbeslåede hæle, og hvert stød genlød hult gennem hvælvingen. Efter nogen tids forløb blev en lille låge på porten åbnet, og skinnet af en lygte tillige med et mørkt krigeransigt kom til syne.

"Hvem der? og fra hvem?" spurgte krigeren.

"Ingen fra Ingen!" svarede Aage, idet han pludselig erindrede sig de hemmelighedsfulde udtryk i lønbrevet.

"Rigtigt! Du ved løsenet," lød svaret, "og ene vel? uden våben?"

"Som du ser. Luk kun op! det haster."

"Nu, giv tid! – Vagten må jo vide det."

Lågen lukkedes igen, og Aage hørte lyden af et horn, som besvaredes i nogen frastand. Kort efter åbnedes jernporten, og en svær, panserklædt krigsmand trådte ud til ham i løngangen med en lygte i den ene hånd og et draget sværd i den anden. Han belyste den forklædte drost fra hoved til fod og trådte studsende et par skridt tilbage:

"Hu! hvor du ser ud, du blodhund!" sagde han med afsky. "Det er hårdt for en ærlig karl at lukke slige gæster ind, hvor kongen selv må stå ude."

"Jeg har haft en hård dyst på vejen, brave landsmand!" sagde Aage, "men skynd dig!"

"Nu, nu, giv tid, slyngel! først bindet for øjnene!"

"Hvad – bind! og skældsord til mig –"

"Det forstår sig, lumpenkarl! du kunne jo være en spejder, som du er en blodhund og fordømt stimand. Du ser jo ud til alle hånde. Bindet for øjnene straks, hund! eller jeg sparker dig tilbage i din rævegang."

Aage havde møje med at tvinge sin harme og huske, han ikke her var drost eller kunne retfærdiggøre sig; han tav til den rå behandling, lod sig binde for øjnene og således lede ind gennem jernporten. Han hørte, den blev lukket efter ham med stænger. Straks efter fornam han lyden af lænker og trisser, som når en vindebro nedhisses, og han mærkede, at han blev ført ind på en gyngende bro.

"Gå nu lige frem, slyngel! eller du styrter i afgrunden!" brummede hans ledsager bag ved ham. En kold gysen overfo'r ham; men han tav og gik lige.

"Se så! det slap du bedre fra, end jeg havde undt dig," mumlede det bag ved ham. "men du har en bro til; den er ti gange værre. Her bliver du mig kvit."

Aage hørte hvorledes hans krigerske ledsager gik tilbage over broen og at den blev hejset op igen. Han formodede nu at han var inden for slottets yderste skanse mod nordvest, der lå mellem søtårnet og ringmuren; for han havde nøje givet agt på i hvilken retning han var gået. Han havde nu fået to nye ledsagere, der lige så lidet sparede på foragtelige udtryk med hensyn på hans blodige udseende og formentlige stimandshåndtering. Aage lod sig føre videre frem af dem uden at mæle et ord til deres forhånelser, der hemmeligt glædede ham, som tegn på deres stemning og ærlige sind. Endelig stødtes der atter i et horn; det besvaredes ligesom før i nogen frastand; der nedhissedes atter en vindebro, og Aage mærkede nu, at han var lige under slotsmuren, for han hørte over sit hoved en larm som af syslen med blider og andre krigsmaskiner. Han fik et uvenligt puf i ryggen og stod ligesom før på en gyngende bro.

"Lige ud, karl! eller du dratter i graven!" lød en advarende røst bag ved ham: "Går du en fingersbred til siden, er du dødsens!"

Han befalede sin sjæl Gud i vold og gik. Man lod ham længe således gå ene, som med livet i hænderne, og syntes at glæde sig over hans dødsgru og fare. Så snart han imidlertid mærkede, at det ikke længere gyngede ham under foden, vidste han, man var over den indre slotsgrav og inden for ringmuren. Endelig førtes han op ad en trappe; men bindet blev endnu ikke taget fra hans øjne. Først efter at være ført om i mangfoldige forvildende retninger, som gennem en labyrint af gange og

trapper, blev han befriet fra øjenbindet, og han så sig nu i et værelse på slottet, der ikke var ham ubekendt, og hvor man bød ham vente på slotshøvdingen.

Det var endnu mørk nat. En af de krigsmænd, der sidst havde fulgt ham, var blevet stående ved døren med en lygte og et draget sværd og syntes at bevogte ham med gru og afsky.

"Hvem holder du mig for?" spurgte Aage.

"For en af junkerens hemmelige tjenere," var svaret, "noget godt bringer du sagtens ikke, siden du kommer bleg og blodig ad de mørke veje. Hør, nu tages de gloende stene af ovnen. Nu vil snart Kalundborg by stå i lys lue."

"Det forbyde Gud!" råbte Aage, "hent slotshøvdingen straks! Jeg har strengt forbud fra junkeren."

"Det så du mig ikke ud til," sagde karlen og studsede, "så vil jeg løbe. Du gør vel ingen ulykke så længe?"

Dermed gik karlen ud og tog lygten med sig. Aage så ud gennem vinduet og bemærkede med forskrækkelse, at man bar gloende stene på riste til bliderne på muren.

"Holder inde, karle!" lød nu en barsk røst i gården, "her er forbud fra junkeren; intet skud må løsnes endnu!"

"En brav karl dog i grunden!" sagde Aage ved sig selv og troede at have hørt slotshøvdingens røst. Straks efter åbnedes døren; en høj kriger med et strengt ansigt og væbnet fra hoved til fod, trådte ind til ham med et lys i hånden. Da han så Aages blodbestænkte ansigt og skikkelse trådte han et skridt tilbage og satte lyset på bordet, idet han hastigt fo'r med hånden til sit store slagsværd.

"Hvad er du for en karl?" spurgte han med en hård og rå stemme: "Sender junkeren mig nu blodige dødninge på halsen?

Svar, karl! hvem er du? sig mig dit løsen, eller jeg hugger dig ned på stedet!"

"Ingen fra Ingen og til Ingen," svarede Aage, og slotshøvdingen tog hånden fra sit sværdhefte.

"Nå så tal, ulykkesbud! bringer du mig forbud, er det vel mod skånsel og tøven? skal byen brænde? skal gråbrødreklosteret først antændes? der sover jo kongen i nat."

"Byen skal skånes!" svarede Aage. "Slottet skal åbnes for kongen så snart sol står op! Papirerne skal udleveres og falddøren fastnagles –"

"Raser du, karl!" råbte høvdingen forbavset, "tør du nævne hvad jeg næppe tør tænke? Skulle junkeren genkalde ved din mund, hvad han under livsstraf bød mig med sin egen? Hvo skal så straffes for, hvad her alt er sket og stå i gabet for kongens vrede?"

"I skal undfly så vel kongens som junkerens åsyn og tage eders løndom og bevidstheden om en stor handling med eder i landflygtighed –"

"Og stå brændemærket som en meneder og forræder for al verden! Nej, karl! var det også junkerens bud – jeg adlød det ikke. Hvad jeg har svoret, må jeg holde; men ansvaret er junkerens: mit liv har jeg solgt ham; min høvdingeære er min egen. Vis mig sort på hvidt for hvad du siger! eller jeg lader dig hænge som en spejder og forræder."

"Nu, i Guds navn!" sagde Aage, idet han pludselig kastede huen og landløbervamsen og stod i sin vel bekendte ridderlige dragt for høvdingens øjne, "jeg kan, jeg vil ikke bedrage en mand af ære som eder. Jeg er drost Aage Johnsøn! Jeg forkynder eder hvad ret er, men ikke junkerens vilje. I kan nu handle med

mig som I vil forsvare det for Gud og kongen og eders egen samvittighed; men har i kongehuset og fædrelandet kærere, end eders stolthed og en indbildt troskabspligt, så følger I mit råd og bringer det store offer, jeg affordrer eder."

"Herre drost!" svarede høvdingen og bukkede stolt og kold, "I har vovet et dristigt spil. I er nu min fange. Hvorledes jeg vil handle, råder jeg ikke engang selv for. Ed og løfte gælder mere end mands lyst og mands vilje. Jeg er en gammeldags krigsmand, ser I. Eders fine statskunst og kunstige dyder forstår jeg mig ikke på. Min lov hedder: adlyd hvad dig er budet af din lovmæssige overherre, og lad den svare for følgerne, som bød det!"

"Men når I ser de fordærveligste, de grueligste følger for øjne, når eders overherre har brudt sin lensed og forbrudt sin ret –"

"Det rager ikke mig. – Den, der tog mig i pligt og ed, holder jeg mig til: han må forsvare, hvad her sker, det være ondt eller godt!"

"Men når I svor en ugudelig oprører troskab –"

"Så må jeg holde ham, hvad jeg svor – om han så til tak lod mig hænge for det – eller fare til Helvede. Her er intet valg. Var jeg trådt i Djævelens tjeneste, herre drost! jeg måtte holde ud til enden, selv om det blev en ende med forfærdelse."

"Eders stolthed forblinder eders øjne for sandhed og ret, gæve mand!" udbrød Aage og betragtede den høje, jernklædte høvding med en vis beundring, "men hør mig! Jeg besværger eder ved den levende Gud –"

"I må undskylde mig, hr. drost!" afbrød høvdingen ham kold og rolig, "min tid er knap: jeg har måske ikke mange timer at leve i. Jeg venter hverken tak af kongen eller junkeren og måske

kun en ringe herlighed for det på hin side fængslet og galgebakken; men – der må være en orden i al ting. I går nu til tårnet og jeg på murtinden. I morgen sidder I måske ved kongens højre hånd, mens jeg ligger på hjul og stejle; men så længe vi er på vor post, må hver gøre sit, og som sagt – der må være en orden i al ting."

Med disse ord trampede han i gulvet, og tre krigsmænd trådte ind.

"Bring denne herre straks til fangetårnet!" bød slotshøvdingen og gav de to nærmeste et vink.

"Og du, Bent!" henvendte han sig til den tredje, "lad atter stenene gløde! Det var et falsk forbud. – Afsted!"

De to karle greb straks Aage og trak ham hen mod en løndør, som de åbnede i muren. Aage vendte sig endnu en gang om og råbte til høvdingen med høj røst i den heftigste uro og spænding: "Tænk på eders udødelige sjæl, hvad I end gør! Husk på, I skal adlyde Gud mere, end syndige mennesker!" Mere fik han ikke sagt, før løndøren lukkede sig efter ham.

Den tredje kriger blev endnu stående, ligesom han ventede en genkaldelse af det strenge bud, han havde modtaget; da traf ham et truende blik fra den urokkelige slotshøvding: "Stenene skal glødes – sagde jeg – er du døv, karl? – Afsted! Lydighed eller død, så længe jeg befaler her!"

Krigeren vendte sig hastigt og ilede tavs og mørk ud af døren, han stod ved.

Slotshøvdingen gik nu med faste skridt et par gange op og ned ad gulvet med hånden på den store pande. Endelig standsede han ved en bønskammel og bøjede sit knæ, idet hans øje faldt på den opslåede tidebog.

"I tjenere!" mumlede han og foldede sine hænder, "vær eders herrer efter kødet lydige i alle ting!"

Derpå rejste han sig, slog et kors over sit brede, pansrede bryst og gik tavs med stærke skridt ud af døren.

12

Det var hen imod morgenstunden. Den urolige spænding var ophørt, hvormed man i Kalundborg havde set natten frembryde. Den stilhed, der havde hersket hele natten, syntes at have betrygget såvel borgerne som krigsfolket. Lysene var slukket i de fleste huse. Ved de halvt udbrændte vagtblus nikkede krigerne og hvilede sig på deres kapper i rolige grupper, mens enkelte gik på vagt ved de opstablede lanser. Selv den muntre, årvågne grev Henrik var blevet ked af den spændte opmærksomhed, som han nu troede overflødig; han havde sat sig til hvile under et madonnabillede uden for gråbrødreklosteret, hvor der altid brændte en lygte. Han havde nylig set til vagterne og fundet al ting i god orden. Nu følte han sig træt; dog holdt han søvnen borte og øjnene åbne, mens hans blik dvælede på de dalende, halvtforsvundne stjerner. Hans sjæl drømte om krigerhæder og stolte sejrvindinger ved den danske konges side og om de meklenborgske damers beundring, når han med vundne laurbær og kongelige hædersgaver en gang vendte hjem til sit fædreland. I disse drømmerier, der førte ham gennem et halvt liv på nogle få minutter, blev han pludselig forstyrret ved lyden af blidekast og et frygteligt brandskrig fra klosteret. Han fo'r op og så med forfærdelse, at der fløj gloende stene fra slottets stormhuller og murtårne i forskellige retninger, og en høj lue slog op fra klosterets forrådshus. I et øjeblik var han i den ivrigste virksomhed til byens og klosterets redning. Alle vegne var der slukningsredskaber på rede hånd. Der blev en frygtelig larm i

byen; men skrækken var dog større, end ulykken lod til at blive. Enkelte huse blev vel antændt, men sneen beskyttede de fleste, uagtet tagene var af strå. Mange blidestene fløj forbi; mange kølnedes inden de ramte. Klosterets forrådshus var straks kommet i brand; det måtte ofres og tildels nedrives; men i hovedbygningen selv og i gæstehuset, hvor kongen opholdt sig, faldt der ikke en eneste sten.

Kongen var imidlertid straks på færde, og ingen var ivrigere, end han og grev Henrik; de red bestandig gennem gaderne og var altid først til stede, hvor et hus antændtes.

Kongen var heftigt forbitret; han kastede ofte et truende blik til slottet. Han holdt uden for den brændende klosterbygning ved grevens side, ligesom et nyt blidekast skete.

En stor, gloende sten slog ned mellem deres heste og rullede sydende hen i sneen.

"Herre konge!" udbrød grev Henrik, "borgerne kan slukke; men vi formår mere. Lad os bryde løs og storme straks."

"Endnu ej!" svarede kongen og rystede på hovedet. – "Se!" vedblev han og pegede på det af luerne oplyste kobbertag på klosterets hovedbygning, "når solen står højest og tårnskyggen falder hist, så er det først tid, grev Henrik! så har min tålmodighed nået sit mål, sin yderste grænse!"

Så snart det blev dag, ophørte blideskydningen fra stormhullerne; men brystværnene på den yderste mur så man opfyldt med krigsfolk. Murtårnene så man ligeledes stærkt besatte, og over de såkaldte barfred eller tinder glinsede talrige lanser og stridsøkser i morgengryet. Formuren foran porten var i særdeleshed stærkt besat, så vel som porttårnet, hvor man syntes mest at befrygte et angreb. Det store faldgitter af jern

mellem porten og formuren var opskudt med stærke jernringe. Der var stor uro og bevægelse på slottet, og man syntes nu at vente en hårdnakket storm og hævn for den natlige uro.

Branden var imidlertid slukket såvel på klosteret som i byen. Der blev, som sædvanlig, ringet til ottesang af de andægtige franciskanere, og kongen forsømte ikke at deltage i deres andagt.

"Men hvor i alverden er Aage? hvor er drosten?" spurgte han grev Henrik, da han atter svang sig på sin hest uden for klosterkirken, for med sin krigshøvding at bese de hastigt tilberedte stormredskaber. "Jeg så ham ikke den hele nat og nu heller ikke ved ottesangen; det er tredje gang jeg spørger om ham. Han plejer dog ikke at sove, når jeg våger eller beder, mindst når der er fare på færde."

"Jeg har ikke set ham siden midnat," svarede grev Henrik og søgte at skjule sin uro. "Efter vort eventyr ved søtårnet så jeg ham sidst ved hint vagtblus," tilføjede greven og gav sig en lystig mine. "Det var en smuk nat; al ting var her så stille og fredeligt; han må vel have fået elskovsgriller eller slige sværmerier i hovedet; han gik hen ad søtårnet til, uden at ønske mit følgeskab, og bad mig ikke vente ham før middag."

"Forunderligt!" sagde kongen. "Aage på et letsindigt elskovseventyr? og på denne tid! det kan ikke være. Hm! Hvad blev det til med spejderen, I fangede? har han bekendt?"

"Han er forsvundet, herre konge! det er en forunderlig historie og fast ubegribeligt. Jeg var selv ved søtårnet et par timer efter midnat. Lanseknægten var død; men hans morder havde Fanden taget – det svor man højt og dyrt på. Han havde ligget bastet i de druknedes ligstue; ingen udgang var mulig.

Ved midnat havde man hørt ham hyle og skrige, at Fanden tog ham. Ingen havde vovet sig ind til ham, og da jeg kom, var hverken stimanden eller drosten at se –"

"Hvad! Drosten?" afbrød kongen ham, "hvad angår det eventyr Aage? Han lå jo ikke på ligstuen med morderen, ved jeg."

"Det er da også sandt, Eders Nåde!" svarede grev Henrik og rømmede sig, "jeg taler over mig; det kommer af den vågne nat –"

"Da må vi såmænd være lysvågne i dag, greve! helst nu, Aage er borte," svarede kongen hastigt og red ned ad søtårnet til. "Jeg vil vide, hvad det vil sige med den djævel-snak."

Grev Henrik fulgte kongen til søtårnet. Rygtet om den bundne morders forsvindelse havde her allerede sammenkaldt en mængde nysgerrige mennesker, som korsede sig over den forskrækkelige nyhed og fortalte den, med stedse forunderligere tillæg, den ene til den anden. Man gjorde ærbødigt plads for kongen, og han hørte nu med forundring af vagten det samme almue-eventyr med det foruroligende tillæg, at drosten ved midnat var gået ene ind til den rasende morder på ligstuen og var ligeledes uden spor forsvundet. Meningerne om dette var dog forskellige, og nogle mente, det havde ikke været drosten selv, men Djævelen, der i drostens skikkelse var gået ind til den døende morder, for i egen person at afhente ham.

"Sladder, børn!" sagde kongen, "før mig til den fordømte ligstue! Her må stikke noget under."

Han trådte nu hastigt ind i den skumle stenstue og så sig med spændt opmærksomhed om alle vegne. Der var intet

boskab, undtagen de druknedes ligbænk, som var overstænket med blod og hvorpå der hang nogle sønderrevne, halv forrådnede tove. Fra det høje jerngitter i muren, hvorigennem næppe en spurv kunne flyve, faldt der en svag lysning ned og oplyste en ridderlig fjerhat i en krog.

"Hvad ser jeg hist?" udbrød kongen forbavset, "drostens hat og agraf! og se! der ligger jo hans grønne kappe. – Plyndret – myrdet altså! – store Gud! Dog nej! – en røver havde vel medtaget byttet. – Den fangne morder var jo hårdt såret?"

"Til legemets død, nådigste herre, efter badskærens mening!" svarede en gammel gråbroder, som med en del nysgerrige almuefolk var tillige med krigerne trængt ind i tårnet efter kongen. – "Ak ja!" vedblev den alvorlige franciskaner i andægtig prædiketone – "det tog en ende med forskrækkelse. Nu ser vi da grangivelig, hvorledes de ugudelige straffes: dette blod skriger ikke til Himlen, som den uskyldige Abels, men til de forstokkede syndere på jorden og fra vejen til Helvedes afgrund, for at I skal se de fordømtes spor med gru og rædsel, mine andægtige! Den timelige død kunne vel stundom mennesker med St. Cosmi og St. Damiani bistand forhale ved læger og apotekere, men den evige død aldrig: når fristen er udløbet, se, så kommer den, der har gældsbrevet, og afhenter hvad hans er, uden persons anseelse. Her er sket et tegn til skræk og advarsel for mange i vor ugudelige tid. Sancta Maria! Ora pro nobis [Note 5)]!"

"Det er altså dig, der bilder folk den snak ind, munk?" afbrød endelig kongen ham utålmodig og heftig: "Tror du virkelig, den Onde har hentet hin morder og det både med krop og sjæl?"

"Den hellige Franciscus bevare mig for at tvivle på det!" svarede munken og korsede sig; "den, der kan bortføre de ugudeliges sjæle, kan sagtens tilintetgøre deres syndige legemer. Se! han har kun ladet disse bloddråber tilbage til vidne om den magt, der er ham givet, og – mod sin vilje – til den retfærdige dommers ære. Hvor man har sandheden så klar for øje, var det blindhed og kættersk formastelse at tvivle."

"Og min drost, min tro Aage? tror du det samme om ham?"

"Vredes ikke, herre konge!" svarede franciskaneren med oprigtig mine og hånden på sit udtærede bryst – "min samvittighed forbyder mig at vidne falskelig på gravsens bred, for at behage eller smigre de store og mægtige, eller at fordølge de underlige ting, her nu sker for vore øjne til de forstokkedes omvendelse med skræk og bævelse. Den velbyrdige herre drost er lige så ubegribeligt forsvundet; og eftersom vi ved, at han var faldet under kirkens store band og af vor højærværdige ærkebisp var overgivet til kødets fordærvelse og i den store sjælefjendes magt –"

"Ti, formastelige! du ved ikke hvad du siger!" udbrød kongen yderst opbragt og betragtede den blege, skælvende klosterbroder med et lynende blik. "Lad de onde ånders fyrste tage hvad hans er! Det vil jeg hverken tvistes med ham eller dig om; men det ved jeg: min tro drost Aage skal ingen djævel kunne krumme et hår på, hvad enten han er død eller levende. Her må være sket et mord, en skrækkelig misgerning," vedblev han, "et skændigt bedrageri! – Så sandt hjælpe mig Gud og alle hellige mænd! det skal opdages og strengelig straffes. Bort, munk! gak til din celle og bed Gud oplyse din forstand! din vilje er god nok; det var synd at vredes på dig. Gå bort, børn! I står os

i vejen. Hid, mine tro mænd! Gulvet skal opbrydes – tårnet skal nedrives, hvis drosten ikke findes – her skal ikke blive sten på sten tilbage!"

På kongens strenge befaling gik munken og alle uvedkommende hastigt bort. Lanseknægtene kom med spyd og bådshager og hvad man fandt ved hånden og begyndte straks at opbryde stengulvet. Det varede ikke længe inden man opdagede den løse sten i krogen ved den lille jernlem, som næsten slet ikke oplystes af det svage daglys fra gitteret.

"Se, se!" råbte man, "en kælderlem – en hemmelig grube!"

"Ha! Mordergruben! der har vi det!" udbrød kongen. "Fakler hid! gesvindt! Jeg vil selv derned."

"Lad det være min dont, herre konge!" sagde grev Henrik. "Her er visselig løngangen til slottet," tilføjede han med sagte røst, "måske kunne den bruges til vort angreb –"

"Nej, greve! gennem rævegange går ingen kongevej!" afbrød kongen ham stolt, "skaf mig kun min tro Aage!"

Man kom frem med fakler, og nu blev gangen undersøgt. Kongen lod sig dog tilbageholde fra selv at stige derned. Grev Henrik ilede ivrig og nysgerrig frem med en fakkel i hånden, ledsaget af tre lanseknægte. Faklerne var ofte nær ved at udslukkes af den underjordiske luft; man fandt dog og kendte stimandens lig, der straks blev båret op af de to lanseknægte, mens grev Henrik med den tredje fortsatte undersøgelsen. De nåede til sidst den store jernport, som de forgæves gjorde forsøg på at bryde op. Inden for hørtes hornklang og larm af talrige våben, og grev Henrik fandt det rådeligst at ile tilbage.

Kongen havde imidlertid ladet sig nøjagtigt underrette om enhver omstændighed med hensyn på drostens natlige besøg i

tårnet, og ved at se stimandens lig var han nogenlunde blevet beroliget, da grev Henrik kom tilbage og berettede, hvad han havde opdaget.

"Den forvovne drost er sikkerlig i live, om just ikke i sikkerhed, herre konge!" sagde greven, idet han steg op af løngangen, helt forpustet og angrebet: "Hvor morderen fandtes død og alene, kan han ikke have fået bugt med den kække drost, men at de har været i en hård dyst sammen kan vi se. Her er drostens sværd; det fandtes tæt ved liget. Her er ganske rigtigt en løngang til slottet; men den er stærkt bevogtet, og vi var nær faldet i fjendens hånd."

"Godt! nu ved vi hvor Aage er," sagde kongen: "Hans mening har været god – ha, men en ærkedum streg har han spillet os. – Inden sol går ned, skal han være fri, næst Guds hjælp!" tilføjede han, "ve de forrædere, krummer de et hår på hans hoved!"

Kongen forlod søtårnet, og med endnu større ivrighed fortsattes tilberedelserne til stormen.

Hen ved middag holdt kongen på sin hvide hingst uden for slottets østlige forskansning. Han var mørk og tavs. Han så ofte med urolig forventning og stigende harme hen mod stadsporten, hvorfra hans broder junkeren inden få øjeblikke måtte komme, hvis der skulle ske noget skridt til udsoning; men hverken prinsen eller markgreven lod sig se. Nogle ryttere, som var sendt på udkig til møllebakken ved St. Jørgens-hospitalet, kom på den bestemte tid i fuldt firspring tilbage og meldte, at der intet herskab var at se på vejen.

"Nu da, i den retfærdige Guds navn!" udbrød kongen med dæmpet stemme, heftig oprørt, "jeg har ingen broder mere.

Målet er fuldt. Lad blæse til storm, grev Henrik! lad nu lurerne udbuldre min vrede!"

Næppe var dette ord udtalt, før der blæstes til storm, og alt var i bevægelse. Solen stod højest på himlen, og tårnskyggen faldt over klostertaget. Alle stridskræfter sattes øjeblikkelig i virksomhed. Angrebet sket, efter den plan, der var aftalt med drosten, fra tre sider på en gang, dog på de tvende steder kun på skrømt, for at mislede fjenden, mens hovedangrebet, som den hele krigsstyrke efterhånden forenedes til, blev rettet mod den østlige formur ved tårnporten.

Den yderste vindebro var snart nedrevet med de raske bådsmænds og skipperes bådshager. Ved hjælp af alle byens brandstiger blev formuren straks besteget. Ingen høvding var her til stede, og så vel junkerens sjællandske som samsøske bønderkarle fægtede nødigt og kun tvungent mod deres landsmænd. Mod den tyske grev Henrik skete der vel tapper modstand; men hvor kongen selv lod sig se, faldt våbnene murens danske forsvarere af hænderne, idet de faldt ham til fode og bad om nåde. Formuren kom således straks i kongens magt, og han var selv en af de første, der besteg den; men fra tårnet over den befæstede port skete nu den kraftigste modstand. Inden for hørtes en mægtig, befalende røst, og fra tårnets stormhuller og tinder udfo'r der en tæt hagl af sten og kastespyd. Grev Henrik måtte ile med at danne et skjoldtag til kongens beskyttelse, mens man forgæves søgte at nedrive det store faldgitter, der dannede en optrukket jernvindebro over graven mellem formuren og porten.

"Tænd porten i brand!" bød nu kongen med harmfuld iver.

"Brande! Brande hid!" lød det fra mund til mund, og snart strømmede man fra byen over den erobrede formur til stormløberne med begfakler, brande og sønderslåede tjæretønder, som man kastede ind under faldgitteret. Under belejrernes stormråb skjultes porten og tårnet af røg og flammer.

Under dette heftige angreb på slottets østside stod den fangne drost Aage inden for gluggitteret i det firkantede højenloftstårn, der hævede sig fra midten af højenloftsbygningen eller slottets vestlige hovedfløj oven over forsalen eller højenloftstiljen. I lodret linje fra fængselsgitteret fremsprang dybt neden for ham i slotsgården den store planketrappe eller højenloftsbro, hvorfra der over en svale var indgang til forsalen. Den runde slotsgård, med de tvende sidefløje mod nord og syd, fruerstueloftet og ridderloftet, adskilte fangetårnet fra den bestormede tårnport. Fra sit høje fængselsgitter kunne Aage således for en stor del være vidne så vel til de angribendes som til forsvarernes kamp og forskellige bestræbelser. Det var lykkedes ham at klavre op i den høje murfordybning inden for fængselsgitteret. Her stirrede han med ufravendt blik og højt bankende hjerte ud over slotsgården mod tårnporten. Her vidste han hovedangrebet skulle ske. Han havde allerede en tid lang hørt kampbulderet og set hvorledes alle stridskræfter stødte sammen for at angribe og forsvare dette ene punkt. Nu så han den tykke røgstøtte opstige uden for porten og bemærkede, hvorledes man på samme tid i porttårnets stormhuller satte de største forsvarsmaskiner i bevægelse, for med sten og bjælker at knuse belejrerne, inden det lykkedes dem at sætte porten i brand.

"Ha! her må jeg stå ørkesløs, mens kongen er i kamp og fare!" udbrød han og ruskede harmfuldt i gitterets jernstænger. Han var derved nær styrtet baglæns ned i sit fængsel, idet et stykke af den gamle mur løsnedes og faldt ind til ham tillige med en del af jerngitteret.

"Et vink!" udbrød han forbavset, "hav tak, min gode engel! du er dog stærkere end den Onde."

Han syntes straks at ville benytte dette tilfælde til en dristig flugt ud af tårnet, for at komme de stormende til hjælp og måske åbne dem porten. Han bandt sit akselskærf til den endnu faste del at gitteret og gjorde mine til at nedhisse sig på en lavere afsats i tårnmuren; men nu hørte han en røst, som tvang ham til at trække sig tilbage og opfyldte ham med forfærdelse. Han havde støttet sit hoved mod en tårnpille, der gik helt igennem højenloftsbygningen og ledte lyden til hans øre fra en umådelig dybde. Lige under ham, hvor den høje planketrappe eller højenloftsbro sprang frem, var der en dyb kælder med en brønd, der skjultes af højenloftsbroen, og hvorover der var indgang til svalen og slottes store forsal. Denne kælder med sin dybe brønd var i nødstilfælde det sidste forsvar for slottet og kunne blive en frygtelig grav for enhver belejrer, der ikke kendte indretningen, idet højenloftsbroens øverste afsats var en hemmelig falddør, der pludselig fra kælderen kunne neddrages og styrte den indtrængende fjende og formentlige sejrherre i afgrunden. Denne indretning til slottets forsvar var først nylig af junkeren blevet foretaget; hverken kongen eller drost Aage var bekendt med den, og som et hemmeligt nødværge var det selv holdt skjult for de fleste af slottets beboere. At en sådan faldgrube fandtes her, havde Aage

allerede fået mistanke om ved det opsnappede og af ham selv tilintetgjorte lønbrev; nu fo'r visheden om det ham som et lyn gennem sjælen ved den fjerne røst, der trængte til hans øre fra borgkælderen:

"Der skal du stå!" lod slotshøvdingens strenge røst hult og dæmpet: "Styrter porten, og de trænger her ind – så giv agt! I det øjeblik, du hører fodtrin på højenloftsbroen, trækker du til!"

En svagere stemme svarede; men Aage hørte ikke hvad det var.

"Hvad blod her skal flyde, kommer over junkerens hoved!" lød atter slotshøvdingens røst. "Hans er ansvaret her og hist. Vi er kun dødens redskaber i hans hånd. – Spørg ikke! tænk ikke! ti og adlyd! eller du er mensvoren og evigt fordømt."

Aage stod som forstenet af skræk. Af enkelte ord, som endnu tilføjedes, blev den hele frygtelige indretning ham klar. Selv den strenge slotshøvdings stemme syntes ham at bæve ved det skrækkelige bud, han udstedte.

Der blev atter stille i den skjulte afgrund under højenloftsbroen, mens kampbulderet ved slotsporten tiltog og overdøvede enhver anden lyd. En høj flamme slog nu op gennem røgstøtten over porten. Der hørtes et forfærdelsesskrig fra det flammende porttårn, hvis forsvarere nu måtte fly for ikke at brændes inde. Udenfor lød de stormendes sejrsråb, idet en raslen af jernlænker og et stærkt klingende bulder forkyndte, at det ydre faldgitter mellem formuren og porten var nedrevet. Et endnu stærkere brag påfulgte: man sprængte den brændende port.

En umådelig angst greb den lyttende fange. Næsten uden at se hvad han vovede, svang han sig ud af det løsrevne

fængselsgitter og hissede sig i sit akselskærf så langt ned ad tårnmuren, at han kunne tage fodfæste på en fremragende murkant; men næppe var dette lykkedes ham, før atter et stykke af tårnmuren løsnedes tillige med den gitterstang, hvortil akselskærfet var bundet; det styrtede ud over hans hoved og tørnede mod jernrækværket på højenloftssvalen, hvor akselskærfet blev hængende. Selv tabte han ligevægten og måtte lade sig glide; men han greb uvilkårligt, som med mekanisk redningsdrift, efter den fremragende murkant, hans fod nylig havde hvilet på, og han blev således hængende, mens det lykkedes ham at støtte den ene fod mod en kant af det skrå regnskur eller bislag over højenloftsdøren. Han stod således lige over højenloftsbroen, dog endnu i så høj frastand, at han sandsynligvis måtte brække arme og ben ved at falde derned. Efter hvad han havde opdaget, var falddøren til borgkælderbrønden lige under hans fødder, og ved det første fodtrin derpå skulle den falde og åbne sin dybe og visse grav. Ret længe var det ham næppe muligt at holde sig fast i den næsten hængende stilling. Under den almindelige larm var der ingen, som bemærkede ham. Nu hørte han det store bulder ved portens sprængning og sejrsråbet: "Slottet er vundet! Unge kong Erik leve!" Kongen drog allerede sejrende ind i slotsgården gennem den flammende port. Aage kunne ikke vende hovedet om og se ned i gården uden at tabe ligevægten; men han hørte snart kongens og grev Henriks stemmer dybt under sig.

"Vogt eder, herre konge! her er en faldgrube!" råbte han af alle kræfter; men hans stemme var for svag: han var udmattet af den frygtelige anstrengelse, og ingen lod til at høre ham under den almindelige våbentummel og de larmende sejrsråb; for

dem, der stod nærmest ved højenloftsbygningen, var han desuden skjult af den fremspringende tårnpille. "God nat, skønne Margrethe! God nat, kærlighed og liv!" stønnede han, "jeg må der ned."

Hans fald og død i dette øjeblik syntes nu ene at kunne frelse kongens liv.

"Min konge leve!" råbte han og slap murkanten. Det blev sort for hans øjne. Han syntes at falde i en umådelig dybde; men han vidste ikke mere, hvad der foregik med ham.

"Aage! – Aages stemme!" råbte kongen, som, ophidset af kampen og stormen, stod i spidsen for sin sejrende ridderskare ved foden af den høje planketrappe. Han havde hørt Aages røst, men vidste ikke hvor; nogle af de fjerneste krigsmænd havde set ham nedstyrte over bislaget mod højenloftsbroen; men den almindelige larm overdøvede deres forbavselsesudråb. Kongen satte allerede foden på det første trin af planketrappen.

"Tilbage, min konge! Forræderi!" råbte nu pludselig grev Henrik: "Hist hænger drostens akselskærf – her er vist en faldgrube."

Det lange, røde skærf hang lige over deres hoveder ned fra jernrækværket på svalen.

"Gud i Himlen! min tro Aage! jeg hørte ham vånde sig der oppe," råbte kongen ivrigt, uden at agte på advarslen, og ilede op ad trappen; dog grev Henrik sprang efter ham og greb ham i armen inden han nåede den øverste afsats. De standsede begge, som lynslåede, og så nu i samme øjeblik med et forfærdelsesudråb den ulykkelige drost ligge dødbleg og blodig øverst på højenloftsbroen.

"Død! – død!" råbte kongen og ville ile op til ham; men grev Henrik holdt ham endnu tilbage, idet han selv sprang foran og trampede på hvert trin af den hule, gyngende luftbro. Da opslog Aage sine øjne og så kongen; selv lå han, til sin forundring, på den endnu tillukkede falddør.

"Tilbage fra graven, min konge," råbte han med mat stemme, idet han væltede sig hen for kongens fødder og omfavnede hans knæ.

"Aage! Store Gud! Hvad er dette!" udbrød kongen og opløftede ham i sine arme.

I det samme fo'r døren op til højenloftstiljen og våbenløs, med isgråt, blottet hoved, trådte en høj, jernklædt herre ud over svalen og stillede sig på den øverste afsats af højenloftsbroen.

"I står ved en grav, kong Erik!" sagde han med frygtelig røst. "Jeg havde beredt den for eder; men her råder en højere magt. Nu skal graven åbne sig og opsluge mig selv for eders øjne!"

Derpå stampede han af al magt i den gyngende og knagende falddør under sine føder.

"Ha! Hvi tøver du, træl?" råbte han med tordnende røst, "bort med skodden! træk til!"

"Nej, nej! i den forbarmende Guds navn!" lød en bedende stemme fra borgkælderen dybt under ham, "jeg kan ikke! – Før vil jeg være mensvoren og evigt fordømt!"

"Hvad er alt dette?" spurgte kongen yderst forbavset, "raser den mand? hvem er det?"

"Slotshøvdingen, min konge!" svarede grev Henrik, der stod med sit dragne sværd foran ham og med den ene fod på falddøren.

"Bind den afsindige!" bød kongen de nærmeste riddere, og uden at vende blikket fra de tilbagevendende livstegn i Aages blege åsyn, bar han ham selv i sine arme med grev Henriks hjælp over den gyngende falddør og over svalen ind på højenloftstiljen. Så snart grev Henrik her så kongen og drosten i sikkerhed, ilede han tilbage til de larmende krigsfolk, for at besætte alle indgange og hindre enhver uorden ved besætningens afvæbning.

Først da kongen så, at Aages bevidsthed vendte tilbage og hans forstødte lemmer dog ikke var knust, faldt hans blik på de forbavsede riddere, der omgav ham og var ham behjælpelige med drostens pleje. Ved døren til højenloftssvalen stod den høje slotshøvding, med armene bundet på ryggen, mellem to drabanter; han stirrede tavs og bleg hen for sig, som en marmorstøtte.

"Hvo der havde sådan en herre at dø for!" mumlede han med dyb næppe hørlig stemme, og der rullede en tåre ned gennem furerne i hans stolte, ubevægelige oldingeansigt.

Grev Henrik trådte straks igen med hastige skridt ind i forsalen.

"Herre konge!" sagde han højt, "markgreven holder for porten; den højbårne junker er med ham. De beder Eders Nåde tilbageholde eders strenge dom og høre hvad eders hr. broder har at sige til sit forsvar."

"Han træde hid straks!" bød kongen, og strengheden i hans åsyn syntes blandet med dyb smerte. "Dommens time er kommet," tilføjede han, "men – jeg dømmer ingen uhørt."

Grev Henrik bukkede tavs og gik. Der var dødsstille i den store forsal. Drost Aage hvilede bleg og blodig på en bænk, med

sit hoved ved kongens bryst, og syntes endnu ikke at være kommet til fuld bevidsthed efter det bedøvende fald. Man havde gnedet ham med vin i tindingerne. På kongens vink blev han nu ført ind i fruerstuen for at komme til ro og under omhyggeligere pleje. Idet han førtes bort, trykkede kongen hans matte hånd og betragtede ham med et kærligt, vemodigt blik. Aage stirrede stift og ængsteligt på kongen: "Husk på, I skal dømme en broder!" hviskede han med svag stemme. Han ville have sagt mere; men kongen gav ham vink til at tie og vendte sig bort, idet han hastigt fo'r med hånden over den høje, glødende pande.

Der herskede atter en dyb tavshed omkring ham. Kongens riddere havde med højtidelig alvor stillet sig i tvende rækker ved hans side; de stod endnu alle med de dragne sværd i hånd, og de tvende drabanter stod med deres lange spyd ved døren, med den mørke slotshøvding som en forstenet dødning imellem sig. Nu hørte man fodtrin på den hule højenloftsbro, hvis øverste falske trin med falddøren allerede var fastnaglet. Grev Henrik åbnede døren og blev stående på svalen med en kold hilsen, mens junker Christopher og markgreven af Brandenborg trådte ind, ledsaget af deres ridderlige følge. Markgrevens sædvanlige munterhed og letsind var forsvundet; han syntes angrebet af en heftig anstrengelse og i en spændt, urolig stemning. Da den høje junker Christopher tog fjerhatten af sit sorte hår, der flagrede ham vildt om skuldrene, og trådte frem for sin broder kongen, syntes hans fod at vakle, mens et koldt og tvungent smil dog var udbredt over det lange, storformede ansigt.

"Min stormægtige hr. broder har gæstet mig på en egen måde!" sagde han i bitter tone, idet han bukkede med en stiv og

formelig hilsen. "Jeg beklager, at jeg ikke har været underrettet om eders nådige besøg, for at kunne modtage min høje lensherre som det sømmer sig og forebygge mine folks dumheder og de voldsomheder, jeg her ser spor af."

"Jeg plejer, selv umeldt, at finde mine mænds og tjeneres borge åbne så vel for mine udsendinge som for mig selv!" svarede kongen med streng og heftig røst. "Den opsætsighed, jeg her har mødt, er majestætsforbrydelse. Man har nægtet mig lydighed; man har formasteligt lukket porten for mig til et befæstet slot i mit eget land; hvor sligt er sket, er len og gods forbrudt, den skyldige være hvo han vil! – Man har endog, som jeg nu mærker, lumskeligt og forbryderisk stræbt mig efter livet; det er judasværk og halsløs gerning. Det oprører min sjæls inderste," vedblev han med bevæget stemme og et tvivlsomt blik på prinsens mørke åsyn, "det er mig en bitter, en gruelig tanke, at min egen broder skulle kunne være delagtig i disse forbrydelser. Således synes det dog for menneskelige øjne; men kan I retfærdiggøre eder, junker Christopher af Danmark, så tal! og bortvælt med et eneste ord den tungeste sten, der nogensinde har knuget mit hjerte! – Er I skyldig eller ikke?"

"Nej, hvo anklager mig?" udbrød junkeren heftigt og stolt. "Hvo vover at sigte mig for opsætsighed og majestætsforbrydelse? hvor er min anklager? hvor er min høvding? hans er ansvaret for hvad her er sket – hvor er han?"

"Her!" lød en stærk, hul røst ved højenloftsdøren tæt bag ved ham. Det var som prinsen fo'r sammen ved den, idet han vendte sig og betragtede den gamle slotshøvding med et vildt og frygteligt blik.

"Knus mig, om I vil, herre junker!" vedblev høvdingen: "Jeg er beredt til døden. Mit liv er eders, men ikke min ære. Her står eders gamle, tro høvding, den eneste, der var jer tro her på borgen; derfor står jeg nu bundet som en misdæder; men jeg sværger ved den højeste Gud for kongens og det danske ridderskabs åsyn – jeg har kun opfyldt min pligt: jeg har adlydt den herres bud, som jeg svor troskab og lydighed. Ingen kan tjene to herrer. Hver har sin at gøre regnskab for; jeg har min; men hvad han bød mig, svarer han selv for!"

"Raser du?" råbte prinsen og skummede af harme, "har jeg befalet dig at forsvare slottet mod andre end mod mine fjender?"

"Rigtigt, herre junker! mod eders fjender," gentog slotshøvdingen, "hvad enten de var store eller små, hvad enten de bar hjelm eller krone! – så lød eders strenge bud, og har I ikke nævnet kongen, så har I visselig ment ham, så sandt hjælpe mig den hellige Jørgen og den forbarmende Gud i min sidste time!"

"Løgner! Æreskænder! Dumme, formastelige oprører og majestætsforbryder!" råbte prinsen som ude af sig selv og fo'r truende mod den bundne slotshøvding – "vover du således at forvanske mine bud? vil du læse i min sjæl og gøre mine tanker til forbrydere mod min konge? Ha, nu ser jeg det: jeg gennemskuer din plan, forræder! du ville stifte fjendskab mellem mig og min kongelige hr. broder; du ville vække oprør og borgerkrig i landet – du var en frænde af marsk Stig – du er en hemmelig ven af de fredløse kongemordere –"

Kongen studsede og betragtede fangen med et skarpt blik. Den stolte slotshøvding syntes at have tabt sin fatning; han

stirrede på junkeren med stift opspilede øjne; men der kom intet ord over hans læber.

"Ser I, herre konge! Forræderen må forstumme," vedblev junkeren og vendte sig atter til fangen med et stolt, hoverende blik: "Kan du fornægte forræderblodet i dine årer, elendige? Kan du nægte, du er en ven af de fredløse?"

"Min byrd er jeg stolt af," tog nu slotshøvdingen til orde med tilkæmpet fatning, "mine ulykkelige venner fornægter jeg ej heller, om de end er fredløse og fordømte i denne verden; men den beskyldning, I grunder på dette, benægter og foragter jeg."

"Før ham til livsfange-tårnet, mine mænd!" råbte junkeren hastigt i stolt herskertone, "han er min svorne undersåt. – Jeg er hans herre og dommer under landsloven. Den forbrydelse, han vil vælte på sin herres hoved, skal visselig falde knusende på hans eget."

Nogle riddere af prinsens følge nærmede sig alt slotshøvdingen for at føre ham bort; men de nølede og kastede et spørgende og frygtsomt blik til kongen.

"Giv tid!" bød kongen heftigt, "så længe jeg selv er til stede, har ingen her at befale uden jeg."

Junkerens riddere trådte ved disse ord ærbødigt tilbage. Den bundne slotshøvding havde opløftet sine øjne mod loftet og syntes lønligt at berede sig til døden.

"I nægter altså al delagtighed i, hvad her er sket, junker Christopher!" vedblev kongen mørk og tankefuld, idet hans prøvende blik atter dvælede på junkerens lidenskabeligt vilde ansigtstræk. "Jeg fordrer ikke eders saligheds-ed: med en broders salighed ville jeg selv ikke købe krone og liv; men eders ridderlige og fyrstelige ære fordrer jeg til pant på eders

vidnesbyrd. Denne høvdings byrd og hans venskab til mine dødsfjender spørger jeg ikke om; den nærværende oprørske og forræderske handling er talen om. Fortrøster I jer til med eders ridderlige og fyrstelige æresord at bevidne, at eders høvding heri har handlet egenmægtigt og mod eders bud?"

"Ja! ved min ridderlige og fyrstelige ære!" råbte prinsen med mørktblussende åsyn og bed sig harmfuld i læberne.

"Det ord skal I fortryde på den yderste domsdag, junker!" tordnede slotshøvdingen ham i øret med en røst som fra graven og stirrede på ham med et dødningblik.

"Ti, afsindige løgner!" afbrød junkeren ham. "Jeg skal vise eder, min kongelige broder og lensherre!" vedblev han med høj røst og vendte sig bort fra den stirrende fange, "jeg skal vise eder, at jeg kan holde mandstugt på mit slot. Man skal ikke forgæves have vovet at fornærme eder i mit navn og misbruge den magt, I har betroet mig, til opsætsighed og majestætsforbrydelse! – Jeg fordrer øjeblikkelig ret over denne forbryder efter landsloven."

"Jeg kan ikke nægte eder ret over eders tjenere," svarede kongen: "Hvad eders høvding har forbrudt, står han til regnskab for! Han skal straks stilles for en slotsret og dømmes efter loven; men dømmes han skyldig af mangel på oplysninger, som ingen uden I kan have kundskab om – så skal I selv stadfæste dommen i mit navn, junker Christopher! så sandt eders samvittighed kan forsvare det for Gud og mennesker."

"Nu vel! så er han dømt. Han skal visselig klæde hjul og stejle før sol står op igen!" mumlede junkeren. "I har hørt kongens bud – adlyd! før fangen for slotsretten!" bød han nu hastigt med et myndigt vink til sine riddere, og de bortførte øjeblikkelig

fangen, der kastede et stolt, foragteligt blik til sin herre, og pegede truende mod himlen.

Kongen havde kastet sig tavs og grundende i en stol med hånden for panden; der syntes at foregå en svær kamp i hans inderste. Han fo'r nu pludselig op og kastede et strengt, gennemborende blik på sin broder: "Fuldbyrd dommen over din tjener i mit navn som du selv vil dømmes for den alvidende og retfærdige Guds åsyn!" sagde han advarende. "Jeg giver dig også min højeste benådningsret. Er han afsindig – kan hans blod spares uden brud på loven – ved alle hellige mænd, jeg fordrer det ikke til pant på dit udsagn. En ridders og fyrstes æresord behøver ingen blodig besegling. Der er min hånd, broder Christopher!" tilføjede han, og hans røst bævede, "jeg vil tro dig, hvad enten din tjener befindes sagesløs eller skyldig."

Junkeren rakte ham tavs og mørk hånden med fravendt åsyn. Der var et øjeblik en almindelig og ængstelig tavshed.

"Lad musikanterne spille op, herre junker! Nu er her jo fred og god forståelse igen, mine højfyrstelige venner!" afbrød markgreve Valdemar hastigt tavsheden i sin muntre, letsindige tone. "Det glæder mig, at jeg har bidraget dertil, om jeg end har redet min bedste hingst til skamme for det. Nu vil vi glemme den hele fortrædelige sag og lade junkerens gode vin bortskylle hver rest af misforståelse!"

"I har ret, greve!" udbrød Christopher pludselig med lystig mine og så sig kækt om i salen: "Jeg bør ikke glemme, jeg er vært her, om end mine ærede gæster er faldet mig lidt hovedkulds og, så at sige, med porten ind i huset."

Derpå åbnede han selv døren til riddersalen og bad kongen træde derind; selv fulgte han efter med markgreven, grev

Henrik og den hele talrige ridderskare.

Kongen var tavs og tankefuld. Han lod til at gøre vold på sig selv, for ikke længere at røbe nogen mistillid til sin broder. Markgreve Valdemar anstrengte sig øjensynlig for at opmuntre kongen og jævne det spændte forhold mellem brødrene. Tvisten var kun løseligt bilagt; men junker Christopher syntes omhyggeligt at ville undvige enhver nøjere forklaring; kun om besættelsen af Holbæks slot ved drosten tillod han sig en flygtig ytring, ligesom det var et blot rygte, han havde hørt, og som han i alt fald håbede, det måtte være en overilelse af drosten og en misforståelse af hans kongelige hr. broders vilje. Han undveg det alvorlige svar, der svævede kongen på læberne, og tog sig ivrigt af sine gæsters beværtning. Snart åbnedes døren til den store spisesal, hvor altid et dækket bord stod beredt til junkeren og hans jægere, når de ofte uventet og pludseligt besøgte slottet. Fra galleriet i den høje sal lød en munter klang af jagthorn og trompeter, og Kalundborg slot, som nylig genlød af krigsbulder, genlød nu snart af bægerklang og festlig tummel.

Det var næsten blevet aften inden man var kommet til bords. Så snart junkeren havde fået sine gæster bænkede, og en almindelig livlig underholdning nogenlunde var kommet i gang, bortfjernede han sig med en flygtig undskyldning, og blev over en halv time borte. Han kom mørk og bleg tilbage, men syntes siden ved bordet og vinen desmere oprømt. På kongens spørgsmål: "Hvad der så længe havde berøvet gæsterne hans selskab," svarede han mut: "En slags forhør, herre broder! Jeg ville ikke lade dommerne vente på min erklæring. Livs- og æressager er det altid bedst at have fra hånden før drikkebordet."

Kongen blev atter tavs og betænksom; men junkeren tømte flittigt sit bæger, og markgreve Valdemar søgte ved mangen lystig skæmt at adsprede de mørke tanker, der idelig syntes at ville forstyrre denne mere fremtvungne, end gensidigt fremkaldte forsoningsfest.

Kongen agtede ikke at overnatte på et slot, hvor man havde modtaget ham så fjendtligt; men da det blev mørkt og silde, kunne han vanskeligt afslå sin broders gentagne indbydelse, uden på ny at røbe en mistillid, som han ønskede ganske udslettet af sin sjæl. Da junkeren endelig med oprømt mine indstændigt gentog sin indbydelse, idet han tømte det sidste bæger vin med kongen på en snar og lykkelig formæling med den skønne prinsesse Ingeborg og på god broderlig forståelse, glattedes rynkerne i kongens pande; den sidste rest af mistillid syntes med magt bortjaget af hans godmodige sind. Han greb broderens hånd heftigt og tømte sit bæger til bunden.

"Vel, Christopher! jeg bliver!" sagde han i fortrolig tone og halvt sagte. "Alt skal være glemt og som i gamle dage, når den gode drost Peder bilagde vore småtvistigheder, og moder Agnes lagde vore hænder i hinanden."

Kongen syntes nu ret tilfreds. Christopher lo ofte højt. Den muntre stemning udbredte sig til alle.

Efter bordet satte kongen sig med sin broder til et brætspil; dog han legede kun med brikkerne, mens han lod spørge til sin tro Aages befindende og ventede forgæves på et oprigtigt og fortroligt ord af Christopher. Junkeren var særdeles høflig og opmærksom; men han syntes endnu ved ligegyldig tale at ville bortfjerne enhver alvorlig tilnærmelse. I det samme trådte en retstjener ind og overrakte ham et pergaments-blad. Han blev

pludselig tavs og skiftede farve. Retsbetjenten bortfjernede sig hastigt.

"Hvad var det, min broder?" spurgte kongen.

"Min formastelige tjeners dødsdom, i følge slotsrettens kendelse efter lands lov og ret," svarede junkeren uden at se på ham, "vil I stadfæste den? – over liv og død råder I selv."

"Som de fredløses ven og frænde, var han sagtens min fjende; dog – hvor skyldig han er, må du bedst vide!" svarede kongen med streng alvor. "Du har min bemyndigelse; stadfæst dommen i mit navn eller benåd, efter hvad ret og billighed tilsiger dig! Ingen uden du og den alvidende kan vide med vished, om dit bud således kunne mistydes. Er her mindste tvivl, så –"

"Nej, her er ingen tvivl!" udbrød junkeren heftigt med mørktblussende åsyn og et vildt, frygteligt blik, idet han rejste sig fra tavlbordet og gik bort med hastige skridt.

Kongen så længe efter ham med et højst alvorligt og betænkeligt blik; han fo'r et par gange pludselig op og holdt hånden for panden.

"Ha, nej!" sagde han, "det er umuligt! – Jeg har jo hans æresord."

Markgreven nærmede sig nu munter og indtog den ledige plads hos kongen ved tavlbordet, hvor han snart vidste at indlede en livlig og underholdende samtale.

Note 5: **Ora pro nobis:** Bed for os.

13

Drosten var fra fruerstuen bragt til et værelse i ridderloftet, som lå afsides og roligt. Uagtet han hverken havde brudt arme eller ben ved det svære fald, var han dog ligesom sønderknust i alle lemmer og kunne ikke røre sig af stedet. Efter et styrkende bad var han bragt til sengs og falden i søvn; men den frygtelige spænding havde sat hans sjæl i en bevægelse, der ikke tillod ham nogen rolig hvile, og han vågnede hvert øjeblik i de skrækkeligste feberdrømme. Han troede snart at brydes med dødninger i mørke grave, snart at svæve over umålelige afgrunde; men forestillingen om kongens fare og faldgruben under højenloftsbroen syntes dog at virke voldsomst på ham, og hvert øjeblik råbte han: "Vogt dig, min konge! nu åbner de graven for din fod! – Tro ham ikke! – tro ham ikke! han er en forræder."

Det var sildigt ud på aftenen. En lampe brændte på bordet i Aages kammer. En gammel, udtæret sygevogterske sad ved hans seng og mumlede bestandig ved sig selv med tandløs mund og rokkende hoved. Nu åbnedes døren, og kongen trådte ind i den dunkle sygestue, ledsaget af grev Henrik og junker Christopher. Sygevogtersken bortfjernede sig straks, halvt forskrækket og med en ofte gentagen nejen, dog uden at lade sig afbryde i sin mumlen og ubevidste selvunderholdning. Junkeren og grev Henrik blev stående ved indgangen, hvor de talte sagte og afbrudt sammen om jagt og heste og om de store hjortetakker over døren, mens kongen nærmede sig drostens leje og rykkede lampen frem på bordet, for ret at betragte ham.

Aage syntes et øjeblik at sove roligt; men da kongen nu stod ved hans leje og med deltagende bekymring hældede sig hen over hans skønne, blege ansigt, slog drosten pludselig øjnene op og stirrede vildt hen for sig: "Er det dig, min konge!" hviskede han, "er du levende endnu i denne morderhule? – vogt dig! tro ham ikke!"

"Kom til dig selv, min Aage! Du drømmer," sagde kongen. "Dit fromme ønske er opfyldt: jeg og min broder er forligte. Se! hist står han. Han vil også se til dig. Det hele var en misforståelse, et fortvivlet indfald af en oprører, en af de fredløses slægt og venner. Vær rolig, min kære Aage! Jeg er nu en fredelig gæst her hos min broder. Vi har drukket forlig og godt broderskab sammen. Jeg har også gjort ham uret i sagen med Brunke. Jeg vil give ham både Holbæk og Kalundborg tilbage. Han følger mig nu på toget mod hertugerne."

"Store, højmodige kongesjæl!" udbrød Aage og syntes atter fri for de ængstende drømme, "har et ord, har et bæger vin udslettet alt fjendskab! Nu, Gud og vor kære frue ske tak! Kærlighed læger alle sår – og forsonlighed er en skøn dyd. – Hvor stor er nu din kærlighed og forsonlighed, min konge?" vedblev han atter noget vildt og som halv drømmende, "strækker den sig også til de fredløse og deres ulykkelige slægt? – også til marsk Stigs frænder og børn?"

"Ha, nævn mig ikke hint fordømte navn, Aage!" afbrød kongen ham heftig og streng, "så vidt strækker min forsonlighed sig aldrig. – Nu, sov vel, min tro Aage!" tilføjede han atter mild og kærlig, "tænk ikke på hvad der er bedst at glemme! Som jeg hører, er du alt uden fare og kan måske følge mig i morgen eller om få dage –"

"Hvor sover min konge i nat?" spurgte Aage med ængstelig røst og stirrede atter vildt om sig.

"Tæt her ved dig i ridderloftet. Vær kun rolig og sov trygt! Jeg sover under en broders tag –"

"Kom, herre broder!" afbrød nu Christopher dem og nærmede sig hastigt sengen, "tal ikke mere med den syge drømmer! Han er i stand til at smitte jer med sine febersyner."

"God nat, min Aage!" sagde kongen og trykkede drostens hånd, idet han gik. "- Jeg vil holde hvad jeg lovede ham!" sagde han til junkeren: "Jeg sover i hans nærhed her i ridderloftet!"

"Som I befaler, min kongelige herre broder!" svarede junkeren med et koldt og bittert smil; og de forlod sygestuen.

Grev Henrik havde også rakt Aage hånden og ville følge kongen; men drosten holdt ham et øjeblik i voldsom spænding tilbage. "Se se!" hviskede han, "der går den myrdede kong Erik med junker Abel. De var jo brødre en gang! Og hør! Her bruser en flod under dette slot. – Det er vel den blodige sti. – Pas på! – pas på, her ingen ulykke sker!"

"I drømmer slemt, drost Aage!" sagde grev Henrik og slap drostens feberbrændende hånd. "Sov I kun rolig! Jeg våger." Dermed skyndte han sig ud efter kongen og junkeren, men kastede først et blik ud af vinduet og så med lønlig gru ved det frembrydende stjernelys et højt, sort stillads, ligesom et skafot, i slottets baggård uden for ridderloftet. Han drog hastigt tæppet for vinduet og gik, hvorpå den gamle sygevogterske atter rokkende og mumlende trådte ind til drosten. Det var en kone i borgerlig købstadsdragt, med store, hultliggende øjne og med et blegt, udmagret ansigt, der havde stor lighed med et dødningehoved. Med en håndten og et paternosterbånd i

hånden, indtog hun sin forrige plads ved drostens seng lige for lampen, som hun rykkede til side, så den ikke kunne skinne den syge i ansigtet. Alt blev nu snart stille på denne fløj af slottet, der kun indbefattede riddernes sovestuer. Aage lå længe urolig og lyttede. I den usædvanlig stille aften trængte dog en fjern lyd til hans øren som af strengeleg og munter sang.

"Hvad er det?" spurgte han og løftede hovedet med møje.

"Der er lystighed i riddersalen, velbårne herre! Ja, såmænd er der så!" svarede sygevogtersken, "vor strenge hr. junker har ladet hente spillemænd og gøglere fra byen. Der spares hverken på mjød eller sød vin; det ved den søde Gud! Han drikker forlig med sin broder kongen, siger man. Ak, ja!" tilføjede hun, "de store kan sagtens være lystige og lade fiddelen sørge – hm, hm! når de tvistes iblandt, går det kun ud over de små! ja, mænd gør det så! – ud over de små. Min salig mand blev, såmænd dømt fra livet i den store marsk Stigs fejde – ak, ja! – mænd gjorde han så! Han var kun en ringe mand, skal jeg sige jer: han havde ingen ridderlig eller fyrstelig ære at lyve sig fri med, som vor højbårne junker; nej, mænd havde han ej; det var hele ulykken. Der sidder nu vor gamle slotshøvding i tårnet – hm, hm! han ser næppe sol eller måne mere; man vil sige, han skal rettes i nat; ak, ja! og i går var han herre her på slottet! Ja, mænd var han så; men sådan går det i verden – ak, ja!"

"Rettes?" gentog Aage, "Gud være hans sjæl nådig! Kongen er streng og hastig – ha! men vidste han –"

"Han ved sagtens, hvad vi alle ved, at hans højbårne broder har vidnet falskelig –" sukkede den gamle, "men hvad bryder de store sig om et ringe hoved, når de kan hytte deres egne? Loven må jo have sin gænge – ja, mænd må den så; et hoved måtte vel

sagtens springe efter sådan en opstand og ståhej; men junkerens sidder for højt, kan jeg tro. Hvad havde også de høje herrer tjenere til, når de ikke kunne vaske sig rene i deres blod? sagde min salig mand, der han blev rettet; ja, mænd sagde han så, den salig sjæl! Men se nu til, I kan sove, velbårne, unge herre! det er jer vist tjenligst. Jeg snakker kanske lidt for meget; det er nu min skødesynd, siger man. Ja, såmænd! Én snakker for lidt og en anden for meget. Var der ingen snak til, så snakkede ingen stakkels djævel sig Fanden i vold og ingen fornem skælm fra galgen."

"Jeg må tale med kongen!" fo'r Aage heftigt op og søgte forgæves at rejse sig. Kræfterne forlod ham aldeles, og han faldt tilbage i en bedøvet tilstand. Den gamle kone troede han sov, og snart syntes han også virkelig at være faldet i en slags søvn. Sygevogtersken betragtede ham nogle gange med lampen i hånden og nikkede, idet hun vedblev at småsnakke med sig selv.

"Hm, hm! et godt, ærligt ansigt, ja såmænd!" mumlede hun, "men hvem er ærlig i denne syndige verden? – hænger dog sammen med de store, hm, hm! og de godt folk skal man aldrig tro, nej, mænd skal man ej – aldrig tro. Han ville tale med kongen – jo, på det lav! Når det gælder om at redde en stakkels djævel livet og fortælle kongen, at hans broder er en skælm og forræder, så dåner sådan en fin hofkarl eller falder i søvn til det er bag efter. Vågn op, herre! vågn op!" – Hun ruskede forgæves i ham. – "Ih, så sandelig! tror jeg ikke, det er dødsens søvn. Nu ja, så er han undskyldt; således som han er sprunget til pølse, kan der sagtens heller ikke være stort liv i ham. Han drager dog ånde, tror jeg; ja, mænd gør han så. Ungdommen er stærk;

måske hjælper naturen sig selv. – Hør! nu følger de kongen til sengs," vedblev hun og lyttede, "han vil jo sove her jævne ved. Hm, hm! det er nok hans kæreste livstjener, denne hersens drost. Nu ja, Gud holde sin hånd over kongen! Han mener det godt med os alle – ja, mænd gør han så – ak, ja! om han også dømmer mangen stakkels djævel fra livet; men det er nu så hans dont – derfor er han jo konge – han holder dog over lov og ret, ja, såmænd! – gør ellers ingen forskel på høje og lave. Skulle han nu have dømt sin egen kødelige broder fra livet – det var dog for hårdt – ja, mænd var det så! Han er dog heller kun et menneske, og hvem er retfærdig i alle dele i denne syndige verden? Hm, hm! Men junkeren – ak, ja! Gud nåde os for ham! får vi ham en gang til konge, vil det se galt ud – ja, mænd vil det så! Ak, ja!" Således mumlede hun ved sig selv og nikkede ved lampen, til hun faldt i søvn i den store lænestol.

Det kunne være noget over midnat, da drost Aage vågnede af en dyb udmattelsessøvn, der syntes at have gjort en lykkelig vending i hans sygdom. Han var dog endnu i en feberagtig spænding; han så sig forundret om og syntes ikke at vide hvor han var. Den blege, sovende sygevogterske ved lampen forekom ham, med det mat oplyste, udvågede ansigt, som et siddende lig. Han rejste sig halvt op og stirrede stift på hende. Nu så han, der var en stærk bevægelse i det magre dødningeansigt: de tandløse gummer mimrede, men uden lyd; det var som hun ville tale, men kunne intet ord få frem. Det kom ham for, som han nu så, hvad han ofte havde hørt og læst om i gamle sagaer og oldtidsdigte: det mørke, hvælvede kammer blev ham til en underjordisk jættestue, og den gamle, mimrende kone til en død jættekvinde, som man havde lagt runer på tungen for at

bringe hende til at spå. Han forsøgte at rejse sig, og det lykkedes: hans forstødte lemmer var styrkede og bevægelige. Han svøbte det hvide bomuldslagen om sig og stod snart lyttende på gulvet og betragtede den gamles ansigt.

"Hvem taler du med, dødning? Hvad mumler du om i din grav?" hviskede han, og hun bevægede munden endnu stærkere.

"Mord! Mord!" udbrød hun endelig med forståelige ord, "hør! hør! nu faldt hans hoved for øksen."

Med forfærdelse hørte Aage virkelig i samme øjeblik en lyd uden for vinduet som af et økseslag. Han fo'r hen til vinduet og drog tæppet til side. En mængde fakler lyste ham i møde fra baggården; han så med gru en kreds af lanseknægte om et skafot og en bøddel øverst på stilladset med et blodigt hoved i hånden. En kold gysen overfo'r Aage; han vidste endnu ej, om han drømte eller vågede; han stod som fastgroet og tungelam og stirrede på det gruelige syn. Der lød nu en dæmpet korsang, og han så en skare gråbrødre drage hen under skafottet med en sort ligkiste. Blandt tilskuerne så han junker Christophers skumle ansigt, stærkt oplyst af en fakkel. Det blodige hoved faldt af bøddelens hånd, og det syntes ham nu i unævnelig forfærdelse, at det var kongens. Han svimlede tilbage og rev bordet om med lampen. Den gamle kone vågnede forfærdet og skreg af angst; men med umådelig rædsel fo'r Aage ud af døren i den mørke, lange ridderlofts-gang. "Myrdet – kongen myrdet!" jamrede det i hans inderste sjæl; men der kom intet ord over hans læber; han gik som en søvngænger med stirrende øjne og vidste ikke hvor hen. "Her ville han jo sove – her tæt ved mig," tænkte han og standsede ved en sidedør i gangen. Han udstrakte alt sin hånd for at åbne den – da så han et lys og hørte

fodtrin langt borte i den mørke gang. Døren, han stod ved, var indesluttet mellem to fremspringende murpiller. Han trådte ind bag den ene pille og holdt øje med lyset i gangen. Det nærmede sig langsomt og standsede ofte; endelig kom det så nær, at han kunne se, det bares af en høj, mandlig skikkelse i en mørk kappe; den nederste del af kappemanden var kun oplyst; hans gang var vaklende og ubestemt; under kappen blinkede et stort sværd. Skikkelsen kom nærmere og nærmere, men med sagte, næsten uhørlige skridt, og standsede ofte. Endelig stod den høje skikkelse tæt ved murpillen, som Aage stod bag ved; her standsede han atter; nu hævedes lyset, mens kappemanden så sig om til alle sider, og nu faldt lyset på et langt, vildt blussende ansigt – det var junker Christopher.

"Ha, brodermorder! kongemorder!" råbte Aage som rasende og fo'r ud imod ham.

Med et forfærdelsesskrig tabte junkeren lyset og sprang tilbage. "Mord! Hjælp! En rasende!" råbte han og drog sit sværd.

Under denne larm åbnedes døren mellem murpillerne, og grev Henrik trådte ud med lys. "Hvad er her på færde?" spurgte han ivrigt, men med dæmpet røst. "Hvo vover her at vække kongen?"

"Kongen, kongen?" udbrød Aage med overvættes glæde, "han lever? – Herren ske tak! Det var da kun en rædsom drøm! Men så jeg dog ikke junkeren her?"

"Jo visselig så du ham, afsindige menneske!" råbte junkeren og stak sit sværd i skeden. "Var I ikke kommet her ud, grev Henrik, havde jeg stødt den galning ned på stedet. Han overfalder mig her med vild, afsindig tale, som jeg vil liste mig sagte til mit sovekammer for ikke at vække kongen. Ser jeg ret,

er det den ridderlige hr. drost, der går i søvne eller vil lege spøgelse. Man skulle tro, mit slot var forvandlet til en dårekiste."

"Et besynderligt eventyr, højbårne herre junker!" sagde grev Henrik og betragtede hans forstyrrede udseende med et skarpt blik. "Vor gode drost er syg, som I ved, og har slemme feberdrømme," tilføjede han i let hofmandstone: "Han må i sine fantasier have taget eder for en morder; men I må have ham undskyldt! – hans troskab og hengivenhed for eders kongelige hr. broder er alene skyld deri."

"I kommer fra en henrettelse, høje herre!" sagde Aage nu fuldkommen fattet, "det var formodentlig eders ulykkelige slotshøvding, som så slet har forstået eders bud og vilje –"

"Ganske rigtigt!" svarede prinsen, "han har fået sin vel fortjente løn, den dumdristige galning! Men galskaben griber om sig her, mærker jeg."

"Eders fantasi har vistnok også været i oprør, nådige herre!" vedblev Aage, "siden I kunne forfærdes således over mine drømmerier. Jeg beder eder imidlertid gunstigst undskylde, at jeg netop standsede eder ved *denne* dør! Det var måske dog et lykkeligt tilfælde! I kunne let have taget fejl af eders eget og kongens sovekammer."

"Gak til sengs, afsindige menneske!" svarede junkeren mørk og barsk, med hånden på sit sværd. "I drømmer endnu, synes mig, og kunne fortjene at vækkes med mit gode sværd. En fantast og drømmer som jer burde man indespærre, når man vil have nattero." Med disse ord greb han hastigt sit lys, som grev Henrik havde optaget fra gulvet og tændt – og junkeren gik

med stærke skridt ind igennem den næste sidedør til sit eget sovekammer.

"Jeg har en gruelig mistanke –" hviskede Aage til grev Henrik, "men jeg var syg og overspændt. – Jeg kan have uret; det er alt for skrækkeligt til at tro. Lad det ikke forstyrre kongens fred!"

"Hvad I mener, drost! vil jeg heller ikke tro," svarede greven; "dog efter hvad her er sket, er fast alt muligt. – Kom! lad os blive sammen her i nat!"

Derpå gik de begge ind ad døren mellem murpillerne, og snart var der fuldkommen stille på slottet.

Næste morgen tidlig red kongen og hans mænd ud af den forbrændte og sønderknuste tårnport på Kalundborg slot. Grev Henrik, markgreve Valdemar og junker Christopher ledsagede ham til hest tillige med hans halvtreds riddere og de talrige lanseknægte. Drost Aage fulgte langsomt bag efter i en hængekarm, der bares af to heste. Han havde ingenlunde overvundet følgerne af det farlige fald, men var ikke at tilbageholde.

Kongen og hans broder red tavse sammen gennem byen i nogen frastand fra deres følge. "Du har nok villet betage mig lysten til oftere at være din gæst på Kalundborg, hr. broder!" sagde kongen, mørk og forstemt, idet de langsomt red op ad bakken til St. Jørgens hospital og så tilbage mod byen og slottet. "Jeg har handlet ilde med din smukke tårnport; det er sandt; nogle buler og blodige pander har jeg vel også efterladt; men du har da heller ikke beredet mig noget smukt syn i dag ved min morgenbøn."

"Hm! den stejlede forbryder," mumlede Christopher, "har hans hoved sagt jer god morgen fra stagen? Det var ikke min

skyld: det ubehagelige syn skulle være unddraget eders øjne; men I valgte selv eders sovekammer med den fatale udsigt. Sandt at sige, hr. broder!" tilføjede han i bebrejdende tone, "I syntes mig at behøve syn for sagen, at her aldeles ingen tvivl var."

"Det ord altså klang dig ilde!" svarede kongen. "Forstod du mig ikke? Der kunne være tvivl om forbryderens forstand, men ikke om hans halsløse gerning; der kunne være tvivl om tydeligheden i dit bud til ham, uden der var mindste tvivl om din mening, som du med dit æresord har forklaret mig den. Kun af den grund overlod jeg dig min benådningsret tillige med stadfæstelsesretten. Med bloddommens fuldbyrdelse havde det heller ingen il."

"Den sag måtte være afgjort inden I forlod slottet!" svarede Christopher heftigt. "Jeg, for min del, havde ingen grund til betænkning; jeg har vist, jeg ikke frygtede for at se hint forbryderske hoved falde; det kan eders drost bevidne, hvis han har fået sin forstand tilbage."

"Han er nu ved god samling," svarede kongen. "Jeg ved, han gik i søvne i nat og voldte dig en slem forskrækkelse ved min dør."

"Ja så! han har fortalt eder det artige eventyr?" sagde junkeren studsende og skiftede farve. "Havde han været ved sin samling, ville jeg fordre ham dømt æreløs, som den formasteligste fornærmer."

"Som jeg har hørt omstændighederne, er han undskyldt; din forskrækkelse har han også gjort mig begribelig."

"Hvorledes mener I?" spurgte Christopher, yderst spændt.

"Nu ja, det er ikke godt at gå til sengs med sligt blodigt syn for øje," sagde kongen med et ikke udeltagende blik på junkerens blege og stærkt angrebne udseende; "skam dig ikke over det, Christopher! det gør måske dit hjerte ære. Du var syg og heftigt rystet ved synet af din gamle tjeners henrettelse – mente Aage. Jeg ser nu selv, det har taget på dig. – Det er den første dødsdom, du har beseglet. Jeg ved med mig selv, det er en egen sag med slig besegling."

Idet kongen sagde disse ord, syntes junkerens åsyn pludselig at opklares, og han drog atter vejret friere. – "Ja vel! min kongelige hr. broder!" sagde han hastigt, mens en stærk blussende rødme afløste hans bleghed, "han var dog et menneske, den dumme karl! I havde just ikke overdraget mig den behageligste pligt; jeg var på en måde part i sagen; men I havde fuldkommen ret – ingen kunne kende min forbryderske tjener som jeg – og dommen var fældet efter lov og ret af uvildige mænd. Eders drost er en brav mand," tilføjede han, "kun noget overspændt og fantastisk; men han er eder hengiven, og jeg har intet imod ham for de tåbelige drømmeriers skyld."

Nu nærmede grev Henrik og markgreve Valdemar sig de fyrstelige brødre, og der taltes om ligegyldige ting. Toget drog frem ad vejen til Korsør, hvorfra kongen agtede at sætte over bælterne for at støde til sin marsk og den krigsmagt, der skulle rykke imod de urolige hertuger i det slesvigske.

Ved det berømte søslag i Grønsund havde den unge kong Erik vundet en afgørende sejr over disse overmodige herrer, der idelig søgte at unddrage sig den danske krones lenshøjhed og siden kongemordet på Erik Glipping så vel hemmeligt som

åbenbart havde gjort fælles sag med landets fjender og de fredløse kongemordere. Ved hin sejr havde vel kongen sat sig i betydelig agtelse så vel hos hertugerne som hos de nordiske nabomagter og de nordtyske fyrster; men striden med ærkebispen og det romerske hof, endnu mere måske kongens bandsættelse på Søborg havde givet alle hans fjender mod og fornyet håb om at kunne ryste hans trone og tilintetgøre hans dristige planer. Man frygtede nemlig ikke uden grund, at den unge, stormodige konge af Danmark, der nu selv lod til at ville trodse band og interdikt, vel kunne have lyst til at tilbagevinde den store Valdemar Sejrs magt og indflydelse i Tyskland. Hin konges ridderlige glans og den hæder, hans sejrvindinger havde udbredt over det danske navn, syntes tidligt at have været forbilledet for hans kække ætlings æresfølelse, og et glimrende navn, som Valdemar Sejrs, var vistnok et lønligt mål for Erik Menveds bestræbelser som konge, skønt han levede i en tid og under omstændigheder, der allerede fordrede en sjælden kraft og klogskab til at redde riget fra undergang og selv bevare liv og krone.

Hertugernes fornyede fordringer og oprippelsen af gamle, for længst bilagte tvistigheder, men især efterretningen om, at de fredløse atter fandt beskyttelse og tilhold i Slesvig, havde i høj grad bragt kongen i harnisk, og siden ærkebispens flugt syntes han langt hastigere end tilforn, og tilbøjelig til at drive al ting igennem med magt. Man kendte, men led ret godt hans ungdommelige, ofte opbrusende heftighed så vel som hans lyst til glimrende og ridderlig færd. Den viljekraft, han ytrede, kaldte man ofte stivsind, og man tilstod, han ikke var fri for en vis forfængelig og overdreven pragtlyst; men han havde fra sin

barndom været folkets yndling, og han vedblev at være det. Fredsbruddet med hertugerne forekom nu mange helt overilet; men man fandt kongens harme billig, og man trøstede sig med, at han med al sin heftighed dog elskede sit folk for højt og besad for megen virkelig statsklogskab til, at han ikke skulle spare sine krigeres blod og rigets tarvelige indkomster, hvis han med ære kunne underhandle med sværdet i hånden. Til at mildne kongens heftighed bidrog den stille, alvorlige drost Aage ikke lidet; og nu, da kongens ældre og erfarnere rådgivere, den gamle Jon Litle og drost Hessel, var fraværende, glædede den største og fredeligt sindede del af folket sig ved at se drost Aage i kongens følge. Drostens lidende tilstand, hvis eventyrlige grund endnu daglig forhøjedes af rygtet med de forunderligste tilsætninger, tildrog ham især almuens deltagelse og beundring. De, der før havde gruet for ham, som en bandlyst mand, beklagede nu kun dette som en ulykke, siden kongen selv delte hans skæbne. Den raske, krigerske grev Henrik af Meklenborg med det kække feltherreblik syntes man også godt om og betragtede med tillid; han og Aage modtoges ofte med livlige bifaldsråb, hvorimod man kun viste den mørke junker Christopher en stum og næsten frygtsom høflighed, og den fremmede markgreve Valdemar, der altid red ved junkerens side syntes man at anse som en halvt mistænkelig gæst, man nu var glad ved at blive af med. Men hvor toget kom frem, modtoges den unge, ridderlige konge selv med de mest larmende beviser på folkets kærlighed, som endnu mere forøgedes ved de kirkelige forfølgelser, man vidste han var underkastet. Selv den ellers så frygtelige bandstråle syntes på den unge konges hoved at have forvandlet sig til en

martyrglorie for faderhævneren og majestætsforsvareren, helst da den største og agtværdigste del af den danske gejstlighed frimodig erklærede hans sag for ædel og retfærdig. Den sorg og harm, man vidste kongen nylig havde haft ved hans broder junkerens mistænkelige forhold, havde endnu mere forøget deltagelsen for ham.

"For Erik, kongen hin unge!" var den almindelige hilsen, når alle hatte og huer fløj i luften til hans ære. "Bort med den røde hat fra Rom!" lød undertiden en enkelt dristig stemme. "Bort med alle forrædere! Kong Erik og ingen anden!" lød det ofte, når han red gennem den store menneskevrimmel i byerne. "Leve prinsesse Ingeborg! Leve kongens skønne fæstemø!" råbte også mangen rask ungersvend, og hvor denne hilsen lød kongen i møde, hilste han dobbelt så mildt og venligt.

"Tak, børn, tak!" svarede han da gerne og slog op med hånden, "vil Gud og vor kære frue, skal I se hende som jer dronning til sommer!"

2. del

1

På Sommersteds hede i det haderslevske syntes det at skulle komme til et blodigt slag mellem kong Erik og hans stolte frænder af den abelske fyrstelinje, hertugerne af Slesvig og Langeland, i hvis hær man påstod, at Jacob Blåfod, Niels Hallandsfar og flere af de fredløse kongemordere befandt sig, uagtet det ved fordraget i Hindsgavl forrige år var fastsat, at disse landflygtige statsforbrydere lige så lidt måtte komme hertugen af Slesvig, som den danske konge og hans broder for øje. Da hertugerne så den hastigt samlede krigsmagt, hvormed den unge, forbitrede konge blandt sine halvtreds udvalgte riddere rykkede imod dem, trak de sig noget tilbage. Det ene sværd syntes imidlertid at holde det andet i skeden, og det kom ved drostens mellemhandling til en foreløbig stilstand, i følge hvilken alle fjendtligheder gensidigt skulle ophøre, hertugernes krigsfolk afvæbnes og ingen fredløs mand tåles i deres tjeneste, ligesom alle fordringer fra hertugernes side skulle bortfalde indtil et billigt forlig kunne bringes til veje ved den holstenske grev Gerhards mægling; hertil foresloges der en fredelig sammenkomst med denne fyrste og deres kongelige lensherre på Vordingborg slot.

Det lykkedes sjældent drosten og rigets råd at bevæge kongen til forlig og formelig fredsslutning med en modstander, der havde taget hans faders mordere i forsvar. Den eneste, der under slige omstændigheder undertiden var i stand til at være fredsmægler, var hans kloge, godmodige stedfader, grev

Gerhard, der bestandig stod i et venligt og næsten faderligt forhold til kongen.

Med Norge var den nuværende øjeblikkelige fred også kun en stilstand, som af og til fornyedes på enkelte år eller måneder; for hos den norske kong Erik og hertug Hakon havde de fredløse bestandig fundet beskyttelse, og efter sit løfte til disse flygtninge kunne den norske konge selv ingen endelig fred slutte med Danmark, uden at hans fredløse danske gæster var indbefattede deri. Flere af disse den danske kongeslægts dødsfjender var allerede faldet på deres mislykkede fejdetog mod Danmark. Nogle var grebet og mishandlet af almuen eller fanget af kongens høvedsmænd og henrettet for ran og mordbrand; således var det gået Arved Bengtsøn, en af de vildeste og grusomste blandt disse kongemordere, som med ti af sine staldbrødre faldt i den strenge Tule Ebbesøns hænder og uden nåde selv ellevte blev halshugget. Men hver gang hovedmændenes tal således formindskedes, voksede de tilbageblevnes hævngerrighed og trods. Ved deres forbindelse med fremmede magter og selv, ved ærkebisp Grand, med det pavelige hof, var disse landflygtige adelsmænd landets farligste fjender; så længe der var en eneste af dem i live, betragtede kongen sig derfor bestandig som på krigsfod, og der behøvedes kun navnet af en fredløs for at bringe ham i harnisk.

Efter stilstanden med de slesvigske hertuger drog kongen om på sine kongsgårde i Jylland og på øerne; men han lod ikke krigsfolket anderledes afvæbne, end at det på få dage ved marskens opbud kunne samles. Hvad uret, der var sket i hans myrdede faders regeringstid, søgte den unge konge bestandig så vidt muligt at erstatte; han tilbagegav således til St. Agnetes

kloster i Roskilde betydelige godser, som han ikke troede med god samvittighed at kunne beholde. Hans uegennyttige retfærdighedsiver måtte selv hans bitreste fjender erkende; men uagtet den agtelse og kærlighed, kongen ved mange lejligheder modtog de glædeligste prøver på hos folket, var hans personlige sikkerhed dog ofte udsat for angreb, ligesom landets indre tilstand i det hele var helt mislig. De fredløse hørte til de anseligste herreslægter i Danmark og havde ikke få frænder, venner og hemmelige tilhængere, som søgte at beskytte dem mod folkets raseri, når de lønligt eller åbenbart vovede sig tilbage til fædrelandet, for at stifte oprør eller søge. Lejlighed til hævn. Alle misfornøjede i landet, alle urolige hoveder og de, der lå i strid med lov og øvrighed, alle forbrydere og statsborgerlige sværmere, der frygtede eller hadede kongemagten, sluttede sig til disse såkaldte frihedens martyrer og despotismens fjender. Adskillige mægtige prælater var, som ærkebispens venner, på deres parti, skønt gejstligheden i det hele var kongen hengiven. De retsindigste fædrelandsvenner kunne imidlertid ikke nægte, at de misfornøjede undertiden havde ret, og at der ofte skete brud på den lovlige, borgerlige frihed. Kongens venner og hengivne mænd gik nemlig ofte for vidt i deres iver for hans sikkerhed; de kongelige høvdinger udøvede ikke sjældent vold og uretfærdigheder i kongens navn, hvor de havde nogen mistænkt for at holde til med de fredløse. Blandt de misfornøjede i landet og de fredløses hemmelige tilhængere tjente sligt til undskyldning for lignende fremfærd mod kongens tjenere og venner. Hvad der i særdeleshed ængstede enhver fædrelandets ven, var frygt for en almindelig kirkespærring, hvis kongen ikke gav efter i sagen med

ærkebispen, og frygt for borgerkrig eller farlige mytterier med de fredløse og andre urostiftere, især hvis det kom til noget yderligere brud mellem kongen og hans broder, junkeren.

I de første kolde forårsdage var der stor færdsel på alle veje til Vordingborg i anledning af den vigtige fredsmægling med de slesvigske hertuger. Ved en sådan lejlighed plejede man sjældent at savne glimrende festligheder og dystløb, som var den ridderlige konges lyst og glæde. Mange riddere og herrer fra Jylland og øerne drog derfor nu til Vordingborg, for at vise sig i deres glans for kongen og hoffet og for at deltage i den forventede fredsfest, der af kongens venner alt bebudedes som en ærefuld sejrsfest.

Et selskab af tre ridderlige herrer, med et talrigt følge af væbnere og svende, red en aften i stærk storm og hagl hen ad skovvejen ved Suseå og nærmede sig det store St. Peders Skovkloster (det nuværende Herlufsholm). For rejsende var bekvemmelighederne kun få og simple. De i kong Erik Glippings tid indrettede offentlige herberger var få og almindelig foragtede; fornemme rejsende tog derfor endnu ofte deres tilflugt til klostrene, som ved slige undertiden voldsomt påtvungne gæsterier led megen besvær og ulempe. Ved et kongebud var vel klostrene befriet fra den gamle forpligtelse at holde frit herberge for rejsende; det var dem endog forbudt at modtage vejfarende gæster, hvor der var noget offentligt herberg i nærheden; men forbuddet overholdtes næsten aldrig af de gejstlige selv, da det stred mod klosterreglerne.

De rejsende herrer og svende lod heller ikke denne gang til at ville drage det rige Skovkloster ugæstet forbi, da det nu med sine høje, hvide gavle og sit blanke kobbertag kom til syne over

skoven i den urolige aftenbelysning. Man nærmede sig den store egeallé på klosterets grund, og svendene pegede glade til de rygende skorstene; men de to forreste herrer havde indhyllet sig i deres kapper og trukket de store rejsehætter ned over øjnene; de syntes nu, trods det tiltagende uvejr, så fordybede i deres egne tanker, at de kun lidet bekymrede sig om vejen eller klosterets indbydende arnerøg. Det var de samme to høje, tavse riddersmænd, som havde aflagt hint hemmelighedsfulde besøg hos junker Christopher på Holbæk slot den nat, slottet blev besat af drost Aage. Den lille, puklede herre i den røde kappe, som den gang fulgte dem, sås nu ikke i deres følge; men de ledsagedes af junkerens kammersvend, den tykke, korthalsede ridder Palle, som idelig klagede over vejret og syntes lige så træt af rejsen, som ked af sit tavse og lidet underholdende rejseselskab.

"Her op ad kloster-alleen, mine herrer!" råbte han utålmodigt: "I vil dog aldrig videre i dette Guds vejr? Der er endnu et godt stykke vej til Næstved! Og til Hundehulskroen er vejen alle vegne lang. Vi kan trænge til en god kvældsnadver og ordentlig nattero. – Jeg kender pater køkkenmesteren."

"Jeg kender abbeden!" svarede den højeste af de to alvorlige herrer med en stolt mine, "i alt fald kender jeg mig selv og mine svende, og ved hvad vejfaren mand kan forlange."

"For Guds skyld! Lad os ikke gøre os ud til bens, bedste hr. Brock!" sagde Palle noget urolig og standsede sin hest: "farer vi frem med vold og brask, kan de fromme herrer slå klosterporten til for vor næse og tilmed skaffe os kongen til uven; man må, skam søge gæstehus med lempe, når man vil smutte lov og pind forbi."

"Bah! her kan vi blæse ad kongebud og alle verdslige lovpinde!" svarede hr. Brock hånligt, "St. Bents regel kan ingen konge rokke."

"Lad os kun ikke pukke på ordensreglen, I gode herrer!" sukkede ridder Palle og slog på sin slunkne mave, "ellers kan vi komme til at nøjes med fastemad i aften og lære af St. Bent at slå kødtanden ud."

"Var den tand slået ud i Skovklosteret, var der næppe så mange slagtere i Næstved," bemærkede den anden ridder. "Vær I kun rolig, hr. Palle! Jeg lover Jer fed steg til aften; hver søndag må jo de Næstved slagtere betale deres afgift her i lutter steg og pølse."

"Det må abbeden forstå!" sagde hr. Brock og nikkede: "det er en karl, der ved at holde på sin ret både mod høje og lave. – Tro mig, hr. Papæ! de Næstved borgere kunne gerne sende ham vin til stegen. Hele byen kan jo takke klosteret og den rige abbed for sin opkomst. Jo det er borger- og kræmmertiden, vi lever i! Nu ser man byer og stæder, hvor man før kun så borge og brakker! Og se kun til, om ikke de kræmmerhuse til sidst vokser både herre-borgene og klostrene over hovedet. Det går over kongens og vore statsmænds forstand; men det forstår *han* dog nok der oppe, når han holder krattet under saksen."

"I kender altså abbeden selv, ridder Brock!" tog Palle frittende ordet med et nysgerrigt blik, "det skal være en stormægtig herre; han er en god ven af ærkebisp Grand, vil man sige. I har dog vel intet ærinde til ham? I kender ham måske nøjere, end jeg kender pater køkkenmesteren! for det er kun et løseligt bekendtskab. Ret betænkt, I gode herrer, var det måske dog ikke klogest i disse urolige og mistænkelige tider, om vi drog

klosteret forbi og tog til takke med Hundehulskroen? med mindre I virkelig har noget ærinde her. I har måske kendt abbeden længe, hr. Brock? I er måske endog i slægt med ham?"

"Bliv ved! Det går godt; har I mere at spørge om eller flere betænkeligheder, så lad mig få det på en gang og siden være fri!" sagde den høje ridder Brock med en ringeagtende mine. "Rent ud sagt, min kære hr. Palle! I er mig noget vel nyfigen. I har spurgt mig om mere på denne rejse, end jeg et helt år ville besvare min skriftefader."

"Og I er så hemmelighedsfuld og forsigtig, som I holdt mig for en sladdermund og upålidelig mand," svarede Palle fortrædeligt. "Har den højbårne junker betroet mig at bringe jer lønbrev, så kan I vel vide, jeg hører til hans fortroligste venner."

"En fortrolig plejer dog at vide hvad budskab han bringer," bemærkede den høje ridder.

"Tror I måske ikke, jeg ved det?" svarede Palle og oppustede sig med en vigtig mine. "Det vil være den højbårne junker kært at se jer og eders venner i Vordingborg til nærmere gensidig forståelse – ikke sandt?"

"Ja så, min snilde hr. Palle! I forstår altså den ædle kunst at åbne vokssegl? En anden gang må I dog gøre det lidt behændigere, eller i det mindste selv kunne tie med det. Den højbårne junker har kendt sin brevdrager; han har ikke betroet eder større løndom, end han kunne lade udråbe på gaden i hver by."

Den anden herre lo hånligt. Palle tav, beskæmmet og harmfuld. Man holdt nu ved klosterporten og bankede stærkt på. Pater portneren rakte det kronragede hoved ud af en låge og spurgte vrantent, hvem det var og hvad man ville her så silde.

"Vejfarne mænd og kristne mennesker," lød svaret. "Er I en from Guds mand, pater portner, så forsynd jer ej med forbudne spørgsmål, men luk straks op i St. Bents og St. Peders navn!"

"In nomine St. Benedicti Anianensis et St. Petri Apostoli," svarede den gejstlige portner og borttog straks den store jernstang, hvormed porten var lukket.

"Ser I?" sagde ridder Brock, "her gælder St. Bent og St. Peder endnu dog mere end alle konger og verdslige despoter."

Uagtet de vigtigste husgerninger i klosteret blev forrettet af ordensbrødrene selv, i følge klosterreglen, blev de rejsende dog straks ved indtrædelsen i det rige herrekloster modtaget af en hel flok opvartende lægbrødre, som tog deres våde kapper af og gik dem ivrigt til hånde med håndtvæt og hvad de behøvede. Pater portneren havde ladet sig afløse af en lægbroder, for ikke at forsømme kvældsnadveren og den dertil hørende aftenandagt. Efter en melding til abbeden fulgte han de tre rejsende riddere til refektoriet, mens en lægbroder sørgede for deres svende.

I det høje, hvælvede refektorium, hvis smalle buevinduer vendte ud mod klostergården og formørkedes af en række linde, sad den svære abbed Johannes med en lampe for sig ved aftensbordet i sin snørklede lænestol og holdt et slags opbyggelsestale for de ydmygt lyttende ordensbrødre og klosterets lærlinge. Nærmest ved ham sad elleve munke i sorte kutter, blandt hvilke pater portneren tog plads som den tolvte. Et lige så stort antal smådrenge, der opdroges til klosterbrødre og bar sorte benediktinerkutter ligesom munkene, indtog den nederste plads ved bordet og spiste ivrigt, mens de dog lod til at høre meget opmærksomt på abbedens tale. Ved de rejsendes

indtrædelse rejste den anselige prælat sig halvt i sædet med en fortrædelig mine og bød dem velkommen i St. Bents og St. Peders navn, men næsten uden at værdige dem et blik, og i en tone, der røbede, at han kun i følge sin ordenspligt modtog slige selvbudne gæster. Dog da de to høje riddere trådte ham nærmere med en dyb og høflig hilsen, og bordlampen oplyste ridder Brocks forvovne ansigt, forandrede abbedens stolte adfærd og frastødende mine sig pludselig; han gjorde benediktionstegnet over ridder Brock og hans ledsagere og bad dem, høfligt nedladende, tage sæde, mens han hastigt med et hemmeligt øjenblink lagde fingeren på munden og vedblev at tiltale dem som ubekendte.

Foruden de tolv ordensbrødre og de munkeklædte børn sad der en person ved bordet ligeledes i en sort benediktinerkappe, men uden kalot og fuldstændig ordensdragt; han havde ved de rejsendes indtrædelse hastigt vendt sit ansigt bort og lod til at ville bortfjerne sig; men nu, da han hørte ridder Brocks stærke stemme, vendte han ansigtet om til de nys ankomne gæster med et fortroligt nik til ridder Brock. Nu viste det sig, at denne person ikke bar tonsur, men endogså var prydet med et stort, krigersk mundskæg. Hans pande og øjenbryn var skjult af det rødgule, nedkæmmede hår.

Ridder Brock studsede og hilste ham forbavset, men tavs.

"En gæst fra verden, som har søgt sikkerhed i vor stands hellige klæder og benyttet abbediets asylret!" sagde abbeden. "Jeg kan følgelig kun forestille eder ham uden navns nævnelse, ligesom jeg også modtager eder, i det hellige Bents og St. Peders navn, uden at spørge om eders navn i verden eller hensigten af eders rejse."

"Eders gæstmildhed og ædelmodighed er noksom bekendt over hele landet, fromme herre!" sagde ridder Brock med gentagen hilsen. "Vi hører vel ikke til de forfulgte; formålet for vor rejse er heller ingen hemmelighed; men vi påskønner lige fuldt med tak og ære det ly, disse hellige mure yder mod alt slags uvejr."

"Fra den stund, jeg af Guds nåde modtog prælathuen og den hellige krumstav," tog abbeden atter ordet med en kirkelig fyrstes mine, men med bøjet hoved og i en vis, studeret retorisk tone, "det være sagt uden al forfængelig selvros og kun til den højestes ære! – fra den tid, St. Peder og hans hellige arving satte mig til herre over disse sjæle og over dette de frommes og betrængtes asyl, har jeg efter ringe evne stræbt, i St. Benedict af Nurcias ånd og med St. Benedict af Anianes fromme vilje for øje, at komme alle rejsende og pilgrimme så vel som alle forfulgte sjæle til beskærmende hjælp så vel mod den vilde, ondartede natur, som mod den menneskelige vildhed og den vanhellige verdens forfølgelse. I afbrød mig netop her i en gudelig betragtning, mine gæster! Jeg talte om kirkens magt og myndighed, som til så stor forargelse nu krænkes af verdens blinde børn i vore ugudelige tider. Jeg indskærpede just vor hellige ordens pligter for børnene, til mine undergivnes opbyggelse, i anledning af de voldsomheder og himmelskrigende uretfærdigheder, vi dagligt hører og ser for øje. I har vel også hørt, hvor skammeligt kongens mænd har handlet mod den fredløse grev Jacobs mænd i Halland, og hvilken oprørende vilkårlighed den kongelige lensmand Jonas Friis nylig har tilladt sig her på grænsen af mit abbedis hellige territorium?"

"Det er fast utroligt, hvad jeg har hørt, renlivede fader abbed!" svarede ridder Brock, "dog sagen berettes højst forskelligt af frihedens og despotismens venner. – Noget har vel også rygtet overdrevet den strenge lensmands egenmægtighed."

"Min asylgæst, dér sidder, kan bevidne sandheden!" sagde abbeden: "Det ulykkelige offer for lensmandens lovløse barbari var hans gode ven og staldbroder."

"Det er så sandt, som jeg står her!" tog den krigerske herre i munkekappen nu ordet og rejste sig. Hans betoning af ordene klang halvt norsk; det nedkæmmede hår gled et øjeblik til side fra hans pande, og over det vildt flammende blik kom et par børstestive, tæt sammengroede øjenbryn og en stor, rød skramme til syne.

"Således hævdes lov og ret nu i Danmark!" vedblev han: "Jeg var kommet her ned i tillid til stilstanden og fordraget i Hindsgavl; men tro og love kender man ikke mere til, hvor frihedens venner er fredløse. Min staldbroder havde reddet mit liv og befriet mig fra et forsmædeligt fangenskab; han var, som jeg, i den norske konges tjeneste. Han blev for tre dage siden fanget ved min side ved høj lys dag af hr. Jonas Friis selv og slæbt til hans gård. Jeg undkom til abbediets fristedgrund; men da jeg i går med den fromme abbeds mænd ville befri min ulykkelige staldbroder, fandt vi ham, uden lov og dom, hængt på Jonas Friis's lukkede gårdport."

"Ret så! Jo galere de gør det, jo snarere får det ende!" udbrød ridder Brock med mægtig kæmperøst og stødte sit store slagsværd mod gulvflisen: "Den herre, der har så ivrige tjenere,

kan let komme til kort. Den voldsgerning skal blive til en brand –"

"Her bekymrer vi os ikke om de verdslige handler!" afbrød abbeden ham hastigt med et lønligt advarende vink og et sideblik til de opmærksomme og studsende munke, der dog alle sad tavse med ydmygt nedbøjede hoveder og syntes mere at frygte end at elske deres mægtige overhoved.

"De verdslige ting er for mig og mine undergivne kun vehikler for det åndelige," vedblev prælaten med en from andægtig mine, "og jeg tillader kun talen derom, når den kan tjene os til hellige og opbyggelige betragtninger, efter St. Benedict af Anianes fromme vilje og bud. Nu forbyder jeg al videre tale her om sligt. Vederkvæger eder, mine *fremmede* gæster! Bed en stille bøn, broder sengereder! og opfyld din pligt mod de fremmede! Beder i stilhed og går til sengs, børn! Enhver broder gå til sin aftengerning! I må ikke tro, mine ubekendte gæster!" tilføjede han, "at de konverser og lægbrødre, I her har set, alene forretter det legemlige arbejde, der påligger os alle; netop for at styrke legemet til opfyldelsen af disse vor ordens strenge pligter, giver jeg, som I ser, undertiden dispensation med hensyn på det skrøbelige legemes næring med kødspiser."

Ordensbrødrene og de munkeklædte børn foldede nu deres hænder og mumlede en bøn; derpå bortfjernede de sig, efter at de alle med en dyb og underdanig nejen havde kysset abbedens hånd, som dertil lå fremstrakt over stolearmen. Selv blev han siddende i den høje prælatstol og betragtede sine gæster med et forskende blik.

"I er mig velkomne, ridder Niels Brock og Johan Papæ!" sagde han nu i fortrolig nedladende tone med et sideblik til hr. Palle. "Denne herre kender jeg ikke, men jeg formoder, I medbringer ingen andre, end eders fortroligste venner."

"Den højbårne junker Christophers kammersvend, ridder Palle, ledsager os til Vordingborg efter sin herres befaling," sagde ridder Brock hastigt, "skønt vi ikke roser os af at kende ham nøjere."

"Ja så! – Vær mig også velkommen, ridder Palle!" tog abbeden ordet igen i stolt nedladende tone og påtog sig atter den høje prælatmine. "Eders herre, den højbårne junker, siges nu svarlig at fortryde sin synd og hårdhed mod vor højlærde, gudfrygtige ærkebisp og at føle forlængsel efter fred med den hellige kirke; han synes med alle sine forvildelser dog af et bøjeligere sind, end hans broder, og det kan komme ham til gode en gang; for Gud står de hoffærdige imod, men giver de ydmyge nåde."

"Ja, min herre junkeren vil nu vist omvende sig, renlivede hr. abbed!" svarede Palle og stak et stort stykke kød i munden, hvorved han hindredes i at forlænge sin tale.

"Den gode hr. Palle trænger efter sin legemsbygning mest til vederkvægelse og ro!" sagde ridder Brock med betydende eftertryk. "Efter hans forsikring er der nu den bedste forståelse mellem junkeren og hans broder."

"Ja så, hm – nu ja! det er jo fromt, at brødre enes, når det kun er i det gode!" sagde prælaten og afbrød denne samtale. Der taltes nu kun lidet og om ligegyldige ting. Ridder Palles stærke madlyst syntes mærkeligt at aftage ved den forsigtige standsning i underholdningen og ved synet af flygtningen i munkekappen, der var blevet siddende tavs ved den mindst

oplyste ende af bordet og stirrede skarpt og uafladeligt på ham. Da ingen mere spiste eller drak, foldede abbeden sine hænder og mumlede en latinsk bøn; derpå ringede han med en lille sølvklokke, og pater hushofmesteren trådte ind.

"Denne herre ønsker straks at komme til ro," sagde abbeden og pegede på Palle. "Måske følger I med, som hans kontubernalis hist ovre." Med disse ord gav han ridder Papæ et vink, og denne ordknappe herre fulgte straks med Palle og hushofmesteren over klostergården til det afsides gæstehus. Så snart abbeden var ene med ridder Brock og den formummede asylgæst, gav han dem et hemmelighedsfuldt vink og rejste sig. Han tog lampen i hånden og åbnede en løndør i refektoriet, der førte til en lang, hvælvet munkegang. Selv gik han foran, og de fulgte ham tavse gennem munkegangen og op ad en vindeltrappe til klosterbiblioteket og prælatens lønkammer; han åbnede selv alle døre og lukkede dem omhyggeligt i lås efter sig.

Hr. Palles magelighed og lyst til vellevned syntes at være kommet i strid med hans nysgerrighed og en hemmelig frygt. "Hvem anser I hin skarpøjede flygtning for, ridder Papæ?" spurgte han sin tavse rejsefælle, så snart pater hushofmesteren havde forladt dem og anvist dem deres sovekamre.

"Det er mig ligegyldigt!" svarede ridderen mut og tog sin kjortel af.

"Det var sikkerlig en af de fredløse!" vedblev Palle uroligt. "Det er dog en egen sag at have siddet til bords og nu at sove under tag med en sådan karl; det kunne en gang komme op og vække mistanke."

"Jeg vil give jer et godt råd, hr. Palle!" svarede den mutte ridder: "Tag I eders hest ud af klosterstalden igen og rid eders egen vej over hals og hoved, trods nat og uvejr! Vort selskab kunne måske også synes jer betænkeligt. En mand som I, der har sin fred og sikkerhed kærest af alt, skulle aldrig give sig af med herretjeneste i disse vanskelige tider; så vidt jeg mærker, duer I lige så lidt til junkerens som til kongens tjeneste, og til at være jer egen herre, som jeg og andre frie mænd, duer I nu allermindst."

"For pokker, hr. Papæ! hvad tænker I om mig?" sagde Palle fornærmet og brystede sig. "Tror i, jeg er bange for mit skind? Jeg gad nok se den, der flere gange har vovet liv og blod i herretjeneste, end jeg, og dog som en fri mand tør give al verdens herrer og tyranner en god dag. Hvad min herre junkeren har for, det må han selv vide og forsvare! – det kommer ikke mig ved. Hans hoved sidder vel også for højt til at komme i fare. Når det kniber, går det kun ud over de små; dog når han kalder eder og ridder Brock sine venner og sender jer hilsen og høflig indbydelse, løber jeg, som hans tjener, vel ingen fare ved at omgås eder; men en fredløs – tænk! en af kongemorderne selv måske, at have siddet til bords med ham kan komme os alle dyrt at stå."

"I er i en såre uheldig stilling, hr. Palle!" sagde den stolte partigænger med et foragteligt smil: "Hos kongen står I jer kun slet, vil man sige, og skønt I allerede har lagt jer godt ud i junkerens tjeneste, kan det dog let få en bedrøvelig ende. Får han blot et nys om, hvorledes I forvarer seglet på hans lønbreve –"

"Det er en skammelig usandhed! Jeg benægter det bestemt!" svarede Palle og blev kobberrød i ansigtet, "men, for Guds og vor kære frues skyld, bedste hr. Papæ! bring mig dog aldrig i ulykke med sådan snak! Og bed ridder Brock også at tie dermed! Jeg er, sandfærdig! så uskyldig som et lam og et nyfødt barn: Jeg ved jo ikke det ringeste af hvad enten I eller junkeren har for – og der stod jo intet ord om det i brevet. – Det siger I jo selv – for hvad ved jeg af det?" tilføjede han hastigt. "Men hvad det så er," vedblev han, "så beder jeg eder blot betænke, at kongen dog er en mægtig mand, og han er ikke at spøge med, når han bliver vred. Selv min egen herre, den højbårne junker, vil jeg, i al fortrolighed her under fire øjne, råde jer lidt forsigtighed med. Alt for stærk tro til de store duer heller ikke i vor tid: man må, skam vide at lystre herrebud og dog bruge sin egen forstand, ser I. Sandt at sige, hr. Papæ, siden slotshøvdingen på Kalundborg måtte række hals, har jeg ofte urolige drømme."

"Nu, god nat, min kære Palle!" sagde ridder Papæ og klappede ham medlidende på skulderen. "Jeg ville ikke for meget være i eders stilling. Det må være tungt for en brav, uskyldig lykkerider, der ærligt stræber at tjene de store, for en gang at kunne lægge sig tyk og fed i sin grav – det må være tungt for en sådan brav mand, når han lige så lidt kan finde bund i sin herres sjæl, som i sin egen mave."

Dermed gik ridder Papæ ind i sit sovekammer og lukkede døren for sig med en hånlig latter.

"Atter en dum streg!" mumlede Palle og slog sig for den tykke pande. Han kastede sig i en stol og gabede. Det var som hans legeme og sjæl var i strid: han syntes at føle trang til hvile, men

havde ingen ro. Han slængte sig et par gange i sine klæder på lejet, men stod snart pustende og stønnende op igen. Alt blev nu stille på klosteret, man hørte kun stormen hvine gennem kaminen og om de høje gavle. Efter nogen betænkning svøbte Palle sig i sin kappe og listede sig sagte ud af døren. Han fandt forstuen til gæstehuset åben og trådte ud i klostergården. Han så sig om alle vegne. Der var skummelt; der var intet lys at se i nogen af de tolv celler; men fra hovedbygningens andet stokværk skinnede der et enligt lampelys ud mellem de knirkende lindegrene. Lysningen kom fra et kammer, som pater køkkenmesteren havde betegnet ham som abbedens lønkammer. Uden for stod der en overordentlig høj lind, der endnu ikke var sprunget ud. Hr. Palle listede sig hen under det store træ og forsøgte at klavre op ad dets stamme. Hans legemsbygning gjorde ham det højst besværligt; dog lykkedes det ham til sidst med megen anstrengelse at komme så højt op i træet, at han i nogen frastand kunne se ind gennem de små, oplyste ruder. Inden for så han abbeden og ridder Brock i en besynderlig forretning. En høj, krigersk skikkelse stod for dem i en gammel, ridderlig rustning. Abbeden var i fuldt ornat; han satte en hjelmhue, som han syntes at læse over, på krigerens hoved. Ridder Brock syntes at indgnide øjenbryn og mundskæg på den harniskklædte mand med en salve. Palle lyttede forgæves; han kunne for stormen intet ord høre af hvad der taltes; men nu så han, at abbeden åbnede et skab og fremtog en sort bog med sølvbeslag, der så ud som en evangeliebog; så vel ridder Brock som den pansrede kriger lagde deres hænder på bogen og knælede. De blev liggende i denne stilling, mens abbeden hentede en sølv-kirkekalk ud af skabet og foretog sig

de samme ceremonier, som når der læstes den stille messe i kirken; han tog en sølv-vinkande og fyldte kalken, gjorde benediktionstegnet over den og drak selv. Han åbnede en sølvæske, gjorde ligeledes tegn og kors derover og syntes at række hver af de knælende riddere en hostie.

"Gud forbarme sig! han beretter dem jo!" hviskede Palle. "Hvad kan dog alt dette betyde?"

Nu trådte abbeden tilbage og syntes at tale med stort eftertryk og mægtig begejstring. Endelig rejste de to knælende riddere sig og kyssede abbedens hånd, og nu hørte den forskrækkede lurer ridder Brocks stærke stemme: han slog den pansrede kriger på skulderen og sagde med høj røst: "Se så! i alle helliges navn! har I nu mod, Kagge? Nu kan ikke Djævelen selv kende jer eller krumme et hår på eders indviede hoved."

Ved at høre navnet *Kagge* blev hr. Palle så forfærdet, at han tabte ligevægten. Den gren brast, hvorpå han havde støttet sin pod, og han måtte lade sig glide ned ad lindestammen, uden at kunne redde huden på sine hænder eller sine prægtige klæder, hvori der blev revet store flænger. Med et hårdt stød tørnede han mod jorden og, bedøvet af skræk og smerte, listede han sig i denne ynkelige tilstand tilbage til sit sovekammer.

Abbed Johannes lod sig næste morgen ikke se for de rejsende, og da ridder Brock og hr. Papæ under ottesangen red ud af skovklosteret med den forvågede og utidige hr. Palle, var selskabet forøget med en fremmed herre på en stor, fed hest af abbedens stald og i en gammeldags ridderlig rustning. Hans hår og pande var skjult af en stor hjelmhue, der var låset fast med en sølvskæl-rem under hagen; hans sammengroede øjenbryn og store mundskæg var glinsende sorte; over pansret

bar han en stor sølvkæde til tegn på et ubrødeligt ridderløfte. Hr. Palle vovede næppe at kaste sine øjne på ham; det var ham vel umuligt i denne skikkelse at genkende asylgejsten fra Skovklosteret; men han var dog overbevist om, det var ham, og vidste nu, det var den fredløse kongemorder Aage Kagge selv. Palle syntes allerede at føle strikken om sin hals ved tanken om det farlige selskab, han var kommet i. Den nye, hemmelighedsfulde rejsefælle red tavs mellem sine to mægtige venner; hans blik var uroligt; han så sig i førstningen ofte tilbage og til alle sider, som om han frygtede for at være forfulgt; snart nikkede han dog tryg til sine alvorlige ledsagere og faldt atter i dybe tanker; undertiden afbrødes hans skumle grublerier af en vild, dæmpet latter.

"Jeg har truffet en god ven og fætter her i Skovklosteret," sagde hr. Brock i ligegyldig tone til Palle: "Han er en lystig fætter, som I vel mærker: han ler af sine egne tanker, når det skorter på lystighed og vittig spas i hans selskab. Han har en kæreste i Vordingborg, som han vil overraske; men derfor vil han helst være ukendt, og I kan vel tie, hvor et ubelejligt ord kunne blive jer selv farligt?"

"Ja, det kan I tro!" svarede Palle: "Tavshed er en dyd, nødvendigheden lærer enhver klog mand i vor tid; og her har jeg nemt ved at tie, siden jeg ej engang ved eders ærede hr. vens og fætters navn."

"Det vil jeg betro jer: han hedder John Limbek, men giver sig ud for Ako Krummedige eller Sortskæg, som drog på valfart til det hellige land," vedblev ridder Brock halvt sagte, "men behold det hos jer selv! min fætter er just ikke at spøge med, ser I, og forstyrrer I hans elskovseventyr med utidig snak, må I være

beredt på at bryde en skarp lanse med ham. Han fægter værre end Djævelen selv, det vil jeg kun sige jer; han har knækket halsen på mangen dygtig ridder før i elskovssager."

"Han vil næppe få nogen medbejler i mig," svarede Palle, "skønt jeg har ord for at stå mig ret godt hos de skønne."

"Ja, det må I vel sige to gange!" spottede ridder Brock og lo: "Hvo kender ikke den smukke vise om hr. Palles frieri til jomfru Gundelilles køresvend?"

"Gid Fanden havde alle de fine jomfruer og alle frierier!" svarede hr. Palle ærgerlig. "Har I også hørt den dumme løgnvise? Den knibske jomfru skal nu aldrig mere holde nogen ærlig mand for gæk, så sandt marsk Stigs forløbne unger sidder i bur for livstid på Vordingborg!"

Ved disse ord blev den pansrede rejsefælle opmærksom og målte hr. Palle med et hånligt og harmfuldt blik.

"Ser I," hviskede ridder Brock: "Min forelskede fætter kan ej engang høre tale om jomfruer eller medbejlere, førend blodet straks koger i ham. Vogt jer, som sagt, hr. Palle! at I ikke indlader jer i hans sager!"

Dermed vendte han sig med en foragtelig mine fra den forbløffede kammersvend og sluttede sig til sine andre to rejsefæller, der dog lige så lidt som han selv ytrede nogen lyst til meddelelse. Næsten uden at der mæledes et ord mere, fortsattes rejsen i mørk grublen til Vordingborg.

2

Da de to mægtige og vel bekendte riddere, Niels Brock og Johan Papæ, med deres fredløse ven imellem sig og den ængstelige hr. Palle ved siden, red med deres følge ind ad Vordingborg byport, var der en sådan larm og folkestimmel i byen, at næsten ingen lagde mærke til dem. Kongen var kommet med sin broder, junkeren, og sin talrige ridderskare: drost Aage Johnsøn, marsken, Niels Olufsen Biler, grev Henrik af Meklenborg og næsten alle hans vigtigste mænd var med ham. Slottet var opfyldt af fyrstelige gæster med deres prægtige følge. Man havde nylig set hertug Valdemar af Slesvig og hans broder, den kæmpehøje hertug Erik af Langeland, drage ind på slottet, og der var megen snak iblandt almuen om hertug Eriks lange ben, som ingen havde set mage til.

"Det er Fanden til karl, den Langben!" sagde skildvagten ved slotsporten til sin kammerat: "Det var jo ham, der slog drost Skelm ihjel i Nyborg lige for kongens næse."

"Nej, kammerat! han slog ham i hans seng; det ved jeg bedre!" svarede den anden lanseknægt: "Jeg var selv blandt kongens lanseknægte ved danehoffet; når vi får den sidste hundedag igen, så bliver det nu netop fire år siden. Heden var stærk, og der blev drukket skrapt ved danehoffet; den langbenede herre er glubsk, når han er hed i skallen, og den gang holdt han nok til med de fredløse. Havde kongen været til stede, havde Langben næppe vovet så grov en spas; han måtte rømme Nyborg samme nat, og i tre år turde han jo ikke komme kongen for øjne. Han er med alt det en ganske flink karl," vedblev

lanseknægten, "og siden han fik børst i Grønsund, har han lært at tage hatten af for vor konge. Hvor glubsk og gal han kan blive, er han dog hundrede gange ærligere end hans visne broder, den gule fugleskræmme fra Slesvig."

Nu gik det ud over denne almindeligt forhadte fyrste. Man vidste, den ærgerrige og underfundige hertug Valdemar i kongens mindreårighed havde efterstræbt den danske krone og været mistænkt for hemmelig forståelse med marsk Stig og de fredløse. Siden det store søslag i Grønsund var hans stolte mod dog knækket; hans sidste fjendtlighed mod hans lensherre syntes kun en magtløs opblussen af en udbrændt, udhulet vulkansjæl. Hertugens gustne, udtærede ansigt og lange næse var en almindelig genstand for almuens rå spot og bidende bemærkninger, skønt man endnu dog syntes at frygte hans vel bekendte snildhed og fine statskløgt.

Kongens stedfader, den holstenske grev Gerhard eller den enøjede greve, som han kaldtes af almuen, hørte man derimod mange lovtaler over. Siden sit bryllup med dronning Agnes opholdt han sig ofte på Nykøbing slot; han var samme dag kommet fra Falster, for at være mellemmand ved forliget med hertugerne. Til hans retsindighed og klogskab havde man megen tillid, og man led godt hans ligefremme, vakre og djærve væsen.

Hvert øjeblik kom der nye rejsende til byen og slottet, og man så blandt dem adskillige anselige prælater, som man vidste, var kongen hengivne, blandt andre bisperne af Århus og Ribe og dominikanernes provinsialprior, den ærværdige mester Olaus, som stod i spidsen for den danske gejstligheds appellation til paven mod interdiktets fuldbyrdelse efter den Vejle-

konstitution. Denne elskværdige, ægte dansksindede prælat, med sit milde, rolige oldingeåsyn og sin snehvide hårkrans, var næsten tilbedt af almuen, og hvor han lod sig se, hviskede man om, det var ham, der ville befri landet for band og kirkespærring.

Enhver rejsende, der hos marsken meldte sig som kongens mand eller som henhørende til det danske ridderskab, blev der anvist plads til i slottets store ridderloft.

Den rummelige plads i denne sidefløj var dog næsten optaget, da ridder Brock og hr. Papæ meldte sig for marsken med deres ubekendte ven, som de udgav for ridder Ako Sortskæg af de berømte Krummedigers slægt; han var hjemkommet fra en pilgrimsrejse, hed det, og havde ved den hellige grav forbundet sig til tavshed og til ikke at aflægge sin stamfaders rustning, indtil det ridderløfte var opfyldt, han der af andagt havde lovet den korsfæstede. Slige besynderlige løfter var ikke ualmindelige; de fandt lettelig tiltro og medførte krav på særdeles agtelse og en vis from ærbødighed. Som kongens mænd og anselige danske riddere, blev nu også disse herrer modtaget på slottet. Hr. Palle havde bortfjernet sig fra dem så snart muligt og meldt deres ankomst til sin herre, junkeren, dog uden at omtale den mistænkelige gæst, de havde medbragt. Selv gik han, beængstet med denne hemmelighed, som med livet i hånden, fra det ene larmende selskab ti det andet og havde ingen ro på sig. Snart så man ham blandt kongens, snart blandt junkerens venner, hvor han med påtagen iver istemte den tone, der angaves. Snart holdt han sig atter til ridder Brock og de andre stolte, uafhængige riddere, som talte djærvt og dristigt både mod kongen og junkeren, og som han dog heller

ikke ville støde for hovedet eller foragtes af ved nogen slavisk eller frygtsom adfærd. Han syntes således at ville sikre sig selv i ethvert tilfælde; men han troede intet parti sikkert og kunne ikke blive enig med sig selv om hvorledes han klogest skulle benytte den vigtige opdagelse, han havde gjort i den store lind i Skovklostergården.

Uagtet den livlighed, så mange menneskers nærværelse på slottet og i byen måtte medbringe, var der dog besynderligt stille, og på slottet herskede der en streng alvorlig tone. Ingen offentlig forlystelse fandt sted. Kongen lod sig kun se i kirken, ved ottesang og messe, og ved bordet, middag og aften, i den store højenloftssal, hvor der stod to lange spiseborde: et for kongen og hans fyrstelige gæster, så vel som for prælaterne og rigets anseligste mænd; et for det danske ridderskab i almindelighed og for alle de gæster, som sluttede sig til det; blandt dem sad den hemmelighedsfulde asylgæst fra Skovklosteret mellem ridder Brock og hr. Papæ. I følge sit ridderløfte bar den foregivne ridder Krummedige bestandig sin hjelmhue tillige med det gammeldags harnisk, og man ærede hans tavshed og højtidelige adfærd. Ved samme bord sad ridderne af hertugernes følge med de tyske mestersangere og andre lærde og udenlandske gæster. Efter middagsbordet adspredte man sig. Nogle blev i slottets talrige værelser, hvor de forlystede sig mod skaktavl og brætspil eller hørte på de tyske mestersangeres riddereventyr og sange; andre gik til boldhuset eller ridehuset og den store rendebane, hvor man forslog tiden med boldspil, vædderidt og våbenøvelser; andre drog på falkejagt i Fruerlunden eller rede lystridt gennem byen, for at vise sig i deres pragt for byens unge damer. Mange morede sig

ved at bese den kongelige krigsflåde, som her lå i havnen; andre benyttede ledigheden til at købslå med de hanseatiske købmænd og skippere eller forsyne sig med det berømte vordingborgske klæde, der, næst det fra Ypern og Gent, var særdeles søgt og var i lige så høj pris som det fra Brügges. Om aftenen hørtes ofte strengeleg og elskovssange så vel på slottet som i byen, hvor de unge ridderlige herrer søgte bekendtskaber og elskovseventyr.

De vigtigste underhandlinger med hertugerne syntes i de første dage alene at sysselsætte kongen og hans råd. Ved grev Gerhards mægling kom imidlertid freden snart i stand og på de hæderligste vilkår for kongen. En dag sammenkaldte en herold de ridderlige herrer og gæster i slottets store riddersal. Her sad kongen på en ophøjet tronstol, mellem sin broder, junkeren, og grev Gerhard, omgivet af hertugerne og alle sine lensmænd, med rigets råd og de tilstedeværende prælater. Drosten oplæste den sluttede og besvorne fredspagt. Hertug Valdemar havde opgivet sine fornyede fordringer på Femern, Als og Ærø, hvorved han fornemmelig havde givet anledning til striden; han havde forpligtet sig til ingen uret at tilføje kongens bønder i hertugdømmet, men på det nøjagtigste at opfylde sine lenspligter mod den danske krone, hvorimod kongen havde tilgivet ham og hans broder, så vel som enhver der havde holdt med hertugerne i denne fejde, dog med streng undtagelse af enhver ridder eller væbner, der bevisligt havde haft del i hans faders drab; de var fra denne stund dødsdømte, hvor de pågrebes.

Idet denne artikel i fredspagten oplæstes, så kongen sig om i forsamlingen med et skarpt og for mange frygteligt blik. Af de

fredløses bekendte venner og frænder var der ikke få til stede, og i den slesvigske hertugs følge var der adskillige mænd, som både var marsken og drosten ubekendte, og som ved deres hemmelighedsfulde, urolige adfærd havde gjort sig mistænkte. Ved denne strenge artikel i fredspagten syntes hertugens venner højligt skuffede i deres forventning til denne statskloge herre; selv sad han med nedslagne øjne, og det lod som han forgæves ville påtage sig en rolig, ligegyldig mine.

Drosten fuldendte oplæsningen af forliget, som vakte stor opmærksomhed og højst forskellig deltagelse, uden at en eneste lyd hørtes i den store, spændte forsamling. Slutningen syntes dog for en del at formilde indtrykket af den strenge sejrherretone, der herskede i denne fredsakt. Med retsindig erkendelse af sin tapre modstanders ret, havde kongen nemlig givet hertug Erik af Langeland det længe nægtede lensbrev på denne ø og alt, hvad han med billighed kunne fordre på grund af sin gemalinde Sophias arverettighed. Hermed var forliget i det væsentlige sluttet, og forsamlingen opløstes.

Grev Gerhard agtede endnu at blive nogle dage, og den langelandske hertug, der var særdeles tilfreds med kongens retsindighed og med det hele forlig, blev ligeledes; men hans broder, den slesvigske hertug, forlod øjeblikkelig slottet med hele sit følge og syntes ikke at have lyst til at deltage i de festligheder, der nu ventedes. Han forlod Vordingborg med hatten dybt nedtrykt over øjnene, så nedslået og ydmyget, som man aldrig før havde set ham. Han ledsagedes et stykke på vej af junker Christopher, der ved denne lejlighed syntes at ville overtræffe kongen i højmodig deltagelse og opmærksomhed for denne af nag og skuffet ærgerrighed tilintetgjorte medbejler til

Danmarks krone. Til junkerens følge sluttede sig ridder Brock og hr. Papæ, der lod til at gribe enhver lejlighed til uden opsigt at være junkeren nær.

Først sildigt om aftenen kom junker Christopher tilbage. Han havde sendt ridder Papæ med sit øvrige følge i forvejen og kom en hel time sildigere til byen, alene ledsaget af ridder Brock. De red langsomt ad den mørke vej, mens de talte sagte og afbrudt sammen. De fandt byen oplyst med fakler og blus i anledning af freden. Der lød sang og munter strengeleg fra mange huse. På slottet var riddersalen oplyst; der lød også spil og sang; kongen deltog med sine gæster i festligheden. På rendebanen arbejdede man ved lygtelys; der havde tømrerne travlt med at opføre skranker og en høj tribun til næste dags dystløb, hvori kongen selv ville deltage.

"Hm! de forslidte børnestreger bliver han dog aldrig ked af!" mumlede junker Christopher, da han var redet forbi rendebanen og havde set disse tilberedelser: "Han ødsler mere på sligt tant mellem år og dag, end både Sams og Kalundborg indbringer mig; han ødelægger landet med det og brækker vel selv til sidst halsen ved det fjas."

"Dertil er hans hofmænd for høflige og underdanige," svarede ridder Brock: "Der er vist ikke en blandt hans halvhundrede påfugle-drabanter og rundebords-riddere, som ikke gerne lod sig støde ti gange af sadlen hver dag, for at fornøje sin ridderlige herre. I kan tro, de har ordentlig øvet sig i den kunst at vende benene i vejret, så snart han rører dem med en lanse."

"Slig høflighed ville de få slet betalt, hvis de vovede det!" svarede junkeren: "Efter det mindste dystløb holdes der jo strengt ridderting, og han holder fast mere på det spilfægteri

med alle de fremmede love og æresskikke, end på hvad der er nyttig skik og sæd her i landet."

"Indlader han sig også med fremmede riddere og fægtemestre ved slig fest?" spurgte Brock, "det er første gang, jeg bivåner denne herlighed."

"O, ja!" mumlede junkeren, "når forfængeligheden kan smigres, forsmår han ingen krans. Hidtil gælder han virkelig for en uovervindelig kong Arthur."

"Måske kunne han dog finde sin overmand!" sagde Brock med dæmpet stemme og så sig forsigtigt om. "Jeg fægter aldrig selv for spas; men giv agt i morgen, højbårne junker! Kender I det gamle sagn om den kælne, forelskede afgud, Balder, og den kække Hother?"

"Hvorledes?" spurgte junkeren og studsede.

"Jeg har en god ven – jeg kender en fremmed ridder, vil jeg sige, en god fægtemester, som vel i slig artig, leg kunne have lyst til at lege Hother –"

"Ja så!" mumlede Christopher og så sig urolig om, "slig farlig leg skulle I dog råde jer gode ven vogte sig for. I skulle mindst tale til mig, ridder Brock, om sådanne venner og deres lyster. Hvad jeg har betroet eder, berettiger jer ingenlunde til slig forvoven fortrolighed. Hvad der end kan være mig og en vis vigtig mand imellem, så vidt som I og eders dristige venner mener, kommer det dog næppe –"

"Behag at forstå mig rettelig, højbårne herre junker!" afbrød ridder Brock ham hastigt. "Jeg taler kun om en leg – jeg ved, man forlyster sig stundom her ved mummespil og slig spas –"

"For mig må man spase som man lyster!" mumlede junkeren mørkt, "men jeg vil være ude af legen. Det halve liv er et usselt

mummespil: som gøglere går vi her til hobe, hvad enten vi leger venner eller fjender. Hvo der var den klogeste gøgler, skønnes bedst, når børnelegen her får ende, og man tænker på alvor igen i Danmark!" Dermed sporede han sin hest og red ind i slotsgården.

Da junkeren og ridder Brock var steget af deres heste i slotsgården og gik forbi det mørke jomfrutårn, hørte de klangen af en strengeleg og så i det fremglimtende månelys en ridderlig skikkelse skjule sig hastigt bag tårnpillen.

"Er man nu rent fra forstanden! Serenader her til lands – og selv før nattergalen er kommet!" mumlede junkeren med en hånlig latter og svøbte sig i en kappe for den kolde vind. "Hm! som herren er, så følger ham tjenere. Er vi dog ikke kommet vidt her i artighed og smukke sæder, ridder Brock? Ved I noget af slig herlighed i Jylland? Nu skal det i alt gå lige så ridderligt til her, som i Spanieland og Vælskland! Det kan vi takke disse landløber-sangere for, med deres viser, og disse eventyrbøger, min ridderlige hr. broder jo endog tager i lommen med sig på sine felttog. Der inde i riddersalen tale de nu vist om den dejlige Florez og Blanzeflor, om den dydsirede Tristan og kong Arthur; det hører til når man vil gælde for artig og beleven, og her ude går en nar og synger serenader i måneskin for Vordingborg tårnugler."

"Var det et fangetårn, vi gik forbi, herre junker!" bemærkede hans ledsager, "kunne det vel forklares uden sligt gøgleri."

"Hm! vel muligt!" sagde junkeren og nikkede: "Her tog drosten sig jo den frihed at sætte marsk Stigs ravneunger i bur, i stedet for på Kalundborg. De smukke landløberdamer har vel

også tilbedere, skal vi se!" Derpå gik junkeren op ad trappen til højenloftssvalen.

I slotsgården uden for riddersalen stod der en del nysgerrige staldkarle og fadeburspiger for at høre sangen og se kongen med alle de fremmede herskaber. Blandt denne sladrende og spøgende almueflok gik en svær, tavs herre, tæt indhyllet i en kappe. Fadeburspigerne stak hovederne sammen og fniste, hver gang han kom dem nær, og den ene drillede den anden med ham, som en bekendt skumrings-bejler til hele det smukke køn. Det var den ellers altid så vel tilfredse og alt for artige hr. Palle, der nu dog så helt betænkelig ud. Han havde her en tid lang hørt på pigernes drillerier og deres snaksomme beundring over kongens skønhed og den megen stads, de så. Det syntes kun lidet at underholde ham i aften; han gabte med et suk og gik med ubestemte skridt hen mod jomfrutårnet i den øde og svagest oplyste del af slotsgården. Neden for det høje fangetårn hørte han nu også klangen af en strengeleg, hvor en slagskygge faldt hen over pladsen, og den kolde vind svøbte sig hvinende om tårnets piller. Han standsede og lyttede opmærksomt. Klangen gentoges, og han syntes at skimte en dunkel skikkelse under fængselsgitteret. Han trådte nysgerrig nærmere og så nu tydelig en herre med en ridderlig hjelmhue, der stod omflagret af en stor kappe og stirrede op til gittervinduet, mens han af og til greb vildt og heftigt i en lut. Palle trykkede sig ængstelig ind mod muren og syntes at have kendt sin hemmelighedsfulde asylgæst fra Skovklosteret. Den kolde angstsved sprang ud af hans pande; men hans nysgerrighed overvandt frygten, og han blev stående. Han hørte en lønlig hvisken, som besvaredes fra oven, og nu sang en dyb, men dæmpet stemme neden for:

"Og hør du, Agnete, hvad jeg siger dig!
Vil du være allerkæreste min?
    Hå, hå, hå!
Vil du være allerkæreste min?
– I morgen går her dans på tilje!"

Den dybe stemme holdt inde. Nu klirrede det lille vindue bag ved tårngitteret, og en fin, kvindelig stemme sang højt oppe:

"O ja, såmænd! det vil jeg så,
Når du tager mig med på bølgen blå
    Hå, hå, hå!
Når du tager mig med på bølgen blå,
Men ikke på havsens bund.
– I morgen så vi danse på tiljen."

"Ha! Jomfru Gundelilles røst – Ulrica Stigs –" mumlede Palle, "ja så! altså dog et elskovseventyr – og den fredløse hund på mine enemærker! – Det skal der dog sættes pind for."

Han tog nu i sin skinsyge iver mod til sig og listede sig først et godt stykke tilbage fra tårnet, derpå gik han rask frem og brummede på en vise, mens han trampede stærkt og lod sit lange sværd slæbe efter sig på stenbroen; men han var næppe kommet tårnet på ti skridt nær med sin braskende gang, førend den formummede skikkelse under tårngitteret fo'r ham som et lyn forbi og stødte ham omkuld; han fornam tillige et smerteligt stik i den højre side.

"Mord! Hjælp!" stønnede Palle med dæmpet stemme; han vovede ikke at råbe højt, af frygt for, at den forfærdelige flygtning skulle komme tilbage og gøre det rent af med ham. "Ak! Jeg arme, uskyldige mand!" klynkede han, "når jeg bærer

mig fiffigt ad, render jeg mig dog altid en staver i livet. De fordømte kvindfolk! de er kun skabt til min ulykke."

Han skyndte sig at komme på benene og ilede så stærkt, han kunne, over denne skumle del af slotsgården til sit kammer i ridderloftet, hvor han i al stilhed fik sit sår forbundet. Den store kappe havde afbødet stødet, og såret syntes ubetydeligt; men det smertede ham overordentligt, og skrækken havde således overvældet ham, at han måtte gå til sengs. På de mange nysgerrige spørgsmål om, hvem der havde såret ham turde han ikke svare noget ord, og jo længere han tænkte på sin hemmelighedsfulde medbejler, jo ængsteligere blev han.

"Drosten! – hent drosten!" udbrød han endelig sagte, "det er en statshemmelighed; ingen anden må vide det."

Man bekymrede sig ikke stort om denne ytring, som man anså for et af hans sædvanlige pralerier med hemmeligheder og indvielse i statssager, man vidste ingen ville betro ham. Endelig måtte man dog føje ham og sende bud efter drosten.

Inden for hint lille gittervindue i jomfrutårnet stod jomfru Ulrica nu ene og lyttede. På et sømmebord i tårnkammeret stod en lampe, og der lå en pyntelig fiskerpigedragt, besat med perler og silkebånd. Fra det store sidekammer lød en skøn, kvindelig sangstemme; der sad hendes søster, den stille jomfru Margrethe, ved en lampe og baldyrede på en stor billeddug til et alterklæde. Rammen eller borten bestod af kunstigt løvværk med billeder og scener af livet. Der sprang hjort og hind; der dansede jomfruer og riddere i ganske små billeder, men inden for borten hang en udsyet Kristus på korset, og jomfru Maria stod med St. Johannes og Magdalene ved korsets fod, som Mater Dolorosa, på sædvanlig måde fremstillet med et sværd

gennem brystet; i forgrunden knælede en ridder i sort harnisk med sin hustru og to små piger i sørgedragt. I disse skikkelser havde hun afbildet sin fader, den mægtige marsk Stig, og sin stolte, ulykkelige moder, fru Ingeborg, tillige med sig selv og søsteren som børn. Mens Margrethe sad flittigt ved dette arbejde og sang visen om Hagbart og Signe, bemærkede hun ikke, hvad hendes lunefulde søster havde for.

Af den festlige larm på slottet trængte undertiden en fjern lyd til de fangne jomfruers afsides fængsel; da blev altid Ulrica utålmodig og græd, fordi hun ikke kunne være med ved al den pragt og herlighed, og Margrethe havde ondt ved at tale hende til rette. Hver gang den lille, vævre terne kom for at bringe dem det fornødne, udspurgte Ulrica hende ivrig og nysgerrig om alt, hvad der skete, og ternen måtte beskrive alle de fremmede herrer og riddere. Kun når Margrethe hørte drost Aages navn og hvad ternen vidste om hans farlige eventyr på Kalundborg, glemte hun sit arbejde; hænderne faldt hende i skødet, og hun lyttede med opmærksom deltagelse. Hvad ternen fortalte om kongen, om hans mildhed mod de ringeste folk og hans retfærdige strenghed mod de store og mægtige, hørte hun også med en vis deltagelse, skønt ej uden et vemodigt og undertiden bittert smil, når hun tænkte på sin egen skæbne; men når Ulrica ville vide besked om, hvorledes enhver af de fremmøde riddere så ud, hvad farve deres hår, skæg og klæder havde, hvorledes de sad til bords og hvad de beværtedes med, så var Margrethe nær ved at tabe tålmodigheden. Hun så det derfor ret gerne, når Ulrica, som nu, fik det lune at indeslutte sig i det lille klædekammer, for der at sysle med sin pynt og sladre med ternen. Siden ternen denne dags morgen havde fortalt om

dystløbet, der beredtes, om danselystigheden og mummelegen, man håbede ville finde sted næste aften, var Ulrica blevet munter igen. Når hun ikke hviskede og sladrede med ternen, sang hun nu ret lystigt i det lille klædekammer, som hun havde fået en særdeles forkærlighed for.

Ulrica havde denne aften indelukket sig i dette sit kære lønkammer. Hun syslede atter med sin pynt og nynnede på en lystig vise om Carl af Rise og jomfru Rigmor; men nu hørte hun sin søsters vemodigt skønne sang ved hendes fromme arbejde, og tårerne kom pludselig den let bevægelige Ulrica i øjnene; hun rejste sig hastigt ligesom forskrækket over sine egne tanker, og kastede pynten på gulvet. Hun åbnede døren og fløj sin stille søster med heftig bevægelse om halsen.

"Hvad er det, Ulrica! hvad fattes dig, kæreste søster?" spurgte Margrethe med deltagende uro og gengældte hendes heftige kærtegn.

"Ak! jeg blev med ét så angst og bedrøvet!" sagde Ulrica: "Du sang så smukt og sørgeligt, ret som en stakkels forladt og enlig fugl i sit bur, og jeg tænkte på, om du sad her ganske ene i dette fæle tårn, og der var slet ingen, som holdt af dig og trøstede dig, som du har trøstet mig og talt godt for mig hver dag –"

"Du er jo hos mig, kære Ulrica! og jeg sidder jo her ret trøstig ved min kære billeddug. Når Gud vil det, må vor fængselsdør visselig åbnes for os, og før sker det dog ikke. Vi vil aldrig sørge som de, der intet håb har."

"Det er da også sandt!" sagde Ulrica halvt stødt og tørrede sine øjne: "Når du bare kan baldyre og læse din rosenkrans og de artige riddereventyr eller synge drostens viser, så bekymrer du dig kun lidet om den hele smukke, virkelige verden; men jeg

kan ikke holde det liv ud her; når jeg om natten hører havet bruse der nede, ønsker jeg tit, der ville komme en havmand og føre mig bort som Agnete; jeg ville fast hellere være på havsens bund, end i dette kedsommelige fangehul."

"Gør dog aldrig så dårlige og ugudelige ønsker, kære søster!" svarede Margrethe, halvt forskrækket, og korsede sig uvilkårligt: "Det er dog bedre at være i fængsel uforskyldt, end i frihed med skyld og brøde. Husker du, hvad der står i den hellige læst om St. Peder i fængslet og hvad han sagde –"

"Det ved jeg nok!" afbrød Ulrica hende fortrædeligt, "men der kom jo også en engel og førte ham ud."

"Ville Gud og den hellige jomfru, kunne der også sendes os en sådan engel!" vedblev Margrethe; "en engels tanke i en eneste sjæl behøvedes her kun. Jeg ville også gerne se Guds skønne verden igen, når det kunne ske med ære og uden synd; men du talte jo om havmænd og onde ånder, og jeg hørte nok før hvor vildt du sang; det klang mig som Agnetes svar til havmanden, og ret ligesom du var en ulykkelig, forblindet pige, som hun. Ak, kæreste søster! jeg ved nok hvem du tænkte på! men vogt dig for ham! han er vist lige så falsk som havets skum og som den stakkels Agnetes brudgom."

"Jeg forlanger slet ikke, han skal være et hår bedre!" svarede Ulrica ivrigt: "Det var jo den tossede, vægelsindede Agnete, men ikke hendes brudgom, der var falsk og troløs! Hun brød jo sit ord og forlod sin mand og de små børn og ville ikke tænke på dem, hvor meget han bad hende; en sådan gudsfrygt kan jeg ikke forstå mig på; nej, da var han dog meget ærligere og bedre; jeg har altid haft ondt af ham, den stakkel! – Så styg har han da

heller ikke været," vedblev hun, "han havde gult hår og spillende øjne ligesom ridder Kagge; hør kun!" – og nu sang hun:

"Hans hår var som det pureste guld;
Hans øjne de var så frydefuld! –"

"Men det var dog vist intet godt tegn," bemærkede Margrethe, "da han tren ind i kirken, og alle de små hellige billeder vendte sig omkring. Ak, kæreste søster! Ridder Kagge har jeg aldrig kunnet se i de små, glinsende snogeøjne, uden det var mig som om alle hellige og fromme billeder i min sjæl måtte vende sig omkring."

"Ak, du er så urimelig," udbrød Ulrica heftigt, "så græsselig urimelig, at ingen længere kan holde det ud med dig. Jeg løber også fra dig så snart jeg kan, det siger jeg dig forud, men så," tilføjede hun halvt vemodig, "ak! men så må du ikke græde og være bedrøvet for mig, Margrethe! vil du love mig det? eller vil du følge med?"

"Hvad tænker du på, stakkels, kære barn! drømmer du endnu bestandig om flugt og nænner dog ikke at forlade mig? Slå dig til ro, kære søster! Vi kan dog ikke undfly, og jeg ville det ikke, om vi kunne. Kongen er, med al sin strenghed dog god og retfærdig, det siger alle her; han vil vist en gang blive oplyst om vor uskyldighed og lade os frit udvandre af landet; det er jo det højeste, vi nogensinde kan håbe, efter hvad her er sket; men det håb opgiver jeg heller ikke."

"Kongen!" gentog Ulrica heftigt og knejsede stolt, "kongen er ret en hævngerrig, en stivsindet, en uretfærdig tyran – det ville jeg sige ham i hans øjne, om jeg så var vis på, han var min virkelige broder, som man siger. Men han skal vogte sig!" vedblev hun med et trodsigt blik: "Det er hverken ridderligt eller

kongeligt at holde ædle ridderdøtre og måske selv en kongedatter i fængsel; jeg ved dog en ridder i verden, der har mod til at hævne os og befri mig fra denne fornedrelse."

"Du forskrækker mig, kære, vilde barn! drømmer du nu atter om den gruelige højhed og tænker på ugudelig hævn! Det kommer ikke fra dig selv: den forfærdelige Kagge er her dog aldrig igen?"

"Om han var her, skulle jeg nu vel sige dig det, for at du i din samvittighedsfuldhed kunne røbe det til den ivrige hr. drost, og jeg kunne se min eneste ven på hjul og stejle her i morgen? Nej, Margrethe! så vidt strækker vort søsterskab sig ikke. For lidt siden holdt jeg så inderligt af dig," vedblev hun med grædende stemme, "men nu kan jeg ikke udstå dig! – Du hader og foragter det eneste menneske, der bryder sig om mig, og du kunne gerne gøre mig bange for ham, når jeg ikke kendte ham bedre. – Det er ikke kønt af dig, Margrethe!"

Hun brast i heftig gråd, holdt begge hænderne for øjnene og puffede den bekymret deltagende søster bort fra sig med de nydelige albuer.

"Græd ikke! bliv ikke ond og vred, kæreste Ulrica!" bad Margrethe: "Jeg hader ingen sjæl i verden; måske Kagge også er meget bedre, end jeg tror; men er han her, og kan du få bud til ham, så bed ham for himlens skyld fly og ingen flere ulykker anstifte!"

"Nej, nej!" sagde Ulrica hidsigt og stampede med de små fødder, uden at tage hænderne fra øjnene, "hvem siger, han er her! Gid han var her og ville hjælpe mig her fra! Når jeg så var borte, ville du dog savne mig, Margrethe! Så ville du fortryde, at du har gjort mig så ond og vred og fæl i aften: nu kan du have

det så godt og se hvor du får mig god igen! – Nu går jeg i seng og kysser dig ej engang til godnat!"

Dermed løb hun hen til sin seng, sprang op i den med klæder og sko og trak dynen helt op over sit hoved.

Margrethe satte sig på sengefjælen og talte mildt og kærligt til hende; hun ville tage den tykke fjerdyne bort fra hendes ansigt; men den lille egensindige holdt den fast med begge hænder og syntes at hulke heftigt under den. Margrethe blev forskrækket og frygtede, hun var syg. Til sidst var hun selv nær ved at græde; men nu slog Ulrica en høj latter op og sprang ud af dynerne.

"Se! Nu er jeg god igen!" sagde hun overgiven og gjorde et nydeligt dansehop. "Kom nu, Margrethe! så skal du se min stads! for jeg vil med til dansegildet i morgen, det siger jeg dig; og lader du mig ikke slippe ud af døren med lille Karen, springer jeg ud af vinduet og brækker halsen; så kan du have det så godt. Kom! så skal du se min stads!" Dermed tog hun den alvorlige søster om halsen, kyssede hende og hoppede ind med hende i det lille klædekammer.

3

I riddersalen forlystede man sig endnu tildels med sang og strengeleg; men junker Christopher havde sat sig til et alvorligt skaktavl med den langelandske hertug; ridder Brock, hr. Papæ og deres tavse ven med hjelmhuen forsøgte deres lykke med terningekast og brætspil. Grev Gerhard lyttede med kongen, marsken og de unge riddere til de tyske mestersangeres eventyr og sange. Disse fremmede kunstnere søgte især at underholde kongen og hans gæster med hæderssange, hvori de besang alle kronede hoveder som deres store velyndere; til sidst henvendte de sig umiddelbart til kongen med en temmelig overdreven berømmelse især over hans lærdom, og i de samme floskler og artige talemåder, hvori minnesangerne tilforn havde besunget deres elskede. Grev Gerhard trak på smilebåndet, og kongen blev til sidst utålmodig.

"Nej, det går for vidt!" udbrød han: "Vil I bilde mig ind, hr. Rumelant, at I er forelsket i mig som i en smuk jomfru? Ikke mere af den slags! Syng os hellere om de tapre Nibelunger og den hornede Siegfried!"

"Som I befaler, stormægtigste herre! min gavmilde og stormodige velynder!" svarede hr. Rumelant og bukkede; men han var blevet så forvirret over kongens mishag med hans smigrerier, at han intet kunne samle i sin erindring, men sammenblandede forskellige sange.

"Holdt! lad mig!" afbrød mester Poppe ham med sin kæmpestemme, og nu istemte han en djærv, tysk heltesang om de tapre Nibelunger, så det dundrede i hallen. Sangen vandt

stort bifald; men det var et udførligt heltedigt, som kun ved den ensformige melodi eller syngende deklamation blev trættende. Når mester Poppe blot standsede et øjeblik, for at drage ånde eller huske efter, greb mester Rumelant fat, og så snart han tog fejl eller betænkte sig, begyndte mester Poppe igen med friske kræfter; det lod således til aldrig at ville få ende. Kongen var dog længe opmærksom og lo mangen gang ret hjerteligt over de naive skildringer; endelig blev det ham dog for langt, og han rømmede sig nogle gange.

"Godt, godt, I gode herrer! Tak!" afbrød han til sidst de utrættelige sangere: "Det er nok for denne gang! Der er marv og ben så vel i eders heltesange som i eders kæmper; de er fast lige drøje at få bugt med. Nu vil vi dog også høre en dansk sang. Vi har vel ingen sådan heltesang udi ét, undtagen på en måde vor hele krønike selv; det er, såmænd, en heltesang, som jeg håber aldrig skal få ende; vore kæmpeviser er kun brudstykker af den, men således falder de bedre til sang; det går rask frem, slag i slag, og det må jeg vel lide, siden jeg selv er noget hastig i sindet. Vi har vel heller ingen rette laugsmestre i kunsten endnu," vedblev han: "Det meste, vi har, tilhører hele folket og synges både af bønder og riddersmænd. Hvor er drosten?"

Aage var for noget siden kaldet ud, og ingen vidste hvor han var.

"Nu, marsk Olufsen! så syng da I om vore kæmper og helte!" sagde kongen, "men tag jer i agt, at I ikke sprænger mig de gode hvælvinger her i hallen! Jeg kender nok eders stemme."

"Jeg vil hellere slås end synge viser for eder, herre konge!" svarede marsken: "Man vil sige, jeg synger som en bjørn; dog har I lyst at høre det, skal jeg gerne brumme jer et stykke."

Derpå rømmede han sig og begyndte med en basstemme, så hul og dyb, som fra en afgrund:

"Det var ungen Ulf van Jern
Han ganger for kongen at stande:
Vil I låne mig af eders mænd
Min faders død at hævne – –"

"Ti!" udbrød kongen heftigt og stampede.

Marsken tav og så forbavset på ham med opspilede øjne.

"Hvad tænker I på, hr. Marsk! vil I minde kongen om hans faders død?" hviskede grev Henrik ham i øret.

"Du min Gud og skaber! hvem tænkte på sligt?" sagde marsken og gik hastigt til side. Kort efter fremtrådte hushofmesteren og indbød kongen og hans gæster til kvældsnadver, idet han åbnede døren til spisehallen.

Som sædvanligt iagttoges, hvor kongen var til stede, alle bordskikke efter ridderlig sæd og orden. Enhver ridder havde sin bestemte plads, med en lille, særskilt brikkedug, og når kongen gik til sit sæde, gik han gerne rundt om sine ridderes bord og kastede undertiden et opmærksomt blik hen over disse små duge, som måtte ligge helt og glat udbredte foran ridderens plads med brød og brikke eller tallerken i en bestemt stilling. Fandtes der en rift eller et skår i dugen eller lå brødet bagvendt, betød det en ærerørig anklage mod den ridder, som dug og brød tilhørte, og den således anklagede måtte da forlade bordet straks og var udelukket fra riddernes samfund til han havde retfærdiggjort sig. Dagen før et dystløb var der som oftest en våbenherold og et par såkaldte våbenpersevanter eller underherolder til stede ved kongens og hans ridderes borde, for at påse, at skikkene iagttoges. Dette var også tilfældet denne

aften. Da kongen kom midt for ridderbordet, standsede han og bemærkede tre brikker, hvorpå brødet lå bagvendt; han studsede og vinkede ad herolden.

"Hvo skal sidde der?" spurgte kongen med et strengt blik.

"De velbyrdige riddere hr. Niels Brock og hr. Papæ, herre konge!" svarede herolden med bøjet stav og stiv holdning, "samt en vis Ako Krummedige, som ingen kender; det er ham, det er blevet tilladt at bære hjelmhue her i hallen og bevare tavshed mod enhver, i følge sit ridderløfte ved den hellige grav."

"Hvo er deres anklager?"

"En unævnt ridder, Eders Nåde! men han har stillet sit tilhyllede skjold til pant i våbensalen; han vil møde og nævne sig, når det fordres."

"Godt! giv vel agt, herold! opfyld din pligt!"

Dermed gik kongen til sit sæde.

Kort efter kom ridder Brock og hr. Papæ med deres hemmelighedsfulde ven og ville indtage deres sædvanlige pladser. Da de så de omvendte brød, studsede de; ridderen med hjelmhuen skiftede farve og trådte et skridt tilbage; men ridder Brock og hr. Papæ vendte hastigt deres brød og satte sig med en stolt og trodsig mine på deres plads. I det samme trådte våbenherolden med et draget sværd i hånden lige over for dem ved den modsatte side af bordet; han overskar med spidsen af sit sværd de tre små diskduge foran dem.

"Ridder Niels Brock! Ridder Johan Papæ! Og I, som kalder eder ridder Ako Krummedige!" sagde han højtidelig og med høj røst, "i det danske ridderskabs navn overskærer jeg, som disse eders bordduge, ethvert samfundsbånd mellem eder og ridderskabet. – I er anklagede for troløshed og landsforræderi,

for judasværk og tilsigtet kongemord; thi bortvises I fra kongens og enhver ærlig ridders samfund, til I har mødt eders anklager og retfærdiggjort eder, hvis I det formår. Formedelst klagens vigtighed affordrer jeg eder derhos eders værge og forkynder eder ridderligt fangenskab."

Derpå vinkede han, og de to våbenpersevanter fremtrådte for at modtage fangernes sværd og ledsage dem til fangenskabet. Alle gæsterne rejste sig forbavset, og kongens halvtreds riddere og drabanter uddrog deres sværd.

"Dumme gøglerier!" mumlede den høje ridder Brock og rejste sig. "Der, herold!" råbte han med stærk røst og kastede sin handske midt på bordet, "bring den til min anklager! hvor han møder mig, skal mit gode sværd bevise, han er en løgner og gæk. – Hvo er han? tør han nævne sig og se mig under øjne?"

"Her står han!" lød en røst fra døren til spisesalen, og drost Aage stod der høj og stille på tærsklen med hånden på sit sværd og et gennemtrængende blik på de tre anklagede.

"En sværmers og drømmers anklage ler jeg af!" råbte ridder Brock stolt og hånlig. "Vi mødes, hr. drost! Jeg nedlægger nu kun mit sværd i disse mænds hænder, for i morgen at modtage det, frikendt af kongen og ridderskabet, og aftvætte den plet, her er sat på min og mine venners ære, med æreskænderens blod."

Dermed overgav han persevanterne sit sværd.

Ridder Papæ havde ligeledes rejst sig; han kastede nu også sin handske med et foragteligt smil hen på bordet.

"Der ligger mit pant!" sagde han, "og her er mit svar mod enhver anklager, selv om han er overgivet til Djævelen og kødets fordærvelse."

Med disse ord slængte han sit store slagsværd mod gulvfliserne for heroldens fødder. Derpå gik de begge med faste og stolte skridt ud af døren med et par lynende blikke til drosten og med den foregivne Ako Krummedige imellem sig. Denne tavse, formummede herre var blevet så hvid i sit ansigt, som hans overskårne diskdug; han havde overrakt persevanterne sit sværd; der kom ingen lyd fra hans blå, sammenpressede læber; men hans blik rullede frygtelig vildt under de store, sværtede øjenbryn; fødderne skælvede under ham, og han måtte gribe den stærke ridder Brock ved armen for ikke at synke. Drosten fulgte selv de farlige statsfanger for at påse, det gik tilbørligt og lovmæssigt til ved deres hæftelse.

Denne usædvanlige begivenhed havde opvakt stor forbavselse. Den almindelige tavshed afløstes snart af en sagte hvisken. De to trodsige riddere kendte man; enhver vidste, de var mistænkt for at have understøttet ærkebispens flugt. At de hørte til de misfornøjede i landet, var bekendt; men de havde ikke få venner, og de gjaldt for djærve, uafhængige fædrelandsvenner, der ikke smigrede kongemagten, men havde kraft og mod til at hævde folkets frihed og stændernes rettigheder mod de mægtigste. At de skulle have indladt sig i sammensværgelser eller statsforbryderske foretagender, fandt man ikke sandsynligt; men man troede, drosten havde overilet sig med den besynderlige anklage. Som kongens yndling, var han ikke fri for misundere.

"Det er beklageligt med den unge hr. drost!" hviskede en af junkerens riddere: "Han går så ofte i drømme; han lugter forræderi alle vegne og gør kongen forhadt med sin utidige iver."

Om den ubekendte ridder med hjelmhuen og hans brøde havde man mange gisninger; han forekom de fleste mistænkelig; men at en af de fredløse skulle have vovet sig for kongens øjne og til hans bord, var så dumdristigt et vovestykke, at ingen troede det muligt. Enhver tog imidlertid plads. Uagtet vinkanderne snart kom i gang, lod man dog ikke til at kunne glemme den forstemmende hændelse, der havde formørket så vel kongens som hans stedfaders åsyn og, som det syntes, sat junker Christopher i en spændt og urolig stemning. Først efter at alle var kommet til sæde, trådte drost Aage ind igen i spisehallen. Han var ligeledes tavs og forstemt. Han gik til sit sæde lige over for kongen og junker Christopher. De to nærmeste riddere rejste sig, efter gammel bordskik, for at give ham plads, og han tog sæde uden at mæle et ord om de anklagede og deres brøde. Han syntes virkelig i en slags drømmeagtig tilstand: den usædvanlig sparsomme underholdning rundt om ham lod han ikke til at bemærke; men hans opmærksomhed var med kærlig deltagelse henvendt på den sjælsbevægelse, han troede at læse i kongens ansigt. Det var som den mørke strenghed deri opløstes i vemodig mildhed. Kongen sad med vinbægeret i hånden og betragtede med et venligt blik sin kære stedfader, grev Gerhard; han nikkede uvilkårligt og så med rolig alvor sin forsonede fjende, hertug Erik af Langeland ind i øjnene.

"En hædersskål for fredsmægleren og min forsonede frænde!" sagde han nu pludselig og rejste sig. Alle ridderne stod op, og kongen vedblev: "også denne min fredsfest har forrædere formørket mig; dem skal ske deres ret; i morgen er det domsdag, i dag vil vi ikke tænke på det! I dette øjeblik håber jeg

til Gud og vor kære, hellige frue, at ingen lønlig fjende tømmer bægeret i min hal. Leve grev Gerhard og hertug Erik!"

"De leve! og vor ædle, højhjertede konge leve!" lød det fra mund til mund med stor og næsten almindelig deltagelse, mens bægrene klang og hornblæserne på heroldens vink lod deres instrumenter gennemrunge højenloftssalen.

Junker Christopher havde også istemt det almindelige hyldestråb, og kongen syntes i særdeleshed at glæde sig over at høre sin broder så højrøstet ved denne lejlighed; hans øjne søgte broderens, idet han stødte sit bæger mod hans; men Christophers blik var koldt, uroligt og ubestemt, mens hans kinder blussede og han med den venstre hånd krummede fligen af sin diskdug. Et lønligt suk steg fra kongens bryst, idet han atter tog sæde. Aage bemærkede nu med stor forbavselse, at der var en lang rift i junker Christophers diskdug, som han forgæves søgte ganske at skjule med hånden. Den samme opdagelse lod kongen til at have gjort i selvsamme øjeblik. Han havde pludselig skiftet farve, og hans åsyn udtrykte en frygtelig grad af harm og smerte; han gjorde en bevægelse som til at fare op, men fattede sig øjeblikkelig med en lønlig og voldsom anstrengelse; han satte bægeret hårdt foran sig på bordet, stødte sin bordbrikke fra sig og skjulte dermed riften i sin broders diskdug.

Et kærligt, beundrende blik af drost Aage bortjoges af et strengt lynglimt fra kongens alvorlige øjne, idet han fo'r med fingeren for munden. "Musik!" råbte han og gav herolden et vink. Snart genlød nu højenloftssalen af lystige jagtstykker. Den alvorlige stemning forsvandt blandt gæsterne, og enhver talte livligt med sin sidemand. Kongen selv syntes snart ret munter

og oprømt, skønt Aage vel mærkede, at det kostede ham en svær overvindelse. Da slotskapellanen til slutning skulle læse bordbønnen, var alle ridderne blevet så muntre og højrøstede, at herolden to gange måtte erindre dem om bordskikken.

Efter bordet gik kongen hastigt til sit lønkammer og gav Aage et alvorligt vink til at følge ham. Da junker Christopher rejste sig, rev han, som af en hændelse, sin diskdug ned under bordet. Junkeren gik ud på højenloftstiljen og fløjtede. Kort efter løb hans store jagthund gennem spisehallen med et hvidt sammenkrøllet klæde i munden.

Kongen var trådt ind i lønkammeret med Aage. Han havde kastet sig i en stol og holdt hånden for øjnene. Han blev længe siddende i denne stilling. Aage stod endnu tavs lige for ham og betragtede ham med et vemodigt, deltagende blik. Endelig tog kongen hånden fra øjnene. Han syntes at have grædt; men nu rejste han sig heftig, og der fo'r atter som et lyn fra hans øjne: "Hvo har vovet at sønderskære tilliden og kærligheden mellem brødre?" udbrød han, "var det eder selv, drost Aage! – er det sidste gang, jeg nævner jer min drost."

"Mig var det ikke, min ædle herre og konge!" svarede Aage. "Hvo det har været, ved jeg ikke. Gud forlade den af eders tro tjenere, der så uklogt og overilet har bedrøvet eder! Det må være sket hemmeligt og uden våbenheroldens vidende."

"En lønlig anklage foragter jeg!" vedblev kongen; "den er ulovlig – den er i høj grad strafværdig; det skal – – dog nej, her kan ingen undersøgelse finde sted. – Er han en forræder?" vedblev han efter et ophold, og en dyb smerte var atter synlig i hans åsyn, "kunne han virkelig – i Guds og alle helliges navn! lad ske, hvad Gud almægtigst ej vil forbyde! men – jeg krummer

intet hår på hans hoved! Skulle jeg beskæmme min fader i hans afkom? – skulle jeg dømme min moders søn fredløs og æreløs? skulle jeg selv en gang, store Gud!" Han tav, og det var som hårene rejste sig på hans hoved af gru. "Se på mig, Aage!" tog han atter ordet, "kunne den tanke fødes inden for denne pande?" – han lagde hånden på sin høje, blussende pande – "det brænder der inde." vedblev han, "men der brænder intet usynligt kainsmærke. – Min hånd har været strengt opløftet imod ham – elske mig kan han ikke – frygte mig må han. Vel! lad ham skælve for sin herre og konge, til han lærer at elske sin broder! Nu intet ord mere om det! det er måske skumleri. Hm! hvo tør anklage min venstre hånd for forræderi mod den højre? – Jeg ved intet endnu – jeg vil intet vide! Jeg har set nok af det onde!" tog han atter ordet efter et tankefuldt ophold og stirrede mørk mod jorden. "Har jeg ikke haft forrædere her om mig fra jeg var et umyndigt barn! har jeg ikke set min fader myrdet og hans frække mordere for mit åsyn! har deres blodige hænder ikke været udstrakt mod mit liv lønligt og åbenbart fra den time, jeg dømte dem fredløse! dog de mægtede ikke at røre mig," vedblev han frejdigt og opløftede sit hoved, "ingen snigmorderdolk har endnu ramt mig – blev jeg end en bandlyst mand og overgivet til den onde. – Jeg ved det, Aage! jeg har set det: Herrens den retfærdiges hånd var mellem mig og mine dødsfjender; ingen forræder og morder, selv ingen sjælemorder – ingen syndig ærkebisp eller pave, ikke Djævelen selv skal rokke kronen på dette salvede hoved!"

Idet han sagde disse ord, hævede han hånden og sit kongeblik som med en profetisk begejstring, og der var en

højhed i hans åsyn, som syntes at kunne ydmyge den formasteligste fjende.

"Min herre og min konge!" udbrød Aage sjæleglad, "den ånd, der i denne stund taler gennem eder, er ej blot højhedens og retfærdighedens, men visselig også kærlighedens –"

"Gak til min broder, min tro Aage!" afbrød kongen ham hastigt, "bring ham dette!" Han rev en guldkæde af sin hals, hvori der hang et madonnabillede. – "Bed ham modtage dette klenodie fra sin broder til minde om denne fredsfest! Sig, dette billede bar vor ulykkelige fader den dag, da han red til sin død. Gud befalet!"

Kongen vendte sig hastigt bort og syntes at ville skjule den vemodige bevægelse, der havde bragt hans røst til at bæve. Aage stod med kæden i hånden og ville give sin varme følelse luft; men kongen vendte sig nu pludselig og sagde med streng røst: "I morgen holdes her ridderting. De anklagede skal møde og forsvare sig, hvis de formår det. For loven er alle her lige, de være mine venner eller fjender! Ve den anklager, der ikke har fuldt gyldige beviser, var han så min kæreste ven! – Gå med Gud!"

Aage bukkede tavs, med krænket selvfølelse, og ville gå; men da udbredte kongen, heftig bevæget, sine arme imod ham og trykkede ham til sit bryst, dog uden at sige et ord mere. Aage gik hastigt bort med den gyldne kæde. Da nu kongen var ene i sit lønkammer, greb han i sin barm og fremtog en rosenkrans, besat med perler og rubiner.

"Din julegave, da vi var børn, min Ingeborg!" sagde han, dybt bevæget, "hvad jeg bad ved den i din sjæls tanke, bad din engel

med mig for Guds åsyn. – Christopher, Christopher! Gud forlade dig, hvad jeg så i dit øje!"

Dermed trykkede han et kys på rosenkransen, forvarede den atter ved sin barm og satte sig stille til sit arbejdsbord.

4

Næste morgen tidlig stod en våbenpersevant i drost Aages sovekammer med sin store fjerhat i den ene hånd og et langt, spidst sværd i den anden. Drosten ilede med sin påklædning, mens han med spændt opmærksomhed hørte, hvad der berettedes ham. De tre anklagede riddere var om natten forsvundet tillige med da lanseknægte, som ved midnat havde afløst vagten ved deres dør i ridderloftet. Af stalden var ridder Brocks og hr. Papæs heste borttaget. Ingen af deres svende var at se på slottet; men den store fede hest, som den foregivne ridder Krummedige var kommet på, stod endnu i stalden. Våbenpersevanten, som bragte Aage denne beretning, overrakte ham tillige det sværd, han ved aftensbordet havde modtaget af den hemmelighedsfulde ridder med hjelmhuen, og bad drosten lægge mærke til en besynderlig indretning ved det. Heftet var hult og indeholdt en væske, som ved en fjer kunne meddeles klingen. En hund, man havde ridset i huden med dette sværd, var død i krampetrækninger.

"Ha! Et forgiftet våben!" udbrød Aage forfærdet og rakte sværdet med afsky tilbage. "Bring det straks op i slotsretten! Du kan vel bevidne med ed af hvem du modtog det?"

"Det skal jeg have ondt ved, herre drost! al den stund ingen ved, hvem han var i sandhed," svarede persevanten, "men at det var den stumme ridder med hjelmhuen, ham, man kaldte hr. Krummedige, det kan jeg gøre min ed på. Tilmed skal jeg melde, herre drost!" vedblev han, "at junkerens kammersvend, ridder Palle, er død i nat af sit sår, skønt det var så ringe, at fast

alle udlo ham til det sidste. Badskæren sværger på, han har været såret af en trekantet og forgiftet dolk."

"Gud forbarme sig!" udbrød Aage, "så var hans dødsangst dog grundet! – ha! vi har haft en giftig morder her til gæst. Han er her måske endnu!"

Drosten gik hastigt. Kort efter hørte man marsk Olufsens barske stemme i slotsgården, og før det ringede til ottesang, red der en høvding med en skare ryttere i fuldt firspring ud af slotsporten. Marsken selv red på jagt, hed det; han fo'r med en flok jægere og hunde gennem Fruerlunden. Drosten undersøgte hele slottet. Før ottesangen var endt, bragte marsken og hans jægere en bunden mand til det gamle Valdemarstårn. Det var den stumme ridder med hjelmhuen; hans skæg og øjenbryn havde skiftet farve, og det var snart bekendt, at det havde været en af de fredløse.

Under den tummel, der fandt sted på slottet med alt, hvad der hørte til hofholdet og de talrige gæsters opvartning, lagde man dog ikke stort mærke til disse alvorlige foretagender. Det forventede dystløb og de ridderlige festligheder beskæftigede alle. Væbnerne pudsede deres herrers våben og glimrende sadeltøj; de vælige dystløberhingste afrettedes og plejedes; det milde forårsvejr lovede en munter festdag. Fra byen og omegnen stimlede der pyntede folkeskarer til slottet. De prægtigt klædte riddere løb travlt mellem hinanden. Alle slotsvinduerne ud til rendebanen var allerede opfyldt med festligt smykkede damer, og de fleste syntes at have forglemt både ottesang og messe for festen. Nogle hviskede vel om, at der blev intet af dystløbet; men ingen ville ret tro det. Folk var nu en gang kommet i bevægelse, og der foretoges endnu

tilberedelser, som vedligeholdt forventningen. Man så imidlertid kongen som sædvanlig ride til messen med sine fyrstelige gæster og sine drabanter. Han var alvorlig og tankefuld. Junker Christopher red tavs og mørk ved hans side; han bar over brystet den store guldkæde med madonnabilledet, kongen selv plejede at bære, og man anså denne udmærkelse som et tegn på, at enhver misforståelse mellem brødrene måtte være hævet. Junkerens øjne undveg imidlertid kongens, og der veksledes intet ord mellem brødrene på vejen til og fra kirken.

Efter messen begav kongen sig straks til riddersalen med alle sine mænd, og der bekendtgjordes ved herolder, at der holdtes ridderting og slotsret. Dystløbet og de andre offentlige forlystelser var imidlertid afsagt ved marsken, og man strømmede nu til riddersalen for at se kongen holde ret blandt sine riddere. Han sad særdeles streng og alvorlig på den ophøjede elfenbens-domstol og var omgivet af stor pragt. Han undersøgte først nogle unge ridderes forhold, som var anklaget for mindre forseelser og overtrædelser af ridderloven. De, der hverken kunne bevise deres uskyldighed på verdslig rettergangsvis eller, hvor der var tvivl, fortrøstede sig til ridderligt æresforsvar med sværd og skarp lanse, blev strengeligt forviste fra hoffet; men de, der tilstod og angrede en tilgivelig forseelse, fik tilladelse til ved kæk ridderdåd at genvinde plads og rang blandt kongens mænd.

Drosten fremtrådte nu i sit eget og den døde ridder Palles navn med anklage mod den foregivne ridder Ako Krummedige, som hin døde ridders snigmorder, så vel som mod ridder Brock og hr. Papæ, som landsforrædere og hemmeligt sammensvorne mod riget og kronen, og han tilbød, hvis de vidnesbyrd, han

fremlagde, ikke fandtes fyldestgørende, i sit eget og den døde ridders navn at bekræfte sin anklage med sværd og lanse for en gudsdom, i kamp på liv og død mod forræderne. Da de tvende så hårdt anklagede riddere ved ulovlig flugt var undveget, erklæredes de for mistænkte og indstævnedes til at møde og forsvare sig inden seks uger og en dag, hvis de ej som forrædere ville domfældes; men den foregivne Ako Krummedige, hvis rette navn ved gyldige vidnesbyrd var oplyst, blev ført frem for dommersædet. Han var iført den gamle rustning, hvori han var kommet; han bar hjelmhuen og det skjold, han havde medbragt fra Skovklosteret og hvorpå man nu først bemærkede de Hviders berømte skjoldmærke; men han bar intet skarpt værge og var omringet af stærk vagt. Den glinsende sværte var borttaget af hans stive studsskæg, der nu lignede svinebørster, og af hans buskede, tæt sammengroede øjenbryn, der af almuen ansås for et varulvemærke og hvorpå den fredløse Aage Kagge især var kendelig. Han var bleg og stirrede vildt om sig. Da han hørte sig nævnet og anklaget og så kongen i den store kreds af alvorlige riddere, var det som han bluedes ved at synes nedslået eller ydmyget; han opløftede sit hoved og fremtrådte med stolt og dristig mine, selv med iagttagelsen af en vis ridderlig anstand.

"Vær hilset, kong Erik Eriksøn!" sagde han med høj røst, "vær hilset, hver gæv hofmand, der tjener her til hove med ære! Krist bevare hver danemands kære søn fra den ulykke, der fører mig hid! Men er her frie og djærve danske mænd til stede, vil den mand ikke savne værge, som blev fredløs for Danmarks frihed og det danske ridderskabs ære."

"Tal ikke om frihed og ære, du, som kun har frækhed og skændselsdåd at prale af!" tog kongen ordet med kold og rolig foragt: "Under en from og ærlig mands navn har du indsneget dig i min hal blandt mænd af ære og misbrugt ridderskabets hellige ret, for at skjule svig og bedrag. Din maske her er affaldet, forræder! Dine forgiftede våben har røbet dig. Du blev for judasværk udjaget af Danmark; dog har du vovet at træde mig for øje; et snigmord har du alt udøvet i min kongsgård; men et andet har du haft i din hu. Kan du nægte det? har du et ord til dit forsvar, elendige!"

Fangen bed sig i læben og skar tænder: "Kom jeg just ej fra den hellige grav," mumlede han, "så kom jeg fra venners og frænders grave og fra myrdede staldbrødres lig. Den gæk, jeg her har stoppet munden på, var en åndløs kødklump, som jeg kun prøvede min daggert på; hvad jeg ellers havde i hu, kommer ingen ved; men hvad jeg har lovet, var det min fulde agt at holde. Mod udyr er intet våben uærligt, kong Erik! og har fredløs mand ingen ret og tryghed, hvor kan I da tro, han lader sig binde ved eders elendige love?"

"Har I overvejet sagen, mine mænd!" sagde kongen. "så udsig dommen over denne frække forbryder efter menneskelige og guddommelige love!"

"Han har forbrudt ære og liv efter landsloven," lød dommen enstemmigt, "efter den strenge ret har han selv forbrudt hånd og øje." Herolden udsagde denne dom med høj røst.

Da Aage Kagge hørte sin dødsdom, skælvede hans knæ, og han så sig om med et skarpt blik, som om han blandt de tilstedeværende ventede forsvar eller indsigelser mod dommen; men der var dødsstille: ingen rørte hånd eller mund til hans

forsvar. Han syntes ydmyget og bøjede nu det ene knæ for domstolen: "Kald Eder i hu, herre kong Erik!" sagde han med sørgmodig stemme, "jeg tjente i Eders herre faders gård, og han gav mig selv det lov, at jeg var den gæveste væbner, han ejede; hans død var aldrig mit ønske; jeg ville have reddet ham, hvis det havde stået i min magt, skønt han havde brudt sin håndfæstning og selv opløst båndet, der bandt Danmarks krone til hans hoved."

"Jeg mindes vel, du tjente i min faders gård for penninge og klæder," svarede kongen, "men jeg og hver mand i Danmark ved også, at du var den trettende gråbroder i Finnerup lade hin blodige St. Cæciliæ nat, og dit sværd var ej det sidste, der stod i din ulykkelige konges bryst. Som en troløs forræder og kongemorder blev du dog kun dømt fredløs på danehoffet, mens jeg stod under formynderskab; men nu skal du visselig lide retfærdig straf, så sandt jeg bærer Danmarks krone!"

"Er her da ikke en eneste fri mand, der tør mæle et ord for mig?" råbte fangen med et vildt blik og sprang op. – "Ha, I tyranslaver! jeg foragter jer!" vedblev han og så sig rasende om: "Den bedrift, hvorfor jeg blev fredløs, var den største, danske mænd har udøvet; tyrandrab var hædersdåd, så længe verden har stået, hvor der var gnist af frihedsånd i folkenes sjæle; nu er her kun feje trælle i Danmark, og jeg skammer mig ved at nævne jer landsmænd. Der står I nu og taber mund og mæle, fordi der atter høres et dristigt ord i kongshallen. Mod har I nu kun til at krybe i støvet for en hævngerrig despot og dømme frihedens sidste venner til skafottet. Er det jer ikke nok at se mit blod? Vil I hugge hænder og fødder af mig? Vil I stinge mine øjne ud, at ingen fri mand skal se jer rødme? Vil I således

handle med en ætling af Asker Rygs og Skjalm Hvides høje stamme? Jeg er riddersmand!" råbte han nu stolt: "Jeg fordrer alene at dømmes efter ridderloven! den gælder over hele verden; men under dette lands love står jeg ikke længere."

"Hvo slog dig til ridder?" spurgte kongen med et foragteligt blik.

"Den største riddersmand i Danmarks rige," svarede fangen og knejsede trodsigt, "den mand, hvis skotvinge ingen ridder her er værdig at løse: min høje frænde, Danmarks riges marsk, Stig Andersen Hvide; og er det ikke tom pral og forfængeligt abespil med eders ridderlige færd, kong Erik, så lader I mig nu vederfares ret og skel efter den lov, der er eders øjesten!"

"Vel! ved alle hellige mænd!" udbrød kongen med blussende kinder, "efter ridderloven skal din dom fuldbyrdes, siden du selv fordrer det, og du skal erfare hvad det er at dømmes fra æren! Det riddernavn, en fredløs kongemorder gav dig, er vel kun ringe hæder værd; men du skal dog ikke medbringe det til din æreløse død. Dine hænder og fødder skal du beholde og dine falske øjne med; men den ære, du praler af, skal du på lovlig vis miste for ridderskabets skyld – og livet for min faders skyld alene!"

På kongens vink blev nu fangen bortført, og en ret af de ældste riddersmænd sammentrådte, for at bestemme hans dom med fremfærd efter ridderloven.

Tre timer derefter blev fangen i fuld ridderlig rustning og til hest ført til et højt stillads på rendebanen, hvor kongen nu selv holdt neden for til hest, omringet af alle sine riddere. Slotskapellanen stod på stilladset med en række sortebrødre fra dominikanerklosteret. Fangen blev ført derop, dog ikke for her

at lide døden, men for efter ridderloven på den mest vanærende måde at udstødes af ridderskabet. Der var en stor mængde mennesker forsamlet: alle slottets vinduer så vel som dystløb-tribunerne var fyldt med nysgerrige tilskuere. Fra ternernes vinduer tæt ved Jomfrutårnet tittede et lille nysgerrigt jomfruansigt frem, der udmærkede sig ved sin livlighed og skønhed; det var den fangne jomfru Ulrica, som, uden at vide hvad der skulle ske, havde overtalt den føjelige terne til at tage hende med og lade hende se det store optog, der taltes om. Ingen vidste, hvad der skulle foretages: den hele handling var hidtil ubekendt her i landet, hvor den unge kong Erik først søgte at indføre alle riddervæsenets skikke, og det nye hemmelighedsfulde deri spændte endnu mere nysgerrigheden. Ulrica så præsterne på det høje stillads og en ridder i fuld rustning blive ledet der op; han vendte ryggen til vinduet, og hun kendte ham ikke. Der fremtrådte nu en mand i en rød kappe med en jernkølle i hånden og et råt, barsk ansigt; han så ud som en bøddel, men bar dog hverken sværd eller økse. Han rev skjoldet fra ridderen og løste hans rustning af, hvorpå han sønderknuste skjold og harnisk med kølleslag og kastede de knuste våbenstykker for hans fødder.

"Du min Gud! er dette en henrettelse!" udbrød Ulrica forskrækket. Nu ledte man ridderen ned af stilladset; han vendte sit blege, frygtelige ansigt mod hende, og hun kendte ham. "Kagge, Kagge! retfærdige himmel!" udbrød hun med et skrig og sank afmægtig om i ternernes arme. Man skyndte sig at bære hende tilbage til tårnet og til hendes stille søsters pleje.

Våbenmærket var taget af Aage Kagges knuste skjold; det blev nu tillige med resten af skjoldet hængt ved halen af en

hoppe og således slæbt gennem skarnet på Vordingborg gader, ledsaget af heroldernes hånord, der gentoges af den forbitrede almue.

Den afvæbnede ridder blev imidlertid ført hen på møddingen ved slotsstalden; der blev hans guldsporer taget af, og på samme vanærende sted blev halen hugget af den hest, han sidst havde redet. Mens opmærksomheden var henvendt på den sære skik, gjorde den æreløse ridder forgæves et forsøg på at undfly; han blev nu bundet med strikker og atter ført op på stilladset. Der stod han og stirrede harmfrådende om sig, mens præsterne sang en vigilie over ham, ligesom de plejede at synge over de døde. Han så sig rasende om. Da han intet bøddelsværd så blinke, syntes han endnu ikke at have opgivet livshåbet, og han knejsede med vild trods. Den alvorlige dødssang lod dog til at gøre et frygteligt indtryk på ham og knække hans trods; inden den var endt, sank han ned i en bedende stilling. Dødssangen ophørte, og nu fremtrådte slotskapellanen med den hellige skrift i hånden og begyndte med høj røst at læse salmistens dom over forrædere. "Så siger herren om dig og dine lige:" råbte præsten, "han skal ingen have, som drager miskundhed til ham – hans ende skal være til at udryddes – hans navn skal udslettes i den anden slægt – han havde ikke lyst til velsignelse, og den blev langt fra ham; fordi han elskede forbandelse – så kom den over ham –"

"Ti med forbandelserne, præst! hvad enten de er hellige eller ej!" råbte kongen heftigt, "hans sjæl må den forbarmende Gud dømme! – her gælder det alene hans ridderære."

Men kapellanen var så ivrig inde i sin tekst, at han, uden at høre kongens ord, endnu tilføjede: "Når han dømmes, da skal

han udgå som en ugudelig, og hans bøn skal blive til synd –"

Den knælende ridder sprang ved disse ord op og stirrede rasende på præsten. "Så vid da, hver fri mand i Danmark! og døm, om det var synd!" råbte han: "Jeg bad i denne stund til uhyrernes betvinger, St. Magnus, og alle hellige, at kong Erik Glippings fordømte afkom må udryddes af jorden, som han selv blev det ved denne hånd i Finnerup lade."

"Du forkyndte ham sandhed, præst!" sagde kongen og betvang med møje den opflammende harme, "dog – ingen gejstlig forbandelse mere! Hans tanker og bønner må Gud dømme! her står denne forbryder kun for sine verdslige dommere."

Præsten tav. Kongen vendte sig nu højtideligt til våbenpersevanten og spurgte: "Sig, hvad er denne forbryders navn?"

"Ridder Aage Kagge af de Hviders højbårne stamme," svarede våbenpersevanten.

"Dette er ikke hans navn, som her står for vore øjne," råbte herolden, "for udi ham erkender jeg og det danske ridderskab intet, uden en forræder, en troløs og en meneder."

Kongen gentog spørgsmålet om forbryderens navn tre gange; hver gang nævnede våbenpersevanten det, og hver gang råbte herolden: "Dette et ikke hans navn" med det samme frygtelige, tilintetgørende tillæg. Da herolden sidste gang havde udråbt disse ord, modtog han af våbenpersevantens hånd et bækken med varmt vand; dermed steg han øverst op på skafottet og kastede vandet over den æreløse ridders hoved og skuldre med de ord: "Således udsletter jeg ridderskabets hellige mærke af dette lig."

Så snart dette ord var udsagt, betragtedes den æreløse ridder som død og behandledes som et virkeligt lig. Han blev med strikker under armene neddraget af stilladset og bundet på en ligbåre. Et ligklæde blev lagt over ham, og mens kongen og alle hans riddere red tilbage til slottet, blev Aage Kagge, med et forhånende følge af den laveste almue, båren af slaver til kirken, hvor der atter blev bedt og sunget over ham, som over en afdød. Da man endelig tog ligklædet af ham, for at føre ham til den virkelige død, lå han afmægtig på ligbåren, og man vidste ikke, om man i denne tilstand skulle føre ham til retterstedet.

"Gå bort og lader ham ligge! Sol er nedgangen, og han har fred her til i morgen!" lød nu en stærk, myndig røst i kirken, og commendatoren for helligåndsordenens kloster trådte højtidelig frem i sin hvide korherredragt med det dobbelte tolvspidsede sølvkors på brystet. Alle kendte ham, og man bukkede ærbødigt, med foldede hænder og halvt nedbøjet knæ, for at modtage hans velsignelse.

Stadsfogden og hans svende, der skulle føre fangen til retterstedet, syntes dog noget tvivlrådige og tøvede.

"På mit ansvar! gå alle bort herfra og lader synderen ligge her til i morgen!" gentog commendatoren: "Hans sjæl skal have fred til at berede sig på skilsmissen med det syndige legeme. Det er mit hellige embedes pligt at sørge for de døendes sjæle. I kirkens og den helligånds navn befaler jeg den verdslige magt her at vige!"

Alle bortfjernede sig. Den høje ordens-commendator gik sidst ud af kirken og lod lukke kirkedøren i lås. På stadsfogdens befaling blev der sat en stærk vagt af lanseknægte uden for kirkedøren.

Da stadsfogden og hans svende næste morgen tidlig trådte ind i kirken for at føre den borgerlige døde til retterstedet, fandt de der et virkeligt lig bundet til båren. Nogle mente, at gårsdagens ceremonier måtte have været nok til at dræbe ham; andre fandt det rimeligt, at han kunne være død af angst og gru, når han var kommet til sig selv om natten og havde set sig ene og bundet til ligbåren i den øde kirke. Forestillingen om den rædsel, der syntes at have dræbt den ulykkelige, idet han i denne gruelige stilling havde ligget en hel nat og ventet på sin dødstime, vakte nu endog en slags medlidenhed hos den samme almuehob, som forrige dag ikke noksom havde kunnet forhåne den forhadte snigmorder, og man fandt nu, at kongen dog havde været alt for streng, og at selv den fromme ordens-commendator i høj grad havde forøget synderens straf, ved på den måde at sørge for hans sjæl, at han fik en hel nats frist til at dø af angst under sin beredelse til døden. Ligets ansigt var opsvulmet og allerede i den grad forandret, at ingen kunne kende den fredløse ridder Kagge, undtagen på studsskægget og de sammengroede øjenbryn. Liget blev straks i al stilhed begravet, uden kirkens sædvanlige ritus og i uindviet jord. Men næppe var den døde begravet, før der hørtes en sagte mumlen blandt den urolige almue om, at det dog næppe havde været det rette lig. Den dødes hastige forandring så tidligt på foråret havde man fundet højst mistænkelig, og man mumlede om, at skæg og øjenbryn uden tvivl havde været falske. Det var bekendt, at den fredløse Aage Kagge havde været en frænde af ærkebisp Grand; og helligånds-commendatoren, der fra sit kloster kunne have indgang til kirken, formodedes at have benyttet sin myndighed ved denne lejlighed, for at redde en

frænde af hin mægtige og farlige prælat. Men dette rygte blev snart neddysset af stadsfogden og hans svende, som det kunne pådrage et betænkeligt ansvar; det kom hverken kongen eller drosten for øre, og man troede ved hoffet, hvad der ved stadens verdslige øvrighed i lovlig form var berettet, at den fredløse kongemorder var befundet livløs på ligbåren, og at liget om morgenen efter lovlig besigtigelse var begravet.

5

Den strenge alvor, der var udbredt over alt, hvad kongen denne gang foretog sig på Vordingborg, var alle påfaldende. De festligheder, man havde glædet sig til i anledning af forliget med hertugerne, var aldeles udeblevet, og snart havde alle de fremmede herrer og riddere forladt slottet. Junker Christopher havde taget en kold og hastig afsked og, som det hed, begivet sig til Kalundborg eller Holbæk; begge disse slotte var ham med fuld lensret givet tilbage. Inden sin afrejse havde han anmeldt, at Jomfrutårnet holdtes slet bevogtet, og at de smukke statsfanger stod i samkvem med hustyendet og måske selv med anseligere personer. Denne angivelse havde nødt slotsbefalingsmanden til strengere forholdsregler med fangernes bevogtning. Den lille, tjenstvillige terne var blevet afløst af en alvorlig fangevogterske, og ingen uden hun og en lægekyndig helligåndsbroder tilstededes adgang til tårnet. Den yngste af de fangne jomfruer var syg, hed det, og ikke ret ved sin samling: hun indbildte sig at have set en henrettelse og at hun selv var en prinsesse, som havde haft en ulykkelig prins til elsker. Blandt slottets husfolk gav dette anledning til megen snak og allehånde formodninger, hvorved også drost Aage nævntes, som de fangne jomfruers ivrigste beskytter, og man mente, at deres sag ved hans indflydelse snart ville få et lykkeligt udfald.

Kongen blev med rigsrådet og sine drabanter påsken over på Vordingborg slot, hvorfra mange regeringsforanstaltninger udgik. Drosten var herved, næst kongen selv, især virksom, og

man så ham sjældent ved riddernes daglige forlystelser på rendebanen eller i boldhuset. Han var som sædvanlig alvorlig og stille; man så ham undertiden i de månelyse forårsaftener gå ene og ligesom drømmende omkring Jomfrutårnet. Siden kongens ankomst til Vordingborg havde Aage ikke set de fangne jomfruer: det lod som han havde hørt den almindelige folkesnak om hans varme deltagelse for dem og han nu frygtede for at skade deres sag eller deres rygte ved noget besøg.

Det var fjorten dage efter påske. Fruerlunden stod i udspring. De muntre stæreflokke susede som syngende og hvirvlende skyer over Vordingborg slotstårne. Gøgen kukkede i bøgelunden, og den første nattergal var kommet. Kongen havde indesluttet sig i sit lønkammer: han havde modtaget vigtige brevskaber. Marsken stod i forsalen og ventede hans befalinger. Der spurgtes efter drosten. Han havde med slotsrettens dommere begivet sig til jomfrutårnet for at være til stede ved et forhør over marsk Stigs døtre. Han havde selv fremskyndet denne retshandling, i sin faste overbevisning om deres uskyldighed; han håbede ved sit vidnesbyrd at kunne bidrage til deres frikendelse, og at sagen ved kongens nærværelse kunne få et hastigt og lykkeligt udfald. Drostens længsel efter at gense den skønne jomfru Margrethe havde måske også nogen del i den hast og iver, hvormed han fulgte de alvorlige dommere. Men næppe var han med disse herrer trådt ind i fængslet og havde besvaret et kærligt, vemodigt blik af den stille Margrethe, før end Ulrica, der syntes at have siddet rolig foran søsterens billedramme, pludselig fo'r op med vilde blikke og flagrende hår og styrtede dem truende i møde. "I har dræbt ham, I uhyrer!" råbte hun. "I har myrdet min tro ridder. – kommer I nu for også

at slæbe mig til skafottet? se! her er jeg – betænk jer kun ikke! kom med eders lænker! kom med eders bødler! før mig kun til døden! jeg foragter livet og jer alle. Jeg vidste, Aage Kagge var her for at hævne min fornedrelse og føre mig ud af dette skændige fængsel. Mig kan I nu myrde med, jo før jo hellere! Jeg forlanger ingen anden frihed; kald kun eders bødler og gør ende på min jammer! Jeg vidste, det gjaldt kongens liv, og jeg tav, for at redde min ven og tro ridder. Men min søster er uskyldig; hende skal ingen krumme et hår på; hun bad mig bevæge ham til at fly og ingen ulykke anstifte; det kan jeg bevidne på evangeliebogen."

"Altså begge dog medvidere i den fredløse kongemorders nærværelse og statsforbryderske forsæt!" sagde den øverste af dommerne. "Herre drost! det vidnesbyrd, vi her hører af den mest skyldige selv, gør dem begge i det mindste til statsfanger for deres livstid."

Drost Aage stod som lynslået og havde skiftet farve. "Den ulykkelige må rase!" sagde han hastigt og fattede sig: "Hun har været syg og fra sin samling, som vi ved – hendes bekendelse og vidnesbyrd gælder ikke. Hendes kendskab til hin forbryder har jeg vel bemærket; men hun kan umuligt være medvider i hans brøde, og hendes fromme søster endnu mindre – det vil jeg dø på! Svar os! for Gud i Himlens skyld, sig os sandheden, ædle jomfru Margrethe! vidste I, Aage Kagge var forklædt her til stede på slottet og stræbte kongen efter livet?"

"Jeg vidste det, herre drost!" svarede Margrethe roligt med hånden på sit bryst, "men, ved den rene jomfrus læber og den hellige sandhedens ånd! det stod ej til mig eller min søster at forhindre hans komme. Da jeg hørte, han var her og hvad han

havde i sinde, var det nat, og vor fængselsdør var lukket, det var mig ikke muligt at advare eder og kongen for ham, om jeg end, som jeg håber til Gud, havde haft kraft og vilje til det. Om morgenen var han undflyet, som man påstod; og – jeg tav, for ikke at styrte en forvildet, ulykkelig sjæl i større ulykke."

"En betænkelig sag, en højst betænkelig sag!" sagde dommeren: "Vi må høre de nøjere omstændigheder!"

Mens forhøret fortsattes, trådte slotsbefalingsmanden ind og kaldte drosten til kongen. Aage gik med et dybt suk og et smerteligt blik på de ulykkelige piger, om hvis frikendelse og befrielse af fængslet han nu næsten havde opgivet alt håb.

Drosten trådte heftigt bevæget ind til marsken i forsalen, hvor han skulle oppebie kongens befalinger. De hørte kongen gå med stærke skridt op og ned i sit lønkammer.

"Der er ugler i mosen, drost!" sagde marsken. "Hvi huggede man ikke straks hovedet af de hunde uden al ceremoni – og kastede ham i tårnet, deres højbårne ven og beskytter! – Nu er de fløjten til hobe, og vi kan få nok at tage vare."

"Hvad mener I, hr. marsk?" spurgte Aage adspredt. "I har fået brevskaber, ved jeg."

"Ja, fuldt op! – Brock og Papæ slap denne gang; de farer nu Jylland rundt og ophidser folket over disse præsteoptøjer og over kirkespærringen, man er så bange for, ret ligesom en kirkedør var en fæstningsport med bolværk og tårne og havde Vorherre selv til portner. Jeg tænkte nok, det var galt fat, da de storagtige herrer stak hovederne så tit sammen med junkeren og fik skåren dug for deres næse; jeg havde ret glædet mig til at hugge dem sønder og sammen til hobe; men over alle vore dumme ceremonier med disk og dug og revne klude lod vi

rovfuglene flyve og junkeren med, selv om han fik en rift at skjule, som gjorde ham hed nok om ørene."

"For Guds skyld, hr. marsk!" udbrød nu Aage, og der gik pludselig et lys op for ham, "I var dog aldrig selv hans hemmelige anklager?"

"Netop, drost! Hemmeligheden var det just ikke min agt at gemme på: havde nogen spurgt, havde mit svar været rede og mit gode sværd med, hvis det gjordes behov. Beviser og slige lapperier havde jeg vel ikke; men jeg har så mine formodninger og mine egne tanker: jeg kan ikke udstå den karl, ser i. Var han sagesløs, og havde han mod til at forsvare sin ære – for Fanden! så havde han vel ikke siddet der som på gløder og skjult den smule rift. Jeg gik just forbi bordet, ser I, og så, der var kommet røre i tingene med de tre mugne hunde. Junkerens dug lå mig så nemt ved hånden; jeg var lidt krus i hovedet, og så mente jeg, den højbårne herre kunne også have godt af at få en lille skræk i blodet."

"Med forgunst, hr. marsk! det var højst overilet! I har derved forhøjet spændingen mellem kongen og hans broder."

"Så meget des bedre! det må briste eller holde! – der kommer intet ud af den firen; dog for så vidt har I ret: de abe-ceremonier skulle jeg ikke have befattet mig med; sligt sømmede sig bedre for jer andre. Jeg måtte hellere have sagt alt rent ud og forsvaret det straks med hånd eller hals. Med lad den fugl flyve! Ved I, mester Grand er her?"

"Grand? Ærkebispen? Hvor?"

"I Kjøbmandshafn og med kongeligt lejde. Det var da også en dum streg. I har sagtens været på råd med."

"Man fandt det nødvendigt," svarede Aage og betvang sin fortrydelse over marskens stødende plumphed. "Rådet var ellers ikke mit, som I er så høflig at' smigre mig med. Rigsrådet og kongen selv fandt det klogt. Kardinalen fordrede det og tilbød mægling. Vil ærkebispen falde til føje og genkalde bandet, må han jo kunne møde her med personlig sikkerhed."

"Kender I endnu ikke den karl bedre?" svarede marsken. "Før han falder til føje, lader han jord og himmel forgå. Kongen giver ham i det stykke vel ikke stort efter, men ville han ærkebispen til livs, skulle han pokker ikke have givet ham lejde og ladet ham sætte fod mere på dansk grund, om så det hele rigsråd fik bugvrid af angst. Nu sidder Grand og den fordømte rødhat som to paver der på Axelhus, og ingen tør krumme et hår på dem. Der kan de begynde spillet forfra og oprøre os landet i en håndevending. Kardinalen har jo allerede stadfæstet den fordømte Vejle kirkelov, og den Roskilde bisp lader nu alle sine kirker lukke. Bryde løs vil og må det snart, og så kommer det an på hvor vind og strøm fører hen i det uregerlige Janhagelhav."

"Min Gud, er det muligt!" udbrød Aage forbavset. "Har I visse efterretninger, marsk? Ved kongen det?"

"Jeg har bragt ham et par smukke brevpulvere på fastende hjerte. At han har fået dem til livs, kan I nu høre på hans sporer og støvlehæle. I har jo bragt ham brevskaber fra Sverige, drost! Det var vel kun elskovssnak og artige viser fra hans fæstemø. Var der noget fornuftigt nyt?"

"Kun lidet glædeligt!" svarede Aage og så uroligt til kongens dør: "Hvad prinsessen har meldt, ved jeg ikke; men den brave mester Petrus kan intet udrette hos rigsrådet angående kongens bryllup."

"Død og skamfærd!" sagde marsken og gned sine hænder, "så bliver han ikke god at få i tale i dag. Det er knuder, som al jer statskløgt skal have ondt ved at løse, min kloge hr. drost! Men kender jeg kongen, giver han al jer fine klogskab døden og djævelen og holder sig til mig og sit gode sværd."

"Sværdet kan vi bruge mod oprørerne, marsk! men hverken mod bisp eller pave og lige så lidt mod kongens tilkommende svoger!" svarede Aage: "Her må sindighed til og frem for alt Guds bistand."

Nu fo'r døren op til kongens lønkammer. Kongen selv så ud i forsalen og vinkede; hans ansigt var i en lidenskabelig spænding, og såvel marsken som drosten trådte med betænkelige miner ind til ham.

En time efter brød marsk Olufsen op med de vordingborgske ryttere for at drage til Jylland, og drost Aage red med tolv riddere og deres væbnere som afsending til det svenske hof med et brevskab, som satte ham i en hemmelig uro for kongen og landet.

Blandt de tolv riddere, der skulle ledsage drost Aage til Sverige, var hr. Palles svoger, den raske ridder Helmer Blå, der havde gjort sig berømt ved at tilkæmpe sig sin fæstemø og nedlægge hendes og hr. Palles seks brødre, da de alle på en gang overfaldt ham. Det var en rank, ung mand med spillende brune øjne og særdeles let i sine bevægelser. Han var en fynbo af fødsel og herre til Kogsbølle smukke borg og gods ved Store Bælt, tæt

ved Nyborg (det nuværende Holckenhavn). Han var en god ven af drosten og var kongen med liv og sjæl hengiven.

Så fri rider han i sadlen!

sang almuen gerne, hver gang de så Helmer Blå tumle sin smukke, arabiske hingst, der fløj hastigt med ham som vinden, og var en kongelig hædersgave til ham på hans bryllupsdag forrige sommer.

Drost Aage red en stund, tavs og stille, ved denne tapre ridders side hen ad vejen til Køge, hvorfra han ville lade sig sætte over til Skanør på den skånske kyst.

"Grev Henrik følger vel kongen?" afbrød endelig ridder Helmer tavsheden: "Vil man gæste bisperederne i denne tid, sker det vel i stål og plade?"

"Grev Henrik viger ej fra hans side," svarede Aage; "det har han lovet mig med mund og hånd. Jeg drager nu nødigt herfra: Grands hævngerrighed og de fredløses dumdristighed kender ingen grænser."

"Den fordømte Kagge! Han gjorde det nok også af med min tykke, sælle svoger," sagde Helmer. "Det stykke kød af en svoger gav jeg vel ikke stort for; men hans lumpne død havde jeg dog lovet St. Jørgen at hævne, mest for min kære hustrus skyld: hun havde nu kun den eneste broder, siden jeg kom for skade med alle de andre; men det var åbenbart og i ærligt selvforsvar; hun har heller aldrig holdt mindre af mig for den sag; men at fægte i smug og med giftige våben – fy, for den lede! det var en fordømt vælsk streg; det var aldrig før sæd her i Norden. Er I også vis på, den lumpne snigmorder til gavns er død og begravet, hr. drost? Folk mumler alle hånde. Den, der ingen

skam har i livet, dør heller ikke af skam, skulle jeg mene; man har før set en snu ræv løbe fra saksen og lade halen i stikken."

Aage studsede. "Jeg så ham ikke efter hans død," svarede han, "men hans endeligt er jo indberettet af stadsfogden og ordens-commendatoren; der kan vel aldrig være tvivl om sandheden?"

"Helligånds-ordenens commendator må sagtens være en hellig Guds mand!" svarede Helmer med et ironisk smil; "ham bør man vel ikke tiltro svig og landsforræderi, om han end skulle være en god ven af mester Grand og kunne ønske at redde et æreløst liv af så høj og hellig slægt. – Jeg hørte først den vantro snak, da liget var kastet i rakkerkulen og fortæret af ulæsket kalk; det var jo meget forsigtigt og godt for sundheden; man vil sige, det havde været et lig fra helligånds-hospitalet med skæg og øjenbryn af gode, danske svinebørster."

"Var det muligt!" udbrød Aage, "skulle han leve og være i frihed? hm! så bliver han os nu en giftigere fjende, end alle de fredløse til hobe. Den æreløse kan vove alt – han har fast intet mere at tabe."

"Det får nu være som det vil!" svarede Helmer. "Er Aage Kagge over mulde, så er min arm og mit gode sværd det Gud ske lov også, og hvor jeg træffer ham, er han min mand."

"Er den usling i live og falder i vor hånd, kan vi kun binde hans hænder og vaske vore egne i lud!" svarede Aage.

Man fortsatte nu atter rejsen en stund tavse og alvorlige. Hver gang Aage tænkte på de ulykkelige marsk Stigs døtre i Jomfrutårnet, fløj der et suk fra hans hjerte, og hver gang han fornam kongens vigtige brevskab på sit bryst, syntes han at føle vægten der af kongens og rigets tilkommende skæbne.

"Vi fik kun kort besked," tog Helmer Blå atter ordet og syntes at kede sig over den lange tavshed og drostens fordybelse i sine egne tanker: "Resten skulle vi få at vide af jer, drost! Men I lader til at have glemt mund og mæle på Vordingborg."

"I ved jo det vigtigste!" svarede Aage: "Det gælder kong Eriks højeste lykke her i verden. Med slægtskabsdispensationen kan I nok vide, det har store vanskeligheder, som vore sager står med ærkebisp og pave; kan vi ikke formå kong Birger og hans rigsråd til at tilstede brylluppet inden St. Hans dag, og det både trods pave og kleresi – så – ja mere skal der ikke siges højt –" tilføjede han med dæmpet stemme, "så frygter jeg, det ser galt ud, ridder Helmer!"

"Dog vel ikke værre end det så ud for mig, da man gjorde mig knuder med mit bryllup?" svarede Helmer. "Hvorledes slige knuder nemmest kan løses, ved vor kække konge vel så godt som jeg." Dermed slog han frejdigt på sit klingende sværd.

"Det gik an med eders svogre, raske Helmer!" sagde Aage: "Der gjaldt det kun om en halv tylvt af vore sletteste riddere; her gælder det land og rige. Kongen er hastig i sindet, ved I: han er kun alt for rede til at følge eders raske bejlermåde; men skal han vinde sin brud med orlog, vil her til sommer blive et blodbryllup til liden glæde for Danmark som for Sverige."

"Deri kan I måske dog have nogen ret, drost!" svarede Helmer: "Der er en slags forskel på mine og kongens svogre; dog gælder det nu æren og vor konges elskovslykke, så vil vist ingen dansk ridder betænke sig på at være hans brudefører med sværd og lanse, hvor skrapt det så kan gå til. Det må vi lade svensken: han slås som en brav karl; det svenske ridderskab giver os intet efter i manddom; men når vi synger: *For Erik,*

kongen hin unge, kryber hjertet ingen dansk mand under bælte, om svensken så var ti gange så stærk og havde ti Thorkild Knutsener i rådet og i lejren."

"Lad os ikke tale for højt om disse ting!" sagde Aage med dæmpet røst og lod de andre riddere komme forbi, mens han selv og Helmer red langsommere. "En ærlig og hæderlig krig er vel altid at foretrække for en hyklet og skammelig fred," vedblev han, "men Gud og St. Jørgen forbyde, det skulle komme til fredsbrud nu, da jo netop kærlighed og god vilje synes i sandhed at ville gøre os og vort gæve nabofolk til venner! Kunne disse ulyksalige betænkeligheder kun hæves, ville jeg prise både Danmarks og Sveriges lykke: sidder der først en ædel svensk kongedatter på Danmarks dronningtrone og en dansk på den svenske, så må vi dog en gang kunne håbe at se den sidste gnist af hint gamle folkehad og frændefjendskab udslukt. Vi må sige, hvad vi vil, i vor stormod og pukken på dansk højhed i Knud den Stores og valdemarernes dage – vi skandinaver var dog brødre fra først af: vi har delt ære og berømmelse med hinanden over alverden blandt longobarder og gother og normanner, og vi må holde sammen igen, når der skal blive noget stort af magterne her i Norden!"

"Det kan måske så være!" svarede ridder Helmer: "Jeg er nær ved at være af jer mening, helst siden det nu er blevet til lidt mere end blot statskunst og kold beregning med disse kongelige barnetrolovelser. Fra først af var det dog kun en kunstig plan af den kloge dronning Agnes og drost Hessel; sligt kommer der sjældent nogen ret sandhed og oprigtighed i. Sært nok, det er gået, som det gik! for det ved da nu hver mand både her og i Sveriges land, at vor unge konge fast er mere forelsket

end en ridder Tristan eller Florez i de nye ridderbøger, og den skønne prinsesse Ingeborg hende kalder man jo allerede her vor anden Dagmar, skønt vi kun har hørt, hun er ret from og mild og skal have smukke blå øjne og dejligt gult hår ligesom Dagmar. Det skal nu more mig at se hende!" vedblev han: "Ingen svensk eller dansk ridder kan holde måde med hendes berømmelse, og man er jo nær ved at rose hende til vore egne skønne damers forringelse. Det kan jeg kun ikke finde mig i."

"Jeg så hende på Helsingborg ved grev Gerhards og dronning Agnes' bryllup," sagde Aage, og hans tungsindige øjne tindrede: "Den gang var hun endnu næsten et barn; men siden har hun altid forekommet mig som en af Guds hellige engle, der skal bringe fred og kærlighed over disse riger og lande. Der er kun ét kvindebillede i verden, som jeg kunne ligne med hende eller vel endog sætte over hende i skøn og ædel skikkelse," tilføjede han bevæget, men holdt pludselig inde og rømmede sig noget forlegen.

"Nå, kom kun frem med det, drost Aage! Jeg er ikke nidkær!" sagde ridder Helmer med en glad og stolt mine: "I mener sagtens min unge, smukke hustru. Nå ja! det er en ærlig sag at finde en ung kone smuk i tugt og ære; hun er noget nær den fagreste kvindeskikkelse her til lands; det siger enhver, der så hende, både her og på Fyn; og jeg har intet imod det: jeg ved jo dog, hun har mig kærest af alle, skønt jeg kom slemt til skade, som I ved, både med morbroderen og de balstyrige brødre. Nu sidder hun på Kogsbølle og længes efter mig; men vil Gud og St. Jørgen, skal hun høre tidender om mig, hvis her bliver noget at gøre for alvor."

Drost Aage var blevet rød i de ellers blege kinder. "Denne gang gættede I dog fejl, ridder Helmer!" sagde han med et smil: "Den dame, jeg tænkte på, var en anden, eders skønne, unge viv ufortalt. – Men vil vi nå Køge inden midnat, må vi ride til!" afbrød han nu hastigt: "I ordentligt trav og i længden mener jeg vel, min danske hingst kan hamle op med jer arabiske mynde." Dermed sporede han sin hingst, og ridder Helmer Blå skyndte sig at redde sin kære arabers ære, mens han rystede på hovedet over drostens mangel på skønsomhed, hvad ægte kvindeskønhed angik.

6

Da man nåede Køge, var det tre timer efter Ave og over borgerlig sengetid. I denne stad var endnu hverken franciskanernes eller karmeliternes store klostre oprettet, som siden blev så bekendte; her måtte de rejsende derfor nøjes med et af de simple, verdslige herberger fra kong Erik Glippings tid, som ofte for spot kaldtes hundehuller, ørtugskroer eller glippingskipper, og ingen fristedes her til at overtræde forbuddet mod klostergæsteri. I de to sidste år blev byen ofte besøgt af de hanseatiske købmænd, siden kong Erik havde udvidet deres handelsprivilegier; og når disse driftige handelsmand drog fra eller til de store markeder i Skanør og Falsterbo eller til sildefangsten på de skånske kyster, løb de ofte med deres handelsskuder ind i Køge bugt for at vente på gunstig vind og afsætte deres varer til de Køge borgere. Bugten lå nu fuld af hanseatiske købmandskogger, og de mange lygter fra skibene lysnede smukt ved stranden. Drost Aage med sit følge havde ondt ved at få plads i den såkaldte tyske ølkro ved havnen. Blandt gæsterne i den store, almindelige skænkestue, hvor man gerne sildigt ud på natten forlystede sig med drik og brætspil, var der ved drostens og hans ridderes ankomst megen støj og højrøstet tale, som dog pludselig sagtnedes, da de prægtigt klædte riddere trådte ind, i hvem man straks kendte kongens mænd og drabanter. Øverst ved det lange, fastpælede egebord sad en svær mand med zobelbræmmet hue og knækjortel; det var den for sin rigdom og stolthed bekendte Berner Kopmand fra Rostok, som havde undsagt kongen på

Søborg. Han bredte sig fornem i sædet og havde lagt det ene ben op på bordet for sin magelighed. Hans store ansigt blussede af vinen; han holdt et sølvbæger i hånden og havde en stor vinkande for sig. Ved hans side sad hans gode ven og handelsfælle, Henrik Gullandsfar fra Visby med en stor pengepung i hånden, hvoraf han kastede nogle mønter i værtens hue; imellem dem stod et brætspil, hvorpå brikkerne flød i øl og vin og som Berner Kopmand sparkede til side, for ret at få plads til sin svære fod. De sad her omringet af en mængde hanseatiske købmænd, skippere og bådsmænd, der alle som de selv var bevæbnet med brede slagsværd og drak lystigt på deres velgående. Da drosten og hans riddere trådte ind, blev disse to herrer i deres magelige stilling uden at besvare riddernes hilsen, og der opstod en utilfreds mumlen blandt gæsterne.

I den mindre oplyste del af krostuen sad to mænd med helligånds-ordenens kors på deres sorte rejsekapper. Den ene trak sin hætte ned over panden; han rejste sig straks, og snart var han med sin gejstlige kollega forsvundet i den store vrimmel af gæster, som strømmede ud og ind. Ridder Helmer Blå havde lagt mærke til denne helligånds-broders adfærd; han nærmede sig hastigt til Aage for at hviske ham et ord i øret; men drosten, som straks havde kendt de to overmodige hanseatiske købmænd, havde sin hele opmærksomhed henvendt på deres adfærd og syntes i beråd med sig selv om, hvorvidt det her var klogt eller nødvendigt at indlade sig med dem eller tillægge hin magtesløse undsigelse nogen betydning.

"Kort og godt, mine gode venner!" tog nu den svære rostokker-købmand ordet med lallende tunge, idet han slog til lyd med sin støvlehæl i bordet og syntes at harme sig over

standsningen i deres underholdning, "den lauenborgske ridder måtte sprælle i vor nye galge trods skriget om hans byrd og høje race, og den højbårne hertug Albert af Sachsen havde nær sprunget i flint. Derfor er det, han nu selv beskytter og opmuntrer disse velbårne stratenrøvere; men vi lader os nu ikke længere uhævnet plyndre eller knipse på næsen af riddere og fyrster; vi skal vel en gang lære alle disse stormægtige herrer hvor hunden ligger begravet, den røde velsignede hund, der regerer verden – og hvad den rige, samdrægtige Hanse formår. Vi småfolk har nu dog også lært lidt krigskunst og statskunst, og den, der træder os på ligtornene, skal tage sig i agt for lybsk ret og de rostokker stejler. Friheden leve i handel og vandel! Til Helvede med alle tyranner og aristokrater!"

Dermed sparkede den svære Berner Kopmand den tomme vinkande ned af bordet, idet han satte foden på gulvet og rejste sig ravende med bægeret for munden. De fremmede skippere jublede og drak. Henrik Gullandsfar rystede på hovedet og trak sin berusede kollega i ærmet med et hemmeligt sideblik til drosten og kongens drabanter.

"Jeg giver dem døden og djævelen! Jeg kan betale dem med hud og hår med samt deres forfædre!" brummede den borgerstolte rostokkermagnat, men lod sig dog lede ud af krostuen af den ædru og besindigere gullænder. De andre købmænd og skippere gik nu også syngende eller fløjtende bort den ene efter den anden. Aage havde straks mærket, at de stolte hanseaters adfærd gik ud på trods og drilleri; men han havde selv som drost for to år siden med kongens råd beseglet de store friheder, der var indrømmet disse gæster, og loven forbød strengelig enhver voldsom eller uvilkårlig fremfærd mod de

fremmede, så længe de ikke selv tillod sig nogen voldsomhed. Aage tav med et ringeagtende smil og gav de opbragte riddersmænd et vink til at forholde sig rolige. Men ridder Helmers blod kogte: han havde stået som på gløder, siden han havde set hin helligånds-broder; idet nu de hanseatiske skibsfolk forlod herberget, troede han atter gennem den åbne dør at få øje på hin skikkelse i den støjende vrimmel, der ilede til skibene; han hviskede hastigt drosten et ord i øret og sprang ud af skænkestuen. Aage så betænkelig efter ham; han gav hemmeligt et par af de besindigste riddere vink til at følge ham og opfordrede de andre til at blive. Man satte sig til det næsten ledige bord. Den travle ølkrovært skyndte sig nu at dække op for dem og tage de tomme vinkander og ølkrus bort. Den med møje undertrykte harme havde gjort ridderne tavse, og deres stemning ytrede sig kun ved enkelte spotord over de såkaldte træmmerhelte. Man mærkede vel, at den stolte Berner Kopmands forbitrelse på ridderstanden, som den fremblomstrende borgerstand foragter og fjende, ikke var aldeles uden grund. Ridderborgene i Danmark var vel ikke røverborge som i Tyskland; den fremmede handelsmand nød her endog den største tryghed og havde selv større friheder, end landets egne borgere; men ridderne spottede gerne hånligt over de bevæbnede kræmmeres ubehøvlede krigervæsen; selv med alt drost Aages mådehold og uagtet alt, hvad han med rigsrådet og kongen selv virkede for handelens sikkerhed og de borgerlige næringsvejes udvidelse, kunne han dog ikke aldeles fornægte sin stands aristokratiske ringeagt for denne klasse mennesker, hvis tiltagende rigdom ofte var forbundet med en

råhed og et misundeligt overmod, der så vel fremkaldte som nærede det gensidige misforhold.

Åges og riddernes opmærksomhed blev imidlertid snart henvendt på tvende besynderlige gæster, der endnu sad hos dem ved bordet; den ene var en ung, vel dannet mand med et særdeles livligt ansigt; han bar en mørkerød, verdslig og temmelig luvslidt kappe; men hans sorte tonsurkalot og en kannikhat, der lå ved hans side på bordet, syntes at betegne ham som en gejstlig herre. Han talte snart latin, snart islandsk og snart dansk med sin sidemand, som han kaldte mester og viste særdeles ærbødighed. Når den unge klerk talte dansk, gav han tit ordene en urigtig betoning. Undertiden blev han begejstret og anførte vers så vel af de gamle klassikere som af de oldnordiske sange. Hans sidemand var en lille, vanskabt mand med en stor pukkel på ryggen, et fint, spidst ansigt og kloge, gennemtrængende øjne; hovedet sad ham dybt ned mellem skuldrene og nåede næppe over bordet; men hans arme var uhyre lange og tynde. Han tog af og til et par store, blyindfattede glar for øjnene og havde en del underlige instrumenter og dåser foran sig på bordet. Han bar en luerød rejsekappe med pelsværk-bræmmer over en blå lægbroderkjortel, og hans hoved var smykket med en skarlagenshue, besat med guldtresser og kvaster. I denne afstikkende dragt, der endnu mere gjorde hans vanføre skabning iøjnefaldende, så han næsten ud som en af de fremmede markskrigere, der på de store markeder plejede at gøre kunster for almuen og sælge relikvier, amuletter og universalmidler mod alle onder; dog havde denne herre en langt fornemmere og lærdere mine. Det var den samme lille,

rødkappede mand, som med ridder Brock og hr. Papæ havde aflagt det natlige besøg hos junker Christopher på Holbæk slot. Ridder Palle havde i sin dødsstund beskrevet ham for drosten, da han i sin angst havde meddelt ham alle sine hemmeligheder. Men Aage havde aldrig set denne skikkelse før og erindrede sig ikke hin forvirrede beskrivelse.

Den lille mand sad med en vinkande for sig og syntes med dybsindigt studium at foretage sig en undersøgelse med vinen. "Slet! – forfalsket!" sagde han nu på dansk til islænderen med fremmed betoning, idet han rynkede den spidse næse. "Ser I dette bundfald, hr. Laurentius! for kunstens og videnskabens lys må sandheden således altid komme for en dag, i det små, som i det store. Heureka!" vedblev han med et selvtilfreds smil: "Hvad ville min store mester Roger have sagt, når man havde sat en sådan kande vin for ham? Selv uden disse kunstige forskerøjne, som jeg tildels må takke hans store optiske opfindelse for – skønt jeg med rette kan tilegne mig æren for den praktiske anvendelse – selv uden mine underfulde glarøjne havde han måske opdaget, hvad jeg dog endnu behøver dette hele apparat til. Giftenes natur er hel løndomsfuld, hr. Laurentius!" tilføjede han hemmelighedsfuldt, dog så højt, at enhver kunne høre det. "Ej blot for livets og sundhedens bevarelse, men meget mere for videnskabens egen skyld er et nøje kendskab til tingenes indre væsen os højst vigtig. Dog her i Norden bekymrer man sig endnu kun lidet om sligt: man nedsvælger alt, som de umælende, uden dyrenes kloge instinkt, og uden ved kløgt og kunst at råde bod på vor fysiske naturs indskrænkning. Al lærdom går her jo kun ud på de teologiske spidsfindigheder og de såkaldte guddommelige ting, som de

dog intet ved om, de arme gække! Vore sædvanlige lærde tygger endnu drøv på skolastikernes og mystikernes unyttige lærdomme og den tørre, forslidte Aristoteles. Uvidenheden i alt det sande og nyttige gør falsknere her helt trygge, og disse overmodige købmænd kan berige sig på dette uvidende folks bekostning så meget dem lyster. Der ser I en af deres nye mønter! Jeg har opløst dens bestanddele: den indeholder mere tin og bly end sølv; den danske konges påskrift og billede findes her vel; størrelsen er nøjagtig som de kongelige mønters; men af dem går der fire på en mark sølv, og denne er af seks gange ringere gehalt. Hvilken uhyre vinding kan en eneste skibsladning af slige mønter ikke bringe de karle?"

Drost Aage var blevet opmærksom og fandt i den fremmedes sidste påstand en vigtig bekræftelse på en hovedanke mod de rostokker købmænd.

Drostens og riddernes opmærksomhed lod ikke til at mishage den lille, kloge mand: han syntes vel ikke at give agt på dem; men han vedblev nu at tale dansk med den unge klerk, og skønt det lod som han hviskede, udhvislede han dog hvert ord med en særdeles skarp og gennemtrængende tone.

"Intet er småt i videnskaben og naturen!" vedblev han: "Det mindste kan her lede til det største; i hvert græsstrå ligger en verden. Hvor længe vil man dog lukke øjnene for guddommens store og eneste sande åbenbaring gennem naturens mirakler og hellige skrift! Giv agt, min unge ven! den tid vil komme, da den må styrte sammen, denne hele kolos af uvidenhed, barbari og afsindighed, man har opdynget på naturens grav og knælet for i århundreder. Som det går i de verdslige ting, således går det i den åndelige verden. Stilleståen er død og forrådnelse. Vi er

blevet stående ved det gamle og overantvordede; den kraftige livsgæring er ophørt: livet er blevet surt og forrådner. Hvad er det andet, end sanseløse østerlandske eventyr og vor slægts børnedrømme, som har forskruet menneskenes hjerne og fjernet os fra naturens og den sande visdoms kilde næsten i tretten århundreder? Hedningene stod langt højere: hvad er vi mod grækerne og ægypterne i vidskab og kunst? Og de var dog også vildfarne: de havde også deres afguder, deres indbildninger og drømmerier om et Tartarus og Elysium og al den afsindighed, man endnu tilbeder under navnet poesi –"

"Holdt, min vise mester!" afbrød den unge islænder ham ivrigt: "Nu forgriber I eder på min helligdom. Lad verden omskifte sin skikkelse så ofte den vil! Lad tiden fortære sine egne børn, som i den gamle myte! Men hvad der var skønt i enhver tid, skal ingen rokke! Det må komme igen i nye skikkelser: den evig friske poesi skal redde og bevare alt, hvad der var liv og skønhed i, så vel i vore tider som i alle de forgangne. Billedet og eftermælet skal ingen kold, opløsende kløgt udslette!

Fæ døer –
Vise dø –
Tiden selv dør med –
Ét jeg ved, som aldrig dør –
Dom over hver en død!"

"Ja vel!" svarede den lille vismand med et hånligt smil, "dommen skal ikke dø: den dømmende kunst er den eneste udødelige; alle tidens poesi skal opløses og forsvinde, så snart verden forstår sig selv og sine tanker. Når kernen er fundet, kan vi bortkaste skallen eller give børn den at lege med. Det var dog

et sandt ord af hin gamle hedningskjald; dommen over den døde dør ikke; men når vor tidsalder er død og dømmes af de følgende, skal børn udlé deres fædres bedrifter, og hvad man nu tilbeder, skal være efterslægten en forargelse. Dog sligt hører man ikke gerne, hr. Laurentius! Sandhedens kerne er besk; den smager ikke de små og de umyndige; og den, der fører den til torvs, kan let blive stenet af løgnens venner og den blinde fordoms tjenere. Hvad min store mester Roger har måttet udstå, er al verden bekendt; fandt han ikke selv de vises sten, har han dog vist os, hvor den skal søges, og hvad der blev skjult for hans skarpe øje, er derfor ikke skjult for hans efterfølgere."

Dermed rejste den lille mand sig med en stolt og vigtig mine. Han bortfjernede sig med en flygtig hilsen til drost Aage og ridderne, i hvis miner han vel tilfreds bemærkede den forbavselse, især hans sidste hemmelighedsfulde ytring om de vises sten syntes at have opvakt.

Den unge klerk i den mørkerøde kappe var blevet tilbage og henvendte sig nu til drost Aage, hvis stilling og navn var ham bekendt; han nævnede sig for drosten som en islandsk theologus, jurist og poet, der af brændende iver for kundskab havde forladt sin magelige stilling, som præst ved Hellig Olafs kirke og pønitentiarius hos ærkebispen i Nidaros, for at besøge fremmede universiteter. I Paris havde han nylig gjort bekendtskab med den lærde flamlænder, magister Thrand Fisilier eller Fyrværker, en discipel, som man påstod, af den naturkyndige franciskaner Roger Baco, der for sine vidunderlige kundskaber og frie, dristige meninger var blevet så skammeligt forfulgt af sine gejstlige ordensbrødre og efter mange års fængsel for to år siden var død i England. Den unge,

islandske klerk agtede nu, med sin lærde rejsefælles understøttelse, at besøge det danske hof, hvor han selv håbede at finde et gunstigt øre hos kongen for sine egne og de gamle nordiske sange, mens hans rejsefælle ville forevise kongen sine vidunderlige kunster og nogle højst vigtige opdagelser i naturvidenskaberne, der kunne være af uberegnelig virkning både i krig og fred. Rygtet om den unge kong Eriks særdeles agtelse for videnskaberne og om den frimodighed, hvormed han vovede at modsætte sig det romerske hof og hierarkiets anmasselser, havde især bevæget den lærde mester Thrand til at søge fristed og beskyttelse i Danmark.

"I vil uden tvivl begge være kongen velkomne," svarede Aage og betragtede ham nøje: "Han ynder og beskytter alle skønne og nyttige videnskaber. Eders rejsefælle hører ikke til de almindelige tusindkunstnere, så vidt jeg mærker; kan han bevise hvad han påstår om de falske mønter, her bringes ind i landet, kan hans lærdom være os særdeles vigtig. Men siden I er en theologus og boglærd mand, hr. Laurents! vil jeg dog spørge eder om en ting," vedblev Aage: "fører eders rejsefælle ingen forvirrende lærdom om de hellige og guddommelige ting? Hans ytringer forekom mig noget besynderlige, skønt jeg som lægmand ikke forstår mig på sligt. I ved dog vel, at de såkaldte leccarbrødre, der kun vil tro på Vorherre, men hverken på Guds søn og hans hellige moder eller på den Helligånd og en almindelig kristelig kirke, lige så lidt tåles her til lands som af nogen retsindig konge i kristenheden. I må ingenlunde tro, at vor konges ulykkelige misforhold til den lundiske ærkebisp og det pavelige hof har gjort nogen forandring i hans tænkemåde, hvad hans egen og folkets saligheds-sag angår!"

"For leccarriernes vildfarelser tror jeg mig selv fri," svarede den unge islænder noget forlegen. "Min lærde rejsefælles teologi, må jeg tilstå, jeg ikke stort har bekymret mig om, al den stund han er en verdslig viis og ingen ret theologus. For den ædle skjaldekunst har han heller ingen opfattelsesevne; jeg beundrer ham alene for hans sjældne kundskaber i naturens hemmeligheder."

"Er han vildfarende i det ene fornødne og er så vel den højeste guddommelige sandhed, som hvad der er skønt og ædelt ham en dårlighed," bemærkede Aage, "har jeg kun liden tillid til hans kundskab i de mindre vigtige ting, og jeg giver ikke meget for al hans øvrige visdom."

"Således dømte jeg også en gang om de videnskaber og kunster, der kun lærer os de jordiske ting," svarede islænderen; "men ved de fremmede universiteter er der gået et andet lys op for mig. Jeg er vel langt fra, med min lærde rejsefælle, at kalde guddomsåbenbaringen i naturen den eneste sande, hvorved han nu også her, som I rigtigt har bemærket, i ubetænksom iver har røbet en højst vildfarende og afvigende mening; men selv hedningenes visdom i de verdslige ting er ingenlunde at foragte, og jeg har intet set i verden, der mere har bestyrket min tro på den treenige Guds almagt og visdom, end de forunderlige virkninger af naturens kræfter, denne besynderlige mand har gjort mig bekendt med."

"Hvad har han da vist eder af så stor vigtighed, ærværdige hr. Laurents?" spurgte Aage.

"Jeg har set virkninger af hans kunst, som jeg med den uvidende almue og mine fordomsfulde kolleger ville have anset for trolddom og Djævelens værk," svarede islænderen med iver,

"hvis han ikke havde forklaret mig det af naturens kræfter og af den store, miskendte Roger Baco's skrift: *Opus majus*, hvoraf han fører en sjælden og ubetalelig afskrift med sig. Jeg vil ej tale om hans kundskab til dyrs, planters og metallers indre væsen og bestanddele; hvad der mest har fængslet mig, er alt, hvad der henpeger på den menneskelige ånds herredømme over tid og forgængelighed, over liv og død, over universet og alle viljeløse kræfter i naturen. Han påstår, ved sin kunst alene, uden al overnaturlig bistand, at kunne bevare ungdomslivet og forebygge alderdommens svagheder; han kender himlens løb og de astraliske indflydelser få menneskelivet: han har en mængde kunstige glar, hvormed han fast kan se det usynlige; men hans største og vidunderligste kunst er tilberedelsen af en uudslukkelig ild, hvormed han efterligner den himmelske torden og lynild; han har vist mig en prøve på det, som har forfærdet mig. Med en eneste håndfuld af hin kunstige ildmaterie må han kunne frembringe et så uhyre knald, at de stærkeste mure vil revne ved det, og et sådant udbrud af fortærende ild, at den, der ret forstod at lede dens kraft, måtte kunne knuse en hel krigshær og ødelægge borge og stæder med den."

Alle ridderne stirrede forbavsede på islænderen, og nogle korsede sig. "Det er umuligt! – det kan intet menneske. – Det kan ikke gå naturligt til. – Det må være trolddom og djævelsværk!" sagde den ene i munden på den anden.

Drost Aage tav og betragtede islænderen med skarpe og alvorlige blikke. "Jeg anser eder hverken for nogen uklog mand eller for at fare med usandhed, værdige hr. Laurents!" tog han endelig ordet, "skønt det, I beretter os om eders lærde

rejsefælle, grænser til det utrolige; men er I ikke selv blevet bedraget? I har kun kendt denne mirakelmand i kort tid, siger I selv; af beundring over hans kunster og sjældne kundskab til naturens hemmeligheder, har I kun lidet bekymret eder om hans sind og tænkemåde, og det mener jeg dog er det vigtigste ved ethvert menneske, hvad enten han er lærd eller læg; hvis han ikke er en gøgler eller storpraler, frygter jeg, han er noget værre. Han ville nok gerne indbilde os lægmænd, at han har fundet de vises sten. De, der taler højt om sligt, er gerne sværmere eller bedragere."

"Hvad der går over vor forstand, herre drost!" svarede islænderen, "er man kun alt for tilbøjelig til at miskende som dårskab eller slette menneskers påfund; dog deri er vor egen selvklogskab og forfængelighed skyld. Hvad de viseste mænd i verden så længe har grundet på, kan visselig ikke være tant og indbildning, og jeg tvivler ingenlunde på, at de vises sten vil og må findes en gang – om den ikke allerede er fundet. Måske ses vi på Skanør marked, hr. drost!" tilføjede han og rejste sig for at gå. "Min lærde ven og rejsefælle besøger ikke blot fyrster og store herrer; den uvidende almues oplysning er ham endnu vigtigere. Jeg følger ham som amanuensis, tildels af en øjeblikkelig trang, som jeg ikke vil blues over, og i denne verdslige kjortel, for ikke at forarge mine fordomsfulde kolleger; dog jeg lærer selv meget derved, og, som sagt, ad denne verdslige omvej tænker jeg at vende kundskabsrigere tilbage til Hellig Olafs tjeneste og til min højærværdige ven og beskytter i Nidaros, som vel snart kan behøve bistand i sagen mod sine oprørske kannikker."

Nu afbrødes samtalen med den islandske klerk, idet ridder Helmer Blå styrtede fast åndeløs ind i krostuen. "Det var Kagge, drost! der er ingen tvivl om –" udbrød Helmer, "men, fordømt! han er allerede ombord på den rostokker skude."

"Hvem? den døde Kagge? drømmer I, Helmer? var det ham, I mente før?"

"Ham, ingen anden, den æreløse kongemorder – så sandt jeg har øjne og øren! Han har både fået skæg og øjenbryn afraget; men jeg kendte hans ræveansigt og skrallende røst. Den dumme rostokker nævnede selv hans navn i sin beruselse, af trods og overmod. De forhånede mig og os alle på den gamle, plumpe måde, jeg ikke vil nævne, og stødte fra land med den fredløse for mine øjne."

"Vi må træffe dem ved Skanør i morgen!" svarede Aage. "Er forbryderen på rostokker-skuden, har han nu fred og livsfrist under hanseflaget og lybsk ret; men hvor han sætter fod på dansk grund, skal han være dødsens. Det slags giftvarer har ingen hanseater privilegium på at udlosse."

Dermed slog man sig til ro. Den islandske klerk var gået, og man så nu intet mere til ham eller den lærde Thrand Fisilier. Hvad man havde hørt om denne mirakelmand var endnu dog langt ud på natten genstand for riddernes samtaler ved drikkebordet.

Drost Aage tav og gik til ro; men han søgte forgæves at sove. Han var uvis om han ikke straks burde have fængslet de to overmodige hanseater, på grund af hin undsigelse på Søborg: her var de ikke længere gesandter og uantastelige personer; havde de bragt falsk mønt i omløb og åbenlyst beskyttet en fredløs på dansk grund, kunne de med fuld ret drages til

ansvar. At den æreløse Kagge var i live, foruroligede ham også; men hvad der næsten endnu mere jog søvnen fra drostens øjne, var forestillingen om den hemmelighedsfulde mester Thrand og hans vidunderlige kunster. At et menneske kunne besidde en sådan magt over naturen, at han kunne efterligne himlens torden og lynild med alle dens frygtelige virkninger, var ham et forbavsende vidunder; men hvad den begejstrede hr. Laurents havde ytret om sin mesters endnu dybere indsigter om ungdomslivets bevarelse ved en hemmelig kunst og om de vises sten, som noget, der virkelig kunne være til i naturen, havde især sat den alvorlige og noget sværmeriske drost Aage i en besynderlig anelsesfuld stemning. Den lille, vanskabte kunstners ansigt og hele markskriger-adfærd havde vakt stor tvivl om hans ærlighed, og hvad Aage havde forstået af hans ytringer syntes ham lige så sælsomt og forvirret, som uoverensstemmende med hans fromme børnelærdom om den højeste og evige sandhed, således som hans skriftefader, mester Petrus de Dacia, trods hin ulykkelige bandsættelse, havde bestyrket ham deri og bragt ham til fred og klarhed med sig selv og kirken. Men den islandske klerks livlige begejstring for mester Thrand og hans verdslige visdom havde dog ikke været uden virkning, og Aage måtte tilstå, der lå en skarpsindighed og klogskab i hin lille tusindkunstners øjne, som han ikke havde set mage til hos nogen af de fromme, lærde mænd, han kendte. Laurentius' åbne og redelige ansigt vidnede også for sandheden i hans vidnesbyrd om, hvad han havde set og beundret hos den berømte Roger Bacos discipel, og jo længere Aage tænkte på, hvad han havde hørt, jo flere tvivl og nye besynderlige tanker opstod der hos ham. Mester Thrands ringeagt for hele sin

tidsalder og hans tillidsfulde ytringer om den eneste sande naturens åbenbaring, som han frem for alle var indviet i, havde i særdeleshed opvakt en besynderlig kvælende uro i Aages sjæl. Den tungsindige ridder havde ofte selv, når han følte sig ængstet ved kirkebandet, søgt fred ved naturens betragtning i enlige nætter under den store, rolige stjernehimmel, uden dog at kunne undvære den kirkelige trøst og husvalelse. Han stod nu med armene over kors i sit sovekammer og stirrede ud mod den dunkle nathimmel.

"Kunne det være muligt?" sagde han ved sig selv, "går jeg måske her med min hele tidsalder i mulm og nat? Kender vi hverken naturen i os selv eller om os? Er al vor id og stræben den blindes famlen uden vej og mål? Vil den tid måske komme, da børn vil udlé os, som forvildede dårer og vanvittige drømmere, der ængstede os for, hvad der ikke var til og glædede os over et tomt gøglespil? – Var det muligt? Kunne selv det højeste og guddommeligste, vi har troet på og levet for med vore fædre – det, hvorpå de tusinde martyrer døde begejstret med lysglorier om de strålende åsyn – det, hvorfor vore pilgrimme og korsriddere drager til Jorsal og bortgiver al verdens rigdom – det, der var sjælen i vore fædres liv som i vores – det, der gjorde dem til helte og uovervindelige sejrherrer i liv og død – kunne det alt sammen være drøm og skuffelse, uvidenhed og bedrag? – kunne hele århundredets liv og idræt være en stor, uhyre løgn? Nej, nej! er den karl ej en løgner og bedrager, er der ingen sandhed, intet liv, ingen bedrift, ingen forløsning og ingen salighed til."

Han fo'r sammen af gru over sine egne tanker. Da trængte der til hans øren en lyd, der i dette øjeblik fast forfærdede ham.

Han syntes atter at høre den hemmelighedsfulde fremmedes røst og ganske tæt ved sig.

"Tør du endnu ej se den nøgne sandhed under øjne, min kære Laurentius?" lød virkelig kunstnerens skarpe stemme langsomt og højtideligt fra sidekammeret gennem den tynde bræddevæg, "gruer du for at indtræde i en leccarbroders og naturpræsts hellige orden? Bæver du for indvielsen i den store verdenskirke, hvori vi alle oprindelig er præster, vi, som har øje for sandheden og mod til at forkynde den, trods det gentagne skrig af tretten århundreders dårer? Se! jeg oplader dig den store helligdom i sandhedens og videnskabens navn og for den guddoms øjne, som hver indviet bærer i sit eget bryst. Afkast din tids elendige fordomme! Omstyrt det fantom, du kalder kirke og ene saliggørende tro, med samme kraft, som du har forkastet hedenoldets sanseløse myter! Bortkast alt, hvad der ikke blev dig medgivet, da du blev menneske! Stå ren og fri for al overleveret og forældet billed-virvar! – Bortkast det hele barnagtige væv af umyndige tiders fantasier, og drømmebilleder, som du kalder åbenbaring! Afklæd dine forestillinger om tingenes væsen og inderste grund al den glans og udsmykkelse, som du kalder poesi! – Se dig så frit om, og sig mig hvad der bliver tilbage!"

"Intet – intet, høje mester!" svarede den unge islænders stemme med et smerteligt udtryk.

"Jo, visselig!" lød svaret, "du selv og den store, evige natur bliver der tilbage, og, om du vil, en stor og mægtig guddom, der er ånden og sjælen i denne natur, og som du selv er en del af. Al sandhed, al visdom ligger deri slumrende og begravet. Væk den, om du kan! fremkald guddommen i dig selv og i naturen!

Behersk den med den mægtige kunst! Spørg dristigt og tving den til svar!"

"Det formår jeg ikke, min vise mester!" lød den unge islænders stemme, "men kunne jeg vække den døde natur og tvinge den til at løse gåden, jeg stirrer på, ville den da svare mig andet, end hvad alle døde have svaret de levende, hvad den døde Vola svarede Odin i vore gamle sange, hvad Samuels ånd svarede Saul hos troldkvinden i Endor: Du skal dø, du skal dø i morgen!"

"Vel!" tog atter vismanden ordet, "selv om svaret ikke klang stort glædeligere – var det kun sandhed, kunne en filosof, en leccarbroder, en naturens og sandhedens præst da nogensinde fordre eller ville andet? Men smigres vil I – bedrages vil I alle: derfor hænger I så fast ved den smigrende løgn, men hader og forfølger sandheden som ugudelighed, kætteri eller djævelskab. Derfor kan endnu paver og bisper, som fordum profeter og evangelister, med alle mulige religionsstiftere og sværmere, føre den hele menneskeslægt i blinde rundt i en kreds af vildfarelser fra det ene århundrede til det andet, til de får øjnene op en gang og ser, at de står, hvor deres blinde fædre stod, ved naturens lukkede bog, som de for alle deres drømmerier glemte at åbne gennem århundreder. Se! der står nu du, min lærling! og er nær ved at fortvivle, fordi alt det skønne gøgleri er bortpustet af min mund, som en sæbeboble – og du intet ser uden et stort, uhyre lig, som jeg kalder naturen. Men se! det store lig vågner – det er en guddom, men dog vor slave, underdanig for den større, bevidste guddomskraft i os selv. Kun ved os kan naturens guddom komme til selverkendelse; kun i os selv og i vor vilje lever den eneste store

og virkelige Gud, vi skal adlyde. Mod, Laurentius! Mod! – sandheden må frem – den slumrende, formummede naturgud må vækkes og afsløres! Den må oplade os sine inderste dybheder! Den må tilbagegive os, hvad den har ranet og skjult! – De vises sten må udfindes, om så dens virkning syntes os død og forstenelse evindelig!"

Der blev atter stille i sidekammeret. Aage havde beængstet stødt et vindue op, og den kølige natteluft strømmede ind til ham. Luften var blevet klar. Aage opløftede sine øjne mod den høje stjernehvælving. – Han knugede sine hænder om korshæftet på sit sværd; der lå som et bjerg på hans bryst; han bøjede sit knæ med en stille bøn og rejste sig bønhørt med frisk og frejdigt mod. "Gud ske tak og pris! Jeg ved det dog bedre!" sagde han trøstigt: "Han der inde er lige så vist en løgner og bedrager, som *han* der oppe er kærligheden selv – og den, han sendte os, var vejen og sandheden."

Han ville nu roligt lægge sig til hvile; men da hørte han atter den lærde mester Thrands stemme. Den unge islænder hørte han ikke mere. Der taltes nu tysk, men sagte og hviskende, og det lod til at være om verdslige sager. Aage gjorde sig umage for intet at høre; det var ham modbydeligt; det syntes ham uværdigt, måske at blive her et skjult vidne til andres hemmeligheder. Han tænkte på at gøre støj for at tilkendegive sin nærværelse og bræddevæggens beskaffenhed; men i det samme hørte han navnet "mester Grand" nævnes, og han studsede. Der hviskedes endnu længe, og han hørte enkelte ord, som satte ham i den største uro. Der taltes om kongen, om junker Christopher, om de fredløse, om død og undergang; men hvad det var, kunne han ikke høre eller få nogen mening ud af.

Endelig blev der stille. Det lød som hans fremmede naboer havde forladt herberget; og hen ad morgenstunden faldt Aage i søvn. Da han ved daggry vaktes af sin våbensvend, for at gå ombord med en skanørfarer, havde han drømt de forunderligste ting. Han havde set en helt forandret verden, uden klostre og munke, uden riddere og befæstede borge, uden madonnabilleder og helgener, uden kirker og krucifikser, uden konger og troner, selv uden børn og kvinder, syntes han, og med lutter mænd med kloge, stirrende øjne og små, vanskabte skikkelser, ligesom mester Thrand. Til sidst forekom det ham som solen var udbrændt og hang, som en stor, sort glød, over hans hoved, som månen og alle stjernerne var nedrevne og brugt til hegn og stengærder om små, visne kålhaver. Alle træer og blomster var revet op og pillet til trevler; alle fugle og dyr lå dræbte og opskårne, og de små, kloge pukkelmænd sad med store glarøjne og undersøgte de stinkende ådsler. Alt, hvad han så, den hele forstyrrede og opløste verden syntes ham endelig forvandlet til en eneste stor, uhyre stenmasse, og der fo'r en forfærdelig røst hen over den forstenede verden og råbte: "Se! Det er din verden! – det er din Gud! – det er de vises sten!"

I sin forfærdelse over denne røst var Aage vågnet, just som den raske våbensvend bankede på hans dør, og han var endnu så fortumlet af drømmen, at han ikke kunne adskille, hvad han havde drømt fra hvad han syntes at have hørt af de fremmede stemmer bag bræddevæggen.

7

På Skanør marked var der en stor mængde mennesker af alle stænder forsamlet. Der vrimlede af skippere og købmænd fra alle verdens hjørner, men især fra Hamborg, Lübeck, Rostok, Deventer og Overyssel. Disse sidste var især specerihandlere: de bragte fra Venedig og Genua de kostbareste krydderier her til marked; man så endog varer fra Indien, Persien og Ægypten, som disse driftige købmænd havde bragt ned ad Rhinen, og hvormed de fo'r til disse nordlige lande. Her lå mange engelske skibe med vine; men hvad der især faldt i øjnene var de mange prægtige slags klæde af alle farver, der vajede som flag ud fra skibene i havnen og lå i store ruller på gaden under telte og bræddeskure.

Skanørs beliggenhed var fordelagtig for handelen. Byen strakte sig helt ud mod strandbredden på den skånske kyst mellem Falsterbo og Malmø; den lå norden for Falsterbo og var både større og langt ældre end denne stad. Over den gamle stadsport stod en sten med en indskrift i det ældre skånske sprog, som vidnede om byens ælde, og som siden lød således i et nyere rim:

> Der Christus lod sig føde,
> Stod Lund og Skanør i grøde.

Byens store markeder var især berømte, og i markedstiden var her hyppig overfart fra Sjælland, ligesom samfærdslen i det hele mellem Skåne og de andre danske provinser var langt hyppigere, end den siden blev, da denne skønne, med Sjælland

mest beslægtede provins løsreves fra riget. I den store vrimmel af markedsgæster så man riddere, munke og købstadsborgere både fra Sjælland og Skåne, blandt bønder, ridderfruer og pyntelige jomfruer; terner, dejer og fadeburspiger fra de nærmeste herreborge, mellem lasede betlere og smukke landsbypiger i deres skånske og hallandske nationaldragter. Der vrimlede af spillemænd og alle slags gøglere. Der falbødes paternosterbånd og små helgenbilleder ved siden af alle verdslige og fremmede yppigheds-varer. Over de to rigeste og mest besøgte klædeudsalg på torvet vajede Henrik Gullandsfars og Berner Kopmands bekendte flagmærke, en lindorm og en drage, der, med et bundt sammenknyttede lanser og den lybske ret i kløerne, forsvarede deres skatte mod en flok røvere i ridderlig dragt og i latterlige vrængebilleder. De fornemme købmænd, som havde deres udliggere eller bosatte kræmmersvende i byen, stod ikke selv ved udsalget; de var derimod til stede ved deres skibes udlosning for at påse, at der ingen told fordredes, der stred mod deres handelsfriheder. I alle kipper lød der musik og dans. Der skænkedes rigeligt med tysk øl og vin for de rige markedsgæster, mens de fattige nøjedes med skånsk porseøl. Hen ad aften så man mange berusede; hist og her forefaldt trætter og slagsmål, så at stadsfogden med byens natvægtere og de bevæbnede bysvende ofte måtte blande sig deri.

Hvad der denne gang på Skanør marked tildrog sig mest opmærksomhed, var en med farvede lygter behængt markedsbod, tæt ved skibsbroen, hvor der gjordes ildkunster og forevistes mange nye, forunderlige ting, som man beundrede og korsede sig over som øjenforblindelse. Her havde den lærde

Thrand Fisilier opslået sit optiske teater. Han stod selv på en forhøjning og holdt taler for almuen om sine kunststykkers sjældenhed og store fortrin for alle de relikvier, amuletter og falske universalmidler, de lod sig bedrage med af ulærde markskrigere og gøglere. Han priste fornemmelig sine kunsters naturlighed og uskyldighed, mens han opfordrede et fordomsfrit publikum til uden frygt at træde nærmere og give agt på hvad han, mere for videnskabens og sandhedens skyld, end for verdslig vinding, ville forevise og forklare. Hans teologiske beundrer, den unge hr. Laurentius, som i sin røde, verdslige kappe ikke antoges for nogen gejstlig, gik ham ivrigt til hånde med kunsterne og indsamlede af og til i sin kabuds penge af tilskuerne, dog på en måde, som viste, at han undså sig ved denne forretning, som han, vist nok i et andet og frommere øjemed, var blevet vant til, når han på St. Olafs store kirkefest i Nidaros, som pønitentiarius, havde indsamlet almisser til Hellig Olafs kirkeskat.

Tæt ved den lærde markskrigers bod brændte der en lygte under et madonnabillede i et lille, muret kapel, hvor der tillige fandtes en stor, fastnaglet fattigblok. Ingen købmand eller skipper gik fra eller til sit skib, uden først her at knæle og lægge en skærv i blokken til de fattige og til den hellige jomfrus kirkeskat. Ved dette så kaldte skibsbrokapel stod om aftenen ridder Helmer Blå med drostens våbensvend, Knud Fyenbo, og nogle unge riddere af drostens følge og gav nøje agt på enhver, der kom op fra skibsbroen. De havde haft modvind hele dagen og var først nylig kommet i land. Berner Kopmands rostokker-skude lå for anker i havnen lige for deres øjne. Den var kommet til Skanør med god vind før dag. Den dristige skibsfører havde

hele dagen været ombord ved udlosningen, og inden det blev mørkt, havde ridder Helmer troet at se den fredløse flygtning på skibet ved hans side. Skulle forbryderen vove sig i land, var der føjet anstalter til hans pågribelse, og stadsfogden var underrettet derom; men flygtningen lod ikke til at ville forlade sit fristed. Efter Ave kom derimod Berner Kopmand og Henrik Gullænder med stor bram og et anseligt følge af bevæbnede skibsfolk i land. De forsømte ikke at signe sig ved kapellet og lægge en stærkt klingende skærv i fattigbøssen, idet de med en stolt og trodsig mine gik ridderne forbi.

"Hvor mange falske sølvpenge monstro der nu er i den blok?" sagde ridder Helmer højt. Den svære rostokker vendte sig om imod ham med et rasende blik; men gullænderen stødte ham med betænkelig mine på albuen, og de gik videre. Helmer og de andre unge riddere fulgte dem og syntes at have stor lyst til at tugte deres overmod.

Drost Aage havde ikke forsømt at se Thrand Fisiliers kunster og de optiske skuespil, hvormed han morede de forundrede markedsgæster. Han havde afkøbt kunstneren nogle af hans mærkeligste sager og ladet sig underrette om deres anvendelse. Han kunne ikke nægte hvad han her så af Roger Bacos berømte opfindelser sin beundring, og han gav med opmærksomhed agt på alt, hvad der forevistes. Det bestod mest i små kigkasser, hvorved forstørrelsesglassets virkninger benyttedes på en hidtil her i Norden aldeles ubekendt måde, og hvorved kunstneren opvakte stor forbavselse. Hvad man så i disse kigkasser var ikke blot små dyrs forvandling til uhyrer, men selv en billedlig verdensforvandling i mester Thrands egen smag: helgener og martyrer, mirakelsyner og legendebilleder, munkeprocessioner

med *corpus domini* Note 6), madonnafaner og krucifikser, fremstilledes på en latterlig måde, ved siden af alle de græske og romerske guder med deres profaneste elskovshistorier. Alt dette gik i tågede vrængebilleder forbi tilskuernes øjne og forsvandt til sidst for en mængde glimrende allegoriske figurer, der skulle forestille sandheden, visdommen, filosofien, friheden, de borgerlige næringsveje, statsøkonomien, naturbetragtningen og alt sligt. Så snart det blev mørkt nok til det, foreviste mester Thrand små brændende hjul, stjerner og sole med mangefarvede stråler, som fløj hen i luften med en klar lysning og pludselig udsluktes med et lille knald.

Drosten fandt dette sidste både smukt og mærkeligt; men det var dog alt sammen kun småting mod hvad hr. Laurentius havde fortalt om de mageløse og vidunderlige ting, denne tusindkunstner var i stand til. Synet af de små stjerner og sole, der fløj hen over havet og udsluktes under den stille aftenhimmel, fornøjede tilskuerne uendelig, som et aldeles nyt og ubegribeligt særsyn; men så vel folkets beundring over dette glimrende legeværk, som det smukke fantastiske selv i dette luftskuespil stemte drost Aage besynderligt alvorlig. Disse glimt af en ny og hemmelig kunst, hvis skjulte, uhyre virkninger han allerede havde hørt tale om, forekom ham som forbud på hin nye tidsalder, den hemmelighedsfulde kunstner bebudede, og hvori alle synsmåder og begreber skulle udvides og forandres, og alt det gamle forsvinde som hine sole og stjerner, der nu forsvandt over havet og udsluktes. Aage kunne ikke glemme den forunderlige samtale, han havde hørt mellem kunstneren og hans lærling om den store, skuffende drøm, den hele kristne verden skulle rave om i; han så i den lærde mester

Thrands særegne opfattelse af den berygtede leccar-sekts lærdom kun et hovmodigt og oprørende vanvid, som, hvis det nogensinde blev herskende, ville omstyrte alt skønt, sandt og guddommeligt på jorden; hans egen drøm om den forstenede verden stod endnu gruelig for hans sjæl; glæden og folkelarmen omkring ham blev ham næsten pinefuld; han søgte endelig fred for de ængstende forestillinger i det lille skibsbrokapel. Han bøjede sit knæ for det malede træbillede af den hellige jomfru, der her på sædvanlig måde var fremstillet med barnet på armen og verdenskuglen med korset over, som et rigsæble, i barnets hånd. Aage havde foldet sine hænder til bøn; men da han nu kastede sine øjne på billedet, blev det pludselig oplyst af en ildkugle fra kunstnerboden. Den hellige jomfrus billede forekom ham i den skarpe lue-lysning som et hæsligt grinende afgudsbillede; i det samme hørte han et stærkt knald i luften, næsten som et tordenslag, ledsaget af et forfærdelsesskrig af kvinder og børn. Det lille kapel rystede; det gamle, ormstukne madonnabillede vaklede og nedstyrtede for hans fødder. Han fo'r op og ilede ud af kapellet. Folkets glæde var forvandlet til skræk og forbitrelse. Nogle kvinder var dånet; en frugtsommelig kone var kommet for tidligt; en kapuciners skæg var blevet svedet af luftilden.

"Trolddom! Djævelskunster!" skreg man i munden på hinanden. "Sten ham! Brænd ham, den fordømte heksemester!" – "Han er en kætter!" råbte nogle – "en gudsbespotter!" skreg andre: "Han har sagt, han vil tage søgningen fra vor frue og alle helgener!" – "Han siger, han vil tordne om kap med Vorherre selv!" – "Sten ham!" – "Brænd ham!" – "Kast ham i stranden!" – "Riv troldhuset ned!"

Under al denne larm stormede den forbitrede almue løs på ildkunstnerboden. Den lille, ulykkelige kunstner havde med sin amanuensis skjult sig mellem nogle store kasser i markedsboden. Et par rasende almuesmænd og en lægbroder trak dem frem under fjællebodsruinerne for at overlevere dem til folkets mishandling. Stadsfogden og hans svende søgte forgæves at hindre disse voldsomheder. Endelig trådte drost Aage til og råbte med høj røst: "Hold inde, landsmænd! Rolig her, i kongens navn! Bind disse gøglere! Men krummer intet hår på deres hoveder! De skal føres til dom og straf efter landsloven, hvis de ej kan retfærdiggøre sig. Hvad de har vist os, går naturligt til, landsmænd! Disse folk er klogere end vi på naturens kræfter; men de misbruger deres klogskab til pral og gøgleri og spot med det hellige!"

Så snart man hørte kongens navn og kendte hans og folkets yndling, var den forbitrede almue beroliget. Thrand Fisilier og hans amanuensis blev straks bundet af stadsfogdens svende og ført til skibsbroen med alt deres gods, ledsaget af en stor mængde mennesker. Drost Aage fulgte dem selv ombord på et kongeligt langskib, der næste dag skulle afgå til Helsingborg, og det blev pålagt skibshøvdingen med sit bevæbnede mandskab at sikre fangerne mod ethvert overfald.

Så snart den bundne tusindkunstner hørte, han var i sikkerhed, men skulle føres fangen til en fæstning, så han sig om med et stolt smil: "Min høje, forfulgte mester havde dog ret!" sagde han: "Tiden er endnu ikke moden for os og vore lige. Det er farligt, at være klog i en dårekiste. Selv det mindste glimt af det lys, der skal komme, er endnu for stærkt for disse

svagsynede barbarer. Det er ikke første gang, en stor genius kom århundreder for tidligt."

"Ti, elendige gøgler!" sagde Aage: "Den store mand, du vanærer ved at kalde ham din mester, var en vis og from klosterbroder, har man sagt mig, men ingen markskriger og selvgjort præst. Tak den hellige jomfru og hendes søn, som du fornægter, for dit liv i dag! Det er ikke for din visdom, men for din dårskab og for den forstyrrelse, du vil udbrede blandt folket, at jeg har ladet dig binde."

Førend Aage forlod langskibet tog han den bundne hr. Laurentius til side og betragtede ham med et deltagende blik. "I er for god til at være denne gøglers håndlanger!" sagde han: "Eders blinde beundring for hans kundskab i de forgængelige ting har bragt jer til at fornægte og beskæmme eders egen hellige stand og det høje kald, I er indviet til. Hellig Olaf og de sjæle, der blev jer betroet, har I forladt for denne vanskabte helvedilds-kunstner. Af nød og trang skal I nu ikke mere behøve således at fornedre jer. Langskibshøvdingen har befaling til at sørge for eders fornødenheder; han vil i Helsingborg forsyne eder med anstændige klerkeklæder og rejsepenge. For at redde eders liv, hr. Laurents, har jeg måttet behandle jer hårdere, end jeg ønskede. Når I kommer til Helsingborg, er I eders egen herre; men eders mistænkelige ledsager må, som statsfange, oppebie kongens ankomst og retfærdiggøre sig for ham, om han formår det. At han er en leccarbroder, er mig bekendt; som sådan er det ham forbudt at drage frit om her i landet og mislede folket. Jeg ved også, han har villet indvie eder i sin sekt; men – jeg besværger eder ved den guddommelige herre og mester, I har været nær ved at forråde! – træd tilbage, værdige

hr. Laurents! og bevar eders udødelige sjæl! Den er visselig kaldet til noget værdigere, så sandt ikke eders åsyn og varme begejstring for det skønne og hellige har bedraget mig. Gud være med eder! Farvel!"

Aage forlod skibet uden at vente på svar af den heftigt bevægede, unge mand, som tårerne stod i øjnene, og som forgæves søgte at række ham sin bundne hånd.

Drosten roede tilbage til Skanør skibsbro. Det var mørk nat, og der var stor støj på skibsbroen. Det var kommet til alvorlig kamp mellem drostens riddere og de hanseatiske købmænd, som var forjaget fra herberget og havde taget flugten ned mod havnen. Berner Kopmand og Henrik Gullandsfar huggede med deres skibsfolk drabeligt om sig, men kunne ikke i våbenkunst måle sig med ridder Helmer og de andre forbitrede, unge riddere, som fandt medhold hos de Skanør-borgere. "Hug dem ned, de falsknere! De bedragere! De storagtige hunde!" råbte man: "De har bragt falsk mønt her til marked! – De har fredløse ombord!" – Det gik alvorligt og blodigt til. Hanseaterne trak sig fægtende tilbage til deres både. Det var Aage umuligt at stifte fred. De fremmede købmænd og største delen af deres skibsfolk undkom endelig til deres skibe ved hjælp af mørket. De hejste straks sejl. Først da de var i rum sø, savnede man ridder Helmer og drostens raskeste våbensvend, Knud Fyenbo.

Drost Aage måtte næste morgen tidlig fortsætte sin rejse uden at kunne opspørge ridder Helmer og våbensvenden. Da drosten med de kongelige drabanter forlod Skanør, blev de ledsaget gennem gaderne af en stor mængde mennesker. Det lod til, at borgerne havde erfaret eller gættet hensigten med dette glimrende tog.

"For Erik, kongen hin unge!"

sang man også her. "Leve kongen og hans tro mænd!" råbte man, "bring ham Danmark en Dagmar, kære herrer!"

Aage glædede sig over dette tegn på de brave skåningers stemning; men om et lykkeligt udfald af sin sendelse havde han kun lidet håb, og han var i stor bekymring for den raske ridder Helmers og sin flinkeste våbensvends skæbne. Et par af hans andre svende og tre af de unge riddere var, farligt sårede, blevet tilbage i Skanør.

Note 6: **Corpus domini:** Herrens legeme.

8

Ridder Helmer Blå havde med de andre unge riddere fulgt den brammende rostokker og hans skibsfolk til deres herberg; de var blevet enige om på egen hånd at tugte de overmodige hanseater. I herberget havde drostens svend forevist en falsk mønt, en almuesmand var blevet bedraget med i Berner Kopmands markedsbod; og man påstod, rostokkerne havde medbragt hele kister fulde af slige penge. Man formodede med føje, at disse falske penge var møntet af de fredløse, som forrige år havde fanget nogle af kongens bedste møntmestre. Over falske penge havde der ofte tilforn været ført klage, og nu, da man hørte, rostokkerne indførte dem i tøndevis, var forbitrelsen straks blevet almindelig, og det var snart kommet til slagsmål med de fremmede købmænd og skippere. Ved hanseaternes forjagelse fra Skanør skibsbro havde ridder Helmer Blå med stor hidsighed forfulgt de bevæbnede skibsfolk; han havde været med at vælte nogle kister med deres falske penge ud i søen; til sidst var han endog med drostens våbensvend, den forvovne Knud Fyenbo, sprunget ud i båden efter dem for at hindre deres flugt; men her var de blevet overvældet af mængden og slæbt som fanger ud på rostokker-skuden.

Ilde tilredt af sår og med hænder og fødder fastbundne, var Helmer tillige med sin medfange blevet kastet ned i skibsrummet. Her lå han hele natten blandt en stor mængde øltønder, saltfjerdinger og krydderisække, der ikke var blevet udlosset. Skuden slingrede stærkt; det var blevet hårdt vejr, og

man syntes kun at have travlt med at bjerge skib og gods. Endelig sagtnedes vejret. Skibets stærke bevægelser ophørte; til sidst gled det langsomt og næsten umærkeligt frem, og der blev stille på dækket. De udmattede skibsfolk syntes at sove. Ridder Helmer så nu en svag lysning over sit hoved; han troede, det var dagslyset, men mærkede snart, det var månen, der skinnede ned til ham gennem en sprække i skibsdækket. Oven over sig hørte han nu to mandsstemmer i den stille nat, og han kendte Berner Kopmands og Henrik Gullænders røst. "Jeg kan ikke sove for harme og sårsvie!" brummede rostokkeren. "Se! Det er den handelsfrihed, man har givet os brev på! – Det er den fred, man kan vente, hvor en grønskolling sidder på tronen – og retten i riddernes spydstager! Pest og fordærvelse over det opblæste, aristokratiske pak! De fordømte kongeslaver og tyranslikkere! De vil lade, som om de forsvarer folket, jo pyt! det er kun for dem selv og deres høje herre, de fægter. Havde jeg ikke talt de djærve ord mod deres strunke ridderkonge på Søborg og nu haft det stykke kongevildt af en fredløs ombord, havde vore penge vel været gode varer nu som før. – Lumpent røverpak er det til hobe, alt, hvad der kalder sig ridder og adelsmand, så vel her som i Tyskland. Så længe der er troner og ridderborge til, kan hverken handel eller borgerstand trives. Så snart sol står op, skal de to slirehelte, vi fik fat på, dingle fra masten!"

"Hører du, landsmand!" hviskede Helmer i skibsrummet til sin fynske medfange: "Det gælder nok os to. En skønne udsigt! Kunne vi bore dem skuden i sænk og drukne de storagtige peberkræmmere, så kunne vi nu dog gå neden om hjem med en slags fornøjelse!"

"Det blev rigtig nok kun fattige løjer og en tynd fornøjelse, hr. Helmer! men det var dog bedre, end lade sig hænge af de skælme!" svarede våbensvenden. – "Jeg har sledet huden af min venstre hånd," vedblev han, "men den glider godt i hårdknuden. Får jeg kun en halv times frist, skal vore bånd være løst. Jeg har en god tollekniv i lommen; hist ligger et stort skibsnaver og en økse; der skal vanke mangt godt hjertestød, inden de får os strikken om halsen!"

"Gud og St. Jørgen stå os bi!" hviskede Helmer og drog vejret tungt. "Slipper jeg levende her fra og ser min kære Anna igen," tilføjede han med et dæmpet suk, "lover jeg den hellige Jørgen et nyt alterblad og hver stornæset hanseater, jeg møder, en blodig pande."

"Det var et fromt løfte, strenge herre!" hviskede svenden. "I skal se, det hjælper: nu glider min hånd ud af knuden; men det kniber hårdt."

"Tys!" hviskede Helmer og væltede sig nærmere hen til sprækken i skibsdækket.

"Jeg sagde jer nok, det gik galt med den pengehandel og jer stemplen med disse fredløse," lød nu Henrik Gullænders mere slebne røst over ridderens hoved. – "Sligt kommer der aldrig nogen ren profit ud af: det svækker tilliden og betaler sig sjældent i længden, hr. Berner! Nej, med rent guld og sølv skal vi regere verden, og rolig klogskab skal styre guldspiret; det har jeg altid sagt. Med lidt mindre hidsighed havde vi måske dog gjort bedre marked i Skanør; men I vil drive al ting igennem med magt, hr. Berner!"

"Magt mod magt! Det var altid mit ord i konventet," svarede rostokkeren. "Med guld- og sølvspiret kan det have sin

rigtighed; med lidt kobber eller tin kan det dog gerne være blandet, når ingen mærker det; men med rent skarpt stål må det værges. Før end vi kan lægge sværdet på vejeskålen mod alverdens kroner og våbenmærker, er vor stolte plan dog kun et glimrende luftslot."

"Giv tid, hr. Berner!" tog atter gullænderen ordet: "Det store Rom blev ikke bygget på en dag; men det blev dog verdens herskerinde. Lad os først få renset havet og landevejen for de små røvere! så kan raden komme til de store på deres slotte og troner. Lad os først få verdenshavet i vor hånd! så skal det oversvømme jorden med vore varer! – Det skal dynge os guldbjerge sammen og bortskylle hver borg og trone, der står os i vejen! Med guldet og klogskaben kommer også magten. Vi Visby mænd er kongen af Danmark vel nær; vi må være forsigtige, om vi end, som forstandige købmænd, giver landsmandskabet døden og djævelen. I rostokkere er for hidsige. Med magthaverne skal man ikke bryde for tidligt. Den undsigelse på Søborg var en dum streg. Jeg gav kun mit navn til det og tav for eders skyld. Det duer aldrig at høde, før man kan slå til med det samme; og det duer lige så lidt at slå til, før man ved, man er den stærkeste."

"Bah, med eders forsigtighed!" brummede rostokkeren: "Vi har allerede magten, når vi kun vil bruge den; vi kan jo få så mange sjæle i vor tjeneste, som vi kan betale."

"Menneskesjæle er dyr handelsvare," bemærkede gullænderen, "den er tilmed gerne ful og bedærvet. Hvor mangen mark rent sølv har den ene lumpne karl hist på skansen ej allerede kostet Jer? Og det er dog kun en æreløs

overløber fra vore højadelige dødsfjender; det pak skal ingen klog borger stole på!"

"En sådan karl er just guld værd!" sagde rostokkeren og lo. "Pas på! de skal nu opsluge sig selv, det aristokratiske utøj. Den bedste rottesluger, man kan få i verden, er jo netop en forhungret rotte-magnat, som man har hugget halen af; en fredløs og dødsdømt ridder, uden borg og gods, og som man selv har skoldet ære og navn af, han kan blive den fortræffeligste kongesluger, man kan tænke sig. Han der henne har øvelse i håndteringen: han var med i Finnerup lade. Jeg slipper ham løs i Hafn; jeg smugler ham ind blandt vore udliggere; der bliver snart rørt vand at fiske i. Den kronede grønskolling skal ikke forgæves have vendt os ryggen på Søborg. Pas på! han skal få andet at tænke på, end holde bryllup til sommer. "

"Så vidt går vor fuldmagt fra konventet dog ikke, hr. Berner!" bemærkede gullænderen. "Hvad hin ridder uden ære kan have at hævne, er hans egen sag; hans og eders lønlige handel kommer ikke forbundet ved. Jeg vil heller ikke have med den smughandel at skaffe. Hvor det gælder hele forbundets velfærd, og en stor, mageløs herskerplan som vores, skulle vi klogelig tilsidesætte privat hævn og alle små, personlige hensyn."

"I falder fra? I er bange, hr. makker? – godt! den smughandel, om I vil, er min egen!" brummede Berner Kopmand og blev højrøstet. "Lad det ikke bekymre jer, min kloge hr. Henrik! Hvad der er småt eller stort, behøver I ikke at lære en gammel regnemester. Jeg kan så godt som I gøre forskel på hvad jeg foretager i Hansens navn og hvad jeg vil vove i mit eget. Gør jeg falsk regning, er tabet Berner Kopmands; jeg ved hvad den mand kan tåle, og I har ret: det kommer ikke konventet ved."

"Mislykkes det, kan det dog skade vor handel og bedrift i det store," svarede gullænderen i en rolig beregnende tone. "Betænk dog den sag ret, hr. Berner! Nu står alle havne her os åbne; kongen er stolt og myndig; men han begunstiger os dog langt mere, end man kunne vente af hans klogskab: for vore udliggere har vi jo tryghed i søstæderne; vor handel er så fri her som nogensteds. Det falder ingen dansk ind, undtagen kongen selv, som vi hørte, at vejen til salt og peber, til øl og tysk klæde er lige bred og nem for alle, og dansk korn og fæ kan godt betale både hyre og told. St. Nicolai og St. Hermus ske tak! Søfarten er vores: man er for dorsk og magelig til at forstå sin egen fordel; bonden nøjes med tyndt øl og købstadmanden med tynd mælk; og de lader os løbe af med malten og fløden. Men gør I alvor af undsigelsen, lønligt eller åbenlyst, og sker her noget alt for mærkeligt, som nogen af Hansen har lod og del i, så kunne man måske få øjnene op, og det var forbi med vor handelsherskab her i Norden."

"De øjne, der kunne være os farligst, hvis de kom helt op, vil jeg jo netop have lukket!" mumlede rostokkeren: "Større tjeneste kunne ingen let gøre Hansen i disse riger og lande. Men, tys! hvad var det? Jeg hørte noget røre sig under os. Fangerne er dog aldrig løse?"

"Fangerne! Død og ulykke!" udbrød gullænderen, "har man kastet dem i lyftingsrummet – så ved de nu måske mere, end nogen levende sjæl må bringe videre."

"Gør intet til sagen, hr. makker!" sagde rostokkeren og lo hånligt: "De skal heller ikke bringe det videre, end til råmulen. Nu står solen op, så rød som det pure guld. Det syn skal de se for sidste gang! Hej, styrmand!" råbte han, "hvor vidt er vi?"

"Vil det lufte op, når vi Kallebo før det ringer til messe i Hafn, strenge herre!" svarede en hæs stemme ved rorstavnen.

"Godt! Så vil vi holde ottesang og skibsret på vor egen grund, inden bispen tager os den lybske ret af hånd. Op, alle mand! – Ring med den store klokke!"

Lyden af en malmklokke kaldte straks alt skibsfolket sammen på dækket.

"Bring fangerne her op, bådsmand!" vedblev skibsherren, "syng op, karle! Skrål arme-synder-vigilien! – Lad de danske halunker høre, vi er gode kristne! og lad deres hunde-sjæle fare til Helvede med sang og klang!"

Mens skibsfolket med et forfærdeligt brøl nu istemte et slags gudelig sang om synderens afsked med det timelige – og to håndfaste karle i begede jakker ligegyldigt befæstede tvende strikker ved masten, åbnedes lugen til skudens agterrum, og en bådsmand steg derned med to bevæbnede mænd. Man hørte skrig og larm nede i skibsrummet; det blev straks stille igen; men hverken bådsmanden eller de to mænd kom tilbage.

"Hvad er dette?" udbrød Berner Kopmand forbavset – "hvor bliver de af? De må være løse, de danske helvedbrande! – Ned efter dem, karle! bring dem her op, døde eller levende! fort, her ned! eller jeg lader jer hudstryge til masten."

Hele skibsmandskabet var kommet i bevægelse. Man strømmede til lugen; men ingen lod dog til at have lyst til at stige derned, uagtet den strenge skibsherres trusler.

"Den første, der sætter fod her ned, er dødsens!" lød nu ridder Helmers røst fra skibsrummet: "Før jeg og min kammerat skal række hals for kræmmerhænder – ved St. Mikkel og hans flammende sværd! før skal I alle følge med os til

havsens bund! Hvad øjeblik, jeg vil, skal vi forgå med mand og mus: vi har boret grundlæk – vi kan løsne jer en planke med et eneste ryk."

"Den djævels karl!" råbte rostokkeren og blev dødbleg, "han har os alle i sin vold. Hvad skal vi nu gøre?"

"Vi må dagtinge med dem!" svarede gullænderen. "Til side, alle mand! Lad mig tale med den gode herre! Det er sagtens en lille krigslist, ædle hr. ridder!" begyndte nu hr. Henrik høfligt, "men siden vi dog ikke uden livsfare kan undersøge sagen, vil vi finde os i nødvendigheden og erkende, at I helt snildeligt har overlistet os denne gang. Hvor har I gjort af vore tre mænd, velbårne herre?"

"De ligger på deres gerning her stendøde," svarede ridderen, "så skal det gå jer alle, hvis I vil slås med os uden svig; tre ad gangen vil vi tage imod på det tørre; men kommer her flere, tage vi det våde til hjælp. Kast nu vore egne gode sværd her ned straks! eller vi skal prøve, hvem der bedst kan svømme!"

"I har med ære tilbagevundet eders frihed, velbårne herre!" svarede gullænderen. "Vil I tro mit ord, kan I frit træde her op iblandt os; vi er fredelige folk og agter ikke at måle os med jer i våbenkunst. Eders våben skal straks blive jer tilbagegivet, dog på et vilkår, strenge hr. ridder! I må kun bruge sværdet til værge, men ikke til angreb på nogen af os, så længe I er her ombord; derpå fordrer jeg eders ridderlige æresord."

"Det være jer lovet, på min ære og tro!" råbte Helmer, og der blev straks kastet to sværd ned til dem.

"Vi vil sætte jer uskadt i land i Købmandhafn, ædle herre!" vedblev Henrik Gullandsfar, "når I vil love at fortie hvad I her

måske kan har fornummet, som kunne sætte os i ugunst på højere steder eller skade vor handel og bedrift."

"Med tungen lader jeg kræmmere og lovtrækkere slås!" svarede ridderen stolt. "Hvad jeg har hørt af eders smukke anslag, agter jeg ikke værd at spilde noget ord på; men fra denne stund undsiger jeg jer alle på liv og død. Til jeg har sat fod på land har I fred; men fra det øjeblik, vi skilles ad, gælder det blodige pander, hvor vi mødes!"

"Det er i sin orden!" sagde gullænderen. "Vi antager tilbuddet for det første. Forhold jer nu kun roligt! Om få timer skal I være i land."

Der var en ængstelig uro og mumlen på skibet. Nogle af de dristigste sømænd knurrede over den skammelige fred med to fanger; man beskyldte Henrik Gullænder for fejhed og forræderi; men ingen havde dog lyst til at gå ned i rummet og vove en dyst med de drabelige fanger, der både havde skib og mandskab i deres vold. Man fandt sig endelig i nødvendigheden. Berner Kopmand havde tabt både mund og mæle, og den besindige gullænder havde overtaget befalingen; han bød enhver gå rolig til sin dont, og man adlød ham uden indvendinger. Skibsherren selv stod ved forstavnen med rullende øjne og blodrøde kinder; han skjulte med sit store legeme en mand i en sort, gejstlig kappe, der hviskede hemmeligt til ham og bestandig vendte ryggen mod bagstavnen.

Det luftede nu rask. Vinden var gunstig, og inden middag gled skibet ind i Kallebo-strand mellem øen Amak og landsbyen Solbjergs grønne marker, som indtog hele den vestlige egn, hvor Københavns forstad Vesterbro siden anlagdes.

Det var en smuk forårsdag. I solglansen hævede sig mod øst det stolte, genopbyggede Axelhus, med sine ringmure og de to runde tårne, og spejlede sig i vandet på det såkaldte Tivnes eller Slotsholmen. Her lå slottet adskilt fra staden, uden nogen bro og kun tilgængeligt ved både og færger. Bag ved Slotsholmen så man to andre stærkt bebyggede småøer, hvortil der var megen færdsel med både; det var skipperbodernes grund og Bremerholm (siden Gammelholm), hvor de bremer-købmænds pakhuse knejsede om kap med Axelhus. Rostokker-skuden styrede ikke til den store havn, som gav byen sit navn, men løb ind ad Kattesundet. Denne siden udfyldte og bebyggede vig fra Kallebo-strand løb op gennem en del af det senere Rådhusstræde og Vestergade og dannede i denne udkant af staden en lille god havn for købmandsskibe. På begge bredder af Kattesundet så man en mængde små bindingsværkshuse med klinede lervægge og strå- eller siv-tage; mellem husene lå der kålhaver og abildgårde med hegn af planker og tjørnegærder. I nærheden af skibsbroen så man St. Clements lille kirke.

Så snart man stødte til skibsbroen, stak ridder Helmer sit hoved op af lugen i lyftingen og så en mand med stor il springe i land fra forstavnen. Helmer havde kun set ham på ryggen: han var klædt som en af de tyske kræmmersvende; men at det var den fredløse Aage Kagge, troede han sig temmelig vis på. En helligånds-broder-kappe lå henkastet under den forreste rorbænk. Med det dragne sværd i hånden sprang ridder Helmer Blå nu op på dækket tilligemed drostens svend, hvis venstre hånd var indsvøbt i hans kappe. Deres klæder var noget forhuggede og blodige; dog syntes de at have fået ro til at

forbinde hinanden og selv til at ordne deres påklædning. Uden at sige et ord gik de forbi det bevæbnede skibsmandskab med en udfordrende hilsen til Henrik Gullandsfar og et spottende smil til den svære, forbitrede rostokker, hvis store ansigt var kobberrødt af harme. På skibsbroen stødte Helmer og våbensmeden straks deres sværd i skeden, og hvo der så dem komme op ad bryggen, uden at lægge mærke til blodpletterne på deres klæder, antog dem for et par rejsende, der i al fredelighed var fulgt med rostokkerskuden.

"Pebersvenden! pas på ham, Knud!" hviskede ridder Helmer til våbensvenden, idet de begge med raske skridt gik op fra skibsbroen ved St. Clements kirke og så sig om til alle sider. "Hvor blev han nu af? – der! nej, det var en anden – ha, der! nej, atter en anden."

Hvert øjeblik troede de at se den forklædte fredløse, men blev idelig skuffede af en lignende dragt. De tyske kræmmersvende vrimlede her travlt blandt hinanden på skibsbroen og ved skuderne i Kattesunds-havnen, hvor de bestandig havde forretninger og holdt en mængde lastdragere i arbejde. Disse fremmede handelsbetjente eller så kaldte udliggere var gerne aldrende, ugifte karle, som oftest med vrantne, kedsommelige ansigter og med en stiv pedantisk orden og pyntelighed i klædedragt og adfærd. Da peberet udgjorde den væsentligste artikel i deres speceriboder, kaldtes de i almindelighed pebersvende, vel ikke uden spottende hensyn på deres vrantne pirrelighed. De udmærkede sig ved store sølvknapper i deres langskødede kjortler af tysk klæde. En garderigsk uldhat og en lang, spansk rørstok med guldknap, der tillige tjente dem til alenmål, hørte som oftest til deres prydelser, og de var så

afstikkende kendelige ved den ensformighed i væsen og lader, deres afsondrede levemåde og ensidige syslen medførte, at de ofte var udsat for små drillerier af almuen, allerhelst da deres enlige stand tit fremkaldte visse fristelser, hvorved de mangen gang blev mere latterlige end virkelig farlige for sædeligheden. Mange af dem havde deres klæde- og speceriboder her ved Kattesundet og i Hyskenstræde, i de små huse og brakker, hvoraf hin gade havde sit navn. Disse kræmmersvendes cølibat var dem pålagt af deres hanseatiske herrer og var en nødvendig følge af deres stilling som gæster i den fremmede by, hvor de ikke havde ret til at nedsætte sig med familie.

Ridder Helmer stirrede opmærksom på enhver tysk kræmmersvend, der kom ham for øje, og han blev til sidst så forbitret over den idelige skuffelse, at han var nær ved at fornærme disse mennesker, som i deres travle handelsforretninger hvert øjeblik løb ham på ærmet. "De fordømte pebersvende! De gør mig gal," udbrød han endelig og stampede: "Den første, der render mig på ærmet igen, knækker jeg halsen på!"

"Det er ret og billigt, strenge herre!" sagde våbensvenden: "Mine fingre klør altid, hver gang jeg ser sådan en karl. Når de vil være munke, skulle de ikke rende her og glo alle piger i øjnene ved høj lys dag; de er meget værre efter kvindfolk, end noget kronraget, havde jeg nær sagt – St. Anton forlade mig min slemme synd! – Se! der har vi én igen; så I hvor han drejede øjnene i hovedet, for at skotte til hin smukke fadeburspige med kålkurven? Skal jeg puffe ham ned til hankatte-ådslerne i Kattesundet, strenge herre?"

"Nej vist ikke, galning," svarede Helmer ærgerlig. "Lad os bære os lidt fornuftigt ad! Bliv du her i ølkroen ved havnen og pas på den fredløse, at han ikke smutter ud på skuden igen! Er her lov og ret i byen, skal han ikke undslippe os. Du kender ham dog vel?"

"Jo til visse! Varulve-Kagge med skrammen, ham, de skoldede ridderæren af på skafottet, ham skal jeg kende blandt tusind slyngler, og hans sorte hingst med; det var synd for det smukke bæst."

"Måske det var en Guds lykke, vi kom hid mod vor vilje!" sagde Helmer: "Rødhatten fra Rom vil jo her mægle forlig mellem kongen og den forløbne ærkebisp fra Hammershus. De sidder nu hist på slottet og har den lille bisp Johan i lommen. Det slipper sagtens op til ingen ting; men kommer kongen hid, hvor den Roskilde-bisp råder, så kan han nu både behøve vore øjne og vore sværd. Med hvad i al verden er her på færde? Se, hvor folk stimler sammen!"

Ridder Helmer bemærkede nu først en besynderlig gæring blandt stadens indvånere; der var langt flere mennesker på gaden, end man plejede at se i de mest befolkede stæder. Han gik videre frem og så sig endnu bestandig om efter den fredløse flygtning; nu hørte han blandt de forbigående håndværkere højrøstet tale og vilde vredesytringer mod stadens herre, biskop Johan, og hans høje gejstlige gæster på Axelhus. Man samlede sig i klynger på gaden og adspredtes kun med knurren, når en flok bevæbnede krigsknægte lod sig se.

"Fogedens folk! Bispens tjenere!" mumlede man advarende til hinanden. "Til side! fra hinanden, kammerater! endnu er det ikke tid. – Ned til Gammel Strand!"

"Hvad betyder dette?" sagde Helmer til våbensvenden, som endnu fulgte ham langs med skibene i havnen og så sig nysgerrigt om, "det ser jo ud til oprør."

"Hvem er I, som bærer våben her i bispens stad? Kender I ikke ret og bylov i Hafn?" lød nu en stærk røst bag ved dem. De vendte sig om og så en mand, der efter sin klædedragt så ud som en borger, men bar et slags heroldkappe over den side kjortel, og en hvid stav i hånden med den roskildske bisps mærke; han var ledsaget af en flok bispelige krigsmænd.

"Jeg er kongens ridder og drabant, som I vel ser!" svarede Helmer. "Hvad kommer jer bisp og hans bylov mig ved?"

"Ej, ej, min kække herre!" svarede herolden, "stik fingeren kønt i jorden og lugt hvor I er! I kommer nok fra de verdslige stæder og herreborge, hvor der hverken holdes orden eller tugt. – Hvad er eders navn, min hr. drabant?"

"Helmer Blå af Kogsbølle," svarede ridderen og lagde hånden på sit sværdhefte. "Har I måske hørt det navn før? eller skal jeg lære jer at kende det?"

"Med forgunst, strenge herre!" spurgte herolden i nedstemt tone og betragtede ham med et studsende blik, "er I den berømmelige ridder Helmer, som slog de seks brødre på en gang, og som hele byen synger visen om: *Så fri rider han i sadlen?*"

"Det skal jeg aldrig nægte!" svarede Helmer og nikkede vel tilfreds: "Den, der har lagt den vise om mig, har ikke løjet. Af hin dyst vil jeg dog ikke hovmode mig," tilføjede han: "Den gjaldt kun mit eget liv og min lykke. I brave købmandhafnere har vundet fuldt så stor ære i marsk-Stig-fejden, og vi kommer vel til rette, mener jeg."

"Det mener jeg, så skam, med, hr. Helmer!" sagde den borgerlige herold glad og rakte ham trohjertig hånden. "Jeg vil lige så lidt fornærme jer, som eders herre, vor gæve, unge konge. Så fri, som I rider i sadlen ved hans side, så fri og frank må I for mig gå her på eders ben! Men tjenesten er streng her i disse dage. Her er mytteri, som I ser, mod vor herre, bispen. Jeg må i rådets navn stævne hver mand, som bærer våben, til verdslig ret og til tinget i "Ændaboth". Med kongens riddere, især med en mand som jer, tænker jeg dog, hr. bispen gør forskel."

"Vil bispen beholde sit skæg, lader han vel ridderen beholde sit sværd!" sagde Helmer. "Har han beskikket jer til at hindre udåd, så hjælp mig hellere med at få fat på en fredløs forbryder, her er sat i land fra hin rostokker! Han er krøbet i en tysk pebersvendekjortel; han stræber kongen efter livet; han er god at kende – det er Kagge med skrammen. Skaffer I mig ham fat, død eller levende, vil jeg prise jer, som en tro, dansk mand og kongens brave undersåt."

"Det er vi vel i grunden her alle, strenge herre!" svarede herolden med dæmpet røst og så sig forsigtigt om, idet han gav sit bevæbnede følge vink til at træde tilbage. "Vor troskab mod kongen har vi, som I selv siger, ganske ærligt vist i marsk-Stigs-fejden; kongen har derfor også sagt os tak; han har ærligt hjulpet os igen med vor gode stads befæstning og med det nye plankebolværk. Enhver brav mand i Hafn ville hellere lystre ham, end det gejstlige herskab; men vil vi tale højt om anden herre her end bispen, må vi give alt vort gods til hans skatkammer og selv gå husvilde af by. Gak med fred, hr. Helmer! men skjul eders sværd under kappen! Træffer jeg hin

ildgerningsmand, I søger, skal jeg visselig gribe ham og i eders navn stævne ham til tinget. Hvor træffer man eder selv?"

"Her i herberget ved St. Clements. I er en brav mand, mærker jeg. Sig mig ærligt, landsmand! kan det nytte, jeg går til stadsfogden eller til eders bisp, angående hin misdæder. Det er en af de forvorpne kongemordere selv. Jeg har også et godt øje til hin storagtige rostokker; han fører falsk mønt ind i landet og har undsagt kongen; hvad jeg for resten ved om ham, har jeg lovet at tie med; men hvor jeg træffer ham, skal han være *min* mand!"

"Kongens fjender får I her vist ingen ret over, hr. ridder!" hviskede tingherolden. "Vil I følge mit råd, så hold jer så langt fra vor bisp og hans foged som muligt! Kongens venner er just ikke deres og må heller ikke synes vores. Havde jeg ikke så sandt kvinde og børn, skulle I næppe se mig med denne stav i hånd. – Vil I peberkræmmerne til livs," tilføjede han og lukkede det ene øje, "så søg dem ved brætspillet i ølkroerne! Hvad dér vanker, får ingen bod for; men i havnen og på bryggen tør ingen røre dem. Frem! videre, karle! den fremmede herre har redet for sig som en brav karl!" råbte nu herolden med myndig røst og gik videre med sit bevæbnede følge.

Helmer så efter ham og nikkede til våbensvenden. "Flinke folk, disse købmandhafnere!" sagde han, "det er skændigt, de skal stå under bispetøflen! Det gode råd med kipperne og brætspillet huer mig dog ikke. Vi vil søge fjenden på den lige vej. Først vil vi dog takke St. Jørgen og St. Clement for vor frelse; så kan vi med god samvittighed gøre det af med de halunker, hvor vi træffer dem." Han nærmede sig St. Clements kirke, men fandt kirkedøren lukket og betegnet med et stort

sort kors. "Hvad betyder dette?" udbrød han, "er her pest i Guds hus?"

"Forbud, interdikt, søn! i følge den Vejle-konstitution *Cum Ecclesia Daciana*," svarede en gammel dominikaner, som knælede for et stenkrucifiks uden for den lukkede kirkedør og nu rejste sig langsomt: "Hvad de stores sjæle forbryder, skal nu gå ud over de små. Vor renlivede herre bispen har ikke vovet længere at tilbageholde den store landestraf, vor hellige fader har påbudt, formedelst ærkebispens formastelige fængsling mod konstitutionen og alle hellige love. *Virgo amata! Ora pro nobis!*" mumlede han og foldede sine hænder.

"Pokker i vold med de latinske love, med tugt at sige, ærværdige fader!" svarede' ridderen. "Nu er jo ærkebispen fri; er det nu tid at straffe folk og land for den gamle synd af kongen, hvis det ellers var nogen?"

"Til visse var det svar synd," svarede munken, "men straffen er for hård, det er sandhed – og den rammer de uskyldige sjæle. Folket bliver kun ugudeligt og oprørsk over det; det ser vi nu hver dag. Er kongen ej kommet hid for at gå i sig selv og gøre pønitense, kan det se bedrøveligt ud for os alle."

"Er han kommet?" spurgte Helmer hastigt.

"Ikke her til staden, men til kongsgården i Sorretsløf; hans befuldmægtigede er allerede på Axelhus. Ak ja, det er på høje tid, han giver efter, før kirkespærringen bringer hele folket i oprør og fordærvelse. *Ora pro nobis!*" mumlede han atter og vendte sig mod krucifikset.

"Tror I, han er kommet hid for at ydmyge sig og krybe til ærkebispens tøffel, ærværdige fader!" svarede ridderen, "så duer jer tro kun lidt i det stykke. Som jeg mærker, gælder denne røre

heller ikke kongen, men jer egen lille bisp og hans storagtige gæster. Mod denne dumme kirkespærring hitter man vel på et husråd: det var et dårligt folk, der lod sig udelukke fra Guds hus, så længe her er forsvarlige økser og brækjern i landet!"

"Ak, I verdens børn! I verdslige herrer! I vil altid frem med magt og vold: I vil til sidst storme Himmerigs porte, hvis I mægter det!" sukkede munken: "Fra de store og mægtige udgår al den trods og forargelse, – og det arme, forblindede folk, det hører kun alt for gerne slige vilde og ugudelige råd. Se! der kommer atter en flok forvildede får, der er blevet til ulve! Der kommer de med spyd og med stænger, som de, der fulgte Judas, det vredens barn! hør hvor de larmer og skriger! Gud forbarme sig! De stormer jo hid! De vil nu vist åbne kirken med vold."

Den forfærdede dominikaner gjorde mine til at flygte; men oprørerne stillede sig i vejen for ham.

"Tøv lidt, fromme fader!" råbte troppens anfører, en høj tømmermand med en stor økse i hånden, "du skal læse os den hellige læst for St. Clements alter! Vi har nu hverken hørt Ave eller messe i tre dage. Spræng kirkedøren, kammerater!"

"Er I afsindige!" råbte munken, "gør I vold på Guds hus?"

"Ingen sladder! stød døren op, landsmænd!" råbte anføreren: "Det har hverken St. Peder eller vor frue taget os ilde op! Hos dem går det nu lystigt med messen. Hos St. Nicolai vil vi høre vort Ave. Godt, børn! se, nu er det kirkeforbud løst!"

Kirkedøren var sprængt for de voldsomme stød. Oprørerne strømmede med et vildt sejrsråb ind i kirken og trak dominikaneren med sig.

"Det vil blive en urolig andagt, strenge herre!" sagde våbensvenden. "Vi må hellere opsætte vor fromhed til en anden

gang. Se! der kommer en ny flok! Nej se! de har blider og armbøsser med sig. Nu vil de vist storme løs på Axelhus."

"Det kan jeg lide!" udbrød ridder Helmer glad. "Det bispetyranni skal ingen dansk mand tåle! Jeg kom ret til pas: her kan være noget at tage hånd i. Vil de beskyde bispereden, vil jeg dog lære dem at gøre det til gavns! Bliv du ved bryggen og pas på pebersvenden, Knud! jeg må dog vise de brave borgere lidt til rette med bliderne."

Dermed ilede ridder Helmer med stærke skridt ned ad Gammel Strand, hvor de urolige almueflokke stimlede sammen med vild oprørslarm.

9

På Axelhus syntes man temmelig trygt at foragte de urolige bevægelser i staden, der allerede i nogle dage, skønt i mindre grad, havde fundet sted. Bispens vel befæstede slot lå afsondret på Holmen. Færgerne, der sædvanlig tjente til overfart, lå i disse urolige dage i havnen under slottets høje mure, hvorved al forbindelse mellem byen og Slotsholmen var afskåret. Afstanden fra staden var imidlertid dog ikke større, end at Axelhus fra Gammel Strand måtte kunne beskydes så vel med pile, som især med blider, når disse farlige krigsmaskiner sattes med tilbørlig kundskab i virksomhed. I højenloftssalen på Axelhus sad stadens gejstlige og verdslige herre, den lille, myndige biskop Johan af Roskilde, i en alvorlig rådsforsamling mellem sine høje gæster, ærkebisp Grand og kardinal Isarnus. Ved ærkebispens højre side sad hans tro ven, den stormægtige abbed fra Skovklosteret. Grands fuldmægtig, kannikken Nicolaus Bunkeflod fra Roskilde, var også her til stede, så vel som den købmandhafnske kannik. Hans Rodis, som havde været behjælpelig ved hans flugt fra Søborg. Ved det store bord i højenloftssalen sad ligeledes kardinalens famulus og hans skriver tillige med de to italienske gejstlige, der hørte til hans følge. For den fremmede kardinals skyld førtes talen for det meste på latin. Slottets herre, den uanselige Roskilde-bisp, syntes i sit bestemte og myndige væsen at have taget ærkebispen til mønster, ved hvis side han dog så helt ubetydelig ud, uagtet han sad her både som den store Grands og kardinalens beskytter. Han kastede af og til et opmærksomt blik

ud af vinduet mod staden og den tiltagende folkestimmel ved Gammel Strand, dog uden at røbe frygt eller uro. Ærkebisp Grand havde endnu ikke overvundet følgerne af sit hårde fangenskab. Han hvilede de opsvulmede fødder på en blød skammel; over hans blege, magre ansigt var en mørk bitterhed udbredt. Enhver bevægelse syntes at koste ham møje, mens al hans livskraft ligesom var sammentrængt i hans store, funklende øjne. Han sad hensunken i dybe tanker og stirrede tavs hen for sig, mens kardinalen med et hemmeligt smil i de små, kloge øjne gennemlæste et dokument, hans skriver nylig havde opsat.

"Tro ham ikke, ærværdige hr. broder!" hviskede abbeden fra Skovklosteret ærkebispen i øret: "Han holder hemmeligt med kongen! Jeg ved det: han har eders ærkebispestol i sigte. "

Grand skiftede farve og knyttede hånden krampagtig, men tav og kastede et forskende blik på den pavelige nuntius.

"I den hellige faders navn og på hans vegne!" begyndte nu kardinalen på latin og lettede på den røde tonsurkalot, "førend de kongelige udsendinge træde os for øjne formaner jeg endnu en gang min fornærmede hr. broder til eftergivenhed og en vis resignation. I det forlig, jeg her foreløbig har ladet opsætte, og hvis indhold I nu kender, ærkebisp Grand, har jeg, efter eders egen fordring, efter de strengeste gejstlige retsprincipper, pålagt kongen af Danmark en så høj erstatning af byer, stæder, slotte og verdsligt gods, at jeg forudser, han vil afvise underhandlingen."

"Jeg afviser den nu også selv på disse vilkår!" svarede ærkebispen heftigt: "Hvad kong Erik har forbrudt mod mig og

min hellige stand, kan han ej engang fuldelig udsone ved tabet af sin – krone!"

"Da vil I dog vel aldrig spænde buen endnu højere, værdige hr. broder! eller til sidst påstå eders konge dømt fra ære, liv og gods, som en lav misdæder for verdslig ret?" spurgte kardinalen med et fint smil i det aldeles rolige ansigt. "Hvad sjæl og salighed angår, har I allerede gået ham så nær, som muligt. Glem dog ikke, hr. broder, at eders modstander er en kronet og salvet monark, der står i spidsen for et tappert folk og har mange mægtige fyrster til venner! Enhver gejstlig dom, den verdslige magthaver ikke frivilligt af kristelig ydmyghed vil underkaste sig, vil som uudførlig kun blive til spot for verdens børn, allerhelst her i Norden, hvor selv den hellige bandstråle, som jeg mærker, virker temmelig afkølet. Kongens klagepunkter mod min højærværdige hr. broder i Christo er desuden helt svære og graverende," tilføjede kardinalen med en betænkelig mine: "Kan den kongelige protektor i Rom bevise blot hælvten af hvad der lægges min renlivede hr. broder til brøde, ville I vist nok handle klogest i at nedstemme eders fordringer noget og selv måske ønske den hele fatale sag neddysset. I alt fald er det mit broderlige råd, og kunne I overvinde eder til at følge det, ville vist et hæderligt forlig blive muligt – det er mit inderligste ønske så vel for eders som kirkens fred og til forebyggelse af al forargelse og splid i fremtiden, at I, med den hellige faders samtykke ville ombytte den lundiske ærkebispestol med en anden, måske større og eders fortjenester værdigere, udenfor disse nordlige lande, hvor eders personlige – misforhold til den verdslige magt dog aldrig ganske vil kunne hæves. Jeg siger dette med broderlig

bekymring for værdige hr. broders sikkerhed. Selv i dette øjeblik befinder vi os begge på en måde i den verdslige herskers magt, hvis heftighed og strenghed I har haft så følelige prøver på."

"Ja så, eminents!" udbrød Grand i den heftigste forbitrelse, idet han sparkede fodskamlen fra sig og rejste sig, "taler I nu til mig i *den* tone? Var det derfor I stævnede mig hid fra mit sikre Hammershus og bød mig lide på min dødsfjendes lejdebrev? Tror I måske her at have lokket mig i en snare, som jeg ikke kan sprænge? mener I måske, at min fromme kollega, vor fælles ærværdige vært, der her råder for stad og slot, af nedrig frygt vil forråde sin gæsteven og lovmæssige ærkebisp, for at smigre den verdslige tyran, der allerede, som jeg mærker, har gjort en pavelig nuntius til sin åndelige slave? Nej, eminents! så kender I hverken mig eller den værdige Herrens tjener her ved vor side. Har han allerede, for min og kirkens skyld, med mod udsat sig for tyrannens vrede og selv for oprør i sin egen stad, så vil han vist nu ikke fornedre sig til et forræderi, der ville brændemærke ham som en fej bedrager. For min sikkerhed er her sørget: hvad øjeblik jeg vil, kan jeg gå ombord, og hverken kongen eller det oprørske borgerpak skal forbyde mig at drage fri her fra og søge min ret for St. Peders domstol! Frit tør jeg her udsige, hvad jeg dømmer i min sjæl så vel om eder som om den formastelige konge. I har ikke opfyldt eders pligt her, som pavelig nuntius: i stedet for med den hellige faders fuldmagt at bekræfte band og interdikt –"

"Lad det være min sag, hr. broder!" afbrød Isarnus ham kold og rolig: "Siden eders egne konsilier har iværksat interdiktet efter den Vejle-konstitution, behøves her ingen bekræftelse.

Her er talen kun om kongen og om I vil forliges med ham og tage bandet tilbage –"

"Nej, aldrig i evighed!" råbte ærkebispen heftigt, "og ad hans anklage ler jeg; hvad jeg skal have sagt en gang om hans faders drab og hvad han grunder sin tyranniske adfærd på, det tør jeg gentage her og for den højeste domstol: når hint kongedrab dog skulle ske, var det kun ilde, det ej skete seksten år før; så havde hin elendige konge intet afkom efterladt sig – og Erik Glippings slægt aldrig vanæret Danmarks trone; ja, det frimodige ord har jeg sagt, og det siger jeg endnu; men al andel i tyrandrabet benægter jeg, så vel som enhver forbindelse med hertug Valdemar og de fredløse. For mig må hvo der vil nu regere i Danmark – det være hertug Valdemar eller en jøde, en saracen eller en hedning eller – Djævelen selv! når kun kong Erik og hans usle broder aldrig her adlydes, som konger og herrer –"

"Vil I også forsvare, hvad I der siger for den højeste domstol, hr. broder?" spurgte Isarnus med uforandret ro og med et næsten umærkeligt smil. "Dog eders legemlige svaghed bør billigt undskylde, om I just ikke altid er herre over eders sjæl og tunge. Nu har jeg hørt eders erklæring; den stemmer i sin overdrevne yderlighed dog på en måde overens både med den hellige faders og med kongens vilje. Eders sag gøres umiddelbar anhængig ved den pavelige stol. Lad desuagtet kongens udsendinge fremtræde, værdige hr. broder!" sagde han til biskop Johan, som straks rejste sig og forlod salen.

Der var nogle øjeblikkes tavshed. Grand havde atter taget sæde. Han hvilede sin store hage på den knyttede hånd og syntes at harme sig over sin egen heftighed og kardinalens kulde. Kort efter trådte biskop Johan ind igen med tvende

gejstlige herrer. Det var kongens udsendinge, dominikanernes provinsialprior, mester Olaus, med det skønne, snehvide oldingehoved, og den Ribe kannik, Esger Juul, en ung, lovkyndig klerk med et snu og dristigt ansigt. De havde i flere timer ventet i et afsides værelse på denne indladelse. De hilste nu de høje prælater med ærbødighed, og kardinalen rejste sig halvt i sædet for at gengælde deres hilsen; men ærkebispen blev siddende i mørk grublen. Biskop Johan bad kongens fuldmægtige tage sæde. Provinsialprioren satte sig; men kannikken blev stående og tog til orde: "Undskyld mig, eminents! og I, min højlærde herre ærkebisp! og alle I værdige gejstlige herrer! hvis jeg her har et ord at sige, som mishager eder! Jeg fremtræder ikke her som kirkens, men som kongens, min verdslige herres tjener og ordfører; hvad han har budt mig her at forebringe, må jeg udsige, om jeg end ikke selv tør tilegne mig de tanker og meninger, hvis tolk jeg har påtaget mig at være –"

"Tal frit, broder canonicus! eders fuldmagt er mig meddelt," afbrød kardinalen ham med et gunstigt nik, og kannikken vedblev: "Min herre og konge er for trende timer siden ankommet til sin kongsgård her i landsbyen Sorretsløf udenfor staden Hafn, for personligt at kunne besegle, hvad her med hans samtykke besluttes, og i fornødent fald med sin kongelige magt forebygge det brud på den offentlige rolighed, ærkebiskop Grands nærværelse og det iværksatte interdikt truer land og rige med. Han ønsker ikke at se den mand for sine øjne, som han anser for delagtig i sin højsalige herre faders mord, og som har vovet at forkynde kirkens band over hans eget kongelige hoved; men den fred og det lejde, han har tilsagt sin

modstander, vil han ærligt og ridderligt hævde. Kongen har udtrykkelig pålagt mig at erklære, at han ingenlunde møder her for at undskylde og forsvare, hvad han, tvunget af nødvendigheden, har måttet foretage mod den kanoniske ret og den Vejle-konstitution, ved ærkebiskop Grands personlige fangenskab: den sag fortrøster han sig til at retfærdiggøre for kristenhedens højeste domstol; men han møder her, som landsherre, for at tilvejebringe offentlig rolighed, og som den undvegne ærkebiskops anklager for Hans Eminents, den pavelige nuntius. Ethvert forlig her i riget med den som majestætsforbryder anklagede prælat afslår min herre kongen bestemt; men han lover sin modstander fri og sikker bortfart til Rom, hvorhen han allerede selv har affærdiget sine sendebud, og hvor han forventer retfærdig dom over den anklagede. Til denne dom er faldet, fordrer han sig selv befriet fra det ulovlige band, en fangen landsforræder har forkyndt ham – dette er ikke mine ord, men kongens – han fordrer land og rige ligeledes befriet fra det interdikt, koncilierne i Vejle, Roskilde og Lund har forkyndt over hans tro, uskyldige folk. Mod konciliernes og vedkommende bispers ret til dette skridt, uden deres kapitlers og den øvrige gejstligheds samtykke, har domkapitlet i Roskilde højtideligt protesteret, og dominikanernes provinsialprior, den ærværdige magister Olaus, er her personlig til stede for at bekræfte dette."

Den gamle provinsialprior rejste sig nu. "I min hellige ordens og det Roskilde-domkapitels navn, erklærer jeg konsiliernes fremfærd i denne sag for ulovlig!" sagde han med klar, rolig stemme. "Jeg anser ikke kapitlerne og den danske gejstlighed forpligtet til at ophøre med gudstjenesten, og jeg opfordrer

eder, biskop Johan af Roskilde, til snarest muligt at tilbagekalde det ulykkelige kirkeforbud, der allerede har opvakt så stor uro her i staden, hvor I selv imidlertid råder og regerer. Skal gudstjenesten ophøre, vil visselig djævelstjenesten med al mulig ryggesløshed og uterlighed begynde: splid og tvedragt vil opstå mellem hjorden og dens hyrder; al åndelig, som al legemlig fred og sikkerhed vil ophøre, og ingen præst vil være sikker på sit liv. Sværmere og sekterere, gudsfornægtere og leccarier vil oversvømme landet og forvilde folket; lægmænd og berusede gildesbrødre vil føre ordet i menigheden, som de allerede har begyndt her. Hverken kirken eller den hellige fader kan ville, at vi, for at overholde hin strenge og uopfyldelige Vejle-konstitution, skal omstyrte al orden og gudsfrygt i Danmark og lade folket forfalde til barbari og de største vildfarelser, ja selv til hedenskab og Djævelens dyrkelse. Jeg protesterer, i den danske gejstligheds navn, højtideligt mod interdiktet; dog tænker jeg ingenlunde ved denne protest at træde kirkens frihed for nær eller at angribe eder, vor højlærde ærkebisp, eller nogen anden gejstlig øvrighed. Kirken bruger kun sin frihed og sin magt således, at vi, dens tjenere, ikke fordærver de os betroede sjæle, i stedet for at vejlede dem til Guds fred og den evige frelse! *dixi & liberavi animam* [Note 7]. Gør nu for mig, hvad I vil forsvare for Gud og eders samvittighed, ærværdige herrer! men vær her og hist ansvarlige for følgerne! de kunne blive blodige og forfærdelige."

Han havde næppe talt ud, førend en hagl af stene og pile slog med et stort brag mod muren, sønderknuste vinduerne og fløj midt ind i højenloftssalen mellem de forfærdede gejstlige herrer, der fo'r op fra deres sæde og søgte sikkerhed mellem de

brede vinduespiller og bag salens tykke mure. Kardinalen forlod også sit sæde; men ærkebispen blev med en trodsig mine siddende.

"Bryder han nu sit lejde, den ugudelige belialskonge!" råbte Grand: "Skal jeg og mine tro venner nu stenes her, som profeterne og martyrerne, at vort blod kan skrige til Himlen og nedkalde den evige fordømmelses lyn over hans hoved?"

"Jeg vidner for Gud og vor hellige frue! Kongen har ingen del i dette angreb," tog provinsialprioren atter ordet og blev stående: "Når han erfarer det, vil han vist højlig misbillige dette – formastelige fredsbrud; men der ser I allerede følgerne af interdiktet, ærværdige herrer! Hele staden er i oprør; man stormede mod St. Peders og vor frues spærrede kirker, da vi drog hid; man truede med ild og sværd. Giver I nu ikke efter for nødvendigheden, biskop Johan, vil måske Axelhus være taget med storm eller lagt i grus inden midnat –"

En ny hagl af stene og pile afbrød provinsialpriorens tale; han slog et kors for sig og trådte tilbage, en stor blidesten slog ned lige for ærkebispens åsyn og knuste bordet. Grand rejste sig nu med et harmlynende blik og forlod den farlige plads.

"Følg mig, mine herrer gæster!" sagde den lille biskop Johan med skrigende røst og åbnede hastigt en dør. "Kan vi kun uskadte komme gennem den nordre korridor til tårnet, skal ingen pil eller blidesten nå os! Slottet kan udholde belejring og storm. Jeg skal vise eder, at jeg ikke lader mig tvinge af min oprørske menighed! men vi må ile! her er vi udsat for den største fare."

Med disse ord forlod han selv først højenloftssalen med stor hast. Alle fulgte ham gennem en lang korridor til et sikrere

opholdssted. Angrebet blev imidlertid hvert øjeblik heftigere, og i den hele nordlige del af slottet, som vendte ud mod staden, var man ingensteds sikker for pile og stenkast. Nogle skreg og råbte, de var sårede; man styrtede hovedkulds frem og rev hinanden omkuld. Omsorgen for den personlige sikkerhed havde næsten bortfjernet ethvert hensyn på rang og stand og sømmelighed; de fleste gejstlige herrer ilede både ærkebispen og kardinalen forbi. Den pavelige nuntius kom dog uskadt gennem gangen, ledsaget af provinsialprioren og Esger Juul. Grands langsomme og besværlige gang understøttedes alene af abbeden fra Skovklosteret, hvis svære legemsbygning heller ikke tillod ham at ile. Den lange korridor, som de nødvendigvis måtte helt igennem, havde på den ene side åbne, gotiske spidsbuer over et svært, muret brystværn, og her fo'r hvert øjeblik en mængde pile og sten ind og nødte de flygtende prælater til at gå nedbøjede og næsten krybende under brystværnet.

"Guds dom over de formastelige og den forræderske konge!" stønnede ærkebispen: "Det er hans kreaturer, der ophidser pøbelen. Nu glæder han sig over vor trængsel og vil benytte den til vor ydmygelse."

"St. Bent og St. Peder stå os bi! – Buk eders hoved!" råbte den svære abbed og krøb under brystværnet. "Der kommer atter en blidesten! Forbarmende Himmel! hvilken menneskesværm!" vedblev han og så forsigtigt ud imod staden. "Hør, hvor de skriger! de nævner eders navn, hr. broder! med ugudelige eder – de tumler med både – de slæber flere blider frem – jeg ser en af kongens drabanter iblandt dem –"

"Ser I! han er ophavsmanden, den troløse despot!" råbte ærkebispen: "Fra ham kommer al vor nød og landets ulykke. Ha! udsend din morderengel, retfærdige Gud! udryd menederen! opryk ham med rode!"

"Her igennem, ærværdige herrer! og I er i sikkerhed!" lød nu en hul røst ved korridorens udgang dem i møde, og en høj, mandlig skikkelse med et vildt, blegt ansigt trådte frem i korridordøren; han var klædt som en tysk kræmmersvend og havde en stor, rød skramme over panden.

"Min asylgæst! eders forfulgte ven og hævner!" hviskede abbeden fra Skovklosteret. "St. Bent og St. Peder være takket! Den retfærdige har hørt eders bøn! Morderengelen er kommet!"

Den høje skikkelse i døren lagde fingeren på munden og forsvandt med de to prælater, idet korridordøren lukkede sig efter dem.

Note 7: **Dixi & liberavi animam:** Jeg har talt og befriet min sjæl.

10

Angrebet på Axelhus havde sat hele staden i den livligste bevægelse. Selv de adstadigste borgere kunne ikke dølge deres glæde over det, og mange af dem tog åbenlyst del i opstanden. De vilde glædesråb, man hørte, hver gang en stenhagl fo'r ind på slottet, viste noksom hvor almindelig forbitrelsen var, så vel mod den bispelige stadsregering, som fornemmelig mod ærkebispen, for hvis skyld og ved hvis mægtige indflydelse det oprørende kirkeforbud var iværksat. Grands navn var løsenet, hver gang et nyt angreb skete. Forgæves søgte stadsfogden med sine bevæbnede svende at bringe rolighed tilbage: hvor han lod sig se med de bispelige krigsmænd, blev han øjeblikkelig tilbagedrevet af den forbitrede almue. Rygtet om kongens ankomst til Sorretsløf og hans spændte forhold til herrerne på Axelhus havde givet opstanden et nyt og loyalt sving, idet man nu troede ved angrebet på de gejstlige herrer at gøre fælles sag med kongen mod hans og rigets overmodige fjender. Stadsfogden havde ladet alle stadens porte lukke; men oprørerne havde sprængt dem, og en stor mængde mennesker, tildels de rigeste og fredeligste indvånere, der frygtede opstandens lovløse følger, ilede ud af Nørreport til Sorretsløf for at se kongen og anråbe ham om bistand. En anden flok strømmede til Vor Frue kirketårn og ringede med stormklokken. "Bort med de hellige ulve på slottet!" lød det gennem alle gader. Uden for det fredlyste tinghus, hvor rådet var forsamlet, og hvor adskillige fangne oprørere var bragt hen, var der en frygtelig larm: man fordrede fangerne løsladt og

truede med at stikke tinghuset i brand. Også ved Kattesundet var der stor larm: "Ud på alle både!" skreg man. "Smid kræmmergodset ud! jag pebersvendene Fanden i vold! Lad os stikke slottet i brand! lad ingen sjæl undkomme! – Kongens og landets fjender dø!"

Der blev imidlertid de fleste steder mere skreget og larmet end handlet, og de vilde folkestrømme bevægede sig i de forskelligste retninger mellem hinanden; men ved Gammel Strand så man en mand, der havde bragt orden og plan i angrebet; det var ridder Helmer Blå, der med glad kampiver opstillede bliderne ved stranden og lærte borgerne at bruge disse våben med virkning og eftertryk. I flere timer stod han utrættelig ved denne sin kæreste syssel, og hvor han ledede angrebet, tilføjedes der slottet betydelig skade.

I tinghuset havde man imidlertid måttet løslade de fangne oprørere. En stor del af rådet havde sluttet sig til oprørernes parti og grebet til våben mod bispen; de øvrige rådmænd var med stor livsfare undflyet, og det var lykkedes nogle af rådet tillige med stadsfogden at komme ud med folkestammen gennem Nørreport og nå kongsgården i Sorretsløf, hvor de allerede traf kongen til hest, i spidsen for hans riddere, beredt til selv at drage ind i staden og dæmpe opstanden.

Det var næsten blevet aften. Oprøret havde allerede nået en sådan yderlighed, at de fleste borgere var blevet forskrækket for deres eget foretagende, og enhver bosat mand i byen frygtede for sine ejendommes og sin families sikkerhed, idet den tøjlesløse almue troede sig befriet fra enhver ordens- og sædelighedslov. Kongen fo'r nu ved grev Henriks side ind gennem Nørreport i spidsen for sin ridderskare, ledsaget af de

høje, skønne lansedragere, der udgjorde hans livvagt. Ved St. Peders kirke, tæt ved den nordre stadsport, og ved Vor Frue kirke kunne han næppe komme frem for den store folkestimmel. Begge steder havde oprørerne sprængt kirkedøren og tvunget præsterne til at holde messe. Under de vilde oprørsskrig klang den gudelige sang fra kirkerne helt besynderligt og ængsteligt.

"Den andagt kommer sagtens mere af trods end af gudsfrygt," sagde kongen til grev Henrik, "dog, såmænd! Gudsdyrkelsen skal ingen formene dem! kun med orden og god skik!"

Han lod sætte vagt ved begge kirkerne for at hæmme alle uordener, og red videre. Hvor han drog frem, blev han modtaget med glædesråb og den mest levende hyldest, der dog sagtnedes en del hos dem, der skreg højest, da man så stadsfogden og to af stadens råd blandt hans nærmeste ledsagere. En urolig mumlen hørtes nu hist og her, og det begyndte at blive almuen indlysende, at kongen ikke kom hid for at tage oprørernes parti mod deres øvrighed, men for at hævde stadens lovmæssige regering og bringe den offentlige rolighed tilbage.

"Stille, børn! gå hver til sit! nedlæg eders våben!" sagde kongen med alvorlig, dog venlig røst, idet han gengældte folkets hilsen og standsede sin hest. Der blev stille, og man omringede ham opmærksomt, for at høre hvad han sagde. "Jeg kommer både som eders beskytter og som hævder af lov og ret i mit rige," vedblev han. "Hvad I med billighed kan fordre af bispen, skal han indrømme eder! Kirkespærringen skal være hævet! det lover jeg eder! For resten skal I adlyde eders øvrighed!" tilføjede

han strengt. "Hvad her er sket skal blive lovligt undersøgt. Fred og orden skal her være! Den, der fra denne time tager sig selv til rette, skal være dødsens og ligge på sin gerning!"

Hvor man hørte disse ord blev der øjeblikkelig stille. Oprørerne og enhver, der bar våben, bortfjernede sig; men en stor mængde våbenløse borgere ledsagede ham med høje jubelråb gennem gaderne.

Ved Gammel Strand beskød man endnu med stor iver Axelhus. Slotsholmen var omringet af både med bueskytter og fakkelbærere; man gjorde allerede anstalter til at løbe storm mod slottet og stikke det i brand. Kampen var blevet gensidig: fra slottets tårne og murtinder blev der nu også skudt med pile og forsvarsmaskiner.

"Kongen, kongen! med fogden og rådet!" lød det nu her fra mund til mund, og det var som et lynslag havde lammet hver arm. "Kongen leve!" råbte oprørerne, og mange kastede deres våben, "ingen fejde mere! Kongen vil dømme mellem os og bispen!"

Man hørte allerede de klaprende hestesko. Folkestrømmen bølgede til alle sider og gjorde plads for kongen og hans ridderskare. Der blev råbt og givet tegn til bueskytterne og fakkelslyngerne, der på de talrige købmandspramme omringede Slotsholmen; på et øjeblik var næsten alle fakler slukket i vandet, og man roede ilsomt tilbage fra det belejrede slot. Ved et blidebatteri ved stranden vedblev dog skydningen endnu; her var det, ridder Blå stod. Han var kommet således i ånde med blideskydningen, at han ingen ting ænsede; han troede, bueskytterne og fakkelslyngerne var drevet på flugt,

men mærkede ikke den almindelige standsning eller kongens ankomst.

"Bliv ved, bliv ved, landsmænd!" råbte han, "muntert! I brave købmandhafnere! vil I lade jer lumpe af de bispeknægte? ned med deres tårne og mure!"

Han uddelte endnu kraftige befalingsord til blideslyngerne, da han med forbavselse hørte kongens røst over sit hoved.

"Hvad ser jeg? Ridder Helmer Blå! I her? og midt iblandt oprørerne? Er det at følge drosten til Stockholm! Er det således I tjener eders konge? Han er eders fange, grev Henrik!"

"Min herre og konge!" udbrød ridder Helmer og udstrakte sine arme mod kongen, der holdt streng og truende for ham på sin høje, hvide hingst, "hør mig, jeg besværger eder –"

"Intet ord!" afbrød kongen ham heftigt, "vil I gøre mig til en troløs og meneder? På det slot, I der beskyder, har jeg lovet min dødsfjende fred ved sikkert lejde. Jeg bryder ikke mit ord, var det så givet til Djævelen. Er her krummet et hår på hans hoved, skal det komme jer dyrt at stå! – Tag min drabant med jer, grev Henrik! overgiv ham til ridderligt fangenskab på slottet! I morgen skal han dømmes for sin lovløse adfærd. Bring bisp og kardinal min hilsen og fred!" tilføjede han med dæmpet røst. "Bring Grand mit sidste bud og varsel! I står mig inde for, vort lejde hævdes!"

"Eders vilje ske, herre konge!" svarede grev Henrik og sprang af sin hest. "Følg mig roligt, ridder Helmer!" hviskede han til den urolige og heftige blideslynger-høvding, "i morgen kan I forsvare jer; nu må I tie og adlyde!"

Helmer bed sig harmfuld i læben, idet han rakte grev Henrik sit sværd og fulgte ham tavs. Med et anseligt følge af riddere og

væbnere tog grev Henrik straks en færge i besiddelse, som oprørerne nylig havde forladt; han lod et hvidt flag oprejse i forstavnen og føjede anstalter til at blive sat over til Slotsholmen, mens kongen fremdeles påbød rolighed i staden og red med sit øvrige følge langs ned med stranden gennem den store folkeskare, der, dels af nysgerrighed, dels af hengivenhed, vedblev at følge ham. Bliderne var straks slæbt bort fra stranden; også her havde de bevæbnede urostiftere bortfjernet sig, og kongens strenghed mod en af hans egne kæreste riddere syntes at have indjaget dem skræk.

Ved St. Nicolai kirke, lige over for den lille holm, der kaldtes Skipperbodernes Grund, standsedes kongen atter af en stor, urolig folkehob, hvoriblandt der var mange bevæbnede mænd med et mørkt og vildt udseende, som mumlede bønner og sang salmer, mens de udstødte fordømmende eder og trusler mod alle præster og bisper. Ved kongens ankomst sagtnedes larmen, og på hans bud forsvandt våbnene for det meste. Kirkedøren var også her sprængt, alle kirkebetjente og gejstlige var undvegne. Almuen havde selv ringet med klokken til Ave, og man havde slæbt en munk ind i kirken, for at tvinge ham til at synge Ave, trods bispe- og pave-forbud.

Kongen steg straks af hesten og gik ind i kirken. Halvdød af skræk og som med livet i hænderne, stod en gammel dominikaner her for højalteret med sønderrevne klæder og søgte forgæves at synge den sædvanlige aftenbøn med ro og værdighed, mens den urolige folkeskare stod med vilde, truende miner omkring ham, med fakler, økser og blinkende sværd. En flok slagtere og halvberusede håndværkere, med en

høj tømmermand i spidsen, stod nærmest ved alteret og afbrød munken ofte med spotord og trusler.

"Fred her i Guds hellige hus!" sagde kongen med høj røst, da han trådte ind i kirken. "Bøjer alle eders knæ og beder den forbarmende Gud tilgive eder! Gak med fred, fromme fader! hvis du ej tør bede for vore sjæle! – Gud hører os dog, trods alle forbandelser, når der kun er sandhed i os. Den retfærdige være os alle nådig og tilgive os vore synder!" Dermed bøjede kongen sit knæ for alteret, og alle styrtede som ved et lynslag til gulvet. Der blev et øjeblik dødsstille.

Nu var det pludselig som den gamle dominikaner blev grebet af en høj og modig begejstring; med højtidelig røst istemte han et Gloria og derpå det hellige Ave, som kongen og hele menigheden gentog. Derpå rejste kongen sig og forlod kirken tavs og rolig. Han steg til hest og red videre. Det tonede endnu længe stille og højtideligt fra den knælende menighed i St. Nicolai kirke:

"Hellige jomfru! Bed for os!"

og da kongen red tilbage gennem Strandgaden lige over for slottet, for atter at begive sig til sin kongsgård i Sorretsløf, syntes roligheden fuldkommen bragt tilbage. I den stille forårsaften skinnede der lys i de fleste vinduer. På Axelhus syntes man nu også beroliget. Grev Henrik havde sendt stadsfogden og de to mænd af rådet på en lille båd foran sig, for at melde bispen sin ankomst, mens greven selv med sit følge på den store færge nærmede sig Slotsholmen med langsomme åreslag.

Ridder Helmer Blå stod, tavs og tankefuld, som afvæbnet fange, på færgen ved grev Henriks side og harmede sig over, at

han nu førtes til et fængsel i det slot, han nylig, som triumferende krigshøvding, havde hjulpet borgerne at beskyde. Han indså nu vel, at han havde handlet højst overilet ved at deltage i opstanden; men han fandt dog kongens fremfærd imod ham alt for streng; hans miner og blussende kinder røbede, at hans stolthed var højligt såret. Ligesom han stod i disse tanker, kom en båd fra Slotsholmen med stærk fart imod dem og gled tæt hen ved færgen. "Ha! Pebersvenden!" udbrød ridder Helmer pludselig og sprang som rasende over i den fremmede båd. Grev Henrik så forbavset, at hans fange brødes på rælingen af båden med en tysk kræmmersvend, og styrtede ud med sin modstander i den dybe strøm, mens den fremmede båd forsvandt som en pil i skumringen.

"Red ham! Red ham!" råbte grev Henrik og standsede rorkarlene. Ridder Helmers fjerhat svømmede på vandet i nogen frastand; den fiskede man op; men hverken han selv eller hans ubekendte modstander var at øjne: den stærke strøm syntes øjeblikkelig at have bortrevet dem, og al eftersøgning med årer og bådshager var frugtesløs.

"Gud være hans sjæl nådig!" sagde grev Henrik med et suk: "Han var den raskeste ridder, jeg kendte; men en ubesindig galning var han altid. For fangenskabet slap han dog og måske for en streng dom i morgen; men kongen har tabt en tro ven. Fort, karle! Vi finder ham ikke; måske har han hjulpet sig selv: han var en god svømmer."

På båden, som fo'r forbi, og som ved den voldsomme kamp nær var blevet kæntret, havde man set nogle herrer i kannikedragt, og de købmandhafnske rorkarle troede i den ene af dem at have kendt ærkebispens snilde ven, Hans Rodis.

I havnen ved Axelhus lå det kongelige langskib, *Valdemar Sejr*, hvorpå ærkebispen, ved kardinalens mellemhandling, med kongens lejde var bragt fra Hammershus. Skibshøvdingen var med hele sit mandskab, ifølge lejdebrevet, taget i ed af ærkebispen og forpligtet til at føre ham bort fra Axelhus hvilket øjeblik, han ville, hvis han ikke der troede sig sikker, samt bringe ham så vel som den pavelige nuntius til hvilken fremmed havn, de ønskede.

Lige som grev Henrik ville lægge til land på Slotsholmen, nærmede der sig en stor åreskude til det kongelige langskib.

"Vor strenge herre bispen med ærkebispen og rødhatten!" sagde rorkarlene, "de lægger ud til *Volmar*!"

"Så ro efter dem af alle kræfter!" bød grev Henrik, "det er på høje tid – gesvindt!"

Inden de nåede langskibet, var kardinalen og ærkebispen allerede ombord, og man var i begreb med at hejse sejl. I åreskuden stod biskop Johan med en del klerke og ønskede sine høje gæster en sikker og lykkelig rejse.

"Jeg bringer eder samme ønske fra min herre kongen, højærværdige herrer!" råbte grev Henrik og tog sin hat af: "For eders sikre afrejse er her sørget. Så snart kongen erfo'r eders trængsel og almuens opstand, ilede han personlig hid til eders beskyttelse. Jeg har befaling at følge eder ud af havnen og se eder unddragne enhver mulig fare."

"Bring kongen af Danmark mit farvel og min tak for hans bistand!" svarede kardinalen ved sin tolk: "Jeg har selv været vidne til det, og jeg må lade hans højmodighed mod hans fjende så vel som hans ordholdenhed og kongelige sind vederfares retfærdighed. Jeg forlader nu dette land, uden at det er lykkedes

mig at stifte den fred her, jeg ønskede; men jeg håber en gang at se kong Erik og Danmark igen under lykkeligere auspicier."

"Når I kommer med fred og velsignelse, vil I være velkommen, eminents!" svarede greven, "men hvorledes det danske folk finder sig i band og interdikt, har I nu selv set de alvorligste prøver på. Kongen, min herre, beder Eders Eminents bringe den hellige fader underretning om det med samt hans ydmyge og sønlige hilsen. Han indstiller med tryghed sin og sit folks retfærdige sag for hans helligheds domstol; men hvorledes dommen så falder, efter gejstlig lov og kanonisk ret, må min herre, kong Erik af Danmark, som dette lands verdslige herre og den offentlige roligheds beskytter, på det bestemteste erklære ærkebiskop Jens Grand af Lund for bestandig *forvist* fra disse riger og lande."

"*Forvist!*" gentog en hul røst fra langskibet og den høje ærkebisp Grand viste sig i lyftingen. "Hvo tør udsige det ord over en salvet kirkens fyrste? Dertil har ingen konge i verden magt; den kongetjener, der vover at bringe mig sligt bud, erklærer jeg i kirkens store band!"

Grev Henrik studsede, men blev rolig og høflig stående med hatten i hånden og ventede på, hvad ærkebispen mere havde at sige.

"Om jeg oftere vil sætte fod på dansk grund –" vedblev Grand, "det beror på mig selv og den hellige fader. Nu ryster jeg støvet af mine martrede fødder og forlader mit utaknemmelige fædreland; men før end jeg kaldes tilbage og indsættes i alle mine rettigheder – før end det fuldeste vederlag er mig givet for alt, hvad jeg her mod guddommelige og menneskelige love har lidt – skal der ingen velsignelse være over land og rige og

over Danmarks bandlyste konge – det sværger jeg ved den højeste Gud og alle hellige! – sig tyrannen, som udsendte jer, fra mig, kirkens primas i Norden: vover kong Erik Eriksøn af Danmark nu, selv uden dispensation og kirkens samtykke, at fuldbyrde sit ugudelige ægteskab i forbudne led, skal det visselig vorde ham og riget til evig forbandelse! – Amen!"

Grev Henrik stampede i færgen ved disse ord, dog uden at værdige den forbitrede prælat noget svar. "Skibshøvding!" råbte han til langskibets fører, der stod med hatten i hånden ved forstavnen, "I fører ærkebiskop Grand, i kongens navn og under hans lejde, sikker i land, hvor han ønsker det, kun ikke i kongens riger og lande! Hvo, der nogen sinde bringer denne fredsforstyrrer tilbage til Danmark, skal dømmes som landsforræder!"

På grev Henriks vink hejsedes straks sejlet, og langskibet fo'r ud af havnen med den farlige prælat, hvis sidste ord til land og rige var den så ofte gentagne forbandelse.

Grev Henrik hilste nu slotsherren fra Axelhus, den lille biskop Johan, og bragte ham kongens løfte om fred og værn, dog under betingelser, som han indbødes til at overveje i et møde med kongen på hans gård i Sorretsløf. Greven hilste atter med kold høflighed denne ærkebispens ven og lidet heldige efterligner, der syntes at betænke sig på et stolt og imponerende svar; dog uden at oppebie dette, gav grev Henrik sine rorkarle vink til at ro frem, hvorpå han med sine riddere i nogen frastand ledsagede det bortsejlende langskib, til man så det helt ude af havnen og i rum sø. Derpå vendte greven med sit følge tilbage til staden, hvor han straks steg til hest og red tavs, i helt

alvorlige tanker, dog med frejdig mine og i rask trav, gennem staden, og derpå ud ad vejen til Sorretsløf.

11

Om natten var der stor glæde i Købmandhafn. Kongens nærværelse syntes at have betrygget den fredelige del af indvånerne for videre forstyrrelse af den offentlige rolighed; men hvad der var sket, var man tilfreds med, og der var almindelig begejstring over opstandens lykkelige udfald. Hvad man havde attrået var opnået: kirkespærringen var i gerningen ophørt, og den strenge bispelige stadsregering var sat i skræk. Efter dette voldsomme udbrud af folkets forbitrelse, håbede man nu, at intet interdikt nogen sinde kunne gøres gældende i Danmark. Rygtet om, at ærkebispen og kardinalen havde forladt Axelhus, og ærkebispen var forvist fra land og rige for bestandig, udbredte sig endnu inden midnat over hele staden og forhøjede den almindelige glæde. Hvor man efter kongens bortrejse havde slukket lysene i vinduerne, tændte man dem nu igen. Ærkebispens flugt og forvisning fejredes således over hele staden, som en vigtig sejr over det gejstlige tyranni og som en lykkelig følge af borgernes frihedssind og kongens kække mod.

I ølkroen ved Kattesundet, nær ved St. Clements kirke, sad drostens våbensvend, Knud Fynbo, sildigt ud på natten i et lystigt drikkelag med en del unge karle fra staden, der med iver havde deltaget i at beskyde Axelhus. Midt iblandt dem sad en ældre borgermand med det fulde mjødbæger i hånden og drak med dem, under sang og dristig spot over den strenge ærbarhedslov mod sildigt krohold og nattesvir, som man nu syntes at kunne slå streg over i bispestaden. Det var den samme mand, der om middagen havde gennemvandret byen som

øvrighedsperson og, som rådets stævningsherold, havde forbudt enhver at bære våben på gaden. Hans heroldkappe og den hvide stav med bispens mærke lå henkastede under drikkebordet; han bar nu en almindelig borgerdragt og havde selv et drabeligt sværd ved siden. Af hans tale kunne man høre, at han også havde været med at beskyde Axelhus.

Der taltes frit og dristigt mod det strenge bisperegimente, som man troede at have givet et godt knæk. Man priste kongen og den raske ridder Helmer Blå, og man mente, kongen kun for et syns skyld havde ladet hin raske ridder fængsle, ligesom man var enige om, at kongens strenge ord til blideslyngerne og dem, der bestormede bispeslottet, ikke var kommet meget længere end fra tænderne, siden det dog var hans værste fjende, man ville til livs. Der hoveredes jublende over ærkebispens flugt og forvisning, som et par nys ankomne gæster havde fortalt, og man tilskrev sig selv æren for at have stenet mester Grand ud af landet.

"Jo, lur os købmandhafnere!" sagde stævningsherolden og nikkede selvtilfreds: "Vi har før hjulpet kongen, når det kneb."

"Hvad vil paven og al verdens bisper nu gøre ham?" sagde våbensvenden og tømte sit bæger. "Spillet er vundet, kammerater, når alle vi danske herefterdags gør ligesom I brave mænd i Hafn! Mod de latinske forbandelser har vi pile, sværd og blider og gode danske gråsten; lukker de os kirkedøren igen i lås, har vi, Gud ske tak, brækjern og økser og karle, der kan løfte en kirkeport så nemt som en tønde hvede. Nu er min herre drosten ovre i Sverige, for at hente kongens fæstemø," vedblev han, "der havde jeg været med, havde storhanserne ikke fået mig fat. – Det kan holde hårdt nok med kongens bryllup, vil

man sige – det vil de nok også sætte pind for, de fromme herrer, som vil lukke os alle Himmeriges porte; men hvad vædder vi, kammerater! Kongen giver dem en god dag med dispensionen eller hvad det hedder og holder bryllup, når Vorherre og han selv vil. Så vil her blive gammen over hele landet. Kongens fæstemø skal leve!"

"Men hun er jo svensk!" indvendte en af de unge karle.

"Eja! herefter vil svensk og dansk være gild og gæv kammerat," vedblev Knud Fynbo og svingede lystigt sit bæger: "Når vore konger giver hinanden deres søstre, vil vi danse med de svenske piger, og deres unge karle igen med vores, og der skal ingen se surt til hinanden, fordi vi før har prøvet kræfter i en anden dans. Den svenske prinsesse skal være den dejligste kongedatter i verden, så hvid og rank som en lilje, og så from og mild, som den velsignede dronning Dagmar. Hun skal, på min sjæl og ære, leve, og vor unge, gæve konge med, og alle frie og franke mænd og alle smukke piger både her og i Sveriges land! Hurra for kongen og hans fæstemø! En hundsvot hvo der ikke drikker med!"

Alle de raske drikkebrødre istemte skålen. Men nu afbrødes lystigheden i krostuen ved et heftigt klammeri oppe i den øverste gæstestue, hvor en del fornemmere gæster sad ved brætspillet. Våbensvenden og de unge karle trængte sig nysgerrige til døren og så derind.

"Ja så! min tykke rostokker her!" udbrød Knud Fynbo – "vil han nu også tage købmandhafnerne ved næsen? Det skulle jeg tro, han slipper galt fra!"

Og nu fortalte han de unge karle hvad der var sket på Skanør marked, hvorledes den stormægtige handelsherre, man nu

klamredes med, havde indført de fredløses falske penge i landet, og at han med sin snu kammerat fra Gulland havde vovet at undsige kongen på Søborg.

"Så skal han da ske al landsens ulykke!" råbte alle som én, og man stormede ind i den øverste gæstestue, hvor Berner Kopmand og Henrik Gullandsfar med en hel flok fremmede købmænd og udliggere var i det heftigste klammeri med et par af stadens rigeste borgere, som beskyldte dem for uredeligt spil og bedrageri med falske penge. Våbensvenden og de unge karle tog købmandhafnernes parti, og snart kom det til et blodigt slagsmål med krus, kander, stokke og knyttede næver. Rostokkeren og Henrik Gullænder greb først til deres sværd; de huggede drabeligt om sig. Pebersvendene larmede uhyre, men fægtede slet med deres lange alen-stokke. Endelig tog de alle flugten med Henrik Gullandsfar i spidsen. Berner Kopmand ville følge dem; men den forbitrede våbensvend stillede sig i vejen for ham og nødte ham til en fortvivlet kamp. "Af vejen, kammerater!" råbte han – "lad mig ene om den karl! Jeg har en lille regning at betale ham."

Alle veg til side og dannede en kreds om de kæmpende. Den svære, hidsige rostokker huggede blindt i raseri om sig, men fik hvert øjeblik et sår af den langt mindre, men behændigere krigsmand. "Se! det skal du have for dine falske penge, godkarl! og det for dit falske spil – og det for din uforskammede storagtighed!" råbte svenden ved hvert sår han tilføjede sin modstander, "det fordi du ville hænge ridder Helmer og mig – og det fordi du har undsagt vor konge, du kræmmerhelt!" Det sidste hug var det drøjeste; den svære mand styrtede, dødeligt såret, til gulvet mellem de omvæltede vinkander og brætspil.

De forjagede kræmmersvende havde imidlertid gjort larm på gaden og med et frygteligt mordskrig sammenkaldt natvægterne og så mange af stadsfogdens svende, som endnu havde mod til at holde orden i byen. Bispens famulus var på fogdens vegne kommet til med bevæbnede folk; og da Berner Kopmand faldt, var ølkroen ved St. Clements allerede omringet af vagt. Bispens famulus trængte nu med de bevæbnede svende ind i ølkroen og omringede våbensvenden, der stod tavs med det blodige sværd i hånden og stirrede på den døende rostokker.

"Grib ham! Slut ham i lænker, den ugudelige manddraber, i bispens og rådets navn!" råbte famulussen med skrigende stemme og sprang op på en bænk for at give sig anseelse. Det var en lille mand med en kort, sort kappe over den blå lægbroderdragt og med en pergamentsrulle i hånden, som han svingede, lig en kommandostav. Alle de lystige drikkebrødre havde trukket sig tilbage, og drostens svend stod ene ved rostokkerens lig, mat belyst af den smudsige tranlampe, der hang ned fra loftet. Han svingede truende det blodige sværd, og ingen vovede at komme ham nær.

"Lad ham gå! Han er sagesløs!" råbte nu en stærk, lallende røst, og den borgerlige stævningsherold fremtrådte halvt beruset, med blussende kinder og ravende skridt, fra en krog i krostuen. Han havde atter iført sig sin heroldkappe og svang den hvide stav med bispens mærke i sin hånd. Han skød alle til side og stillede sig med højtidelig embedsmine mellem våbensvenden og fogdens svende lige over for den lille famulus på bænken.

"Ingen rører denne brave svend! Han er sagesløs!" vedblev han. "Den anden sviregast ligger her på sin gerning! Han er faldet, som sig hør og bør, i ordentligt krostueklammeri og ved brætspillet; det kan jeg bevidne; han får ingen bod, efter denne vor gode stads lov og byret. Det må I jo selv vide lige så godt som jeg, hr. famulus!"

"Tro ham ikke! han er drukken!" skreg bispens famulus ivrig, "øllet taler ud af ham; han forvalter sit embede og fortolker lov og ret som en fyldebøtte og partigænger. Den lov, han snakker om, gælder kun om ørefigen og hårtræk; men her er sket et drab inden for byens plankeværk; det skal i det ringeste straffes med evigt fængsel efter byloven. Grib morderen straks, siger jeg!"

"Rør ham ikke, siger jeg!" tog atter stævningsherolden ordet: "Han har fældet en bedrager, en falsk spiller, en uforskammet hundsvot, som har undsagt kongen; det er sket i ærlig kamp; det var nødværge, det har jeg selv set: den tykke rostokker slog det første slag med skarpt våben, skønt han fik den første næsestyver, men af en aldeles ubevæbnet næve; det kan jeg gøre min ed på, om jeg aldrig er så drukken. Det er en slet karl og en lumpen kristen, som ikke drikker sig en ærlig rus i aften, nu da vi har sprængt den lukkede himmerigsport. Denne brave ungkarl er tilmed drostens våbensvend og min gode ven. Vi har ingen ret til at fængsle ham; jeg går i borgen for ham med alt mit gods!"

"Men hvad tænker I på?" skreg famulussen og stampede i bænken, "han har jo myrdet et menneske her!"

"Lige meget! Ikke andet end det! Kender I ikke bedre vor fromme herre bispens anordninger, hr. famulus!" råbte borgerherolden med overdøvende røst, Og støttede sig til sin

værdigheds-stav. "Her i en verdslig ølkippe – her, hvor dobbel og svir går i svang fra morgen til aften – her har ingen ret til at fordre sikkerhed for liv og lemmer; det er i sin orden! Det er en meget viis indretning: galne katte få revne skind, og hvor man slår streg over lov, må enhver tage skade for hjemgæld. Den lømmel, der ligger, er faldet ved det forbudne brætspil: er her lov og ret i staden endnu, skal han ej engang komme i kristen jord. Det vil jeg sætte igennem, så sandt jeg bærer denne hellige stav!"

Idet han med disse ord ville svinge heroldstaven over sit hoved, havde han nær tabt ligevægten; men hans myndige adfærd og strenge embedsmine syntes dog ikke uden virkning på fogdens svende, allerhelst da bispens famulus måtte give ham ret i hans indsigelse mod den faldnes begravelse i kristen jord.

Mens man endnu tvistedes om man havde ret til at fængsle drabsmanden eller ikke, fo'r våbensvenden ud af døren med det dragne sværd i hånden, og ingen vovede at standse ham. Så snart han så sig under åben himmel, skjulte han sit sværd under kappen, trykkede hatten ned over øjnene og blandede sig i den store folkevrimmel, der omringede huset og havde trængt vagten til side. At man så aldeles ustraffet kunne slå folk ihjel her ved brætspillet, forekom ham dog selv noget tvivlsomt; hvad han havde hørt om evigt fængsel i bispestaden klang endnu helt betænkeligt i hans øre, og han fandt det rådeligst at bortfjerne sig så snart muligt; men for ikke at vække mistanke, gik han ganske rolig og fløjtede på en lystig drikkevise. "Der er nok slagsmål der inde mellem pebersvendene og kongens folk," sagde han højt, "det skal pokker stå her og gabe længere på!"

Så snart han var vel ude af folkevrimlen, forstærkede han sine skridt og ilede ned forbi Kattesundet til Gammel Strand. Han gik fort, uden at vide hvorhen, og så sig ofte tilbage, om der var nogen, der forfulgte ham. I alle husene ved stranden så han lys; mange steder lød der mod sædvane sang og lystighed i den ellers så stille bispestad, til trods mod bispens og ærkebispens strenge anordninger; men på Axelhus var der mørkt og stille. Han gik langs med den flade strand og nærmede sig St. Nicolai kirke. På kirkegården så han en stor mængde mennesker forsamlet. Der hørtes en underlig, halv andægtig, halv mytteriagtig mumlen, og der syntes at holdes et højst betænkeligt råd. Han skyndte sig forbi den mørke, mumlende forsamling og nåede færgestedet lige over for Bremerholm. Her var øde og stille ved de store pakhuse, og her satte han sig forpustet på bolværket ved skibsbroen for at drage ånde og tænke på midler til sin redning. Det var over midnat. Månen skinnede på den brede strøm og de høje pakhuse på Bremerholm. Dødsstilheden omkring ham stemte ham ængstelig. Det vilde mordoptrin i ølkroen stod ham nu alvorligt og frygteligt for øje; han hørte sit eget hjerte banke; han tørrede blodet af sit sværd og gemte det i skeden; han så blodpletter på sine klæder og ville gå ned til strømmen for at vaske dem af; men nu hørte han en stønnende lyd nær ved sig, som af en døende. Han så sig urolig om; men der var intet menneske at se. Den besynderlige stønnen lød atter for hans øren og blandede sig med den friske erindring om den dræbte rostokkers dødsrallen. For den levende modstander havde han ingen frygt følt; nu gruede han for tanken om den døde. Hårene rejste sig på den flygtende drabsmands hoved; han sprang

hastigt bort fra skibsbroen og ville flygte videre; men nu hørte han tydeligt, at den lyd, han gruede for, kom nede fra den flade strandbred; det svage månelys oplyste bredden, og han så et menneske ligge udstrakt mellem stenene.

"Pebersvenden! hvor blev han af?" hørte han hin stønnende røst udsige, og han kendte stemmen.

"Gud forbarme sig! Ridder Helmer! Hvad er hændtes jer?" udbrød Knud Fynbo forfærdet og ilede ned til den halvdøde, af kamp og svømning udmattede ridder, som han med stor møje bragte på benene og nogenlunde til sin samling. Hans gennemvåde klæder var forrevne og blodige; de lange, brune hår klæbede ved hans opsvulmede ansigt, og i den venstre, krampagtigt sammenknyttede hånd holdt han en stor, rødgul hårtot. "Se, se!" sagde han, "det var alt, hvad jeg fik hold i – resten har Fanden taget. – Han snoede sig om mig som en vandslange. Han bed og rev, som en djævel, strømmen gjorde ende på vort favntag; den havde nær gjort ende på mit liv, mærker jeg."

"Vor frue og St. Jørgen stå jer bi, kære herre!" sagde våbensvenden og korsede sig, idet han rakte ham en lille flaske. "Tag jer en hjertestyrkning oven på den pust! Har I kæmpet med den Onde på havsens bund, har I til visse haft en slem dyst at bestå!"

"Jeg vil håbe, det var den rette!" sagde Helmer Blå og tømte flasken. "Tak, landsmand! det hjalp, nu kommer jeg til kræfter igen. Jeg fejler i grunden ingen ting: alle mine lemmer har jeg jo; jeg er kun lidt forstødt og fortumlet i hovedet."

"Men hvad i al verden har I haft for? Har I søgt pebersvenden eller Satan selv på havsens bund og ved ej selv ret, om I har

fundet ham?"

"Der var knap tid, må du vide: kongen red roligt forbi ved stranden. Jeg var lidt vred på ham, det skal jeg aldrig nægte: jeg var på vej til bispens fangetårn, for den smule blideskydnings skyld; men så fik jeg øje på den Satans pebersvend: han stod ingen halv favn fra mig på en jolle og ville stryge os forbi; han stirrede efter kongen, syntes mig, og famlede med hånden ved brystet, ligesom efter en dolk. Om det var den rette slyngel eller ej, var der ingen tid til at se efter. Karlen så forbandet betænkelig ud. En pebersvend mere eller mindre, hvad gør det til sagen, når det gælder kongens liv? – og så sprang jeg til. Før jeg ret vidste det, havde jeg karlen i nakken og tumlede mig lystigt med ham der nede i strømmen."

"Har I sendt en pebersvend neden om hjem, herre!" sagde Knud Fynbo nu frejdig og lidt overmodig, "så har jeg sendt en stornæset hansekræmmer Fanden i vold fra en ølkro. Ingen kan sige os på, vi ligger på den lade side her i Hafn. Vi tjener dog kongen så godt vi kan, skønt vi kom lidt ud af vejen, han sendte os. Har I kun truffet den rette! Eders bedrift var en del forvovnere end min, strenge herre! Men i to stykker har jeg dog været heldigere: jeg ved, det var den rette, jeg traf, og jeg ved, jeg fik bugt med halunken til gavns. Det var ham, som ville have hængt os i morges, og som ville kongen til livs, hvis han ellers havde magt til det."

"Rostokkeren? Berner Kopmand?"

"Rigtigt! Han ligger nu i ølkroen så død som en sild; han kommer ej engang i kristen jord, hvis min brave drikkekammerat har ret. Men kom, herre! kan I røre jer, så lad os komme ud af bispestaden jo før jo heller! Får stadsfogden

eller bispens svende os fat, slipper vi ej fra deres fangehuller vor livstid."

Med nogen besværlighed fulgte den sårede og udmattede ridder våbensvenden, og de nåede snart Østerport for enden af Østergade. Porten var tillukket; men dens lås og stænger var sønderbrudte under opstanden. Flygtningene åbnede den uden vanskelighed og trådte ud på den store, græsbevoksede markedsplads Hallandsås, hvor de hallandske grønthandlere især havde deres landingspladser og udsalgssteder. Ved hvert skridt følte imidlertid ridder Helmer sig mattere; ved våbensvendens hjælp slæbte han sig med møje til kapellet ved St. Annas bro; her sank han kraftløs ned uden for kapellets dør; det blev sort for hans øjne, og han var nær ved at falde i afmagt.

"Gud og hellig Anna stå os bi!" sagde svenden og greb hastigt en træskål, der stod ved kapellet; dermed sprang han ned til den rindende strøm under broen og kom snart tilbage med skålen fuld af klart vand. "Drik, herre! drik, i hellig Annas velsignede navn!" sagde han ivrigt, "så vil jeg bade jer på hovedet og alle vegne, hvor I føler værk. Har St. Annas strøm den vidunderlige magt, den har ord for, vil I vist snart føle jer styrket, hvis I ellers er en god kristen, som jeg vist håber."

Ridderen drak og vaskede blodet af sit ansigt. Han var ligesom forbidt og forkradset på ansigt og hals; for resten var han som forknust over hele legemet og i høj grad udmattet. Det kolde vand styrkede ham, som han selv syntes, på en vidunderlig måde. Rundt om kapellet lå der en stor mængde krykker og klude, henkastede af værkbrudne, som her var blevet helbredte. I pludselig begejstring over sin tilbagevendende kraft og det jærtegn, han her troede at have oplevet, sprang ridder

Helmer nu op og knælede for St. Annas billede over kapeldøren. "Tak og ære, hellig Anna!" udbrød han med dæmpet stemme og foldede sine hænder: "Det var ærligt gjort af dig! Det var sagtens for min unge, smukke vivs skyld, for fru Annas fromme bønner på Kogsbølle; når vi ses karske igen, skal vi vist ikke glemme dit alter med vokslys og purpurrødt fløjl!" Derpå rejste han sig og slog i overvættes livskraft om sig med armene, som for at forvisse sig om sin tilbagevendte styrke; han omfavnede våbensvenden og kylede ham langt hen i græsset som en vante. "Se! Der ligger nu også min krykke til din tak og ære, hellig Anna!" – udbrød han højrøstet: "Din vidundermagt skal en slyngel tvivle på! Du har givet mig min kraft og førlighed igen."

"Ak ja, St. Anna ske tak og ære!" stønnede våbensvenden, halvt forskrækket og rejste sig: "I er sandfærdig nu ved gode kræfter, hr. Helmer, det må jeg tilstå; men I er noget sær og voldsom i eders andagt. I må undskylde, jeg ikke bliver liggende her blandt de andre krykker!"

Helmer sprang lystigt om på grønningen, for at prøve, om også benene stod ham bi; han gjorde atter mine til at brydes med våbensvenden; men Knud Fynbo sprang til side. "Hold måde med jer fromhed, strenge herre, og hør nu et fornuftigt ord!" sagde han og greb den ubændige ridder ved armen. "Hist ligger en løs båd; lad os bemægtige os den og ro op ad den store rende! Så kan vi måske slippe helskindet uden om byen og nå Sorretsløf. Er der mindste rimelighed ved kongen, vil han vel ikke lade os hænge, fordi vi har tugtet hans fjender; men får man fat på os her, skal han have ondt ved at redde os med al sin magt."

"Havde jeg kun mit gode sværd!" sagde Helmer, "lån mig dit, flinke landsmand! og ro du båden! Så skal jeg forsvare os begge."

"Ja, når I vil være manerlig, herre, og ikke prøve sværdet på mig, til St. Annas ære."

Helmer lo og klappede ham på skulderen. Snart sad de begge i båden og var alvorligt betænkt på deres sikkerhed. Helmer satte sig med sværdet i hånden ved roret og med kraftige åreslag roede våbensvenden, trods smerten i den hudløse hånd, op imod strømmen, der nordøstligt indesluttede byen. Denne rende havde sit løb, hvor siden den lange Gothersgade blev bygget. Man standsede ikke før man nåede fiskerboligerne ved Pustervig. Denne temmelig brede, trekantede bugt dannedes i stadens nordøstlige yderkant ved sammenløbet af åen fra Sorretsløf sø eller Peblingesøen og byens almindelige rensningskanal, der løb fra Nørreport gennem den senere Skidenstræde. Her blev stadens nordlige grænse beskyttet med en ny befæstning af pæle og planker. Mens svenden her hvilede de trætte arme, holdt man råd, om man nu skulle ro til venstre gennem rensningskanalen for at komme ud gennem Nørreport, hvor det dog var uvist, om man ikke blev pågrebet, eller om man med større besvær, men sikrere, skulle fortsætte flugten op ad åen lige til Sorretsløf sø. Den sidste plan fandt man klogest. Helmer greb nu den ene åre, og man begyndte rask at ro videre. Natten var stille, og man havde på den hele fart fra St. Annas bro ikke set et menneske. Nu fo'r der pludselig en hvinende armbrøst-bolt over flygtningenes hoveder; de hørte en stærk plasken med årer bag ved sig, og så to både løbe ud fra den flade strand ved Pustervig. "Morderen! stands ham! skyd ham!

hundrede sølv-ører hvem der når ham!" lød en stærk røst fra den ene båd.

Helmer og våbensvenden kendte Henrik Gullænders stemme og vedblev at ro. Den ene båd lagde sig bag ved dem og spærrede dem tilbagevejen; den anden, som var besat med stadsfogdens svende og blev styret af Henrik Gullandsfar selv, satte med fire årer efter dem op ad åen; i forstavnen stod to armbrøstskytter, der bestandig sigtede og skød, men, som det lod til, uden ret færdighed i at omgås dette farlige våben, som man kunne gennemskyde det stærkeste harnisk og dræbe mennesker med næsten uden at de mærkede det.

"I skyder slet, karle!" råbte Helmer, "I skulle skamme jer for en ulykke, så lumpent I sigter! Er det at holde på en armbrøst? Kom kun nærmere, og jeg skal lære jer grebet!" vedblev han, idet han slap åren og svang sværdet over sit blottede hoved fra bagstavnen: "Så sandt hellig Anna har givet mig mine kræfter igen, det skal ikke gå jer et hår bedre, end mine salig svogere!" En armbrøstbolt hvinede atter over hans hoved, men uden at krumme ham et hår, en anden splintrede rælingen på båden og knuste roret. Helmer greb den matte jernbolt, og idet man nu næsten havde indhentet ham, slyngede han den af al magt tilbage, hvor den kom fra; den surrede begge armbrystskytterne forbi, men traf Henrik Gullandsfar i panden, og købmanden styrtede baglæns om, uden så meget liv, som behøvedes til et skrig.

"Død og ulykke! Det var Helmer Blå, der strittede!" råbte en af fogdens svende, "ham skal Fanden slås med! – Tilbage!"

Stadsfogdens svende og armbrøstskytter tog nu flugten ned ad strømmen med den faldne gullænders lig. Ridder Helmer

greb atter den ene åre, og de to dristige flygtninge roede uhindret op ad åen til Sorretsløf sø. Der sprang de i land på den grønne vang og lod båden glide tilbage med strømmen.

"Nu er vi for så vidt på det tørre!" sagde Helmer og så sig om: "Vi er uden for byens plankeværk og har knap hundrede favne til kongsgården. Når kongen nu hører vore bedrifter, vil han måske sige, det var rask gjort, men lade os binde og kaste i tårnet, efter den strenge ret, og der kan vi da få lov til at sidde, til hans og bispens råd bliver enige om vi skal straffes på livet eller kun med evigt fængsel."

"Vil I forskrække mig, hr. Helmer?" udbrød Knud Fynbo forbavset. "Så snart vi når kongsgården hist, stå vi jo under kongens beskyttelse?"

"Men han er på bispens enemærker her, så godt som vi, det har vi glemt i vort hastværk!" bemærkede Helmer: "Det er jo over de seksten landsbyer her omkring, der hører den lille Roskilde-bisp til. Her gælder bispelov og kirkeret; og det ved jeg forud: kongen viger intet hårsbred fra, hvad ret er, for vor skyld, om vi så var hans bedste venner og hundrede gange havde reddet hans liv."

"Død og skamfærd! hvad skal vi så gøre? så måtte vi jo være gale, om vi tog vor tilflugt til ham her."

"Det er netop min mening, landsmand! Men hjælpe os skal han nu dog, hvad enten han vil det eller ej. Kender du de to hvide hingste hist på vangen? Se, hvor de danser i tøjret og fnyser mod dagskæret!"

"Kongens dystløbs-dansere – hans firbenede øjestene – dem kender hver riddersvend i hele landet. I er dog aldrig fra sans og samling, hr. Helmer! Hvad har I for?"

"Det skal du straks se!" sagde Helmer og nærmede sig de studsende og stejlende hingste. "Ho, ho, krabater! stille! – Har vi vovet vort liv for kongen, kan han sagtens låne os et par heste! Havde jeg min gode araber, skulle den flyve med os begge fra vinden. Pebersvenden svarer jeg for!" vedblev han og lokkede atter ad de urolige hingste: "Jeg har dyppet og knuget ham så godt, at han ingen skade skal gøre så snart, hvis der er liv i ham endnu – og jeg tør sætte mit hoved på, det var den rette. Har du gjort det af med rostokkeren, landsmand, svarer jeg for Henrik Gullandsfar, og ærkebispen er jo pokker i vold: her er nu ingen stor fare på færde, og kongen behøver os ikke længere her. Forhør og fængsel er jeg ingen elsker af, ser du, og når kongen ikke behøver mit liv, ved jeg nok den, der vil give mig et kys for, at jeg redder det. – Se så, det var ret, min dreng! – Et dejligt dyr, min sjæl! – Jeg render ikke af tjenesten for at løbe hjem til min unge kone; det skal ingen tro. Gør du som jeg, landsmand! Nu rider jeg på kongens danser, som hans brudefører, til Sverige og opretter, hvad jeg har forsømt. Vil du med, så kom!" Han havde imidlertid lokket og tæmmet den ene af de muntre hingste. På et øjeblik sad han på dens ryg og fo'r afsted, som på en hind, over grøfter og gærder. Drostens våbensvend betænkte sig ikke længe; snart sad han på ryggen af kongens anden dystløberdanser og fulgte ridder Helmer i rask firspring.

12

Da solen stod op over Sundet på hin side Kallebo-strand og det flade Amagerland, begyndte der alt at spores muntert liv og virksom bevægelse i landsbyen Sorretsløf, mens bispestaden, bag sine render og plankeforskansninger, endnu lå indhyllet i tåge og syntes at slumre efter nattens urolige glædesrus. På græsgangene mellem landsbyen og stadens nordre port så man allerede bønderkarlene flytte kvæg. Ved det store gadekær midt i landsbyen red de unge karle til vands med hestene fra bøndergårdenes og kongsgårdens vænger; men på engen ved Sorretsløf sø, hvor kongens dystløbsdansere havde græsset, løb to kongelige stalddrenge fortvivlede om og søgte forgæves efter de to prægtige hingste, der var betroet til deres omsorg.

"Hjælp os, St. Alban! og alle hellige!" råbte den mindste: "Kommer marsken hjem, slår han os i det mindste ihjel."

"Og kongen," jamrede den anden, "kongen bliver vred; det er endnu langt værre. Vi må hitte dem, om vi så skal løbe til verdens ende. Kom!" – De sprang bort over grøfter og gærder, hvor de så duggen bortviftet af græsset og friske firspringsspor på vangen; endelig fandt de hingstenes kendelige dansespor på vejen mellem begge søer og var snart langt borte.

Det var en smuk forårsmorgen. Kongen var som sædvanlig tidligt på færde. Han havde med grev Henrik besteget det flade tårn på kongsgården, hvor fra han havde en vid og herlig udsigt over hele egnen. Grev Henrik havde omstændeligt måttet gentage sin beretning om kardinalens og ærkebispens flugt og prælaternes højst forskellige afskedshilsener. Kongen var

alvorlig, men frejdig til mode; selv ærkebispens sidste trussel og forbandelse nedslog ikke hans mod.

"I Guds navn!" sagde han og nikkede, "min højeste lykke venter jeg af den Almægtiges hånd og min fromme Ingeborgs hjerte, men hverken af pavens eller ærkebispens nåde. Var mit håb og min elskovslykke virkelig synd og ugudelighed kunne dog ingen dispensation hellige den for Gud og mig selv." Han tav og betragtede den opstående sol med et stille, begejstret blik, og det var som en hjertelig bøn udstrålede af hans klare øjne. "Min dødsfjende kom levende herfra," vedblev han, "vel! jeg har nu holdt, hvad jeg lovede ham. Det gjaldt intet forlig med ham, ingen fred med forbryderen! Jeg lod ham levende undfly; mere kan ingen fordre af et skrøbeligt menneske; men det er sidste gang, jeg lover min sjælefjende fred og livsfrist. Så længe Gud under mig liv og krone, skal Jens Grand aldrig mere forgifte den luft, jeg indånder!"

"Denne opstand kom os dog helt belejligt, herre konge!" bemærkede grev Henrik med et fortroligt smil: "Den fjende, I kom hid for at forvise, har nu de raske købmandhafnere, på deres eget ansvar, så godt som stenet ud af landet."

"Det bad jeg dem ikke om!" svarede kongen heftigt og stolt: "Ville jeg have brugt verdslig magt mod de gejstlige fjender her, havde jeg ikke behøvet en oprørsk almuefloks hjælp. Uret har staden lidt; men opstand er og bliver opstand og strafværdig færd, hvad enten den kommer mig belejligt eller ej. Jeg anser bispens og konsiliernes fremfærd for egenmægtig og ugyldig," vedblev han, "jeg hader band og interdikt som pesten; det ved man; men derfor skal man ikke tro, jeg ynder opstand og lovløs vold mod nogen retmæssig øvrighed! At man sprængte de

lukkede kirker, det var vel gjort: mellem os og vor herre skal ingen Roskilde-bisp sætte bom! men det var ikke for Guds skyld, de beskød bispens slot; med deres andagt var der også måde: man skulle tro, det var ulve, der sang *Credo*, og ikke kristendøbte mennesker. Havde I med mig set optøjerne i går aftes i St. Nicolai kirke, grev Henrik, ville I næppe tage disse oprørere i forsvar."

"Jeg red forbi St. Nicolai kirkegård i nat, herre konge!" svarede grev Henrik: "Hvad man der havde for, huede mig rigtignok ikke; der puslede som en flok spøgelser om blandt gravene i måneskinnet; der var en underlig mumlen: jeg hørte råb og bønner, der klang mig som forbandelser. Det var St. Eriks gildesbrødre, som holdt bøn, hed det, og lagde råd op mod bispen. De godt folk vil jeg ikke videre forsvare; der skal være vilde sværmere og gale hoveder iblandt dem. Dog straf dem ikke for hårdt i eders vrede, herre konge, om I nu end skulle nødes til at tage en hånd i med og hjælpe på bisperegimentet! Når Herrens tjenere selv lukker Guds hus og forhindrer al ordentlig gudsdyrkelse, er det vist intet under, den simple mand søger at opbygge sig så godt, han kan, på egen hånd; at der blander sig trods og vildt sværmeri med det slags andagt er vist uundgåeligt; men hvis er skylden, Eders Nåde? Hvor Guds ord forstummer, sender den onde fluks sine præster om blandt folket og gør dem galne."

"Såmænd! det var et sandt ord, greve! Det er gerne hyrdernes skyld, når hjorden forvildes. Det åndelige regimente er en sag, jeg ikke stort tør blande mig i; men det har jeg lovet, og det skal jeg ærligt holde: hver kirkedør i landet, man herefterdags vil spærre, lader jeg nu selv uden videre sprænge med spydstagen,

og enhver præst eller bisp, der hindrer min og folkets gudsdyrkelse på ret og ordentlig vis, forviser jeg land og rige, som jeg har forvist ærkebisp Grand; lad så paven sætte mig tusinde gange i band for det! Se, deri er jeg enig med mit brave, tro folk og med disse lidt for raske købmandhafnere. Hvad jeg her siger jer, kan jeg vel ikke give nogen brev og segl på," tilføjede han, "men det vil jeg i fortrolighed hviske enhver dansk bisp og tilkommende ærkebisp i øret; dog derfor skal ingen sige, jeg holder med oprørerne! Skal her bruges magt, bliver det min sag; men fred og orden skal her være. Jeg vil hævde enhver lovmæssig øvrigheds ret, hvad enten den er gejstlig eller verdslig, vor højeste ret, som Guds børn, med kronens ret og myndighed ubeskåren!"

Kongen tav; hans kinder blussede, og en heftig ild tindrede i hans alvorlige blik, idet han vendte sig bort fra det skønne syn af den opstigende sol og så hen over den tågede stad, hvis høje kirketårne glimrede i morgenrøden. Han åbnede først nu et brevskab og en lille pakke, som en skipper fra Skanør havde bragt ham fra drost Aage. Han læste brevet med opmærksomhed. Det indeholdt en beretning om drostens møde med de hanseatiske købmænd og Thrand Fisilier i Køge og på Skanør marked, så vel som om det folkeopløb, denne tusindkunstner og de hanseatiske falsknere havde foranlediget, og hvorledes drosten, til dels for at redde kunstnerens liv, havde måttet sende ham som fange til Helsingborg. I pakken var et af mester Thrands kunstige serør og nogle slebne glar, som Aage havde købt på Skanør marked og nu oversendte kongen, som en ny og mærkelig sjældenhed. I brevet havde Aage ikke kunnet fordølge sin mistanke til hin forunderlige tusindkunstner og

den besynderlige urolige stemning, denne mands ytringer havde sat ham i.

Grev Henrik havde også nylig modtaget en hemmelig skrivelse fra drosten, hvori Aage besvor ham at advare kongen for hin fangne ildkunstner og overalt have et vågent øje med, hvem der kom ham nær. "Tro ikke junkeren!" skrev Aage, "Gud forlade mig, hvis jeg gør ham uret! Kagge er i live og i ledtog med de fremmede købmænd, der undsagde kongen på Søborg. Helmer og min kækkeste svend er i deres vold. De fredløses hævn er utrættelig. Vig intet skridt fra kongen! Vogt hans liv, mens jeg sørger for hans lykke!"

"Min gode drost Aage er dog en underlig grillefænger!" sagde nu kongen og rystede smilende på hovedet, idet han prøvede glarene og forbavsedes over disse instrumenters virkning: "Min kære Aage er nær ved at holde med den enfoldige almue og anse frugterne af de ædle kunster og videnskaber for djævelsværk."

"Hvorledes, herre konge?" spurgte grev Henrik forundret.

"Han er endnu dog noget skranten, både i sind og skind, den gode ven!" vedblev kongen: "Han er bange, vor hele, skønne verden skal forgå, fordi man hist og her får øjnene op og lærer at se tingene i verden rigtigere. Gud må vide, hvilken ny fare han nu kan drømme om med denne kunstner. Se dog en gang, greve!" Kongen rakte ham serøret: "Det er en af den store Roger Bacos opfindelser, hin kloge engelske munk, vi har hørt så meget om; her er kommet en lærd mand til landet, som har kendt ham og lært ham kunsten af. Sådanne sager bringer han med sig; han skal forstå mange forunderlige ting og kende hemmeligheder i naturen, som kan være af vigtighed så vel i krigskunsten som til landets opkomst i det hele; Aage mener

kun, man må være forsigtig med ham og ikke tro ham for vel. Jeg vil se og kende den mand! han gør visselig vor tidsalder ære, og han skal ikke have besøgt mig forgæves! Nu, hvad siger I, greve! Slige glarøjne kan være nyttige, mener jeg, både for en konge og en feltherre, når han skal have en vid oversigt."

"Herligt! Forbavsende!" udbrød grev Henrik: "Staden, åen, det hele Solbjerg synes mig så nær, som jeg kunne gribe det med hånden."

"En kyndig møntmester og metalkender er han også, denne ildkunstner!" vedblev kongen fornøjet og så i brevet. "En sådan mand kan vi netop trænge til nu, da landet oversvømmes af de fredløses falskner-mønt. Stod han i forbund med mine fjender, som Aage frygter, vovede han sig næppe for mine øjne: endnu har ingen fjende mødt mig ustraffet. Han skal have en del gale meninger i trossager; men hvad kommer det mig ved? Er han en kætter, er det værst for ham selv. En dygtig mand er han, hvad det verdslige angår, det må jeg tilstå!"

"Er han en leccarbroder, som drosten mener, så tag jer dog i agt for ham, herre konge!" bemærkede grev Henrik: "Den sekt mente jeg var forvist i andre kristne lande og i Danmark med, for dens farlige meningers skyld."

"For meninger har jeg aldrig forvist nogen menneskesjæl," sagde kongen: "for mig kan enhver tro og mene hvad han vil, når han kun adlyder landsloven og ikke forleder folket til ugudelighed! Om et menneske selv vil fare til Himmel eller Helvede – såmænd, det er hans egen sag. En slags galninge har jeg dog forvist en gang; det er sandt!" tilføjede han og besindede sig: "Hvad de kaldte sig, har jeg nu glemt; men galskabet husker jeg nok. Det var selvgjorte præster, uden kirkevielse og ret

lærdom; de løb her omkring og prækede både for høje og lave og ville ligefrem gøre os alle til hedninger; de fornægtede både vor herre Kristus og vor kære, hellige frue med alle hellige martyrer til hobe; de ville hverken vide af kirke eller pave at sige, og i grunden lige så lidt af konger og fyrster eller verdsligt regimente; de påstod ivrigt, man alene skulle adlyde Vorherre; men når det kom til stykket, var deres Vorherre kun deres egne dumme hoveder og deres vrange vilje. For slig dårekistelærdom måtte vi vel bede Vorherre bevare os og alle kristne lande."

"Men det er netop, så vidt jeg ved, leccarbrødrenes lærdom," bemærkede grev Henrik: "Den sekt har vi også forjaget fra Meklenborg; paven har dømt dem til bål og brand."

"I har ret! Leccari hed de på latin," svarede kongen. "Den hellige faders omsorg for deres sjæle, med at brænde deres kroppe, huer mig for resten lige så lidt som bandstraffen og overantvordelsen til Djævelen med os andre; at man kan tage fejl i Rom, er vi nok enige om. Hører den lærde ildkunstner til hin sekt, må han vist nok bort," tilføjede han, "og det skulle gøre mig ondt; men det vil jeg høre af ham selv, før jeg tror det: mig er det ubegribeligt, at vanvid og lærdom kan bo tilsammen i en hjerne."

"Se dog en gang, herre konge!" sagde nu grev Henrik og rakte kongen serøret: "Der kommer en båd op ad åen mod St. Jørgens-hospitalet; tager jeg ikke fejl, styres den af et par klerke. Måske lader bispen dog nu høre fra sig og tager til takke med eders beskyttelse."

Fra St. Jørgens sø løb en bred rende eller å, som begrænsede Sorretsløf eng og adskilte den fra landsbyen Solbjergs marker. Denne til kanal udvidede å løb ned under stadens Vesterport og

havde sit udløb ved Kattesundet i Kallebo Strand. Imellem åen og Sorretsløf by lå St. Jørgens hospital. En stor båd kom langsomt op ad åen; man så kun ryggen af et par sortklædte mænd i båden. De roede med usikre åretag og stor anstrengelse mod strømmen. Ved engen lige over for St. Jørgens hospital lagde båden til land. De sorte mænd sprang ud og trak båden op. Man troede at kende ærkebispens fortrolige venner, kannikerne Hans Rodis og Nicolaus Bunkeflod, og man gav nøje agt på, hvad de foretog sig. En stor, løs sejltjelding blev taget fra båden, og fire gejstlige herrer rejste sig, den ene efter den anden fra bunden af båden og steg i land. De så sig forsigtigt om alle vegne og gik ad en gangsti langsomt og med uvisse skridt op mod kongsgården. Man kendte dem snart alle fire: det var den lille, stolte biskop Johan selv med den stormægtige abbed fra Skovklosteret, tillige med minoriternes provinsialminister og det købmandhafnske kapitels generalsuperior. De syntes hemmeligt at være flygtet fra Axelhus i morgentågen for at begive sig under kongens beskyttelse og måske fordre våbenhjælp mod den oprørske stad.

Da kongen kendte dem, blev han alvorlig og faldt i dybe tanker. Han rakte serøret til grev Henrik og satte sig tavs på en bænk ved tårnets sydkant, hvorfra han havde staden og Nørreport for øje. Grev Henrik bemærkede, at de tvende mistænkelige kannikker endnu havde en femte person i båden, men som de bar i land; han syntes syg eller død og var tæt indhyllet i en kappe. Kannikerne så sig om til alle sider og bar, som det lod til, med uvisse og ængstelige skridt, den syge eller døde op til St. Jørgens-hospitalet, hvor de straks blev indladt.

Grev Henrik fandt deres adfærd helt betænkelig, men besluttede dog ikke at tale til kongen om det; han agtede selv at undersøge sagen og endnu samme dag at bese hospitalet.

I staden var der ingenlunde så roligt, som man troede. Den natlige forsamling på St. Nicolai kirkegård var først skiltes ad hen ad morgenstunden. Bispens svende havde hørt vilde trusler om mord og brand og forhånende ord mod deres herre. Man frygtede for et nyt, blodigt udbrud af opstanden, hvorfor bispen ikke havde fundet det rådeligt at oppebie dagens frembrud på Axelhus, skønt det var rimeligt, at han højst nødigt tog sin tilflugt til kongen, som han vidste, var fortørnet over iværksættelsen af interdiktet.

Bispens strenge forbud mod de halvgejstlige gildesforsamlinger havde gjort St. Knuds og St. Eriks gildesbrødre til hans bitreste fjender. Under kirkespærringen havde disse gildesbrødres private andagtsøvelser, der næsten altid var forbundet med svir og sværm, taget en særdeles vild og frygtelig retning; man beskyldte dem for den frækkeste ryggesløshed; man troede, der var gudsfornægtere, hedninger og kætterske leccarbrødre iblandt dem, der søgte at løsrive dem fra kristendommen, så vel som fra borgerlig orden. For disse menneskers udskejelser og mørke væsen herskede der en hemmelig gru hos den bedre og mest formående del af borgerne, der dog selv, formedelst kirkespærringen, havde gjort fælles sag med gildesbrødrene og fundet en almindelig opstand mod bispetyranniet nødvendig. Man havde benyttet sig af disse korporationers iver og had til bispen, men kun taget så megen del i det natlige råd, at man kendte deres ødelæggende planer og nu indså nødvendigheden i at sætte grænser for deres

tøjlesløshed. Inden solen havde adspredt den tykke morgentåge, der lå over staden, strømmede Købmandhafns borgere i store flokke til rådhuset, hvor de havde sammenkaldt rådet, skønt det ikke var rådstuedag. Imidlertid blev der i staden holdt ottesang i alle kirker, og ingen præst vovede længere at overholde interdiktet. Alle kirkerne var usædvanlig stærkt besøgte; men der forefaldt ingen uordener; kun fra stenhusene, hvor St. Knuds og St. Eriks gildesbrødre havde ringet med deres klokker før dag og nu holdt deres morgenandagt ved fulde bægere og for lukkede døre, hørte man vilde skrig og en ængstende uro.

Så snart fromessen var endt, drog der en stor procession fra rådhuset gennem Nørregaden og ud af Nørreport. Det var stadens og rådets deputerede, der på rådhuset havde opsat en lang række af klagepunkter mod bispen og en udførlig retfærdiggørelse for den nødtvungne opstand. Dette dokument agtede man nu at overrække kongen, idet man var villig til at indgå ethvert forlig med stadens gejstlige herre, som kongen fandt billigt. En stedse voksende folkehob ledsagede dette optog. Af gildesbrødrene så man ingen blandt borgernes udsendinge; men en del af hine mørke urostiftere sluttede sig snart til toget og søgte at vække mistanke hos almuen til denne fredsmægling. Gildesbrødrene syntes imidlertid selv at være blevet indbyrdes uenige; kongens nærværelse havde indjaget mange af dem skræk, og i deres vilde planer med en omstyrtning af al gejstlig og verdslig regering var der ingen orden og forstand. Næppe havde de forladt deres gildeshuse, før stadsfogdens svende og bispens tjenere, selv med borgernes hjælp, tog disse bygninger i besiddelse og satte vagt ved dem.

Opløsningen af de udartede og farlige gildesforsamlinger var nu selv et af rådets og borgernes alvorligste ønsker, og man billigede aldeles bispens strenge forbud mod deres sammenkomster, når kun kirkerne herefter måtte stå åbne og den offentlige gudstjeneste uhindret forrettes af de rettelig oplærte og indviede præster.

Kongen havde endnu ikke forladt tårnet på kongsgården i Sorretsløf, da det store opløb ilede frem mod landsbyen og hans ubefæstede gård lige for det sydlige, åbne borgeled, mens bispen og de tre prælater, med deres betænksomme gang, endnu ikke havde nået opkørslen fra markvejen til gårdens vestlige port. Grev Henrik havde kun givet agt på de gejstlige herrers dvælen og ubestemte bevægelser, og kongen havde siddet så fordybet i alvorlige tanker, at han først bemærkede det store folkeoptog, da en fjern, surrende lyd af flere tusinde stemmer trængte til hans øre. Han rejste sig hastigt med et par skarpe blikke til begge sider; han syntes harmfuld, men kun et øjeblik ubestemt.

"Borgeleddet skal spærres, greve! De sorte snegle skal bringes herop!" udbrød han heftigt med høj røst til grev Henrik og pegede ned på de gejstlige herrer, som atter stod stille på markvejen og syntes tvivlsomme. – "Lad dem bringe til mit lønkammer straks, om det så skal ske med magt! – De er mine fanger."

Grev Henrik studsede.

"Se!" vedblev kongen og pegede ud mod landevejen: "man strømmer her ud i tusindtal! Men, ved alle hellige mænd! hvo, der bryder kongsgårdens fred, skal falde på sin gerning. Rid mod folkesværmen, greve! forkynd dem min vilje! Sig, deres

bisp er i min magt! Ethvert sømmeligt andragende vil jeg høre; men enhver urostifter bortvises straks! Hvo der ikke adlyder, behandles som oprører!"

"Nu forstår jeg Eder, min konge!" sagde greven og gik hastigt.

Kongens bud blev øjeblikkelig sat i værk. Med stor forbavselse så bispen og hans tre gejstlige ledsagere en flok ryttere fare ud af kongsgården imod dem, mens en pilehæk skjulte landevejen og det store folkeoptog for deres øjne, og de, tæt ved opkørslen til markporten, endnu rådslog om de ikke havde overilet sig og gik en større fare her i møde, end den, de flyede for.

"Forræderi!" råbte bispen og veg tilbage. "Jeg frygtede det nok. Vi dårer, som ville stole på en bandlyst tyrans højmodighed! Nu kan det gå os alle, som Jens Grand, og vi kan komme til at forrådne levende i hans fangetårne."

"Jeg står Eder inde for kongens retfærdighed, selv om han fængsler os!" sagde kapitlets generalsuperior.

"Ha! I forråder mig – I holder med tyrannen. – I har rådet mig til dette skridt."

"Se, hr. broder!" råbte abbeden fra Skovklosteret og pegede forfærdet til højre, hvor en eneste indgrøftet mark kun adskilte dem fra landevejen og den store folkestrøm, som de på en gang både hørte og så: "Hele byen strømmer herud! – Man har set os – hør, hvor de hyler og skriger! De springer over grøft og gærde mod os! – Lad os takke Gud og vor skytshelgen for kongens ryttere! – Det er dog bedre at falde i én, end i tusinde tyranners hænder."

I samme øjeblik omringede de kongelige ryttere dem og hilste høfligt. "Følg os, ærværdige herrer!" sagde deres anfører,

en ung, beleven drabant: "Vi har befaling at bringe Eder til kongsgården."

"I Guds og alle helliges navn! vi modtager kongens lejde!" sagde bispen og så sig urolig om, mens hans kinder blussede og han kun halvt syntes at fæste lid til den uventede beskyttelse.

"Bispen, bispen! grib ham! sten ham!" skreg en stor sværm opbragte almuesmænd, der med nogle gildesbrødre i spidsen havde forladt borgerprocessionen og ilede, med våben og sten i hænderne, over marken mod de gejstlige herrer.

"Tilbage, landsmænd!" råbte rytternes anfører og svingede sit sværd: "Vi føre ham fanget til kongen."

"Fanget! Bispen fanget!" udbrød oprørerne og jublede, "det var ret! Kongen leve! i hundehullet med Grands venner og alle præstekonger."

"Fanget!" gentog bispen forfærdet og slog sine hænder sammen. "Ha, de forrædere! de formastelige!"

"Beroliger Eder, ærværdige herrer!" sagde den unge drabant med dæmpet røst. "Jeg adlyder min konges bud: vægrer I Eder, nødes jeg at bruge magt; men enten I er kongens gæster eller fanger, vil I vist blive behandlet, som det sømmer sig Eders stand og værdighed."

Snart var de gejstlige herrer inden for kongsgårdsporten, og de så med betænkelige miner til hinanden, da den ene dør efter den anden med megen ærbødighed blev lukket efter dem og de endelig stod forventningsfulde i et hvælvet tårnkammer, der med de høje vinduer og den lille, jernbeslåede dør, som blev låset efter dem, havde mere lighed med et fængsel end med en gæstestue. Der manglede dog ikke boskab og bekvemmeligheder: der fandtes så vel skrivetøj, som enkelte

skrifter, både til opbyggelse og underholdning; det var kongens lønkammer.

Næsten lige så forbavsede som bispen og hans gejstlige ledsagere studsede rådets og borgernes udsendinge, da de ved borgeleddet pludselig så sig omringet af de kongelige drabanter og ryttere. Man tilbageviste den store folkehob, der, til dels bevæbnet, havde ledsaget toget med hujen og skrigen mod bispen og med idelige hyldingsråb for kongen, fordi han, som det nu hed, havde kastet bispen i fængsel.

"I min herres og konges navn!" råbte grev Henrik fra sin hest og svingede hatten: "For de tro borgeres udsendinge står kongsgården åben; men enhver, som bærer våben her eller stimler sammen med støj og opløb, bryder kongsgårdens fred og er majestætsforbryder. Eders herre bispen er i dette øjeblik i kongens magt, men tillige hans gæst, og står her under hans beskyttelse. Enhver fornærmelse mod bispen er her fornærmelse mod landsherren. Kongen vil dømme retfærdigt og mægle forlig mellem Eder og eders herre. Før sol går ned, skal udfaldet af hans mellemhandling blive kundgjort. Nu tilbage, hvo der ej vil gælde for oprører!"

Den urolige folkeskare gik tavs og nedslået tilbage til staden. Oprørernes overmodige trodsen på, at de havde kongen på deres side, var nu pludselig dæmpet; deres dristige tillid til hans vrede mod bispen og hans forkærlighed for de købmandhafnske borgere syntes nu bortskræmt af en billig frygt for hans retfærdighed og bekendte strenghed. Selv at bispen i sin trængsel havde søgt beskyttelse på kongsgården, syntes dem intet godt tegn, og gildesbrødrene mumlede om, at når alt kom til alt, holdt dog magthaverne og de store sammen, om de selv

var dødsfjender i hjertet, og det gik altid ud over de små, hvad enten de havde ret eller uret.

13

Der herskede den hele dag en ængstelig stilhed i staden. Der bevægede sig vel en bestandig strøm af mennesker gennem gaderne, men med orden og tavs forventning. Solen var nær ved at dale, og endnu havde man ingen efterretning om forhandlingernes udfald på kongsgården. Et usædvanligt optog tildrog sig imidlertid den ledige og ustadige almues opmærksomhed. En stor ligskare drog forbi St. Clements kirke ned ad gammel strand, men uden sang og klokkeklang og uden at ledsages af nogen kordreng eller gejstlig. Toget bestod af en stor mængde fremmede købmænd og skippere og alle de såkaldte udliggere eller pebersvende, der, flere hundrede i tallet, i stiv, pyntelig sørgedragt, ledsagede to store ligkister med kostbare ligklæder af sort fløjl. Kisterne blev båret af hanseatiske skibsfolk; over dem vajede det rostokske og visbyske flag. Ved St. Nicolai kirke standsede toget. Man ville lægge vejen over kirkegården og ønskede en sjælemesse sunget over de døde i kirken; men det tillodes dem ikke. Bispens tjenere lukkede kirkegårdsporten og forbød ligbærerne at nærme sig kirken eller betræde den indviede jord, "eftersom den ene af de kister, de bar, indeholdt liget af en mand, der var falden i ølkroen og ved brætspillet." Med vred mumlen mod den ubarmhjertige bisperegering fortsattes toget uden om kirkegårdsmuren til skibsbroen ved Bremerholm, hvor en del både med hvidklædte rorkarle modtog ligene og den hele store sørgeskare. Man steg i land på Bremerholm; og her, hvor de hanseatiske købmænd ene rådede, udbrød nu følget i en

højtidelig tysk ligsalme, mens Berner Kopmands og Henrik Gullandsfars lig bragtes ombord på tvende hanseatiske skibe, der skulle føre dem til kristelig begravelse i Rostok og Visby. Så snart skibene var afsejlede, modtoges ligskaren i et stort pakhus på Bremerholm, hvor det bremiske våben, tre øltønder og to nøgler over kors, var udhugget i en sten over døren. Her beværtedes de talrige skibsfolk og handelsbetjente med hele tønder af det berømte øl fra Embden, hvis berusende virkning snart forvandlede sørgefesten til et vildt og lystigt drikkegilde. På mjød og vin blev der heller ikke sparet, og det store saltmadsfad, der bestandig blev fyldt på ny, forøgede tørsten hos sørgegæsterne. Den store almueskare, der havde ledsaget toget gennem gaderne, blev længe stående ved stranden og skibsbroen, for at høre og se på de berusede pebersvende, der her, blandt lutter landsmænd og gode kammerater, syntes at ville holde sig skadesløse for den tvang, de var underkastet i den fremmede stad. Nogle græd, idet de ravede og holdt bevægelige taler over den rige Berner Kopmands og Henrik Gullandsfars sørgelige endeligt og over al magts og rigdoms upålidelighed i denne verden, mens andre sang drikkeviser og kælne elskovssange til de rørende sørgetaler.

Endelig afdroges opmærksomheden fra disse optøjer ved råbet: "Herolden! Herolden!" og man strømmede i store skarer ned mod Nørreport. En herold, med et stort pergamentsblad og en hvid stav i hånden, red, ledsaget af en drabant og en stor flok ryttere, gennem porten. Ved alle gadehjørner og på alle de offentlige pladser holdt toget stille; to trompetere på hvide heste gav tegn til tavshed; hvorpå herolden oplæste et beseglet forlig mellem stadens herre, biskop Johan, og Købmandhafns

råd og menighed. Borgerne tilstod heri ved deres udsendinge, at de, så vel i gerning som i ord, grovelig havde forset sig mod deres gejstlige og verdslige herre, bispen, og gjort sig skyldige i en ulovlig og forbrydersk opstand, hvis enkelte omstændigheder opregnedes. Bispen tilgav dem imidlertid, på kongens forbøn, disse overtrædelser, hvorimod rådets og menighedens udvalgte mænd på stadens og borgernes vegne havde lovet, at enhver borger skulle øjebliklig vende tilbage til sin pligt og adlyde alle de love og anordninger, bispen *"med kapitlets samtykke"* havde givet eller herefter gav dem, hvilket de offentligt og højtideligt ville besværge på rådhuset med hænders pålæggelse på de hellige evangelier. Alle de urolige gilders grunde, huse, klokker og indkomster var overgivet og skødet til bispen som forbrudt gods, og i bøder for opstanden havde borgerne desuden skødet nogle grunde i staden og nogle små jorder uden for gravene til Roskilde kirke. Mod gyldigheden af dette forlig vovede ingen at gøre indsigelse, idet herolden foreviste byens eget runde segl med de tre tårne, der i et grønt silkebånd var vedhængt dokumentet, tillige med minoriternes og det købmandhafnske kapitels segl.

Så snart byens indvånere var underrettet om dette forlig, og man havde forstået, hvad derved stiltiende var indrømmet dem, og hvor skånsomt den hele mislige sag derved var blevet bilagt, opløste spændingen og frygten sig i en stedse større og almindeligere tilfredshed; men gildesbrødrene var misfornøjede og knurrede.

På markedspladsen Hallandsås uden for Østerport, hvor herolden sidste gang havde oplæst forliget, var almuehoben, der havde ledsaget toget gennem byen, vokset til en anselig

mængde, til dels forsvirede daglejere og ølkrogæster, der ved forliget så sig hæmmet i de uordener og den tøjlesløse frihed, opstanden havde givet dem lejlighed til. Her ytrede sig nu tydeligt misfornøjelse, og her mumlede man højrøstet om, at bispen dog havde fået ret i alting, og borgerne havde lidt uret. Men nu trådte en mand frem, der havde stor anseelse blandt disse mennesker; det var en overordentlig svær og stærk ølkrovært, med en stor, rød næse og et par hænder som bjørnelabber; han var bekendt som den største drikkebroder og slagsbroder i staden, og hans ølkro på Hallandsås var samlingsstedet for de vildeste svirebrødre. Han steg op på den store øltønde, der stod uden for hans dør og tjente huset til skilt. "Det er ret og billigt alt sammen, mine brave venner og kunder! mine ærlige og velagtede medborgere!" råbte han med sin stærke, vel bekendte røst og en drøj ed: "Bispen har kun fået ret for et syns skyld; han er jo desuden vor gode stads herre og kan forlange, man skal drikke sit øl her i fred og betale hver mand sit. Når han vil unde os, hvad vi trænger til, både for sjæl og krop, så har vi jo intet at klage over. Når han lader præsterne synge messe for jer og mig tappe godtøl for jer fra morgen til aften og lidt derover iblandt, så er han, min sjæl! så brav en bisp og herre, vi kan forlange, og jeg svarer uden vægring mine to ører skat hvert år. Med bøderne er det ingen ting, landsmænd! Det er også kun sat til for et syns skyld; og hvad rager det jer? Det går mest ud over de rige og disse hældørede gildesbrødre, der hverken vil søge kro eller gudshus med os andre rette kristne. De har ikke fortjent det bedre, de surmulere! Folk, der hverken vil søge skriftestol eller rettergang eller skikkelige folks huse med os, har intet her at sige i vor gode stad og kan gå

Fanden i vold med samt alle sekterere og kættere. For jer sjæl og salighed behøver I aldrig herefter at være bange, kammerater! den sag har vor brave konge nu taget sig af, som en ærlig mand – hørte I ikke, hvad han lovede os i går og hvad der stod i forliget! uden kapitlets samtykke kan bispen ingen ting befale os; og lur kapitlet! det er kloge folk: de vil lige så lidet nægte jer afløsning hver dag for jeres små skødesynder, som jeg vil nægte jer, hvad I ellers kan trænge til og betale ved lejlighed. Lad nu kun alle halunker og gildesbrødre knurre!" vedblev han og knyttede sin brede hånd: "de karle skal vi nok holde i ave. Hver brav mand vil jeg drikke om kap med i dag på kongens og bispens velgående: men hvem der vil sætte splid blandt os fredelige folk – skal føle vore næver! Kom nu ind, børn, og få jer en lille hjertestyrkning! Kongen skal leve! og vor herre bispen med!"

"Kongen og bispen leve!" skreg nu en stor mængde af den formående ølkroværts kunder, og de misfornøjede listede sig bort.

"De kommer! de kommer! Kongen og bispen er her!" lød det nu fra mund til mund, og folkestrømmen på Hallandsås bevægede sig atter ned gennem Østergade til den store "Kødmangergade", hvor alle byens slagtere eller kødmangere boede, og hvor der ligeledes havde ytret sig nogen murren mod forliget. Ethvert udbrud af misfornøjelsen var imidlertid blevet dæmpet ved den gode stemning blandt stadens mest formående borgere og fornemmelig ved synet af den lille biskop Johans knækkede stolthed og forsagte væsen. Med nedslagne øjne og kendelige tegn på frygt, red nu denne prælat med sit gejstlige følge ved kongens højre side gennem sin egen stad,

bevogtet af grev Henrik af Meklenborg og kongens halvtreds ridderlige drabanter. Kongen hilstes alle vegne med almindelig velvilje; for bispen lød der ingen velkomsthilsen; men der var orden og fred: ingen urostifter vovede at forhåne ham ved kongens side, og ingen utilfreds stemme lod sig høre. Toget standsede ved rådhuset, hvor forliget på højtidelig måde blev stadfæstet af rådets og byens udvalgte mænd med håndspålæggelse på evangeliebogen.

Den offentlige rolighed var således sikret. Den bispelige regerings værdighed var hævdet, og oprørernes overmod var dæmpet. De urolige gildesbrødre havde adspredt sig, og for et nyt udbrud af opstanden var der intet at befrygte, idet borgerne selv, med bispens tilladelse, havde forenet sig med stadsfogdens svende og bispens tjenere, for at overholde forliget og hindre alle uordener. Uagtet sin tilsyneladende sejr, var bispen dog helt stille og ordknap. Kongens højmodige beskyttelse lod til at have beskæmmet ham, og han syntes at føle sig krænkende ydmyget ved sin verdslige beskytters side. Oprøret og hans overhængende livsfare havde lært ham at kende sin afmagt. Kongen havde vel på Sorretsløf gård behandlet ham som en udmærket gæst, men med kold høflighed, uden dog ved noget ord at give sin fortørnelse mod ham luft; kun de ord, der stod i forliget, om bispens afhængighed af kapitlets samtykke, havde kongen med høj røst fordret indført, med den tilstedeværende generalsuperiors bifald og i en overherretone, som ingen indsigelse tillod. Den nys så trygge og overmodige Roskilde bisp, der for få dage siden sad mellem en kardinal og en ærkebisp på sit befæstede slot og først havde udstedet det oprørende kirkeforbud i sin egen stad,

måtte nu med stille harme erkende, at siden kardinalen havde forladt riget, ærkebispen var forvist, og han selv havde været til spot for den laveste almue, ville han med de få paveligt sindede prælater og konsilier kun være i stand til at hævde kirkens myndighed i landet, for så vidt kapitlerne og den hele danske gejstlighed fandt det tilrådeligt, og for så vidt kongen selv, med den verdslige magt, i forening med hans egen og folkets gudsfrygt, ville understøtte det gejstlige regimente.

Under hele forhandlingen på rådhuset var bispen stille og nedslået. Kongen behandlede ham ligeledes her med kold høflighed; hans mine var streng og alvorlig; en anden vigtig sag syntes at have ligget ham på hjertet siden han havde hørt ærkebispens sidste ord til grev Henrik.

Fra rådhuset red det hele tog til Vor Frue kirke, hvor der foruden det sædvanlige *Ave* blev afsunget et *Te Deum* i anledning af forliget. Derfra red kongen straks tilbage til kongsgården i Sorretsløf, hvorfra hans afrejse var bestemt til næste morgen. Bispen med abbeden fra Skovklosteret og de andre gejstlige herrer ledsagede ham med sædvanlig høflighed tillige med rådets og borgerskabets udvalgte mænd. Bispen ville ikke vende tilbage til Axelhus førend ethvert spor af slottets fjendtlige forstyrrelse var udslettet og den ydmygende opstand forglemt. Han agtede næste dag at følge med kongen til Roskilde, hvor der ligeledes havde ytret sig nogle uroligheder i anledning af deres herres forsøg på at iværksætte interdiktet. Bispen var således denne aften på en måde husvild, og han modtog, som en ham tilkommende opmærksomhed, kongens tilbud til ham og hans følge, at overnatte på kongsgården, hvor enhver, der

havde ledsaget kongen, desuden var indbudt til et festligt aftensmåltid.

Da man nærmede sig Sorretsløf, var solen nylig gået ned, og grev Henrik foreslog kongen, endnu inden det blev mørkt at bese bispens veldædige indretning ved St. Jørgens-hospitalet for spedalske og pestsyge, siden det kun lå nogle få bueskud fra kongsgården. Ved dette forslag blev bispen og abbeden fra Skovklosteret kendeligt bestyrtede; men det bemærkede ingen uden grev Henrik, der gav nøje agt på dem og netop for deres skyld så lydeligt havde gjort dette forslag, som han vel formodede kongen ville afslå.

"Det er for silde, greve! og jeg har jo gæster," svarede kongen. "Har I lyst, så bese hospitalet selv og beskriv mig indretningen! Jeg ved, den gør bispens barmhjertighed ære, skønt jeg havde fundet det passende, om man havde lagt det pesthus på et andet sted. At der ingen pestsyge er for øjeblikket, ved jeg." Grev Henrik hilste tavs og red straks med et par unge riddere hen over Sorretsløf mark mod hospitalet.

"Tillad mig at følge med Eder, ærede herrer! jeg ønsker også at se hin fromme indretning," sagde den svære abbed fra Skovklosteret og søgte på sin pasgænger at indhente dem; men de hørte det ikke, og førend abbeden nåede St. Jørgens hospital, stod grev Henrik allerede i sygestuen og betragtede med skarpe blikke et menneske, der syntes at sove, og hvis hoved således var indsvøbt, at han kunne anses for maskeret; øverst på den syges pande var dog begyndelsen af en stor skramme synlig. "Hvad er denne syges navn?" spurgte grev Henrik med streng røst de forlegne og ængstelige St. Jørgens-brødre.

"Ingen kender ham, nådige herre!" forsikrede guardianen, "han blev bragt forstødt og såret hertil i morges af et par fremmede kannikker fra staden; de havde fundet ham halvdød ved Kallebo Strand; vi måtte straks lægge ham et plaster over hele ansigtet; vi kan nu ikke tage det af uden fare for hans liv og sundhed."

"Så sandt jeg lever! det er den fredløse Aage Kagge!" sagde grev Henrik, og alle veg forfærdet tilbage. "I har huset og hælet en kongemorder!" vedblev greven, "de, der bragte ham hid, har været landsforrædere – det er enhver, der skjuler en fredløs."

"Fredløs eller ej! her har han fred til at dø eller frelses, hvis det er Guds og hellig Jørgens vilje; det skal ingen konge eller kongetjener formene ham!" således lød nu en mægtig bydende røst bag ved dem, og den høje abbed fra Skovklosteret stod i døren til hospitalets sygestue. "Til dette barmhjertighedens fristed når ingen tyrans hånd!" vedblev prælaten. "Jeg befaler Eder, broder guardian, og enhver barmhjertigheds-broder, der her tjener den hellige Jørgen – jeg byder Eder i bispens og Eders himmelske herres navn: plej denne syge, som Eders genløste broder, uden menneskefrygt og uden at spørge om hans navn eller vandel for verdens øjne! Måske lider han straf for sine synder; men derom må den retfærdige dømme! Er han faldet for en ren tugtelsens hånd, står han vel snart for sin dommer; bed da for hans sjæl og giver ham en kristelig jordefærd! men helbredes han ved menneskers hjælp og bøn eller ved nogen helgens fortjeneste og under, så lad ham frit udvandre, i den hellige Jørgens navn, hvad enten han går til venner eller fjender – hvad enten han går til liv og lykke i verden eller til skændsel og

død på skafottet! I er her sat til at læge og husvale; til at såre og plage de elendige mennesker er der tyranner nok i verden."

Grev Henrik så forbavset på den anselige prælat, der talte med myndig fasthed og virkelig syntes bevæget af from iver og barmhjertighed. Der fo'r en hastig rødme over den stolte krigsmands åsyn; det var, som han bluedes over at have forfulgt dette elendige menneske, der ikke lod til at kunne røre noget lem, men syntes nærmere døden end livet.

"I Guds og St. Jørgens navn!" sagde han og trådte tilbage, "opfyld eders pligt mod forbryderen, som mod min og alle ridderes helgen! Jeg forlanger ingen ubarmhjertighed af jer eller af nogen; men jeg vil kun sige jer det endnu en gang: I huser en fredløs og æreløs morder. I være selv ansvarlige for følgerne!"

Han kastede, endnu et blik til den mistænkelige syge, der lå ubevægelig og uden nogen synlig mine i det så afskyeligt formummede ansigt. Derpå forlod greven hospitalet og lod abbeden ride foran. På tilbagevejen til kongsgården talte han intet ord til den gejstlige herre, der red stolt og tavs med triumferende mine. Om sin opdagelse talte grev Henrik intet til kongen: han kunne ikke være fuldkommen vis på, om han havde set ret; men han var den hele aften usædvanlig tavs og betænkelig til mode. Hin ulykkelige forbryder forekom ham nu dog så ussel og ubetydelig, at enhver alvorlig frygt for en sådan fjende blev ham foragtelig.

Ved aftensbordet på kongsgården underholdt kongen sig fornemmelig med mændene af rådet og Købmandhafns borgerskab; det var første gang de sad til bords med kongen og deres herre bispen; i førstningen syntes de også noget

undselige over denne usædvanlige ære. Kongen gentog sin berømmelse over købmandhafnernes troskab, iver og tapperhed i Marsk-Stigs-fejden og den norske krig; han lovede dem erstatning for ethvert tab, de fremdeles måtte lide for hans og rigets skyld, så længe de fredløse foruroligede landet. Han vidste snart at bringe de jævne, ligefremme borgermænd til at ytre sig djærvt og frimodigt om deres stads fordele og mangler med hensyn til byens næring. De takkede bispen og kongen for deres kloge bylov og for de mange friheder, staden allerede nød; men de tog ikke i betænkning at omtale, hvor vigtigt det kunne være for byens opkomst, når hansestædernes monopoler kunne indskrænkes og borgerne i det mindste tilstedes samme handelsfriheder som de fremmede.

"Såmænd! det har jeg længe tænkt på!" sagde kongen: "den sag fortjener at overvejes. Jeg vil vente nærmere betænkning om det fra eders herre bispen og eders samtlige råd."

Man så stor glæde over denne ytring i borgernes miner; men bispen syntes kun lidet tilfreds med kongens ivrige deltagelse for bispestaden og dens anliggender. Med de gejstlige herrer fra Axelhus var underholdningen helt ordknap. Kongen selv blev ofte tavs og faldt i tanker; han syntes undertiden med overvindelse at tilbageholde en harmfuld ytring mod bispen og abbeden fra Skovklosteret, som han vidste, var en af Jens Grands hengivneste venner. Efter bordet tog borgerne en hjertelig afsked med kongen, som de endnu en gang takkede for deres gode stads redning, hvorpå de vendte tilbage til byen med store lovtaler over kongens mildhed. Grev Henrik og ridderne gik til tavlbordene i den store højenloftssal, og kongen blev næsten ene blandt de gejstlige herrer.

Abbeden fra Skovklosteret og minoriternes provinsialminister sluttede sig hemmelighedsfuldt til bispen, hvis myndighed og sunkne mod de i kongens nærværelse søgte at understøtte. Hverken ved forhandlingerne i lønkammeret eller siden havde kongen talt et ord om bispens forsøg på at iværksætte interdiktet, som man vidste han var højlig fortørnet over. Under hele forliget var dette vigtige punkt, som der intet lovligt kunne afgøres om imod et paveligt bud, ligesom ved en fælles stiltiende overenskomst, forbigået, mens kongen allerede anså folk og land tilstrækkelig betrygget så vel ved den alvorlige advarsel, opstanden havde givet enhver bisp og prælat i denne henseende, som ved de ord i forliget, der hævdede kapitlets myndighed, da den danske gejstlighed i almindelighed og især kapitlet i Roskilde og Købmandhafn standhaftig modsatte sig en så farlig og oprørende landestraf. Man syntes nu klogelig at undvige enhver ytring, hvorved kongens tilbagetrængte vrede mod bispen kunne udbryde.

De tvende gejstlige herrer, der fornemmelig havde ledet forliget og upartisk taget så vel bispens rettigheder som folkets frihed i forsvar, holdt sig nærmest til kongen og søgte fremdeles at forebygge ethvert udbrud af hans harme mod den forviste ærkebisps venner; det var dominikanernes provinsialprior, den gamle mester Olaus, der, som kongens rådgiver i denne vigtige sag, havde ledsaget ham fra Vordingborg, og det købmandhafnske kapitels generalsuperior, der hørte til bispens følge, men lønligt var kongen hengiven og selv havde vovet at protestere mod interdiktet. Til disse to mænd henvendte kongen sig kort før sengetid med et spørgsmål, der den hele dag havde ligget ham på hjertet, og

som han netop i bispens nærværelse syntes at ville have besvaret, inden han begav sig til ro.

"Sig mig en gang, ærværdige herrer!" sagde han højt, "hvor vidt kan den kanoniske ret med føje udstrækkes med hensyn på ægteskab i beslægtede led? og hvor vidt kan kirkens dispensation virkelig anses for nødvendig efter Guds lov, hvor slægtskabet er så fjernt, at det næppe mere erindres?"

"Det er en vanskelig sag, Eders Nåde!" svarede kapitlets generalsuperior undvigende, med et betænkeligt sideblik til bispen og abbeden fra Skovklosteret. "Til at besvare dette spørgsmål rettelig må jeg udbede mig nogen betænkningstid."

"Vil man følge den herskende uskik," svarede den gamle provinsialprior højt, med et frimodigt blik til de lyttende prælater, "er fast ethvert beregneligt slægtskab hinderligt og kan foranledige fordring på indulgens [Note 8)]; dog når dette udstrækkes alt for vidt, tror jeg, kirkens hellige fædre ville være enige med mig i, at sligt kun til unytte besværer samvittighederne, ligesom det lettelig kan blive til spot og forargelse i stedet for til opbyggelse for kristne og fornuftige mennesker. Ville man være konsekvent i slige sager, kunne til sidst intet ægteskab finde sted i kristenheden uden dispensation fra den pavelige stol, al den stund jo alle mennesker er kødelige frænder, for så vidt de alle nedstammer fra gamle Adam og Eva."

"Det er netop også min mening!" sagde kongen med et vel tilfreds smil: "Det kunne blive temmelig vidtløftigt. Hvad er eders mening om det, renlivede biskop Johannes?"

Bispen syntes forlegen over den halvt spottende mine, hvormed kongen æskede hans mening; han var ikke forberedt

på det, og han lod lige så lidt til at ville træde pavens myndighed for nær, som han i dette øjeblik vovede at bringe kongen i harnisk. Han stammede nogle ord og søgte at undvige en bestemt erklæring.

"Tillad mig, ærværdige hr. broder, at besvare dette spørgsmål!" tog abbeden fra Skovklosteret ordet med stolt og rolig mine. "Et eksempel vil bedst oplyse sagen!" vedblev han og vendte sig til kongen: "Intet ligger os nærmere end Eders Nådes slægtskabsforhold til Eders unge frænke, prinsesse Ingeborg i Sverige."

"Såmænd!" udbrød kongen og studsede, "I gør ingen omsvøb, hr. abbed! I går lige til sagen. Det lider jeg også bedst. Lad os blive ved det eksempel! det er mig virkelig i alle måder nærmest."

"Inden kirken kan velsigne eders forehavende ægteskabsforbindelse med denne eders højbårne frænke," vedblev abbeden kold og rolig, "er den hellige faders dispensation aldeles nødvendig, og det af en dobbelt grund: *pro primo* formedelst svogerskabets bånd, *pro secundo* for blodforvandtskabets besmittelse. Hvad første punkt angår, højbårne herre, da er bemeldte prinsesse Ingeborgs morbroder, grev Gerhard af Holsten, som bekendt ved sit ægteskab med eders højfyrstelige moder, enkedronning Agnes, Eders Nådes virkelige stedfader; grev Gerhards faderlige forhold så vel til den høje prinsesse, som til Eder, herre konge, fremkalder et hartad søsterligt og broderligt forhold mellem Eders Nåde og den unge prinsesse – og ægteskab mellem søskende eller dem, der kunne agtes for sådanne, forbydes strengelig af alle guddommelige og menneskelige love."

"Der fik I os i en hast til søskende! det er en egen måde at bringe folk i nært slægtskab sammen!" afbrød kongen ham: "men spring kun svogerskabet over med min stedfaders søsterdatter, ærværdige herre! Der er ikke en eneste dråbe fælles blod deri; det tager jeg roligt på min samvittighed. Kun et virkeligt og nært blodforvandtskab erkender jeg for så væsentlig en hindring, at blot Guds egen statholder på jorden kan bortrydde den."

"Eders Nåde har i visse måder ret," svarede abbeden – "for så vidt det visselig er blodet, der i dette tilfælde mest besmitter og gør enhver ægteskabelig forbindelse mellem frænder, som ikke kirkens indulgens har helliget, til utugt, dødssynd og fordømmelig blodskam –"

"Ha! raser i?" fo'r kongen op; hans kinder blussede; vreden glødede i hans blik og på den høje pande; men han bekæmpede den opblussende harme. "Kunne forfærdelige ord uden sandhed og ånd slå sjæle ihjel, havde jeg for længe siden været åndeligt myrdet!" vedblev han med dæmpet røst. "Nu sig frem, hr. abbed! Hvor nær regner I da det blodforvandtskab, der i følge eders dristige påstand kan styrte mig i dødssynd og den fordømmelige blodskams afgrund, hvis jeg ikke forventer brev fra Rom på at begå slig forbrydelse?"

"Det forbudne slægts-forhold er let at udregne," svarede abbeden med rolig kulde: "Den højbårne prinsesse Ingeborg er, som bekendt, en ægtefødt datter af kong Magnus, der var en ægte søn af den højbårne Birger Jarl, hvis gemalinde fru Ingeborg var en ægte datter af kong Erik den Tiende, hvis dronning Regitze endelig var en ægtefødt datter af Eders Nådes højsalige herre faders – herre faders – herre faders – herre

fader – ergo er prinsessen en datterdatters sønnedatter af Eders Nådes kødelige hr. oldefaders højsalige hr. fader, den gamle Valdemar den Store, højlovlig ihukommelse!"

"Ganske rigtigt! Altså barnebarns barnebarns barn af min tipoldefader – det er til visse et nært slægtskab!" sagde kongen og udbrød i latter. "Jeg ønsker Eder nu en god og rolig nat, ærværdige og højlærde herrer!" tilføjede han, som det lod til, helt let om hjertet og med et muntert, bestemt blik. "Jeg har ikke ret overvejet den sag før; nu er den mig fuldkommen klar; nu kan jeg sove så roligt som i Abrahams skød, når jeg tænker på den synd, jeg med modent overlæg og fuldt forsæt agter at begå så snart som muligt. Jeg vil ønske, ingen af Eder nogen sinde må få nogen sværere synd på sin samvittighed." Dermed hilste han smilende og gik.

Ved kongens heftige tale med de gejstlige herrer var grev Henrik og en del unge riddere blevet opmærksomme; man havde nærmet sig og hørt hvad der taltes om. Da kongen med latter gentog abbedens beregning, havde nogle af de unge riddere ret hjerteligt lét med. Abbeden blussede af harme. – "Det er øjentjeneres kendemærke," sagde han højt, "at le om kap ved hvad deres nådige herrer finder latterligt, om så latteren kun beskæmmer dem selv og deres kortsynede herskab. – Den forhånelse skal blive hævnet, hr. broder!" hviskede han bispen i øret med et betydende blik. – Bispen studsede og så sig ængsteligt om; han blinkede til sin opbragte kollega og bemærkede højt, at det nu vel kunne være på tiden at begive sig til ro og sige alle verdslige tanker god nat. Hushofmesteren med en flok kertesvende lod sig nu se, og så vel ridderne som de

gejstlige herrer bortfjernede sig til de anviste gæstestuer i ridderloftet og kongsgårdens vestlige fløj.

Note 8: **Indulgens:** Gejstlig eller pavelig eftergivelse.

14

Hen ved midnat stod grev Henrik i sit værelse foran kongens sovekammer i kongsgårdens højenloftsbygning. Han havde slukket lyset for at gå til hvile, men var blevet stående, halvt afklædt, ved det høje buevindue, der vendte mod øst, og hvorfra han i det klare månelys så ud over Sundet og så fjerne skibe henglide over det blinkende bølgespejl. Han havde siden sit besøg i St. Jørgens-hospitalet været stille og betænksom. Ved aftensbordet havde han, for at opmuntre sig, flittigt tømt sit bæger. Hans blod pulserede stærkt. Fortids erindringer og fremtids forhåbninger fo'r rask forbi hans sjæl i skønne livsbilleder. Han hengav sig ved synet af havet og det fjerne til længselsfulde drømmerier om sit fjerne fædreland og et kært billede syntes at foresvæve ham, idet han trykkede det blå akselskærf til sine læber og hang det omhyggeligt over en høj stoleryg. Han tog nu en gylden hæderskæde, kongen nylig havde givet ham, af sit bryst og satte sit sværd til side. "Dåd, bedrift, hæder først!" sagde han ved sig selv, "så vil kærligheden vel også flette mig kransen. Nu gælder det hans fred og lykke der inde. Han skal ikke forgæves have kaldt mig sin ven! Lad ham blive en Valdemar sejr! og Henrik af Meklenborgs navn skal skinne som Albert af Orlamündes. Men en ganske anden lystig karl vil jeg blive!" Han hørte nu klirren af livvagtens våben i forsalen og så sig alvorligt om. På højenloftstiljen tæt ved hans værelse holdt en ung drabant med tolv lanseknægte nattevagt. Det var ellers ikke sædvanligt, at kongen omgav sig med vagt, når han drog om i landet i fredstider og overnattede på de

såkaldte kongsgårde; dog her, hvor den forviste ærkebisp og de fredløse endnu havde hemmelige venner, og hvor stadens gejstlige herskab stod på en spændt fod med kongen, havde grev Henrik formået ham til denne forsigtighed, som temmelig fornøden, efter en så nylig dæmpet folkegæring, hvorved kongens mægling dog ikke havde kunnet tilfredsstille alle misfornøjede. Drostens lønbrev faldt under afklædningen grev Henrik i hånden, og han overvejede betænkelig de alvorlige advarsler, det indeholdt. "Hm! Junkeren!" sagde han ved sig selv, "hans egen broder – og dog vist en forræder! – jeg glemmer aldrig hans åsyn hin nat på Kalundborg – den ulykkelige slotshøvdings blod var vist over hans hoved. – Han bliver ingen glad bryllupsgæst. – Han stod vist hellere ved brudgommens grav – så kunne der endnu falde en krone på hans ravnehoved. – Hm! de er skumle, disse danske kongsgårde!" vedblev han og så sig om i den dunkle gotiske stue med det hvælvede loft og de favntykke mure. "Er han sikker her blandt sine gæster? Den lille, lurende bisp var jo Grands gode ven; han huer mig ikke; – den stolte, mørke abbed endnu mindre: – det er farlige folk disse hellige Guds mænd, når de vil have fingre i statssager. – Her sover han under tag i nat med sine fjender; og hist i pesthuset ligger en formummet kongemorder; måske var han kun dødssyg for et syns skyld – og min barmhjertighed ilde anvendt."

Lige som grev Henrik stod i disse betragtninger og tøvede med at lægge sig til hvile, bankede det sagte på hans dør. Den åbnedes, og en gejstlig herre trådte ind. Greven trådte studsende imod ham; det var en stille, alvorlig olding: månelyset faldt på et blegt, noget tungsindigt ansigt, og greven

kendte det købmandhafnske kapitels generalsuperior. "Et ord i fortrolighed, velbårne, unge herre!" hviskede han hemmelighedsfuld, "jeg kommer som Nicodemus; dog det er ikke åndelige, men verdslige ting, der har forstyrret min nattero. Eders herre kongen har i dag højmodigt reddet mit og mine kollegers liv, skønt han ikke anser os alle for sine venner, og vel med føje; måske kan jeg nu gøre gengæld –"

"Hvorledes?" udbrød grev Henrik, "sig frem, ærværdige herre, hvad har I at betro mig?"

"Da vi undveg fra Axelhus i dagningen," vedblev den gejstlige, "var jeg fast syg af gru og uro og mærkede kun lidet til, hvad der foregik om mig. Man havde fundet et halvdødt menneske ved stranden og af barmhjertighed taget ham med i båden; jeg så ikke hans ansigt, og hans røst var mig fremmed; det kan jeg gøre min ed på! Han blev siden bragt til St. Jørgens-hospitalet her ved kongsgårdens vænge. Mens vi af frygt for oprørerne lå skjult under tjelden i båden, var den syge kommet til sig selv og talte mange forblommede ord med min kollega hr. abbeden. Hvad det var, hørte jeg kun halvt og kan intet vidne om; men der må være en hemmelighed ved dette menneske, som jeg gruer for; dødssyg forekom han mig ingenlunde, og på sin *egen* afsked med verden syntes han mindst beredt. Min herre bispen lod hverken til at kende ham eller hans mørke planer; men, som sagt: abbeden fra Skovklosteret kendte ham og havde nok tilforn meddelt ham det højhellige sakramente. Mere har jeg ikke her at sige; men jeg måtte opsøge jer, hvor sildigt det var; jeg kunne ikke sove for de urolige tanker. Vagten her uden for fandt jeg i dyb søvn. Jeg ved ikke, om det er med eders vidende."

"Hvorledes? Det er aldrig muligt!" udbrød grev Henrik højst forbavset, og trådte hastigt ud på højenloftstiljen. Her så han alle tolv lanseknægte ligge sovende på gulvet. På bordet stod en tom vinkande og nogle bægere. Den unge drabant, som havde overbefalingen ved vagten, sad ligeledes sovende i en krog. Grev Henrik ruskede i dem; men de sov alle som sten. "Forræderi!" udbrød han forfærdet og greb hastigt en lanse fra en af de sovende krigsmænd. "Il til ridderloftet, ærværdige herre! Væk alle kongens mænd og kald dem hid øjebliklig! Jeg kan ikke selv forlade kongens dør. Jeg spærrer døren efter eder. Bank tre sagte slag, når I kommer tilbage! For Guds skyld, il!"

Den gejstlige herre nikkede tavs og gik. Grev Henrik lukkede højenloftsdøren i lås efter ham og forskansede den med borde og bænke. Han forsøgte atter at vække de sovende krigsmænd; men det var forgæves, de syntes ikke beruset af almindelig vin; men deres søvn lignede snarere den, man får af en dvaledrik.

Grev Henrik stod ene blandt de sovende og ventede længe i en pinlig spænding. Der var dødsstille omkring ham: han hørte kun de sovendes stærke åndedræt; men kongens mænd fra ridderloftet udeblev, og den gejstlige herre kom ej heller tilbage. Han stod vel en halv time med lansen i hånden og lyttede. Alt var stille. Endelig syntes han at høre en lyd, som om nogen skrabede på muren eller krøb op til vinduet ad de fremstående murkanter ved højenloftsbroen. Han kastede hastigt et blik til vinduet og så et fælt, dughvidt ansigt, fladtrykt og ukendeligt, på ruden. Han fo'r til med hævet lanse; men da han kom til vinduet var ansigtet forsvundet. Grev Henrik trådte tilbage, og en rædsel overfaldt ham, som han aldrig før havde fornummet. Det var ham, som de snorkende krigsmænd om ham med deres

dybe, ligegyldige ro spottede hans lønlige, stedse stigende uro. Det forekom ham, som der nu skulle åbne sig hemmelige døre i alle de gamle paneler, og de fredløse kongemordere fra Finnerup lade skulle træde formummede frem af alle kroge, for at forny hin St. Cæciliæ-nats blodige optrin til hævn for marsk Stig og deres henrettede frænder. Han beholdt lansen i den ene hånd og hentede sit riddersværd, som han holdt blottet i den anden. Således bevæbnet stillede han sig uden for kongens dør, lige for den åbne dør mellem hans eget sovekammer og højenloftstiljen, og han ventede hvert øjeblik et overfald af de formodentlig overlegne stimænd. Det nyttede ikke at gøre larm: ridderloftsfløjen, hvor alle kongens mænd sov, lå for fjernt til at hans røst kunne nå did, og var forræderne nær, ville et nødråb måske netop gøre dem dristigere. Han tænkte på at vække kongen; men alt var endnu stille, og han bluedes ved at synes frygtsom i kongens øjne, hvor ingen fjende var at se eller høre. Til kongens sovekammer var der ingen anden indgang end gennem højenloftsforsalen og grevens værelse. Sovekammer-vinduerne var forsynet med jernstænger; men i forsalen var de høje buevinduer uden alt værn, og på den ene side vendte de ud til den åbne mark. Herfra ventede han, angrebet ville ske, og han befrygtede med grund, at der måtte være tilstødt den gejstlige herre et uheld på vejen til ridderloftet. Jo længere han overvejede sin stilling, jo betænkeligere forekom den ham. Han fik nu pludselig et indfald, som han straks med megen iver iværksatte. Da han atter stærkt havde rusket i de sovende krigsmænd uden at få dem vågne, løftede han dem op fra gulvet og bandt dem ved deres akselskærf fast i næsten oprejst stilling ved de store jernkroge i vinduespillerne, som ellers tjente til at

ophænge våben på. I denne stilling vendte de ryggen mod markvinduerne og måtte uden for synes vågne og på deres post. Næppe var han færdig med dette besværlige arbejde, før han hørte hviskende stemmer og en dæmpet klirren af våben under markvinduerne. Han sprang nu pludselig frem med hævet lanse og sværd mod det vindue, der stærkest var oplyst af måneskinnet, og råbte med høj, triumferende røst: "Pas nu på, karle! nu har vi dem i fælden!"

"Fly, fly! Vi er forrådt! De er alle på benene!" lød en hæs stemme uden for, og han så i det klare måneskin en flok formummede mennesker i gråbrødrekapper tage flugten hen ad Sorretsløf mark.

"Gud og St. Jørgen være lovet!" udbrød han og drog atter fri ånde: "Så mange havde jeg dog næppe fået bugt med." Lanseknægtene og den unge drabant sov endnu trygt i deres hængende stilling. Grev Henrik bandt dem endnu bedre fast og lod dem hænge.

Da kongen ved solens opgang trådte ud af sit sovekammer, så han med stor forundring grev Henrik af Meklenborg gå halvt afklædt frem og tilbage på højenloftstiljen med våben i begge hænder, mens hele vagten hang snorkende ved deres akselskærf blandt de tomme harnisker på vinduespillerne. Han udbrød ved dette syn i en høj latter, og da han nu hørte det besynderlige eventyr, rystede han smilende på hovedet. "I har drømt, min gode grev Henrik! eller, rent ud sagt, haft et bæger vin for meget i panden!" sagde han muntert. "Jeg mærkede det nok i går aftes; men mod disse karle har I til visse været ædru! I har til gavns haft dem til gæk i eders lystighed."

"Så sandt jeg lever, herre konge! det er ingen spas!" tog grev Henrik heftigt ordet; men nu begyndte lanseknægtene, den ene efter den anden, at gabe og strække sig; men da de fandt sig bundet til harniskkrogene og så kongen med grev Henrik lige for sig, teede de sig helt underligt i deres skræk og undseelse. Kongen vendte sig bort for at dæmpe sin latter, mens han nu dog måtte være streng; men grev Henrik harmede sig over hans vantro og muntre lune.

"Kast den hele murmeldyr-vagt i tårnet!" bød kongen: "Der kan de sove 24 timer endnu! Så kan de vel få udsovet og holde øjnene åbne en anden gang! I selv skal slippe med at finde jer i min latter!" tilføjede han og gik med greven ind i den anden stue. "Herefter kan jeg hverken tro hvad I eller min kære drost Aage ser og hører i måneskin. Af lutter kærlighed til mig ser I forrædere i alle kroge og gør lutter gale streger om kap. Har noget menneske set mage til drabantvagt!" Kongen gav nu sin tilbagetrængte latter luft, da døren var lukket til vagtstuen; i grev Henriks halve påklædning og forstyrrede udseende fandt han sin mening om sagens rette sammenhæng bestyrket.

"I fornærmer mig med eders tvivl, herre konge!" tog grev Henrik atter ordet med dæmpet heftighed og kastede sin kappe om sig; "men så længe I kan udle eders tro tjenere, er I, Gud ske tak, ved god helse, og det bør ikke fortryde nogen ærlig mand. I kan vidne, karle!" vedblev han ivrigt og åbnede atter døren til vagtstuen og de forbavsede lanseknægte. "Nej, det er sandt, det lader I nok være med, I søvnetryner!" råbte han harmfuldt. "I tårnet med jer fluks! og I med, årvågne hr. drabant! I fortjener aldrig mere at betros nogen vagt om kongens person."

Den unge drabant, som nu også forfærdet var vågnet og havde befriet sig fra den ydmygende stilling, fortalte til sin undskyldning, hvorledes han på en ubegribelig måde havde tabt sin bevidsthed, efter at have nydt et eneste bæger af den aftendrik, der var sat ind til dem. Således var det gået dem alle. Kongen blev endelig alvorlig og lod sagen strengeligt undersøge. Hvo der havde bragt dvaledrikken kunne ikke opdages. Ingen af kongens folk vidste det mindste om det. I ridderloftet var ingen blevet vækket. Den gamle generalsuperior måtte være bortfjernet af forræderne: han var ingensteds at finde. Da bispen og abbeden fra Skovklosteret hørte hvad der var sket, syntes de i højeste grad forbavsede. Bispen ytrede højt den mening, at det vist havde været de misfornøjede gildesbrødre fra staden, og at overfaldet rimeligvis havde gældet ham. Siden den sidste samtale med de gejstlige herrer havde kongen forandret sin rejseplan og besluttet straks at drage til Helsingborg, for derfra med iver at påskynde sin formæling og selv berede alt til sin bruds modtagelse. Han frabad sig koldt og høfligt alt videre følgeskab af biskop Johan og abbeden fra Skovklosteret, der helt tavse og betænkelige begav sig på vej til Roskilde, hvorimod den gamle provinsialprior Olaus fremdeles efter kongens ønske fulgte ham, for at besørge den fraværende kanslers forretninger med brevveksling og alt sligt.

Da kongen få timer efter solens opgang forlod sin kongsgård i Sorretsløf og gik over højenloftstiljen, hvor grev Henrik havde holdt den besynderlige nattevagt, greb han grevens hånd og trykte den hjerteligt. "Har I kunnet slå mine fjender på flugt her med snorkende karle på knag, må I kunne knuse dem med

vågne mænd i panser og plade. I er fra denne time min marsk, grev Henrik af Meklenborg! Med samme myndighed i krig og fred, som marsk Olufsen Biler!"

Med disse ord rakte kongen ham en pergamentsrulle med brev og segl på den nye, høje værdighed. "Når jeg en anden gang ler ad eders heltegerninger, kække greve, og kalder dem drømmesyner, må I kalde mig en vantro Thomas!" vedblev han. "Fra jeg red på kæphest, har jeg haft lige så mange dødsfjender som min fader havde mordere," tilføjede han alvorligt og med bevæget røst, "dog – såmænd! jeg takker Gud og vor kære, hellige frue for mine fjender: de lærer mig fast daglig at kende mine tro venner."

Grev Henriks øjne strålede af glæde; han takkede kongen med hjertelige ord og fulgte ham ned ad højenloftsbroen til slotsgården, hvor det talrige følge allerede ventede dem til hest. Grev Henrik svang sig muntert i sadlen med sin nye bestalling i hånden og uddelte straks, som marsk, de nødvendige befalinger til at forfølge og efterspore forræderne.

Da man red ud af kongsgården, savnede kongen sine to kæreste dystløbhingste, og han blev heftigt fortørnet. "Såmænd! det er værre, end alt det andet!" sagde han og så sig om med så strengt et blik og så mørkt et åsyn, at de unge riddere så forundrede til hinanden, og den gamle provinsialprior syntes at have et formildende ord på tungen.

"De skønne, muntre springere! de skulle have danset for prinsesse Ingeborgs kirkekarm på vor bryllupsdag!" vedblev kongen og vendte sig til mester Olaus. "Dette var mig intet godt forvarsel. De måtte hellere have svedet kongsgården af over mit hoved, end ranet mig de kongelige dyr!"

Man fik nu at vide, hvorledes hingstene allerede var savnede den forrige dags morgen tillige med begge stalddrengene, der skulle passe dem, og at man havde søgt dem alle vegne forgæves.

"De skal og må findes! det står jeg inde for!" sagde grev Henrik og sendte straks et par af sine egne svende bort for at opsøge dem. Man red videre; men kongens gode lune var for nogle timer forstyrret. "Mage til muntre dansere får jeg vel aldrig!" sagde han endelig i mildere tone og så ud over Sundet på den smukke vej til Ørekrog, mens lærkerne kvidrede muntert over hans hoved, og hans lange, gule lokker flagrede i forårsluften. "Jeg har altid set dem danse for hendes karm, hver gang jeg tænkte på min bryllupsdag. Men det var en grille kun, et drømmebillede fra min barndom. Heftige ønsker kan gøre os overtroiske og barnagtige, tror jeg. Havde vi kun først bruden i karmen, skulle vi vel få den trukket til kirke!"

"Dertil kan I få dobbelt så mange hænder, som der er hjerter i Danmarks rige!" sagde grev Henrik og satte en gran bøgekvist i sin hat. "Vi rider nu sommer i by til Helsingborg, min konge! Se! Danmarks skove hvælver sig allerede til en stor gotisk kirke og brudesal."

"Den kirke og brudesal skal man dog lade mig stå helt åben!" udbrød kongen noget bitter; han opløftede sit blik over skoven, til den klare himmel, "hin evige Guds kirke med!" vedblev han, "hvor det så går med dens afbildning her i støvet. Ikke sandt, mester Olaus?"

"Åndens rette tempel er et fromt og kærligt hjerte, herre konge!" svarede den milde, rolige provinsialprior: "Hvor der er

kærlighed og levende tro, vil med Guds hjælp velsignelsen ikke udeblive."

Kongen nikkede venligt til dem begge, og man red nu rask frem ad vejen til Ørekrog.

15

Mens man i Sverige, som i Danmark, i den skønneste årstid, i borgene som bag ploven sang de gamle, kære folkesange, med omkvædene: *"Skoven står alt udi blomster!"* og *"Fuglene de sjunge!"* og man ved hoffet glædede sig med minnesangerne over *"den meget grønne og skønne maj"* og den *"så såre tvingende elskov"*, var der stærk ilbudfærdsel mellem det svenske og det danske hof i Stockholm og Helsingborg og en almindelig glædelig forventning over hele Danmark. Det var lykkedes drost Aage, i forening med den lærde og veltalende mester Petrus de Dacia, at overvinde det svenske rigsråds væsentligste betænkeligheder med hensyn på den danske konges formæling med prinsesse Ingeborg. Uden i mindste måde at røbe den lidenskabelighed, hvormed deres unge, ridderlige konge syntes at ville sætte liv og krone på spil for sin brud, og uden i fjerneste måde at berøre muligheden af et fredsbrud ved en underhandling, hvorved netop det fredeligste forhold tilsigtedes og det kærligste attråedes, havde disse kongens tro venner, ved overvejende statskløgtige grunde, først bragt den kloge rigsforstander Thorkild Knutson på deres side, og trods alle de hindringer, den underfundige drost Brunke lagde dem i vejen, havde de endelig drevet det så vidt, at forestillingen om bandsættelsen på Søborg og interdikt-eksekutionen i Købmandhafn havde tabt sin lammende og afskrækkende virkning på det svenske hof. Selv den manglende ægtskabsdispensation fra pavehoffet blev, ved den lærde mester Peders oplysninger og ved kongens egenhændige skrivelser og klare udvikling af sagen, til sidst

betragtet som en ubetydelig formalitets-mangel, der altid siden ved mellemhandling kunne bringes i rigtighed. Ærkebisp Grands flugt og formelige forvisning fra Danmark, så vel som folkeopstanden over kirkespærringen i Købmandhafn, havde glædet enhver kæk og frisindet mand i Sverige som i Danmark, og betydeligt formindsket frygten hos det svenske hof og rigsråd for følgerne af et muligt brud med pavehoffet. Man havde set et nyt og forbavsende eksempel på den unge danske konges djærvhed og hans tro folks enighed med ham i at modsætte sig hierarkiets anmasselser. Der gaves endog dristige sjæle, som håbede, den tid ikke kunne være meget fjern, da den frie, selvstændige folkeånd i Norden ville gøre folk og fyrster uafhængige af det romerske hofs indgreb i statsforholdene og det borgerlige liv. Der blev i denne anledning hørt kække og mandige ord i det svenske rigsråd, som gjorde Thorkild Knutson og hans landsmænd ære, men som af modpartiet udskreges for åbenbart kætteri og ugudelighed, der ville styrte Sverige såvel som Danmark i stor ulykke. Drost Brunke og hans tilhængere forsmåede intet middel til at standse underhandlingerne eller drage dem i langdrag; han havde mange formående prælater på sin side, men den overvejende stemning imod sig, og han søgte forgæves, ved at opvække erindringen om gamle forurettelser og gensidige misforhold mellem nabofolkene, at oppuste det gamle nationalhad, som nu syntes at plumre, og som man ved en gensidig kærlig forbindelse imellem kongehusene aldeles håbede at udslukke.

Den ivrige modstand i det svenske rigsråd, drost Brunke stod i spidsen for, og som man ikke var utilbøjelig til at anse junker Christopher for at have en vigtig, men hemmelig del i, skulle

dog snarere fremme end hindre den afgørende og endelige beslutning, idet Sveriges største statsmand, marsk Thorkild Knutson, herved opfordredes til at lægge hele sin åndelige overlegenhed for dagen. Han forsmåede al tilflugt til sin myndighed som rigsforstander, og enhver misbrug af sin indflydelse, som den unge kong Birgers værge og det svenske folks yndling. Den mening, han nu med fuld overbevisning havde erklæret sig for, ville han se sejre ved dens egen vægt og ved dens medhold, så vel i statsklogskaben som i folkenes gensidige følelse for givne løfters ubrødelighed og tidsalderens hang til en kæk, ridderlig og storsindet tænkemåde. Thorkild Knutson fremtrådte endelig med en tale i rigsrådet, hvorved han viste, at han lige så vel forstod at finde vejen til sine landsmænds hjerter som til deres forstand. Ved sit skrift om "kongestyrelsen" havde han tilforn vist, at han lige så godt kendte ordets magt og forstod at føre pennen blandt sin tidsalders lærde, som han med hæder førte feltherrestaven og statsroret.

Efter en klar og rolig fremstilling af Sveriges stats borgerlige forhold til Danmark og af de skandinaviske folks oprindelige slægtskab samt hvad de ved forbund og gensidigt venskab kunne og burde virke med og for hinanden til fælles sikkerhed, kraft-udvikling og magt, hævede han sin røst ved en billedskøn og begejstret udvikling af det store og opløftende i kærlighedens sejr over alle smålige betænkeligheder og nationalfordomme; han gav en lige så sanddru som kærlig skildring af den unge danske konges standhaftige og elskværdige karakter, så vel som af den ædle prinsesse Ingeborgs personlighed og det skønne forhold mellem de

forlovede kongebørn fra deres barndom; han vidste endelig med lige så megen klogskab som veltalenhed aldeles at nedslå modpartiets indvendinger og give det danske gesandtskabs andragende det lykkeligste udfald, idet en stor, almindelig begejstring for det kongelige brudepar til sidst henrev største delen af hans modstandere selv og blandede sig med en opløftende og sjælen udvidende følelse af tvende nationers tilnærmelse i deres skønneste og ædleste repræsentanter.

Formælingen var således, efter kong Eriks ivrige ønske og med prinsessens samtykke, blevet fastsat til den allerede nært forestående første juni, og et ilbud fra drost Aage havde straks bragt kongen det glædelige budskab. Hele den svenske kongefamilie ville ledsage prinsessen til Helsingborg, hvor der gjordes prægtige tilberedelser til brylluppet, og hvor den ridderlige kong Erik nu kun ventede hin lykkelige første skærsommerdags frembrud, for med hele sin hofstat, i spidsen for det glimrende danske ridderskab, at ride sin skønne brud og hendes kongelige frænder i møde.

Helsingborg slot tillige med staden og dens omegn blev nu dag for dag mod maj måneds udgang en stedse prægtigere samlingsplads for alt, hvad der i Danmark og Sverige kunne kaldes stort og glimrende. Det smukke gotiske kongeslot med sine ringmure, runddele og høje tårne, knejsede stolt over byen på toppen af den stejle klint eller bjerget oven for staden. Slottet var omgivet af dybe borggrave og ansås for en uovervindelig fæstning; men i denne tid var vindebroen slået ned, og den store, jernbeslåede slotsport på den søndre side stod bestandig åben for de inddragende gæster. Den gamle stad, der regnede sin oprindelse fra kong Frodes dage og ved Sundets snævre

gennemløb havde så skøn og fordelagtig en beliggenhed, var ved sin betydelige handel og sine store markeder med heste og øksne kommet i god velstand og havde en betydelig udstrækning, men var dog ingenlunde i stand til at rumme de mange fremmede. Det store torv, nær ved rådhuset og ved den prægtige St. Maria kirke, var, som stadens midtpunkt, hvortil mange gader stødte sammen, nu hver dag lige så opfyldt med mennesker som på de store markedsdage. Foruden kongens nærmeste frænder og de ved marsken indbudte bryllupsgæster fra begge rigers herresæder og ridderborge, strømmede der en stor mængde nysgerrige og deltagende mennesker af alle stænder til Helsingborg, selv fra de fjerneste provinser, for at se den prægtige fest og glæde sig ved de offentlige forlystelser, der ved denne lejlighed skulle gøre den kongelige familiehøjtid til en folkefest for tvende nationer.

Kongen havde allerede i nogle uger holdt hof på Helsingborg. Marsk Olufsen var kommet tilbage fra Jylland, hvor han lykkelig havde dæmpet enhver urolig bevægelse ved at tage de forvovne partigængere, Niels Brock og Johan Papæ, med nogle flere af ærkebispens og de fredløses venner, til fange. Oprørerne var ført til fangetårnet på Flynderborg, og den barske marsk Olufsen var personligt så forbitret på disse statsfanger, der længe havde trodset ham, at han ikke kunne få dem straffet hårdt nok; men nu tænktes der kun på festlighed og glæde. Kongens stedfader, grev Gerhard, var kommet fra Nykøbing med sin gemalinde, den forrige dronning Agnes. Næst kongen selv syntes ingen højere at glæde sig til hans bryllup end hans kloge, majestætiske moder, der nu så hvorledes en sand og skøn følelse havde gjort den lidet naturlige barneforlovelse, hun med

beregnende statskløgt havde foranlediget, til en fri og naturlig pagt mellem beslægtede hjerter. Grevinde Agnes havde i sit første ulykkelige ægteskab som Danmarks dronning, anset ægteskabelig lykke blandt fyrstinder for en eventyrlig sværmerisk drøm. Efter sin ulykkelige gemals død havde hun opofret dronningnavnet for at se hin drøm forvandlet til liv og sandhed. I sin egen lykke havde hun ofte med uro og lønlig anger tænkt på det vovelige i hin traktat angående hendes børns tilkommende skæbne. Hun følte sig nu besynderligt bevæget ved den tingenes og hjerternes styrelse, der havde gjort hendes blot statskloge beregning til et tilsyneladende rigtigt blik i fremtiden, idet hun nu så den mest lidenskabelige brudgomsbegejstring i sin kongelige søns øjne.

Den tapre hertug Erik af Langeland lod til ved forliget i Vordingborg at have glemt alle foregående stridigheder med kongen og havde indfundet sig til brylluppet; men hans broder, hertug Valdemar af Slesvig, der ligeledes af høflighed var indbudt, havde undskyldt sig med upasselighed. Siden oprøret i Skælskør i kongens mindreårighed, og hertugens uheldige forsøg på at tiltrodse sig den skønne enkedronnings hånd og måske Danmarks krone, havde han så vidt muligt undgået enhver sammenkomst med hende og kongehuset; han syntes nu ikke at ville forstyrre sin egen ro og festens glæde med sin nærværelse.

Tre dage før den bestemte bryllupsdag kom junker Christopher med et talrigt følge fra Kalundborg. Kongen modtog ham med sædvanlig høflighed på Helsingborg skibsbro, hvor han med sin nye marsk, grev Henrik, og sine drabanter var gået ham i møde; men der var et smerteligt

udtryk af tilbagetrængt harme i kongens ellers så livsglade og kærlige åsyn, da han rakte den mørke broder hånden til velkomst. At junkeren nylig ved rænker skulle have lagt hindringer i vejen for hans bryllup, taltes der temmelig højt om, og man troede, kongen selv havde en bitter formodning om det, skønt der ingen beviser var for hånden for dette nye, formentlige forræderi. Junkeren selv syntes på den senere tid at lide af en nagende tungsindighed, der ofte udbrød i vild lystighed. Især siden bestormelsen af Kalundborg slot og hans ulykkelige slotshøvdings henrettelse havde prinsens urolige og mørke sindsstemning taget denne vilde karakter. Selv de få af hans hofmænd, der var ham virkelig hengivne og i hans mørke, indesluttede væsen så en stor ånds kamp med sig selv og sin skæbne, beklagede sig ofte over hans luner og fulgte ham dog kun med en slags frygt og i et hemmelighedsfuldt håb om en gang ved ham at komme til hæder og lykke.

Brødrenes møde og gensidige hilsen på Helsingborg skibsbro var påfaldende kold, skønt junkeren syntes ved sine lykønskninger og høflighedsytringer at ville bortfjerne ethvert synligt misforhold. Især lagde grev Henrik nøje mærke til det. I kongens følge så man de tyske mestersangere, der havde forladt deres undersøgelser på Vordingborg slot for at forherlige festen med deres sange. De dokumenter, junker Christopher ved ærkebispens fængsling havde borttaget fra Lunde sakristikiste og, som det hed, bragt til det kongelige statshistoriske arkiv på Vordingborg slot, havde disse kongens lærde venner forgæves søgt efter: de var ingensteds at finde; de kunne endnu være af stor vigtighed for kongen i processen mod den forviste ærkebisp; men de var forsvundet på samme tid, som det var

kommet til åbenbart brud med junkeren, og kongen havde sin broder mistænkt for at have tilintetgjort dem eller endog tilbageleveret dem til ærkebispen.

Til kongens følge sluttede også den unge islandske skjald, St. Olafs-præsten fra Nidaros, hr. Laurentius, der nu havde omskiftet sin røde, verdslige kappe med en ærbar, sort kannikdragt; og nær ved kongen gik den lille, vanskabte mester Thrand Fisilier med en vigtig, lærd mine og prydet med en stor diamantring, som kongen af agtelse for hans store lærdom havde skænket ham. Siden kongens ankomst til Helsingborg havde den lærde tusindkunstner været på fri fod; han havde straks vidst at fængsle den videlystne konges opmærksomhed, efter at han med snildhed og hvastunget kløgt havde fralagt sig enhver beskyldning så vel for leccar-kætteriet som for trolddom. Denne sidste beskyldning, der havde pådraget ham hin forfølgelse og livsfare i Skanør, følte han sig især smigret ved at beklage sig over, som et indlysende vidnesbyrd om hans forbavsende kundskaber og det latterligste bevis på tidsalderens uforstand og den fordomsfulde almues uvidenhed. Kongen forestillede ham nu for sin broder som en sjælden lærd og en udmærket kunstner. Det betydende blik, hvormed junker Christopher hilste denne vidt berejste lykkejæger, syntes at røbe et tidligere bekendtskab, som dog ingen af dem omtalte.

Grev Henrik havde kun liden tro til prins Christophers artige lykønskninger og afmålte høflighed. Han gav nøje agt så vel på junkeren, som på den fremmede tusindkunstner, om hvem Aage havde ytret sig så betænkelig. Han troede mere og mere at opdage en hemmelig forståelse mellem prinsen og den hemmelighedsfulde lærde, og han besluttede at være på sin

post; men han vovede dog ikke at krænke og bedrøve kongen ved nogen ytring om det eller forøge den mistanke til broderen, der synligt pinte ham, og som kongen selv lod til af al magt at ville bortfjerne.

Mellem brødrene fandt der hverken denne eller de to følgende dage nogen fortroligere tilnærmelse sted. Den manglende hjertelighed måtte erstattes af almindelige høflige talemåder og et stift hofceremoniel. Kun når Christopher var på jagt eller sad ved brætspillet og drikkebordet, så man kongen tale glad med sin moder og grev Gerhard eller spøge muntert med grev Henrik og sine riddere. De tyske mestersangere og den lærde islænder bidrog meget til at forkorte ham de sidste aftener før brylluppet, når ikke vigtige regeringsforretninger sysselsatte hans livlige, utålmodige sind. Men når han undertiden syntes i den lykkeligste stemning, kunne han ofte blive pludselig tavs og betænksom ved blot at høre sin broders stemme eller betragte hans sky, ubestemte blik under de sorte, sammentrukne øjenbryn.

Aftenen før den længselsfuldt ventede første juni sad kongen i højenloftssalen på Helsingborg slot ved skakbrættet, hvorved han som oftest var sejrherre. Han havde denne gang fundet en næsten uovervindelig modstander i den fremmede filosof og naturforsker, der syntes forud at kunne beregne sin modspillers planer og kun at behøve et eneste træk for at tilintetgøre dem. Uagtet mester Thrands afgjorte overlegenhed, havde kongen dog vundet hvert spil; men han syntes ligegyldig ved det; han

var adspredt og glemte ofte at trække. I den modsatte ende af højenloftssalen hørte han sin broder tale om jagt og heste med grev Gerhard; hans moder hørte på mestersangerne og hr. Laurents' skjaldesange, mens de unge riddere talte livligt om næste dags turnering og festligheder.

"Sig mig, hr. Thrand!" sagde kongen til sin lærde medspiller og kastede tankefuldt et blik ud af vinduet mod den stjerneklare himmel, "hvad er eders mening om forbetydninger og om den forunderlige stjernetyderkunst, som så mange lærde mænd i vor tid er hengivne til? Tror I, menneskenes liv og idræt og denne verdens omskiftelige lykke kan være så betydende i den almægtige Guds øjne, at højere magter skulle bekymre sig om det eller indblande sig i det? Og mener I, de store himmellegemers stilling og bevægelser kunne stå i nogen virkelig forbindelse med vort liv og vor skæbne?"

"Det er fast mere, end videnskaben endnu med vished kan siges at have udgrundet, stormægtigste herre!" svarede kunstneren med et fint smil om den spidsfindige mund, og hans hoved blev næsten borte mellem skuldrene, "skulle imidlertid nogen videnskab bringe klarhed og forstand i vore lærdes grublerier og de astrologiske hemmeligheder, så måtte det være den ophøjede videnskabernes videnskab, hvis ringe dyrker jeg er. Der sker visselig intet i verden, Eders Nåde, uden hvad der er naturligt eller en nødvendig følge af tilstrækkelige grunde; men disse tingenes og begivenhedernes forborgneste grunde er det netop den verdslige visdoms store opgave at udgrunde. *Beatus, qui potuit rerum cognoscere causas!* Note 9) sagde allerede den vise hedning. Teologerne og digterne indbilder sig vel på en nærmere og sikrere vej at kunne nå det samme mål,

som vi, eller et endnu langt højere," vedblev han med et hånligt, selvtilfreds smil, "men de bedrager sig selv i deres enfoldighed og sværmeri, ved at forudsætte en umiddelbar erkendelse og en slags overnaturlig indskydelse af den store, guddommelige visdom, som er naturens ånd og liv, og som kun middelbart åbenbarer sig for os i sine virkninger, således som disse med deres indre væsen efterhånden ved kunst og studium udfolder sig for os gennem videnskabens og forskningens hellige serør."

"Nu mænger I mig atter tingene for meget sammen, hr. Thrand!" sagde kongen og rystede på hovedet: "I synes mig ofte nær ved at blande vor store, levende Gud og herre sammen med hans skabning eller hvad I kalder naturen. Med al min agt for den verdslige visdom og for alt, hvad godt og nyttigt der af menneskekløgt kan udgrundes ved de jordiske tings betragtning, mener jeg dog, at den livets og sandhedens og skønhedens engel, vore lærde med de gamle skjalde kalder genius, ligesom især det profetiske seerblik og de frommes vidunderlige henrykkelse i ånden, langt overflyr al mulig verdslig vidskab; og for hvad der er os vigtigst at se har vi visselig det helligste og højeste serør i Guds eget åbenbarede ord." – Kongen tav et øjeblik og betragtede den lille vismands underlige miner med et skarpt og prøvende blik.

"I smiler, som I ynkede mig for denne min hjertens mening," vedblev han: "jeg er en læg mand; men alle de fromme, lærde mænd, jeg har kendt, var enige med mig. Jeg kan heller ikke indse, vore teologer fejler, når de anser Guds ånd for en sikrere vejleder til ret kundskab om de guddommelige ting, end al menneskelig kløgt og visdom."

"Det være langt fra mig at modsige min nådigste herre eller vor tids fromme lærde heri!" svarede mester Thrand og så sig om med et tilbagetrængt smil og en listig, forsigtig mine, "men det vil jeg hellere tale med eder om i eders lønkammer, herre konge! Jeg tvivler ikke på, at I jo, med eders klare, fordomsfrie blik og eders frie ånds uafhængighed af vor tids usselhed, vil forstå mig rettelig. Jeg tør vel næsten ubetinget underskrive alt, hvad den såkaldte hellige kirke fordrer nødvendigt for den, der vil kaldes rettroende, når det kun må tillades mig at forstå de gamle skrifters og symbolers ord, som jeg vil, i deres rette og fornuftige betydning; imidlertid gives der dog meget i vor videnskab, der endnu må være hemmeligheder for den store hob og selv for vor tids lærde, som kun er alt for tilbøjelige til at finde kætteri og ugudelighed i enhver fri og dristig tanke. Det åbenbarede ord, herre konge!" tilføjede han sagte og hemmelighedsfuld, "læser jeg ikke længere med de skriftkloge i de små skrevne bøger hvoraf man, som I selv har prøvet, lige så ofte henter forbandelser som velsignelser, men meget mere i den store bog, der ikke blev skrevet med menneskehånd, men hvis bogstaver er verdens grundpiller, og hvis ord udtoner den evige visdom i stormens drøn og havets brusen, i stjernernes gang over tordenskyen og i flammerøsterne fra afgrundens dybder. Mærk vel, min dybsindige konge! I, vort Nordens unge Salomon! den guddommens hellige ånd, der tales så mange og dårlige ord om, det er netop den kræfternes urkraft, vi gennem granskningens helligdom søger i naturens store værksted, i vor egen sjæls dybheder og – i de vises sten, som vi kalde denne verdens og tingenes grundkerne. Hvem der blot kan skimte den – som vi dog kun i visse store øjeblikke tør rose os af – ham er

det dybeste og højeste åbenbaret: for ham ligger fremtiden som fortiden klar; han er tingenes og de evige kræfters mester og herre; for ham har livet kun grænser i hans vilje."

Kongen betragtede tavs og alvorlig den lille, forunderlige mands åsyn, hvori alle muskler var i en bævrende bevægelse, mens der ligesom fo'r gnister fra hans små, dybtliggende øjne.

"Følg mig siden til mit lønkammer!" sagde kongen og rejste sig.

Grev Henrik havde nærmet sig og hørt noget af denne samtale; han syntes at bemærke ligesom et triumferende smil i mester Thrands selvtilfredse ansigt; men han søgte forgæves lejlighed til at advare kongen, der nu helt tankefuld forlod mester Thrand og nærmede sig til sin moder og de tre fremmede sangere.

Den unge hr. Laurentius havde fortalt fru Agnes en hel del om det herlige Norge og Island og om de mærkværdige skjalde og sagaskrivere i hans fædreland, især om den store Snorro og hans lærde brodersønner, der i det sidste århundrede havde givet sagalitteraturen en sådan overvægt, at poesien næsten var kommet i forglemmelse over det. For dog at bevise fru Agnes og de tyske mestersangere, at den poetiske begejstring i hans fædreland ikke, som de troede, var aldeles uddøet mød hedenskabet og de dybsindige Edda-skjalde, havde han anført adskillige draper og drotkvad fra den kristelige tid, som de ikke kunne nægte deres bifald. Da kongen trådte til, fremsagde han just nogle strofer af Einar Skulesøns berømte helgendrapa "*Gejsli*" eller Strålen, til Hellig Olafs ære. Kongen standsede og hørte efter. Hellig Olaf kaldtes i denne sang "en Guds riges stråle, et lys eller glimt af den ædle nåde-sol", og Kristus

beskreves som verdens lys og himmelens herre, der selv "som en stråle af en klar stjerne (jomfru Maria) ville synligen fødes på jorden til stor og herlig både." Kongen nikkede tilfreds; han syntes i det gudelige helgendrapa at finde en husvalende modvægt til, hvad der i den kloge mester Thrands tale næsten havde foruroliget og ængstet ham.

"Bliv ved!" sagde han opmuntrende til hr. Laurents, og den unge St. Olafs-præst, der var kommet i livlig begejstring ved digtet til sin helgens berømmelse, fremsagde med sin smukke, klare talerstemme endnu nogle strofer af digtets begyndelse om Frelserens og hans riges herlighed, om menneskeslægtens liv i ham og delagtighed i hans forsonende død, om hans opstandelse og den store helgenskares udgang af støvet og forherligelse med ham, endelig om hans himmelfart og ære på Guds trone og kristenhedens oprindelse ved helligånds-åbenbarelsen hin første pinsemorgen, "hvorved himmelkongen indbød al verdens sjæle og slægter til et himmelsk liv". Derfra gik han over til Hellig Olafs pris, som den ved underværker stadfæstede helgen, "Guds riges gæve og mægtige stråle"; men da han kom til det sted i helgendrapet, hvor skjalden udbryder, at "svig og forræderi voldte kong Olafs fald på Stiklestad, men at han nu, som en Guds ridder i nøden, kunne erholde hvad han ville af solens herre" – afbrød kongen pludselig den begejstrede hr. Laurentius. "Tak!" sagde han, "det var smukt og opbyggeligt; men om svig og forræderi vil jeg intet høre dagen før min bryllupsdag. Norriges konge og hertug Hakon har forsvaret en slet sag imod mig." vedblev han, "men jeg agter de brave nordmænd dog højt; de har fortjent en konge og skytshelgen som St. Olaf; han har vel fortjent at kaldes en himmelstråle i

Norden: hvorledes det gik til ved hans fald, vil jeg nu ikke tænke på. Besyng hellere troskaben og skønheden og hvad der er vor tidsalders pryd og ære!"

"Tillad mig et ringe forsøg på at løse den opgave, min allernådigste herre og velynder!" tog mester Rumelant hastigt ordet og istemte straks en tysk vise til berømmelse for de nordiske kvinders skønhed og trofasthed, hvori han ikke forglemte den endnu skønne og ungdommelige fru Agnes, endnu mindre kongens fraværende brud; men sangen indeholdt tillige et lønligt forsvar for marsk Stigs fangne døtre på Vordingborg, hvis skønhed og ulykkelige skæbne havde gjort et stærkt indtryk på begge de tyske mestersangere. Mester Poppe stemte i med, og de greb nu denne lejlighed til at indlægge et mildt ord for de fangne jomfruer. I særdeleshed kunne de ikke noksom berømme den stille jomfru Margrethes fromhed og elskværdighed i hendes fangenskab.

Kongens åsyn formørkedes. De fangne pigers sag havde han henvist til lands lov og ret: selv ville han intet høre om det: han vidste, de havde angivet sig selv for retten som medvidere i Aage Kagges forræderske nærværelse på Vordingborg. Han tav; men man så, at tanken om marsk Stig og de fredløse og om hans faders mord atter opsteg grueligt i kongens sjæl og stemte ham kun lidet gunstig mod kongemorderens slægt og enhver ven af de fredløse. Mestersangerne så betænkelige til hinanden, og ingen vovede at tale et ord mere om den sag.

Det var blevet silde, og enhver begav sig til ro. Kongen gik til sit lønkammer. Grev Henrik så med uro mester Thrand følge ham.

Note 9: **Beatus, qui potuit rerum cognoscere causas:** Lyksalig den, som kunne indse tingenes grunde.

16

Kongens lønkammer grænsede umiddelbart til librariet, hvortil grev Henrik havde adgang. Han betænkte sig et øjeblik: det syntes ham uværdigt, uden kongens vidende og tilladelse, at være et skjult vidne til hans samtale med den hemmelighedsfulde lærde; men hans uro og omhu for kongens sikkerhed overvandt enhver betænkelighed. Han tog et lys med sig og gik til librariet. På gangen slukkedes lyset, og han anså det for heldigt, da hans nærværelse ellers lettelig kunne røbes, hvis der var mindste sprække på døren mellem biblioteket og lønkammeret. Han trådte sagte ind i den hvælvede, flisebelagte stue, hvor et par boghylder med ståltrådsgitter tillige med nogle stole og et læsebord var det eneste boskab. Månen skinnede ind gennem det smalle buevindue. Han satte sig ved læsebordet tæt ved lønkammerdøren, stirrede på et opslået håndskrift og lyttede.

"Her er vi nu ene og aldeles uforstyrrede," hørte han kongen sige, og den ridderlige grev Henrik følte, at han rødmede for sig selv; han gjorde en bevægelse til at bortfjerne sig, men gjorde vold på sig selv og blev siddende, da han hørte mester Thrands hvislende stemme; det lød dog så sagte og hemmelighedsfuldt, at han intet ord kunne forstå.

"Jeg ved det allerede," vedblev kongen, "og det nytter ikke, I nægter det, lærde hr. Thrand! I er hvad man kalder en kætter og leccarbroder; som sådan, er I dømt til bål og brand af paven med jer hele sekt og forvist af alle kristne konger; i følge mit lovbud og på det pavelige hofs opfordring er I forvist fra mit

land og rige med. Dog – kan I bevise mig, at I har fundet de vises sten, som I synes selv at indbilde jer, og at der gives en højere sandhed og visdom, end det åbenbarede ord, så vil jeg frikende eder og, trods paven og kleresiet, kalde hint forvisningsbud mod eders sekt tilbage."

"Stormægtigste herre og konge!" sagde tusindkunstneren nu lydeligt, skønt med usikker stemme, "hvad I ved om mig, har jeg selv betroet Eder; havde jeg ikke kendt Eders højmodighed og agtelse for gæsteretten, og havde jeg ikke vidst, I var højt opløftet over Eders uvidende og åndsindskrænkede tidsalder, ville en sådan fortrolighed til magthaveren have stemplet mig som den foragteligste dåre. I har sagt sandhed, herre konge!" vedblev han ligesom med tiltvungen fasthed: "Jeg er en kætter og leccarbroder; men jeg sætter en højere ære i at være det, selv om jeg en gang skal dø på bålet for det – end om hele den blinde, bedårede kristenhed tilbad mig, som den største og beundringsværdigste helgen."

"Såmænd," svarede kongen strengt, "det var et dristigt ord, hr. Thrand! indeholder det ikke en højere visdom, end tretten århundreders bedste og største mænd kendte, må jeg anse det for det afsindigste ord, der nogen sinde kom over en menneskelig læbe. Jeg står selv, som I ved, i en farlig kamp mod den magt, der i kirkens navn vil beherske fyrster som folk og gøre vore sjæle til slaver; jeg trodser ethvert menneskebud, der vil tvinge os til fortvivlelse eller ugudelighed og overgive vore sjæle til fordærveren; men derfor er kirken og det guddomsord, den er bygget på, mig lige hellig og urokkelig, og jeg vil se den vismand eller dåre, der skulle rokke mig et hårsbred fra denne tro!"

"Så snart I forstår mig fuldelig, herre konge!" svarede mester Thrand roligt, "vil I se, det heller ingenlunde er min hensigt: den rette sandhedens kirke er den usynlige, som jeg også knæler for i ånden, og det rette, evige guddomsord er det aldrig helt udtalte, som jeg med andagt lytter til og stræber at tilegne mig gennem videnskabernes videnskab ved granskning i hin åbenbaringernes store bog, den vakte gudskraft i os kun oplukker. Hører I ikke selv den mægtige guddoms røst, herre konge, i den himmelske torden? Ser I ikke almagtens finger i det knusende lyn? og må I ikke tilstå, at den, der er herre over hine mægtige kræfter i naturen, er den eneste sande og stærke Gud, som vi må dyrke og tilbede?"

"Nu vel! det forstår sig! men hvad følger så af det?" spurgte kongen i utålmodig tone.

"Når jeg nu kan vise Eder," vedblev mester Thrand med stigende iver, "at den samme kraft ligger i min hånd og i min vilje – at jeg med et vink kan tvinge almagtens røst til at tale og med tordenråb bebude, jeg er hine guddommelige kræfters herre og mester – vil I da nægte mig ret til at forkynde det guddomsord, der taler gennem min vilje, som gennem naturen? – vil I da længere tvivle på, at jeg har fundet og tilegnet mig den tingenes grundkerne, den kræfternes urkraft, der skal forvandle verdens skikkelse og omstyrte alle fordommens afgudstempler og tyranniets befæstede borge? – vil I da tro, jeg har fundet nøglen til livets store gådekammer, og at guddomsrøsten, der taler gennem min vilje og mine værker, også formår at sige: lev! når tid, sot og alderdom, når stål og gift, når krig, pest og hunger, når bål og bøddel, når paver og tyranner og alle livets fjender råber: dø!"

Der blev et øjebliks tavshed i lønkammeret, og grev Henrik drog ængstelig vejret.

"Besynderligt!" lød nu kongens stemme igen, "dog nej! det er umuligt. Min mening om eders visdom, lærde mester Thrand, vil jeg opsætte til jeg har set de vidunderlige ting, I taler om. Så vidt jeg forstår eder, synes I mig at holde eder selv ej blot for naturens, men for guddommens herre og mester; men sligt klinger mig som det formasteligste vanvid."

"Vanvid og visdom, løgn og sandhed, ondt og godt, mørke og lys grænser nær sammen, herre konge!" hvislede det atter fra mester Thrands slebne tunge: "Det må især være tilfældet på alle overgangspunkter fra nat til dag, fra vildfarelse til sandhed, fra tidsalder til tidsalder. Hvad jeg her dog kun i tillid til Eders kongelige ånds styrke vover at hviske til Eder i dette lønkammer, vil en gang frit forkyndes selv fra de laveste lærestole og være børnelærdom for de gamle og modne i ånden. Hvorledes enhver af os vil forestille sig det guddommelige, er i grunden hans egen sag: det beror på hans særegne åndelige syn, og er en nødvendighed, som alt andet. Det evige er og må til dels blive en gåde for de fleste; men hvad tiden og dens omskiftelige hændelser angår, må det kunne komme til klarhed: den ligger inden for vor fælles synskreds; så vidt fortrøster jeg mig til også at kunne åbne Eders skarpsindige øjne, herre konge! at ingen del af tiden skal være Eder aldeles forborgen, og at I næsten med samme klarhed skal skue frem som tilbage i tingenes og hændelsernes endelige verden."

"Nu da!" sagde kongen utålmodigt, "så lær mig at se klarere med sjæleøjet, hvis I formår det! Eders legemlige glarøjne har jeg al agt for: – I har virkelig åbnet mig et friere blik i tingenes

ydre verden. En slags fortidsglar kender jeg allerede i krønikens betragtning; gives der også et naturligt fremtidsglar, så vis mig det!"

"Der gives tvende, nådigste herre!" svarede mester Thrand med vægt, "vi kalder dem providens og divination Note 10); ved skærpet kløgt og vækket indre sans kan vi tilegne os dem begge; ved den første kan I se meget, ved den sidste mere, ved begge fast alt. Det højst vigtige skridt, I netop i morgen har for, herre konge, vil I selv kun med en sådan dobbelt indsigt kunne bedømme."

"Hvad!" udbrød kongen heftigt, "tænker I, jeg nu først vil bruge min forstand og betænke det skridt, jeg allerede med velberåd hu, med Guds nådigste bistand, har gjort og som er min højeste lykke? – Følgerne blive som de vil, og som den almægtige verdensstyrer vil føje det for mig og mit rige! her kan ikke den klareste indsigt i fremtiden forandre min vilje og udslukke mit skønneste livshåb."

"Men se, herre konge!" vedblev mester Thrand ivrigt, "kast et blik uden fordom og lidenskab i de menneskers sjæle, I vil sammenknytte med Eders tre kongelige brødre, Eders tilkommende svogre, stå hist ved en trone; den svageste, den mindst begavede blev kåret til at beklæde den; men brødrenes overlegne ånd og kraft og mod vokser mægtigt. Den højere ånd kan aldrig bøje sig for den ringere; de gærende kræfter må udvikle sig, det stridende må afsondre sig; det inderligt beslægtede må forene sig; det vilkårligt forbundne må voldsomt opløses, og hvo der kaster sig i den vildt oprørte strøm – må bortvejres med den og gå til grunde."

"Ti med den formastelige tale!" afbrød nu kongen ham med høj røst og trampede hårdt i gulvet, "her skal ingen smålig beregning og frygt for fremtiden standse min gang eller forurolige min sjæl! Lad der røre sig hvad der vil i hine kongesønners sind! – Kroner er ikke henkastet til en leg for blinde lidenskaber – retten og den højeste magt er ikke bundet til menneskers vilje og kraft, men til den Almægtiges. Et kongespir kan hvile trygt i en barnehånd, når Gud er med ham, om end den umyndige står omringet af forrædere og mordere; det har jeg selv prøvet!"

"Men hvor den umyndige, som hist, aldrig bliver myndig i ånden, herre konge!" indvendte Thrand, "hvor den magt, som kom fra et frit og kraftigt folks vilje, af dårlig overtro og misforstand blev knyttet til det fantom, Eders teologer kalder Guds nåde – en idé, som kun får mening og betydning, når vi ser hin nåde åbenbaret i den frie, skønt foranderlige folkevilje – der er ethvert forbund med den svagere, umyndige ånd ødelæggende –"

"Ved alle hellige mænd! den højeste magt og myndighed kommer her oven fra!" afbrød kongen ham heftigt: "Kun i menneskenes, men ikke i Guds vilje, er der vankelmod og omskiftelse. Den, der bærer kronen med ret, har en styrke i Guds vilje, som ingen dødelig skal trodse ustraffet. Dog, nok om det! Jeg kaldte Jer ikke hid, for at rådføre mig med Eder i statssager. Vidste jeg ikke, I var en lærd mand, som kun lidet bekymrer Eder om det verdslige regimente, kunne jeg fristes til at tro, I var en underfundig udsending fra mine fjender og dem, der lønligt stræber at undergrave min lykke –"

"Himlen bevare mig, Eders nåde!" udbrød mester Thrand forfærdet.

"Jeg kaldte jer hid, for at advare Eder, ikke for at modtage advarsler!" vedblev kongen strengt. "At Eders meninger om de guddommelige ting er farlige og forvildende, har jeg mærket. Behold dem for Jer selv! eller jeg nødes til at forvise jer af landet. Eders kundskaber i de verdslige ting, har jeg al agt for," tilføjede han, "de kunne være mig gavnlige; min møntmester kan I dog ikke blive for det første – og min sjælesørger endnu mindre, siden I hverken er gejstlig eller rettroende. Var den vise Roger Baco eders læremester, vil jeg dog nok kende hvad godt og fornuftigt han har lært jer; men om de vises sten vil jeg ikke høre et ord mere. Jeg forlanger ikke at se ind i fremtiden; forstår I den kunst, så behold den for jer selv! Jeg anser den, om ikke for trolddom, dog for synd og uforstand tillige: den gave har endnu aldrig gjort noget menneske lykkeligt. Kan I uddrage menneskelivet over dets naturlige grænser, som jeg dog meget tvivler på, så behold også den visdom for jer selv! Den tykkes mig lige så formastelig og uforstandig: jeg ønsker ikke at leve en time længere i denne verden, end Gud almægtigst har beskikket mig; men kan I, ved naturlige midler og uden synd, afsløre mig naturens hemmeligheder, kan I selv efterligne himlens torden, som I gør Eder til af, så vis mig og vore lærde den kunst og forklar os den, til hvad pris I selv finder passende! Men hvorvidt Eders herredom over naturens kræfter end strækker sig, indbild Jer ej, I har taget magten fra ham, imod hvem den viseste og mægtigste mand på jorden kun er en afmægtig orm! Gå nu og bed Vorherre og den hellige frue tilgive jer de formastelige ord, I her har talet! Gid I må en gang

komme til bedre indsigt i, hvad der er højere og vigtigere for sjæl og salighed, end al jer verdslige lærdom!"

Hvad mester Thrand svarede på denne strenge tiltale kunne grev Henrik ikke høre; kun de ord: "I morgen, stormægtigste herre!" syntes han at forstå tillige med nogle almindelige, særdeles ydmyge ærbødighedsudtryk, og det forekom ham som kunstnerens stemme var blevet dyb og næsten ukendelig. Lønkammerdøren gik. Grev Henrik mærkede, kongen var ene og nu åbnede døren til sit sovekammer. Greven trådte sagte ud af librariet; han hørte fodtrin foran sig i den mørke gang. Det var mester Thrand, der kom fra kongens lønkammer. Grev Henrik blev stående og bemærkede, at den lille mirakelmand ofte standsede i den lange gang og syntes at betænke sig; han mumlede ved sig selv og syslede med noget i mørket; hans gang og sære skikkelse oplystes nu pludselig ved en klar lysning, der straks igen forsvandt; mester Thrand stod stille ved en løndør, der førte til junker Christophers gemakker, men hvortil ellers ingen andre havde adgang. Døren åbnede sig og lukkedes igen, og mester Thrand var forsvundet.

"Hvad var det?" sagde grev Henrik ved sig selv og studsede, "hm! her sniger sig en nattens ånd mellem de fyrstelige brødre." Han forlod nu ikke den mørke gang, før han havde set ildkunstneren liste sig tilbage fra junkerens værelse og begive sig til ridderloftet i den modsatte slotsfløj, hvor alle de fremmede gæster havde deres natteleje. Selv begav grev Henrik sig ikke til ro, men vågede som drabanthøvding denne nat på højenloftstiljen uden for døren til kongens sovekammer.

Note 10: **Providens og divination:** Fremsyn og forudfølelse.

17

Ved det første daggry var alt i munter bevægelse på Helsingborg slot. Enhver dansk hofmand og ridder kendte den unge konges punktlighed og utålmodige heftighed, når det gjaldt om at være tidligt på færde, selv om det kun var til et jagttog. Enhver ridder og svend, der ikke havde foden i stigbøjlen, når kongen sad til hest, kunne vente sig et strengt blik eller en alvorlig irettesættelse. På denne vigtige højtidsdag, hvorpå tvende rigers opmærksomhed var henvendt, og som kongen så længselsfuldt havde set i møde, var det som solen var den eneste, der vovede at sætte hans tålmodighed på prøve. Før dag stod de prægtige heste, med deres tæpper af baldakin og syndal, allerede sadlet i slotsgården; de festligt smykkede riddere, klædt i silke, plys eller blyant, vrimlede årvågne og muntre mellem hinanden, og næppe skinnede den første skærsommerdags solstråle på den store og glimrende bryllupsskare, før den kongelige brudgom trådte ud, med sin moder under armen, på højenloftsbroen og hilste venligt til alle sider; han fulgte hende med blottet hoved ned til fruerkarmen og svang sig på sin hest. Hans skønne, ungdommelige ansigt strålede af håb og inderlig glæde; han syntes at have bortslumret enhver mørk og forstyrrende tanke. I sin mest glimrende ridderdragt med et rosenrødt akselskærf og med hvide strudsfjer i hatten, tumlede han en stolt, mælkehvid paradehingst. Hans muntre stedfader, grev Gerhard, holdt ved hans højre side og junker Christopher ved den venstre. Selv junkeren syntes op ramt og lystig til mode, men blev blussende

rød og alvorlig, da kongen slog op med hånden og hilste ham med en hjertelighed i blik og miner, som lod til at overraske ham.

Den gyldne karm, med de seks stålgrå, andalusiske hingste, hvor kongens majestætiske moder sad med sine fruer, rullede i spidsen for toget over slotsbroen; dog snart red kongen den utålmodigt forbi, med en høflig og glad optaget undskyldning. Grev Henrik ledsagede ham med hælvten af det ridderlige følge, mens fruerkarmen og den øvrige store ridderskare havde møje med at følge den ilende brudgom. Alle diger og høje ved Stockholmsvejen var besat med en utallig mængde mennesker, der jublede af glæde over det prægtige syn og hilste kongen med deltagende hyldest.

Mens kongen således red sin brud i møde, beredtes alt på det prægtigste til det kongelige brudepars modtagelse i Helsingborg. St. Maria-kirken var prydet med blomstertæpper og kranse; her så man allerede ved fromessen dominikanernes provinsialprior så vel som de ærværdige bisper af Århus og Ribe, der med roligt mod havde stået kongen bi under hans dristige strid med ærkebispen og det pavelige hof. De stod her fra den tidlige morgen i deres højtidsornat, med deres krumstave ved højalteret, for at administrere ved denne dags hellige handlinger, og de var ledsaget af et stort antal ordensbrødre, kannikker og præster fra alle rigets stifter, der på kapitlernes og den danske gejstligheds vegne ville med deres forenede bønner og velsignelser indvie denne dag til en sand glædesfest for tvende folk og tvende fyrstehuse. De syntes at være kommet hid i så stort et antal, for ved deres anselige tog og forenede værdighed at bortfjerne enhver ængstelig

betænkning så vel fra folket som fra kongen og hans brud, med hensyn på formælingens gyldighed og ubrødelige kraft, som et helligt sakramente, uagtet den manglende formalitet med dispensationen, og trods det band og interdikt, de med kongen og folket havde protesteret imod.

På grønningen neden for slotsbjerget oprejstes der skranker og tribuner til ridderspillet, og der opsloges telte med forfriskninger for tilskuerne. Alle slottets husfolk var i fuld virksomhed: der dækkedes borde i de høje sale; man slæbte tønder med mjød, øl og vin op fra kældrene. I stegerset havde madsvendene travlt. En mængde spillemænd stemte og prøvede deres instrumenter; der var pibere, gigemænd, fiddelspillere, trompetere og de såkaldte *bombare* med deres store trommer; de havde taget plads på højenloftssvalen, hvorfra de skulle modtage bryllupsgæsterne med musik og forlyste den talrige folkeskare. I den store slotshave på klintskrænten ved Sundet, behængtes allerede fra den tidlige morgen træerne i de lange alleer med farvede lamper til aftenens festlighed. Der foretoges desuden i en afsides del af slotshaven tilberedelser til de hidtil ubekendte ildkunster, som den hemmelighedsfulde Thrand Fisilier ville overraske kongen og hoffet med, og som han selv og hans amanuensis, den unge hr. Laurentius, var ivrigt sysselsatte med, mens mester Rumelant og mester Poppe gik mellem de store takshække og øvede sig på deres festsange. Vrimlen af de nysgerrige gæster og tilskuere forøgedes bestandig. Alle skibe i havnen var behængt med kranse og flag, og Sundet var næsten skjult af tilløbende skibe fra Sjælland og småøerne. På skibsbroen, i staden og på Stockholmsvejen vrimlede der af riddere, klerke og købstadsfolk, blandt fiskere

og skånske bønder med deres familier; man så endogså nationaldragter fra de fjerneste danske øer og fra mange svenske provinser. Gaderne var bestrøet med blomster. Alle vinduer var behængte med kranse og silketæpper og besatte med smykkede damer. Der var en umådelig surren af de mange tusinde glade stemmer og en almindelig forventning og henstirren mod den kant, hvorfra man ventede brudetoget. Endelig lød det fra mund til mund: "Indtoget! Indtoget! Nu kommer de! Nu er de der!" Folkestrømmen bevægede sig i store masser frem, og slotsfogden med sine svende havde møje med at holde pladsen ryddelig til indtoget.

På en stor afvisersten, i nærheden af vindebroen ved den søndre slotsport, stod en stærktbygget karl i en grov pilgrimskappe med muslingskaller på slagkraven over de svære skuldre og den bredskuldrede hat halvt nedtrukket over et par runde, solbrændte kinder; ved hans side stod en gammel fisker og en lille, nydelig fiskerpige i nordsjællandsk dragt fra Gilleleje-kanten. Pilgrimmen var Morten Madsvend, som nylig med sin fæstemø og hendes fader var steget i land fra en fiskerjolle på et afsides sted under sandklinten. Dagen tilforn var Morten sat i land ved Gilleleje fra en sydkystfarer med røde sejl, der havde lidt skade på søen og måtte bødes under Kullen, og som han havde talt forblommet og hemmelighedsfuldt om. Skønt han selv, som delagtig i ærkebispens flugt fra Søborg, var dømt fredløs af kongen, havde han dog ikke alene vidst at berolige den gamle Jeppe Fisker og hans datter over, at han nu atter vovede at lade sig se i landet, men endogså bevæget dem til at følge ham hid, hvor han ville vise dem, at han ved sin pilgrimsfart havde fået fred både med Gud og mennesker og nu

"med en splinterny og god samvittighed selv turde træde kongen under øjne på hans bryllupsdag".

"Kom hid, fader Jeppe! kom, lille Karen! lad mig løfte dig herop!" sagde Morten og sprang ned af stenen, "nu kan I se den hele stads og herlighed. Jeg gør dog nok klogest i at slå den nyfigne tand ud, for en fejls skyld, og holde mig i mit pilgrimsskind for det første, for min smule hals og hoveds skyld."

"Ak ja! for Guds skyld, kæreste Morten!" hviskede fiskerpigen angst og klappede ham på kinden, idet hun på hans stærke arm lod sig sætte op på stenen, som en dukke, "skjul dig bag min og faders ryg! jeg dør af angst, hvis kongen ser dig."

"Bryd dig om ingen ting og se kun frisk på stadsen, lille fæstemø!" hviskede den lystige pilgrim: "Han har kun set mig en eneste gang i sit liv og kender mig næppe; i dag har han også andet at tænke på, end at lade sine kære, tro undersåtter hænge."

"Det skal en skælm sige ham på, han nogen sinde har gjort!" udbrød den gamle Jeppe Fisker med dæmpet heftighed: "Lader han dig nu hænge, krabat, har du vist forskyldt det; kan du ikke rede og klare for dig som en brav karl, og som du gav mig hånd og ord på, før du drog af land, så er du rejst til Rom som en nar og er kommet hjem som halvanden."

"Ej, ej! giv tid, fader Jeppe!" svarede Morten; "lad os nu se stadsen i ro! Om jeg skal hænges eller ej, kan jo tids nok blive afgjort i morgen; det har det jo intet jag med!"

"Du er en fortvivlet skælm, Morten!" brummede den gamle. "Har du lokket os hid, for at vi skulle have den sorg af dig og se dig dingle – så skal du aldrig få min datter – havde jeg nær sagt

– men det følger af sig selv, kan jeg tro. Hvor bliver de af, de fornemme herrer, som skulle hjælpe dig? Det er snak og pral til hobe, skal vi se, og du er kun en forvoven galgefugl endnu som altid."

"Tys, fader Jeppe! se, der kommer jo fornemme herrer og riddere nok; hvo ved, om ingen af dem vil bryde en lanse med kongen for Morten Madsvends ære? – og se! der kommer han selv!"

"Af vejen, galning! ham er du ikke værdig at se på!" sagde fiskeren og stødte den fredløse pilgrim hårdt tilbage, idet han omhyggeligt skjulte ham. "Jeg tør, Gud ske tak og ære, se vor brave konge i øjnene, uden at krybe i skjul bag ærlig mands ryg."

Nu var alles øjne kun henvendt på toget, og luften genlød af hyldestråb for kongen og hans dejlige brud.

Hvor spændt forventningen end havde været, og hvor højt rygtet havde opløftet den ædle prinsesse Ingeborgs skønhed og elskværdige væsen, syntes dog enhver, som nu så hende, i høj grad overrasket. Hun sad imellem sin egen moder, dronning Helvig, og kongens moder, grevinde Agnes, i den brede, åbne fruerkarm. Hun var endnu kun iført en simpel, men smagfuld rejsedragt; ingen iøjnefaldende pragt forhøjede hendes skønhed; men ingen spurgte dog, om det var bruden. Mellem de tvende ældre damer, der begge med værdighed og majestæt indgød ærefrygt og tildrog sig folkets opmærksomhed, hævdede den ungdommelige skønhed dog sin forrang og vakte en høj beundring, der, med forestillingen om, at hun var kongens brud og i dag blev Danmarks dronning, ikke efterlod noget savn af majestætisk højhed. Ved siden af moderen, den

ærlige grev Gerhards søster, viste hun fra hvem hun havde arvet det barnligt godmodige smil og det ædle udtryk af inderlig kærlighed, der var sjælen i hendes hele væsen, og hvo der havde set hendes mægtige herre fader, den store, majestætiske kong Magnus Ladelås, kunne forklare sig den kække stormodighed, man i den skønne kongedatters åsyn så forenet med så megen mildhed og ynde. Lige over for prinsessen og de to kongemødre sad to yngre damer, der hørte til prinsessens og den svenske enkedronnings følge; den mindste var den smukke jomfru Kirstine, marsk Thorkild Knutsons datter, der nylig var blevet forlovet med kong Birgers yngre broder, hertug Valdemar af Finland, den højeste var prinsessens barndomslærerinde og tro veninde, fru Inge, den danske drost Peder Hessels ædle frue, som, under sin virksomme ægtemands fraværelse med gesandtskabet i Rom havde opholdt sig ved det svenske hof. Denne ædle dame af Litlernes og de store Hviders slægt havde, næst den fromme, goddædige dronning Helvig, haft en væsentlig indflydelse på prinsessens hele dannelse og tidligt vakt en høj kærlighed hos hende til Danmark. Hun havde gjort de danskes tilkommende dronning bekendt med folkets ånd og sæder, med dets fortids-bedrifter, dets folkesange og herlige sagn, og hun havde set med glæde og begejstring, hvorledes et helt folks liv syntes at gennemstrømme prinsessens barnligt fromme sjæl i den skønneste kærlighed til den unge, danske konge. Fru Inge var endnu en højst indtagende ung kone med megen bestemthed og kraft i udtryk og miner; hun var kendt og agtet af folket; men hun syntes nu selv med glæde at forsvinde i den ungdommelige skønhedsglans, der med rette gjorde prinsesse Ingeborg til dagens og festens dronning.

Prinsessen gengældte folkets hilsener og begejstrede jubelråb med det kærligste udtryk i åsyn og adfærd; hver gang hendes glade blik fo'r ud af vognen til højre, mødte det kongens. Han red ved siden af fruerkarmen på sin hvide hingst, med sin fjerhat i hånden, og syntes, næsten overvældet af glæde, at dele sin kærlighed mellem sit tro folk og sin brud, idet hans hele sjæl dog med uendelig rigdom og fylde ligesom udstrålede af hans blik, hvad enten det dvælede i fruerkarmen eller på de jublende folkeskarer. Dog selv i denne lykkelige stemning var det ham ikke muligt at tilbageholde et flygtigt suk, og der fo'r ligesom en truende uvejrssky over den klare himmel i hans åsyn, hver gang han fra den modsatte side af fruerkarmen hørte sin broders hule stemme og så det umiskendelige udtryk af nag og krænket hovmod i junkerens urolige blik og lidenskabeligt blussende ansigt. Christopher red her mellem den svenske kong Birgers brødre, den kække, ridderlige hertug Erik af Södermanland og hertug Valdemar af Finland, som begge ved deres mandige skønhed, pragt og artige væsen vakte megen opmærksomhed. Hver gang Christopher hørte dem benævnes med hertugtitlen og sig selv kun "højbårne herre junker" syntes han med et bittert smil forgæves at ville skjule, hvor højlig han følte sig tilsidesat af sin broder, kongen, der ikke havde ladet ham stige i værdighed og titel, skønt han stod i samme stilling til kongen af Danmark, som de svenske hertuger til kongen af Sverige.

Den unge kong Birger selv, der lige så lidt i anstand som i ånd og kraft kunne måle sig med sine ridderlige brødre, fulgte dronningkarmen i en magelig rejsevogn, hvor han i sin kostbare purpurkappe sad ved en ung dames side. Det var hans forlovede, prinsesse Merete af Danmark, kong Erik Menveds og

junker Christophers søster, der i følge den tidlige forlovelsespagt allerede som barn var indlemmet i den svenske kongefamilie som dronning Helvigs plejedatter, og nu ikke havde set sin moder eller sine brødre siden moderens bryllup med grev Gerhard. Den danske prinsesse talte nu det svenske sprog som sit modersmål og syntes allerede at føle sin værdighed som Sveriges tilkommende dronning; hun besad dog hverken prinsesse Ingeborgs skønhed eller indtagende mildhed, og man fandt, hun havde mere lighed med junkeren og sin ulykkelige fader end med kong Erik og den skønne fru Agnes.

Den høje, alvorlige svenske rigsforstander, marsk Thorkild Knutson, fulgte med en næsten fyrstelig pragt og værdighed sin konge til hest mellem drost Aage Johnsøn og grev Henrik af Meklenborg, der ofte nikkede glade til hinanden; og den skønne skærsommerdags festglæde så og hørte man ikke mindre blandt det prægtige følge af svenske herrer og riddere, der med munter livlighed ledsagede deres konge og den højt agtede rigsforstander. Drost Brunke så man ikke blandt dem; han var utilfreds med formælingen og var blevet tilbage i Stockholm med det øvrige rigsråd.

I spidsen for det danske ridderskab så man den stærke, men lidet yndede marsk Olufsen Biler. Med sit rå, barske åsyn og plumpe væsen afgav han en påfaldende modsætning til den lette, smalle ridder Helmer Blå, der lystigt tumlede sin kære genfundne araber og, uden at vide det, ofte nikkede bekræftende, når han hørte almuen rose ham selv eller hans hest; han så dog undertiden lidt tvivlsom hen til kongen, som om han endnu ikke ønskede at blive bemærket af ham; og

undertiden gav han drost Aage et erindrende vink. Ved hans side red en stille, gejstlig herre på en pasgænger; det var kongens skriftefader, mester Petrus de Dacia; hans øjne dvælede ofte på den skønne, klare sommerhimmel, og han syntes i sin rolige glæde mere at tænke på de himmelske og guddommelige ting eller på en fjern, usynlig skønhed, end på al den verdslige glans og herlighed, der omgav ham.

Helsingborg slot kunne næppe rumme de talrige herskaber eg bryllupsgæster. Et par timer efter indtoget så man brudeskaren med endnu langt større pragt drage til kirken. Foran det tredobbelte hvide spand for prinsessens lueforgyldte brudekarm dansede nu i løse liner de to hvide dystløbhingste, som kongen med så megen fortrydelse havde savnet ved bortrejsen fra Sorretsløf kongsgård. De to små stalddrenge, der utrætteligt havde eftersporet dansernes vej lige til Stockholm, hoppede nu glade ved de stolte dyrs side. Da kongen så de to vel bekendte paradehingste gøre deres dansespring for brudekarmen, blev han glad overrasket. Drost Aage underrettede ham straks med et par ord om ridder Helmers dristige eventyr i Købmandhafn og at han var her med blandt hans brudeførere. Kongen så sig tilbage og kendte sin raskeste ridder: "Så fri rider han i sadlen!" sagde han og truede til ridder Helmer Blå, men med et muntert smil, og nikkede vel tilfreds.

I kirken fuldbyrdedes formælingen med alle den romerske kirkes skikke ved bisperne af Århus og Ribe, mens provinsialprior Olaus tilligemed samtlige ordensbrødre og

klerke med deres dybe stemmer sang et rigt og fuldstemmigt *Gloria in Excelsis*. Idet den ene bisp forenede det kongelige brudepars hænder og læste kirkens velsignelse over dem, satte den anden den danske dronningkrone på brudens lyse, dejlige lokker, og nu faldt en mægtig strøm af basuntoner ind i korsangen, og folket istemte den højtidelige koral. Et skønnere syn havde ingen dansk eller svensk mand set, end da det høje brudepar hånd i hånd, med andagts- og glædestårer i de strålende øjne, sank knælende ned på brudeskamlen for højalteret med de hundrede lys, under de dybe, herlige hymnetoner, og næsten den hele, store brudeskare med det begejstrede folk uvilkårligt knælede med dem i lydelig bøn og andagt. Basunerne tav, og man hørte intet åndedrag i det øjeblik, da brudeparret med høj og klar røst udsagde løftet om ubrødelig kærlighed og troskab til deres livs salige ende. Den gamle provinsialpriors dybe: "Amen!" gentoges af alle ordensbrødrene og af mange blandt folket. Et glædeligt *Te Deum* med trompeter og basuner sluttede den kirkelige fest.

Efter vielsen omfavnedes det dybtbevægede brudepar af de nærmeste frænder i det høje kor. Til sidst nærmede junker Christopher sig også sin broder, kongen, og gjorde mine til en kold og tvungen omarmelse; men da var det, som den mørke ånd, der så længe havde stået fjernt og truende mellem brødrene, pludselig var trådt dem nær og vokset til et uhyre. De stirrede tavse, fast forfærdede, på hinanden og lod armene synke. Det var, som de milde tårer størknede og blev til is i kongens øjne over broderens frygtelige kulde. "Ingen falskhed i denne hellige time, Christopher! så sandt du har din sjæl og

salighed kær!" hviskede han strengt advarende: "Nu brødre for Guds åsyn! eller – Gud forlade mig det! – fjender til døden!"

Christopher bukkede tavs og blegnede. Det var, som hans læber bevægede sig; men der kom ingen lyd over dem. Kongen vendte sig fra ham med et lynblik; dog det var, som et syn i den åbne himmel pludselig udslukkede hint frygtelige glimt af frembrydende harm og smerte i kongens livlige åsyn, da han nu vendte sig om og så den stille bevægede brud mild og kærlig udbrede sine arme imod ham; han trykkede hende heftigt til sit bryst, og den milde tåre glinsede atter i hans øje. "Denne sjæl har du dog givet mig, min Gud og herre!" hviskede han, "og jeg har en broder ved din højre hånd, som ikke hader mig."

"Min Erik! hvad er det?" spurgte bruden forundret og så ham i øjnene; dog hun så nu hans tillidsfuldt opløftede blik dvæle på krucifikset over kordøren, og hun gik tavs med stille glæde ved hans arm gennem kirkegangen i spidsen for den store brudeskare. Kongen syntes siden rolig og glad; men han var besynderlig stille; dog ingen lod til at have bemærket det smertelige skår i hans glæde.

Folkets opmærksomhed var nu henvendt på ridderspillet, som nogle timer efter kirkefesten skulle tage sin begyndelse. Den store turnérplads var omringet af en umådelig mængde mennesker, og det hele slotsbjerg var som besået med tilskuere. De trappeformigt opstillede bænke rundt om pladsen var besat med smykkede damer, der med spændt forventning glædede sig til dette skuespil. Endelig bebudede trompeternes klang, at

herskaberne var kommet. På de høje tribuner, der var behængt med skarlagenstæpper, tog alle de fyrstelige damer plads med deres følge af fornemme fruer og jomfruer. Her så man atter festens dronning, den dejlige kongebrud, med diademet i de lyse lokker; hun tog under folkets fryderåb plads på højsædet mellem sin moder og dronning Helvig. Kong Birger sad ved sin moders side hos prinsesse Merete; han agtede kun som tilskuer at tage del i turneringen. Thorkild Knutson og en del ældre svenske hofmænd stod i hans nærhed tilligemed grev Gerhard, der ikke længere gav sig af med denne leg; men den unge danske konge holdt, med de svenske hertuger og de andre fyrstelige herrer på deres turnérhingste, blandt dystridderne udenfor skrankerne. På en ophøjet plads under fyrste-tribunen sad kampdommerne, der alle var gamle, erfarne riddere, og på dystløbsbanen gik våbenherolderne med persevanterne i deres festlige dragt med hvide stave i hænderne for at påse orden og skik. Et stort musikkor af trompetere, krumhornblæsere og bombare åbnede ridderspillet med musikken til den folkelige turnérsang:

> De var syv og syvsindstyve
> Der de droge ud fra Hald.

Under omkvædet, som istemtes af folket:

> Det donner under ros,
> De danske hofmænd, der de udride! –

fo'r alle dystridderne i rask firspring inden for skranken og opstillede sig til den muntre dyst. Turneringen begyndte. Der brødes mange lanser under almindelig jubel. Ved denne våbenleg med stumpe lanser forefaldt der sjældent noget farligt

tilfælde, skønt vel en ridder kunne forvride en arm eller et ben, når han alt for hovedkulds tumlede af sadlen. Mange riddere viste stor færdighed i at tumle hest og lanse; men marsk Olufsen, grev Henrik af Meklenborg og ridder Helmer Blå vandt prisen for alle den danske konges riddere. En tilsløret dame tilviftede ofte ridder Helmer opmuntring og bifald; hun kastede handsker, tørklæder og silkebånd ned til ham fra fruertribunen. Han hilste høfligt. På hans skjold stod devisen: "For hellig Anna og St. Erik!" hans kære hustrus og hans konges skytshelgener, til hvis ære han denne gang svang lansen; ved sit sidste løb kastede han marsken af sadlen; nu tilkastede damen ham sit slør. Det var hans unge, smukke hustru, fru Anna fra Kogsbølle, som her med sin uventede nærværelse i højeste grad overraskede og glædede ham; så snart han kendte hende, kylede han lansen højt op i luften i sin henrykkelse. Han glemte at modtage den vundne pris, men sprang som en stormløber op i fruertribunen for at omfavne hende, til stor moro for tilskuerne og selv for de alvorlige kampdommere, der gerne tilgav han denne lille afvigelse fra god skik og orden.

Blandt de svenske herrer, som tog del i turneringen overgik hertug Erik af Södermanland alle; for hans lanse kunne ingen ridder holde sig i sadlen, og hans søster, festens unge dronning, glædede sig højligt ved den berømmelse, hendes kæreste og mest ridderlige broder her indlagde sig. Hertug Valdemar af Finland glimrede også ved denne festleg og søgte især at vise sig forvoven, når Thorkild Knutsons skønne datter ængstede sig ved det. Hver gang en dystløber faldt i sandet, lød trompeterne til sejrherrens pris, og folket jublede, mens den overvundne skyndte sig at hilse sin overvinder med et høfligt buk, uden at

ømme sig eller ytre noget tegn til fortrydelse. Drost Aage, som plejede at være en lykkelig sejrvinder ved alle slige kamplege, var endnu ikke kommet så fuldkommen til kræfter efter sit farlige fald på Kalundborg, at han kunne deltage i dem; desuden var han, selv i sin glæde over kongens kærlighedslykke, besynderligt vemodig stemt; han havde nu opgivet alt håb om at se marsk Stigs ulykkelige døtre befriet fra deres statsfangenskab. Kongen var også usædvanlig stille, skønt en dyb, inderlig glæde lyste i hans åsyn, hver gang hans øje mødte prinsesse Ingeborgs kærlige blik fra tribunen. Hans tanker lod ofte til at være fraværende, og han deltog ikke med den sædvanlige opmærksomhed og iver i beskuelsen af denne sin yndlingsforlystelse, som han i dag, som brudgom og prisuddeler, kun ville være tilskuer til. Den langelandske hertug Erik, der var berømt som en af de største dystriddere, syntes ikke blandt de yngre herrer og riddere at have fundet nogen modstander, som han ville måle sig med, siden hertug Erik af Södermanland allerede havde brudt det fulde antal lanser til højeste kamppris og var trådt ud af kredsen. Junker Christopher så med tungsindig foragt på den hele leg, som et forslidt og barnagtigt forfængelighedsspil. Han forstod selv at føre sin lanse med kraft; men han lod til at anse det for under sin værdighed at bejle til en turneringspris, der var udsat af hans broder, eller at måle sig med nogen ringere end en konge.

Efterhånden opmuntredes kong Eriks ungdommelige åsyn, mens han betragtede kamplegen. Den hvide dystløbhingst dansede under ham, og så snart den sidste turneringspris var vundet, greb han rask en forgyldt lanse, svingede den med lethed i sin hånd og satte i et forvovent firspring ind over

skranken, til stor glæde for de jublende tilskuere. "Skal vi prøve et løb sammen til vore damers ære, hr. fætter!" råbte han muntert til hertug Erik af Langeland. Den kæmpehøje langelandske hertug hilste høfligt og red inden for skranken.

"Hille død! Langben, Langben!" lød det fra den ene til den anden blandt den nysgerrige almueskare, og der blev en forventningsfuld tavshed. Kongen lod sig bringe hjelm og kyras; et rosenrødt silkebånd flagrede ned til ham fra dronningetribunen; han befæstede det på sin hjelm, hilste glad sin unge dronning og fo'r til sin plads. Hertugen satte en blå sløjfe på sin hjelm. Med stor færdighed og våbenkunst fo'r nu de to fyrstelige dystriddere mod hinanden med de fældede lanser og i stærkt firspring. Kongen svingede sin lanse behændigt og afbødede sin modstanders stød. Hertugens lanse fløj ham af hånden og drev langt hen ad rendebanen; men kongens lanse brast mod hertugens brystharnisk uden at have rokket ham i sadlen.

Så vel hertugens som kongens kunst og færdighed beundredes højligt; dog hørte man tydeligt på mange ytringer folkets forkærlighed for deres unge, ridderlige konge. "Havde bare kongens lanse holdt," sagde en ung knøs, "så skulle vi nok have set Langben vende mølle!"

"Det var intet under, den karl blev siddende!" brummede en sømand: "Han kan jo hartad ankre med de lange skanker i sandet. "

Trompeterne lød; man hilste hinanden høfligt, og kamplegen syntes nu endt; men musikken vedblev under den almindelige jubel og snakken.

"Se, om junkeren tør vove sin trøje! Nej, han gør klogest i at se til!" sagde en dristig, højrøstet stemme tæt bag ved junker Christopher.

"Han lader hellere sine tro mænd række hals for alvor, end han vover sin egen for spøg!" mumlede en anden.

Junker Christopher lod til at have hørt disse ytringer; han blev blussende rød. Mens trompeterne endnu skingrede, og kongen var i færd med at forlade rendebanen, gav nu junkeren pludselig sin svære hest af sporerne og red med en lanse i hånden hen imod ham.

"Ser jeg ret, vil min hr. broder også prøve et løb med mig!" sagde kongen og studsede. "Nu vel! lad turnérsangen blæse, herold! En ny lanse, persevant! men ikke af glar, som den forrige!"

Hornblæserne spillede nu den gamle, højtidelige kæmpevise. Persevanten rakte kongen en stor lanse med bred brikke for enden. Opmærksomheden var atter i høj grad spændt, og den unge dronning syntes noget urolig. Kongen havde taget plads; hans åsyn var ikke så mildt og muntert som før; hans hvide hingst fnyste og tumlede sig utålmodigt. Junkeren var redet langt tilbage og syntes endnu ikke færdig med sine tilberedelser.

"Nu gesvindt, hr. broder!" råbte kongen, "lad det gå muntert, som det sømmer sig for vor fest!" og nu satte de sig begge i bevægelse. Kongen red frem i stadseligt danseskridt, som det lod til, for ikke at benytte sin overlegenhed og større øvelse; men junkeren jog sporerne i hingstens sider og fo'r vildt frem. Kongen holdt næsten stille og så med forbavselse, at hans broders lanseplade var stilet lige mod hans blottede ansigt.

"Hvor vil du hen? mod brystet! mellem de fire lemmer!" råbte han; men det var, som junkeren hverken hørte eller så: han fo'r med blussende kinder og opspilede øjne frem i samme retning. Men nu så man, kongen blev heftigt forbitret: "Så her ned da!" råbte han, og i samme øjeblik fo'r Christophers lanse til side, og junkeren selv tumlede baglæns af sadlen. Kongen sprang straks af sin hest og hjalp ham op, mens trompeterne skingrede og luften genlød af folkets overvættes jubelråb. "Du stødte dig vel ikke?" spurgte kongen. "Hvorledes styrer du også din lanse?"

"Slet mod eder, min stormægtige herre og overvinder!" mumlede Christopher, "men det er i sin orden! Hør, hvor folket skriger af glæde over det smukke skuespil, I gav dem!" tilføjede han bittert og halvt sagte: "Havde jeg brukket halsen, kunne festen blevet fuldkommen!"

"Lad det lille uheld ikke fortryde dig!" sagde kongen. "Sligt kan hændes den bedste. En anden gang kan jeg have værre skæbne."

"Det var vel muligt, Eders Nåde!" svarede junkeren med dyb, fast kvalt røst og hilste kongen med afmålt høflighed, mens han trådte tilbage og bortfjernede sig. Han svang sig straks på sin hest og red bort gennem den larmende folkestimmel, som højrøstet lo og godtede sig over den latterlige stilling, som junkeren havde vendt benene i vejret med ved kongens lansestød.

Hermed var dystløbet endt; men den jubel, hvormed kongen ledsagedes til slotsbroen, syntes denne gang kun lidet at glæde ham. Han troede at have set en ild i sin broders øjne, som opfyldte ham med gru.

18

Efter turneringen uddelte kongen i riddersalen, med de sædvanlige højtideligheder, ridderslaget til nogle væbnere, der havde udmærket sig i Marsk-Stigs-fejden og den norske krig. Der uddeltes desuden paradeheste, prægtige våben og andre hædersgaver til de fyrstelige bryllupsgæster og nogle af de svenske herrer, der havde ledsaget prinsesse Ingeborg fra Stockholm. I særdeleshed ønskede kongen ved denne lejlighed at give marsk Thorkild Knutson et tegn på sin udmærkede højagtelse, og han overrakte ham det ridderlige pragtsværd, han selv denne dag havde båret. "Bær det på eders og Sveriges hædersdage med glæde!" sagde han, "men før det mod mig selv, ædle hr. marsk, som I har ført eders eget gode sværd mod de hedenske kareler, hvis jeg nogen sinde, som Gud almægtigst forbyde, kan glemme den pagt og det venskab med det ædle svenske folk og dets konge, denne dag har givet mig og Danmark det skønneste pant på!"

Den svenske statsmand modtog denne hædersgave med en livlig, begejstret tale: han lykønskede så vel Danmark som Sverige til "en ny, lykkelig tid, hvori deres fyrsters og ridderes sværd kun skulle blinke som ærens, fredens og kærlighedens stjernestråler mod hinanden, men som nordlys og flammende kometer mod nordens fælles fjender."

Til sidst fremtog kongen et dokument, hvorved der i grønne silkebånd var vedhængt det store kongelige segl, Klemme, i voksaftryk, med de tre kronede leoparder i skjoldet på den ene side, og kongens billede på tronen og i kroningsdragt på den

anden. Uden at vende sig til den side af tronen, hvor junker Christophers plads var, og hvorhen kongen under den hele højtidelighed endnu ikke havde kastet noget blik, sagde han med høj røst og, som det lod til, med overvindelse: "Junker Christopher Eriksøn af Danmark! træd frem og modtag en højtidsgave af min hånd på denne min lykkeligste dag! Jeg har, af oprigtig broderlig velvilje og med mit råds samtykke, allerede for trende uger siden underskrevet og beseglet dette dokument, som nu først offentliggøres, og hvorved du er udnævnt til hertug af Estland med alle lensrettigheder og herligheder. Den almægtige Gud give hertil sin velsignelse!" Da han højt og tydeligt havde udsagt disse ord, var det ligesom en tung sten var faldet fra hans bryst, og han så sig rolig og frejdig om til den side, hvorfra han ventede at se sin broder fremtræde; men junkerens plads stod ledig. Ingen af de tilstedeværende havde set ham siden ridderspillet. Junkerens hofmarsk fremtrådte på sin herres vegne og modtog det kongelige lensbrev, idet han bøjede sit knæ for kongen; derpå rejste han sig, bukkede dybt og bortfjernede sig for at opsøge sin herre.

Ved bryllupstaflet var Christopher heller ikke til stede. Nogle ville have set ham som et rasende menneske ride bort i fuldt firspring gennem Fruerlunden straks efter turneringen.

Ved aftenens festligheder var prinsen endnu ikke kommet tilbage. Slottet genlød af musik og glæde. Til dansen og mummespillet i riddersalen og på den store højenloftstilje eller forsal stod adgangen åben for folk af alle stænder. Ligesom ved de lystige fastelavnsoptog morede man sig her især med bizarre forklædninger og et slags sceniske fremstillinger, hvori man uden forargelse så den barokkeste blanding af bibelske og

hedenske, af hellige og profane genstande. Selv en del gejstlige herrer tog forklædt del i denne lystighed og opførte et såkaldet mysterium eller en bibelsk farce, hvori en tysk "Hanswurst" bestandig gjorde løjer, mens kampen mellem David og Goliath fremstilledes til stor glæde for almuen, der i kong David troede at se en hentydning på kongen og i den lange Goliath-maskine snart ville genkende hertug Langbens, snart junkerens lignelse; men så snart drosten mærkede udlæggelsen af farcen, fik han disse masker bortfjernet. Da kongen trådte ud blandt de dansende på højenloftstiljen, sang de unge piger den vise, han sædvanlig hilstes med, og som var blevet en slags nationalsang; med begejstring for den unge konge og med hentydning til en af de eventyrligste begivenheder i hans barndom, sang man glad og lystig:

"Og der går dans på Riber bro;
– Slottet det er vundet –
Der danse riddere med udhugne sko
– For Erik, kongen hin unge!"

Kongen hørte med glæde denne sang og talte med Aage om sin kære drost Peder Hessel, som denne sang altid erindrede ham om, og da grev Gerhard hørte visen om Ribehus, trampede han muntert ind i danserækken i glædelig erindring om hin begivenhed, hvor han selv havde været med; så vel sangen som stedet og den festlige stemning bragte ham desuden den dag i hu, da han selv på Helsingborg slot holdt bryllup med dronning Agnes.

En ung, begejstret almuesanger begyndte nu en sang til berømmelse over kongens sejr ved det store slag i Grønsund; men kongen lod ham give et venligt vink til at tie, da

erindringen om dette måtte såre hans gæst, hertug Erik af Langeland. Men nu trådte kongens moder og dronning Helvig ud på højenloftstiljen med den unge skønne brud, og almuens glæde ytrede sig endnu lydeligere. Folkesangeren begyndte straks visen om dronning Dagmars bryllup; den istemtes snart af alle pigerne, og man dansede til den. Kongen trådte selv med sin brud i spidsen for danserækken. Til sidst sang pigerne:

"Der var stor glæde over al Danmark,
At Dagmar var kommet til lande;
Der leved i fred både borger og bonde
Uden skat og plovpennings-vånde.
Den frøken kom af ædle Bøhmer-land!"

Men da de nu ville synge det sidste vers, tog folkesangeren højrøstet ordet og sang:

"Der er atter stor glæde i Danmark:
Skøn Ingeborg er kommet til lande!
Kong Erik os bragte, som Valdemar Sejr,
En Dagmar til danske strande –
Den frøken kom af ædle Sveriges land!"

Med stor jubel gentoges dette vers. "Tak, børn! Tak!" sagde kongen glad bevæget, "vil Gud og vor kære frue, skal Valdemars og Dagmars dage vende tilbage!"

Den unge dronning hilste rørt og overrasket de mange kærlige mennesker, der omgav hende.

Under den almindelige glæde og festlarm var der ingen, uden drost Aage, som fandt noget betænkeligt ved den vedvarende mummeleg og den store mængde af forklædte gæster; han lagde især mærke til tvende masker, der ofte trængte sig nær til

kongen og forsvandt igen. De var formummede som almuen forestiller sig havmænd; deres malede ansigter var skjult af grønne silkehår, og de bar pansere af glinsende sølvskæl. Deres urolige adfærd forekom Aage mistænkelig, og han gav nøje agt på enhver af disse maskers bevægelser. Dog snart forsvandt hans mistanke: den ene havmand så han ikke mere; en lille, smuk fiskerpige kom den anden i møde, og snart dansede de to så kærligt sammen, at Aage vel formodede, her måtte foregå et lille elskovseventyr. "Hvi kan jeg ikke således danse med *hende*?" sukkede han, og hans tanker fløj til Jomfrutårnet i Vordingborg. Han så med deltagelse på den smukke fiskerpige, som med sit lange hår og de muntre, blinkende øjne i sin mummedragt havde en fjern lighed med jomfru Margrethe Stigs lunefulde søster Ulrica. "Ak, nej, de stakler!" sukkede drosten og gik ud på højenloftssvalen, "de sidder nu hist ovre i det mørke tårn – de hører og ser intet til denne glæde – og de er dog uskyldige! – det er uret! himmelråbende uret! heri er han dog hård og ubøjelig. I aften er han mild og glad og lykkelig. – hvo ved," det var ligesom Aage pludselig fik et dristigt håb; han gik atter ind på tiljen og nærmede sig kongen, som fandt mere fornøjelse i at se på almuens lystighed i forsalen end på den prægtigere og kunstigere dans i riddersalen. Men nu så drosten atter den ene hæslige havmandsskikkelse i kongens nærhed; hans mistanke til denne maske vaktes på ny, og han bemærkede et glimtende dolkgreb mellem sølvskællene på havmandens bryst, hvorpå hans hånd ofte hvilede, når han nærmede sig kongen. Aage stillede sig mellem kongen og den påtrængende maske og spurgte: "Hvo er du?"

"Rosmer!" lød en fremmed, ukendelig stemme, "hå, hå, hå!" og nu sang masken med hæs stemme:

"Rosmer kom fra søen hjem,
Og han tager til at bande:
Jeg lugter det på min højre hånd,
At her er kristen mand inde."

Dermed greb han fiskerpigen igen ved hånden og blandede sig i dansen. Drosten så bestandig efter ham; han tænkte på de fredløse og den æreløse ridder Kagge. Forestillingen om denne farlige og dumdristige snigmorder blev til sidst så levende hos ham, at han syntes at se ham i havmanden og næsten i enhver maske. Han gav nogle drabanter vink til at holde øje med de formummede og fulgte nu selv kongen ind i riddersalen. Han gav også grev Henrik et vink om, hvad han befrygtede, og snart så man en talrig flok drabanter i kongens nærhed, uden at han selv eller de andre fyrstelige personer mærkede nogen særdeles hensigt med det. Drostens skarpe blik og de trufne sikkerhedsforanstaltninger syntes imidlertid ikke at have undgået alle gæsterne. Kort efter hørte man på højenloftstiljen den bekendte folkesang om havmanden og Agnete, og en dans opførtes derefter, hvori hin havmandsmaske med fiskerpigen var fordansere; han sang selv kun hver gang omkvædet og gentog med hæs og vild stemme:

"Hå! Hå! Hå!
Så førte han hende på havsens bund!"

Til sidst blev havmanden og fiskerpigen borte; de dansede ud af døren og ned af højenloftsbroen i slotsgården, tillige med en flok forklædte personer, der hørte til deres mummespil og

forestillede alle hånde søuhyrer. Ingen vidste hvor de var blevet af; en anden dans begyndte, og man bekymrede sig ikke mere om hine lidet lystige mummespillere; men det rygte udbredte sig siden blandt almuen, at det havde været en virkelig havmand, der havde ført en jomfru bort. Nogle ville endogså fra skibsbroen have set en glinsende havmandsskikkelse svømme bort med jomfruen i sin arm i det klare stjerneskin.

Det var en dejlig, stille sommeraften. Der var ikke blot dans og mummespil på højenloftstiljen og i riddersalen; den store folkefest fejredes med blus og fakkellys, med musik og opmuntrende forfriskninger i slotsgården og abildhaven, i Fruerlunden og på turnérpladsen. Kongen lod sig se alle vegne, hvor der var glade mennesker forsamlet, som oftest med sin skønne brud under armen, ledsaget af sine fyrstelige gæster og mange hofmænd. Alle vegne modtoges de med festsange og jubel. I slotshaven hilstes de af mester Rumelant og mester Poppe den Stærke, som med højtidelig patos fremsagde et kunstigt og vel indstuderet hædersdigt, hvori de vekselvis berømmede den kongelige brudgom og hans brud med begges højkongelig© frænder og alle de tilstedeværende herskaber og store herrer. Kongen takkede dem venligt for den velmente hyldest, skønt de overdrevne lovtaler og forslidte floskler ikke stort behagede ham. Men nu overraskedes man ved et nyt og prægtigt skuespil: gennem de oplyste buegange førtes brudeparret og det hele talrige selskab af en flok bevingede børn, der skulle forestille genier eller engle, til en afsides del af haven, hvorfra man havde den kønneste udsigt over Sundet; her viste sig pludselig mange hundrede skibe, behængte med lygter, i navnetræk og kroner, på masterne. Hvad der på Skanør

marked havde opvakt så megen forbavselse og selv af almuen var blevet anset for virkninger af hekseri, så man nu også her, men langt skønnere og mere glimrende; den overtroiske frygt var forsvundet ved rygtet om disse kunsters uskyldighed, og man var forberedt på dem som et kongeligt festskuespil. Fra både og flydebroer opsteg der en mængde flyvende lys med mange dejlige farver; man så luften glimre af mange kunstige sole, stjerner og flammende hjul, der spejlede sig i den stille havflade.

Det var et nyt og fortryllende syn, som glædede alle i høj grad. Man forglemte al stivhed og hofskik; enhver opsøgte den plads, hvorfra han bedst kunne se det skønne særsyn.

Kongen var med sin brud gået hen til et dunkelt stod i haven, hvorfra det herlige luftskuespil tog sig allerskønnest ud. Han havde endnu ikke for de mange gæster og festligheder haft lejlighed til at tale et eneste fortroligt ord med hende uden vidner, og over i et år havde de ikke set hinanden. Nu så han sig et øjeblik ene med hende under den skønne, sommermilde nathimmel, hvor de flammende stjerner syntes at danse om dem i luften, mens den bedøvende festtummel tav og kun hornblæsernes dybe, højtidelige toner lød fra en fjern høj over Sundet. Det var som en verden af tanker og følelser ville sprænge kongens bryst. "Min Ingeborg! min sjæls elskede!" udbrød han og omfavnede hende, "nu har den forbarmende Gud hørt min inderligste bøn; han har selv forenet os med et ubrødeligt sakramente; ingen magt på jorden eller i himlen kan nu adskille os. Jeg er det lykkeligste menneske i verden. Var jeg almægtig, ville jeg i denne time gøre alle sjæle lyksalige omkring mig."

"Erik! min kærlige Erik!" svarede Ingeborg og slyngede sine arme om hans hals, "jeg har set ind i den kære Guds Himmel med dig i dag. Det ord, jeg gav dig i kirken, det skal jeg gentage i min dødsstund! Med det skal min engel vække mig på den yderste dag."

"Tænk nu ikke på døden!" afbrød han hende kærligt: "Bu begynder først vort liv."

"I et øjeblik kan der være tusind liv!" vedblev hun sjæleglad, "om nu en af hine flygtige stjerner knuste mig i dine arme, ville jeg dog prise mig lyksalig: du er dog min evindelig, om så al verdens herlighed forsvandt for mine øjne."

De talte således fortroligt sammen og udgød deres sjæles inderste for hinanden, uforstyrrede af de fyrstelige bryllupsgæster, hvis hele opmærksomhed var henvendt på det usædvanlige luftskuespil. Det lykkelige brudepar sank dybt bevæget til hinandens bryst og syntes at forglemme sig selv og den hele verden i en tavs og inderlig omfavnelse. Da vaktes de pludselig ved et stærkt knald og en hvislende susen i luften; de opløftede deres øjne og så med forbavselse, hvor de stille stjernelys før flagrede, glansen af en stor ildkugle, der fo'r susende op, som den ville nå himlen; den skinnede klar og prægtig over deres hoveder; men ligesom de betragtede den og fandt den allerskønnest, sprang den med et knald og spredte sig i mange tusinde små stjerner, som forsvandt og udsluktes.

"Skønt! herligt!" sagde kongen, "hvad den menneskelige kløgt dog kan udfinde! Han har dog ret i noget, den lærde ildkunstner, som giver os dette skuespil: de dybe blikke i naturens løndomme, den store pater Roger i vore dage har gjort, vil måske dog en gang ligesom forvandle verdens

skikkelse; alt, hvad vi nu finder stort og herligt, vil måske da være som drømme og børneleg for vore efterkommeres efterkommere. Hvor dog alt er omskifteligt, min Ingeborg!" tilføjede han fast vemodig, "selv denne aftens forunderlige glans vil snart forsvinde og bortglimte, lig hint prægtige luftsyn."

"Men hvad der var liv og sandhed og ånd, min Erik!" svarede Ingeborg og så ham kærligt i øjnene, "ej sandt, du hjertenskære! hvad der lyste skønt og herligt for vore sjæle i kærlighed – det vil dog vist aldrig synes os drøm og børneleg. Således vil dog aldrig verdens skikkelse forvandles, at det guddommelige og evige kunne bortglimte, som et forgængeligt luftsyn –"

"Nej, visselig! ved alle hellige mænd, nej, dertil kan ingen sand visdom føre," sagde kongen ivrigt og stirrede en stund tankefuld og ligesom drømmende på den rolige og uforanderlige stjernehimmel. – "Sig mig, min kæreste Ingeborg!" tog han atter mild og kærlig ordet, idet han med stille glæde betragtede den skønne brud og trykkede hendes hånd til sine læber, "vil du nu ikke savne din moder og dine brødre alt for meget hos mig?"

"Moder og broder Erik mest," svarede Ingeborg med et let suk; "dog jeg er jo hos dig og min kære, tro Inge. Moder og mine brødre vil ofte besøge os, og vi dem – ej sandt? og du vil hjælpe mig og moder at bevare kærligheden og freden mellem brødrene?"

"Såmænd! jeg ved det!" sagde kongen og trykkede hendes hånd heftigt: "Kærlighed og fred mellem brødre, det er et skønt klenod, min Ingeborg! ingen krone opvejer dets tab." Han tav pludselig, ligesom han ikke ville bedrøve sin brud med at

udsige, hvad der selv i dette lyksalige øjeblik fordunklede hans glæde.

"Du ville i denne stund gøre alle mennesker lykkelige, hvis du kunne," vedblev Ingeborg, "opfyld da nu i denne skønne time den første bøn, jeg har til dit hjerte!"

"Udsig den, min Ingeborg! og den er opfyldt!" sagde kongen, "hvad kunne du bede mig om, som jeg måtte nægte dig? hvad ønsker du? sig frem!"

"Frihed for hver sorrigfuld fange i dit rige, som i denne time angrer sin brøde eller lider uskyldig."

"Uskyldig?" gentog kongen hastigt, "uskyldig lider ingen her i bånd og fængsel, det jeg ved. Hvor kan du falde på de tanker?"

"Skyldig eller uskyldig!" svarede Ingeborg og greb hans hånd, "for den retfærdiges åsyn er jo ingen ganske uskyldig, og han tilgiver os dog alle for sin kære søns skyld og for sin evige barmhjertigheds skyld. Tilgiv dine fjender, min Erik! tilgiv dem, for Guds store kærligheds skyld! – giv de ulykkelige fanger frihed, for den evige friheds skyld! – Giv de fredløse fred, for den store freds skyld i Guds rige!"

Kongen var blevet blussende rød; hans øjne tindrede; hans bryst bevægede sig voldsomt; han slap heftigt sin bruds hånd og spændte sin egen fast krampagtig mod sit bryst: "Jeg svor en ed ved min faders blodige hoved i Viborg kirke," sagde han med dyb, dæmpet røst, "den ed må jeg holde eller – være evig fordømt! Min faders mordere kan jeg aldrig tilgive; ingen af dem kan jeg give fred så længe mine øjne er over mulde."

"Ej heller deres frænder og børn, som ingen del har i hin misgerning?" spurgte Ingeborg ængsteligt. "Vær ikke hård! vær

ikke ubarmhjertig! Giv dog marsk Stigs ulykkelige døtre fri af fængslet i Vordingborg for min bøns skyld!"

"Du nævnede der et navn, som oprørte min sjæls inderste, af hvem jeg så hører det," sagde kongen mørk og stirrede mod jorden: "Hin forræders slægt og afkom er mine dødsfjender, som han var min faders. Dog," vedblev han og opløftede sit hoved, "for min egen skyld vil jeg ikke hade og forfølge nogen: dem, der kun hader og efterstræber mig, kan jeg give fred for din bøns skyld; men, ved alle hellige! dem, der lagde blodig hånd på min fader hin mørke St. Cæciliæ nat – dem må Gud tilgive, hvis det er muligt – jeg kan det aldrig!"

Ingeborg stod fast forfærdet over hans heftighed og vovede næppe at se på ham.

"Har jeg forskrækket dig, min Ingeborg?" vedblev kongen rolig og greb hendes hånd igen. "Tilgiv mig! – Der er en streng i min sjæl, som klinger forfærdelig; rør aldrig oftere ved den! Marsk Stigs døtre skal være i frihed i morgen, for din bøns skyld! men Danmark må de forlade. Kom! lad os gå til de andre!"

"Tak, tak! du kære, heftige Erik!" udbrød Ingeborg glad og slyngede atter kærlig og tillidsfuld sin arm om hans hals, "de må altså frit udvandre af dit rige? Andet venter de heller ikke. – Mere kan ingen med billighed fordre. – Du glæder ikke blot mig dermed på min bryllupsdag: du glæder en tro, ærlig sjæl til, som du har hjertelig kær."

"Hvem?"

"Drosten – den stille, tungsindige drost Aage."

"Bad han dig om den forbøn?"

"Ja – men han bad mig just ikke om at sige dig det –"

"Hm! Aage – skulle han – dog nej! forelsket er han næppe: han drømmer mere om de himmelske engle end om de jordiske: og – såmænd! til den slags engle er han for god. Kom, min Ingeborg! man har vist savnet os."

De gik tilbage til selskabet, som endnu glædede sig ved den smukke belysning på skibene og de stedse skønnere ildkunster.

19

Da kongen og hans brud havde begivet sig til slotshaven, stod drost Aage på Helsingborg skibsbro og så tre store både med en hob formummede skikkelser i de besynderligste dragter ro bort af alle kræfter mod et fremmed skib, der lå i havnen, og som snart hejste sejl og forsvandt i månelyset med de eventyrlige bryllupsgæster. Da drosten siden indhentede selskabet i slotshaven, savnede han kongen og søgte ham med stor uro i de dunkle gange. Nær ved stedet, hvor kongen stod med prinsessen, så han den ene af de to mistænkelige havmandsmasker, som her listede sig om mellem træerne med en armbrøst i hånden. I det øjeblik, den store ildkugle sprang i luften, så drosten hin hemmelighedsfulde person lægge an med sin armbøsse bag et træ og tage sigte. I et og samme øjeblik havde Aage opdaget målet for snigmorderens sigte og kløvet hans hoved med sit sværd. Den farlige armbrøst var endnu spændt, da snigmorderen faldt død om på stedet uden at give en lyd fra sig. Aage tog masken fra hans ansigt og kendte den berygtede rømningsmand, Johan Kyste med det ene øje, som man vidste, havde været med at hjælpe ærkebispen fra Søborg. "Gud bedre hans sjæl!" sagde Aage og vendte sig bort med gru fra det rædsomme syn. Han så endnu kongen stå rolig på det samme sted i fortrolig samtale med sin brud, og han gik beskedent til side.

Da kongen nu kom tilbage til selskabet, trådte Aage også frem af en mørk gang. Den spænding, han havde været i, og det nødværge-drab, han lønligt havde udøvet, havde angrebet ham

og jaget blodet af hans kinder. Han stod nu i den kunstige luftild-belysning, bleg som en dødning, og betragtede kongen med et kærligt deltagende blik.

"Aage! hvad fattes dig? er du syg?" spurgte kongen og lagde hånden på hans skulder.

"Jeg fattes intet på min konges lykkeligste dag!" svarede Aage; "de sælsomme blålys hist gør os alle noget blege."

"Er du karsk, vil jeg besvære dig med en rejse!" vedblev kongen: "Du skal forkynde marsk Stigs døtre deres frihed!"

"Min herre og konge!" udbrød Aage sjæleglad, og blodet fo'r pludselig tilbage til hans kinder. "Tak! inderlig tak for det ord! lad mig rejse endnu i denne time!"

"Når du vil!" vedblev kongen, og en streng alvor fremtrådte atter i hans blik og miner. "Du forkynder dem frihed, ikke fra mig, men fra min dronning, dog med mit bifald! men inden tre dage må de være ude af mit land og rige! Du kan ledsage dem ud af landet, min drost! jeg giver dig orlov af min tjeneste, med fuld lønning, så længe du vil, ja om det så var for dit hele liv!" tilføjede han sagtere, "men, ved alle hellige mænd! før jeg ser dig igen, må marsk Stigs slægt være uden for Danmarks grænser!"

Aage stirrede på kongen med et forunderligt blik; der syntes at fare en hel verden og et helt liv forbi hans øje, mens der foregik en svær kamp i hans inderste. "Jeg iler, herre konge!" sagde han endelig og fo'r op som af drømme: "Jeg følger *hende* – jeg følger de værgeløse søstre ud af landet," han standsede atter, og det var som hans røst skulle kvæles, "og – jeg vender snart tilbage til Eders tjeneste!" tilføjede han med tilkæmpet fasthed. – "Gud holde sin hånd over Eder så længe!"

Kongen havde rakt ham sin hånd; Aage trykkede den heftig bevæget til sine læber. "Tak, inderlig tak for Eders mildhed mod de ulykkelige!" hviskede han med bristende stemme og styrtede bort.

"Hvad var dette?" sagde kongen ved sig selv og opdagede en tåre på sin hånd, "hvem gjaldt denne ædelsten? min Aage! – hm! arme drømmer! hvad tænkte du på! – dog, hans valg er frit. Jeg kan ej andet. Og I, marsk Olufsen Biler!" vedblev han højt og vendte sig til sin svære, krigerske marsk, "de oprørere, I nylig har fanget og kastet i fængsel, Niels Brock og Johan Papæ –"

"Vil I unde mig en glæde på Eders bryllupsdag, herre konge!" afbrød marsken ham med sin rå stemme og gned sine store hænder, "så tillad mig med egen hånd at give de karle deres livsbrød!"

"Hvad! raser I, marsk!" udbrød kongen heftigt fortørnet, "er I min ridder og marsk og vil være bøddel? – I fører de fangne oprørere i bånd og lænker ud af landet og erklærer dem i mit navn landsforviste! Selv træder I nu ikke for vore øjne, før I ved ædel ridderdåd har aftvættet den skamplet, I ved eders blodtørstige ønske har sat på eder selv og vort ridderskab!"

Marsken stod som himmelfalden, i højeste grad forbavset, med vidt opspilede øjne. "Du min Gud og skaber!" mumlede han ved sig selv; men han så på kongens strenge blik, at her intet ord var belejligt. – Han bukkede tavs og bortfjernede sig.

Det prægtige luftskuespil var nu forbi. Der ytredes almindelig glæde. Kongen udrev sig af den stemning, den tro drost Aages afsked og marskens råhed havde sat ham i. "Hvor er mesteren for dette skønne skuespil?" sagde han højt, "hvor er den lærde Thrand Fisilier?"

"Her, allernådigste herre!" lød en ubehagelig og selvtilfreds stemme tæt ved kongen, og mester Thrand fremtrådte fra en mørk gang med sin amanuensis, den unge hr. Laurentius, ved siden. "Har mine ringe kunster fornøjet de høje herskaber, er det mig en stor glæde og ære."

"I har overrasket os på den behageligste måde," sagde kongen, "dog hvad jeg har set vil endnu mere fornøje mig, når I vil forklare os måden og midlerne, hvorved så skønne virkninger er frembragt."

"Det er alt sammen småting mod, hvad jeg endnu efter løfte agter at vise Eder, herre konge!" svarede kunstneren og bukkede ydmygt: "Det er et kunststykke, som kun kræver et øjebliks tid. Måden og midlerne, jeg frembringer det ved, er tildels en af min store mester Bacos mest hemmelighedsfulde opfindelser, som han vel i sine skrifter har omtalt, men ikke tydeligt forklaret. Det er en opfindelse, som let kan misbruges og derfor kun kan betros til kunstens indviede. Jeg er hans eneste discipel, som ved fuldelig besked med det, jeg har selv betydelig udvidet og fuldstændiggjort, hvad der hos min mester dog mere var en dyb anelse end en virkelig klar opfindelse, og jeg håber, det ikke vil kaldes forfængelighed, når jeg venter, selv fremfor min høje mester, at blive udødelig ved det i videnskabernes historie –"

"Godt, godt!" afbrød kongen ham, "hvad er det?"

"Den eneste, som jeg har meddelt noget af denne vigtige hemmelighed," vedblev mester Thrand med stolt mine, uden at lade sig forstyrre, "er denne min videlystne lærling, hr. Laurentius; men jeg har dog ikke endnu kunnet indvie ham i den dybeste hemmelighed af en kunst, som måske behøver

århundreder, inden den fuldelig kan åbenbares for den fordomsfulde menneskeslægt. Med Eder, vise konge, og disse høje, vel oplyste herskaber og lærde mænd gør jeg en hædrende undtagelse ved at forevise Eder, hvad jeg endnu ej engang har vist min lærling og hvad jeg selv første gang og på en aldeles ny måde overfører fra teorien til et afgørende praktisk forsøg. Skal denne vidunderlige kunst ikke uddø med mig –"

"I venter jo at blive udødelig, mester Thrand!" afbrød kongen ham atter noget utålmodig, "og har jeg forstået Eder ret, selv i egentligst betydning; mægter I ved Eders kunst selv at trodse døden, så står jo Eders vigtige opfindelse aldrig fare for at uddø af verden. Lad os nu se, hvad I taler så store ord om, og spænd ikke længere vor forventning! I formindsker derved selv den overraskelse, I måske har tiltænkt os."

"Straks, stormægtigste herre!" svarede kunstneren med dæmpet røst og fremtog et kalveskind, som han rullede sammen og lagde på jorden. Han fremtog derpå af sin lomme en lille ubekendt masse af nogle tommers tykkelse, som han skjulte under det, og han foretog sig en del andre tilberedelser, som syntes lige så simple og ubetydelige.

"Stil Eder nu der, herre konge!" tog han atter ordet, "og giv nøje agt! forlad ikke Eders plads før I ser mig bortfjerne mig! lad damerne træde til side! det kunne muligt forskrække de svage, skønt der er aldeles ingen fare ved det. Så snart jeg antænder denne fakkel og bringer den i berørelse med dette simple apparat, vil I fornemme en røst, lig den, naturens store ånd udsender af himlens skyer, for at forkynde sin majestæt over al verden, som livets og dødens herre; men denne røst adlyder mit bud og min vilje. Giv agt!" Damerne trådte til side

og så nysgerrigt hen til kunstneren. Nogle af herrerne trådte nærmere; andre veg betænkeligt tilbage. Kongen stod tavs og opmærksom på den ham anviste plads. Den lærde mester Petrus de Dacia stod ham nærmest; hans øjne var opløftet til de klare, skønne stjerner, og han syntes af og til at betragte den lille tusindkunstner og hans hele færd med en slags ringeagtende medynk. Grev Henrik var ikke til stede; han var ifølge drostens vink i færd med at sikre slottet mod ethvert muligt angreb af de fredløse, som man troede at have kendt nogle af blandt hine formummede, men allerede undvegne bryllupsgæster.

Alles forventning var nu henvendt på det så højtideligt bebudede kunststykke. Den hemmelighedsfulde ildkunstner foretog sig endnu nogle tilberedelser og syntes selv noget betænksom og uvis. Han antændte et blus i nogen frastand fra kalveskinds-apparatet og tog en bog op af sin lomme, som han syntes at rådføre sig med. Han havde sat et par store, kunstige glar for sine øjne, og som han således stod oplyst af blusset, med sin vanskabte skikkelse og den ildrøde skarlagenskappe, lignede han mere en forunderlig kobold eller en slags ildgnom end et menneske. Han gemte nu bogen og tændte sin fakkel.

"Tilstop Eders øren med dette, herre konge!" hviskede den unge hr. Laurentius og rakte kongen et par vokskugler: "Så vidt jeg kender dette kunststykke, kan det virke bedøvende og skadeligt på hørelsen!" Kongen nikkede og fulgte hans råd.

Kunstneren holdt nu den tændte fakkel i hånden; dens røde flammer oplyste hans ansigt; det var i en frygtelig spænding; alle muskler fordrejede sig hæsligt, fast krampagtigt. Han nærmede sig langsomt med faklen til det hemmelighedsfulde

apparat, og de fleste veg ængsteligt til side. Kongen stod rolig og opmærksom på sit sted ved siden af mester Petrus, med foden på det sammenrullede skind.

"Bort! tilbage! det gælder livet!" lød nu en vild, frygtelig stemme bag ved dem. – Kongen følte sig voldsomt trukket tilbage af en kraftig hånd, og i samme øjeblik lød der et forfærdeligt knald, som et tordenbrag, med en lysning som af tusinde forenede lyn. Med et rædselsskrig styrtede mange mennesker til jorden – damerne faldt i afmagt – en røgsky omhvirvlede dem med en kvælende svovldamp. Den forfærdelige ildkunstner lå selv knust og livløs i græsset med den udslukte fakkel i hånden. Hr. Laurentius styrtede sig jamrende over ham. Der var en frygtelig forvirring.

Kongen stod uskadt få skridt fra den ulykkeliges lig, og han så nu først, hvo der havde bortrevet ham – det var hans broder, Christopher, der, med sit hertugdiplom sammenkrympet i den venstre hånd og med den højre endnu krampagtigt fastklamret om kongens arm, stod dødbleg og stirrede på den døde ildkunstner. "Guds dom!" sagde han med dyb, næppe hørlig røst og slap broderens arm, idet han, som forfulgt af onde ånder, fo'r ind i den mørke gang og var forsvundet.

"Broder! broder! hvad var dette!" sagde kongen med dæmpet røst og så med en gruelig anelse efter ham; men han fattede sig pludselig og ilede til sin brud og de forskrækkede damer. "Faren er forbi!" sagde han roligt, "men det kunststykke har kostet sin mester livet. Har han sagt sandhed, er hans farlige kunst nu død med ham, og den hele verden er faldet tilbage i barbari og uvidenhed. Det var en lærd og kløgtig mand," tilføjede han, da han så de fleste beroliget, men hørte lydelige ytringer om

forræderi; "lad os ikke dømme hans vilje! måske har han ofret livet som en martyr for sin videnskab. Kun skade, han ville lege Vorherre! den almægtige lader sig ikke spotte."

Ingen uden den sønderknuste kunstner var beskadiget, og snart gik selskabet stille og betænksomt tilbage til de oplyste gange i haven. Ingeborg klyngede sig kærlig og beroliget til sin brudgoms arm. Det var hende og dem alle, som om en frygtelig forbandelse var faret hen over deres hoveder og forsvundet, det var som et ubegribeligt underværk havde frelst kongens liv og sønderknust hans forræderske fjende. Rygtet om kongens livsfare havde afbrudt den glade bryllupsfestlighed; men hvor han viste sig, begyndte straks musikken og munterheden igen, og det kongelige brudepar ledsagedes tilbage til slottet med næsten bedøvende jubel.

Mens brudepigerne førte bruden til brudekammeret, begav kongen sig til sit lønkammer. Han gik tavs til sin bønskammel, bøjede sit knæ for det hellige krucifiks og hensank i stille bøn. Han havde lukket døren efter sig og troede, han var ene med Gud på dette sted, som ingen uden han selv og hans skriftefader havde adgang til; men nu hørte han en bevægelse bag ved sig og rejste sig – junker Christopher stod for ham med det store, forvildede ansigt badet af tårer. – "Broder! broder!" udbrød han og opløftede sine arme, "jeg har syndet mod Gud og mod dig – jeg er ikke værd at kaldes din broder. – Kan du tilgive mig – hvad jeg ikke kan nævne? kan du tilgive mig for vor myrdede faders sjæl og for den store forbarmers skyld, der udsletter alle overtrædelser!"

"Christopher! Christopher!" sagde kongen i den højeste forbavselses tone og stirrede stift på ham med et

gennemborende blik, "du ville – du vidste –"

"Sig ej, hvad jeg ville! sig ej, hvad jeg vidste!" afbrød broderen ham med kvalt røst og skjulte sit ansigt med begge hænder, "men ræk mig din hånd, hvis du kan, og sig: jeg er forsonet! – og, ved den mægtige Gud, der har slaget mig med rædsel! – du skal ikke se dette åsyn mere, før jeg kan sige: broder, nu har den store, forfærdelige Gud tilgivet mig, som du tilgav mig –"

"Christopher! broder! min faders søn!" udbrød kongen – tårerne styrtede ham ud af de himmellyse øjne, og han ilede den sønderknuste broder med åbne arme i møde, "kom til mit bryst! – den forbarmende Gud tilgive dig – som jeg har tilgivet dig!" – Og brødrene sank i hinandens arme!

"Amen!" lød en venlig røst tæt ved dem. Kongens skriftefader, den fromme mester Petrus de Dacia, der havde ført den fortvivlede Christopher hid, fremtrådte af en niche i lønkammeret og lagde sin hånd velsignende på deres hoveder.

"Nu blev denne dag først den skønneste i mit liv!" sagde kongen og gik hånd i hånd med sin broder ud af lønkammeret.

Blandt den store skare af riddere og hofmænd, der næste morgen stod på højenloftstiljen i Helsingborg slot for at bringe kongen og den unge dronning deres lykønskninger, så man tvende vigtige, vel bekendte mænd, der nylig var steget i land på skibsbroen: den ene var en lille, gammel herre med en besynderlig kraft og bestemthed i det strenge, men dog muntre åsyn; det var den berømte rigsråd John Litle, kongens ældste og vigtigste rådgiver, som så længe havde opholdt sig ved det

romerske hof. En høj, kraftig mand stod ved hans side i ridderlig dragt og med en rulle dokumenter i hånden; det var kongens forrige våbenmester, drost Peder Hessel. De var begge kommet fra Rom med vigtige tidender til kongen. De blev straks indladt, og man hørte, der var stor glæde over deres ankomst. Blandt de glade røster i kongens gemak kendte man også dronningens og den ædle fru Inges stemmer.

Nær ved døren til højenloftssvalen stod Morten Madsvend i sin pilgrimsdragt med den gamle Jeppe Fisker og hans datter ved siden. Man betragtede ham nysgerrigt. I førstningen syntes han noget urolig og forsagt, men da man kunne høre kongen tale højt og vel tilfreds i gemakket, knejsede Morten kæk og gik med en vigtig mine frem og tilbage blandt de fornemme herrer. De papirer, drost Peder Hessel havde med sig, indeholdt vigtige beviser for ærkebisp Grands forræderi og forbindelse med de fredløse; det var en afskrift af de samme vigtige dokumenter, junker Christopher ved ærkebispens fængsling havde borttaget af Lunde sakristikiste og bragt til Vordingborg. Der havde den listige kok vidst at bemægtige sig dem, kort før han befordrede ærkebispens flugt fra Søborg. Hans hensigt havde været at give dem tilbage til mester Grand; men da ærkebispen havde brudt det løfte, han på rebstigen gav sin befrier om at befri kongen og landet fra band, havde kokken beholdt disse vigtige dokumenter og på sin pilgrimsfart bragt dem til kansler Martinus og det kongelige gesandtskab i Rom, hvor de nu for en stor del kunne tjene til at retfærdiggøre eller undskylde kongens fremfærd mod hin statsforbryder og i det mindste måtte bevirke Grands afsættelse fra den lundiske ærkebispestol.

Snart blev kokken kaldt ind til kongen. Da han kom tilbage, sprang han lystigt ud af sin pilgrimskappe; han greb den smukke fiskerpige ved den ene hånd og gamle Jeppe Fisker ved den anden og dansede ned med dem af højenloftsbroen, for som en fri og velhavende mand at holde bryllup i Gilleleje.

Uagtet processen med ærkebiskop Grand og den farlige uenighed med det romerske hof først efter flere års forløb og ikke uden betydelige opofrelser fik ende, lykkedes det dog kong Erik Menved at få Grand afsat og se en anden og fredeligere prælat på ærkebispesædet i Lund; det var den før så frygtede kardinal Isarnus, der af sin forgængers skæbne havde lært at holde måde med sin myndighed og klogelig afholdt sig fra enhver indblanding i statssager. Ved det endelige forlig med pavehoffet blev den manglende slægtskabs-dispensation kongen tilsendt og hans ægteskab med den ædle prinsesse Ingeborg af Sverige erklæret for fuldkommen gyldigt.

Tre uger efter kongens bryllup så man atter den tro drost Aage ved hans side; men han var bestandig alvorlig og stille. Fra sit band blev han først flere år efter befriet tillige med kongen. Om sin rejse med marsk Stigs døtre talte han aldrig. Nogle påstod, at han kun havde truffet den ældste søster i Vordingborg fangetårn, men at den yngste var flygtet. Nogle ville have set hende blandt de formummede skikkelser på Helsingborg slot kongens bryllupsaften. Det sagn udbredte sig endogså, at hun var bortført af en havmand. En almuesang om denne formentlige bortførelse har endogså bevaret sig hos folket. Hin havmand, ville nogle påstå, havde været den fredløse Aage Kagge, som dog kort efter blev grebet og dræbt af borgerne i Viborg. At imidlertid begge søstre har rejst som

flygtninge gennem Sverige og først fundet beskyttelse og venlig modtagelse ved det norske hof, derom vidner den skønne, vemodige almuesang, som endnu har bevaret erindringen om disse søstre. Efter denne folkesang er den yngste af disse landflygtige søstre siden blevet gift med en norsk prins, formodentlig en slegfredsøn af kong Hakon.

Så vel disse folkesange, som mange dunkle sagn og hvad krønikerne har opbevaret om det trettende århundredes sidste dage, er mærkelige vidnesbyrd om hin bevægede tid, hvori de ulyksalige følger af det sidste kongemord i Danmark endnu fo'r som fredløse dæmoner over trone og folk og udbredte så stærke skygger selv over den retsindige kong Erik Menveds lykkeligste dage.

Om "Kong Erik og de fredløse"

Forfatter: Bernhard Severin Ingemann (1789-1862).
Org.udgave: *Kong Erik og de Fredløse. En historisk Roman af B. S. Ingemann.* Trykt og forlagt af Andreas Seidelin, København 1833.
Denne udgave baseret på: Bernhard Severin Ingemann: *Kong Erik og de Fredløse. Historisk Roman.* Kunstforlaget Danmark, København 1913.
Redigeret af: Vivi N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Karl Hansen Reistrup (1863-1929): "*I staaer for Eders Herre og Konge, Erkebisp Grand!*" (1912).

ISBN 978-87-7628-039-0
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-284-5 (Ølstykke 2013).

© 2024 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk